

**РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“
ВО СКОПЈЕ**

ISSN-1857-9779

Б И Л Т Е Н
НА
УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“
ВО СКОПЈЕ

Број 1099

Скопје, 30 април 2015 година

Издание на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

Ул. „Гоце Делчев“ бр. 9, 1000 Скопје

ПРВИОТ БРОЈ НА БИЛТЕНОТ Е ОБЈАВЕН ВО МАЈ 1957 ГОДИНА

Уредник на издавачката дејност на УКИМ:

проф. д-р Велимир СТОЈКОВСКИ, ректор

Уредник на Билтенот: Томислав БАШЕВСКИ

Лектор: Весна Илиевска - Цветановска

Бр. _____

5.8. 2013

Скопје

Предмет: Материјали за Билтенот за објавување на веб-страницата на УКиМ

Согласно член 132, став 5 од Законот за високото образование („Сл. весник на РМ” бр. 35/2008, 103/2008, 26/2009, 83/2009, 115/2010, 17/2011, 51/2011 и 123/2012), на веб-страницата на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” во Скопје, од бројот 1059 од 15 август 2013 година, ќе се објавуваат рефератите за избор во наставно-научни, научни и соработнички звања, рецензиите за подобност на темата и оспособеноста на кандидатот за вршење научна работа, прегледите на одобрените докторски дисертации, прифатените магистерски и специјалистички теми, рецензиите на учебници и учебни помагала, како и рефератите за доделување на звањето почесен професор и титулата почесен доктор на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј”. По објавување на материјалите на веб-страницата, факултетите и институтите за своите потреби, истите треба да ги отпечатаат во материјална форма за да можат да ги достават на членовите на наставно-научниот, односно научниот совет. Поради тоа, потребно е сите материјали што се предвидени за објавување во Билтенот на Универзитетот, благовремено да ги доставувате во **електронска форма**.

Поради усогласеност и униформност на текстовите потребно е материјалите за објавување да се доставуваат како Microsoft Word 2003 документи во кои исклучиво ќе се користи системскиот фонт **Georgia**. Овој фонт содржи богато множество на кирилични (македонски, српски, руски), латинични (со различни видови на надредени знаци), грчки и други знаци. Варијанта на овој фонт со корегирани знаци во италики формата за македонските букви ‘**g**’, ‘**u**’, ‘**iu**’, ‘**i**’ може да се добие во компјутерскиот центар на УКиМ на барање на факултетот. Исто така, таму може да се добие софтверско решение со кое може да се испрограмира тастатурата на персонален сметач кога работи под Windows XP оперативниот систем при притискање на копчето ‘`’ во македонска поддршка да се добие знакот ‘**ѐ**’, а при притискање на копчето ‘~’ во македонска поддршка да се добие знакот ‘**й**’.

Поради запазување на роковите за објавување на материјалите во Билтенот, но и на веб-страницата, ве молиме, рефератите откако ќе бидат лекторирани, да ја доставите оригиналната верзија (лекторирана со потписите), а електронската верзија да ја доставите на e-mail адресата: t.basevski@ukim.edu.mk (so mali bukvi).

Неблаговремено доставените материјали и оние кои нема да бидат напишани согласно упатството нема да бидат објавени во тој број, туку ќе бидат поместени за објавување во наредниот број од Билтенот, односно откако ќе ја добиеме бараната верзија.

Ви благодариме за соработката.

Со почит,

Проректор

Проф. д-р Коле Василевски

Изготвил:Т.Б.

Одобрил:К.М.

Содржина на Билтен број 1099 од 30 април 2015 година

ГРАДЕЖЕН ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Определување на геодинамиката на Скопската Котлина врз основа на геодетски мерења** од м-р **Златко Богдановски**, пријавена на Градежниот факултет во Скопје.....8-26
2. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Карактеристики на хидраулчните удари во водоводните мрежи** од м-р **Гоце Тасески**, пријавена на Градежниот факултет во Скопје.....27-34

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Моделирање на динамичките ефекти од промената на јавната потрошувачка и даноците врз економската активност** од м-р **Махије Мустафи** пријавена на Економскиот факултет во Скопје.....35-37

МАШИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на ракописот **Технологија на брзи прототипови, модели и алати** од авторот **Атанас Кочов**, пријавен на Машинскиот факултет во Скопје.....38-44
2. Рецензија на ракописот **Менаџмент информациски системи** од авторот **Роберт Миновски**, пријавен на Машинскиот факултет во Скопје.....45-51
3. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Дефинирање на ефикасен модел за интегрирано планирање на економскиот развој на ниво на држава** од м-р **Игор Костовски**, пријавена на Машинскиот факултет во Скопје.....52-55
4. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Анализа на факторите кои го определуваат степенот на интеграција по должина на снабдувачките синџири** од м-р **Игор Трајаноски**, пријавена на Машинскиот факултет во Скопје.....56-61

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на научен работник по предметот микробиологија со паразитологија на Медицинскиот факултет во Скопје (**д-р Татјана Грданоска**).....62-89
2. Реферат за избор на асистенти-докторанди по предметот онкологија со радиотерапија на Медицинскиот факултет во Скопје (**д-р Ненад Митрески, д-р Емилија Лазарева**).....90-93
3. Реферат за избор на асистенти-докторанди по предметот патолошка физиологија на Медицинскиот факултет во Скопје (**ас. д-р Невена Ристевска**).....94-100
4. Реферат за избор на асистент-докторанд по предметот хистологија и ембриологија на Медицинскиот факултет во Скопје (**ас. д-р Ирена Петрова**).....101-104
5. Реферат за избор на два асистента-докторанди по предметот фармакологија со токсикологија на Медицинскиот факултет во Скопје (**д-р Кристина Павловска, д-р Огнен Петровски**).....105-114
6. Реферат за избор на еден асистент-докторанд по предметот анестезиологија со реанимација на Медицинскиот факултет во Скопје (**д-р Лилјана Малинова-Николовска**).....115-117
7. Реферат за избор на два асистента-докторанди по предметот микробиологија со паразитологија на Медицинскиот факултет во Скопје (**д-р Кирил Михајлов, д-р Лилјана Лабачевска-Ѓатовска**).....118-126
8. Реферат за избор на асистент-докторанд по предметот педијатрија на Медицинскиот факултет во Скопје (**ас. д-р Николина Здравеска**).....127-140
9. Реферат за избор на асистент-докторанд по предметот физикална медицина и рехабилитација на Медицинскиот факултет во Скопје (**д-р Цветанка Ѓеракароска-Савеска**).....141-145

10. Реферат за избор на два асистента-докторанди по предметот психијатрија и медицинска психологија на Медицинскиот факултет во Скопје (**д-р Васка Дамјановска Митова, д-р Стојан Бајрактаров**).....146-159
11. Реферат за избор на асистенти-докторанди по предметот гинекологија и акушерство на Медицинскиот факултет во Скопје (**д-р Ирена Алексиоска Папестиев, д-р Искра Крстевска, д-р Слаѓана Симеонова Крстевска, д-р Маја Пејковска, д-р Наташа Илиева, д-р Елена Цикова**).....160-186
12. Реферат за избор на осум асистенти-докторанди по предметот хирургија на Медицинскиот факултет во Скопје (**д-р Бисера Пендовска, д-р Марко Спасов, д-р Игор Пеев, д-р Весна Цветановска, д-р Светозар Антовиќ, д-р Маргарита Пенева, д-р Александра Димовска Гавриловска, д-р Владимир Чадиловски**).....187-206
13. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Магнетно резонантна холангиопанкреатографија-радиолошка метода во дијагностиката на болестите на панкреато билијарниот систем** од м-р Билјана Пргова Велјанова, пријавена на Медицинскиот факултет во Скопје.....207-213
14. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Фактори кои влијаат на здравјето на новородените во источниот регион на Република Македонија**, од м-р Наталија Дечовска, пријавена на Медицинскиот факултет во Скопје.....214-225

ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Парламентарната контрола на надворешната политика на ЕУ**, од м-р Скендер Дурмиши, пријавена на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.....226-232
2. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Современите теории за државниот суверенитет во меѓународниот поредок меѓу правниот позитивизам и државната одговорност**, од м-р Александар Спасов, пријавена на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.....233-244
3. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Институциите на ЕУ и европскиот идентитет**, од м-р Милена Апостоловска-Степаноска, пријавена на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.....245-249

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во сите звања во наставно-научните области нуклеарна физика и општа физика на Институтот за физика при Природно-математичкиот факултет во Скопје (**д-р Ламбе Барановски**).....250-268
2. Реферат за избор на наставник во сите звања по група предмети од областа на применетата математика на Институтот за математика при Природно-математичкиот факултет во Скопје (**д-р Анета Гацовска-Барановска**).....269-282
3. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања по група предмети од областа на етнологијата и социјалната и културната антропологија на Институтот за етнологија при Природно-математичкиот факултет во Скопје (**д-р Инес Црвенковска-Ристеска**).....283-295
4. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања по група предмети од областа на медицинска физика и општа физика на Институтот за физика при Природно-математичкиот факултет во Скопје (**д-р Весна Гершан**).....296-312
5. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области (дисциплини): молекуларна биологија, молекуларна генетика и генетски инженеринг на Природно-математичкиот факултет во Скопје (**д-р Сашо Панов**)...313-336
6. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области биофизика и општа физика на Природно-математичкиот факултет во Скопје (**д-р Ристе Попески-Димовски**).....337-345
7. Реферат за избор на доцент од областа на физичката хемија, на Институтот за хемија при Природно-математичкиот факултет во Скопје (**д-р Миха Буклески**).....346-359
8. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Влијанието на храна добиена со почвено-фолијарна биофортификација со цинк и железо врз хематопоезата кај**

бел лабораториски стаорец од м-р Марија Менкиноска, пријавена на Природно-математичкиот факултет во Скопје.....360-366

СТОМАТОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Компаративна студија помеѓу оралното здравје и природно флуорираниите води за пиење во одредени региони на Република Македонија од м-р Весна Амбаркова**, пријавена на Стоматолошкиот факултет во Скопје.....367-398
2. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Стоматолошкиот факултет во Скопје (**д-р Блерим Муслиу**).....399

ФАКУЛТЕТ ЗА ДИЗАЈН, ТЕХНОЛОГИИ НА МЕБЕЛ И ЕНТЕРИЕР

1. Реферат за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања на група предмети во областа – проектирање на мебел и ентериер на Факултетот за дизајн, технологии на мебел и ентериер во Скопје (**д-р Елена Никољски Паневски**).....400-431
2. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Факултетот за дизајн, технологии на мебел и ентериер во Скопје (**Елена Јевтоска**).....432

ФАКУЛТЕТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ

1. Реферат за избор во наставно-научното звање вонреден професор во наставно-научната област телекомуникации на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје (**д-р Перо Латкоски**).....433-459

ФАКУЛТЕТ ЗА ИНФОРМАТИЧКИ НАУКИ И КОМПЈУТЕРСКО ИНЖЕНЕРСТВО

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Прилог кон теоријата и примената на кодовите за корекција на грешки и концептот на криптокодирање од м-р Наташа Илиевска**, поднесена на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје.....460-468

ФАРМАЦЕВТСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Фармацевтскиот факултет во Скопје (**Клодина Скендери**).....469
2. Преглед на прифатени теми за изработка на специјалистички труд на Фармацевтскиот факултет во Скопје (**Елена Стојановска**).....470

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области (дисциплини) историја на Македонија, античка историја и општа историја на стариот век на Филозофскиот факултет во Скопје (**д-р Војислав Саракини**).....471-478
2. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Образованието, духовноста и вредносните ориентации кај адолесцентите од м-р Анета Јовковска**, пријавена на Филозофскиот факултет во Скопје.....479-484

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) романистика на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје (**д-р Мирјана Алексоска-Чкатроска**).....485-531
2. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) наука за јазикот – англистика по предметот современ англиски јазик на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје (**д-р Огнен Чемерски**).....532-552
3. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Лексичко-семантичките односи синонимија, хипонимија и хиперонимија кај правните термини во англискиот**

- јазик и нивните еквиваленти во македонскиот јазик** од **м-р Мери Лазаревска**, пријавена на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје.....553-558
4. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Лексиката од областа „храна“ и „подготвување храна“** од **м-р Катица Топлиска-Евроска**, пријавена на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје.....559-563
5. Преглед на прифатени теми за изработка на докторска дисертација на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје (**м-р Милица Денковска, м-р Фатмире Исаки, м-р Саре Ѓерѓи, м-р Ремзије Нухиу, м-р Линдита Адеми**).....564
6. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје (**Злата Брајовиќ, Орнела Милевиќ, Бушрах Гафури, Башким Мехмети, Тамара Димоска, Соња Јованова, Фиторе Демоли**).....565-566

ЕКОНОМСКИ ИНСТИТУТ

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Оперативните ризици во комерцијалното банкарство** од **м-р Гуле Гулев**, пријавена на Економскиот институт во Скопје.....567-572
2. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Економскиот институт во Скопје (**Сашо Василевски, Мирјана Наумоска, Бојан Солздановски**).....573

ИНСТИТУТ ЗА МАКЕДОНСКА ЛИТЕРАТУРА

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Институтот за македонски литература во Скопје (**Владимир Јовановски, Сања Синадиноска**).....574

ИНСТИТУТ ЗА СОЦИОЛОШКИ И ПОЛИТИЧКО-ПРАВНИ ИСТРАЖУВАЊА

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Политичките партии во Република Македонија и конфликтот од 2001 година** од **м-р Биљал Лутфии**, пријавена на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања во Скопје.....575-580

ИНСТИТУТ ЗА НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Албанците во СР Македонија по Брионскиот пленум 1966 година до Уставот од 1974 година** од **м-р Керим Лита**, пријавена на Институтот за национална историја во Скопје.....581-585

ИНСТИТУТ ЗА ФОЛКЛОР „МАРКО ЦЕПЕНКОВ“

1. **Исправка** на Рефератот за избор во научно звање за работното место: истражувач на вокално-инструменталната музика во Институтот за фолклор „Марко Цепенков“ во Скопје (**д-р Велика Стојкова Серафимовска**).....586-596

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“

1. Реферат за доделување на звањето **почесен доктор** (doctor honoris causa) на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на **д-р Елена Владимировна Верижникова**.....597-599

РЕЦЕНЗИЈА
ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ГЕОДИНАМИКАТА НА СКОПСКАТА
КОТЛИНА ВРЗ ОСНОВА НА ГЕОДЕТСКИ МЕРЕЊА ОД М-Р ЗЛАТКО БОГДАНОВСКИ,
ПРИЈАВЕНА НА ГРАДЕЖНИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со Одлука на Наставно-научниот совет на Градежниот факултет во Скопје, донесена на неговата 422. седница одржана на 2.4.2015 година, беше формирана Комисија за оцена на докторската дисертација со наслов *Определување на геодинамиката на Скопската Котлина врз основа на геодетски мерења*, од кандидатот м-р Златко Богдановски, дипл.геод.инж.

Комисијата беше именувана во состав: проф. д-р Златко Србиноски, проф. д-р Јован Јованов, проф. д-р Лазо Димов, проф. д-р Елена Думова Јованоска и проф. д-р Бошко Прибичевиќ од Геодетскиот факултет при Универзитетот во Загреб, Република Хрватска.

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Градежниот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот м-р Златко Богдановски, со наслов *Определување на геодинамиката на Скопската Котлина врз основа на геодетски мерења*, содржи 228 страници компјутерски обработен текст. Од вкупниот број страници, 164 се основен текст, додека на другите страници се прикажани поголем број прилози. Дисертацијата содржи и кратко резиме на македонски и англиски јазик. Во дисертацијата се прикажани 28 табели и 68 слики, додека во списокот на литература се наведени 134 библиографски единици.

Трудот е структуриран во 9 глави, вклучувајќи вовед и заклучни согледувања. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **воведот** на трудот, покрај основните постулати за значењето на глобалните навигационски сателитски системи (ГНСС), изложени се предметот и целите на истражувањето, како и преглед на досегашните истражувања во оваа област.

Втората глава од докторската дисертација е насловена „Глобална тектоника и тектонска активност“. Во неа се анализирани типовите тектонски плочи и сеизмичките зони, тектониката на Медитеранот, како и тектонските единици на Балканскиот Полуостров.

Третата глава е насловена „Придонес на геодезијата кон геодинамичките истражувања“ и таа ги анализира геодетските методи кои се користат при дефинирањето на геодинамичките феномени. Притоа, главен акцент е ставен на примената на современата ГНСС-технологија на сателитско позиционирање за дефинирање на глобалните, регионалните и локалните геодинамички случувања.

Четвртата глава е насловена „Основи на глобалните навигациски сателитски системи - ГНСС“. Во оваа глава се прикажани основните карактеристики на најзначајните системи за сателитско позиционирање - NAVSTAR GPS, GLONASS и Galileo. Исто така, прикажана е споредбата меѓу наведените системи, како и нивните развојни компоненти и можностите за интероперабилност во блиската иднина.

Петтата глава е насловена „Простирање на ГНСС-сигналите низ атмосферата и грешки на ГНСС-мерењата“. Во овој дел од дисертацијата се дадени основните карактеристики на движењето на ГНСС-сигналите низ јоносферата и тропосферата, а посебно внимание е обратено на грешките кои се јавуваат при ГНСС-мерењата и значително ја редуцираат нивната точност.

Шестата глава е насловена „Деформациска анализа на Земјината кора“ и таа ги анализира методите за деформациска анализа на промените во Земјината кора. Во главата се прикажани основните карактеристики на методите за конвенционална примена на деформациската анализа, како и кинематичките и динамичките модели на деформациска анализа. Од мноштвото методи кои се користат при класичната анализа на деформациите на Земјината кора, посебно внимание е посветено на Pelzer-овата метода и методата на конечни елементи.

Седмата глава, насловена „Неотектонски и сеизмотектонски карактеристики на Скопската Котлина“, дава основни податоци за геолошката и неотектонската структура на проучуваната област. Овие карактеристики имаат круцијално значење при формирањето на геодетската основа за изведување на ГНСС-мерењата.

Осмата глава, всушност, претставува централен дел од трудот. Таа е насловена „Експериментални истражувања за геодинамиката на Скопската Котлина“ и во неа се прикажани геодетските истражувања за воспоставување на геодинамичката основа и ГНСС-мерењата за дефинирање на геодинамиката на Скопската Котлина. На почетокот од главата е разработен проектот на геодинамичката основа, по што следува описот на реализацијата на геодетските мерења, кој ги опфаќа инс-

трументите со кои се извршени мерењата и софтверските продукти за анализа на мерењата. На крајот од овој дел е извршена опсежна анализа на добиените резултати.

Во **деветтата глава** се дадени заклучните согледувања поврзани со текот и изработката на докторската дисертација. Во оваа глава, кандидатот презентира сопствени согледувања кои се базираат на резултатите од истражувањето, како и насоки за понатамошни истражувања.

Важен составен дел на докторската дисертација се и **прилозите** во кои, преку низа графички и табеларни прикази, се презентирани основните резултати од истражувањето. Притоа се презентирани картите на раседните и сеизмотектонските структури во Скопската Котлина, израмнувањето на геодинамичката основа, векторските прикази на напрегањата, како и теренските записници од извршените ГНСС-мерења.

Предмет на истражување

Зголемената примена на ГНСС-технологијата за определување на поместувања на Земјината кора овозможува поголема сигурност во геодинамичките анализи кои се насочени кон нејзиниот површински слој, а оттука и зачестената примена на геодезијата како научна дисциплина во тој дел на научните истражувања.

Самиот развој на геодетската мерна технологија, посебно ГНСС-технологијата, иницира сè позачестена можност за следење на геодинамичките феномени како на глобално, така на регионално и локално ниво. Развојот на перманентните ГНСС-мрежи со нивната голема палета на услуги е насочен кон следење на состојбите од површинскиот слој на Земјината кора и сè поквалитетно ја извршува таа функција. Сепак, одреден број карактеристики, најчесто од економски аспект, наведуваат дека и пасивните ГНСС-мрежи можат да бидат значаен фактор во добивањето квалитетни резултати и да понудат решение за ваков тип проблеми.

Имајќи ја предвид тенденцијата на Република Македонија да се приклучи кон европското семејството на држави, треба да се воведат стандардизирана инфраструктура за следење на сегашните тектонски движења на Земјината кора во делот на нашата територија. Како прв чекор кон тоа е воспоставување на соодветна геодинамичка основа за следење на овие случувања. Треба да се истакне дека поставената пасивна ГНСС-референтна мрежа од прв и втор ред, поткрепена со активната ГНСС-мрежа на Р. Македонија - МАКПОС, претставува соодветна прилика за таа намена која треба да биде рационално искористена. На така поставената инфраструктура е потребно да се реализираат мерни серии со претходно дефинирана периодика од каде што би се добиле координати за точките на дефинираната основа за претходно назначените епохи мерења.

Фактот со кој пасивните мрежи можат да понудат соодветни значајни решенија во следење на геодинамичките процеси за подрачја од локален карактер е во директна корелација со предметот на истражување во дисертацијата. Имено, како предмет за разработка се истакнува употребата на современата ГНСС-технологија во определувањето на геодинамичките трендови на територијата од Скопската Котлина, како дел од скопското епицентрално подрачје, едно од најактивните подрачја регистрирани на територијата на Република Македонија.

Кога станува збор за целите на ова истражување, може да се каже дека, во основа, тие се насочени кон изнаоѓање решение за следење на актуелните геодинамички трендови за споменатото подрачје. Во остварувањето на главната цел - искористување на податоците кои ги нудат ГНСС-мерењата врз мрежите за локални геодинамички определувања и моделирање на геодинамичките феномени, спроведени се три ГНСС-кампањи во период од 5 години врз претходно поставената геодетско-геодинамичка основа на Скопската Котлина. Врз основа на тие мерења се определени брзини и насоки на движење за точките од таа основа, а потоа со примена на деформациска анализа на напрегање се определени елементите на напрегање за подрачјето на Скопската Котлина.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

При реализацијата на своите истражувања во рамките на докторската дисертација, кандидатот детално се запознал со досегашните истражувања и состојбата на научното подрачје во кое е работена дисертацијата. Станува збор за мошне модерна гранка на геодезијата, наречена геодинамика, која ги проучува промените во геометријата на Земјината кора, заедно со причините кои ги предизвикуваат наведените промени.

Кандидатот истакнува дека постојат голем број истражувања чија основна цел биле движењето на површинскиот дел од Земјината кора, а кои со имплементацијата на ГПС/ГНСС-технологијата во определувањето на тој феномен, достигнуваат рапиден скок во позитивна смисла. Постапката на развивање национални ГНСС-мрежи од активен и пасивен карактер ја наметнува и потребата за нивно користење во определување на движењата на површинскиот слој од Земјината кора. На глобално ниво, примената на активната мрежа од *IGS*-референтните станици игра значајна улога во определувањето на „сегашните“ активни процеси на површинската обвивка на Земјината кора, додека на регионално и локално ниво, покрај активните национални референтни мрежи, значајна улога играат и пасивните мрежи во истражувањето на локалните случувања на допирните делови од големите тектонски плочи. Имајќи ја предвид можноста на современата техника и технологија, како и современите геодетски методи за мерење, можно е да се определат релативни поместувања меѓу оддалечени точки со милиметарска точност, со што тие големини можат да се

искористат и во динамичките модели. Оттука, геодезијата со примена на адекватни методи на деформациска анализа може да даде одговори на голема низа глобални и локални појави на Земјата, како и придонес во проширување на истражувачките области на нејзината примена.

Според кандидатот, во периодот од 1990 година, па сè до денес, постојат голем број проекти и студиски проучувања на геодинамичките активности со помош на ГПС-технологијата со кои се потврдува заложбата на геодетската јавност во научните истражувања од оваа област. Притоа, посебен акцент е ставен на:

- соработката на земјите од Централна Европа на тој план, која претставува карактеристичен пример во проучувањето на регионалните движења на Земјината кора. Имено, преку проектот *CERGOP* е оформена *Централноевропската ГПС-геодинамичка референцна мрежа – CEGRN*, која е користена во изминатиот период до денес, за определување и проучување на тектонските движења на делот од Централна Европа.
- исто така, значаен проект од овој аспект е проектот *UNIHIP (Unified National High Precision GPS Networks in Central Europe)*, чија задача била координација и соработка меѓу Унгарија, Чешка, Словачка и Полска, како учеснички во проектот, и воспоставување една заедничка геодинамичка основа.

Тенденцијата на Република Македонија за влез во европското семејство придонесува нашата држава да зема учество и да се докажува и на полето на науката и развојот на нови методи и технологии. Имено, кандидатот дава податоци за меѓународниот проект за соработка *BALGEOS - Balkan Geodetic Observing System*, во кој освен нашата држава, зема учество и Република Австрија, како координатор на проектот, потоа Република Босна и Херцеговина и Република Бугарија. Целта на проектот била формирање на систем кој ќе овозможи непречена комуникација и размена на ГНСС-податоци и искуства заради следење на геодинамичките активности на Балканскиот Полуостров. Мошне е важно да се нагласи дека кандидатот земал активно учество во наведениот проект.

Што се однесува до истражувањата спроведени за определување на локалните поместувања кои се анализираат одвоено како што е случајот со Скопската Котлина, може да се истакне дека и во тој домен на истражувања постојат значителни резултати, кои кандидатот посебно ги истакнува. Во таа насока, посебно значајни се истражувањата реализирани за геодинамичкото следење на подрачјето од градот Загреб. Врз воспоставената мрежа од специјално стабилизирани точки во 1997 г. до денес се реализирани околу десетина ГНСС-серии мерења со цел правилно репрезентирање на геодинамичките случувања за споменатото подрачје. Врз база на овие мерења и

спроведената анализа на поместувања, изработен е геодетски модел на поместувања кој изречно се сложувал со геолошкиот модел, при што е утврдено и најактивното сеизмотектонско подрачје.

Кандидатот проучувал искуства и од Република Бугарија кои се исто така значајни и покажуваат дека на полето на современото претставување на тектонските поместувања, глобалните позициски системи претставуваат една движечка сила која се користи во период од дваесетина години за определување на тектонската активност на делови од нејзината територија. Во оваа соседна држава уште од периодот на деведесеттите години од минатиот век започнуваат првите обиди со помош на ГПС-технологија да се изврши определување и дефинирање на геодинамичките поместувања. Југозападниот дел на Р. Бугарија претставува област со најизразена современа сеизмичка активност во која за време на последните две столетија е регистриран еден од најсилните земјотреси во Европа, познат како *крујнички земјотрес*. Според тоа, во овој дел од Балканскиот полуостров, токму областа Крупник-Кресна претставува подрачје во кое има најизразена сеизмичка активност.

Во продолжение, кандидатот нагласува дека активностите и досегашни истражувања во оваа област спроведени за локални геодинамички феномени присутни на територијата од нашата држава, започнуваат непосредно по скопскиот земјотрес од 1963 година. Тие се однесуваат за определување на деформациите на Земјината кора во делот од Скопската Котлина настанати по разурнувачкиот земјотрес. Есента истата година, врз основа на триангулациски и нивелмански мерења на тогашната градска тригонометриска мрежа и нивелманска мрежа, од страна на стручни тимови од Заводот за фотограметрија од Белград, направени се споредби за настанатата состојба со првично изведените мерења на таа мрежа од 1959 година. Според добиените резултати, констатирани се хоризонтални поместувања со просечна вредност од 3 до 4 cm, со правец на движење во јужниот дел од градот запад-северозапад, во северниот дел и западниот дел со правец северозапад-север, додека во источниот дел на градот на една во тој момент мерена точка со правец кон исток. Спроведените нивелмански мерења со постапката прецизен геометриски нивелман покажуваат поголеми разлики со споредените првични мерења од 1937 година. Од тие мерења констатирани се максимални налегнувања на теренот во делот од реката Вардар до тогашната населба Кисела Вода со вредност од -98 до -161 mm.

По повеќе од 45 години, со можноста која ја нуди ГПС-технологијата се актуализира повторно идејата за геодинамичко следење на Скопската Котлина. Оваа идеја е започната со реализација во рамки на магистерскиот труд на кандидатот Златко Богдановски, под наслов *Воспоставување на ГПС-основа за следење на геодинамиката на Скопската Котлина*, додека истражувањата продолжуваат во предметна докторска дисертација.

Општ е заклучокот дека кандидатот проучил обемна литература која ги опфаќа досегашните истражувања во предметната научна област, со што тој бил напoлно подготвен за продолжувањето на истражувањата во својата докторска дисертација, со која дава значаен придонес на полето на геодинамиката.

Краток опис на применетите методи

Применетата методологија на истражувањата е во директна корелација со предметот и целите на докторската дисертација. Покрај стандардните методи кои се користат во рамките на научноистражувачката работа и при изработката на научни трудови од ваков формат, кандидатот успешно применува низа специфични научни методи кои се карактеристични за геодезијата и картографијата. Генерално, при изработката на трудот е применета:

- *општите методологија*, со која се дефинирани општите правила на научноистражувачката работа;
- *методологија на техничките науки*, со која се карактеризираат научните дела од областа на техничките науки;
- *методологии на поединечни науки*, кои се поврзани со предметот на истражувањето. Во конкретниот научен труд, централно место заземаат методологиите кои се користат во геодезијата, картографијата, геологијата, сеизмологијата и др.

При изработката на дисертацијата, кандидатот применува голем број научно верификувани методи на истражување. Во продолжение може да споменеме некои од нив, заедно со основните правци на нивната примена во рамките на докторската дисертација:

- *основни методи*, од кои посебно се истакнуваат: *анализата, синтезата, апстракцијата, специјализацијата, дедукцијата и индукцијата*. Така, на пример, анализата и синтезата се привлекуваат низ целиот труд, започнувајќи од конципирањето на научноистражувачките активности, па сè со обработката и интерпретацијата на резултатите од истражувањето. Апстракцијата и специјализацијата особено се користат при формирањето на дискретниот модел од геодетски точки на кои се изведуваат мерењата, а кој има за цел да ги апстрахира податоците за целото подрачје на Скопската Котлина. На крај, дедукцијата и индукцијата се основни методи за формирање на заклучоците од истражувањето;
- *општонаучни методи*, кои се искористени за формирање на генералната концепциска шема на научноистражувачката работа во рамките на трудот;

- *посебни методи на поединечните науки* - геодезијата, картографијата, геологијата, сеизмологијата и др. Геолошките и сеизмолошките методи се искористени, пред сè, во првиот дел од трудот каде што се врши дефинирање на глобалната и локалната тектонска активност, заедно со локалните раседни структури на ниво на Скопската Котлина. Далеку е поголемо значењето на геодетските и картографските методи, кои се провлекуваат низ целокупната содржина на трудот и овозможуваат оформување на целокупната слика за докторска дисертација. Геодетските методи генерално се искористени при дефиницијата на: геодетските координатни системи, геодетската мерна технологија и сателитските системи, планирањето и проектирањето на геодетската основа, како и при обработката на податоците. Картографските методи се искористени за дефинирање на: специфичната картографска проекција во која се обработуваат координатите, картографските координатни системи, како и при изработката на бројните картографски прикази со кои се збогатуваат и илустрираат резултатите од истражувањето;
- *методи за собирање (аквизиција) на податоци*. Покрај користењето на вообичаените методи од овој корпус, за собирање на податоците во врска со геотектонските карактеристики на Скопската Котлина, посебно значење имаат геодетските методи за аквизиција на просторните податоци. Со овие методи се врши собирање на просторните податоци (координати) за мерните точки во повеќе временски серии, кои потоа се подложуваат на посебна обработка, анализа и интерпретација. Теренските геодетски методи кои се користат за собирање податоци за потребите на геодинамиката се: триангулација, трилатерација, прецизен нивелман и ГНСС-мерења. За сите нив е одвоен соодветен простор во дисертацијата, со посебен акцент на ГНСС-мерењата, кои всушност се составен дел на истражувањата спроведени во рамките на трудот;
- *методите за обработка и анализа на податоците* се издвојуваат како посебна карактеристична група научни методи. Во дисертацијата се повеќекратно искористени при обработката на податоците од теренските мерења. Теренските мерења најпрво се анализирани со методите за пронаоѓање и елиминирање на грубите грешки. Потоа е извршено израмнување на прочистените мерења по методата на најмали квадрати - метода која има најширока примена при израмнувањето на геодетските мерења. На крај, извршена е анализа на добиените резултати според повеќе методи за деформациона анализа на Земјината кора. Во тој дел се применети Pelzer-овата метода за локализација на нестабилните точки и Strain-методата за определување на параметрите на напрегање во Земјината кора.

Може да се заклучи дека, при изработката на својата дисертација, кандидатот применил соодветна, научно базирана методологија и научни методи, а за истакнување се и напорите на кандидатот да даде свој придонес за збогатување на методологијата за изведување и обработка на геодетските мерења.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Во докторската дисертација со наслов *Определување на геодинамиката на Скопската Коштина врз основа на геодетски мерења* се извршени истражувања од областа на геодинамиката, која претставува мултидисциплинарна област во која се испреплетуваат научните сознанија од голем број научни дисциплини како што се: геодезијата, геологијата, сеизмологијата, океанографијата и др.

На почетокот од дисертацијата кандидатот ги разработува основните дефиниции и класификации кои се релевантни за предметот на проучување. Во овој дел, посебно внимание е посветено на дефинирањето на глобалната и регионалната тектонска активност, со цел подобро разбирање на феномените кои се случуваат во Земјината кора и правилна интерпретација на локалните геодинамички појави.

Следува делот на истражувањето и презентацијата на геодетските методи кои се користат во геодинамички цели. Тука, кандидатот најпрво ги опишува класичните геодетски методи (триангулација, трилатерација и прецизен нивелман), за потоа да се фокусира на современите методи кои се темелат врз сателитското позиционирање, радарската интерферометрија и долгобазичната интерферометрија (VLBI). Во овој дел е ставен посебен акцент на примената на активните и пасивните ГНСС-мрежи.

За подобро разбирање на глобалните навигациски сателитски системи и нивната примена во областа на геодезијата, кандидатот дава кус преглед на основните активни ГНСС-системи, и тоа:

- глобалниот позициски систем на армијата на САД наречен NAVSTAR GPS;
- глобалниот позициски систем на Руската Федерација наречен GLONASS;
- глобалниот позициски систем на Европската унија наречен Galileo.

Покрај основните карактеристики на системите, во дисертацијата се јасно нотираат предностите кои ги нуди оваа современа геодетска мерна технологија, но и ограничувањата на нејзината примена. Исто така, посветено е соодветно внимание на основните карактеристики на ГНСС-сигналите при нивната дистрибуција низ атмосферата и нивното влијание врз точноста на

позиционирањето. Во тој контекст се анализираат и грешките кои се јавуваат при ГНСС позиционирањето, при што тие се систематизирани како:

- грешки кои произлегуваат од ефемеридите;
- грешки поврзани со ГНСС приемниците;
- грешки заради повеќекратната рефлексивност на сигналите (multipath).

Во посебна глава од дисертацијата се анализираат методите на деформациската анализа кои се користат за дефинирање на геодинамичките феномени. Кандидатот нагласува дека овие методи имаат мошне широка примена во геодетската наука која се движи во дијапазонот од определување на поместувањата на Земјината кора, па сè до следење (оскултација) на карактеристични инженерски објекти (брани, мостови, високи објекти и др.). Во дисертацијата се посебно анализираат следниве деформациски анализи на Земјината кора:

- деформациската анализа со модел на сличност;
- Pelzer-овата метода за локализација на нестабилни точки;
- деформациската анализа со примена на анализата на напрегање;
- деформациската анализа со блоково условени рамнински деформации.

Анализата на неотектонските и сеизмотектонските карактеристики на Скопската Котлина претставува вовед во конкретните истражувања кои најдиректно се поврзани со предметот на докторската дисертација. Преку обемно проучување на достапната литература, кандидатот ги дефинира основните неотектонски и сеизмотектонски карактеристики на Скопската Котлина, со крајна цел - определување на раседните структури во даденото подрачје.

Дефинирањето на раседните структури е прва фаза во изработката на проектот на геодетската основа за следење на геодинамичките феномени. За таа цел е искористен дел од микротригонометриската мрежа на градот Скопје, од која првично се избрани шест точки на кои ќе се изведуваат ГНСС-мерењата. Проектот на мрежата од мерни точки е во строга согласност со теренските услови и распоредот на раседните структури во Скопската Котлина.

Основната идеја на истражувањата во докторската дисертација е преку неколку серии ГНСС-мерења на точките од геодинамичката основа, да се обезбедат доволно точни податоци (координати) за позициите на точките, кои потоа низ соодветна анализа би резултирале со информации за геодинамичките случувања на ова подрачје во одреден временски период. За таа цел, кандидатот извршил три серии теренски мерења, во 2008, 2012 и 2013 година. Основните карактеристики на овие мерења се:

- мерењата во 2008 година опфаќаат шест точки од геодинамичката основа. Овие мерења ја дефинираат „нултата“ серија, со која потоа ќе се споредуваат сите останати мерења од подоцнежните серии;
- со цел проширување на истражувањата, при мерењата во 2012 година се вклучени уште две нови точки, така што геодинамичката основа е составена од осум точки. Резултатите од овие мерења се споредувани со мерењата од 2008 година;
- при мерењата во 2013 година било констатирано дека една од точките е целосно уништена, така што во оваа серија мерења биле вклучени седум точки. Резултатите од овие мерења се споредувани со мерењата од нултата серија (2008) и претходната серија мерења (2012).

Во овој дел, кандидатот дава детален опис на мерните кампањи, кој вклучува:

- избор на мерни инструменти и опрема;
- избор на софтверски продукти за обработка на мерењата;
- организација и реализација на теренските мерења;
- обработка и анализа на мерењата и презентација на добиените резултати.

Сите споменати серии мерења се реализирани со 8-часовен период на опсервација, при што е користена методата на синхронизирано релативно позиционирање со употреба на двофреквентни ГНСС-приемници. При користењето на инструментите е обратено внимание за нивната поставеност по точките во претходните серии мерења, односно секој инструмент бил поставен на истата точка во сите три серии мерења. Со ова се отстранети евентуалните грешки при различните позиции на фазниот центар од антените на приемниците.

Обработката на податоците добиени од трите серии мерења е извршена со софтверските пакети *Bernese v 5.0* и комерцијалниот софтверски пакет *Leica Geo Office*, а при обработката на мерењата, геодинамичката мрежа е израмнета како слободна за секоја серија мерења посебно. Според добиените податоци прикажани во трудот може да се заклучи дека точките во геодинамичката мрежа се определени со висока положбена прецизност, која се движи околу $\pm 1 \text{ mm}$.

За унифицирање на резултатите од мерењата, како и за зголемување на точноста на пресметувањата е извршено:

- трансформација на координатите од втората и третата серија во датумот од првата серија (нулта епоха);

- изработка на посебна картографска проекција. Станува збор за попречна цилиндрична конформна картографска проекција со фактор на размер $m=1$ и централен меридијан дефиниран со геодетската должина на тежиштето од геодинамичката мрежа.

На вака добиените координати во датумот од првата серија мерења е спроведен таканаречениот тест на конгруентност, при што се добиени резултати со кои двете точки од северниот дел од мрежата (2003 и 2017) се дефинирани како поместени. Потоа е извршено определување на растојанија меѓу точките во дефинираната проекција за сите серии мерења при датум дефиниран во стабилните точки од мрежата. Споредбата на растојанијата укажува дека најголемите разлики се јавуваат на растојанијата кон точката 2003_Мирковци со вредности од 11.8 до 14.9 mm за периодот 2008-2012 и со сличен интензитет од 9.3 до 14.7 mm за периодот 2008-2013 година. Освен растојанијата кон оваа точка, разлики се јавуваат и во растојанијата кон точката 2017_Булачани со нешто помал интензитет, односно од 4.8 до 9.3 mm за период 2008-2012 и со ист интензитет во периодот меѓу 2008-2013 година. Останатите точки од мрежата според оваа анализа не покажуваат сигнификантни поместувања.

Што се однесува до резултатите од деформациската анализата на напрегање може да се заклучи дека со добиените резултати се потврдува присуството на компресирачки и дилатациски режим на просторот од анализираното подрачје за периодот 2008-2013 година. Дилатациските компоненти за периодот 2008-2012 година се во северниот дел од анализираната област, односно во реонот на селата Мирковци, Булачани, Радишани и Бразда со правец на протегање кон север и интензитет од $\Delta=2.4$ mm/km. Овој режим, но со помал интензитет е присутен во делот меѓу селата Волково, Визбегово и населбата Шуто Оризари со интензитет $\Delta=2.0$ mm/km и со правец на протегање југоисток-северозапад. Вкупното смолкнување за овој период повторно се јавува во северниот дел од подрачјето, но со далеку помал интензитет кој се движи во интервал од 0.1 до 1.4 mm/km.

Анализираниот период од една година меѓу втората и третата серија не покажува значајни промени претставени преку дилатациски и компресирачки режим, но за разлика од претходните два споредбени периода, кај овој период провладува компресирачкиот режим во делот формиран на запад од планинскиот масив Водно до селата Драчево, Студеничани и Батинци на исток, со напомена дека станува збор за далеку помала ред величина во однос на претходните и се движат во рамки од -0.2 до -1.0 mm/km со правец на протегање север-југ.

Во делот на анализата се истакнати и карактеристики на резултатите кои треба да се потенцираат како заклучоци на спроведеното истражување, а се однесуваат за самиот факт забележан во научната јавност за позицијата на епицентарот од скопскиот земјотрес, кој е лоциран во

северните делови на Скопската Котлина, во реонот меѓу селата Бразда, Мирковци, Кучевиште и Бањани.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот м-р Златко Богдановски, со наслов *Определување на геодинамиката на Скопската Котлина врз основа на геодезиски мерења*, претставува истражување во научното подрачје на техничко-технолошките науки, научно поле: геодезија, област: виша геодезија.

Научен придонес на дисертацијата

Сите претходно изнесени заклучоци околу геодинамиката претставуваат чекор напред кон определувањето на феномените на Земјината кора кои со себе носат голем број неразјаснети прашања и дилеми. Во докторската дисертација е направен обид за детерминирање локални геодинамички случувања кои можат да предизвикаат несакани сеизмолошки дејствија посебно во активните сеизмогени подрачја и зони. Исто така, во дисертацијата се искористени актуелни стандарди според кои се раководени искуствата од европските земји во насока на определување трендови на движење и деформации за делови од Земјината кора.

Основен предизвик во дисертацијата е анализата на можностите за примена на ГНСС-мерењата во современите геодетски научни дисциплини, а посебно во определувањето на локалните геодинамички феномени. Во рамките на наведеното се наметнуваат основните цели на дисертацијата, кои генерално можат да се сублимираат низ следниве точки:

- користење на ГНСС-технологијата за определување современи геодинамички трендови за Скопската Котлина;
- користење на резултатите од ГНСС-мерењата во спроведување анализа на напрегање за истата територија;
- воспоставување стандарди за понатамошно планирано следење на геодинамиката на Скопската Котлина;
- воспоставување практични геодетски основи за следење на локалните геодинамички феномени во рамките на дадено подрачје.

За остварување на првите две поставени цели се искористени податоците од 3 ГНСС-мерни кампањи спроведени од страна на членовите од Катедрата за виша геодезија при Градежниот факултет во Скопје, на претходно воспоставената геодетско-геодинамичка основа на Скопската

Котлина. Реализациите на третата и четвртата поставена цел се остварени преку примена на методи и начини за детекција на геодинамички феномени од локален карактер. Тука се искористени искуствата од спроведените истражувања на карактеристичните локални подрачја блиски по конфигурација со Скопската Котлина, како што се подрачјето на градот Загреб во Р. Хрватска и реонот на Кресна во Р. Бугарија.

Докторската дисертација со наслов *Определување на геодинамиката на Скопската Котлина врз основа на геодетски мерења*, претставува сериозно научно истражување на современ и актуелен геодетски проблем.

Во рамките на својата докторска дисертација, кандидатот разработува научно базирана методологија за воспоставување на геодетска основа (мрежа од мерни точки), која ќе служи за истражување на геодинамичките феномени на подрачјето на Скопската Котлина. Притоа, во консултација со врвни стручњаци од областа на сеизмологијата, геотектониката и геологијата, дефинирани се правците на главните раседи кои минуваат низ Скопската Котлина - податок кој е неопходен при изработката на проектот на мрежата. Геодинамичката основа се состои од шест точки од градската микротригонометриска мрежа на градот Скопје, кои се внимателно избрани во консултација со геолози.

Особено значаен придонес на трудот претставуваат теренските мерења кои кандидатот ги извршил со соодветни прецизни геодетски ГНСС-уреди, според однапред подготвена програма за изведување на мерењата. За дефинирање на локалните поместувања на Земјината кора во трудот се искористени податоците од обработката на три серии 8-часовни мерења во рамките на мрежата, извршени во 2008, 2012 и 2013 година. Притоа, мерењата од 2008 година ја дефинираат „нултата“ серија која претставува основа со која се споредуваат сите понатамошни мерења. Од споредувањето на податоците во следните мерни епохи со податоците од нултата епоха, произлегуваат основните заклучоци за геодинамиката на Скопската Котлина. Временската дистанца во изведувањето на ГНСС-мерењата овозможува определување на долгопериодични и краткопериодични варијации во геометријата на Земјината кора на подрачјето на Скопската Котлина.

Обработката на мерењата е извршена со современи ГНСС-софтвери, а анализата на излезните резултати укажува на екстремно висока точност при позиционирањето на мерните точки, која се движи во рамките на ± 1 mm. На тој начин, кандидатот оформил квалитетна основа за следење на геодинамичките активности на подрачјето на Скопската Котлина, која претставува подрачје со висока сеизмичка активност.

За зголемување на точноста при анализирањето на податоците, кандидатот разработува специјална попречна цилиндрична конформна картографска проекција, со централен меридијан

кој минува низ тежиштето на мрежата. На тој начин, деформациите на картографската проекција стануваат безначајни, а точноста на пресметувањето на површинските базни вектори е максимална. Ова е уште еден значаен и оригинален научен придонес на докторската дисертација.

Анализата на добиените резултати во трите серии ГНСС-мерења укажува на сигнификантно поместување на двете точки (2003_Мирковци и 2017_Булачани) од северниот дел од мрежата. Нивните поместувања во анализираниот 5-годишен период изнесуваат од 9 мм до 15 мм, додека на останатите точки од мрежата не се регистрирани значајни деформации, што укажува на релативна стабилност на Земјината кора во наведените точки од геодинамичката основа.

Спроведената деформациска анализа, од своја страна, укажува на присуство на компреси-рачки и дилатациски режим на просторот од Скопската Котлина, во периодот 2008-2013 година. Дилатациските компоненти се регистрирани во северниот дел од анализираното подрачје, со правец на протегање кон север и интензитет од 2.4 mm/km. Смолкнувањето е исто така карактеристично за северниот дел од Котлината, но е со значително помал интензитет.

Докторската дисертација на кандидатот м-р Златко Богдановски претставува значаен научен труд, кој воедно има и голема практична вредност, а имајќи го предвид фактот дека геодинамичките истражувања претставуваат основа за дефинирање на сеизмички ризици, трудот отвора ново поле за понатамошно проучување и мултидисциплинарна научноистражувачка работа.

Врз основа на сето погоре наведено, докторската дисертација на кандидатот м-р Златко Богдановски, со наслов *Определување на геодинамиката на Скопската Котлина врз основа на геодетски мерења*, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Во текот на изработката на својата докторска дисертација, кандидатот м-р Златко Богдановски перманентно ги објавувал резултатите од својата научноистражувачка работа на меѓународни научни собири и во меѓународни рецензирани научни списанија. За посебно обележување е учеството на кандидатот во три меѓународни научноистражувачки проекти, кои, меѓу другото, се содржински поврзани со темата на докторската дисертација:

- *BALGEOS - Balkan Geodetic Observing System* (2007-2008). Научниот проект е изработен од страна на тим составен од колеги од: Институтот за геодезија и геофизика при Техничкиот универзитет во Виена, Одделот за геодезија при Бугарската академија на науките,

Институтот за геодезија при Градежниот факултет во Сараево и Катедрата за виша геодезија при Градежниот факултет во Скопје;

- *BALGEOS II - Balkan countries integration into GGOS (2008-2009)*. Научниот проект е изработен од страна на тим составен од колеги од: Институтот за геодезија и геофизика при Техничкиот универзитет во Виена, Одделот за геодезија при Бугарската академија на науките, Институтот за геодезија при Градежниот факултет во Сараево, Катедрата за виша геодезија при Градежниот факултет во Скопје, Факултетот за политехника од Тирана и Факултетот за градежништво и архитектура во Приштина;
- *GNSS Atmosphere - Use of GNSS reference station networks to provide close to real time atmospheric models for weather forecast and monitoring of tectonic movements (2011-2013)* - билатерален научноистражувачки проект изработен од страна на Институтот за геодезија и геофизика при Техничкиот универзитет во Виена и Катедрата за виша геодезија при Градежниот факултет во Скопје. Проектот е финансиран од министерствата за образование на Република Австрија и Република Македонија.

Кандидатот пред одбраната на докторскиот труд ги објавил (како автор или коавтор) следниве позначајни рецензирани научноистражувачки трудови кои се поврзани со предметот на истражување во докторската дисертација:

- Bogdanovski Z., Srbinoski Z. (2009): *Establishing of GNSS frame for geodynamics determination of Skopje Valley*, BALGEOS meeting, Sarajevo, Bosnia & Hercegovina;
- Srbinoski Z., Bogdanovski Z. (2009): *Datum transformation between ITRF and National geodetic datum*, BALGEOS meeting, Скопје;
- Србиноски З., Јованов Ј., Богдановски З. (2009): *Геодејска оскулпација на високи објекти*, 13. Меѓународен симпозиум на ДГКМ, Охрид;
- Srbinoski Z., Bogdanovski Z. (2010): *Application of GNSS technology in geodetic auscultation of embankment dams*, BALGEOS II, Vienna, Austria;
- Srbinoski Z., Jovanov J., Bogdanovski Z. (2011): *Bologna process in studies of geodesy at Faculty of Civil Engineering - Skopje*, International scientific conference "Professional practice and education in Geodesy and related fields, Kladovo, Serbia;
- Bogdanovski Z., Srbinoski Z. (2012): *Referent station in Ohrid, part of European permanent network (EPN)*, Geodetski glasnik, Vol. 42, 18-28, Sarajevo;
- Srbinoski Z., Jovanov J., Bogdanovski Z., Gjorgjiev Gj., Dimeski S. (2013): *Use of GNSS reference station networks to provide close to real time atmospheric models for weather forecast and*

monitoring of tectonic movements, билатерален македонско-австриски научноистражувачки проект, УКИМ;

- Bogdanovski Z., Srbinoski Z. (2014): *Implementation of satellite positioning in determination of geodynamic processes in Skopje Valley*, 1st International Interdisciplinary Scientific Conference "Global Environment, Stakeholders' Profile and Corporate Governance in Geodesy", Zagreb;
- Srbinoski Z., Dimeski S., Tundzev B., Bogdanovski Z. (2014): *State-of-art of geodesy in the Republic of Macedonia*, 1st International Interdisciplinary Scientific Conference "Global Environment, Stakeholders' Profile and Corporate Governance in Geodesy", Zagreb;
- Србиноски З., Јованов Ј., Богдановски З. (2014): *Употреба на ГНСС-позиционирање за добивање на реални временски атмосферски модели за временска прогноза*, Зборник на трудови, Градежен факултет, УКИМ.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Докторската дисертација на кандидатот м-р Златко Богдановски, со наслов *Определување на геодинамиката на Скопската Котлина врз основа на геодетски мерења*, ги поседува сите карактеристики на оригинален научен труд бидејќи третира современа и актуелна геодетска проблематика, која досега не била предмет на истражување во нашата земја.

Истражувањето на геодинамичките промени како индикатори за можни сеизмички активности на одредено подрачје е тема која има огромно научно и практично значење што е резултат на можните катастрофални последици со кои се проследени овие природни феномени. Имајќи го тоа предвид, кандидатот извршил систематизација и проучување на сите релевантни фактори и со тоа воспоставил солидна основа врз која се темелат анализите во докторската дисертација.

Во рамките на трудот, кандидатот посветил големо внимание на проучувањето на современите геодетски методи за определување на деформациите на Земјината кора, со посебен акцент на примената на сателитското позиционирање. Притоа, кандидатот изработил проект на геодинамичката основа која се состои од шест столба од микротригонометриската мрежа на градот Скопје. Распоредот на точките е во директна корелација со распоредот и протегањето на раседните структури во Скопската Котлина.

Најзначаен елемент на докторската дисертација се секако трите серии теренски мерења со кои се определуваат позициите на точките од геодинамичката основа. Со анализа на резултатите од тие мерења, по експериментален пат се доаѓа до заклучоците кои даваат информации за деформациите на Земјината кора. Од наведените анализи следува заклучокот за релативните

поместувања на точките од северниот дел од Скопската Котлина со интензитет до 15 mm во разгледуваниот период од пет години.

Воспоставувањето на методологијата, планирањето и изведувањето на теренските мерења и квалитетните анализи на излезните резултати се всушност главниот научен придонес на дисертацијата, која покрај научното има и големо практично значење, со оглед на фактот што ваквите мерења претставуваат основа при определувањето на сеизмичкиот hazard.

Во рамките на докторската дисертација, кандидатот ги дава и можните насоки за понатамошните истражувања поврзани со оваа исклучително значајна и мултидисциплинарна научна област. Правците на идните истражувања со цел добивање појасна претстава за состојбите на Земјината кора на предметната област треба да се реализираат согласно со следниве препораки:

- во дисертацијата се анализирани ГНСС-мерења од три серии во временски интервал од 5 години, но заради веродостоен приказ потребно е да се определи периодика за изведување на овие мерења врз геодинамичката мрежа, која ќе придонесе за грижливо следење на состојбите за геодинамиката на Скопската Котлина. Препорака е овие мерења да се изведуваат еднаш годишно во подолг временски период со што би се добиле релевантни резултати, како и поголема база на податоци;
- повеќе од неопходно е проширување на геодинамичката мрежа со нови точки од градската тригонометриска мрежа. Како алтернатива треба да се разгледува и можноста за поставување нови точки со оглед на ограничениот опфат на градската тригонометриска мрежа на север во повисоките делови на Скопска Црна Гора. Исто така, потребно е и згуснување на мрежата со што би се добило подобро обликување на геодинамичките феномени;
- како алтернатива во проширување на мрежата, во иднина треба да се разгледа и можноста за поставување точки од активен карактер, односно точки кои би ја имале функцијата на перманентни станици. Оваа можност треба да се планира во соработка со градот Скопје;
- во иднина треба да се вклучи во анализата и третата компонента, односно вертикалните деформации на Земјината кора во делот на Скопската Котлина, со изведување серии мерења од прецизен геометриски нивелман паралелно со ГНСС-сериите по предвидената периодика;
- кога станува збор за вертикалната компонента на деформациите, треба да се разгледува и можноста за вклучување на радарската интерферометрија *Ps-InSAR*, за која искуствата велат дека потпомогната со ГНСС-технологијата дава исклучителни резултати во позитивна смисла;

- на крај, останува отворена можноста за искористување на искуствата од дисертацијата во осознавање на локалните феномени и за други карактеристични епицентрални подрачја на територијата од нашата земја.

Во прилог на фактот дека станува збор за оригинален труд, треба да се нагласи дека, според законските прописи, тој е тестиран со *системот за анализа и пронаоѓање на плаќајќи во шрудови*. Резултатот од тестот укажува на исклучително ниско ниво (2,22%) на совпаѓање со трудови од базата.

Врз основа на горенаведеното, Комисијата констатира дека докторската дисертација од кандидатот м-р Златко Богдановски ги задоволува сите законски критериуми и дека со овој труд се постигнати завидни резултати и несомнен научен и практичен придонес во областа во која се вршени истражувањата.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Градежниот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатот м-р Златко Богдановски со наслов *Определување на теодинамиката на Скопската Колина врз основа на теодетски мерења*.

КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Златко Србиноски, ментор, с.р.
2. Проф. д-р Јован Јованов, с.р.
3. Проф. д-р Лазо Димов, с.р.
4. Проф. д-р Елена Думова Јованоска, с.р.
5. Проф. д-р Бошко Прибичевиќ, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНАНА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА ПОД НАСЛОВ „КАРАКТЕРИСТИКИ НА ХИДРАУЛИЧНИТЕ УДАРИ ВО ВОДОДОВОДНИТЕ МРЕЖИ” ОД КАНДИДАТОТ М-Р ГОЦЕ ТАСЕСКИ, ПРИЈАВЕНА НА ГРАДЕЖНИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со Одлука на Наставно-научниот совет на Градежниот факултет, донесена на неговата 421. седница одржана на 12.3.2015 година, беше именувана Комисија за преглед и оцена на докторската дисертација под наслов: ***Карактеристики на хидрауличните удари во водоводните мрежи***, од кандидатот м-р Гоце Тасески, дипл. град. инж.

Комисијата беше именувана во состав: проф. д-р Цветанка Поповска, проф. д-р Петко Пеливаноски, проф. д-р Катерина Донева, проф. д-р Љупчо Лазаров и проф. д-р Миле Станковски.

Комисијата, по извршениот преглед на доставената докторска дисертација, на Наставно-научниот совет на Градежниот факултет му го доставува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација со наслов ***Карактеристики на хидрауличните удари во водоводните мрежи*** од кандидатот м-р Гоце Тасески е презентирана на 110 страници основен текст. Листата со вкупно 106 библиографски единици е приложена на крајот, а прилозите се организирани во три дела, и тоа ПРИЛОГ А со резултати од развојниот математички модел (НТМ) на вкупно 19 страници, ПРИЛОГ Б со резултати од студија на случај за РВС Студенчица, на 7 страници, ПРИЛОГ В со резултати од студија на случај за ВС Рача, на 21 страница и ПРИЛОГ Г со фотографии од физичкиот модел и мерната опрема, на 4 страници.

На почетокот во трудот е приложено Резиме на македонски и на англиски јазик, а потоа следува прегледна листа на сликите и табелите.

1. СОДРЖИНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА

Предмет на истражување во дисертацијата се нестационарните течења во затворени системи. Ваквите течења се преодни режими и се карактеризираат со нагли промени на притисокот и брзината. Тие промени можат да бидат со таков интензитет што преку појава на големи натпритисоци и/или кавитација да предизвикаат прекин на основните функции на системите, па сè до големи

физички оштетувања. Водоснабдителните системи, како исклучително комплексни системи, досега се проектирани со претпоставка за квази стационарен режим на течење, но со овие истражувања е покажано дека функционалноста и управувањето со ваквите системи може во голема мера да се подобри доколку тие се анализираат и се проверуваат со параметрите на текот во нестационарен режим. Интензивниот развој на сметачките технологии и нумеричките модели доведува до ставот дека претходно прифатените методологии, критериуми и стандарди за проектирање се веќе застарени.

Докторската дисертација е изложена во шест поглавја. Во првото поглавје со наслов **Вовед** е даден краток воведен дел за феноменот на хидрауличниот удар во сложени затворени системи како што се водоснабдителните системи. Тука кратко се опишани причините поради кои се јавува хидрауличниот удар во водоснабдителните системи. Исто така, дадени се препораки кога е неопходно да се направи хидраулична анализа на еден водоснабдителен систем при појава на нестационарен режим на течење. Понатаму, даден е историски преглед на досегашните истражувања на хидрауличниот удар како нагло променливо нестационарно течење и тоа од самите почетоци на поставување на диференцијалните равенки и аналитичките методи за нивно решавање, па сè до современите методи за моделирање. Тука се наведени придонесите на Newton (1687), Euler (1775) и Lagrange (1788) во теоријата за брзината на звукот и диференцијалните равенки за пропагација на еластични бранови, потоа на Жуковски (1897), кој врз основа на голем број експерименти ја објавил теоријата за хидрауличниот удар и ја дефинирал брзината за пропагација на бран од притисок вклучувајќи го влијанието на стисливоста на флуидот и еластичноста на цевките. Понатаму е даден и преглед на истражувања од понов датум, како оние на Pezzinga (2002), каде што се презентирани експериментални и нумерички резултати од хидрауличен удар во пластични цевки, потоа на Mohamed (2003) кој го истражувал влијанието на материјалот на цевката, рапавината на цевката и времето на затворање на вентилот врз големината на бранот од притисок и неговата амортизација. Интересни од научен и практичен аспект се и истражувањата на Al Khomaiti (2005), кој го истражувал влијанието на истекување од пукнатина во услови на инициран преоден режим на течење. Во ова поглавје, исто така, се изнесени задачите и целите на истражувањето чиј логичен развој е најпрвин целосно разбирање на физичкиот процес, потоа запознавање со хидродинамичките аспекти на хидрауличниот удар по што следува развивање на математичкиот модел, негова калибрација и верификација со резултати од физички модел. Физичкиот модел е реален водоснабдителен систем со *in-situ* мерења. Истакнато е дека една од основните цели на истражувањето е преку анализата на карактеристиките на хидрауличниот удар во водоводните мрежи да се согледаат факторите и условите кои влијаат на хидрауличниот удар како и „црните точки“ од анализираните водоснабдителни системи разгледувани како студии на случај.

Во второто поглавје со наслов **Хидраулички удар**, дадена е дефиницијата за хидрауличниот удар во системите под притисок и опишана е динамиката на развој на хидрауличниот удар на едноставен физички систем – резервоар со цевковод кој завршува со вентил. Понатаму е презентирана математичката дескрипција на феноменот на хидрауличен удар, односно изведени се основните равенки – равенката на континуитет изведена според принципот за непроменливост на масата во едно непрекинато струјно поле и динамичката равенка изведена според принципот за конзервација на количеството на движење. Тука се дискутирани и факторите од кои зависат карактеристиките на хидрауличниот удар и претпоставките кои се направени за да се дојде до прифатливо математичко решение на парцијалните диференцијални равенки. Во продолжение се прикажани ориентациони вредности за брзината на пропагација на бранот од притисокот во зависност од материјалот на цевките. Во ова поглавје, исто така, е направен преглед на методите за решавање на системот парцијални диференцијални равенки. Детално е опишан методот на карактеристики кој е применет во докторската дисертација за развивање на математичкиот модел НТМ. На крајот во ова поглавје се презентирани почетните и гранични услови кои се јавуваат кај водоснабдителните системи.

Во третото поглавје со наслов **Математички модел**, на почетокот е даден преглед на водоснабдителните системи како физички и хидродинамички системи и нивната хетерогеност во однос на функциите, просторот што го покриваат, материјалот на цевките, хидромеханичката опрема и сложените процедури во управувањето. Понатаму се презентирани основните карактеристики на водоснабдителните системи кои се всушност студии на случај во докторската дисертација и за кои е применет математичкиот модел НТМ. Во детали е презентирани и алгоритмот – пресметковната шема на моделот НТМ. Дискутирани се и сценаријата, вкупно пет сценарија за анализа на хидрауличниот удар. Тука се опишани двата реални водоснабдителни система кои се студии на случај (case studies) и тоа регионалниот водоснабдителен систем Студенчица, кој е гравитационен водоснабдителен систем и каде како иницијатор на нестационарноста – хидрауличниот удар се јавува вентилот на малата хидроелектрана која се планира да се изгради – постави на главниот доведен цевковод. Вториот случај е водоснабдителниот систем Рача во Охрид, кој е пумпен водоснабдителен систем со резервоар после населено место и каде иницијатор на хидрауличниот удар е пумпата, поточно нејзиното вклучување и/или исклучување. Во продолжение на ова поглавје е даден краток опис на неколку комерцијални софтвери за анализа на хидрауличните удари во водоснабдителните системи, како што се: AFTImpulse, HYTRAIN и HAMMER. Резултатите од верификацијата на развојниот математички модел НТМ со оние од комерцијалниот софтвер HAMMER применети за студиите на случај, РВС Студенчица и ВС Рача, се исто така тука презентирани за сите пет сценарија.

Четвртото поглавје со наслов **Физички модел** презентира детален опис на физичкиот модел во размер 1:1, односно опишан е водоснабдителниот систем Рача. На овој систем, за потребите на истражувањата во оваа дисертација, вградена е соодветна опрема за *in-situ* мерења на претидниот режим на течење – промената на притисокот при појава на хидрауличен удар. Мерењите притисоци и нивните флукутации се користени за калибрација на математичкиот модел НТМ. Понатаму, тука се дискутирани геометриските карактеристики на цевководите и висинската конфигурација на јазолните точки. За дефинирање на алтернативните сценарија во математичкиот модел тука е направена и анализа на варијацијата на потрошувачката на вода во системот. Резултатите од калибрација на мерењите притисоци во стационарен режим во водоснабдителниот систем со резултатите од математичката симулација на стационарниот тек извршена со софтверскиот пакет WaterGEMS, се исто така тука презентирани. Во ова поглавје е даден и детален опис на мерната опрема која е користена за мерење на промената на притисокот, развиена според идејата на авторот на ова истражување. Таа се состои од три мерни уреди со три трансмитери за мерење на притисокот во опсег 0–6 bar. Бидејќи теренските активности се извршувале во подолг временски период (една година), за регистрирање, чување и обработка на мерењите податоци бил развиен софтвер кој е детално опишан во ова поглавје. Даден е и опис на постапката за калибрација на мерната опрема и е презентирана програмата и динамиката на експерименталните мерења кои се одвивале во вкупно пет серии. Првата серија на мерења се во стационарен режим за потребите на калибрација на математичкиот модел. Следната серија на мерења е нултата кампања со кои мерења е извршена калибрација на излезните резултати од анализата со моделот НТМ со мерењите податоци од терен. Со останатите три кампањи на мерења се опфатени сите карактеристични периоди на потрошувачка на вода и тоа максимална, минимална и екстремна потрошувачка на вода на физичкиот модел (BC Рача). На крајот во ова поглавје е опишана постапката за калибрација на моделот НТМ со мерењите податоци од физичкиот модел (BC Рача), а резултатите од калибрацијата се прикажани на прегледни графички прикази.

Петтото поглавје **Анализа на резултатите** ги презентира детално анализите на резултатите од истражувањето. Најпрвин се анализирани излезните резултати од развојниот модел НТМ за хипотетичната пресметковна шема со посебен осврт на влијанието на потрошувачката на вода врз карактеристиките на хидрауличниот удар во мрежата. Потоа е анализирано влијанието на густината на приклучните гранки од главниот цевковод, па влијанието на типот на водоводната мрежа – гранкаста или циркулациона. Покрај ова, тука се презентирани и карактеристиките на хидрауличкиот удар под влијание на материјалот на цевките. Исклучително интересни се резултатите и коментарите за студиите на случај, и тоа случај А – РВС Студенчица и случај Б – BC Рача. За случајот А со овие анализи дефинирано е времето на затворање на вентилот кај предвидената мала

хидроцентрала на главниот цевковод за да не се надминат проектираните максимални притисоци во системот. За случајот Б презентирани се резултати добиени со моделот НТМ, во случај на различна потрошувачка на вода, и тоа за два карактеристични случаја - вклучување и исклучување на пумпата.

Во последното шесто поглавје, **Заклучоци**, во првиот поднаслов презентирана е потребата и актуелноста на истражувањето, како и препораки за тоа кога и каде треба да се применуваат математичките модели за анализа на хидрауличниот удар во водоснабдителни системи. Потоа, во вториот поднаслов се презентирани заклучните констатации за сите фази од истражувањето: (а) развивање на математичкиот модел НТМ, (б) калибрација на моделот, (г) верификација на моделот, и (д) апликација на моделот НТМ за два реални водоснабдителни системи –РВС Студенчица за сите анализирани оперативни сценарија и ВС Рача исто така за сите анализирани оперативни состојби. Понатаму, тука се дискутирани научниот и практичен придонес на оваа дисертација. На крај во ова поглавје се дадени препораките за примена на развиениот модел НТМ во анализите на водоснабдителни системи во проект или постојни во експлоатација. Дадени се и насоки за идни истражувања со цел подобрување на перформансите и апликативниот аспект на математичкиот модел НТМ и подобрување на карактеристиките на мерната опрема применета за *in-situ* мерења на физичкиот модел.

2. ПРИДОНЕС НА ДИСЕРТАЦИЈАТА

Со детална анализа на изложената материја во докторската дисертација, може да се констатира дека е постигнат значаен научен и практичен придонес. Во рамките на истражувањата за феноменот на хидрауличниот удар во сложени водоснабдителни системи е изработен оригинален математички модел НТМ, флексибилен со почетните и гранични услови. Тој успешно ги симулира различните оперативни сценарија во водоснабдителните системи. Моделот НТМ е верифициран со комерцијалниот софтвер HAMMER, и според добиените резултати може да се каже дека е софистицирана алатка за моделирање на сложени системи под притисок подеднакво успешно и во фаза на проектирање и во фаза на експлоатација.

За проверка и потврда на точноста на излезните резултати од математичкиот модел НТМ, спроведени се истражувања и на физички модел 1:1 (ВС Рача) со мерења во реално време на флукуациите на притисокот во повеќе точки од мрежата на системот и тоа за различни оперативни сценарија. Споредбата на резултатите добиени со математичкиот модел НТМ и оние од теренските *in-situ*

мерења покажува дека развиениот модел НТМ може да се користи за определување на карактеристиките на хидрауличниот удар во водоснабдителните и енергетските системи, како за научни така и за практични цели.

Според претходно изнесеното, може да се констатира дека со оваа докторска дисертација се постигнати следниве научни и практични придонеси:

- 1) Водоснабдителните системи кај кои се очекува во фаза на експлоатација да се појави и најмала опасност од појава на хидрауличен удар, треба хидраулички да се анализираат не само во стационарен режим како што е случај со досегашната практика, туку и во нестационарен режим, и тоа со препорачани и софистицирани математички модели (НТМ, HAMMER, HYTRAN). На таков начин се добиваат информации за последиците од хидрауличниот удар во сите делови – гранки од водоснабдителниот систем.
- 2) Со математичкиот развиен модел НТМ може да се моделираат и најсложени водоснабдителни системи и да се направи комплетна хидрауличка анализа во преодните режими на течење, односно може да се моделира реалниот водоснабдителен систем со сите негови елементи и оперативни сценарија.
- 3) За калибрирање на математичкиот модел НТМ, извршени се *in-situ* мерења на флукуациите на притисокот на реален водоснабдителен систем. Ваквите истражувања за прв пат се применуваат кај нас, во регионот но и во пошироки граници. Имено, во литературата се познати истражувања поврзани со калибрирање на нумерички модели со физички модели најчесто во мали размери и во лабораториски услови, каде е речиси невозможно да се моделира целиот систем под притисок со сите негови составни делови и оперативни сценарија. Исто така, појавите на течење со присуство на воздух на модели во мал размер многу тешко ги задоволуваат условите за сличност и не можат веродостојно да се пренесат на реалниот систем.
- 4) Со оваа докторска дисертација за прв пат се анализирани влијанијата на материјалот на цевките врз карактеристиките на хидрауличниот удар и манифестираните последици. Констатирано е дека материјалот на цевките и нивната крутост и/или еластичност има големо влијание врз карактеристиките на хидрауличниот удар и неговото просторно пренесување во системот.
- 5) Со истражувањата во оваа докторска дисертација може да се издвои следнава препорака – водоснабдителните системи, каде што се очекува појава на хидрауличен удар, треба да се димензионираат така за да можат да се „приспособуваат“ и на стационарен и на нестационарен режим на течење. Оваа препорака особено треба да се почитува кога се работи за сложени водоснабдителни системи, кога се планираат надградби и/или модификации на системите и кога се изработуваат планови за управување со нив.

3. ЗАКЛУЧОК

Врз основа на прегледот на докторската дисертација под наслов: ***Карактеристики на хидрауличните удари во водоводните мрежи***, од кандидатот м-р Гоце Тасески, може да се констатира дека истражуваната проблематика е исклучително интересна и во светски рамки и кај нас, со оглед на тоа што потребата од оптимално користење и управување со една од основите цивилизациски придобивки – водоснабдителните системи и зачувување на природната средина од несакани хазарди и намалување на штетите од нивните влијанија, е несомнен императив во секоја општествена заедница.

Кандидатот детално ги проучил и ги систематизирал сите податоци кои се добра основа за спроведување на анализите во неговата докторска дисертација. Посебно треба да се нагласи фактот дека овие истражувања се успешен континуитет од неговата магистерска работа и како автор или коавтор изработил повеќе научни трудови поврзани со водоснабдителните системи, објавени во списанија и презентирани на меѓународни конференции и симпозиуми, како што се:

- Оптимизација на доводните количини на вода кај комбинирани водоснабдителни системи, Магистерска работа, Градежен факултет - Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, 2009.
- Mathematical model for optimization of combined water supply systems, International Symposium on Water Observation and Information Systems (BALWOIS 2010), Ohrid, Republic of Macedonia, 2010.
- Hydraulic analysis of the maximum flow rate of the regional water supply system Studenchica, International Symposium on Water Management and Hydraulic Engineering WMHE 2013, Bratislava, Slovakia, 2013.
- Water hammer analysis-impact of the pipe material in water supply system. International Symposium on Water Management and Hydraulic Engineering (WMHE 2015), Brno, Czech Republic, (accepted for publishing). 2015.
- Mathematical model for transient flow simulation in complex water supply systems, Scientific Journal of Civil Engineering (SJCE), Faculty of Civil Engineering, Skopje, (in publishing procedure), 2015.

Врз основа на горенаведеното, Комисијата констатира дека трудот е систематизиран многу успешно, а методите и техниките се презентирани детално и со висок степен на разбирање на физичкиот процес, но и на фундаменталните теоретски концепти. Трудот претставува успешна синтеза на фундаменталните поставки за феноменот на хидрауличниот удар како исклучително сложена хидродинамичка појава, а развиениот оригинален математички модел и неговата калибрација и верификација со *in-situ* мерења на реален водоснабдителен систем се исклучително корисни и за идни истражувања од оваа област.

Може да се констатира дека докторската дисертација од кандидатот м-р Гоце Тасески во целост ги задоволува сите критериуми пропишани со Правилникот за условите, критериумите и правилата за докторирање на Градежниот факултет при

Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, и дека се постигнати резултати од несомнен научен и практичен придонес во полето на истражувањето.

Согласно со тоа, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Градежниот факултет во Скопје, да ја прифати докторската дисертација под наслов ***Карактеристики на хидрауличниџе удари во водоводниџе мрежи***, од кандидатот м-р Гоце Тасески, и да закаже термин за јавна одбрана.

КОМИСИЈА

- 1 Проф. д-р Цветанка Поповска, с.р.
- 2 Проф. д-р Петко Пеливаноски, с.р.
- 3 Проф. д-р Катерина Донеуска, с.р.
- 4 Проф. д-р Љупчо Лазаров, с.р.
- 5 Проф. д-р Миле Станковски, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „МОДЕЛИРАЊЕ НА
ДИНАМИЧКИТЕ ЕФЕКТИ ОД ПРОМЕНИТЕ НА ЈАВНАТА ПОТРОШУВАЧКА И
ДАНОЦИТЕ ВРЗ ЕКОНОМСКАТА АКТИВНОСТ” ОД М-Р МАХИЈЕ МУСТАФИ
ПРИЈАВЕНА НА ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со Одлука на Наставно-научниот совет број 0202-616/2 од 1.4.2015 година, а врз основа на член 113 од Законот за високото образование, член 229 од Статутот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и член 39 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Економскиот факултет во Скопје во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Наставно-научниот совет, на седницата одржана на ден 27.3.2015 година, со одлука именува Комисија за оцена и одбрана на докторската дисертација поднесена од кандидатот Махије Мустафи под наслов „Моделирање на динамичките ефекти од промените на јавната потрошувачка и даноците врз економската активност“. По проучувањето на текстот, Комисијата го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. Содржина на магистерскиот труд

Материјата елаборирана во докторската дисертација на кандидатот Махије Мустафи под наслов „Моделирање на динамичките ефекти од промените на јавната потрошувачка и даноците врз економската активност“ е презентирана на 125 страници печатен текст и 5 страници со библиографски единици. Текстот е солидно компјутерски среден.

Материјата во трудот е систематизирана во пет глави. Притоа, секоја глава е поделена на поголем број на точки и потточки.

Композицијата на докторската дисертација е следнава:

Апстракт

Вовед

Глава 1: Вовед

Глава 2: Преглед на релевантната литература

Глава 3: Преглед на македонската економија

Глава 4: Методологија на истражувањето

Глава 5: Заклучок

Литература

Во првата глава се прикажува актуелноста на проблематиката и предметот на докторската дисертација. Влијанието и улогата на фискалната политика врз економската активност е едно од најважните прашања како во академската литература, така и за креаторите на економските политики. Во оваа глава се прикажани стојалиштата како на неокласичната школа, така и на кејнзијанската школа. Кејнзијанската школа смета дека пазарот треба да се коригира преку активната улога на јавниот сектор, односно преку монетарната и фискалната политика. Неокласичната школа ги критикува теориите на Кејнз. Таа смета дека зголемувањето на јавниот долг води до зголемување на каматните стапки, а со тоа се намалува аутпутот во економијата и инфлацијата. Спротивно на ова, кејнзијанската школа смета дека зголемувањето на јавното трошење ја зголемува побарувачката и со тоа ја зголемува економската активност преку ефектот на фискалниот мултипликатор.

Во втората глава е даден преглед на релевантните емпириски трудови што го прикажуваат влијанието на фискалната политика на економската активност. Во неа детално се коментираат заклучоците на поголем број научни трудови.

Во третата глава е прикажан преглед на македонската економија. Во оваа глава посебно внимание се посветува на детерминантите на економскиот раст, а се прави и осврт на јавната потрошувачка и даноците.

Во четвртата глава е претставена емпириската анализа на дисертацијата, која има за цел да го утврди влијанието на јавната потрошувачка врз економската активност во земјава. Анализата се изведува во економетриските софтверски пакети EViews и JMulTi. Се користи моделот на корекција на грешка, поради тоа што со помош на тестот на единечен корен е утврдено дека променливите реален БДП и реална јавна потрошувачка се нестационарни. Моделот на корекција на грешка претставува динамички модел за првите диференции на променливите кои се користат во коинтегрираните регресији. Моделот обезбедува корекција на краткорочните девијации од долгорочната рамнотежа. Се утврдува дека постои еден ранг на коинтеграција. Функцијата на импулс-одговор покажува дека економската активност има позитивен одговор на шок на јавната потрошувачка во период од 4 квартали, а по 6 квартали одговорот на економската активност станува негативен.

Во заклучокот се истакнати главните наоди и резултати на истражувањето, се нагласуваат недостатоците на трудот и се даваат препораки за идно истражување.

II. Оценка на докторската дисертација

Врз основа на предложената тема, тезите, образложението и литературата може да се констатира дека предложената докторската дисертација под наслов „Моделирање на динамичките ефекти од промените на јавната потрошувачка и даноците врз економската активност“, покрива особено важно подрачје на истражување кое е од посебна важност како на академската јавност, така и за носителите на економските политики. Комисијата е на мислење дека докторската дисертација успеала да одговори на поставените цели и задачи на истражувањето. Во трудот со помош на моделот на корекција на грешка се утврдува влијанието на јавната потрошувачка врз економската активност во земјава.

По внимателното читање на поднесената докторска дисертација на кандидатот Махије Мустафи, Комисијата ја формулираше својата оценка врз основа на следниве елементи:

- со својата концепција, обемот и опфатот на користена литература, стилот на изнесување на материјата и техничката обработка, трудот ги исполнува критериумите за прифатливост на докторска дисертација;
- преку изнесената обработка на теоретските сознанија од областа на анализата на временските серии и финансиите, кандидатот демонстрирал одлично познавање на материјата и подготвеност за сопствено научно истражување на истата проблематика;
- темата се одликува со голема актуелност, така што сознанијата добиени од истражувањето ќе придонесат во збогатување на корпусот на знаења што им стојат на располагање на носителите на економските политики во Република Македонија.

III. Заклучок и предлог

Врз основа на погоре изнесените констатации и оценки, Комисијата заклучува дека поднесената докторска дисертација од кандидатот Махије Мустафи е успешна и издржана, при што му предлага на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје:

прво, да го прифати Извештајот за содржината, оценката и предлогот на докторската дисертација „Моделирање на динамичките ефекти од промените на јавната потрошувачка и даноците врз економската активност” од кандидатот Махије Мустафи;

второ, да определи комисија за одбрана на докторската дисертација;

трето, да определи ден за јавна одбрана на докторската дисертација.

Рецензентска комисија

Проф. д-р Славе Ристески, с.р.

Проф. д-р Владимир Филиповски, с.р.

Доц. д-р Драган Тевдовски, с.р.

Проф. д-р Драге Јанев, с.р.

Проф. д-р Горан Петревски, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
**НА РАКОПИСОТ „ТЕХНОЛОГИЈА НА БРЗИ ПРОТОТИПОВИ, МОДЕЛИ И АЛАТИ“ ОД АВТОРОТ
 АТАНАС КОЧОВ**

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Машинскиот факултет во Скопје, бр. 02-3511/1 од 27.11.2014 година, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебното помагало „Технологија на брзи прототипови, модели и алати“ од авторот Атанас Кочов, наменет за студентите на Машинскиот факултет во Скопје, за предметот технологија на брзи прототипови, модели и алати, избрани се проф. д-р Љубен Дудески и доц. д-р Гашпер Гантар.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Машинскиот факултет во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. Општ дел

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	Технологија на брзи прототипови, модели и алати
Назив на предметната програма:	Технологија на брзи прототипови, модели и алати
Назив на студиската програма:	сите
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	2+2, 6 ЕКТС
Предметот технологија на брзи прототипови, модели и алати на Машинскиот факултет е избран предмет со фонд на часови 2+2, број на ЕКТС-кредити - 6 и се слуша во IV, VI семестар.	
Реден број на изданието:	прво издание
Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 125 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот 11. Текстот е поделен во седум поглавја (вклучувајќи ја литературата) и содржи 65 слики.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Љубен Дудески, с.р.

Доц. д-р Гашпер Гантар, с.р.

II. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р ЛЈУБЕН ДУДЕСКИ

Краток опис на содржината:	Учебното помагало по технологија на брзи прототипови содржи поглавја во кои се опишани нови современи и конкурентни техники на 3Д-скенирање и печатење, а кои се почесто се користат во машинството и во други научни области пошироко. Целата материја претставена во ова учебно помагало ги покрива предавањата по предметот технологија на брзи прототипови, модели и алати, избран предмет за студентите од сите насоки на Факултетот. Покрај теоретскиот материјал, секаде каде што е потребно се направени илустрации со соодветни слики (скици и дијаграми), како и табели. Учебното помагало содржи и појаснувања и коментари во соодветен обем, како и извор од каде што се користени претставените слики и литература. Во воведот е презентирана состојбата со развојот и примената на новите современи технологии на 3Д-техники на скенирање и печатење, како и нивното влијание и придонес на подобрување на конкурентноста на компаниите при нивното користење. Во првата глава се дадени теоретските основи на конкурентното инженерство, неговото значење, методологија на примена и неговиот придонес во подобрувањето на конкурентноста на компаниите на домашен и глобален пазар. Во втората глава се презентирани теоретските основи на реверзибилното инженерство, опрема која се користи, како и апликативни примери на примена на реверзибилното инженерство. Во третата глава се дадени основите на технологија на брзи прототипови, дефиниции, класификации, поделби на техниките на добивање на прототипови, како и поле на примена. Во четвртата глава, низ примери, дадени се области на примена на технологијата на брзи прототипови, модели и алати, како и основните фази на развој на производ, како и значењето на физичкиот модел – прототип во процесот на развој на нов производ. Во петтата глава се обработени постапките, процесите и опремата за адитивно производство, како и областите на негова примена. Во шестата глава се дадени примери за градење на модел со реверзибилно инженерство и пример за добивање на прототип со постапки на адитивно производство. Во седмата глава е дадена литературата која е користена.

Оцена за усогласеноста со предметната програма:	целосна
Предлози за потребни корекции:	нема
Оцена на ракописот:	Ракописот во целост одговара на материјата која се предава по предметот технологија на брзи прототипови, модели и алати и ги покрива сите предвидени поглавја. Концептот на креирање на учебното помагало соодветствува на методологијата на едукација на студентите на почетокот на нивното студирање и запознавање со дисциплините од современи техники и технологии. Методолошки, во едукативна смисла, учебното помагало е приспособено за самостојно совладување на материјата, кон што придонесуваат бројните илустрации, појаснувања и коментари. Ракописот се оценува како целосно прикладен за стекнување на компетенции и вештини на изработка на брзи прототипови, модели и алати за конкретни инженерски проблеми и производи.
Категоризација:	учебно помагало
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 125 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот - 11. Текстот е поделен во седум поглавја (вклучувајќи ја литературата) и содржи 65 слики.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебно помагало по предметот технологија на брзи прототипови, модели и алати, примарно наменет за студентите на Машинскиот факултет.

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д-р Љубен Дудески, с.р.

II. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ДОЦ. Д-Р ГАШПЕР ГАНТАР

Краток опис на содржината:	Учебното помагало по технологија на брзи прототипови содржи материја која е актуелна и во која се опишани нови современи и конкурентни техники и технологии кои се повеќе се користат во светот во полето на развој на нови производи. Целата материја претставена во ова учебно помагало ги покрива предавањата по предметот технологија на брзи прототипови, модели и алати, избран предмет за студентите од сите насоки на Факултетот. Ракописот содржи голем број соодветно избрани слики, појаснувања и коментари, со што се овозможува читателот да добие претстава за соодветните техники и технологии. Во воведот е презентирана состојбата во светот, во производните процеси и потребата за примена на новите современи технологии на 3Д-техники на скенирање и печатење, како и нивното влијание и придонес во подобрувањето на конкурентноста на компаниите. Во првата глава се дадени теоретските основи на конкурентното инженерство, неговото значење, методологија на примена и неговиот придонес во подобрувањето на конкурентноста на компаниите на домашен и глобален пазар. Во втората глава се презентирани теоретските основи на реверзибилното инженерство, 3Д-скенирањето, начинот на креирање на CAD модел, опрема која се користи, како и апликативни примери на примена на реверзибилното инженерство во повеќе области. Во третата глава се дадени основите на технологија на брзи прототипови, дефиниции, класификации, поделби на техниките на добивање на прототипови, како и поле на примена. Во четвртата глава, низ примери, дадени се области на примена на технологијата на брзи прототипови, модели и алати, како и основите фази на развој на

	производ, како и значењето на физичкиот модел – прототип во процесот на развој на нов производ. Во петтата глава се обработени постапките, процесите и опремата за адитивно производство, класификација на процеси на адитивно производство, како и области на негова примена. Во шестата глава се дадени примери за градење на модел со реверзибилно инженерство и пример за добивање на прототип со постапки на адитивно производство. Овие примери овозможуваат студентите подобро да ги совладаат зададените задачи за време на вежбите по предметот. Во седмата глава е дадена литературата која е користена.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Усогласеноста е целосна
Предлози за потребни корекции:	Нема
Оцена на ракописот:	Ракописот ги покрива сите поглавја предвидени со предметот теорија на движење на моторните возила. Методолошки, во учебното помагало се вградени долгогодишните светски и домашни искуства во однос на постапноста и редоследот во совладувањето на материјата. Прикажаниот материјал содржи слики, скици и текст кои овозможуваат самостојно совладување на материјата, а примерите за вежбање ги заокружуваат активностите кои студентите ги прават во совладувањето на овој дел од материјата која е стандардна во предметот технологија на брзи прототипови, модели и алати. Оттаму, ракописот се оценува како целосно прикладен за намената.
Категоризација:	учебно помагало
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 125 страници (формат A4), напишани на компјутер, со големина на фонтот -11. Текстот е поделен во седум поглавја (вклучувајќи ја литературата) и содржи 65 слики.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебно помагало по предметот технологија на брзи прототипови, модели и алати, примарно наменето за студентите на Машинскиот факултет.

Рецензент

Доц. д-р Гашпер Гантар, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА НА РАКОПИСОТ „МЕНАЏМЕНТ ИНФОРМАЦИСКИ СИСТЕМИ“ ОД АВТОРОТ РОБЕРТ МИНОВСКИ

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Машинскиот факултет во Скопје, бр. 02-199/2 од 22.1.2015 година, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебното помагало „Менаџмент информациски системи“ од авторот Роберт Миновски, наменет за студентите на Машинскиот факултет во Скопје, за предметот менаџмент информациски системи, избрани се проф. д-р Делчо Јованоски и проф. д-р Атанас Кочов.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Машинскиот факултет во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

III. ОПШТ ДЕЛ

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	Менаџмент информациски системи
Назив на предметната програма:	Менаџмент информациски системи
Назив на студиската програма:	Индустриско инженерство и менаџмент
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	2+2, 6 ЕКТС
Предметот менаџмент информациски системи на Машинскиот факултет е избран предмет со фонд на часови 2+2, број на ЕКТС-кредити 6 и се слуша во VIII семестар.	
Реден број на изданието:	прво издание
Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 182 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во десет поглавја (дополнително и литературата и два додатока) и содржи 92 слика и 11 табели.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Делчо Јованоски, с.р.

Проф. д-р Атанас Кочов, с.р.

IV. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р ДЕЛЧО ЈОВАНОВСКИ

Краток опис на содржината:	Првото поглавје ги третира основните поими поврзани со менаџмент информациските системи (МИС), па тргнувајќи од генеричките поими како систем, податок и информација, преку информациски систем и менаџмент, се доаѓа до поимот менаџмент информациски систем. Во второто поглавје е дефиниран пристапот со кој подоцна ќе бидат анализирани одделни менаџмент информациски потсистеми. Во третото поглавје е обработен менаџмент информацискиот потсистем за подготовка на производството. Детектирани се основните можни проблеми при протекот на информациите кај овој потсистем и што е за одбележување, во првиот додаток на материјалот е приложен конкретен потсистем од една организација во метало-преработувачката индустрија. Во четвртото поглавје е претставен потсистемот за управување со производството базиран на Just in Time (Токму на време) филозофијата. За одбележување е јасното третирање на целокупниот пристап, а особено предусловите за негово спроведување. Во петтото поглавје е даден менаџмент информацискиот потсистем за управување со производството базиран на Materials Requirement Planning („планирање на потребата од материјали“) филозофијата. Притоа, јасно е претставена генезата на потребните документи на потсистемот, нивната поврзаност и важност. Во шестото поглавје е третиран менаџмент информацискиот потсистем за маркетинг. Имајќи ја предвид главно техничката ориентација на читателите, даден е соодветен вовед на одредени важни аспекти на маркетингот. Протекот на информациите е објаснет на практичен пример на спроведување на тактички кампањи за мобилен оператор.

	Во седмото поглавје се обработени системите за мерење на учинот/организациските перформанси. Најпрво е даден целосен приказ на креирање на еден систем за мерење на учинот, за во продолжение да бидат анализирани низа показатели кои можат да бидат користени кај ваквите системи. Во вториот додаток на материјалот е даден и извадок од практичен проект, во кој се претставени потенцијалите за анализа на состојбата во конкретно претпријатие врз основа на соодветно одбрани показатели. Во осмото поглавје е обработена темата моделирање и симулации. Дадени се основите на симулациите на дискретните настани, со приказ на заокружена методологија за нивна примена и конкретна анализа на секоја од етапите. Во деветтото поглавје се претставени Марковите процеси на одлучување, како еден од можните математички методи кои можат да придонесат за донесување на понадежни одлуки. Во истата насока, во десеттото поглавје се претставени и Петри мрежите, со основната теоретска подлога и примери кои на читателот треба да му ги покажат насоките за нивна (барем иницијална) примена во полето на менаџмент информациските системи.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	целосна
Предлози за потребни корекции:	нема
Оцена на ракописот:	Ракописот во целост одговара на материјата која е предвидена по предметот менаџмент информациски системи. За одбележување е фактот дека ракописот покрива современи аспекти и гледишта, кои треба да ги обаснат најновите трендови кај менаџмент информациските системи. Материјалот на читателот му нуди заокружување на компетенции од типот на: разбирање на локацијата и улогата на МИС во функционирањето на

	организациите, креирање на некои од менаџмент информациските потсистеми, примена на системите за мерење на учинокот, како и првична примена на одредени методи и техники кои тангираат кон МИС. Методолошки погледнато, ракописот јасно се темели на анализата и синтезата, од каде што се изведени потребните теоретски основи, што на крајот е проследено и со соодветни практични примери кои треба да го олеснат разбирањето и примената на усвоената теорија. Според наведеното, ракописот се оценува како целосно соодветен за намената.
Категоризација:	учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 182 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во десет поглавја (дополнително и литературата и два додатока) и содржи 92 слика и 11 табели.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебно помагало по предметот менаџмент информациски системи, првенствено наменет за студентите на Машинскиот факултет.

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д-р Делчо Јованоски, с.р.

III. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р АТАНАС КОЧОВ

Краток опис на содржината:	Со цел на еден систематичен начин да се стигне до поимот менаџмент информациски систем (МИС) и да се утврди неговото место и улога во организациите, во првото поглавје се анализирани основните поими поврзани со МИС. На тој начин, тргнувајќи од поимите систем, податок и информација, преку информациски систем и менаџмент, се дефинира и поимот менаџмент информациски систем. Пред да се пристапи кон анализа на одделни менаџмент информациски потсистеми, во второто поглавје е претставен начинот на кој таквата анализа треба да се спроведе. Третото поглавје го третира менаџмент информацискиот потсистем за подготовка на производството. Притоа, јасно се предочени потребите носители на информации во трите дела на подготовката на производството, како и нивната заемна поврзаност, а во насока на дефинирање на протекот на информациите. Првиот додаток во материјалот се однесува на презентирање на потсистем за подготовка на производството во конкретно претпријатие. Во четвртото и петтото поглавје се анализирани потсистеми за управување на производството базирани на две различни филозофии: првиот базиран на Just in Time („токму на време“) филозофијата, а вториот на Materials Requirement Planning („планирање на потребата од материјали“) филозофијата. Тоа е секако за одбележување бидејќи на овој начин читателот може да направи јасна дистинкција помеѓу функционирањето на истиот потсистем во услови кога тој се базира на две различни теоретски основи. Кај првиот потсистем јасно се претставени и носителите на информации, како и протекот на информациите, при што особена важност е дадена на принципите/правилата кои треба да се следат при креирање на еден ваков потсистем. Кај потсистемот базиран на Materials Requirement Planning („планирање на потребата од

	материјали“) филозофијата, со инструктивни примери е објаснето генерирањето на документите и функционирањето на потсистемот. Во шестото поглавје е третиран менаџмент информацискиот потсистем за маркетинг. Како вовед се анализирани некои од важните аспекти на маркетингот. Потребните информации и носители на информации се објаснети преку практичен пример на спроведување тактички кампањи за мобилен оператор. Во седмото поглавје се обработени системите за мерење на учинокот/организациските перформански. Материјалот ја апострфира важноста на овие системи и ја објаснува генезата на промените кои настануват во оваа област во последно време. Даден е и генерички модел на системите за мерење на учинокот. За истакнување е деталната анализа на показателите која треба да биде основа за идна нивна примена, особено во делот на постојаното подобрување. Во вториот додаток од материјалот е даден практичен пример од реален проект за примена на одредени показатели во насока на детектирање на проблемите и генерирање на насоки за подобрување. Во осмото поглавје е обработена темата моделирање и симулации. Претставена е методологија за моделирањето и симулациите на дискретните настани, заедно со насоките за нивна примена. Во деветтото и десеттото поглавје се претставени математички ориентирани методи кои можат да бидат применети при одлучувањето во одредени ситуации. Овие две поглавја претставуваат убав пример и стимул за поголема примена на ваквите методи кај менаџмент информациските системи, а во насока на обезбедување на принципот на управување базирано на факти (Management by Facts). Во деветтото поглавје се анализирани Марковите процеси на одлучување, а во десеттото поглавје Петри мрежите. И во двете поглавја се дадени илустративни примери за иницијална примена на овие методи кај менаџмент информациските системи.

Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Усогласеноста е целосна.
Предлози за потребни корекции:	Нема
Оцена на ракописот:	Ракописот ги покрива сите содржини предвидени со предметот менаџмент информациски системи. Од методолошки аспект, материјалот нуди практична примена на анализата и синтезата, како едни од основните методолошки пристапи во науката. Материјалот нуди доволен број на практични примери за дообјаснување на претходно поставените теоретски основи. Тоа особено го олеснува совладувањето на материјата. Со материјалот се покриени доволно теми за расветлување на менаџмент информациските системи. Во таа насока, совладувањето на материјалот нуди редица компетенции за: разбирање на локацијата и улогата на МИС во функционирањето на организациите, конципирање и креирање на одредени менаџмент информациски потсистеми, примена на системите за мерење на учинокот, како и првична примена на одредени методи и техники поврзани со функционирањето на МИС. Заради сето ова, ракописот се оценува како целосно соодветен за намената.
Категоризација:	учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 182 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во десет поглавја (дополнително и литературата и два додатока) и содржи 92 слика и 11 табели.

Врз основа на изнесеното, со задоволство го поддржувам овој ракопис и предлагам да се отпечати како учебно помагало по предметот менаџмент информациски системи, главно наменето за студентите на Машинскиот факултет.

Рецензент

Проф. д-р Атанас Кочов, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

**ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ДЕФИНИРАЊЕ НА ЕФИКАСЕН
МОДЕЛ ЗА ИНТЕГРИРАНО ПЛАНИРАЊЕ НА ЕКОНОМСКИОТ РАЗВОЈ НА НИВО НА
ДРЖАВА“ ОД М-Р ИГОР КОСТОВСКИ, ПРИЈАВЕНА НА МАШИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ
ВО СКОПЈЕ**

Наставно-научниот совет на Машинскиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 26. 3.2015 година, со Одлука бр. 02-662/2, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатот м-р Игор Костовски со наслов „Дефинирање на ефикасен модел за интегрирано планирање на економскиот развој на ниво на држава“, во состав: проф. д-р Радмил Поленаковиќ, Машински факултет - Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, проф. д-р Ванчо Донеv, Машински факултет - Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, проф. д-р Роберт Миновски, Машински факултет - Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, проф. д-р Тодор Кралев, редовен професор во пензија, и проф. д-р Делчо Јованоски, редовен професор во пензија.

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Машинскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Системот за развојно планирање во Република Македонија е целосно неистражен, идентично како и областа на развојното планирање и нејзиното менаџирање. Во таа насока како предмет на истржување на оваа докторска дисертација кандидатот ја зема Анализата на системот (или поточно речено независните компоненти на еден невостановен систем) за планирање на развојот во Република Македонија. Пристапот за мапирање и анализа на постојниот модел на развојно планирање употребен во дисертацијата вклучува два основни сегмента и тоа: анализа на елементите на системот пропишани со позитивното законодавство и анализа на составните делови на системот кои егзистираат во практика.

Резултатите од извршените истражувања и анализи се драгоцен и тие аргументирано и во детали ги опишуваат недостатоците на постојниот систем за развојно планирање во Република Македонија, неговите најслаби и најкритични точки, како и точките на колизија на неговите составни делови.

Докторската дисертација на кандидатот м-р Игор Костовски, со наслов „Дефинирање на ефикасен модел за интегрирано планирање на економскиот развој на ниво на држава“, содржи 409 страници компјутерски обработен текст во фонт Калибри, со 1,1 проред и големина на букви 11, со 10 фусноти, 685 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во седум глави, вклучително вовед и заклучни согледувања. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **воведот** на трудот, изложени се мотивите за разработка на конкретната тема, потоа предметот и целите на истражувањето, употребената методологија и нејзините клучни компоненти. Покрај ова, авторот ги изнесува и основните поставки на кои го темели своето истражување, при што се изнесени причините за потребата за реализацијата на едно вакво истражување и дава еден кус преглед на сите составни делови (поглавја) на трудот.

Втората глава од докторската дисертација е насловена „Вовед во планирањето, развојот и развојното планирање“. Во неа, авторот врши воведување во теоријата на планирањето преку претставување на еволуцијата на истата и преку претставување на неговите најистакнати претставници. Особено внимание е посветено на петте традиционални школи на планирањето, како и на стратешкото планирање како на најистакнат претставник на инкременталната традиционална школа на планирање и на планирањето за одржлив развој, како два најзастапени пристапа во современото развојно планирање. Покрај ова, кандидатот прави и академски осврт на разликите помеѓу планирањето на економскиот развој и развојното планирање, а како заклучок на ова поглавје врши аргументирано позиционирање на темата на развојното планирање како мултидисциплинарна област, најблиска до менаџментот, а не како тема во состав на економските науки што е многу често заговарано во академските кругови. Конечно, оваа глава од дисертација ги обработува и различните видови на развојно планирање.

Третата глава е фокусирана на претставување на развојното планирање на сите нивоа и во сите клучни институции во земјата. Така, во ова поглавје авторот ги презентира пристапите кон развојното планирање практикувани на национално (централно) ниво, потоа на регионално ниво, со особен акцент на планирањето на ниво на статистичко-плански регион, како и на ниво на единица на локална самоуправа. Исклучително важен сегмент од ова поглавје претставува различната географско-територијална организација на регионите во Република Македонија, според различни области и за различни потреби, што авторот правилно ја дијагностицира како една од основните и најважни точки на неефикасност на постојниот систем за развојно планирање во земјата. Во овој правец, авторот врши преглед и анализа на различните регионални организации на територијата на Република Македонија, за да поентира со предлог за воведување на подобрена и сеопфатна регионална организација на земјата според NUTS 3 и NUTS 4 - номенклатурата. Дополнително, авторот во ова поглавије на дисертацијата врши и детално претставување на моментниот систем на регионално планирање што се практикува во Република Македонија.

Во продолжение, во **четвртата глава**, врз основа на една многу систематски направена анализа, авторот прави мапирање на постојниот систем за развојно планирање во земјата, преку идентификација на областите, односно потсистемите на системот, како и на нивните составни елементи – развојните документи (стратешки и плански документи предвидени за донесување на сите ниво на управа: национално, регионално и локално). За оваа цел, авторот врши детален преглед на целокупната релевантна законска регулатива што го дефинира постојниот систем за развојно планирање, врши негово мапирање, ги идентификува најважните атрибути на неговите елементи – хиерархијата и временскиот хоризонт на документите и ги идентификува празнините и недостатоците на дадениот модел.

Петтата глава претставува своевидно дополнување на мапирањето и анализата на постојниот систем за развојно планирање во земјата. Имено, во неа се врши идентификација и анализа на сите развојни документи донесени на сите нивоа на управа во периодот од

осамостојувањето на земјата до крајот на 2013 година, што претставува збирка од околу 500 развојни документи, од кои најголем број локални, а потоа и национални развојни документи, а кои се резултат на повеќегодишно, извонредно обемно извршено истражување од страна на кандидатот. Заради полесно следење на наодите од анализата, но и заради функционално интегрирање на донесените заклучоци, анализата на вака извонреден број на документи авторот вешто ја организира најпрво според административно ниво на документот (национално, регионално и локално), а потоа и според областа на која тој се истиот се однесува. На овој начин, заклучоците од анализата, ги дополнуваат оние донесени во претходната глава на дисертацијата и даваат една целосна, прецизна и сеопфатна слика и на најмалите детали од постојниот систем за развојно планирање што се практикува во земјата. Дополнително на ова, заклучоците од анализите на стотоците развојни документи послужиле и како одлична основа за дефинирање на квалитативните стандарди на развојните документи, во смисла на нивната содржина и вертикална логика на документот. Покрај ова, направените анализи авторот ги употребува и да изврши детекција на областите кои се со доминантен регионален и локален предзнак, што, пак, ќе претставува еден од носечките столбови при идното моделирање на подобрениот систем за развојно планирање.

Претпоследната, **шеста глава** од дисертацијата се осврнува на системот и барањата на системот за развојно планирање во земјите членки на ЕУ, како и во самата Европска комисија. Покрај овие, во оваа глава авторот прави и претставување на неколку внимателно избрани државни модели на развојно планирање практикувани во неколку земји членки на ЕУ, како Летонија, Полска, Словенија, Република Ирска и Бугарија, од кои ги екстрахира позитивните примери и елементи кои може да бидат апликативни во случајот со развојното планирање во Република Македонија со што како квантитативно, така и квалитативно ја зголемува појдовната основа за ефикасно моделирање на идниот домашен систем за развојно планирање.

Во заклучните согледувања, односно во последна – **седма глава** од докторската дисертација, авторот врши сублимат на сите заклучоци од претходните поглавја на дисертацијата и го моделира подобрениот систем за развојно планирање. Процесот на моделирање го започнува со примена на заклучоците од теоретско-академскиот сегмент на дисертацијата, па авторот „темелите“ на подобрениот систем комбинира во двете најприменувани традиционални школи, како и во планирањето за одржлив развој – како доминантен претставник на модерните традиции на планирање. Покрај дефинирањето на теоретската основа на моделот, авторот аргументира и за опфатот (областите) на системот, неговите компоненти, нивната хиерархиска поставеност меѓузависност и усогласеност, како и за потребната институционална инфраструктура што треба да се обезбеди за имплементација на моделот и за најефикасните начини и приоди за примена на моделот во пракса. За новопредложениот модел, авторот аргументирано тврди дека ги отстранува сите слаби страни на постојниот модел и предлага комплексни и сеопфатни промени на истиот во насока на значително подобрување на неговите перформанси, резултати и степен на компатибилност со моделот кој е во примена во ЕУ.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Докторската дисертација на кандидатот м-р Игор Костовски, со наслов „Дефинирање на ефикасен модел за интегрирано планирање на економскиот развој на ниво на држава“, претставува сеопфатно, воедно и длабинско, истражување во менаџментот на развојното планирање. Изработката на темата на оваа докторска дисертација имаше за цел да го проучи постојниот систем

за планирање на развојот во Република Македонија, и аргументирано да предложи нов, современ и сеопфатен модел на национален систем за менаџирање на развојот планирање со цел да се промовира континуиран и одржлив развој на националната економија. Притоа, новиот модел треба да овозможи единствен и интегриран процес на планирање на развојот на сите нивоа на планирање, обединување на развојните политики на централно, регионално и локално ниво, елиминирање на сите постојни недоследности и недостатоци во развојното планирање во Македонија и осигурување компатибилност со европските стандарди во оваа сфера.

Главни научни придонеси на кандидатот се: идентификување на сегментите на постојниот систем за развојно планирање во Република Македонија, негова анализа и развој на нов ефикасен модел; притоа, теоретски модел применлив во јавното планирање на сите нивоа во земјата.

Докторската дисертација на кандидатот м-р Игор Костовски, со наслов „Дефинирање на ефикасен модел за интегрирано планирање на економскиот развој на ниво на држава“, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за квалитетно подготвен докторски труд.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Машинскиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатот **м-р Игор Костовски** со наслов **Дефинирање на ефикасен модел за интегрирано планирање на економскиот развој на ниво на држава.**

КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Радмил Поленаковиќ с.р.
2. Проф. д-р Ванчо Донеv с.р.
3. Проф. д-р Роберт Миновски с.р.
4. Проф. д-р Тодор Кралев с.р.
5. Проф. д-р Делчо Јованоски с.р.

РЕЦЕНЗИЈА ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА

„АНАЛИЗА НА ФАКТОРИТЕ КОИ ГО ОПРЕДЕЛУВААТ СТЕПЕНОТ НА ИНТЕГРАЦИЈА ПО ДОЛЖИНА НА СНАБДУВАЧКИТЕ СИНЦИРИ“

ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р ИГОР ТРАЈАНОСКИ, ДИПЛ. МАШ. ИНЖ., ПРИЈАВЕНА
НА МАШИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со Одлука бр. 02-536/1 на Наставно-научниот совет на Машинскиот факултет во Скопје донесена на 26.2.2015, формирана е Комисија за оцена и одбрана на докторската дисертација со наслов: **„Анализа на факторите кои го определуваат степенот на интеграција по должината на снабдувачките синцири“**, во состав:

- проф. д-р Радмил Поленаковиќ, Машински факултет - Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје (ментор);
- проф. д-р Ванчо Донеv, Машински факултет - Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје;
- проф. д-р Валентина Гчевска - Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје;
- проф. д-р Тодор Кралев, редовен професор во пензија;
- проф. д-р Љубомир Дракулевски, Економски факултет - Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје.

По увидот и деталната анализа на докторската дисертацијата, Комисијата го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација на м-р Игор Трајаноски претставува самостоен научен труд од областа на менаџментот со снабдувачките синцири со посебен акцент на факторите кои го определуваат степенот на интеграција по должината на снабдувачките синцири. Докторскиот труд обработува современа тема важна за економскиот развој на секое општество, при што во самата дисертација се истакнува и директната поврзаност на анализираната проблематика со меѓународните снабдувачки синцири што темата ја прави актуелна и надвор од границите на нашата држава.

Докторската дисертација е изложена на 313 страници, вклучувајќи ги и прилозите, со 135 илустрации и графикони и 10 табеларни прикази. Прегледот на литературата содржи 135 релевантни библиографски единици.

Содржината на докторската дисертација е компонирана во 15 поглавја со соодветни потпоглавја, заклучоци, насоки за понатамошни истражувања, вклучувајќи ја и библиографијата и соодветните прилози, и тоа:

1. Вовед
2. Цели на истражувањето
3. Основни елементи на деловната логистика
4. Снабдувачкиот синцир како систем
5. Анализа на снабдувачките синцири
6. Имплементација на интеграцијата на снабдувачкиот синцир: Модел на транзиција
7. Технологија на поврзување во снабдувачките синцири
8. Компаративна интеграција на информациите во снабдувачкиот синцир: мулти-канален период
9. Финансиски модели за непречено одвивање на процесот на интеграција
10. Менаџмент на човечки ресурси
11. Моделирање на снабдувачкиот синцир
12. Заклучоци од теоретскиот дел и предложени решенија
13. Снабдувачки синцири во Република Македонија
14. Заклучок
15. Литература

Прилози

Во воведниот дел од докторската дисертација, кандидатот ги поставува основите на истражувањето, односно причините и потребите за реализација на едно вакво истражување, при што преку презентација на реален домашен пример, како и презентација на одредени теоретски истражувања ја презентира значајноста од интеграцијата на снабдувачките синцири. Понатаму, во воведниот дел, кандидатот ги претставува различните концепти на снабдувачките синцири, меѓусебните врски на елементите во снабдувачките синцири и презентира други параметри важни за функционирањето на интегрираните снабдувачки синцири.

Во следното, второ поглавје од оваа дисертација, кандидатот ги дефинира целите на истражувањето и ја презентира методологијата која ја користел за потребите на оваа дисертација (преземените чекори, обемот на истражување, дефинирање на примерокот кој се анализира во Република Македонија, принципите за моделирање на интегриран снабдувачки синцир и др.).

Во третото поглавје, преку историскиот осврт на деловната логистика, кандидатот нè воведува во општоприфатените модели на снабдувачките синџири. Надоврзувајќи се на претходното поглавје, кандидатот во **четвртото поглавје**, користејќи ја теоријата на системите, го претставува синџирот на снабдување како систем. Во овој дел од дисертацијата претставен е поимот систем, презентирана е поделба на системите, а кандидатот посебен осврт дава на видовите економски системи.

Во петтото поглавје презентирана е комплетната анализа на снабдувачките синџири. Во овој дел дефиниран е физичкиот проток на материјалните добра и протокот на информации во компаниите (кандидатот посебно внимание посветува на производствените компании). Претставени се основните елементи на синџирите за снабдување, поврзаноста на елементите во целокупниот системот и насоките на пренесување на информациите. Во ова поглавје, дефинирана е врска помеѓу процесите и физичкиот проток, како и оперативните процеси кои подетално се објаснети во понатамошните поглавја. Кандидатот ја презентира и важноста од интеграција на севкупното работење во снабдувачките синџири.

Шестото поглавје од дисертацијата детално го претставува процесот на интеграцијата во снабдувачките синџири со посебен фокус на неговата имплементација. Преку дефинирање на снабдувачките синџири, видовите на пазари, сегментите на дејствување на потсистемите од снабдувачките синџири и др., кандидатот ја анализира подготвеноста на компаниите да бидат вклучени во интеграциските процеси по должината на снабдувачките синџири. На крајот од ова поглавје дадени се факторите на успех на прифаќање на електронските пазари и електронскиот начин на тргување, кадешто се дефинирани 37 фактори во три групи. Ваквиот начин на работа е предуслов за успешна интеграција на сите системи во компаниите по должина на снабдувачките синџири.

Технологијата на поврзување на елементите во снабдувачките синџири е претставена во **седмото поглавје**. На почетокот на ова поглавје, кандидатот ги претставува технологиите и процесот на контрола на снабдувачките синџири. Во овој дел се запознаваме со програмите за автоматско сигнализирање и надополнување на залихите (како еден од поважните елементи на снабдувачкиот синџир), како и со технологиите за размена на податоци по должината на снабдувачките синџири.

Во осмото поглавје, кандидатот се осврнува кон гледиштата на неколку познати светски автори од предметната проблематика, каде што ги дефинира главните ограничувања кои се јавуваат при интеграцијата на информациите, односно информациските текови. Во продолжение на ова поглавје, претставени се техниките на поврзување на информациите кои доведуваат до интеграција во снабдувачкиот синџир. Исто така, во ова поглавје се наведени можните импликации, како и бенефитите од процесите на интеграција за поединечните фирми, како и за целокупното деловно окружување (регион, држава и пошироко).

Деветтото поглавје од дисертацијата се однесува на финансиските модели кои го овозможуваат процесот на интеграција. Во овој дел презентирани се сметководствените алатки и анализи, при што е потенцирана важноста од нивно правилно користење во целокупниот процес по должината на снабдувачкиот синџир, како и потешкотиите кои произлегуваат од невоедначените форми на финансиското известување.

Еден од најважните фактори на процесот на интеграција на снабдувачките синџири, човечките ресурси, е елабориран во **десеттото поглавје** од дисертацијата. Во ова поглавје е претставен модел на стратешкиот менаџмент на човечките ресурси во процесот на интеграција како клучен елемент од стратегиското планирање во насока на целосна интеграција на сите процеси по должината на снабдувачките синџир. Важноста на човечките ресурси, нивното планирање, развој и менаџирање е дадено во продолжение на ова поглавје. Исто така, во ова поглавје се претставени чекорите на стратегиска имплементација, корпоративските пристапи во менаџирањето на човечките ресурси на сите нивоа во организациите, како и релациите кои се поставуваат помеѓу компаниите во снабдувачкиот синџир од аспект на заедничко менаџирање и координација на човечките ресурси.

Една од најважните теми на оваа дисертација е разработена во **единаесеттото поглавје**, кое се однесува на моделирањето на снабдувачкиот синџир. На почетокот од ова поглавје, кандидатот ги презентира основите на информативните системи потребни за квалитетно моделирање на снабдувачките синџири. Во продолжение, даден е пристапот на моделирање на информативните мрежи кај малите и средни компании и моделот на мрежна зависност. Во овој дел, кандидатот дава поврзаност на информациските системи со сметководствениот менаџмент, за во продолжение на ова поглавје да претстави дизајн на модел за симулација на еден снабдувачки синџир и алатка за планирање на производството која се базира на симулацискиот модел. Исто така, во овој дел од дисертацијата, претставени се факторите на екстерното окружување, односно информациите кои треба да се генерираат од нив за да како влезна информација бидат дел од симулацискиот модел..

Во **дванаесеттото поглавје**, кандидатот дава заклучни согледувања од теоретскиот дел каде што ги претставува анализите на проблематичните функции во процесите, технологиите и ресурсите, за во продолжение од поглавјето да ги дефинира понатамошните подобрувања за воочените недостатоци. Во резимето на литературата, дефинирани се и клучните точки при дизајнирање на снабдувачката мрежа, потоа кои се клучните влезни податоци што се потребни при моделирање на снабдувачките мрежи, итн.

Во **тринаесеттото поглавје** од дисертацијата, кандидатот го презентира истражувањето на снабдувачките синџири, кое го има реализирано во Република Македонија. Истражувањето е спроведено во компании од неколку индустрии, картонска индустрија, градежна индустрија, мелничка индустрија, металопреработувачка индустрија и компании од трговскиот сектор. Во процесот на истражување, кандидатот има конструирано прашалник за генерирање на

информации, кој им е доставен на компаниите во кои е реализирано истражувањето. За секоја компанија, авторот го претставува моменталниот снабдувачки синџир и информативен систем, за потоа (на база на теоретски развиениот интеграциски модел) да го претстави подобрениот снабдувачки синџир, како и придобивките од неговата имплементација.

На крајот од дисертацијата, во **четиринаесеттото поглавје**, авторот го презентира заклучокот од спроведеното теоретско и практично истражување. Во овој дел, претставени се начините на идентификација на интегративните појдовни точки на снабдувачките синџири, како и циклусите кои се составен дел од интегриран снабдувачки синџир. Исто така, тука графички е прикажан конструираниот модел кој го овозможува интегративниот процес на снабдувачкиот синџир. Кандидатот во заклучокот го презентира и моделот на мерење на перформансите кај малите и средните претпријатија, како и целокупниот процес на овој модел.

Литературата е презентирана во последниот – **петнаесети дел** од докторската дисертација, по кој следат прилози во кои се поместени користените прашалници и алатки во истражувањето.

Врз основа на деталниот преглед и анализа на приложениот докторски труд, Комисијата го донесува следниов

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Кандидатот м-р Игор Трајаноски подготвил квалитетен и оригинален научно-истражувачки труд од областа на менаџментот. Во докторската дисертација **„Анализа на факторите кои што го определуваат степенот на интеграција по должината на снабдувачките синџири“**, базирајќи се на комплексно теоретско истражување на светската литература од предметната проблематика и реализираното практично истражување во голем број на мали и средни претпријатија во Република Македонија, м-р Трајаноски презентира интеграциски модел со кој е можно да се оптимизираат снабдувачките синџири.

Користејќи комбинирана научно-истражувачка методологија, која вклучува анализа на литературата на битните влијателни фактори на степенот на интеграција по должината на снабдувачките синџири, па преку спроведеното теренско истражување и формирањето на интеграциски модел, авторот успеал да направи синтеза и да донесе оригинални заклучоци врз кои го темели процесот на интеграција по должина снабдувачките синџири.

Презентирираниот материјал во докторската дисертација, направените анализи и изведените заклучоци го карактеризираат м-р Игор Трајаноски, дипл. маш. инж., како упорен истражувач и способност да решава сложени проблеми од полето на менаџментот со снабдувачките синџири, со посебен фокус на интеграција на сите процеси по должината на снабдувачките синџири.

Имајќи го предвид сето горе кажано, Комисијата со задоволство заклучува дека докторската дисертација на кандидатот м-р Игор Трајаноски, дипл. маш. инж., претставува успешен, самостоен и оригинален научноистражувачки труд и

му предлага на Наставно-научниот совет на Машинскиот факултет во Скопје да го прифати овој извештај и да закаже јавна одбрана на дисертацијата.

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Радмил Поленаковиќ с.р.
2. Проф. д-р Ванчо Донеv с.р.
3. Проф. д-р Валентина Гечевска с.р.
4. Проф. д-р Тодор Кралев с.р.
5. Проф. д-р Љубомир Дракулевски с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАУЧЕН РАБОТНИК ПО ПРЕДМЕТОТ МИКРОБИОЛОГИЈА СО ПАЗИТОЛОГИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците „Утрински весник“, „Дневник“ и „Коха“ од 14.2.2015 година, за избор на научен работник по предметот микробиологија со паразитологија, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-845/33 од 3.3.2015 година, донесена на IX седница одржана на 2.3.2015 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Милена Петровска, редовен професор на Катедрата за микробиологија со паразитологија, д-р Кака Поповска, редовен професор на Катедрата за микробиологија со паразитологија, д-е Елена Трајковска Докиќ, редовен професор на Катедрата за микробиологија со паразитологија, д-р Жаклина Цековска, вонреден професор на Катедрата за микробиологија со паразитологија и д-р Гордана Јанкоска, вонреден професор на Катедрата за микробиологија со паразитологија.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на научен работник по предметот микробиологија со паразитологија, во предвидениот рок се пријави д-р Татјана Грданоска.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката д-р Татјана Грданоска е родена на 20.7.1968 година, во Скопје. Основно и средно образование завршила во Скопје со континуиран одличен успех во учебната 1985/86 година. Со високо образование се стекнала на Медицинскиот факултет, на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и дипломирала во 1992 година со просечен успех 9,1. Стручниот испит за лекари го положила во 1995 година. Во декември 1999 година положила специјалистички испит по медицинска микробиологија со паразитологија.

Вработена е на Медицинскиот факултет при УКИМ, Скопје, на Институтот за микробиологија и паразитологија од 1995 година.

Кандидатката активно се служи со англискиот јазик.

Во учебната 1998/99 година се запишала на втор циклус (магистерски) студии на Медицинскиот факултет во Скопје. Студиите ги завршила на Медицинскиот факултет во Скопје во 2005 година, со просечен успех 10. На Медицинскиот факултет во Скопје, во 2005 година, го одбрала магистерскиот труд на тема: „Придонес кон микробиолошката и серолошката дијагноза на гениталните *Chlamydia trachomatis* инфекции”.

Докторска дисертација пријавила во 2008 година на Медицинскиот факултет во Скопје. Дисертацијата на тема: „Прилог кон сознанијата за поврзаноста на *Chlamydia pneumoniae* со коронарната артериска болест (КАБ)” ја одбрала на Медицинскиот факултет во Скопје 2013 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Милена Петровска, проф. д-р Љубица Георгиевска Исмаил, проф. д-р Елена Трајковска Докиќ, проф. д-р Никола Пановски и проф. д-р Ирена Кондова

Топузовска. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на науки од научната област медицина, микробиологија.

На Медицинскиот факултет во Скопје, во 1997 година, е избрана во звањето помлад асистент на Медицинскиот факултет во Скопје во областа микробиологија со паразитологија. За асистент е избрана во 2001 година и реизбрана е 2006 година.

Во моментот е доктор специјалист-микробиолог, доктор на медицински науки. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 894/06 за реизбор за асистент и број 1044 од 2012 година со рецензијата на докторската дисертација.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот бр. 682/97 и 774/01, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Медицински факултет, кандидатката д-р Татјана Грданоска изведува практична настава - вежби на додипломски – прв циклус студии на студиската програма доктори по медицина, потоа за доктори по стоматологија, магистри по фармација и на тригодишните стручни студии на Медицинскиот, Фармацевтскиот и Стоматолошкиот факултет. Кандидатката учествува во одржувањето на практичната настава по предметите микробиологија со паразитологија и клиничка микробиологија со 260 часа годишно, предметот микробиологија со имунологија за студентите по стоматологија со 46,49 часа годишно и за студентите по фармација со 19,95 часа.

Кандидатката била ментор на повеќе студентски стручни и научни трудови.

Кандидатката е коавтор на рецензирани учебници и практикум за вежби, под наслов: „Медицинска микробиологија со паразитологија, општ дел”, потоа „Медицинска микробиологија – специјален дел” и „Практикум по медицинска микробиологија со паразитологија”.

Научноистражувачка дејност и стручна дејност

Д-р Татјана Грданоска има објавено вкупно 70 научни трудови од потесната област микробиологија, од кои 8 труда во меѓународни научни списанија и 61 трудови во зборници од научни собири.

Д-р Татјана Грданоска учествувал во изработката на три (3) национални научни проекти како член-истражувач.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Татјана Грданоска активно е вклучена во стручно-апликативната здравствена работа на Институтот за микробиологија и паразитологија. Врши стручна микробиолошка дејност од

областа на серолошката дијагноза на инфекции и инфективни болести и е **раководител на Лабораторијата за серологија**.

Стручно усовршување во странство остварила со студиски престој во Институтот за микробиологија – Southampton, United Kingdom, во траење од 8 недели, во 2002 година.

Особена активност кандидатката покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучена во работата на стручни комисии и работни групи при Здружението на микробиолози, Македонско лекарско друштво, и тоа:

Член на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир

1. Прв конгрес на микробиолозите на Македонија со меѓ. учество, Охрид, Македонија 1997
2. FEMS Supported Symposium 'Laboratory diagnosis of emerging infections'. Ohrid, Macedonia, 2002
3. Втор конгрес на микробиолозите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, 2001
4. Трет конгрес на микробиолозите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2006
5. Четврти конгрес на микробиолозите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, Македонија 2009
6. 6th Balkan Congress of Microbiology, Ohrid, R. Macedonia 2009.
7. Симпозиум на микробиолози. V конгрес и 40. Октомвриски средби со меѓународно учество. Охрид, 2012
8. Стручни состаноци на микробиолозите на Македонија (8)
9. Antimicrobial Susceptibility and Virulence of Clinically Important Bacteria Responsible for Community and Hospital Acquired Infection in the Region. 1st Southeast Conference of Chemotherapy and Infection in cooperation with the Jubilee 20th Annual Assembly of IMAB and co-organizers FESCI and ISC, May 2010, Varna - Bulgaria

Член е на: Македонското лекарско друштво, Лекарската комора на Македонија, Здружението на микробиолози при МЛД, Федерацијата на европски микробиолошки друштва (FEMS), Европското здружение за клиничка микробиологија и инфективни болести (ESCMID), Балканското микробиолошко друштво (BAM) и Македонското здружение за базична, клиничка имунологија и алергологија – МЗБКИА.

Во изборниот период, д-р Татјана Грданоска учествувала во изготвување и пријавување на три научни, стручно-апликативни и развојни проекти на МОН.

Оценка од самовалуација

Кандидатката д-р Татјана Грданоска, на Медицинскиот факултет во 2014/2015 година, доби позитивна оценка (9,90) од анонимно спроведената анкета на студентите на Медицинскиот факултет.

Публикувани трудови

Трудовите од реден број 1 до 74 се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ број 682/97, 774/01, 849/04, 872/05 и 894/06.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Татјана Грданоска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Татјана Грданоска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето научен соработник по предметот микробиологија со паразитологија.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, д-р Татјана Грданоска да биде избрана во звањето **научен соработник** по предметот микробиологија со паразитологија.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Милена Петровска **с. р.**

Проф. д-р Каќа Поповска **с. р.**

Проф. д-р Елена Трајковска Докиќ **с. р.**

Проф. д-р Жаклина Цековска **с. р.**

Проф. д-р Гордана Јанкоска **с. р.**

ОБРАЗЕЦ

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: Татјана Грданоска

Институција: Медицински факултет, Скопје, Институт за микробиологија и паразитологија

Научна област: медицина, микробиологија

Ред. бр.	Назив на активностите					Поени
1	Одржување на практична настава во прв циклус студии за последните 5 години (2008-2012)					38,25
	Факултет	Бр. на часови неделно	Бр. на работни недели по бр. на семестри	Поени	Вкупно	
	Медицински	6	150	0,03	27	
	Стоматолошки	2	75	0,03	4,5	
	Фармацевтски	3	75	0,03	6,75	
	Вкупно				38,25	
	(бр. на часови неделно x бр. на работни недели во семестар x 0,03)					
2	Консултации со студенти во последните 5 години (бр. на студенти x 0,002)					0,06
3	Позитивно рецензиран Практикум по микробиологија и паразитологија (автор на 2 поглавја)					3

Вкупно	41,31

Научноистражувачка дејност

Ред. бр.	Назив на активностите	Поени
	Одбранета докторска теза	
	(2013 година) „Прилог кон сознанијата за поврзаноста на <i>Chlamydia pneumoniae</i> со коронарната артериска болест (КАБ)“.	8
	Одбранета магистерска работа	
	(2005 година) „Придонес кон микробиолошката и серолошката дијагноза на гениталните <i>Chlamydia trachomatis</i> инфекции“.	4
	Учесник во национални проекти	
	1. Етиолошка дијагноза на долните респираторни инфекции кај деца со посебен осврт кон <i>Branhamella catarrhalis</i>	3
	2. Резистенција на патогените бактерии кон хемиотерапевтици во Скопје	
	3. „Уропатогени <i>Escherichia coli</i> и факторите на вируленција на другите уропатогени бактерии во дијагнозата, прогнозата, терапијата и профилаксата на уринарните инфекции.“	3

		3
	Трудови со оригинални научно-стручни резултати, објавени во референтно/научно списание со меѓународен уредувачки одбор или само со ИФ 1. Грданоска Т., <i>Chlamydia pneumoniae</i> and Heart Disease, Maced J Med Sci. 2008 Dec 15; 1(2):49-53 2. Грданоска Т., Зафировска П., Јагликовски Б., Тројацанец Ј., Зафиров Д., Нешов Д., Петровска М., Цековска З., Пановски Н. Assessment of Three Inflammatory Markers of Cardiovascular Diseases with a Special Accent on C-Reactive Protein, Macedonian Journal of Medical Sciences. 2011 Jun 15; 4(2):147-151. 3. Tatjana Grdanoska, Planinka Zafirovska, Branko Jaglikovski, Irina Pavlovska, Beti Zafirova, Katerina Tosheska-Trajkovska, Elena Trajkovska-Dokic, Milena Petrovska, Zhaklina Cekovska, Irena Kondova-Topuzovska, Ljubica Georgievska-Ismail, Nikola Panovski, <i>Chlamydia pneumoniae</i> and <i>Helicobacter pylori</i> Serology – Importance in Patients with Coronary Heart Disease. Mat Soc Med. 2012; 24(3): 151-15. 4. T. Grdanoska, P. Zafirovska, B. Jaglikovski, J. Trojacanec, D. Zafirov, D. Neshov, M. Petrovska, <u>Z. Cekovska</u>, N. Panovski 2011. Assessment of Three Inflammatory Markers of Cardiovascular Diseases with a Special Accent on C-Reactive Protein. Macedonian Journal of Medical Sciences. 26. may 2011.	3,6 3,6 3,6

		3.6
	Трудови со оригинални научно-стручни резултати, објавени во референтно/научно списание 1. Cvetkovic D., Grdanoska T., Panovski N., Petrovska M., Jankoska G. Comparison of serological tests for the diagnosis of toxoplasmosis - our experience. Acta Infectologica Yugoslavica. God. (7). Januar- avgust 2002. Broj 1-2. 2. Јанкоска Г., Петровска М., Грданоска Т., Цветковиќ Д., Пановски Н., Детекција, изолација и идентификација на микроорганизмите од урината Македонски медицински преглед, год 56, 2002, стр. 79 -82, бр. 1. 3. Грданоска Т., Петровска М., Пановски Н., Цветковиќ Д., Јанкоска Г., Тантуровски Д., Цветковиќ К., <i>Chlamydia trachomatis</i> асоцираност со упатната дијагноза, Acta morfologica 2006; Вол.3(1):7-16, УДК;618.1-022.782.11. 4. Грданоска Т., Пановски Н., Петровска М., Јанкоска Г., Цветковиќ Д., Носителство на хламидискиот антиген и следење на неговата негативизација, Acta morfologica 2007; Вол.4 (1) 2007:72-76 УДК;616.98: 579.882.11.083.3.	2,4 2,4 2.4 2.4

	Секциски предавања на научен/стручен собир 1. Татјана Грданоска, Никола Пановски, Љубица Георгиевска- Исмаил. <i>Chlamydia pneumoniae</i> - поврзаност со коронарната артериска болест (КАБ). (секција биохемија), ноември 2009. 2. Грданоска Т., Пановски Н., Мирчевска Г., Петровска М., Adenoviridae, 2010, секција со офталмолози. 3. Грданоска Татјана, Пановски Никола, Дијагноза на инфекции предизвикани од <i>Chlamydia trachomatis</i> и други некултивабилни микроорганизми, со актуелни серолошки технологии, секција Битола, 2008. 4. Грданоска Т., Терапија на хламидиски инфекции. Стручен состанок на ЗММ. Дваесет години употреба на азитромицинот, 2011.	1 1 1 1
	Пленарни предавања 1.Грданоска Т., Zafirovska P., Jaglikovski B., Pavlovska I., Zafirova B., Mihajlov K., Trajkovska Dokic E., PetrovskaM., Cekovska Z., Dokic D., Kondova- Topuzovska I., Georgievska- Ismail Lj., Panovski N., Association of Immune Response to	2

	Chlamydia pneumoniae to inflammatory markers of Cardiovascular Diseases, Microbiologia Balkanica 2011, 7-th Balcan Congress of Microbiology, 8-th Congress of Serbian microbiologists, October 25- 29, 2011. 2. Т. Грданоска., К. Михајлов, К. Ицев , Г. Мирчевска, И. Кондова Топузовска, Е. Трајковска- Докиќ, М. Петровска, Д. Докиќ, Н. Пановски, Серумски имун одговор кон најчестите предизвикувачи на атипични пневмонии- наше искуство со Рнеумо- slide тестот, XIII конгрес на лекарите на Република Македонија со меѓународно учество. Мак. мед. преглед 2011, год: 65(супл.81), стр.:50. 3. Grdanoska T., Mirchevska G., Mihajlov K.,Shevcenko M., PetrovskaM., Kondova- Topuzovska I., Panovski N., Diferrence of seropositivity to common respiratory patogens in children and adults, annual survey. The 5th Congress of Macedonian Microbioloogist with International Participation, 28-31 May,2014, Ohrid, Macedonia. 4. Grdanoska T, Panovski N, Petrovska M, Jankoska G, Cvetkovic D., <i>C. trachomatis</i> antigen detection and screening, International Conference on Chlamydia and Mycoplasma Human Infections, Ferrara, Italy, Abstract book 2007;p54.	2 2 2

	Учество на научен/стручен собир со реферат со усна презентација и постер 1. Grdanoska T., Petrovska M., Cvetkovic D., Kotevska V., Dokic-Trajkovska E., Kondova I., Panovski N. Pneumo-Side: Serological investigation of Human Respiratory Infections. 2nd Balcan Conference of Microbiology. Abstract book.2001;p.96. 2. Grdanoska T., Petrovska M., Panovski N. <i>Chlamydia trachomatis</i> инфекции: сигнификантност и актуелни можности за докажување и лекување. Мак. мед. преглед 2001;55:Бр.1-2:стр:76. 3. Грданоска Т., Петровска М., Цветковиц Д., Котевска В., Докиц-Трајковска Е., Кондова И., Пановски Н. Pneumo-Slide: Serological investigation of Human Respiratory Infections. 2nd Balcan Conference of Microbiology. Abstract book.2001;p.96. 4. Грданоска Т., Петровска М., Пановски Н. <i>Chlamydia trachomatis</i> инфекции: сигнификантност и актуелни можности за докажување и лекување. Мак. мед. преглед 2001;55:бр.1-2:стр:76. 5. Грданоска Т., Цветковиќ Д., Хаџи-Петрушева Мелоска И. Наши искуства со Immunocomb - тестовите (Orgenics). II конгрес на микробиолозите на Македонија со меѓународно учество. Мак. мед. преглед 2002;55:суп 50: 161. Grdanoska T., Petrovska M., Cvetkovic D., Kotevska V., Hadzi-Petruseva Meloska I., Kondova I., Panovski N. Pneumoslides: modern approach towards diagnosis of respiratory infections. II Конгрес на микробиолозите на Македонија со меѓународно учество. FEMS symposium. Мак. мед. преглед 2002;55:sup 50: 28. 6. Грданоска Т., Цветковиќ Д., Хаџи-Петрушева Мелоска	1 0.5 1 0.5

	И. Наши Искуства со Immunocomb тестовите (Orgenics). II Конгрес на микробиолозите на Мкедонија со меѓународно учество. Мак. мед. преглед 2002;55:суп 50: 161. 7. Grdanoska T., Petrovska M., Cvetkovic D., Kotevska V., Hadzi-Petruseva Meloska I., Kondova I., Panovski N. Pneumoslide: modern approach towadrs diagnisis of respiratory infections. II Конгрес на микробиолозите на Македонија со меѓународно учество. FEMS symposium. Мак. мед. преглед 2002;55:sup 50: 28. 8. Grdanoska T., Panovski N., Trajkovska-Dokic E., Petrovska M., Curcic-Trajkovska B., Dokik D., Kondova I., Ivanova A., Eftimovski G. Serological diagnosis of atypical pneumonias: annual survey. FEMS symposium. Ohrid, Macedonia, Mac Med Review. 2002; 55(50):10. 9. Грданоска Т., Петровска М., Пановски Н., Цветковиќ Д., Котевска В., Кондова И. Детекција на серумски имун одговор кон атипичните респираторни хумани патогени. II конгрес на инфектолозите на Македонија, Мак. мед. преглед 2003;53:суп 37: 81. 10. Грданоска Т., Пановски Н., Цветковик Д., Хаџипетрушева И., Петровска М., Кондова И., Георгиевска-Исмаил Љ., Имунолошки методи во дијагнозата на хламидиските инфекции, III конгрес на инфектолозите на Македонија со меѓународно учество. Мак. мед. преглед 2007;61:суп 69: 8. 11. Grdanoska T., Panovski N, Petrovska M, Jankoska G, Cvetkovic D, Hadzi-Petruseva Meloska I. Genital Chlamydia trachomatis antigen detection and screening. International Conference on Chlamydia and Mycoplasma Human Infections. Ferrara, Italy. Abstracts. 2007. p.54. 12. Grdanoska T., Panovski N., Petrovska M., Hadzi- Petruseva Meloska I., Kondova I., Georgievska- Ismail Lj., Evaluation of the tests for detection of antibodies to Chlamydia pneumoniae, Sixth meeting of the European society for Chlamydia research, Aarhus-Denmark , Abstract book 2008;p182 13. Grdanoska T., Zafirovska P, Jaglikovski B, Pavlovska I,	1 1 1 1 1 1

	Zafirova B, Mihajlov K, Trajkovska Dokic E, Petrovska M, Cekovska Z, Kondova-Topuzovska L, Georgievska-Ismail Lj, Panovski N. Assoatiation of Immune Response to Chlamydia pneumoniae to Inflammatory Markers of Cardiovascular Diseases. Microbiologia Balkanica 2011. 7th Balkan Congress of Microbiology. 8th Congress of Serbian Microbiologists. Belgrade, Serbia Proceeding (CD). 14. Grdanoska T., Zafirovska P., Jaglikovski B., Pavlovska I., Zafirova B., Mihajlov K., Trajkovska Dokic E., PetrovskaM., Cekovska Z., Kondova- Topuzovska I., Georgievska- Ismail Lj., Panovski N., Cardiovascular markers and Chlamydia pneumoniae antibodies, what does our expiriance show? 7th meeting of the european society for Chlamydia research, VU University, Amsterdam, July 1-6, 2012	1 0.5 0.5 1

		1
		1
		1

	Коавтор на апстракти печатени во зборник на конференција/конгрес 1. Петровска М, Котевска В, Илиевска Т, Грдановска Т, Кафтанџиева А. Осетливост кон цефалоспори на најчестите предизвикувачи на респираторни инфекции. Симпозиум за алфаџет.1996. 2. Јанкоска Г., Петровска М., Пановски Н., Котевска В., Грданоска Т., Кафтанџиева А. Микробиолошка дијагноза на гениталните инфекции. II македонско-бугарски гинеколошко-акушерски денови. Зборник на апстракти. 1996; стр.39. 3. Cekovska Z, Panovski N, Kotevska V., Grdanoska T, Kaftanxieva A. Resitance of methicillin-resistant <i>Staphulococcus aureus</i> to new quinolones; Internacional symposium and workshop on hospital hygiene and hospital infection control, Abstract book, Turkey,1996: 42. 4. Kotevska V. Petrovska M., Cekovska Z, Kaftandzieva A, Grdanoska T. Sensitivity of isolates from infected lower respiratory tract to beta lactams and representative s from other groups of antibiotic. The international symposium and workshop on hospital and hospital infection control, Abstracts of free papers, Turkey.1996;46. 5. Popovka-Jovanovska K., Jankoska G., Grdanoska T., Cvetkovic D. Adhesion of common nosocomial pathogens to glass. The International Symposium and Workshop on hospital hygiene and hospital infection control. Abstracts of free papers. 1996;12 6. Цековска Ж., Пановски Н., Петровска М., Јанкоска Г., Грданоска Т., Велиќ Стефановска В. Хемиотипски карактеристики на болничките соеви на метицилин резистентниот <i>Staphylococcus aureus</i> (MRSA); Мак.мед.преглед,1997; 52:(суп. 33):162. 7. Петровска М., Јанкоска Г., Грданоска Т., ПопАцева ВИТЕК - Бактериолошка дијагноза кај хумани инфекции. I конгрес на микробиолозите на Македонија со меѓ. учество. Мак.мед.преглед 1997, 51: суп.24): 233.	0.5 1 1 1

	8. Цветковиќ Д., Пановски Н., Грданоска Т., Јанкоска Г. Детекција на токсоплазмоза со Тохо – Isaga тестот. I конгрес на микробиолозите на Македонија со меѓ. учество. Мак.мед.преглед 1997, 51: суп.24): 342. 9. Јанкоска Г., Петровска М., Пановски Н., Грданоска Т., Кафтанчиева А., Котева В. Корелација на микроскопскиот и културелниот наод кај гениталните инфекции. I конгрес на микробиолозите на Македонија со меѓ. учество. Мак.мед.преглед 1997, 51: суп.24): 264. 10. Kotevska V, Petrovska M., Cekovska @, Grdanoska T. Zastapenost na <i>Hemophilus influenzae</i> tip b vo materijali od gorni i dolni respiratorni pati{ta. Mak.med.pregled 1997. 51: (sup 28):88 11. V Kotevska, M Petrovska, @ Cekovska, Grdanoska T, Terziev G. Ispituvawe na odnosot na beta hemoliti~kite streptokoki kon penicilin. Mak. med. pregled, 1997; 51: (sup.24): 122. 12. Cvetkovic D., Panovski N., Grdanoska T., Petrovska M., Jankovska G., Cvetkovic K. Detekcija HCMV I <i>Toxoplasma gondii</i>- specifičnih IgG i IgM antitela kod žena u reproduktivnom periodu. Dani mikrobiologa Jugoslavije 1998, 206-7. 13. Jankoska G, Petrovska M, Kotevska V, Grdanoska T, Panovski N: <i>Ureaplasma urealyticum</i> and <i>Mycoplasma hominis</i> in female lower genital tract. Proceedings, Ninth Congress of the Bulgarian Microbiologists, Sofia, Bulgaria, 1998, Vol.1. “Clinical Microbiology”,192-194. 14. Petrovska M., Kotevska V., Hristova M., PopAceva M., Jankoska G., Seckova L., Grdanoska T., HadziPetruseva I. Moraxella (Branhamella) catarrhalis in children's lower respiratory tract infection. 8th International Congres of Infectious Diseases. Boston, USA. Abstracts. 1998. 56. 029. 15. Z. Cekovska, T. Grdanoska, N. Panovski. Bacterial causes of conjunctivitis and their susceptibility to antibiotics. 8th International Congress on Infectious Diseases. Abstracts book. Boston, 1998. 48: 019. 16. Kotevska V., Jankoska G., Panovski N., Petrovska M., Grdanoska T. Detection of β lactamase with extended spectrum (ESBL) in isolates of gram negative bacteria. Microbiologica Balkanica 99. First Balkan Conference of Mycrobiology. Abstracts. 1999. MM84. 17. Jankoska G., Petrovska M., Panovski N., Grdanoska T. Antimicrobial activity of tetracyclines and macrolides against genital Mycoplasmas in vitro. Microbiologica Balkanica 99. First Balkan Conference of Mycrobiology. Plovdiv, Bulgaria.	1 0.5 0.5 0.5 0.5

	Abstracts. 1999. MM85. 18. Petrovska M., V. Kotevska, A. Kaftandzieva, G. Jankoska, T. Grdanoska: Antibiotic Suspectibility of <i>Streptococcus pneumoniae</i>, <i>Streptococcus pyogenes</i> and Other Beta Haemolytic Streptococci. 9th International Congress of Infectious Diseases, Buenos Aires, Argentina, 2000. 95.060 19. Petrovska M., Jankoska G., Grdanoska T., Mircevska G.: Antimikrobni esej u obradi urinokultura i njegova prakticna primenljivost. VIII Kongres mikrobiologa Jugoslavije. Kratki sadrzai radova. 2000;str.249 20. Цековска Ж., Јанкоска Г., Грданоска Т., Петровска М., Пановски Н., Кафтанџиева А. Идентификација на анаеробни бактерии и преглед на нивната остетливост. II Конгрес на хирурзите на Македонија. Книга на абстракти. 2000;стр.142 21. Petrovska M., V. Kotevska, A. Kaftandzieva, G. Jankoska, T. Grdanoska: Antibiotic Suspectibility of <i>Streptococcus pneumoniae</i>, <i>Streptococcus pyogenes</i> and Other Beta Haemolytic Streptococci. 9th International Congress of Infectious Diseases, Buenos Aires, Argentina, 2000. 95.060 22. Petrovska M., E. Trajkovska-Dokic, G. Jankoska, I. HadziPetruseva-Melovska, T. Grdanoska: Genes of virulence in uroisolated <i>Escherichia coli</i> and their clinical implementation. Microbiologia Balcanica 2001, 2nd Balkan Conference of Microbiolgy, Abstract Book, p. 52 23. Petrovska M., Dokic-Trajkovska E., Jankoska G., Hadzi-Petruseva Meloska I., Grdanoska T. Genes of virulence in uroisolated <i>Escherichia coli</i> and their clinical implementations. 2nd Balcan Conference of Microbiology. Abstract book.2001;p.52 24. Котевска В., Грданоска Т., Петровска М., Пановски Н., Спасеновски Т. Кировски И. Значењето на директниот микроскопски препарат во диференцирање на бактериски од вирусни инфекции во респираторниот систем. Мак. мед. преглед. 2002; (суп.50):75. 25. Petrovska M., Dokic T.E, Jankoska G, Hadzi-Petruseva Meloska I, Mircevska G, Grdanoska T. Identification and typing	0.5 0.5 1 1

of the specific virulence factors in <i>Escherichia coli</i> . FEMS Supported Symposium 'Laboratory diagnosis of emerging infections". Ohrid, Macedonia, Mac Med Review. 2002; 55(50):10.	1
26. Цветковиќ К., Голева-Мишевска М., Грданоска Т. , Јанкоска Г. Тераписки третман со Azithromycin (Summamed) кај полово преносливи болести. 20р Конгрес на Микробиолозите на Македонија со меѓународно учество. Охрид, Македонија, Мак Мед Преглед. 2002; 55 (50): 93.	1
27. Jankoska G, Petrovska M., Grdanoska T. , Mircevska G., Panovski N. CPS ID2 Agar and VITEK in identification of uroisolated bacteria. FEMS Supported Symposium 'Laboratory diagnosis of emerging infections". Ohrid, Macedonia, Mac Med Review. 2002; 55(50): 14.	1
28. Kaftandzieva A., Kotevska V., Panovski N., Jankoska G., Petrovska M., Grdanoska T. Detection of extended spectrum beta lactamases (ESBLs) in enterobacteriaceae isolated from tracheal aspirates. 12th ERS Annual Congres. Stockholm, Sweeden, 2002. European Respiratory Journal. Vol. 20, Supp. 38: 358s	1
29. Kotevska V., Grdanoska T. , Spasenovski T., Panovski N., Petrovska M. Etiology of lower respiratory tract infections in children and importance of direct microscopic stain in their diagnosis. 3 rd Balkan Conference of Microbiology. 2003;294.	1
30. Petrovska M., Jankoska G., Mircevska G., Spasenovski T., Grdanoska T. Antimicrobial resistance of uropathogenic bacteria. Microbiologia balkanica, Istanbul 2003. Abstract book, p-119.	1
31. Jankoska G, Petrovska M., Grdanoska T. , Mircevska G., Trajkovska-Curchic B., Spasenovski T. Incidence of haemolysin and gelatinase among uroisolated enterococci. 1 st FEMS Congres of European Microbiologists. Slovenia, Ljubljana 2003. Abstract book. P7-4. p. 272.	1
32. Кондова- Топузовска И., Петровска М., Кондов Г., Анастасовска А., Босилковски М., Семенакова- Цветковска В., Петрушевска С., Грданоска Т. , <i>Mycoplasma pneumoniae</i> како причина за долнореспираторна инфекција кај хоспитализирани пациенти со пневмонија добиена во	1

	заедница, Македонски медицински преглед, год. 60, 2006, стр. 45, бр. 1-2. 33. Стојовски М., Тантуровски Д., Петровска М., Миланова Е., Палчевски З., Грданоска Т., Јанкоска Г. Ефекти на третманот на гениталните инфекции врз цитолошкиот цервикален наод. Трет конгрес на микробиолозите на Македонија со меѓународно учество. Мак. мед. преглед. 2006. 60 (67): 67. 34. Цветковиќ Д., Грданоска Т., Петровска М., Јанкоска Г., Пановски Н., Тантуровски Д. „Индикации за серолошко испитување на токсоплазмоза кај бремени жени“. Трет конгрес на микробиолозите на Македонија со меѓународно учество. Мак. мед. преглед. 2006. 60 (67): 125. 35. Цветковиќ К., Голева Мишевска Л., Грданоска Т., Цветковиќ Д., Јанкоска Г. <i>HPV</i> - инфекција - <i>Condylomata acuminata</i> - асоцирана со сексуално пренослива инфекција кај мажи, Трет конгрес на микробиолозите на Македонија со меѓународно учество. Мак. мед. преглед. 2006. 60 (67): 82. 36. Cvetkovic D, Grdanoska T, Jankoska G, Panovski N. IgG avidity in the diagnosis of <i>Toxoplasma gondii</i> infection in pregnant women. <i>Toxoplasma Centennial Congress</i>. Rio de Janeiro, Brazil. 2008. p. 29. 37. Cekovska Z., Kaftandzieva A, Kotevska V, Jankoska G, Grdanoska T, Labacevska L, Petrovska M, Panovski N. MRSA in Clinical center in Skopje in one year period. 6th Congress of Medical Microbiology, Micromed 2008. Beograd, Srbija. 2008. p. 9. 38. Cekovska Z., Kaftandzieva A, Kotevska V, Jankoska G, Grdanoska T, Labacevska L, Petrovska M, Panovski N. MRSA in Clinical center in Skopje in one year period. 6th Congress of Medical Microbiology, Micromed 2008. Beograd, Srbija. 2008. p. 9. 39. Jankoska G., Trajkovska-Dokic E., Jurhar-Pavlova M., Grdanoska T., Cvetkovic D., Petrovska M. Current status of parasitic zoonotic infections in Macedonia. Project conference-Parasitic zoonoses in present day Europe - focus on south-east. Belgrade. 2009. Abstract book. p. 60	1 0.5 1 1

	40. Elena Trajkovska-Dokic, Tatjana Grdanoska, Ana Kaftandzieva, Nikola Panovski, Detection of <i>Helicobacter pylori</i> specific IgG antibodies and CagA seropositivity in patients with different gastroduodenal diseases, 7th Conference on New Frontiers in Microbiology and Infection, Helicobacter pylori: from Basic Science to Clinical Issues, Villars- sur- Ollon, Switzerland 2-6 October 2011, Page 45 41. Mihajlov K., Grdanoska T., Zafirovska P., Jaglikovski B., Trajkovska Dokic E., PetrovskaM., Cekovska Z., Dokic D., Kondova- Topuzovska I., Georgievska-Ismail Lj., Panovski H., Serological diagnosis of Atypical Pneumonia Caused by Legionella Pneumophila: an Annual Survey, Microbiologia Balkanica 2011, 7-th Balcan Congress of Microbiology, 8-th Congress of Serbian microbiologists, October 25- 29 2011 42. Trajkovska Dokic E. Kaftandzieva A., Grdanoska T., Stojkovska V., Panovski N., Prevalence of Clostridium difficile in patients with antibiotic- associated diarrhoea and pseudomembranous colitis, 4th international clostridium difficile symposium, September, 20- 22, 2012, Bled, Slovenia	1 0.5 1 0.5

		1
		1
		1
		1
		1

		0.5
		0.5
		0.5

		0.5
		1
		1
		1

		1
		1
		1
		1

	Од научно-истражувачка дејност	105
	Вкупно	

Стручно апликативна дејност

Ред. бр.	Назив на активностите	Поени
1	Завршена специјализација	2
2	Раководител на лабораторија	1
3	Медицинска микробиологија и паразитологија - специјален дел (автор на 1 глава)	2
	Вкупно	5

Дејности од поширок интерес

Ред. бр.	Назив на активностите	Поени
1	Член на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир 1. Прв конгрес на микробиолозите на Македонија со меѓ. учество, Охрид, Македонија 1997 2. FEMS Supported Symposium 'Laboratory diagnosis of emerging infections'. Ohrid, Macedonia, 2002	1

	3. Втор конгрес на Микробиолозите на Македонија со меѓународно учество. Охрид, Македонија, 2001	1
	4. Трет конгрес на микробиолозите на Македонија со меѓународно учество. Охрид, 2006	1
	5. Четврти конгрес на микробиолозите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, Македонија 2009	1
	6. 6 th Balkan Congress of Microbiology, Ohrid, R. Macedonia 2009	
	7. Симпозиум на микробиолози. V Конгрес и 40. Октомвриски средби со меѓународно учество, Охрид. 2012	1
	8. Antimicrobial Susceptibility and Virulence of Clinically Important Bacteria Responsible for Community and Hospital Acquired Infection in the Region. 1st Southeast Conference of Chemotherapy and Infection in cooperation with the Jubilee 20 th Annual Assembly of IMAB and co-organizers FESCI and ISC, May 2010, Varna - Bulgaria	1
		2
2	Престој во странство Институт за микробиологија –Sauthempton, United Kingdom,	0,5

	6 недели	
	Вкупно	9,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ ЗА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	41,31
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	105
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	5
ДЕЈНОСТ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	9,5
Вкупно	160,81

Членови на Комисијата

- 1. Проф. д-р Милена Петровска, претседател с. р.**
- 2. Проф. д-р Каќа Поповска-Јовановска с. р.**
- 3. Проф. д-р Елена Трајковска-Докиќ с. р.**
- 4. Проф. д-р Жаклина Цековска с. р.**
- 5. Проф. д-р Гордана Јанкоска с. р.**

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА АСИСТЕНТИ-ДОКТОРАНДИ ПО ПРЕДМЕТОТ ОНКОЛОГИЈА СО РАДИОТЕРАПИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Медицинскиот факултет на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците „Утрински весник“, „Дневник“ и „Коха“ од 14.02.2015 година, за избор на асистенти-докторанди по предметот онкологија со радиотерапија, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, бр. 02-845/77, донесена на 2.3.2015 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Снежана Смичкоска, проф. д-р Светлана Антевска-Грујовска и доц. д-р Валентина Крстевска

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на асистенти-докторанди во научната област медицина по предметот онкологија со радиотерапија, во предвидениот рок се пријавија д-р Ненад Митрески, д-р Емилија Лазарева, д-р Игор Стојковски, д-р Мери Пешевска, д-р Виолета Клисаровска и д-р Петар Чакалароски. Дополнително, кандидатите д-р Игор Стојковски, д-р Мери Пешевска, д-р Виолета Клисаровска и д-р Петар Чакалароски ги повлекоа документите доставени по конкурсот.

I. Д-р Ненад Митрески

3. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатот д-р Ненад Митрески е роден на 19.4.1979 година во Скопје. Средно образование завршил во Скопје во СУГС Гимназија „Јосип Броз Тито“. Со високо образование се стекнал на Медицинскиот факултет, на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во 2004 година со просечна оценка 9,72. Од 2004 година е вработен на Универзитетската клиника за радиотерапија и онкологија во Скопје. Специјалистичкиот испит од областа радиотерапија го положил на 24.11.2010 година со одличен успех. По положувањето на специјалистичкиот испит вклучен е во работата на одделот за малигни тумори на гастроинтестиналниот тракт. Во 2009 година е избран за помлад асистент по предметот радиотерапија. Одлично го владее англискиот јазик и поседува сертификат за B2-ниво, CEF (First Certificate in English, University of Cambridge). Студент е на трет циклус-докторски студии на Школата за докторски студии на УКИМ во Скопје од областа здравствени науки од 2014/15 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 959 од 2009, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

4. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Медицински факултет, кандидатот д-р Ненад Митрески успешно изведува практична настава на прв циклус студии на студиската програма по медицина и на студиските програми за радијациони технолози, медицински сестри/техничари и физиотерапевти од 2009 година.

Научноистражувачка дејност

Д-р Ненад Митрески е автор и коавтор на десетина апстракти и неколку трудови објавени во домашни и странски списанија.

Д-р Ненад Митрески во моментот активно учествува како помошник-истражувач во меѓународната мултицентрична студија со наслов: A double-blind, placebo-controlled, randomized, multicenter phase III study evaluating the efficacy and safety of pertuzumab in combination with trastuzumab and chemotherapy in patients with HER2- positive metastatic gastroesophageal junction or gastric cancer. Protokol ID: Jacob BO25114

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Ненад Митрески активно е вклучен во стручно-апликативната работа на Универзитетската клиника за радиотерапија и онкологија, и тоа во третманот со радиотерапија, хемотерапија и целна терапија на пациентите со гастроинтестинални тумори.

Во март/април 2011 година престојувал на стручно усовршување во Анкара, Република Турција, во Numen Training and Research Hospital и во Dr. Abdurrahman Yurtaslan Oncology Hospital, а во февруари месец 2015 година престојувал на едномесечно усовршување во Хамбург, Германија, во University Medical Center Hamburg-Eppendorf, Department of Radiotherapy and Radio-Oncology.

Д-р Ненад Митрески активно е вклучен во работата на 4 конзилиуми за евалуација на пациентите со малигни заболувања.

Оценка од самоевалуација

Кандидатот Д-р Ненад Митрески, во 2014 година, доби највисока (9,5) позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Медицинскиот факултет.

II. Д-р Емилија Лазарева

2. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Д-р Емилија Лазарева е родена на 13.8.1980 година во Скопје. Основно и средно образование завршила во Скопје со одличен успех по сите наставни предмети. На Медицинскиот факултет се запишала во учебната 1999/2000 година. Како студент на Медицинскиот факултет, д-р Емилија Лазарева е учесник на неколку студенски конгреси. Медицинскиот факултет го завршила во 2005 година со просечен успех 9,5.

По завршениот приправнички стаж во 2006 година, го положила стручниот испит за добивање на основна лиценца за работа, издадена од Лекарската комора на Р. Македонија.

Од 2007 год. е ангажирана како волонтер-лекар во ЈЗУ Универзитетска клиника за радиотерапија и онкологија во Скопје. Од 2008 год. започнала приватна специјализација (област-радиотерапија) и со звањето специјалист радиотерапевт-онколог се здобила на 18.5.2012 година, положувајќи го специјалистичкиот испит со одличен успех. Од 2012 година работи како специјалист радиотерапевт-онколог во ЈЗУ Универзитетска клиника за радиотерапија и онкологија во Скопје.

Во учебната 2006/07 година се запишала на втор циклус (магистерски) студии на медицински науки. Студиите ги завршила во 2013 година, со просечен успех 10. На 21.11.2013 година го одбрала магистерскиот труд на тема: *Последиците на регионалните аксиларни лимфни јазли како ризик-фактор за спроведување на постоперативна електрична радиотерапија кај ран стадиум на рак на дојка.*

Одлично го владее англискиот јазик и поседува сертификат за B2-ниво, CEF (First Certificate in English, University of Cambridge). Студент е на трет циклус-докторски студии на Школата за докторски студии на УКИМ во Скопје од областа здравствени науки од 2014/15 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

1. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Медицински факултет, кандидатката д-р Емилија Лазарева успешно изведува практична настава на прв циклус студии на студиската програма по медицина и на студиските програми за радијациони технолози, медицински сестри/техничари и физиотерапевти од 2014 година како назначен стручњак од областа.

Научноистражувачка дејност

Д-р Емилија Лазарева учествувала на неколку балкански и европски конгреси од областа на онкологијата. Се јавува како автор и коавтор на повеќе научни трудови објавени и презентирани во домашни и меѓународни списанија. Д-р Емилија Лазарева во моментот активно учествува како помошник-истражувач во 2 меѓународни мултицентрични студии со наслов: A randomized double-blind, placebo controlled trial of neratinib after trastuzumab in women with early stage HER2/neu overexpressed/amplified breast cancer и A randomized, 3 arm, multicentre, phase III study to evaluate the efficacy and safety of T-DM1 combined with pertuzumab-placebo (blinded for pertuzumab) versus combination of trastuzumab plus taxane, as first line treatment in HER2- positive progressive or recurrent locally advanced or MBC.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Емилија Лазарева активно е вклучена во стручно-апликативната работа на Универзитетската клиника за радиотерапија и онкологија, и тоа во третманот со радиотерапија, хемотерапија и целна терапија на пациентите со рак на дојка и граден кош.

Д-р Емилија Лазарева активно е вклучен во работата на 2 конзилиума за евалуација на пациентите со малигни заболувања.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатите, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Ненад Митрески и д-р Емилија Лазарева.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатите од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Ненад Митрески и д-р Емилија Лазарева поседуваат научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнуваат сите услови да биде избрани во звањето асистент-докторанд по предметот онкологија со радиотерапија.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, д-р Ненад Митревски и д-р Емилија Лазарева да бидат избрани во звањето **асистент-докторанд** по предметот онкологија со радиотерапија.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

- 1. Проф. д-р Снежана Смичкоска, с.р**
- 2. Проф. д-р Светлана Антевска Грујоска, с.р**
- 3. Доц. д-р Валентина Крстевска, с.р**

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА АСИСТЕНТИ-ДОКТОРАНДИ ПО ПРЕДМЕТОТ ПАТОЛОШКА ФИЗИОЛОГИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 132 од Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија број 35/08, 103/08, 26/09, 99/09, 115/10, 17/11, 51/11, 123/12, 15/13, 24/13, 41/14, 116/14, 130/14, 10/15 и 20/15), а во врска со членовите 9,42,46 и 48 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје (Универзитетски гласник бр.274/13), Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје на својата IX редовна седница одржана на 2.3.2015 донесе решение за избор на четири асистенти-докторанди по предметот Патолошка физиологија, во согласност со конкурсот објавен на 14.2.2015 година во весниците „Утрински весник“, „Дневник“ и „Коха“ и формира Комисија во состав:

1. Проф. д-р Даниела Поп Горчева
2. Проф. д-р Даниела Миладинова
3. Доц. д-р Венјамин Мајсторов

На конкурсот се пријавија следниве кандидати: д-р Синиша Стојаноски, д-р Маја Здравковска, ас. д-р Тања Маказлиева и ас. д-р Невена Ристевска. Од пријавените кандидати, целосна документација достави **ас.д-р Невена Ристевска**, додека останатите си ги повлекоа приложените документи за конкурсот.

Комисијата ги проучи поднесените документи на кандидатката за избор и на Наставно-научниот совет му го доставува следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Ас.д-р Невена Ристевска

Биографски податоци - општи податоци за образованието

Ас. д-р Невена Ристевска е родена 1982 година во Скопје. Основно и средно образование завршила во Скопје, со одличен успех. На Медицинскиот факултет во Скопје се запишала во 2000 година и дипломирала во 2006 година со просечен успех 9,7. Државниот испит го положила во февруари 2007 година. Во 2007 година започнала специјализација по интерна медицина. Истата година се вработила на Институтот за патолошка физиологија и нуклеарна медицина „Академик Исак С. Таџер“, како помлад асистент, од кога активно е вклучена во наставата за студентите по медицина, стоматологија, фармација и тригодишните стручни студии за радиолошките технолози и високите стручни сестри. Постдипломските студии на Медицинскиот факултет во Скопје ги запишала во 2008 година испитите ги завршила со одличен успех. Во 2011 година се запишала на третиот циклус студии - на Школата за докторски студии по базична медицина. Во 2010 година започнала со специјализација по нуклеарна медицина, а со звањето специјалист се стекнала во 2013

година. Активно го познава англискиот јазик, а се служи и со шпанскиот и германскиот јазик. Има солидно познавање од компјутерско работење и користење на MS Office (Microsoft Word, Microsoft Excel, Microsoft Power Point) и интернет.

Наставно-образовната дејност

Во звањето помлад асистент по предметот патофизиологија е избрана во 2008 и реизбрана во 2011 година. Како помлад асистент по патолошка физиологија и како специјалист по нуклеарна медицина, таа повеќе години, во континуитет, активно и самостојно учествува во изведувањето на практичната настава по предметите патолошка физиологија и нуклеарна медицина по студиските програми – општа медицина, стоматологија, фармација и тригодишните стручни студии за радиолошки технолози. Во изведувањето на наставата ас. д-р Невена Ристевска е исклучително одговорна, темелна, креативна, со забележителни способности и квалитети за пренесување на знаења и оспособување на студентите за практичните вештини од наведените области. Во зимскиот семестар 2010/ 2011 е оценета како најдобар асистент по предметот патолошка физиологија од страна на студентите по општа медицина.

Научноистражувачка дејност и стручно усовршување

Во текот на студиите на Медицинскиот факултет, активно учествувала на годишните интернационални медицински студентски научни конгреси организирани од Асоцијацијата на студентите по медицина на Македонија (ММСА) одржани во Охрид во 2003, 2004, 2005 година. Исто така била на едномесечни престои во рамките на студентска размена преку Интернационалната федерација на асоцијациите на студентите по медицина (ИФМСА), и тоа на Одделот за имунологија на Универзитетот Cerrahpasa во Истанбул, Турција, во 2003 година, на Клиниката за абдоминална хирургија во болницата Virgen de la Vittoria, во Малага, Шпанија, во 2004 година и на Клиниката за педијатрија при Клиничкиот центар во Љубљана, Словенија, во 2006 година.

Активно учество земала и на многубројни домашни конгреси: 17. Конгрес на лекари од општа практика, Охрид, 2007 год., 3. Македонски конгрес на ендокринолози во Охрид, 2008 год., Конгрес на лекари од општа практика на Југоисточна Европа, Охрид, 2009 година, 3. Конгрес на хирурзи на Македонија, Охрид, 2010 год. Од 2010 година станала член на Европската асоцијација по нуклеарна медицина (ЕАНМ) и земала активно учество на годишните европски конгреси по нуклеарна медицина со постер-презентации (Виена, Австрија – 2010 год., Милано, Италија – 2012 год., Лион Франција – 2013 год., Гетеборг, Шведска – 2014 год.).

Во 2012 година е избрана како волонтер во Комитетот за млади по нуклеарна медицина при ЕАНМ каде што учествувала активно на состаноците при Европската школа за нуклеарна медицина и во организација на проектот за млади - YIM (Young investigation meeting). Во 2011 година била на тримесечен престој на Клиниката за нуклеарна медицина при Универзитетскиот клинички центар, Љубљана, Словенија. Во 2014 година посетувала тренинг-курс за примена на СПЕКТ во кардиологијата во Виена, Австрија, во организација на ЕАНМ и Меѓународната агенција за атомска енергија (IAEA). Во 2014 година учествувала на 56. Семинар на Европската школа за нуклеарна медицина кој се одржал во Скопје, а бил со тематика од областа на тироидните карциноми и ПЕТ во

нуклеарната медицина. Член е на Европската асоцијација за тироидеа (ЕТА) и Македонското лекарско друштво (МЛД).

Во текот на работата како лекар и лекар-специјалист, ас. д-р Невена Ристевска практикува континуирана едукација од областите на нуклеарната медицина и дијагностиката и терапијата на тироидните заболувања. Особен интерес пројавува за нуклеарна онкологија и нуклеарна кардиологија.

Стручни и научни трудови

Како автор и коавтор објавила повеќе трудови во домашни и странски научни списанија и учествувала на повеќе домашни и меѓународни конгреси и состаноци.

Рецензирани трудови при изборот за помлад асистент во Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 938 од 2008 година:

1. Ристевска Н. Стареењето и фреквенцијата на ХЛА-ДРБ1 алелите во Р.Македонија. 26. интернационален конгрес на студентите по медицина, Охрид, Книга на апстракти 68: 2003.
2. Здравеска Н, Ристевска Н. Нивото на липидна пероксидација кај хемодијализирани пациенти во зависност од различните терапии. 26. Интернационален конгрес на студентите по медицина, Охрид, Книга на апстракти: 13, 2003.
3. Здравеска Н, Ристевска Н. Определување на нормална вредност на фиксација на ^{131}I во тироидната жлезда по воведувањето на новиот закон за јодирање на солта со KJO_4 во Р.Македонија. 27. Интернационален конгрес на студентите по медицина, Охрид, Книга на апстракти: 11, 2004.
4. Здравеска Н, Ристевска Н. Intracranial hemorrhage of newborn – comparison of two cases with different evolution. 28. Интернационален конгрес на студентите по медицина, Охрид, Книга на апстракти: 72, 2005.

Рецензирани трудови при реизборот за помлад асистент во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 1001 од 2011 година:

5. Лопарска С, Стојаноски С, **Ристевска Н**, Маказлиева Т, Мицева Ристевска С, Поп Ѓорчева Д: Effects of levothyroxine therapy in reducing the volume of benign thyroid nodules. Abstract book. 3th Macedonian congress on endocrinology. 2008: 73-74.
6. **Ристевска Н**, Стојаноски С, Маказлиева Т, Мицева Ристевска С, Поп Ѓорчева Д: Clinical features of De Quervain thyroiditis. Abstract book. 3th Macedonian congress on endocrinology. 2008: 75.
7. Стојаноски С, Поп Ѓорчева Д, Груев Т, Мицева Ристевска С, **Ристевска Н**: Impact of hyperthyroidism on serum Cystatin C, serum creatinine and glomerular filtration rate. Abstract book. 3th Macedonian congress on endocrinology. 2008: 75.
8. Стојаноски С, Поп Ѓорчева Д, Груев Т, Мицева Ристевска С, **Ристевска Н**, Трипуноски Т: Sarcoidosis of the thyroid gland with concomitant Hürthle cell adenoma: case report. Journal of Medical Biochemistry. 2009; 28 (2): 129-131.

Трудови за рецензија, поднесени на конкурсот за избор во звањето асистент-докторанд:

9. Stojanoski S, Pop Gjorceva D, Gruev T, Miceva - Ristevska S, **Ristevska N**: Changes in the values of serum Cystatin C, serum creatinine and glomerular filtration rate in hyperthyroid patients. Abstract book. 18th European congress of Clinical Chemistry and Laboratory medicine Euromedlab Innsbruck, 2009.

Публикацијата го проучува влијанието на хипертироидизмот врз ГФР, нивото на креатинин и нивото на цистатин Ц во серумот, со посебен осврт на нивото на серумскиот цистатин Ц и неговата улога како нов биохемиски маркер за калкулирана процена на ГФР кај посебни категории на испитаници.

10. **Ristevska N**, Stojanoski S, Pop Gjorceva D, Miladinova D, Miceva Ristevska S: Clinical and pathological characteristics and treatment of thyroid carcinoma in Macedonia (2005-2009). Abstract book 3th Congress of surgeons of Macedonia Ohrid, 2010: 127.

Публикацијата претставува 5-годишна евалуација на клиничко-патолошките карактеристики на тироидниот карцином во Македонија во периодот од 2005 до 2009 година и како заклучок укажува на фактот дека тироидниот карцином сè уште се открива доцна и во големи нодуси што наложува потреба од тотална тироидектомија и задолжителна радиојодна аблација.

11. Pop Gjorceva D, Miceva Ristevska S, Miladinova D, **Ristevska N**, Stojanoski S: SPECT scintigraphy: precise and more sensitive method in detection of small lesions of hepatic haemangiomas. Eur J Nucl Med Mol Imaging. 2010; 37 (suppl 2- S333-S481): 334

Публикацијата ја потврдува супериорната улога на SPECT сцинтиграфијата во детекција на хепаталните хемангиоми во однос на планарната сцинтиграфија, укажувајќи притоа на можноста за детекција на лезии со дијаметар од 1-2 см.

12. **Ristevska N**, Pop Gjorceva D, Stojanoski S, Ivkovski L, Angeleska M, Miceva Ristevska S, Antevski B: The usefulness of double-phase 99mTc-MIBI scintigraphy for preoperative localization of enlarged parathyroid glands. Eur J Nucl Med Mol Imaging. 2010; 37 (suppl 2- S333-S481): 335

Публикацијата ја потврдува неопходната улога на двофазната сцинтиграфија со МИБИ во протоколите за предоперативна локализација на зголемени паратироидни жлезди.

13. Stojanoski S, Pop Gjorceva D, Gruev T, Ristevska-Miceva S, **Ristevska N**: Impact of Thyroid Dysfunction on Serum Cystatin C, Serum Creatinine and Glomerular Filtration Rate. Maced J Med Sci. 2011; 4(1):25-30

Публикацијата дава осврт на ефектите од тироидната дисфункција врз ГФР и нивото на серумскиот креатинин и серумскиот цистатин Ц, како и на првите искуства во процената на ГФР користејќи го биохемискиот параметар цистатин Ц кај посебни групи на испитаници.

14. **Ristevska N**, Stojanoski S, Angeleska M, Pop Gjorceva D: Detection of pathological axillar accumulation of 99mTc-MIBI during parathyroid scintigraphy. Abstract book. XVIII congress of the doctors of Republic of Macedonia Ohrid, 2011: 142

Публикацијата ја потенцира улогата на МИБИ-сцинтиграфијата во детекцијата на тумори – малигноми (акумулација во клетки со зголемена митохондријална активност) доколку при стандардна сцинтиграфија за детектирање на хиперфункционално паратироидно ткиво се детектира патолошка акумулација на радиотрасерот на дополнителна локализација.

15. Pop Gjorceva D, Vavlukis M, **Ristevska N**, Zdraveska-Kocovska M, Miladinova D, Majstorov V, Stojanoski S, Zdravkovska M, Ahmeti I. Assessment of Lower Limb Tissue Perfusion with Rest-Dipyridamol 99mTc-MIBI Scintigraphy in Nondiabetic and Diabetic Patients. Abstract book. 2nd Balcan Congress of Nuclear Medicine, Belgrade, 2013.

Трудот промовира нов методолошки пристап во евалуација на периферната артериска болест (ПАБ) како составен сегмент од еднодневен рест-дипиридамо 99mTc-МПС протокол за евалуација на коронарната артериска болест (КАБ). Иследувана е група на пациенти со и без дијабетес мелитус, двете со истовремено постоење и на други ризик-фактори за ПАБ. Резултатите укажуваат на почеста и понагласена афектираност на пациентите со дијабетес, со оваа васкулопатија, а самиот симултан методолошки приод овозможува истовремена проценка како на КАБ, така и на ПАБ.

16. **Ristevska N**, Stojanoski S, Pop Gjorceva D, Miladinova D, Angeleska M, Kocovska Zdraveska Hurthle Cell Carcinoma of the Thyrod Gland Concomitant with Hurthle Cell Adenoma and Follicular Adenoma M. Abstract book. 2nd Balcan Congress of Nuclear Medicine, Belgrade, 2013.

Прикажан е редок случај на конкомитантна појава на Хиртлов аденом со целуларни атипии и консеквентно постоперативен локален рецидив во резидуалното ткиво на Хиртлов карцином со фоликуларен аденом. Прецизна дијагностика на овие тироидни тумори е можна само со хистопатолошка анализа поради што при Хиртлова неоплазија со целуларни атипии, особено над 1 см, индицирана е екстирпација или тотална тироидектомија зависно од класификационата група определена при тенкоиглена биопсија.

17. Ahmeti I, **Ristevska N**, Strateska Shubeska S, Pop Gjorceva D, Stojanoski S. Toxic Adenoma a Risk Factor for Thyrotoxic Heart Failure. Eur Thyroid J 2013;2(suppl 1):75-194.

Во публикацијата е претставен случај со задоцнета дијагностика и оттаму неадекватно лекување на пациент со тироиден токсичен аденом. Лекуван претходно со кардиолошка терапија поради срцеви тегоби, пациентот и по започнувањето на тиреостатската терапија и постигнувањето еутиреотична состојба развива консеквентно миокардно оштетување и развој на кардиомиопатија, срцева слабост, атријален флатер и ангина пекторис.

18. D. Pop Gjorceva, M. Vavlukis, V. Majstorov, **N. Ristevska**, M. Zdraveska Kocovska, I. Ahmeti, S. Stojanoski, M. Zdravkovska. Rest-dypiridamol 99mTc-MIBI lower limb muscle perfusion scintigraphy and myocardial perfusion scintigraphy in non diabetic and diabetic patients (one-day protocol). Journal of Nuclear Cardiology Supplement 2013; 20 (Suppl 1): S59.

Публикацијата детално ги презентира можностите на еднодневниот рест-дипиридамо 99mTc-МИБИ протокол за евалуација на КАБ и ПАБ, кај пациенти со и без дијабетес мелитус, со истовремена подеднаква застапеност на другите класични ризик-фактори за овие заболувања во двете групи. Периферната артериска болест кај пациентите со дијабетес се одликува со почесто засегање и понагласена редуцирана перфузиона резерва како репрезент на ткивната мускулна перфузија, споредено со пациентите без дијабетес, а миокардната перфузиона сцинтиграфија детектира повисок сумиран стрес и рест скор, како и поголема застапеност на фиксни миокардни перфузиони дефекти кај пациентите со дијабетес.

19. Vavlukis, D. Pop Gjorcheva, V. Majstorov, N. Kostova, M. Zdraveska Kocovska, S. Stojanoski, M. Zdravkovska, I. Pejovska, **N. Ristevska**. Relationship between patients risk profile, myocardial and leg muscle perfusion obtained by rest-dipyridamol ^{99m}Tc -MIBI scintigraphy. Journal of Nuclear Cardiology Supplement 2013; 20 (Suppl 1): S60-61.

Публикацијата се осврнува, меѓу другото, и на хемодинамскиот одговор на дипиридабол кај пациенти со дијабетес во тек на скинтиграфија на мускулната и миокардната перфузија со ^{99m}Tc -МИБИ. Зголемена васкуларна крутост на периферните артерии и автономната дисфункција кај пациенти со дијабетес, резултира со присуство на помалку нис ефекти карактеристични за вазодилататорен ефект на дипиридаболот, како и на помал степен на опаѓање на систолниот приток.

20. **N. Ristevska**, D. Pop Gjorcheva, L. Todorovska, M. Vavlukis, I. Ahmeti, S. Stojanoski, M. Zdraveska Kocovska. Simultaneous evaluation of coronary and peripheral artery disease with ^{99m}Tc -MIBI scintigraphy in diabetic and nondiabetic patients. A pilot study. Eur J Nucl Med Mol Imaging 2013; 40 (Suppl 2):S268-9.

Публикацијата детално ги евалуира параметрите на ткивната перфузија проценета со мускулна перфузиона скинтиграфија на долните екстремитети со ^{99m}Tc МИБИ, во мирување и оптоварување кај пациенти со и без дијабетес. Сите параметри на раната перфузија- процентот и времето на максималната акумулација на ^{99m}Tc МИБИ, како и параметрите на интерекстремитетна симетричност и перфузионата резерва на натколената и потколената јасно ги маркираат ткивните промени кај пациентите со дијабетес, со симетрично или асиметрично засегнање.

21 M. Kochovska¹, V. Majstorov, V. Spasic Jokic, **N. Ristevska**, S. Stojanovski, A. Bogdanovska, D. Miladinova, O. Vaskova. Calculation of Effective Doses at Thyroid Cancer Patients Treated with ^{131}I . Eur J Nucl Med Mol Imaging 2014; 41 (Suppl 2):S537.

Трудот презентира нумерички калкулирани дози во абдоминалните органи – желудникот, дебелото црево, црниот дроб како и во белите дробови по апликација на радиојодна терапија како третман на болни со тироиден карцином и хипертироидизам.

ЗАКЛУЧОК

Комисијата ги разгледа приложените документи на пријавената кандидатка за избор на асистент-докторанд по предметот патолошка физиологија и по анализа на документите констатира: ас.д-р Невена Ристевска ги задоволува формалните услови за избор во звањето асистент докторанд пропишани со Правилникот на Медицинскиот факултет, односно има адекватно високо образование, запишана е на докторски студии, има положено специјалистички испит од областа на нуклеарната медицина, активно се служи со најмалку еден странски светски јазик, има солидно познавање и може да се служи со компјутерските програми MS Office (Microsoft Word, Microsoft Excel, Microsoft Power Point) и со интернет. Кандидатката има долгогодишно искуство во изведувањето на практичната настава по предметите патолошка физиологија и нуклеарна медицина. Студентите во евалуацијата одлично ја оценуваат нејзината наставна работа, како и комуникациските вештини. Покажува несомнен интерес за научно истражувачка работа како автор и коавтор на повеќе објавени трудови и учествува во повеќе конгреси и состаноци. Со своето континуирано научно и стручно усовршување, со учеството во

научни и стручни семинари и работилници, покажува стремеж кон постојано освојување на нови знаења.

Затоа, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет да ја усвои рецензијата и да ја избере кандидатката ас. д-р Невена Ристевска во звањето асистент докторанд по предметот патолошка физиологија на Медицинскиот факултет во Скопје.

Рецензиона комисија:

1. Проф. д-р Даниела Поп Ѓорчева, с.р.
2. Проф. д-р Даниела Миладинова, с.р.
3. Доц. д-р Венјамин Мајсторов, с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА АСИСТЕНТ-ДОКТОРАНД
ПО ПРЕДМЕТОТ ХИСТОЛОГИЈА И ЕМБРИОЛОГИЈА
НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 132 од Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија број 35/08, 103/08, 26/09, 99/09, 115/10, 17/11, 51/11, 123/12, 15/13, 24/13, 41/14, 116/14, 130/14, 10/15 и 20/15), а во врска со членовите 9, 42, 46 и 48 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 274/13), Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на својата IX редовна седница одржана на 2.3.2015 година, формира Рецензентска комисија за избор на двајца асистенти-докторанди по предметот хистологија и ембриологија, во состав:

1. проф. д-р Елида Митевска
2. проф. д-р Невена Костовска
3. проф. д-р Лилјана Миленкова.

На конкурсот за избор на двајца асистенти-докторанди, објавен во дневните весници „Утрински весник“, „Дневник“ и „Коха“ на 14.2.2015 година, за избор во звањето асистент-докторанд, се пријавија кандидатите: ас.д-р Лена Какашева Маженковска и помл.ас.д-р Ирена Петрова. Во текот на конкурсот кандидатката ас.д-р Лена Какашева Маженковска ја повлече својата пријава.

Рецензентската комисија, по разгледувањето на пријавата и поднесените документи од помл.ас.д-р Ирена Петрова, го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Кандидатката помл.ас.д-р Ирена Петрова е родена на 26.9.1981 во Скопје. Средно образование завршила во ДСМУ „Панче Караџов“, во Скопје, 2000 година. Со високо образование се стекнала на Медицинскиот факултет во Скопје, 2006 година. Дипломирала на 26.12.2006 година, со просечен успех 8,6.

Кандидатката активно се служи со англискиот јазик, TOEFL CERTIFICATE.

Во учебната 2007/2008 година запишала постдипломски студии по медицина, од областа на хистологијата и ембриологијата. Ги положила сите испити предвидени со програмата.

Во учебната 2013/2014 година запишала докторски студии од областа на базичната медицина. Во тек е со изработката на докторската дисертација, од областа на патохистолошката анализа на крвните подливи.

На 17.3.2011 година е реизбрана во звањето помлад асистент на Катедрата за хистологија и ембриологија.

Во моментот е помлад асистент на Катедрата за хистологија и ембриологија. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 1000 од 2011 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на вработувањето, објавени во Билтен бр. 1000, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Медицински факултет, кандидатката помл.ас.д-р Ирена Петрова изведува вежби (практична настава, лабораториски вежби) за студентите од првиот циклус студии на студиската програма по општа медицина, за наставните предмети: морфологија и физиологија на клетка, хистологија и ембриологија-1 и хистологија и ембриологија-2; за студентите по дентална медицина, за наставниот предмет хистологија и ембриологија; за студентите од тригодишните стручни студии за дипломирана медицинска сестра/техничар и дипломиран физиотерапевт, за наставниот предмет анатомија со хистологија.

Кандидатот бил ментор на еден студент по општа медицина за совладување на предметот хистологија и ембриологија-2 и ментор-супервизор на еден студент во проектот "Ubi concordia ibi victoria" при Студентскиот парламент на Медицинскиот факултет во Скопје.

Научноистражувачка дејност

Најголемиот дел од нејзината научноистражувачка работа се однесува на проучувањето на морфолошките карактеристики на штитната жлезда, имунолошките органи и кожата.

При изборот за помлад асистент, рецензираните трудови се објавени во Билтенот на Универзитетот бр. 1000 од 2011 година.

Со публикувањето на 2 научни труда in extenso, стекнала право за запишување на докторски студии од областа на медицината. Трудите се објавени во списанија со интернационален уредувачки одбор, „Прилози“ и „MEDICUS“.

За избор во звањето асистент-докторанд, помл.ас.д-р Ирена Петрова ги приложува следниве:

- Научни трудови со оригинални резултати, објавени во референтно, научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор, односно меѓународно списание со impact factor=0,314:
 1. Petrova I, Tripunoski T, Kostovska N, Milenkova L, Dimitrova Shumkovska J. "Morphological features of thyroid gland in apolipoprotein E deficient female mice after propylthiouracil administration evaluated by quantitative parameters". *Medicus*, 2014; 19 (1), 24-29.
 2. Tripunoski T, Dimitrova-Shumkovska J, Ristoski T, Petrova I, Panov S, Ugrinska A, PopGjorceva D. "Thyroid hormone levels and morphometric specifics of thyroid gland in ApoE deficient (ApoE KO) mice". *Slov Vet Res*, 2014; 51(1), 29-34.
- Апстракти објавени во зборници на меѓународни конференции:
 1. Petrova I, Milenkova L, Kostovska N, Mitevska E, Kakasheva-Mazhenkovska L, Gerasimovska Z. "Histo-morphological features of the thyroid gland after levothyroxine application in apolipoprotein E deficient female mice". 4th Congress of SASS and 1st Congress of Serbian Clinical Anatomy. Abstract book: 65, 2014 September 18-20, Belgrade, Serbia.
 2. Petrova I, Milenkova L, Kostovska N, Gerasimovska Z, Mitevska E, Kakasheva-Mazhenkovska L. "Morphological examination of the thyroid gland in apolipoprotein E deficient male mice after administration of levothyroxine". The 6th International symposium of clinical and applied anatomy. Abstract book: 78, 2014 June, Rijeka, Croatia.
 3. Petrova I, Mitevska E, Milenkova L, Kostovska N, Gerasimovska Z, Kakasheva-Mazhenkovska L. "Prisustvo na leukociti vo ejakulatot i nivnoto vlijanie na vitalitetot na spermatozoidite". 5th Congress of Macedonian microbiologists. Mak med pregled (supl.86): 105, 2014 May 28-31, Ohrid, Republic of Macedonia.
 4. Petrova I, Milenkova L, Kostovska N, Gerasimovska Z, Mitevska E. "Histological structure of thyroid gland after propylthiouracil treatment in apolipoprotein E deficient female mice". Symposium of clinical and functional anatomy. Abstract book: 50, 2013 September 13-14, Novi Sad, Serbia.

Стручно-апликативна дејност

Помл.ас.д-р Ирена Петрова, како доктор по општа медицина, е вклучена во работењето на анализите кои секојдневно се изведуваат во Лабораторијата за анализа на хуманиот ејакулат на Институтот за хистологија и ембриологија. Активна е во проучувањето и воведувањето на нови имунолошки методи во дијагностиката на машката фертилност.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на приложената документација и резултатите постигнати во научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и врз основа на посветеноста на педагошката дејност и способноста за индивидуална и тимска работа, Рецензентската комисија донесе заклучок дека кандидатката ги исполнува условите за избор во звањето асистент-докторанд. Имајќи ја предвид целокупната работа во претходниот период, Рецензентската комисија има задоволство да му предложи на

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје да ја избере помл.ас. д-р Ирена Петрова во звањето асистент-докторанд по предметот хистологија и ембриологија.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф.д-р Елида Митевска, с.р.
2. Проф.д-р Невена Костовска, с.р.
3. Проф.д-р Лилјана Миленкова, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ДВА АСИСТЕНТИ-ДОКТОРАНДИ ПО ПРЕДМЕТОТ ФАРМАКОЛОГИЈА СО ТОКСИКОЛОГИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 132 од Законот за високото образование (Службен весник на РМ бр. 35/08, 103/08, 26/09, 99/09, 115/10, 17/11, 51/11, 123/12, 15/13, 24/13, 41/14, 116/14, 130/14, 10/15 и 20/15), а во врска со членовите 9, 42, 46 и 48 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник број 274/13), Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на својата IX редовна седница одржана на 02.03.2015 година, донесе решение за избор на шест асистенти-докторанди по предметот фармакологија со токсикологија и ја формираше Рецензентската комисија во состав: проф. д-р Димче Зафиров, доц. д-р Јасмина Тројачанец и Науч.сop. д-р Круме Јаковски.

На конкурсот објавен во весникот „Утрински весник“ на 14.02.2015 година, се пријавија кандидатите д-р Кристина Павловска и д-р Огнен Петровски. По разгледувањето на доставените документи и познавањето на кандидатите, Рецензентската комисија го поднесува следниов извештај

ИЗВЕШТАЈ

Д-р Кристина Павловска

Биографија

Д-р Кристина Павловска е родена на 10.10.1981 година во Скопје, каде што ги завршила основното и средното образование со одличен успех. На Медицинскиот факултет во Скопје се запишала во учебната 2000/2001 година и дипломирала во 2006 година со среден успех 9,76.

За време на студирањето активно учествувала во работата на Сојузот на студентите по медицина. Во текот на студирањето била на научноистражувачка размена во траење од 1 месец на медицинските факултети во Љубљана, Истанбул, Братислава и Малага.

Од 2008 до 2010 година работела на Институтот за физиологија, кадешто е избрана за помлад асистент, според извештајот објавен во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје број 937.

Од 1.3.2010 година е вработена на Институтот за претклиничка и клиничка фармакологија со токсикологија при Медицинскиот факултет во Скопје, најпрво како лекар, а потоа како помлад асистент по предметот фармакологија со токсикологија.

Во 2010 година е избрана за помлад асистент по предметот фармакологија со токсикологија, според извештајот објавен во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје број 998.

На 2.9.2011 година со успех го положи специјалистичкиот испит по специјалноста интерна медицина, при што се стекна со звањето специјалист по интерна медицина.

Во 2007 година кандидатката се запишала на постдипломски студии на Медицинскиот факултет во Скопје, а на 4.11.2011 година го одбрала магистерскиот труд под наслов: „Компаративна студија за нутритивниот статус кај пациенти со воспалителни цревни заболувања“.

Просечниот успех од испитите од постдипломските студии е 10,00.

Во учебната 2012/2013 кандидатката се запишала на докторски студии на Медицинскиот факултет во Скопје на насоката базична медицина.

Наставно-образовна дејност

Кандидатката д-р Кристина Павловска активно учествува во изведувањето на практичната настава по предметот фармакологија со токсикологија за студентите по медицина, стоматологија и фармација од 2010 година по изборот во звањето помлад асистент.

Научноистражувачка дејност

Кандидатката е активно вклучена во научноистражувачката дејност на Институтот за претклиничка и клиничка фармакологија со токсикологија.

Член е на: Македонското лекарско друштво, Македонската гастроентерохепатолошка асоцијација, како и на Европското здружение за Крнова болест и улцеративен колитис (ECCO).

Д-р Кристина Павловска поседува Кембриџ - сертификат за прелиминарен англиски (Cambridge Certificate of Preliminary English- B1), за познавање на англиски јазик издаден од Британскиот совет во Р.Македонија на 19.02.2015 година.

Публикувани трудови

Трудовите со реден број од 1 до 3 се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ Скопје број 937 од 2008 година, а од реден број 4 до 5, во Билтенот број 998 од 2010 година.

Список на трудови кои не се рецензирани:

6. Smokovski I, **K Pavlovska**, J Davceva. Estimation of number of diabetic patients requiring primary prevention for coronary heart disease. *Physioacta* 2010; 4(2):105-114

Во овој труд, авторите го анализираат бројот на пациентите со дијабетес мелитус тип 2 во Македонија кои не примаат, а кај кои е потребна статинска терапија за примарна превенција на коронарно срцево заболување, како и утврдување на финансиските импликации од дополнителната примена на статинска терапија. При тоа, заклучокот е дека примената на различните методи идентификувала значителен број на пациенти со дијабетес мелитус тип 2 кои не примаат, а кај кои е потребна статинска терапија. Авторите заклучуваат дека е потребна индивидуална проценка на ризикот за кардиоваскуларно заболување при воведувањето на статинската терапија како примарна превенција.

7. **Pavlovska K**, I Smokovski, A Georgiev. Comparison of type 2 diabetes patients identified for primary prevention of coronary heart disease with statin treatment according to adult treatment panel III and Framingham model. *MMP* 2009;63(1):39-42

Резултатите од ова истражување покажале дека примарната превенција на кардиоваскуларните заболувања со статини е потребна кај голем број на пациенти со дијабетес мелитус тип 2, при што според критериумите на Adult Treatment Panel (ATP) III, идентификувани се сигнификантно поголем број на пациенти споредено со Framingham-овиот модел.

8. Георгиев А., И. Смоковски, **К. Павловска**, Д. Георгиева. Користење на FRAMINGHAM-овиот модел за идентификување на пациенти со дијабетес тип 2 за примарна превенција на коронарна артериска болест со статини. *Medicus* 2009, Vol. XII (2).

Целта на авторите била да се одредат пациентите со дијабетес мелитус (ДМ) тип 2 идентификувани за примарна превенција на коронарна артериска болест (КАБ) со статини преку примена на Framingham-овиот модел за одредување на 10-годишниот апсолутен ризик за КАБ. Резултатите покажале дека од 516 пациенти, средниот 10-годишен апсолутен ризик за КАБ според Framingham-овиот модел изнесувал $16.8 \pm 8.6\%$, при што биле идентификувани 232 пациенти (45.0%) со 10-годишен апсолутен ризик за КАБ $>15\%$ и вкупен холестерол $>5.0 \text{ mmol/l}$. Авторите заклучуваат дека со користење на Framingham-овиот модел се идентификувани значителен број пациенти со ДМ тип 2 кај кои немало, а била потребна примарна превенција на КАБ со статини, што можело да има клинички и здравствено-економски импликации.

9. Gjorgjievska K, M Slaninka Miceska, S Kuzmanovska, **K Pavlovska**. Influence of aliskiren of rennin angiotensin aldosterone system in comparison with enalapril and valsartan in spontaneously hypertensive rats. *Physioacta* 2010; 4(2):1-10

Главните цели во овој труд биле да се направи компарација помеѓу алискиренот (нов ренинински инхибитор) како антихипертензивен лек со веќе постојаните лекови во третманот на хипертензијата: АКЕ-инхибитор (еналаприл) и блокатор на ангиотензин II рецепторите (валсартан) кај спонтано хипертензивни стаорци, како и да се покаже

дејството на испитуваните лекови врз РААС - оската преку одредување на плазма-ренинска активност и концентрациите на ангиотензин II. Резултатите покажале дека алискиренот значително го намалува систолниот крвен притисок по третманот од 4 недели. Во ова 4-неделно испитување, ефектите на алискирен врз крвниот притисок биле послабо изразени од дејството на еналаприл и валсартан.

10. **Pavlovska K**, P Misevska, M Krstevski, B Zafirovska Ivanovska, I Smokovski, J Pavlovska, K Gjorgjievska, V Andreevski. Assessing of anthropometric parametars in patients with Crohn's disease in acute and remission phase. *Physioacta* 2010; 4(2):21-33

Во овој труд се анализирани антропометриските параметри кај заболениите со Кронава болест во однос на активноста на болеста. При тоа, резултатите покажале дека просечните вредности на мускулната и масната компонента се помали во акутната фаза на болеста во споредба со фазата на ремисија ($p < 0,05$). Мускулната и масната компонента кај жените во акутната фаза значително се намалувале во однос на фазата на ремисија, за разлика од мажите каде што намалувањето било само во мускулната компонента. Авторите заклучуваат дека мускулната компонентна е значаен показател за активноста на болеста кај обата пола.

11. Dadic Nikolovska B, Lj Efremovska, L Todorovska, V Maleska Ivanovska **K Pavlovska**, M Raleva. Relevance of MPAs-total score to sex, age of onset of schizophrenia and season of birth.. *J anthropol society Serbia*, 2011(46):347-357.

Во овој труд, авторите го истражуваат степенот на застапеност на минорните физички аномалии (МФА) кај пациентите со шизофренија и кај ментално здрави контролни индивидуи, како и проценка на можната поврзаност помеѓу МФА - тоталниот скор со полот, возраста на која болеста за прв пат се појавила и сезоната на раѓање. Резултатите покажале дека пациентите со шизофренија имале сигнификантно повисоки вредности за МФА- тоталниот скор. Половите разлики биле без статистичка значајност. Сигнификантно повисоките вредности за МФА - тоталниот скор покажале поврзаност со возраста на првото појавување на болеста ($p < 0,018$).

12. Efremovska Lj, B Dadic Nikolovska, L Todorovska, V Maleska Ivanovska, **K Pavlovska**, M Raleva. Minor physical anomalies in schizophrenic patients and mentally healthy subjects, "CUT-OFF" SCORE. *J anthropol society Serbia*, 2011(46):347-357.

Во овој труд, авторите ја одредуваат честотата на минорните физички аномалии (МФА) кај пациенти заболени од шизофренија и кај ментално здрави контролни испитаници од македонско етничко потекло со помош на модифицирана Waldrop-ова скала за физички аномалии. Резултатите покажале сигнификантна зачестеност на МФА кај заболениите со шизофренија во споредба со контролната група на здрави испитаници. Во трудот се определени и специфичноста, сензитивноста и предиктивната вредност на тоталниот МФА - скор, за кој авторите велат дека е граничен "cut off" кој најоптимално прави разлика помеѓу заболениите од шизофренија и ментално здравите испитаници. Со тоа, авторите заклучуваат дека одредувањето на МФА може да биде од голема корист во проценката на ризикот за развој на болести.

13. Gjorgjievska K, M Slaninka Miceska, D Zafirov, J Trojacanec, K Jakjovski, E Kostova, I Kikerkov, E Atanasovska, O Petrovski, **K Pavlovska**. Antihypertensive effect of different doses

of aliskiren in spontaneously hypertensive rats. *Physioacta* 2011; 5(1):1-7.

Во овој труд, авторите го оценуваат влијанието на алискирен врз систолниот крвен притисок кај спонтано хипертензивни стаорци по орална апликација. Резултатите покажале дека алискирен аплициран по орален пат кај спонтано хипертензивни стаорци статистички значајно го намалува систолниот крвен притисок.

14. **Pavlovska K**, P Misevska, B Zafirova Ivanovska, E Atanasovska, K Gorgjievska, L Todorovska, Lj Efremovska. Assesment of biochemical parametars in patients with inflammatory bowel disease. *Physioacta* 2011; 5(1):55-69.

Во овој труд, авторите го испитуваат влијанието на клиничкиот тип на болеста (Кронова болест или улцеративен колитис), полот на заболените и активноста на болеста врз просечните вредности на биохемиските параметри кај заболените од воспалителни цревни заболувања. Резултатите покажале дека просечните вредности за хемоглобинот зависат од полот на заболените и активноста на болеста. При тоа, авторите констатираат дека вредноста на железото и албуминот се показатели за активноста на болеста кај Кроновата болест и улцеративниот колитис. Од друга страна, според резултатите од оваа студија, просечните вредности на вкупните протеини и вкупните масти зависат само од клиничкиот тип на болеста. Авторите заклучуваат дека заболените од Кронова болест имаат пониски просечни вредности на сите испитувани биохемиски параметри во однос на заболените од улцеративен колитис.

15. Atanasovska E, M Slaninka Miceska, K Jakjovski, I Kikerkov, O Petrovski, **K Pavlovska**, N Labacevski. Effects of sitagliptin on insulin sensitivity and lipid profile in diabetic rats. *Physioacta* 2013;7 (3):29-39.

Во оваа студија, авторите ги евалуираат ефектите на ситаглиптин врз осетливоста кон инсулинот и липидниот профил кај негенетски експериментален модел на дијабетес. Резултатите од оваа студија потврдуваат дека стаорците развиваат дијабетес мелитус тип 2, при што 6 - неделниот третман со ситаглиптин значајно ја намалил гликемијата на гладно и ја подобрил инсулинската осетливост. Ситаглиптин предизвикал минимални, незначајни промени на вкупниот холестерол и ХДЛ, но значајно ги намалува серумските триглицериди во споредба со нетретираниот дијабетични стаорци.

16. **Atanasovska E**, V Tasic, M Slaninka-Miceska, S Alabakovska, D Zafirov, E Kostova, K Pavlovska, V Filipce, N Labacevski .Six week follow-up of metabolic effects induced by a high-fat diet and streptozotocin in a rodent model of type 2 diabetes mellitus. *Prilozi*. 2014;35(1):169-79.

Авторите во оваа студија го истражуваат моделот на негенетски експериментален дијабетес мелитус тип 2, притоа следејќи ги различните метаболички параметри во текот на 6 недели по индукција на дијабетес. Резултатите покажале промени во метаболичките параметри, во смисла на влошување на дијабетичната состојба, значајно зголемени вредности на гликозата, намалени концентрации на серумски адипонектин и значајно зголемена уринарна протеинска екскреција. Авторите заклучуваат дека овој модел кој се користи за испитување на етиологијата на дијабетесот може да се употребува и за испитување на улогата на хормонот адипонектин и глукагон во развојот на дијабетес мелитус тип 2, како и за испитување на дијабетичните компликации.

17. Atanasovska E, M Slaninka Miceska, D Trajkov, D Zafirov, E Kostova, K Jakjovski, **K Pavlovski**, N Labacevski. Effects of chronic dipeptidyl peptidase- 4 inhibition by sitagliptin on glucagon and adiponectin levels in a non-genetic rat diabetic model. MMP 2013; 67(3):131-137.

Во студијата, авторите покажуваат дека ситаглиптин нема влијание врз серумските концентрации на адипонектин, но значајно ги намалува вредностите на глукагон во плазмата, што можеби придонесува кон опсервираните поволни ефекти врз глукозната хомеостаза кај експериментален негенетски дијабетичен модел кој во ова истражување се користел.

Д-р Огнен Петровски

Биографски податоци

Д-р Огнен Петровски е роден во Скопје во 1979 година. Основно и средно образование завршил во Скопје со континуиран одличен успех. На Медицинскиот факултет се запишал во 1998 година како прв студент на ранг листата на примени студенти и дипломирал во 2004 година со просечен успех 9,59. Стручниот испит за доктори го положил на почетокот на 2005 година. Следната година започнал приватна специјализација по медицинска микробиологија со паразитологија и во февруари 2010 година го положил специјалистичкиот испит. Во 2004 година се запишал на постдипломски студии на Медицинскиот факултет во Скопје и ги положил сите предвидени испити од трите семестри, а во 2011 година се запишал на докторски студии на Медицинскиот факултет во Скопје.

По дипломирањето, волонтерски работел во здравствената амбуланта на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, потоа на проектите ХИВ/СИДА и “Алерт-систем за рано откривање и надзор над заразните болести” преку Републичкиот завод за здравствена заштита. Од крајот на 2006 година е вработен на Медицинскиот факултет на одредено работно време преку агенцијата „Партнер“ и е распореден на Институтот за претклиничка и клиничка фармакологија со токсикологија. Во 2009 година е вработен на неопределено време на Институтот за претклиничка и клиничка фармакологија со токсикологија. За помлад асистент на Катедрата за фармакологија со токсикологија е избран во 2008 година, според извештајот објавен во Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје број 938 од 2008 година и е реизбран во истото звање според извештајот објавен во Билтенот на Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ во Скопје број 998 од 2010 година.

Работи со компјутер и активно ги користи англискиот и германскиот јазик, за кои има и меѓународни дипломи. Има положен тест за TOEFL iBT со тест - скор од 85 бода на 16.1.2015 година.

Научноистражувачка дејност

Уште од времето на студирањето покажал интерес за научноистражувачка работа и како прв автор или коавтор изработил стручни трудови кои биле презентирани на

конгреси во Р. Македонија и низ европски земји, како: 23 Меѓународен студентски конгрес, Охрид, 2000; 9. Годишен меѓународен студентски конгрес на Аин Шам, Каиро, 2001; Прв студентски меѓународен конгрес за медицински науки, Белград, 2001; 13. Европска студентска конференција за идни биомедицински научници и доктори, Берлин, 2002; 27 Студентски конгрес во Охрид, 2004 година; Трет конгрес на микробиолозите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2006; 40 Денови на превентивната медицина, Ниш 2006. Трудите што ги работел опфаќаат области од инфекции, антимикробна терапија и испитување на осетливост, дијагностички постапки и инциденција на некои типови инфекции.

Стручно усовршување:

Остварил повеќе стручни престои и посетил неколку семинари и летни школи подготвувени од страна на меѓународни студентски организации и професионални медицински асоцијации. Во текот на студиите во 2002 година престојувал еден месец на Клиниката за кардиологија во Вроцлав, Полска, во рамките на меѓународната студентска размена. Во 2003 година работел еден месец на Клиниката за офталмологија на Малта. Летната школа по ургентна медицина во Дубровник, подготвена од студентската организација ЕМСА од Загреб и Студентскиот оддел на хрватската медицинска асоцијација, ја посетувал во летото 2004 година. Учествовал на семинарот “Алерт- систем за рано известување и надзор над заразните болести” во Охрид, 2005 година, на семинарот “Втора генерација следење на ХИВ” во Охрид во 2005 година и семинарот за употреба на брзи ХИВ- тестови” во 2006 година во Скопје, сите организирани од Републичкиот завод за здравствена заштита.

Во 2007 година ја посетувал Научната летна школа (Scientific Summer School) во Истанбул, Турција, во организација на Списанието за електрокардиологија (Journal of Electrocardiology), Списанието по кардиологија на Анатолија (Anatolian Journal of Cardiology), Хрватското медицинско списание (Croatian Medical Journal) и Меѓународното друштво по електрокардиологија (International Society of Electrocardiology).

Го поминал Основниот курс за ресусцитација спонзориран од Европскиот совет за ресусцитација (BLS/AED Provider Course), а одржан во Охрид, 2009 година.

Учествовал на 5. ЕГА - фармацевтски симпозиум на Југоисточна Европа одржан во Охрид, Р.Македонија, во 2009 година и на Стручен состанок –Добра клиничка практика во клиничките испитувања на Секцијата за клиничка фармакологија при Српското лекарско друштво -2 јануари, 2011.

Вклучен е во редовната работа на Институтот за претклиничка и клиничка фармакологија со токсикологија од моментот на привременото вработување и активно учествува како истражувач, во изведувањето на голем број студии на биеквивалентност од 2006 година до денес. Учествова во работата на Националниот центар за пријавување на несакани дејства на лекови.

Наставна дејност

Во текот на студиите посетувал прво курс за здравствен едукатор, кој го организирано од Здружението за еманципација, солидарност и еднаквост на жените на Р. Македонија, во 2001 година, а потоа учествувал во предавањата на организацијата.

Вклучен е во изведувањето на практичната настава за студентите по стоматологија, медицина и фармација и сите испити по предметот фармакологија со токсикологија.

Други активности

Членува во Лекарска комора на Македонија, Македонското лекарско друштво и Здружението на микробиолозите на Македонија при МЛД.

Бил член на Организацискиот одбор на 10.Собир на национални координатори на Европската медицинска студентска организација (EMCA), одржана во Скопје во 2003.

Поседува сертификат за успешно совладан Основен курс за ресусцитација издаден од Европскиот совет за ресусцитација (BLS/AED Provider Course).

Публикувани трудови

Трудовите со реден број од 1 до 11 се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје број 938 од 2008 година, а од реден број од 12 до 14 во истиот Билтен број 998 од 2010 година.

Список на трудови кои не се рецензирани:

15. Karapandzova M, G Stefkov, E Trajkovska Dokic, T Kadifkova Panovska, A Kaftandzieva, **O Petrovski**, S Kulevanova. Chemical composition of essential oil of *Pinus peuce* (Pinaceae) from Macedonian flora and its antimicrobial activity. *Planta Medica Journal of Medicinal Plant and Natural Product Research*, 2010, August, Volume 76.

Направена е анализа на етерични масла, екстрахирани со хидродестилација од игличките на македонски бор *Pinus peuce*. Според хемиската анализа, извршена со гасна хроматографија, докажани се десет различни компоненти, во различни концентрации. Испитана е антимикробната активност на екстрактите кон седум Грам - позитивни и Грам - негативни бактерии и една габичка, со употреба на агар-дифузионен тест. Докажана е сигнификантна антимикробна активност кон Грам- позитивните бактерии, како *Staphylococcus aureus* ATCC 29213, како и кон квасницата *Candida albicans* ATCC 10231, што им дава потенцијал на овие етерични масла да бидат употребувани како дезинфициенси.

16. Ѓорѓиевска К., М Сланинка-Мицеска, Д Зафиров, Ј Тројачанец, К Јаковски, Е Костова, И Кикерков, Е Атанасовска, **О Петровски**, К Павловска.

Антихипертензивното дејство на различни дози на алискирен кај спонтано хипертензивни стаорци. *Physioacta*. 2011; 5(1):1-7.

(Рецензиран труд во овој Реферат, за кандидатката д-р Кристина Пвловска, под реден број 13)

17. **Petrovski O**, E Trajkovska-Dokic. Evaluation of different media for detecting *Escherichia coli* 0157:H7. *Physioacta*. 2012;1(6):1-6.

Во трудот се прикажани резултатите од испитувањето на неколку хранителни бактериолошки подлоги за култивација на бактеријата *Escherichia coli* која е способна да продуцира веротоксин и најчесто припаѓа на серотипот 0157:H7. Веротоксинот е бактериски токсин кој предизвикува појава на цревни тегоби, проследени, пред се, со цревни тегоби, потоа невролошки проблеми и нарушувања на функцијата на паренхимните органи, како бубрезите со акутна бубрежна инсуфициенција и како терминална фаза - хемолитичен уремичен синдром. Трудот дава придонес во смисла на соодветна изолацијата и идентификацијата на бактеријата, за побрзо откривање на микроорганизмот и ран соодветен тераписки пристап.

18. Atanasovska E, M Slanika-Miceska, K Jakjovski, I Kikerkov, **O Petrovski**, K Pavlovska, N Labacevski. Effects of sitagliptin on insulin sensitivity and lipid profile in diabetic rats. *Physioacta*. 2013;7(3):29-38

(Рецензиран труд во овој Реферат, за кандидката д-р Кристина Павловска, под реден број 15)

19. **Petrovski O**, B Kuzmanovska, Z Stojanoski, D Zendelovska, N Labacevski. Vancomycin pharmacokinetic parameters and monitoring of serum concentrations in Intensive Care Unit patients and haematology patients. Session V: Dosing and therapeutic drug monitoring of vancomycin. ECCMID (European Congress of Clinical Microbiology and Infectious Disease) Copenhagen, 2015

Трудот обработува многу актуелна тема во последниве години во врска со правилното дозирање на антибиотикот ванкомицин, кој се користи кај хоспитализирани пациенти со докажана или суспектна инфекција со Грам- позитивни топчести бактерии. Актуелноста на трудот ја потврдува формираната цела сесија само за овој проблем на Меѓународниот конгрес по клиничка микробиологија и инфективни болести (ECCMID), на кој овој труд е прифатен за постер-презентација. Во анализата се вклучени клинички параметри и лабораториски мерења на серумските концентрации на 24 пациенти од два медицински оддела, хируршка интензивна нега (КАРИЛ) и Клиника за хематологија, обработувани во временски период од околу една година.

20. **Petrovski O**, B Kuzmanovska, Z Stojanoski, D Zendelovska, N Labacevski. Pharmacokinetic parameters in vancomycin dosing in ICU and hematology patients. *Physioacta*. 2015; 8(2):83-91.

Определбата на мултидисциплинарниот тим да ја евидентираат состојбата со дозирањето на ванкомицинот кај тешко болни хоспитализирани пациенти во оддел за

интензивна нега и кај хематолошки пациенти е актуелна во светски рамки. Анализираниите податоци укажуваат на фактот дека постојат сигнификантни разлики меѓу пациентите од различните болнички оддели, пред се во однос на телесната маса. Споредбата направена меѓу измерените серумски концентрации и демографските и лични податоци за пациентите покажува статистички значајни разлики, од кои произлегуваат заклучоците за различен индивидуален пристап во дозирањето на ванкомицинот.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на извршениот увид во доставената документација за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје од јули 2013, Рецензентската комисија утврди дека кандидатите д-р Кристина Павловска и д-р Огнен Петровски ги исполнуваат критериумите за избор за асистенти-докторанди по предметот фармакологија со токсикологија. Земајќи ги предвид критериумите и постапката за избор на асистенти-докторанди, Рецензентската комисија има чест и задоволство на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје да му предложи д-р Кристина Павловска и д-р Огнен Петровски да бидат избрани во звањето асистент-докторанд по предметот фармакологија со токсикологија.

Членови на Рецензентската комисија

1. Проф. д-р Димче Зафиров, с.р.
2. Доц. д-р Јасмина Тројачанец, с.р.
3. Н. сор. д-р Круме Јаковски, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН АСИСТЕНТ-ДОКТОРАНД ПО ПРЕДМЕТОТ АНЕСТЕЗИОЛОГИЈА СО РЕАНИМАЦИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 132 од Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија” бр. 35/08, 103/08, 26/09, 99/09, 115/10, 17/11, 51/11, 123/12, 15/13, 24/13, 41/14, 116/14, 130/14, 10/15 и 20/15), а во врска со членовите 9, 42, 46, и 48 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” во Скопје (Универзитетски гласник бр. 274/13), Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” во Скопје, на својата IX редовна седница одржана на 2.3.2015 година, донесе Решение за избор на 5 асистенти-докторанди по предметот АНЕСТЕЗИОЛОГИЈА СО РЕАНИМАЦИЈА во согласност со конкурсот објавен на 14.2.2015 во дневните весници „Утрински весник”, „Дневник” и „Коха”, и формираше Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Мирјана Шошолчева, доц. д-р Билјана Кузмановска и в. н. сор. д-р Јасминка Нанчева.

На конкурсот се пријави д-р Лилјана Малиновска Николовска, а кандидатите д-р Александра Пановска Петрушевска, д-р Марија Јовановски Срцева, д-р Александра Гавриловска Брзанов, д-р Биљана Андоновска, д-р Дафина Карацова, д-р Вања Цамбазовска Трајковска, д-р Јасна Бушиновска, д-р Марија Толеска Донеска и д-р Весна Дурнев со изјава ја повлекоа својата апликација.

Комисијата, по деталното разгледување на документите, го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Д-р Лилјана Малиновска - Николовска

Биографски податоци

Д-р Лилјана Малиновска-Николовска е родена на 4.4.1974 година во Скопје, каде што ги завршила првите седум години од основното образование, а последната осма година во Мелбурн, Австралија. Средното образование го завршила во училиштето за средно образование „Никола Карев“ Скопје, при што покажала континуирано одличен успех.

На Медицинскиот факултет во Скопје се запишала во учебната 1992/93 година. Дипломирала во 1998 година со среден успех 9,11.

Од 1998 до 2001 година работела како лекар во примарна здравствена заштита. Во 2001 година се мобилизирала во Армијата на Република Македонија

и завршила курс за старешини во Воената академија „Михајло Апостолски“ во Скопје во учебната 2001/2002 година како првенец на генерацијата со чин - поручник. Од 2002 до 2007 година работела како офицер за медицинска поддршка во Армијата на Република Македонија. Во 2006 година била промовирана во чин капетан.

Од 2007 до 2012 година престојувала на Клиниката за анестезија, реанимација и интензивно лекување и успешно ја завршила специјализацијата по анестезиологија со реанимација.

Од завршувањето на специјализацијата работи како анестезиолог во Одделението за анестезија и интензивно лекување при Градската општа болница „8-ми Септември“ во Скопје. Во 2014 година се запишала на третиот циклус студии во Школата за докторски студии при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Д-р Лилјана Малиновска-Николовска учествувала на бројни конгреси, семинари, работилници и имала повеќе стручни престои:

- 2004 година, Курс за напредното одржување во живот кај траума - пациенти ATLS (Advanced trauma life support course) во Воено-медицинскиот тренинг центар во Јорк, Велика Британија;
- 2006, стручен престој во Воено-медицинската универзитетска клиника во Минхен, Германија;
- 2006 година, стручен престој во Воено-медицинскиот тренинг -центар во Осло, Норвешка;
- 2008 година, Курс за инхалациска анестезија;
- 2008, 2009, 2010 година, трет, четврт и петти курс континуирана едукација во анестезијата, организиран под покровителство и во согласност со CEEA (Committee for European Education in Anesthesiology);
- 2010 и 2014 година, 4. и 5. Конгрес на македонските анестезиолози со меѓународно присуство;
- 2012 година, Проект на Европското здружение на анестезиолози за едукација на млади инструктори-предавачи - ISIA 2 (International school for instructors in anesthesiology 2);
- 2013 година, 19th International Intensive Care Symposium, Истанбул, Турција;
- 2013 година, Втор балкански симпозиум за третман на дишен пат;
- 2013 година, стручен престој во Единицата за интензивна нега во Клиничката универзитетска болница „Чапа“ во Истамбул, Турција
- 2014 година, Работилница за анестезија со низок проток - „Low flow anesthesia“, под раководство на д-р Paul Zilberman

Едукативна дејност

Д-р Лилјана Малиновска-Николовска била предавач на секциски состанок на Здружението на лекари по анестезија, реанимација и интензивно лекување и предавач на Годишната конференција на воено-медицинските служби во армиите на земјите од Југоисточна Европа. Била дел од организациониот тим за развој на примарната здравствена заштита во воени услови и развој на полска

болница (ROLE 1 и ROLE2) во Воено-медицинската служба на Армијата на Република Македонија.

Д-р Лилјана Малиновска-Николовска е секретар во Здружението на лекари по анестезија, реанимација и интензивно лекување. Член е на повеќе професионални здруженија (Македонско лекарско друштво, Здружение на лекарите по анестезија, реанимација и интензивно лекување и Здружение за критични болни). Активно говори англиски и француски јазик.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на анализата на доставените материјали и констатацијата дека кандидатката ги исполнува условите на конкурсот, нејзината посветеност во стручната работа, постојаната желба за усовршување и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија има чест и задоволство на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје да му предложи д-р Лилјана Малиновска-Николовска да биде избрана за асистент – докторанд по предметот анестезиологија со реанимација.

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Мирјана Шошолчева с.р.
2. Доц. д-р Билјана Кузмановска с.р.
3. В. н. с. д-р Јасминка Нанчева с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ДВА АСИСТЕНТА-ДОКТОРАНДИ ПО ПРЕДМЕТОТ МИКРОБИОЛОГИЈА СО ПАРАЗИТОЛОГИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 132 од Законот за високото образование (Службен весник на РМ бр. 35/08, 103/08, 26/09, 99/09, 115/10, 17/11, 51/11, 123/12, 15/13, 24/13, 41/14, 116/14, 130/14, 10/15 и 20/15), а во врска со членовите 9, 42, 46 и 48 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник број 274/13), Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на својата IX редовна седница одржана на 02.3.2015 година, донесе решение за избор на два асистенти-докторанди по предметот микробиологија со паразитологија и ја формираше Рецензентската комисија во состав: проф. д-р Кака Поповска, проф. д-р Жаклина Цековска, проф. д-р Гордана Јанкоска.

На конкурсот објавен во весникот „Утрински весник“ на 14.2.2015 година, се пријавија кандидатите д-р Лилјана Лабачевска-Ѓатовска и д-р Кирил Михајлов. По детално разгледување на доставените документи и познавањето на кандидатите, Рецензентската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Д-р Кирил Михајлов е роден на 2 мај 1981 во Скопје. Се запишал на Медицинскиот факултет во Скопје во 1999. Дипломира во 2007 година. Просечната оценка од додипломските студии му е 8,51. Во 2008 го положил стручниот испит од Лекарската комора на Македонија и се здобива со лиценца за работа. Истата година започнува со специјализација по медицинска микробиологија и паразитологија на Институтот за микробиологија и паразитологија при Медицинскиот факултет во Скопје.

Од 2011 е избран за помлад асистент и е редовно вработен на Институтот. Во 2013 успешно го положил специјалистичкиот испит и се стекнал со звањето специјалист по микробиологија и паразитологија. Истата година се запишал на Школата за докторски студии при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, на студиската програма базична медицина, потпрограма микробиологија.

Д-р Кирил Михајлов поседува Кембриџ-сертификат за прелиминарен англиски (Cambridge Certificate of Preliminary English- B1), за познавање на англиски јазик издаден од Британскиот совет во Р.Македонија на 19.2.2015 година.

Наставна активност

Во последните 3 години е вклучен во изведувањето на практичната настава по предметот микробиологија и паразитологија за студентите од Медицинскиот, Стоматолошкиот и Фармацевтскиот факултет. Континуирано добива највисоки оценки од студентите на електронската евалуација.

Стручна активност

Член е на Здружението на микробиолози на Македонија и Федерацијата на европски микробиолошки друштва, како и активен член на Македонското здружение за контрола на интрахоспитални инфекции и Меѓународната федерација за контрола на инфекции. Меѓу другото, бил вклучен во изведувањето на работилниците на МЗКИХИ за микробиолошка контрола на воздухот и микробиолошка контрола на рацете кај здравствениот персонал. Како едукатор учествувал и на работилницата СОМВАСТЕ за антибиотска резистенција во Скопје во 2014.

Од 2013 година учествува на меѓународниот проект “Knowledge development and transfer of best practice on bio-safety/bio-security/bio-risk management“, финансиран од ЕУ, како претставник од Македонија, при што успешно го споделува стекнатото знаење за регулативите за биосигурност и управување со биоризиците, учествувајќи во организирани семинари во Македонија.

Научна активност

Автор или коавтор е на неколку научноистражувачки трудови презентирани и објавени на меѓународни и национални конгреси, како и на еден труд во меѓународно индексирано научно списание.

Трудовите 1- 4 се рецензирани при изборот на д-р Кирил Михајлов за помлад асистент во Билтенот на УКИМ бр.1020, објавен на 1.12.2011.

1.Грдановска Т., **Михајлов К.**, Ицев К.,Мирчевска Г.,Кондова Топузовска И., Трајковска Докиќ Е.,Петровска М., Докиќ Д., Пановски Н.,**Серумски имун одговор кон најчестите предизвикувачи на атипични пневмонии- Наше искуство со Pneumo-Slide тестот**“, презентирани на 28 Конгрес на лекарите на Р. Македонија со меѓународно учество, организиран од Мекедонското лекарско друштво, Охрид, 15-18 јуни 2011

2. Попова К., Здравковска М., Герасимовска В., **Михајлов К.**, Блажевска Б., Ицев К. **Evaluation of Different Methods for Hygienic Microbiological Control from the Working Surfaces in the Microbiological Laboratories**, објавен во септемвриското интернет- издание (2011) на Macedonian Journal of Medical Sciences.

3. **К. Михајлов**, Т. Грдановска, П. Зафировска, Б. Јагликовски, Е. Трајковска Докиќ, М. Петровска, Ж. Цековска, Д. Докиќ, И. Кондова Топузовска, Љ. Георгиевска Исмаил, Н. Пановски **Serological Diagnosis of Atypical Pneumonia Caused by *Legionella Pneumophila*- an Annual Survey**. Постер презентација на MICROBIOLOGIA BALKANICA 2011, Белград, Србија, 25-29.10.2011.

4. Т. Грдановска, П. Зафировска, Б. Јагликовски, И. Павловска, **К. Михајлов**, Е. Трајковска Докиќ, М. Петровска, Ж. Цековска, И. Кондова Топузовска, Љ. Георгиевска Исмаил, Н. Пановски **Assotiation of immune response to *Chlamydia pneumoniae* to Inflammatory Markers of Cardiovascular Diseases**, презентирани на MICROBIOLOGIA BALKANICA 2011, Белград, Србија, 25-29. 10. 2011.

5. В. Стојкова, **К. Михајлов**, К. Попова Јовановска: **Nasal carriage of Methicillin – resistant *Staphylococcus aureus* (MRSA) in patients on admission to a medical surgical ICU at the university hospital, Skopje** постер-презентација на меѓународниот конгрес на IFIC (International Federation of Infection Control) во Загреб, Хрватска, 2012.

Трудот имал за цел да ја одреди преваленцата на назално носителство со МРСА при прием на пациентите (во првите 24 часа), во Одделението за интензивна нега на хируршките клиници во Скопје Во испитуваниот период од една година, од вкупно 218 тестирани пациенти, МРСА била детектирана кај 10,6% од испитаниците, а кај останатите е детектирано присуство на МССА или само нормална микрофлора. Овој податок е корисна информација за клиничката пракса за тријажирање и одвојување на овие колонизирани пациенти од останатите со цел успешна превенција на нозокомијалните инфекции предизвикани со МРСА.

6. Т. Грдановска, П. Зафировска, Б. Јагликовски, И. Павловска, Б. Зафирова, **К. Михајлов**, Е. Трајковска Докиќ, М. Петровска, Ж. Цековска, И. Кондова Топузовска, Љ. Георгиевска Исмаил, Н. Пановски **Cardionvascular Markers and *Chlamidia pneumoniae* Antibodies, what does our experience show?** Постер презентација на седмата средба на Европското здружение за истражување на хламидија во Амстердам, Холандија, 2012.

Трудот го анализира евентуалното постоење на поврзаност на инфекцијата со *Chlamidia pneumoniae* и инфламаторните маркери (миоглобин, тропонин, СК-МВ и С-реактивен протеин) за кардиоваскуларно оштетување за кое постојат некои научни сознанија. Обработени биле вкупно 152 испитаници од кои едните биле здрава контролна група, а другите со докажано кардиоваскуларно оштетување (АКС или КАБ). Авторите докажале статистички сигнификантна разлика на специфичните антикламидиски антители меѓу контролната група и групата на пациенти со акутен коронарен синдром. Трудот има апликативна клиничка, но и научна вредност, бидејќи претставува придонес кон светската литература во оваа недоволно проучена област.

7.Т.Грдановска, Г.Мирчевска, **К.Михајлов**, М.Шевченко, М.Петровска, И.Кондова Топузовска, Н.Пановски: **Difference of seropositivity to common respiratory pathogens in children and adults, annual survey**, презентирани на Петтиот конгрес на микробиолозите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2014.

Станува збор за стручен труд кој претставува сумиран едногодишен извештај од серолошката дијагноза (имунофлуоресцентна техника) на атипичните пневмонии предизвикани од 4 бактериски и 5 вирусни причинители кај деца и возрасни испитаници. Од вкупно 5335 серуми тестирани на Институтот за микробиологија и паразитологија докажано е доминантно присуство на класата ИгМ-антитела за бактериските причинители на атипични пневмонии, а класата ИгГ-антитела доминирале кај вирусните пневмонии, во текот на целата година, што претставува корисен лабораториски параметар за клиничкото дијагностицирање.

8. **К. Михајлов**, Г.Јанкоска, Т.Грдановска, Л.Лабачевска Ѓатовска, Г.Мирчевска, М.Петровска. **Асоцираност на цервикалната изолација на *Ureaplasma spp.* со присуството на *Chlamidia trachomatis* во истата регија** постер презентација на Петтиот

конгрес на микробиолозите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2014.

Трудот има за цел да испита како нарушената хомеостаза во цервиксот на матката при присуство на видовите на родот *Ureaplasma* влијае на можноста за опстанок и понатаму развој на инфекција со *Chlamidia trachomatis*. Испитани се 1529 цервикални брисеви во период од 4 месеци за докажување на *Ureaplasma urealiticum* и *Chlamidia trachomatis*, кои се обработени на Институтот за микробиологија и паразитологија во Скопје со методи на култивирање на специјална подлога (за *Ureaplasma urealiticum*) и директна имунофлуоресценција (за *Chlamidia trachomatis*). Иако во некои светски студии е најдена асоцираност на овие два рода, во ова испитување тоа не е докажано. Како можна причина се наведува доминацијата и ексклузивното докажување на *Ureaplasma urealiticum* на Институтот и воопшто во Македонија, за разлика од други локации каде што има поголема застапеност на *Ureaplasma parvum*.

Биографски податоци

Д-р Лилјана Лабачевска Ѓатовска е родена на 10.2.1981 година во Скопје, каде што го завршила основното и средното образование (ДСМУ „Панче Караѓозов, отсек фармацевтски техничар со одличен успех. На Медицинскиот факултет во Скопје се запишала во учебната 1999/2000 година, а дипломирала во 2006 година со среден успех 9,73. Од предметот микробиологија со паразитологија добила оценка 10. Во јули 2003 година остварила едномесечен престој на Малта, во склоп на професионалната размена на студентите. Била потпретседател на Сојузот на студентите на Медицинскиот факултет, како и учесник на три генерални собранија на Интернационалната федерација на студенти по медицина (ИФМСА) одржани во март 2005 во Анталија, Турција, во август 2005 година во Каиро, Египет и во март 2006 година во Чиле. Била член на организациските одбори на Втората европска регионална средба одржана во Битола, мај

2006 година, на 28. Конгрес на Сојузот на студенти по медицина на Македонија со интернационално учество, мај 2006, и на работилницата за СИДА одржана истата година.

Во јуни 2007 година го положила стручниот испит за лекари и се стекнала со основна лиценца за работа. Во 2007 година ги започнала постдипломските студии. Специјализацијата од областа медицинска микробиологија со паразитологија на Медицинскиот факултет во Скопје ја почнала во јуни 2007 година, а на 12.12.2011 година со успех го положила специјалистичкиот испит, при што се стекнала со звањето специјалист по микробиологија.

Од крајот на 2006 година е вработена на Медицинскиот факултет на одредено работно време преку агенцијата „Партнер“ и распоредена на Институтот за микробиологија и паразитологија.

Во 2009 година е вработена на неопределено време на Институтот за микробиологија со паразитологија. За помлад асистент по предметот микробиологија со паразитологија на Медицинскиот факултет во Скопје е избрана на 22.5.2008 година, според извештајот објавен во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје број 938 од 2008 година и реизбрана во истото звање според извештајот објавен во Билтен на Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје број 998 од 2010 година. Решение за редовен работен однос на Институтот за микробиологија со паразитологија при Медицинскиот факултет, УКИМ-Скопје, добила на 22.4.2009 година.

Во 2011 година кандидатката се запишала на докторски студии на Медицинскиот факултет во Скопје на насоката базична медицина кои ги заврши во 2014 година и е во тековна подготовка на докторската дисертација.

Работи со компјутер и активно ги користи англискиот и германскиот јазик, за кои има и меѓународни дипломи.

Д-р Лилјана Лабачевска-Ѓатовска поседува Кембриџ-сертификат за прелиминарен англиски (Cambridge Certificate of Preliminary English- B1), за познавање на англиски јазик издаден од Британскиот совет во Р.Македонија на 19.2.2015 година.

Наставна активност

Во текот на двегодишната работа како помлад асистент, колку што работи на Институтот, кандидатката е активно вклучена во наставната дејност на Катедрата за микробиологија со паразитологија. Учествува во подготовката и изведувањето на практичните вежби и практичниот дел од испитот по микробиологија за студентите по медицина и стоматологија и фармација. Оценета е позитивно од колегите на катедрата, а при редовното анонимно оценување од страна на студентите секогаш имала висока оценка над 4,5. Учествувала и во техничкото обликување на Практикумот по медицинска микробиологија и паразитологија.

Научно истражувачка дејност

Несомнен е интересот и подготвеноста на помл.ас. д-р Лабачевска-Ѓатовска за научна работа. Во таа смисла, за одбележување се нејзините трудови во полето на инфекции на рани и септични состојби, а пред сè одличната теоретска подготвеност и постојаното усовршување од областа на медицинските науки.

Стручна активност

Како студент била на едномесечен студиски престој во Малта, на Одделот за респираторни инфекции. Секојдневно е вклучена во лабораториската здравствена дејност на Институтот и ги има совладано поголемиот број на методи за лабораториска дијагноза на инфекциите. Д-р Лабачевска-Ѓатовска е член на Здружението на микробиолозите на Македонија при Македонското лекарско друштво на Македонија, а преку него и на Федерацијата на европските микробиолошки друштва (ФЕМС). Била активно вклучена во организација на Шестиот балкански конгрес на микробиолозите и на Четвртиот (2009) и Петтиот (2014) конгрес на микробиолозите на Македонија, во Охрид.

На почетокот од 2014 остварува три месечна стручна едукација на Медицинската школа при Универзитетот во Мичиген, Ан Арбор каде што во лабораторијата за Клиничка Микробиологија и лабораторијата за Молекуларна дијагностика работела на усвојување на методи и дијагностичките процедури. По завршувањето на престојот, кандидатката го имплементираше стекнатото знаење во унапредување на рутинската работа на Институтот за микробиологија и паразитологија при Медицинскиот факултет во Скопје.

Во ноември 2014 год. активно учествува како едукатор за практична настава на втората СОМБАСТЕ-работилница за антибиотска резистенција одржана во Скопје, Македонија.

Список на рецензирани трудови

При изборот за помлад асистент, рецензирани се 3 труда. Рецензијата е објавена во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ број 937 од 2008 година. При преизборот за помлад асистент, рецензирани се 6 труда. Рецензијата е објавена во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ број 1003 од 2010 година.

1. Paneva M, Labacevska L: Microsomal Cytochrome P450 Enzyme Induction with Phenobarbital in rats. 29th International Medical Students'Scientific Congress, May 2006, Ohrid, Macedonia.
2. Labacevska V, Ivanovska L, Labacevska L: Causes of Amputation and Prosthetic Treatment in Patients with Below Knee Amputation. 4th ISPO Central & Eastern

- European Conference 5th Congress of Serbia and Montenegro Physiatrics. Proceedings, 28 Sep.-01. Oct. 2005, pp.110.
3. Labacevska V, Ivanovska L, Mitrevska B, Labacevska-Gjatovska L: Funkcionalno osposobljavanje za hod pacijenata iznad 60 godina sa frakturom kuka lecenih operativno. 7Kongres Fizijatara Srbije sa medjunarodnim ucescem, Oktobar 2007, Volumen 31, Suplement 2, pp 34.
 4. Cekovska Z, Kotevska V, Jankoska G, Grdanoska T, Labacevska L, Petrovska M, Panovski N: MRSA in Clinical Center in one Year Period. 6th Congress of Medical Microbiology. Abstracts. Beograd, Srbija 2008 p.9.
Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ број 965 од 1.6.2009 год. при изборот на д-р Жаклина Цековска за научен соработник.
 5. Cekovska Z, Petrovska M, Panovski N, Jankoska G, Kotevska V, Labacevska L, Miceska-Slaninka M: Blood culture in hospitalized patients identified by VITEK system. 4th Congress of the Slovenian Microbiological Society with International Participation. Abstracts. Portoroz, Slovenija 2008.p.151.
Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ број 965 од 1.6.2009 год. при изборот на д-р Жаклина Цековска за научен соработник.
 6. Cekovska Z, Kaftandzieva A, Petrovska M, Labacevska L, Panovski N, Guidan A, Rozgonyi F: Genotypic Characteristics of Staphylococcus Aureus Isolates in University Clinics in Skopje. Мак Мед Преглед, 63 (супл. 77), 4th Конгрес на микробиолозите на Македонија. Зборник на апстракти и програма, 28-31 октомври, 2009, Охрид, Македонија.
Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ број 965 од 1.6.2009 год. при изборот на д-р Жаклина Цековска за научен соработник.
 7. Петровски О, Лабачевска-Ѓатовска Л, Петровска М: Влијание на температурата врз антимикробниот ефект на антибиотици од различни групи. , Мак мед преглед, 63 (супл. 77), 4. Конгрес на микробиолозите на Македонија. Зборник на апстракти и програма, 28-31 октомври, 2009, Охрид, Македонија.
 8. A Bozalija, R Petkovska, S Janev, B Pandova, L Gjatovska: Development and Validation of HPLC for the Determination of Lisinopril in Human Plasma and its Application for Bioequivalence Study. Acta Chimica Kosovica 2010, 16 (1): 13-27.
 9. A Bozalija, R Petkovska, S Janev, B Pandova, L Gjatovska: Optimization of a Method for Determination of Valsartan in Biological Fluids Using High-Performance Liquid Chromatography. Acta Chimica Kosovica 2010, 16 (1): 28-43.

Список на трудови за рецензија

1. Јанкоска Г, Трајковска-Докиќ Е, Петровска М, Цековска Ж, Кафтанџиева А, Лабачевска Л, Пановски Н: Vancomycin resistant enterococci in human samples. 8. Microbiologica Balkanica 2013, Veliko Trnovo, Bulgaria.
Авторите на трудот имале за цел да детектираат ванкомицин резистентни ентерококи (VRE) од примероци на урина и крв за хемокултура и да ги одредат гените кои ја кодираат антибиотската резистенција. Во тригодишниот период на истражување, авторите изолирале вкупно 60 соеви на VRE, од кои 35 со уринарно потекло и 25 од крв, употребувајќи класична микробиолошка техника и конфирматорен Vitek-автоматизиран систем. Со употреба на 2 техники (стандардна диск-дифузиона и автоматизирана метода), авторите докажале дека резистенцијата на ентерококите кон ванкомицин асоцира со мултипла резистенција. Со

молекуларни методи (PCR) барани се гените одговорни за резистенцијата, *vanA*, *vanB*, *vanC*. Детекцијата на овие гени е изработена само во групата уринарни изолати на ентерококи и кај 33 од вкупно 35 го докажале присуството на *vanA* генот, а само кај два *vanB* генот.

2. Јанкоска Г, Трајковска-Докиќ Е, Цековска Ж, Кафтанџиева А, Лабачевска Л, Пановски Н, Петровска М:

Vancomycin resistant enterococci –review of 5 years period.

5-th Congress of Macedonian Microbiologists, 2014, Ohrid, Makedonija.

Студијата била работена во текот на 5 години со цел да се идентификуваат клинички сигнификантните видови *Enterococcus faecalis* и *E. Faecium*, кои се вообичаени колонизатори и предизвикувачи на инфекции кај луѓето, од различни хумани примероци, а потоа и да се одредат ванкомицин резистентните ентерококи (VRE) и гените на резистенција кај уринарните изолати. Од вкупно 4258 соеви на ентерококи, резистентни кон ванкомицин (VRE) меѓу уринарните соеви биле само 1,77%, а меѓу изолатите добиени од крв/рана дури 6,5%. Сите идентификувани VRE припаѓале на специесот *E. faecium*, со исклучок на два изолати од хемокултура кои припаѓаа на *E. gallinarum*. Резистенција кон ванкомицин кај соеви на *E. faecalis* не била регистрирана до крајот на ова истражување, што укажува на низок ризик за добивање болнички инфекции со VRE во нашата популација.

3. К. Михајлов, Г. Јанкоска, Т. Грдановска, Л. Лабачевска, Ѓатовска, Г. Мирчевска, М. Петровска. Асоцираност на цервикалната изолација на *Ureaplasma spp.* со присуството на *Chlamidia trachomatis* во истата регија, постер презентација на Петтиот конгрес на микробиолозите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2014.

Трудот има за цел да испита како нарушената хомеостаза во цервиксот на матката при присуство на видовите на родот *Ureaplasma* влијае на можноста за опстанок и понатаму развој на инфекција со *Chlamidia trachomatis*. Испитани се 1529 цервикални брисеви во период од 4 месеци за докажување на *Ureaplasma urealiticum* и *Chlamidia trachomatis*, кои се обработени на Институтот за микробиологија и паразитологија во Скопје со методи на култивирање на специјална подлога (за *Ureaplasma urealiticum*) и директна имунофлуоресценција (за *Chlamidia trachomatis*). Иако во некои светски студии е најдена асоцираност на овие два рода, во ова испитување тоа не е докажано. Како можна причина се наведува доминацијата и ексклузивното докажување на *Ureaplasma urealiticum* на институтот и воопшто во Македонија, за разлика од други локации каде има поголема застапеност на *Ureaplasma parvum*.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на извршениот увид во доставената документација за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје од јули 2013, Рецензентската комисија утврди дека кандидатите д-р Лилјана Лабачевска-Ѓатовска и д-р Кирил Михајлов ги исполнуваат критериумите за избор за асистенти-докторанди по предметот микробиологија со паразитологија. Земајќи ги предвид критериумите и постапката за избор на асистенти-докторанди, Рецензентската комисија има чест и задоволство на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје да му предложи д-р Лилјана Лабачевска-Ѓатовска и д-р Кирил Михајлов да бидат избрани во звањето асистент-докторанд по предметот микробиологија со паразитологија.

Членови на Рецензентската комисија

Проф. д-р Каќа Попова, с.р.

Проф. д-р Жаклина Цековска, с.р.

Проф. д-р Гордана Јанкоска, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА АСИСТЕНТ-ДОКТОРАНД ПО ПРЕДМЕТОТ ПЕДИЈАТРИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 132 од Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ број 35/08, 103/08, 26/09, 99/09, 115/10, 17/11, 51/11, 123/12, 15/13, 24/13, 41/14, 116/14, 130/14, 10/15 и 20/15), а во врска со членовите 9, 42, 46 и 48 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни, соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје (Универзитетски гласник бр.274/13), Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје на својата IX редовна седница, одржана на 2.3.2015 година донесе решение за избор на 17 асистенти-докторанди по предметот педијатрија, во согласност со конкурсот објавен на 14.2.2015 година во дневните весници „Утрински весник“, „Дневник“ и „Коха“ и формира Резидентска комисија во состав: проф. д-р Зоран Гучев, доц. д-р Светлана Кочева и доц. д-р Константина Кузевска Манева

На конкурсот се пријави д-р Николина Здравеска, а кандидатите д-р Силвана Наунова Тимовска, д-р Мица Кимовска Христова, д-р Бети Ѓуркова Ангеловска, д-р Валентина Цвејоска Чолаковска, д-р Наташа Чучкова Никчевска, д-р Аријета Хасани, д-р Орхидеја Стомнароска Дамчевски, д-р Илија Кировски, д-р Катерина Бошковска, д-р Александра Јанчевска, д-р Александра Јовановска, д-р Билјана Чонеска Јованова и д-р Наталија Ангелкова поради нецелосна документација, односно недоставена потврда за познавање на јазик во предвидениот рок до 21.2.2015 год. со писмена изјава ги повлекоа документите.

ИЗВЕШТАЈ

Ас. сор. д-р Николина Здравеска

Биографски податоци

Ас. сор. д-р Николина Здравеска е родена во Скопје во 1981 година. Основното и средното гимназиско образование го завршила во Скопје со континуиран одличен успех. Студиите по медицина на Медицинскиот факултет во Скопје ги започнала во 2000 година, а ги завршила во 2006 година со просечен успех 9,09. Во текот на студиите остварила два едномесечни клинички престоја во Германија и Полска како дел од програмите за размена на студенти и IPPNW проектот. Стручниот испит го положила во

2007 година. Во 2007 година почнала да волонтира на ЈЗУ Универзитетска клиника за детски болести, а од 2009 година, е во редовен работен однос.

Специјализацијата по педијатрија ја започнала во 2007 година, а завршила во 2012 година. Како специјалист-педијатар е распределена на одделот за неонатологија.

Во учебната 2011/2012 година ги започнала докторските студии при Медицинскиот факултет во првата генерација докторанди според новиот модел на трет циклус-докторски студии на УКИМ.

Активно се служи со два светски јазика – англискиот и германскиот.

Наставно-образовна дејност

Во април 2013 година е избрана во звањето асистент-соработник на Медицинскиот факултет по предметот педијатрија. Вклучена е во сите активности на Катедрата за педијатрија. Активно учествува во изведувањето на практичната настава за студентите по медицина и стоматологија, по предметите: педијатрија, клиничко испитување и ургентна медицина.

Според студентската евалуација за зимскиот семестар во академската 2013/2014 година е избрана за најдобар асистент, при што е оценета со највисоки оценки по предметите педијатрија и клиничко испитување. Учествува во едукација на специјализантите по педијатрија. Во 2013 одржала предавање на Семинарот по неонатологија наменет за специјализантите по педијатрија во склоп на континуираната медицинска едукација.

Научноистражувачка дејност и стручно усовршување

Активно учествувала на голем број конгреси, семинари и работилници од областа на педијатријата и неонатологијата во земјава и во странство. Во 2008 година била член на редакцискиот одбор на Првите национални денови по неонатологија и активно учествувала на конгресот. Во 2009 година учествувала на Летната педијатриска школа организирана од Интеруниверзитетскиот центар во Дубровник, Хрватска. Во 2009 и 2012 година учествувала на Источноевропската школа на ESPGHAN (Европско здружение за педијатриска гастроентерохепатологија и нутриција) во Охрид и во Приштина. Во 2010 година завршила шестмесечен онлајн курс за обука за методологија на истражување, организиран од Женевската фондација за медицинска едукација и истражување и СЗО со одлични резултати, поради што е избрана во десетте најуспешни учесници.

Двапати учествувала на еднонеделните Salzburg CHOP семинари во организација на американско-австриската фондација во Салцбург, Австрија, во 2010 и 2012 година од областите; педијатриски метаболизам и неврологија и педијатриска ургентна медицина. На семинарот „Педијатриски метаболизам и неврологија“, во 2010 година, нејзината усна презентација е одбрана за најдобра и публикувана.

Во 2011 остварила краток клинички престој на една од најреномираните детски клиници во Европа – Универзитетската детска клиника во Хајделберг, Германија, на Одделот за метаболички болести и во Лабораторијата за проширен неонатален скрининг. Во 2011 година активно учествувала на Интернационалниот конгрес „Превенција на конгенитални болести и неонатален скрининг“ во Виена, Австрија. Двапати, во 2010 и 2014 година, активно учествувала на конгресот на UENPS (Унија на европски неонатални и перинатални здруженија). Во 2014 година во Атина, Р.Грција, завршила практична едукација за неонатална реанимација, сертифицирана од Европското здружение за ресусцитација.

Автор и коавтор е на 42 труда презентирани на национални и интернационални конгреси, како и на 7 in extenso трудови објавени во меѓународни списанија, од кои 6 се во списанија со импакт фактор.

Публицирани трудови

Трудови in-extenso објавени во меѓународни списанија:

1. **Zdraveska N**, Kocova M. Hashimoto thyroiditis in childhood – Review of the Epidemiology, Genetic Susceptibility and Clinical Aspects of the Disease. *Maced J Med Sci*. 2012. Oct 15; 5(3):336-345.

Во овој ревијален труд е направен преглед на најновите научни сознанија од литературата за етиологијата, патогенетските механизми, генетската предиспозиција, клиничките карактеристики и терапијата на Хашимото тироидитис во детска возраст. Детално се опишани имуногенетските механизми кои се одговорни за тироидниот автоимунитет, цитирајќи голем број на нови студии со оригинални научни резултати. Хашимото тироидитисот претставува најчеста ендокринолошка болест во детската возраст и адолесценцијата, а инциденцата е во постојан пораст.

2. Kostovski A, **Zdraveska N**. Indications for gastrointestinal endoscopy in children. *Zdrav Vestn* 2013; 82:114-26.

Во овој ревијален труд се опишани најновите ставови за индикациите за изведување на ендоскопија кај најчестите гастроинтестинални заболувања во детската возраст. Изнесени се и нови дијагностички методи, како што е капсулната ендоскопија. Потенцирани се изменетите препораки според медицината базирана на докази.

3. Kostovski A, **Zdraveska N**, Fustik S, Bojadzieva S. Massive hepatomegaly with jaundice as a main presenting feature of cystic fibrosis. *Journal of Pediatric Sciences*. 2012;4(3):e141.

Прикажан е случај на 2-годишно дете со цистична фиброза што се презентира како масивна хепатомегалија и жолтица и првично е испитувано како тумор на црниот дроб. Дијагнозата е поставена со хепатална биопсија, позитивен потен тест и присуство на патогена CFTR-мутација. Стеатозата и хепатомегалијата се познати компликации на цистичната фиброза, но исклучително ретко претставуваат иницијална манифестација. Овој редок случај го потенцира значењето на дијагностиката на цистична фиброза кај невообичаени презентации.

4. Kocova M, **Zdraveska N**, Sukarova-Angelovska E. Unique concurrent appearance of two rare conditions in a young girl: central precocious puberty due to hypothalamic hamartoma and uncommon type of diabetes. *J Pediatr Endocrinol Metab*. 2011; 24 (9-10):815-8.

Опишан е случај на рана појава на централен предвремен пубертет кај доенче на возраст од 8 месеци како резултат на хипоталамичен хамартом. Во тек на 9 години кај детето е спроведуван третман со GnRH агонист. На возраст од 9 и пол години се појавуваат знаци за дијабетес тип 2, што е исклучително невообичаено во детска возраст. Во литературата претставува прва асоцијација на две ретки ендокринолошки кондиции.

5. Kostovski A, **Zdraveska N**. Coagulopathy as initial manifestation of concomitant celiac disease and cystic fibrosis: a case report. *J Med Case Rep*. 2011; 5:116.

Презентиран е случај на 5-годишно дете со целијакија и цистична фиброза, што иницијално се презентира со хеморагичен синдром. Дијагнозата на целијакија е поставена со позитивен серолошки тест, присуство на HLA-DQ2 хетеродимер и хистопатолошки наод од интестиналната биопсија. Дијагнозата на цистична фиброза е поставена со позитивен потен тест. Во литературата претставува прв опишан случај и го потенцира диференцијалното дијагностичко значење на целијакијата и цистичната фиброза во случаите со необјаснета коаулопатија.

6. Bojadzieva S, Kostovski A, **Zdraveska N**, Grivceva-Stardelova K. Correlation between extraintestinal manifestation of inflammatory bowel disease and phenotypical characteristics of the disease in childhood. *Bosn J Basic Med Sci*. 2011; 11:37-39.

Во трудот е изнесена застапеноста на различните екстраинтестинални манифестации кај посебните фенотипски експрсии на инфламаторната болест на цревата (Кронова

болест и улцерозен колитис). Нивното присуство е асоцирано со потешка клиничка слика и лоша прогноза.

7. **Zdraveska N**, Kostovski A. Epilepsy presenting only with severe abdominal pain. *J Pediatr Neurosci.* 2010;5:169-70.

Прикажан е случај на 14-годишно девојче со темпорална епилепсија која се презентирала како рекурентна абдоминална болка. Дијагнозата е поставена со типични ЕЕГ-промени. Направен е и преглед на литературата и дадени се јасни заклучоци за диференцијација на абдоминална мигрена од епилепсија. Пациентите со пароксизми на абдоминална болка, наузеа и повраќање треба да се евалуираат за можна абдоминалната епилепсија по исклучување на почесто застапените болести.

Трудови презентирани на национални и интернационални конгреси:

8. **Zdraveska N**, Piperkova K, Palcevska-Kocevska S, Papazovska-Cherepnalkovski A, Aluloska N. Collodion baby – a rare form of congenital ichthyosis: presentation of a case with good outcome. *J Pediatr Neonat Individual Med.* 2015;4(1):S55.

Конгениталните ихтиози претставуваат хетерогена група на генодерматози карактеризирани со нарушување во кератинизацијата. Во трудот е опишано новороденче со изглед на “collodion baby”, со поволен исход, кој се јавува само кај 10% од случаите. Collodion baby претставува ретка кондиција во неонатологијата, а исходот зависи од иницијалното згрижување, дијагностицирање и адекватен третман.

9. Piperkova K, **Zdraveska N**, Papazovska Cherepnalkovski A. Systemic mastocytosis – report of a rare condition in newborn. *J Pediatr Neonat Individual Med.* 2015;4(1):S28.

Системската мастоцитоза е многу ретка во детската возраст, која се карактеризира со инфилтрација на маст клетки во различни органи: коскена срцевина, кожа, гастроинтестинален систем, црн дроб и слезена. Во трудот е прикажан случај на новороденче со агресивна системска мастоцитоза со лоша прогноза и исход. Дијагнозата е поставена со клиничките и лабораториските наоди и хистопатолошката анализа на кожна биопсија. Оваа состојба е екстремно ретка во неонаталната возраст.

10. Papazovska Cherepnalkovski A, Piperkova K, Palcevska Kocevska S, Najdanovska Aluloska N, **Zdraveska N**, Gruev T, Krzelj V. Hematological profile of neonatal hemolytic jaundice. *J Pediatr Neonat Individual Med.* 2015;4(1):S64.

Целта на трудот е одредување на хематолошкиот профил на неонатална хемолитична жолтица како резултат на АБО и Rh инкомпатибилитет и споредување со друга етиологија на неонатална хипербилирубинемија. Анализирани се 284 пациенти. Утврдени се статистички значајни пониски вредности на хемоглобинот кај хемолитична

жолтица во споредба со жолтица како резултат на неонатална инфекција ($p = 0,01$). Средната вредност на пик билирубинот била статистички сигнификантно повисока кај хемолитичните жолтици, компарирано со други етиологии. Најдена е статистичка сигнификантна разлика и за периодот кога е постигната највисока вредност на билирубинот помеѓу анализираните групи.

11. Kostovski A, **Zdraveska N**. Cholestatic jaundice in infancy: Etiology and management. *J Pediatr Neonat Individual Med*. 2015;4(1):S94.

Студијата е ретроспективна и анализирани се доенчињата хоспитализирани на Одделот за гастроентерохепатологија со холестатска жолтица во 5-годишен временски период (2009-2014). Опфатени се 27 деца и направена е детална анализа на клиничките, лабораториски, имиџинг, хистопатолошки и молекуларни наоди. Холестазата бара итна дијагностика според добро структуриран алгоритам за навремено поставување на етиолошката дијагноза и започнување со терапија.

12. Kostovski A, **Zdraveska N**, Tesarova M, Zeman J. Compound heterozygous mutations c.1A>G/ c.784T>A in a patient with tyrosinemia type 1 from Macedonia. *J Inherit metab dis*. 2014; 37 Suppl 1: S77.

Во трудот е прикажан случај на 3 и пол-годишно дете со тирозинемија тип 1, кај кој е направена генетска анализа на генот за фумарилацетоацетат хидролаза (*FAH*). Резултатите од молекуларната анализа покажале присуство на сложена хетерозиготна мутација [c.1A>G/ c.784T>A]. Мутацијата c.784T>A е нова неопишана претходно која се претпоставува дека е одговорна за настанување на болеста. Генетска анализа била направена и кај родителите.

13. Kostovski A, **Zdraveska N**. Wilson's disease – challenges in diagnosis and treatment. 3rd Rare disease in SEE Meeting, 15-th November 2014, Skopje, Macedonia.

Wilson-овата болест е ретка генетска метаболична болест која се карактеризира со нарушување на екскрецијата на бакар и негова акумулација во црниот дроб и мозокот. Во трудот се прикажани различните клинички манифестации на хепатална афекција кај 4 деца со Wilson-ова болест. Кај сите пациенти дијагнозата била потврдена со мутациона анализа. Претставен е и дијагностички алгоритам и скоринг-системи кои имаат висока специфичност и сензитивност.

14. Kostovski A, **Zdraveska N**. Etiology, clinical spectrum, treatment and outcome of metabolic liver diseases in Macedonia. *J Inherit metab dis*. 2013; 36 Suppl 2: S335.

Вродените метаболички хепатални болести претставуваат хетерогена група на генетски болести чијашто дијагноза и третман се исклучително тешки во голем број на случаи. Целта на трудот е одредување на етиологијата, клиничките карактеристики, третманот и исходот на децата со хепатални метаболички болести хоспитализирани во периодот од 2007 до 2012 година. Анализирани се 11 деца, на средна возраст од 5,4 години со следниве дијагнози: тирозинемија тип 1, Wilson-ова болест, гликогеноза тип IX, Nieman-Pick тип C, Gaucher-ова болест, и дефект на синтеза на жолчни киселини. Направена е детална анализа на клиничките манифестации, дијагностичката постапка и третманот. Кај 6 деца, дијагнозата е потврдена со молекуларна анализа. Неопходна е навремена дијагноза и третман на овие деца за постигнување на поволен исход.

15. Kostovski A, **Zdraveska N**. Combined multichannel intraluminal impedance pH monitoring in diagnosing GER in children with refractory respiratory symptoms. *Eur Respir J*. 2013; 42. Suppl 57:1216.

Целта на студијата е одредување на вредноста на рН-метрија и комбинирана мултиканална интралуминарна импеданца (МИИ) во дијагностицирање на гастроезофагеалната рефлуксна болест кај децата (ГЕР). Студијата вклучува 37 деца, а анализирани се процентот на време со рН<4, број и проценти на кисели, слабокисели и некисели рефлуксни епизоди, вредности на течни и мешани рефлукси. Најдена е сигнификантно значајна разлика ($p=0.033$) и супериорност на МИИ во дијагностицирањето на ГЕР, укажувајќи дека значителен број на децата со ГЕР имаат слабо кисел рефлукс кој не може да се детектира само со рН-метрија.

16. Papazovska Cherepnalkovski A, Piperkova K, Palcevska Kocevskа S, Najdanovska Aluloska N, **Zdraveska N**, Gruev T. Evaluation and treatment of neonatal indirect hyperbilirubinemia. *Neurol Croat*. 2013; 62. Supl2 S:159.

Целта на трудот е евалуација на пациентите хоспитализирани со неонатална индиректна хипербилирубинемија на Одделот за неонатологија. Анализирани се 284 пациенти во период од 2 години. Етиологијата е следнава: АБО-инкомпатибилија - 8,45%, Rh-инкомпатибилија - 5,63%, кефаксатом - 2,82%, неонатална инфекција - 19,37%, прематуритет - 15,85%, непозната етиологија - 44, 37%. Правена е анализа меѓу групите за вредностите на билирубинот и времето кога е постигнат пик на вредноста. Авторите заклучуваат дека индиректната хипербилирубинемија е честа патологија на неонатолошкото одделение. Голем процент од случаите се со непозната етиологија, додека околу 15% од случаите кои се од хемолитична природа носат висок ризик за тешка хипербилирубинемија.

17. Kostovski A, **Zdraveska N**. Visceral Leishmaniasis in children hospitalized for hepatosplenomegaly. *Book of abstracts*, 31-th Annual Meeting of ESPID, 28th May -1st June 2013, Milan, Italy.

Во трудот се прикажани 5 пациенти, со просечна возраст 16,6 месеци, хоспитализирани на Одделот за гастроентерохепатологија поради хепатоспленомегалија и кај кои е поставена дијагноза на висцерална лажшманиаза. Лајшманијазата е присутна во Македонија и треба секогаш да се земе во предвид како диференцијална дијагноза на хепатоспленомегалија.

18. Kocova M, Sukarova-Angelovska E, **Zdraveska N**. Autoimmune thyroiditis in population with low incidence of type 1 diabetes. *Pediatric Diabetes*.2012; 13 suppl 17:S63.

Целта на трудот е одредување на асоцираноста на дијабетес мелитус тип 1 и автоимун тироидитис кај децата дијагностицирани и следени во период од 14 години. Анализирани се 377 пациенти со дијабетес. Анти-TPO антитела биле позитивни кај 8,3% во времето на поставувањето на дијагнозата, односно кај 14,2 % по 14-годишен период на следење. Знаци за јасен тироидитис со покачен TSH, позитивни анти-TPO и типичен ултрасонографски наод биле присутни кај 3,7% од пациентите; предоминантно кај женските деца, по среден период од 4,5 години од поставување на дијагнозата на дијабетес. Авторите заклучуваат дека иако асоцираноста на тироидитис и дијабетес мелитус во Македонија е поретка отколку во другите европски популации, неопходни се чести контроли на тироидната функција кај децата со дијабетес.

19. Kostovski A, **Zdraveska N**, Konstantinopoulou V. Patients with tyrosinemia type 1 and first experience with nitisinone treatment in Macedonia. *J Inherit metab dis*. 2012; 35 Suppl 1: S26.

Тирозинемија тип 1 претставува вродена автосомно-рецесивна болест на тирозинскиот метаболизам. Во трудот се прикажани 4 деца со херeditарна тирозинемија, како и позитивното искуство од терапијата со нитисиноне која за прв пат се спроведува во Македонија.

20. Kostovski A, **Zdraveska N**, Papazovska-Cerepnalkovski A. Alagille Syndrome with Different Severity of Liver Disease. *Book of abstracts*. 4th World Congress of Pediatric Gastroenterology Hepatology and Nutrition, 14th -18th November 2012, Taipei, Taiwan.

Во трудот се прикажани три деца со Alagille-синдром и различен степен на хепатална афекција од умерена холестаза до тешка живото-загрозувачка хепатална инсуфициенција. Анализирани и компарирани се клиничките, биохемиските, имиџинг и молекуларни испитувања кај трите деца.

21. Kostovski A, **Zdraveska N**, Konstantopoulou A. First experience with nitisinone treatment for tyrosinemia type 1 in an infant from Macedonia. *Book of abstracts*, 4th World Congress of Pediatric Gastroenterology Hepatology and Nutrition, 14th -18th November 2012, Taipei, Taiwan.

Тирозинемија тип 1 е ретка метаболичка болест на аминокиселинскиот метаболизам, која настанува како резултат на дефицит на ензимот фумарилацетоацетат хидролаза. Опишан е случај на дете со тирозинемија, дијагностицирана на возраст од 2 месеца кај кое за прв пат во Македонија е спроведена терапија со нитисиноне (Orfadine). Терапијата довела до комплетна клиничка и лабораториска ремисија.

22. Kostovski A, **Zdraveska N**, Ristoska-Bojkovska N, Cvejovska V, Bojadzieva S, Nikolovska-Angelkova N, Jancevska A. Clinical characteristics of hospitalized children with 2009 H1N1 influenza virus infection in a single tertiary pediatric centre. *Book of abstracts*, 30-th Annual Meeting of ESPID, 8th-12th May 2012, Thessaloniki, Greece.

Во трудот е направена анализа на епидемиолошките и клинички карактеристики, компликациите и исходот кај пациентите со H1N1 инфлуенца инфекција на Универзитетската клиника за детски болести. Анализирани се 188 деца хоспитализирани во периодот од ноември 2009 до јануари 2010 година со симптоми на грип и докажана H1N1 инфекција со PCR-анализа на брис од грло. Кај 53,2% се јавиле компликации, и тоа: масовна пневмонија и невролошки компликации: акутен енцефалитис, акутен дисеминиран енцефаломиелитис и полирадикулонеуритис. Презентирачките симптоми на H1N1 инфлуенца инфекцијата биле различни, но слични кај пациентите со и без хронични коморбидитети.

23. Kostovski A, **Zdraveska N**, Ferrenci P, Perisic V, Petrussevska G, Bojadzieva S. Wilson disease misdiagnosed as autoimmune hepatitis. *Med Razgl.* 2011; 50:S5. 2nd SEEPEG meeting 11th -12th 2011, November, Bled, Slovenia.

Wilson-овата болест претставува ретка автосомно-рецесивна болест на бакарниот метаболизам. Во трудот се презентирани 2 деца (брат и сестра) со Wilson-ова болест. Дијагнозата е поставена врз основа на клиничките и биохемиски карактеристики, хистопатолошкиот наод од хепаталната биопсија и молекуларната потврда на сложена хетерозиготна мутација A911V/A1003 во ATR7B генот кај двете деца. Хепаталните манифестациите кај Wilson-ова болест се различни и тешко се диференцираат од голем број на други акутни и хронични хепатални заболувања.

24. **Zdraveska N**, Kostovski A. Successful treatment of fistulising Crohn's disease with infliximab. *Book of abstracts*. 44th Pediatric days of Serbia with international participation 28-30 September 2012, Nis, Serbia.

Во трудот е прикажан успешно спроведен третман со инфликсимаб на тешка форма на Кронова болест со интестинокутана фистула на предниот абдоминален сид. Овој приказ на случај претставува прво искуство во Македонија на спроведена биолошка терапија кај инфламаторна цревна болест кај деца.

25. Kostovski A, **Zdraveska N**, Bojadzieva S. Treatment possibilities for rare metabolic liver diseases in Macedonia. *Book of abstracts*. 44th Pediatric days of Serbia with international participation, 28-30 September 2012, Nis, Serbia.

Во трудот преку прикази на 5 случаи изнесени се терапевските опции и тешкотии за хепаталните метаболички болести во детската возраст во Македонија. Адекватната терапија за овие ретки болести е најчесто многу скапа и не секогаш достапна.

26. Kostovski A, **Zdraveska N**. Indications for liver transplantation in Macedonian children. *Book of abstracts*. 44th Pediatric days of Serbia with international participation, 28-30 September 2012, Nis, Serbia.

Во трудот се изнесени главните индикации за хепатална трансплантација кај 7 деца со хепатални болести, нивниот клинички тек и исходот. Водечка индикација била билијарна атрезија, а останати етиологии биле Allagile-синдром, PFIC1, тирозинемија тип 1 и Caroli-ев синдром.

27. Bojadzieva S, Kostovski A, **Zdraveska N**, Grivceva-Stardelova K. Malnutrition in children with inflammatory bowel disease –frequency and nutritional assessment. *Clinical Nutrition Supplements* 2011, 6(S1):198. 33rd Congress of Clinical Nutrition and Metabolism 3-6 September 2011, Gothenburg, Sweden.

Целта на трудот е одредување на инциденцата на малнутриција кај децата со инфламаторна цревна болест и нивна корелација со фенотипските карактеристики на болеста. Анализирани се 22 деца, 13 со улцерозен колитис и 9 со Кронава болест. Нутритивната состојба е проценувана според клиничкиот преглед, антропометриските мерења, криви на раст и лабораториски анализи. Малнутриција е најдена кај 54,5% од децата со инфламаторна цревна болест, со почеста застапеност за време на активната болест и кај децата со улцерозен колитис. Неопходни се чести рутински испитувања на нутритивниот статус кај сите деца со инфламаторна цревна болест.

28. **Zdraveska N**, Kostovski A, Haas D, Kuehr J, Eschrich K, Santer R, Bojadzieva S. Novel Splice Site Mutation in the PHKB Gene in a Patient from Macedonia with Glycogenosis type IX-b. *J Inherit metab dis*. 2011; 34 Suppl 1:S13.

Во трудот е опишан случај на две и полгодишно дете со гликогеноза тип IX. Дијагнозата е поставена со хепатална биопсија, ензимска и молекуларна анализи. Молекуларната анализа на *PHKB* генот покажала сложена хетерозиготна мутација, од кои едната е позната [p.Q657X], а другата е нова splice site [IVS18 +1G>C /c.1969>T] мутација која не е опишана претходно.

29. Kostovski A, **Zdraveska N**, Bojadzieva S, Demerdzieva A. Congenital choledochal cyst associated with extrahepatic biliary atresia – antenatal diagnosis for prompt management and favorable outcome. *J Inherit metab dis*. 2011; 34 Suppl 1: S13.

Циста на ductus choledochus претставува невообичаена причина за неонатална жолтица. Прикажан е случај на 7 недели старо доенче со клинички знаци за холестатска жолтица. Дијагнозата е поставена со ултрасонографија, магнетна холангиопанкреатографија и HIDA-скен. Детето е третирано хируршки со одличен исход.

30. Bojadzieva S, Kostovski A, **Zdraveska N**. Intestinal infestation with *Giardia lamblia* in childhood – epidemiological data and clinical manifestations. *Book of abstracts*. 5-th Europediatrics, 23-26 June 2011, Vienna, Austria.

Целта на трудот е одредување на инциденцата на инфицирани деца со паразитот *Giardia lamblia* како и најчестите клинички манифестации и епидемиолошките ризик-фактори за интестинална инфекција. Анализирани се вкупно 675 пациенти кај кои е направен микроскопски преглед за присутни паразити. Кај 15,5% бил најден позитивен изолат на *Giardia lamblia*. Болеста била најзастапена кај возрасната група од 9 до 14 години, а најчеста клиничка манифестација била пролонгирана абдоминална болка. Ниско ниво на хигиенско-диететски режим и неадекватно водоснабдување биле најзначајните епидемиолошки ризик-фактори.

31. **Zdraveska N**, Kostovski A, Perisic V, Ferrenci P. Wilson disease a challenge for diagnosis. 1st Macedonian Congress of pathology with international participation 12-16 October 2011, Ohrid, Macedonia.

Wilson-овата болест претставува ретка автосомно-рецесивна болест на бакарниот метаболизам. Во трудот се прикажани две деца со Wilson-ова болест, со посебен осврт на тешкотиите при дијагностицирањето. Хистопатолошките карактеристики на стеатохепатитис кои се присутен кај Wilson-овата болест тешко се диференцираат од автоимун хепатитис или неалкохолен стеатохепатитис.

32. Kostovski A, **Zdraveska N**, Bojadzieva S, Petrusevska G, Haas D, Santer R. Liver biopsy – an important procedure for diagnosing glycogen storage disease - case report of GSD type IX-b and a novel mutation report. 1st Macedonian Congress of pathology with international participation 12-16 October 2011, Ohrid, Macedonia.

Хепаталната биопсија има значајна улога во дијагностиката на различни примарни заболувања на црниот дроб, но и на хепатални оштетувања во склоп на системски болести. Во трудот е прикажано значењето на типичните промени во хистопатолошкиот наод од црнодробна биопсија за дијагностицирање на гликогеноза кај дете на 2-годишна возраст.

33. Kostovski A, Petrusevska G, **Zdraveska N**, Bogdanovska-Todorovska M, Glamocanin S. Peripheral T-cell lymphoma in a child with neurofibromatosis type 1. 1st Macedonian Congress of pathology with international participation 12-16 October 2011, Ohrid, Macedonia.

Во трудот е презентирани пациент на две и полгодишна возраст со неврофиброматоза тип 1 и периферен Т-клеточен лимфом дијагностициран со хепатална биопсија поради хепатоспленомегалија. Појава на малиген лимфом кај неврофиброматоза тип 1 е исклучително редок феномен.

34. Bojadzieva S, Kostovski A, Grujovska S, Todorovski G, **Zdraveska N**, Coneska B. Anemia in children with inflammatory bowel disease. 5th Congress of Pediatrics of Macedonia with international participation 05-09 October 2011, Ohrid, Macedonia.

Целта на трудот е одредување на инциденцата и типот на анемија кај децата со инфламаторна цревна болест (ИБД) и корелација со фенотипските карактеристики. Анализирани се 24 деца, од кои 13 деца биле со улцерозен колитис, а 11 деца со Кронова болест. Анемија била потврдена кај 75% од децата со ИБД, со почеста застапеност кај улцерозниот колитис во возрастна група од 9 до 13 години. Неопходно е редовно клиничко следење на хематолошките параметри кај сите деца со ИБД за да се превенира развој на тешка анемија.

35. Kostovski A, Grujovska S, Todorovski G, **Zdraveska N**, Bojadzieva S. Evaluation of cholestatic jaundice in infants. 5th Congress of Pediatrics of Macedonia with international participation 05-09 October 2011, Ohrid, Macedonia.

Во студијата е направена ретроспективна анализа на 15 доенчиња хоспитализирани на Одделот за гастроентерохепатологија со холестатска жолтица во период од 2 години. Најчеста етиолошка дијагноза во студијата биле неонатален хепатитис и билијарна атрезија. Најчеста причина за неповолен исход била одложената дијагностика иако симптомите на жолтица биле присутни многу порано.

36. Kostovski A, Petrussevska G, **Zdraveska N**, Bojadzieva S. Rectal suction biopsy for diagnosis of Hirschprung's disease. 5th Congress of Pediatrics of Macedonia with international participation 05-09 October 2011, Ohrid, Macedonia.

Сукционата ректална биопсија од скоро е широко прифатена и претставува златен стандард за дијагностицирање на Hirschprung-ова болест и други интестинални дизганглиозни бидејќи за нејзиното изведување не е потребна анестезија и отсуствуваат останатите посоперативни ризици. Целата на студијата е да се прикажат првите искуства со ректална сукциона биопсија во Македонија. Прикажани се 8 пациенти кај кои е изведена ректална сукциона биопсија, со добиен адекватен материјал за хистолошка анализа и поставена дијагноза за конгенитален мегаколон.

37. **Zdraveska N**, Slaveska N, Pop-Jordanova N, Kostovski A, Fustic S, Jakovska T, Demerdzieva A. Congenital neonatal hyperplasia- an endocrine disorder with neonatal onset. *Early Hum Dev.* 2010 Nov; 86 Suppl 1: S113.

Во трудот е презентираан случај на новороденче на возраст од 16 дена, првично означено како машко со тешка адренална криза во склоп на акутна инфекција како резултат на конгенитална адренална хиперплазија. Дијагнозата е поставена со клинички и биохемиски наоди, кариотип, изразито висока вредност на 17-хидрокси прогестерон и молекуларна анализа.

38. Papazovska-Cherepnalkovski A, Piperkova K, Pota Lj, Palcevska-Kocevska S, Najdanovska-Aluloska N, **Zdraveska N**. Evaluation of neonatal hyperbilirubinemia at the University Pediatric Clinic in Skopje, Republic of Macedonia over the period of two years. *Early Hum Dev.* 2010 Nov; 86 Suppl 1: S138.

Студијата е ретроспективна и анализира 202 новороденчиња со хипербилирубинемија, хоспитализирани на Одделот за неонатологија во периодот од две години (2007-2008). Авторите нашле висока преваленца на жолтица со недетерминирана етиологија (60,4%). Анализирани се вредностите на билирубинот, возраста кога е највисок билирубинот и хематолошкиот профил кај различните етиологии на хипербилирубинемија и правена е компарација меѓу групите.

39. **Zdraveska Nikolina.** Temporal lobe epilepsy with an unusual presentation. OMI Case library. Pediatrics. Pediatric Neurology & Metabolism 2010.
Available at http://www.aaf-online.org/OMI_Case_Library_intern.html

Трудот претставува приказ на случај на темпорална епилепсија кај 12-годишно девојче со невообичаена клиничка презентација со силна рекурентна абдоминална болка. Направен е и преглед на литературата и дадени се јасни заклучоци и препораки.

40. Kacarska R, Gjurkova B, Kuzevska-Maneva K, Krstevska S, Jovanovska V, **Zdraveska N.** Ibuprofen treatment in children with post-streptococcal reactive arthritis. Book of abstracts, First Macedonian Rheumatology congress with international participation – MAAR 2009, 30.09-03.10.2009, Ohrid, Macedonia.

Пострептококните реактивни артритиси се честа патологија во детската возраст кои настануваат како последица на прележана стрептококна ангина тип А, а при тоа не се исполнети критериумите за дијагноза на ревматска треска. Студијата е ретроспективна и опфаќа 38 деца лекувани со дијагноза на пострептококен реактивен артритис во период од 2 години. Анализирани се клиничките и лабораториските наоди, како и терапевтскиот ефект на ибупрофен во комбинација со пеницилински антибиотик.

41. Sabolic Avramovska V, Kuturec M, Duma F, Lekovska O, Angelkova N, Ristevski M, Asenova A, Damjanovski G, Trajkovski Z, **Zdraveska N**, Jovanovska A. Tuberous sclerosis. 4-th Congress of Neurologists of Macedonia with international participation, 03-07 September 2008.

Туберозната склероза претставува ретка мултисистемска болест која настанува како резултат на мутации во *TSC1* и *TSC 2*-гените. Прикажани се 4 пациенти дијагностицирани со туберозна склероза на Одделот за неврологија во период од 2 години (2005-2007). Дијагнозата е поставена согласно со критериумите за дијагностика (мајорни и минорни знаци). Главни клинички симптоми биле конвулзии, фокални невролошки знаци и психомоторна ретардација. Направени биле имиџинг-иследувања и молекуларна анализа. Сите деца биле третирани со антиконвулзивна терапија, со повремени невроимиџинг-контроли за детектирање на евентуална појава на астроцитом. Молекуларните анализи се корисни за генетско советување.

42. Jovanovska A, **Zdraveska N**, Piperkova K, Palcevaska S, Papazovska-Cerepnalkovski A. Hereditary ichtiosis- case report. First national neonatology days with international participation, 17-20 September 2008 Ohrid, Macedonia.

Во трудот е прикажан редок случај на конгенитална ихтиоза кај новороденче која се манифестирала непосредно по раѓањето и која според клиничкиот фенотип имала карактеристики на ламеларна ихтиоза, што претставува многу ретка состојба меѓу генодерматозите.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на доставената документација, Рецензентската комисија позитивно ја оценува досегашната стручна, едукативна и научно-истражувачка дејност на кандидатката ас. сор. д-р Николина Здравеска и има чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет да биде избрана за асистент-докторанд по предметот педијатрија.

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Зоран Гучев с.р.
2. Доц. д-р Светлана Кочева с.р.
3. Доц. д-р Констандина Кузевска Манева с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА АСИСТЕНТ-ДОКТОРАНД ПО ПРЕДМЕТОТ ФИЗИКАЛНА МЕДИЦИНА И РЕХАБИЛИТАЦИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 132 од Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија број 35/08, 103/08, 26/09, 99/09, 115/10, 17/11, 51/11, 123/12, 15/13, 24/13, 41/14, 116/14, 130/14, 10/15 и 20/15), а во врска со членовите 9, 42, 46 и 48 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 274/13), Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на својата IX редовна седница одржана на 2.3.2015 година, одлучи за формирање на Рецензентска комисија за избор на 4 асистенти-докторанди по предметот физикална медицина и рехабилитација, во состав:

1. проф. д-р Ериета Николиќ-Димитрова,
2. проф. д-р Снежана Мишевска Перчинкова,
3. проф. д-р Зоран Божиновски,

На конкурсот за избор на 4 асистенти-докторанди по предметот физикална медицина и рехабилитација на конкурсот објавен на 14.2.2015 година во дневните весници „Утрински весник“, „Дневник“ и „Коха“, се пријавија кандидатите д-р Цветанка Ѓеракароска Савевска, д-р Валентина Коевска, д-р Марија Гоцевска и д-р Емилија Гркова Мишковска.

По конкурсот, д-р Валентина Коевска, д-р Марија Гоцевска и д-р Емилија Гркова Мишковска доставија изјави за повлекување на документите од истиот конкурс и ги повлекоа документите.

По разгледување на доставените документи, Рецензентската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Д-р Цветанка Ѓеракароска-Савевска

Биографски податоци

Д-р Цветанка Ѓеракароска Савевска е родена на 25.1.1982 година во Скопје. Основно и средно образование завршила во Скопје, со одличен успех. Во учебната

2000/2001 се запишала на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, каде што дипломирала на 15.6.2007 година, со просечен успех 8,91. По полагањето на стручниот испит за доктори на 29.2.2008 година се стекнала со основна лиценца за работа.

Специјалистичкиот испит по физикална медицина и рехабилитација го положила на 25.1.2013 година на Медицинскиот факултет во Скопје.

Од 1.11.2013г. е вработена на неопределено време во ЈЗУ Завод за физикална медицина и рехабилитација- Скопје.

Активно се служи со англискиот јазик (Certificate Cambridge English, Preliminary English Test, Council of Europe Level B2, 20.2.2015). Има познавања и од германскиот јазик. Ги владее потребните компјутерски вештини.

Стручна дејност

Како лекар-специјалист активно е вклучена во решавањето на општите стручни проблеми од областа на физикалната медицина и рехабилитацијата.

Реализирала стручен престој во странство: во рамките на студентската размена организирана од IFMSA (International Federation of Medical Students Associations) остварила едномесечен престој во август 2006 година на Одделот за пластична и реконструктивна хирургија при Универзитетската болница во Жуиз де Фора, Бразил.

Член е на: Лекарската комора на РМ, Македонското лекарско друштво, Здружението на доктори по физикална медицина и рехабилитација на Р. Македонија и Европското друштво по физикална и рехабилитациона медицина (ESPRM).

На секциските состаноци на Здружението на доктори по физикална медицина и рехабилитација на Р.Македонија имала активно учество како предавач со темите со наслов:

- „Програма за постоперативна рехабилитација на артроскопски реконструирана рамена нестабилност", Дојран, мај 2011 година;
- „Светот на левите хемиплегии", Скопје, март 2015 година.

Д-р Цветанка Ѓеракароска–Савевска во јуни 2011 беше вклучена како стручен соработник за превод на медицинска литература од областа на физикалната медицина и рехабилитација во владиниот проект за превод на 500 професионални и научни книги за високо образование.

Во 2014 година беше активно вклучена во ажурирање на протоколите од медицина базирана на докази по физикална медицина и рехабилитација.

Научно истражувачка дејност

Д-р Цветанка Ѓеракароска–Савевска покажува интерес за научно истражувачка дејност. Запишана е на третиот циклус - докторски студии на Медицинскиот факултет во Скопје од 31.10. 2014 година.

За сегашниот избор во звањето асистент – докторанд, кандидатката ги достави следниве трудови за рецензија:

Труд публикуван во целост:

1. С.Ѓеракароска, Ц.Ѓеракароска. **Рехабилитационен менаџмент кај пациенти со фрактура на колк оперативно решена со остеосинтетски материјал.** Втор конгрес на физијатрите на Р. Македонија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, септември 2010. Зборник на трудови, 40-47.

Овој ревијален труд го обработува рехабилитациониот третман кај пациенти по фрактура на колк, оперативно решени со остеосинтетски материјал. Изнесени се најновите протоколи и заклучоци од медицината базирана на докази за рехабилитационите услуги кои ни стојат на располагање при третман на оваа група пациенти. Рехабилитационата програма е изнесена во фази со постепено воведување на посложени видови на вежби кои ќе придонесат за правилно кондиционирање на индивидуата, со што се постигнува и поефикасна функционална оспособеност и брзо враќање во секојдневните животни активности. Посебен акцент е ставен на превенција од падови кај возрасната популација.

Трудови публикувани како апстракти:

2. M.Gjerakaroska, C. Gjerakaroska, K. Kacarski, M. Krstevska-Konstantinova, M. Kocova. **Growth hormone treatment of children born small for gestational age: Growth responses.** Abstrakt book of 30th International Medical Scientific Congress, Ohrid, Macedonia, May 2007. p.71, PP-56.

Во трудот се презентирани ефектите од терапијата со хормон за раст, кај деца родени мали за гестациската возраст, следени во период од 3 години. Следени се вкупно 17 деца на Клиниката за педијатрија, на Одделот за ендокринологија и генетика. Растот е проценуван според Harpenden-овиот стадиометар за секоја година од терапијата, согласно со стандардите на Tanner и Whitehouse. Мерени се висината и тежината и потоа се изразени преку БМИ (кг/м²). Направени се анализи на концентрација на хормонот

на раст во крвта. По направените испитувања авторите заклучиле дека децата родени мали за гестациска возраст имаат одличен одговор на терапијата со хормон на раст, без забележани несакани ефекти од неа.

3. **Ц.Ѓеракароска-Савевска., „Светот на левите хемиплегии“.** Трет конгрес на физијатри на Р.Македонија со меѓународно учество , Охрид, Македонија, септември 2014. Зборник на апстракти, стр.30.

Овој ревијален труд ја обработува клиничката слика на синдромот на недоминантната хемисфера, нејзината евалуација и преглед на моменталните техники кои се применуваат во рехабилитацијата.

Широка е палетата на нарушени когнитивни функции кај левите хемиплегии, кои се поделени во две групи: нарушено препознавање на кортикалните перцепции и нарушување на комплексните волеви движења. Постојат бројни невропсихолошки методи за нивна процена.

Перцепциските оштетувања се од посебна важност во рехабилитацијата на пациенти со мозочен удар и треба рано да се започне со нивен третман. Посебно место во рехабилитација на овие болни има работната терапија која вклучува бројни терапевтски методи и приоди. Присуството на синдром на недоминантната хемисфера го прави пациентот неспособен за активно учество во рехабилитациониот процес и тие послабо напредуваат во рехабилитацијата. Затоа, овој синдром се смета за негативен прогностички индикатор во рехабилитација на болни со хемиплегија. Физијатрите задолжително треба добро да се запознаени со овој комплексен проблем, се со цел веднаш да се започне со негов третман паралелно со рехабилитацијата на моторниот дефицит.

4. Николиќ-Димитрова Е., Манолева М., **Ѓеракароска-Савевска Ц.,** Хациева-Пејчиќ А. **Рехабилитациски постапки кај пациентка со неопериран Arnold-Chiari syndrome- Приказ на случај.** Трет конгрес на физијатри на Р.Македонија со меѓународно учество , Охрид, Македонија, септември 2014. Зборник на апстракти, стр.35.

Цел на трудот е да се прикажат анамнезата, клиничката слика и применетите рехабилитациски постапки кај пациентка со Арнолд-Кџири синдром која не е лекувана оперативно.

Пациентка Е.Б., на 20-годишна возраст, кај која на 9-годишна возраст била уврдена сколиоза за која во текот на една година носела торакален пластичен корсет и применувала вежби. На 18-годишна возраст забележала слабост на десната шака со тешкотии во абдукција и аддукција на прстите со клиничка слика на парализа на н.уларис. По направената МР на глава,

електроневромиографија и стандардна радиографија на тораколумбален ѓрбет од невролог и неврохирург е поставена дијагнозата и препорачан е конзервативен третман. Пациентката беше лекувана амбулантски. Беше применет третман со надолжна галванизација, мануелна масажа, кинезитерапија, работна терапија и електростимулација на дорзалните и воларните интереслани мускули. По применетата терапија кај пациентката дојде до дискретно подобрување на трофиката на мускулатурата на десната рака со малку подобро служење на десната рака во секојдневниот живот. Авторите заклучиле дека доколку пациентите со Арнолд-Кџиари синдром не се лекуваат оперативнo, можат да се применат одредени рехабилитациски постапки за во извесна мера да се подобри нивниот функционален статус.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на доставените материјали и анализирајќи ја досегашна активност на кандидатката д-р Цветанка Ѓеракароска-Савевска, согласно со Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Рецензентската комисија констатира дека кандидатката во целост ги исполнува условите за избор во звањето асистент-докторант.

Оценувајќи ги позитивно квалитетите на кандидатката, Комисијата едногласно заклучи дека има чест и задоволство на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет при УКИМ, да му предложи д-р Цветанка Ѓеракароска-Савевска да биде избрана во звањето асистент-докторанд.

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Ериета Николиќ-Димитрова, с.р.
2. Проф. д-р Снежана Мишевска Перчинкова, с.р.
3. Проф. д-р Зоран Божиновски, с.р.

РЕФЕРАТ**ЗА ИЗБОР НА ДВА АСИСТЕНТА-ДОКТОРАНДИ ПО ПРЕДМЕТОТ ПСИХИЈАТРИЈА И МЕДИЦИНСКА ПСИХОЛОГИЈА
НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ**

Врз основа на конкурсот на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците „Утрински весник“, „Дневник“ и „Коха“ од 14.02.2015 година, за избор на асистенти-докторанди по предметот психијатрија и медицинска психологија, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, бр. 02-845/67, донесена на 2.3.2015 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Антони Новотни, проф. д-р Бранислав Стефановски и проф. д-р Димитар Боневски.

На објавениот конкурс за избор на асистенти-докторанди по предметот психијатрија и медицинска психологија, во предвидениот рок се пријавија следниве кандидати: д-р Васка Дамјановска Митова, д-р Стојан Бајрактаров и д-р Александар Ристески. Кандидатот д-р Александар Ристески ги повлече документите доставени по конкурсот.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ**I. Д-Р ВАСКА ДАМЈАНОВСКА МИТОВА****БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ**

Д-р Васка Дамјановска Митова е родена на 24.5.1983 година во Скопје, Р. Македонија. Основно образование завршила во ОУ „Петар Поп Арсов“, а средно во ДСУ „Раде Јовчевски Корчагин“ во Скопје, со континуиран одличен успех. Во јули 2008 година дипломирала на Медицинскиот факултет во Скопје со просек 9,03. Во мај 2010 година започнала со специјализација од областа психијатрија, на

Универзитетската клиника за психијатрија во Скопје. Од октомври 2013 стапила во редовен работен однос на Универзитетската клиника за психијатрија во Скопје. Во октомври 2014 година започнала трет циклус - докторски студии на студиската програма: клиничка медицина, при Медицинскиот факултет во Скопје. Специјализацијата ја завршила во мај 2015 година.

Одлично го владее англискиот јазик, со основно познавање на германскиот. Се стекнува со Кембриџ – сертификат – First Certificate in English (FCE), издаден од University of Cambridge, Local Examination Syndicate - International Examinations, во јуни 2000 година.

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Д-р Васка Дамјановска Митова е активно вклучена во научноистражувачката работа на Клиниката на која работи, како и на својата докторска теза. На меѓународни конгреси има презентирало 3 научни труда, од кои на 2 е автор, а на 1 коавтор. Учествовала на повеќе симпозиуми и семинари од областа на медицината, од кои повеќето од нејзината потесна област, психијатријата.

За овој избор ги пријави следниве студии:

1. **Damjanovska V**, Majstorov V, Gjorceva D. Effects of short-term and long-term treatment with Cordarone on thyroid function and morphology. 28th International Medical Students' Scientific Congress, Ohrid, Macedonia, 2005; 37.

Cordarone е антиаритмичен фармаколошки препарат што содржи висок процент на јод. Целта на студијата е следење на влијанието на краткотрајниот и долготрајниот третман со Cordarone врз тироидната функција и морфологија. Анализирани се 93 пациенти, од кои 29% се третирани краткотрајно, додека 71% долготрајно со Cordarone. Заклучено е дека долготрајниот третман со Cordarone го зголемува ризикот за дисфункција на тироидната жлезда.

2. **Damjanovska V**, Nestorovska B, Ugrinska A, Gjorceva D. Calculated and non-calculated radioactive iodine therapy of hyperthyroidism. 29th International Medical Scientific Congress, Ohrid, Macedonia, 2006; 42.

Целта на студијата е пресметување на раните, продолжените и доцните ефекти на третманот на хипертироидизам со радиоактивен јод, во корелација со дозата на радиофармацевтскиот препарат и возраста во

периодот кога започнала болеста. Правена е ретроспективна анализа на медицинска документација на 80 пациенти кои биле на третман со радиоактивен јод во периодот од 1987 до 2006 година, притоа поделени во две групи: оние што добивале калкулирана доза на радиоактивен јод и оние што добивале повисока, некалкулирана доза. Заклучено е дека третманот со калкулирана доза на радиоактивен јод резултира со пониска преваленција на ран хипотироидизам, но со повисока преваленција на рецидив. Третманот со повисока, некалкулирана доза ја намалува преваленцата на рецидиви, но ја зголемува појавата на ран хипотироидизам.

3. Пашоли С. С., **Дамјановска Митова В**, Полазаревска М. Суицидално однесување кај адолесценти хоспитализирани на Универзитетската клиника за психијатрија во текот на 2012 година. V конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, Македонија, 2013; 78.

Целта на студијата е да се анализираат адолесцентите хоспитализирани поради *tentamen suicidi* на Универзитетската клиника за психијатрија во текот на 2012 година. Од нив поголем процент се припаднички на женскиот пол. Доминираат жителите од градските подрачја, во најголем процент жители на Скопје. Најчеста исписна дијагноза е мешано растројство во однесувањето и емоциите. Една третина од анализираниите пациенти имаат повторени обиди за *tentamen suicidi*.

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Д-р Дамјановска Митова има учествувано во превод и стручна редакција на едно од најзначајните дела од областа на психијатријата: Сеопфатен учебник по психијатрија на Каплан и Садок (*Kaplan & Sadock's Comprehensive Textbook of Psychiatry*).

II. Д-р Стојан Бајрактаров

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Д-р Стојан Бајрактаров е роден на 4.10.1967 год. во Струмица, Република Македонија. Основно и средно образование завршил во Струмица со континуиран одличен успех. Во учебната 1985/86 година се запишал на Медицинскиот факултет во Скопје, а го завршил во јануари 1998 год. со просечен успех 8,96. Специјализација по психијатрија има завршено во 2000 година, од кога е ангажиран во Светската здравствена организација како експерт на полето на менталното здравје, се до 2008 година. Од 2002 до 2009 година работел како

психијатар во Психијатриската болница Скопје - Скопје, а од 2009 е вработен како психијатар во ЈЗУ Универзитетска клиника за психијатрија во Скопје.

Постдипломски студии по јавно здравство завршил во април 2011 година, со што се стекнал со титулата магистер по јавно здравство, со просек 10,00. Во 2011 година започнал трет циклус - докторски студии на студиската програма: клиничка медицина, при Медицинскиот факултет во Скопје.

Одлично говори и пишува англиски, а солидно го владее и германскиот јазик. Своеето познавање на англискиот јазик го потврдува со положен IELTS-тест организиран од страна на Британскиот совет во Скопје, во февруари 2014 година со 6,5 бода. Со овој резултат се стекнува со IELTS-сертификат.

Едукативна дејност

Д-р Стојан Бајрактаров во април 2009 год. бил избран за помлад асистент по предметот психијатрија на Медицинскиот факултет во Скопје, со што се вклучил во наставната дејност на Катедрата за психијатрија. Во февруари 2011 година е избран за асистент на истата Катедра. Во текот на последните 6 години, д-р Бајрактаров е активно вклучен во практичната настава по психијатрија и психологија преку држење вежби на студенти по општа медицина и стоматологија, како и на студенти од високите школи (логопеди и високи сестри). Во изведувањето на наставата покажува посветеност, темелност и креативност.

Научноистражувачка дејност

Д-р Стојан Бајрактаров е активно вклучен во научноистражувачката работа на Универзитетската клиника за психијатрија. Вклучен е во проекти и научноистражувачка работа за својата докторска теза. Има објавено 49 целосно печатени трудови од кои на 16 е автор, а на 33 коавтор. Овие трудови се презентирани на домашни и меѓународни конгреси. Учествовал на многу конгреси, семинари, симпозиуми, работилници и други едукативни активности во земјата и во странство.

За овој избор ги пријави следниве трудови:

1. Our clinical experience with metabolic effects of olanzapine, Miceva Velickovska E., Calovska Samardjiska V., Manuseva N., Stefanovski B., Novotni A., **Bajraktarov S.**, Congress of ECNP , Istanbul 2009, p.3.c.303.

Оланзепинот е доста употребуван антипсихотик, со докажана терапевтска ефикасност, но и со несакани метаболички ефекти, пред се зголемување на телесна тежина и појава на дијабетес мелитус тип 2. И со нашето истражување се потврдија овие наоди, со зголемување на тежината кај пациентите од 3,38% по шестмесечен третман. Психоедукацијата, со диететски совети и физичка активност претставуваат примарни превентивни мерки за намалување на овие несакани ефекти.

2. Community Mental Health Centres Initiated by the South-Eastern Europe Stability Pact: Evaluation in Seven Countries; Stefan Priebe, Aleksandra Matanov, Neli Demi, Joka Blagovcanin Simic, Sandra Jovanovic, Milena Gajic, Elizabeta Radonic, **Stojan Bajraktarov**, Larisa Boderscova, Monika Konatar, Raluca Nica, Matthijs Muijen ; Unit for Social and Community Psychiatry, Queen Mary University of London, Newham Centre for Mental Health, E13 8SP, London, UK, s.priebe@qmul.ac.uk. Community Ment Health J. 2011 May 27:: 21617994.

Во склоп на Проектот за ментално здравје – Пактот за стабилност за Југоисточна Европа, 8 центри за ментално здравје беа отворени, и тоа во: Албанија, Босна и Херцеговина, Хрватска, Македонија, Молдова, Црна Гора и Романија беа евалуирани. Беа интервјуирани 308 пациенти, повеќето со хронични ментални растројства. Задоволство од третманот и од терапевтските релации беа оценетидоста задоволително. Субјективното чувство на квалитет на живот беа со ниски скорови, со задоволство од здравјето генерално и незадоволство од финансиската ситуација и (не)вработеноста. Невработенатоста беше единствен фактор асоциран со слаб квалитет на живеење и задоволство од третманот. Овие резултати укажуваат на неопходноста за понатаможен развој на сервиси за ментално здравје во заедницата.

3. "Main effects of sleep disorders related to shift work—opportunities for preventive programs", (EPMA Journal DOI 10.1007/s13167-011-0128-4), **S.Bajraktarov**, 2011.

Во овој труд се евалуираат здравствените проблеми кои се појавуваат кај лица кои работат со ноќни смени, пред се поради неможноста з квалитетен сон после ноќна смена. Неколку области се поврзани со работа во ноќни смени, како, на пример, во здравството., и таквата работа е асоцирана со поголем број на несреќи на работно место. Работата со ноќни смени е асоцирана со поголема зачестеност на растростја на спиење, ментални растројства, кардиоваскуларни болести, почести отсуства од работа. Во развиените земји, околу 20% од вработените лица работат со ноќни смени. Се препоставува дека 2-5% од популацијата има некаков вид на ратсројство на спиење поради ноќни смени. Истражувањата покажуваат и дека кај нив здравствените трошкови се повисоки за 25%, и имаат во просек 4-5 дена годишно повеќе отсуства од работа. Искуствата од развиените земји покажуваат дека програмите за промоција и превенција имаат најефикасно влијание врз подобрувањето на здравјето кај овие лица.

4. **ЕФИКАСНОСТ НА ТЕРАПИЈА СО РЕПЕТАТИВНА ТРАНСКРАНИЈАЛНА МАГНЕТНА СТИМУЛАЦИЈА (РТМС) КАЈ ДЕПРЕСИВНИ РАСТРОЈСТВА**
Бајрактаров С., Рихтер Соколовска К., Новотни А., Боневски Д., Вујовиќ В., Манушева Н., Мицева Величковска Е., Чаловска Самарциска В. ЈЗУ Универзитетска клиника за психијатрија-Скопје, Психијатриска клиника “Нинберг” , IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, 2014.

Транскранијалната репетитивна магнетна стимулација претставува иновативна метода со која се модулираат невробилошките, физиолошките и психолошките функции на мозокот. Иако магнетната стимулација важи како метода за лекување на депресија која е резистентна на терапија, најновите студии покажуваат дека методата на репетитивна транскранијална магнетна стимулација може да се користи како “адд-он” терапија и кај примарните облици на депресија. Методата на транскранијална репетитивна магнетна стимулација успешно се користи во терапијата на депресивните заболувања поради што депресијата преставува прва индикација за терапија со рТМС. Најдобри евалуирани податоци и публикувани студии постојат во областа на терапијата на депресијата. Објавени се вкупно над 85 публикации, од кои 15 ги исполнуваат критериумите за рандомизирани контролирани студии и мета анализи. Најголемиот дел од овие клинички студии укажуваат на сигнификантно подобрување на депресивните симптоми. Актуелно постојат најмалку четири метаанализи кои ја утврдуваат ефикасноста на методата во терапијата на депресивните заболувања.

5. РАСТРОЈСТВА НА СПИЕЊЕ ВО ПСИХИЈАТРИЈАТА (SLEEP PSYCHIATRY)
Манушева Н., **Бајрактаров С.**, Стефановски Б., Новотни А., Рихтер-Соколовска К., Димовски Д. ЈЗУ Универзитетска клиника за психијатрија Клиникум Норд – Нирнберг, IV Конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, 2014.

Целта на овој труд е приказ на развојот на нова гранка во психијатријата- за растројства на спиење во психијатријата (sleep psychiatry). Најчесто рапортирани проблеми се несоницата експесивната поспаност. Студија на спиењето, наречена полисомнографија, претставува златен стандард за да се квантифицира растројството на спиење, но обично не се користи да се евалуира хроничната инсомнија. Во трудот е образложена класификацијата ICSD(International Clasification of Sleep disorders – 2nd revision).

6. ПСИХОСОЦИЈАЛНО ФУНКЦИОНИРАЊЕ КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ШИЗОФРЕНИЈА ВО УСЛОВИ НА ДНЕВНА БОЛНИЦА Хаџи-Анѓелковска Арсова С., Хаџи-Анѓелковски Ѓ., Герасова В., Новотни А., Вујовиќ В., Чаловска Самарџиска В., Бабинкостова З., Мицева Величкоска Е., **Бајрактаров С.**, Алексовска Љ. Универзитетска психијатриска Клиника -Скопје Медицинска служба-Аеродром Александар Велики, IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, 2014.

Цел на ова истражување беше утврдување на психосоцијалното функционирање на пациентите по третман во Дневна болница при Психијатриската клиника Скопје. Беа користени 3 скали – PANSS, HAMD i SPS. Резултатите покажаа подобро функционирање по дневноболнички третман, и тоа на: професионален, социјален и семеен план. Заклучок е дека дневноболничкиот психосоциотерапевтски третман доведува до побрзо реинтегрирање и ресоцијализирање на пациентите со шизофренија.

7. ATTITUDES OF MENTAL HEALTH PROFESSIONALS TOWARDS PATIENTS
Richter K., Belevska D., Trajkov I., **Bajraktarov S.**, Trajkova Stojmenska V., Scholz F., Niklewski G. Clinic for Psychiatry and Psychotherapy Nuernberg Germany Faculty for social medicine, IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, 2014.

Предрасудите спрема пациентите не се карактеристични само за општата популација, туку и за здравствените работници. Во ова истражување беа вклучени 148 здравствени работници од цела Македонија, и без споредени со здравствени

работници од Швајцарија. Беа утврдени разлики и меѓу различни групи на здравствени работници (лекари, медицински сестри). Ставовите помеѓу лекарите од двете земји беа главно исти, освен во прашањето на присилна хоспитализација.

8. ИЗБОР И ПРОЦЕНА НА ПАЦИЕНТИ ЗА КРАТКА ДИНАМСКА ПСИХОТЕРАПИЈА Јеремик М., **Бајрактаров С.** Психијатриска болница „Скопје“, Центар за ментално здравје „Идадија“ ЈЗУ Универзитетска клиника за психијатрија, Скопје, IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, 2014.

Кратката динамска психотерапија се карактеризира со повеќе фокални интервенции, не се влегува во длабоки промени кај пациентот, не се создава зависен однос, не се инсистира на искуства од минатото. Иако е јасно дека индикациони подрачја се невротски состојби, вистински притисок е страдањето што пациентот го чувствува од својата невроза. Личноста на терапевтот исто така претставува елемент за успешност на терапијата.

9. ОЛАНЗЕПИН (ЗАЛАСТА) ВО ТРЕТМАНОТ НА ШИЗОФРЕНИЈА, БИПОЛАРНА МАНИЈА (АДЈУВАНТНА ТЕРАПИЈА КАЈ ДРУГИ ПСИХИЈАТРИСКИ СОСТОЈБИ), СЛЕДЕЊЕ НА БМИ Вујовиќ В., Герасова Пејовска В., ХаџиАнгелковска С., Хаџи-Ангелковски Ѓ., Стефановски Б., **Бајрактаров С.**, Мицев В., ХаџиХамза К., Зафирова Ивановска Б., Алексовска Љ. Универзитетска клиника за психијатрија-Скопје, Институт за епидемиологија и медицинска статистика, Медицинска служба Аеродром Александар Велики, IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, 2014.

Кај 46 пациенти беше направена 3-месечна евалуација на третман со Оланзапин, и тоа кај пациенти со шизофренија 15 (32,7%), биполара манија 2 (4,3%), и кај 29 (63%) поради други психијатриски дијагнози, со CGI I BМI-2 скали. По овој период, кај 50 % дошло до умерено подобрување, кај 36,9% дошло до значајно подобрување и кај 10% незначително подобрување. Резултатите покажуваат високо сигнификантна разлика во однос на клиничката состојба по спроведеното лекување.

10. СПЕЦИФИКИ НА КАРАКТЕРИСТИКИ НА ММПИ КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ПАНИЧНО РАСТРОЈСТВО ВО СПОРЕДБА СО ЗДРАВИ ИНДИВИДУИ
Боневски Д., Новотни А., **Бајрактаров С.** ЈЗУ Психијатриска болница "Скопје" - Скопје, ЈЗУ Универзитетска клиника за психијатрија Скопје, IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, 2014.

Цел на истражувањето: одредување на спецификите на ајтемите на ММПИ кај испитаници со манифестно панично растројство дијагностицирано со МКБ 10 во споредба со здрави индивидуи. Материјал и методи: Испитува група: 40 пациенти на возраст од 18 до 65 години дијагностицирани по МКБ кои страдаат од панично растројство, бездруги психијатриски растројства Контролна група: 40 здрави индивидуи на возраст од 18 до 65 години без историја на психијатриски растројства. Користен беше прашалникот ММПИ за одредување на доминантните црти на личноста. Резултати: Анализата упати на статистички значајно повисоки вредности на скалите на депресија (Д), хистерија (Хs), психастенија (Пт), социјална интроверзија (Си) и скалата за анксиозност (Ан) кај испитуваната група во однос на контролната група.

11. СПЕЦИФИКИ НА КАРАКТЕРИСТИКИ НА СКАЛА НА ЖИВОТЕН СТИЛ ДОМИНАНТНИ МЕХАНИЗИМИ НА ОДБРАНА КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ПАНИЧНО РАСТРОЈСТВО ВО СПОРЕДБА СО ЗДРАВИ ИНДИВИДУИ
Боневски Д., Новотни А., **Бајрактаров С.** ЈЗУ Психијатриска болница "Скопје" - Скопје, ЈЗУ Универзитетска клиника за психијатрија Скопје, IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, 2014.

Во овој труд беа евалуирани доминантните механизми на одбрана кај пациенти со панично растројство во споредба со здрави индивидуи. Целна група беа 40 пациенти со Ф41 (панично растројство), а беше користена Скалата на животен стил-доминантни механизми на одбрана. Резултатите покажаа дека кај нив е повисоко нивото на механизми на одбрана компензација, репресија и регресија.

12. National efforts and international support behind the mental health reform, Henrik Wahlberg, **Stojan Bajraktarov**, D.J. Peshevska, IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, 2014.

Во Република Македонија, со поддршка на Светската здравствена организација беа оранизирани сеопфатни реформи на системот за ментално

здравје, со имплементација на систем на ментално здравје во заедницата. Беа постигнати евидентни резултати на повеќе полиња: усвоени биле Национална стратегија и Акционен план за ментално здравје, нов Закон за ментално здравје, воспоставени биле сервиси за ментално здравје во заедницата, како и сеопфатна едукација на персоналот во психијатриските установи во земјата. Овие активности беа поддржани и од Проектот за ментално здравје на Пактот за стабилност.

13. ТРЕТМАН СО СЕРТРАЛИНЕ (АСЕНТРА) И ОЛАНЗАПИНЕ (ЗАЛАСТА) КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ПАНИЧНО РАСТРОЈСТВО Хаџи-Анѓелковска Арсова С., Хаџи-Анѓелковски Ѓ., Геразова В., Новотни А., Вујовиќ В., Чаловска Самарџиска В., Бабинкостова З., Мицева Величкоска Е., **Бајрактаров С.**, Алексовска Љ. ЈЗУ Психијатриска болница “Скопје” - Скопје, ЈЗУ Универзитетска клиника за психијатрија-Скопје, Медицинска служба Аеродром Александар Велики, IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, 2014.

Во ова истражување беа вклучени 15 пациенти со Дг.Ф41(Панично растројство), кои беа третирани со ССРИ (сертралине) и атипичен антипсихотк (оланзапине). Беа употребени две скали (ХАС за анксиозност и ХАМД за депресивност). Резултатите покажаа супериорност на ефикасност во изборот на овој вид терапија кај ова растројство, и тоа во однос на намалување на анксиозноста, подобрување на расположението и функционалноста.

14. ОЛАНЗАПИН ВО ТРЕТМАНОТ НА ССРИ РЕЗИСТЕНТНИ ОПСЕССИВНО КОМПУЛСИВНИ РАСТРОЈСТВА, Мицева Величкоска Е., Новотни А., Филипче А., Чаловска Самарџиска В., Манушева Н., Мицев В., Арсова С., **Бајрактаров С.** Универзитетска клиника за психијатрија, Скопје, IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, 2014.

ССРИ се покажаа како прв третман од избор при третманот на опсесивно компулзивните растројства, но при резистентни состојби, аугументацијата или монотретманот со атипични антипсихотици е третман кој покажува значителни резултати. 18 пациенти биле вклучени во студија со скали од 18ПФ. Кај 15 пациенти било постигнато подобрување, што покажува дека оваа комбинација е третман од избор во вакви состојби.

15. СТИГМА ЗА МЕНТАЛНАТА БОЛЕСТ - НЕОПХОДНОСТ ОД ПРОГРАМИ ВО ЗАЕДНИЦАТА **Бајрактаров С.**, Белевска Д., Боневски Д., Ортаков В.,

Мицева Величкоска Е., Арсова ХаџиАнѓелковска С., Кузмановска Г. ЈЗУ Универзитетска клиника за психијатрија-Скопје, ЈЗУ Психијатриска болница “Скопје”-Скопје, IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, 2014.

Имплементирањето на програми за подигнување на свеста на менталната болест води кон хуманизирање на општеството и подобрување на јавниот став кон лицата со ментални болести. Направена е компаративна анализа кај 100 испитаници со два прашалника за стигма. Истражувањето покажа дека за подобрување на состојбата неопходен е мултисекторски пристап, со имплементација на долготрајни едукативни програми.

16. КВАЛИТЕТ НА ЖИВОТ НА ЛИЦА СО МЕНТАЛНИ ЗАБОЛУВАЊА ВО МАКЕДОНИЈА - СПОРЕДБА ПОМЕЃУ ПСИХИЈАТРИСКИТЕ БОЛНИЦИ И ЦЕНТРИТЕ Трајков И., Рихтер Соколовска К., **Бајрактаров С.**, Лехфелд Х., Милер Г., Никлевски Г. Факултет за социјална работа, Универзитет Кирил и Методиј, Скопје, Клиника за психијатрија, Нинберг, Германија, IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, 2014.

Квалитетот на живеење на лицата со ментални болести се смета за индиректен показател за квалитетот на сервисите за ментално здравје. Беше направена споредбена анализа на 600 лица кои се лекуваат во трите психијатриски болници во Р.Македонија и центрите за ментално здравје во заедницата со помош на МАНСА-прашалник. Резултатите не покажаа генерална разлика, иако има сигнификантни разлики на одредени скорови.

17. Alternative solutions for social rehabilitation of people with mental illnesses, **Stojan Bajraktarov** – WPA Regional meeting Ljubljana, 2014.

Во последните 15 години, голем опсег на јавноздравствени мерки се преземени во Република Македонија, насочени кон реинтеграција и ресоцијализација во општеството на лицата со ментални болести. Беа основани: 7 Центри за ментално здравје, 3 заштитени живеалишта и други видови на помогнато живеење, 4 социјални клубови и 3 социјални фирми за вработување. Евалуацијата на новите сервиси покажува многу повисока нивна ефикасност и подобар квалитет на живеење кај овие лица.

18. ЕЕГ ПРОМЕНИ И ПТСР ВО РАНА АДОЛЕСЦЕНЦИЈА, Ненси Манушева, Славица Арсова, **Стојан Бајрактаров**, Камка Пакетџиева, Ангелина Филиповска, Марија Ралева. ЈЗУ Универзитетска клиника за психијатрија, I конференција за детска и адолесцентна психијатрија, Охрид, 2014.

Стресните случувања предизвикуваат телесни и емоционални проблеми кај децата и адолесцентите. Иследувани се три возрасни групи пациенти при што е направено ЕЕГ пред и по третман. На направените SCAN и CDI инвентари се следи зголемена анксиозност и депресивност. Пред почетокот на третманот – бавна алфа и доминантна бета-активност, но и тета над ФТ-одводите, а после третманот се следело зголемувањето на алфа и намалувањето на тета-бранови над ФТ-одводи.

19. REPETATIVE TRANSCRANIAL MAGNETIC STIMULATION IN THE TREATMENT OF ACUTE DEPRESSIVE EPISODE, Authors: **S. Bajraktarov**, V. Caloska Samardjiska, F. Naumov, K. Richter Sokolovska, XI World Psychiatric Congress, Madrid, 2014.

До пред неколку години, магнетната репетитивна стимулација беше индицирана кај депресивни заболувања што се резистентни на терапија и откако повеќекратни обиди на лекување со антидепресивни медикаменти како и други методи, на пример, аугментација со хормони на штитната жлезда, се покажале како неуспешни. Во последните години, магнетната стимулација се користи како add-on терапија независно од тоа дали е прва епизода на депресија или не и независно од тоа каква придружна антидепресивна терапија се користи. Една студија покажува дека магнетната стимулација го зајакнува ефектот на антидепресивната терапија. Беше аплициран рТМС кај 20 пациентки, кај 3 (15%) се следеше синификантно подобрување, кај 25% (5) задоволително подобрување, исто во 50 % (10) и влошување во 10% (2).

20. INCOME GENERATING ACTIVITIES AS TOOL FOR PSYCHOSOCIAL RECOVERY OF PERSONS WITH MENTAL ILLNESSES Authors: **S. Bajraktarov**, M. Jeremic, E. Miceva Velickovska, S. Arsova, N. Manuseva, M. Krdjev, J. Belevska, A. Novotni XI World Psychiatric Congress, Madrid, 2014.

Поради стигмата која постои спрема лицата со ментална болест, и работниот пазар е затворен за нив, што го отежнува процесот на ресоцијализација и реинтеграција. Поради тоа, во Р.Македонија беа воспоставени неколку програми за поддршка на вработување на овие лица, и тоа: социјални фирми, подржано вработување и реедукација. Резултатите од овие активности покажуваат дека работната ангажираност на повеќе полиња ги помага процесите на ресоцијализација.

21. USE OF MELATONIN IN THE TREATMENT OF PANIC DISORDER AND INSOMNIA, Dr M.Jeremic, Dr **S.Bajraktarov**, XI World Psychiatric Congress, Madrid, 2014.

Мелатонинот е природен хормон, кој не се лачи преку ден. Несоницата е често придружен симптом во агорафобијата и паничните напади. Во оваа студија, 30 пациенти со панични напади и со несоница биле третирани со мелатонин во тек на 8 недели во доза 1-3 мг. Користени се две скали: Питсбург-скала за квалитет на спиење и Епворт-скала за поспаност. Со оваа студија се потврди ефикасноста на мелатонинот со подобрување на ефикасноста на спиењето, скратување на времето за заспивање и намалување на будењата во текот на ноќта, односно е ефикасен третман.

Стручно-апликатива дејност: публикации (книги)

Д-р Бајрактаров, исто така, има дадено придонес во публикување како коавтор на книга за студенти:

1. Психијатрија, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип.

Д-р Стојан Бајрактаров има учествувано во превод и стручна редакција на едно од најзначајните дела од областа на психијатријата:

1. Сеопфатен учебник по психијатрија на Каплан и Садок (Kaplan & Sadock's Comprehensive Textbook of Psychiatry).

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатите, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Васка Дамјановска Митова и д-р Стојан Бајрактаров.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатите од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Васка Дамјановска Митова и д-р Стојан Бајрактаров поседуваат научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнуваат сите услови да бидат избрани во звањето асистент-докторанд по предметот психијатрија и медицинска психологија.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, д-р Васка Дамјановска Митова и д-р Стојан Бајрактаров да бидат избрани во звањето **асистент-докторанд** по предметот психијатрија и медицинска психологија.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Антони Новотни,
с. р.

Проф. д-р Бранислав Стефановски,
с. р.

Проф. д-р Димитар Боневски,
с. р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА АСИСТЕНТИ-ДОКТОРАНДИ ПО ПРЕДМЕТОТ ГИНЕКОЛОГИЈА И АКУШЕРСТВО

НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците „Утрински весник“, „Дневник“ и „Коха“ од 14.2.2015 година, за избор на асистенти-докторанди по предметот гинекологија и акушерство, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, бр. 02-845/52, донесена на 2.3.2015 година, формирана е Рецензентска комисија во состав:

- 1. проф. д-р Марјан Стојовски,**
- 2. проф д-р Весна Антојска,**
- 3. проф д-р Славејко Сапунов.**

На објавениот конкурс за избор на асистенти-докторанди по предметот гинекологија и акушерство, во предвидениот рок се пријавија д-р Ирена Алексиоска Папестиев, д-р Искра Крстевска, д-р Слаѓана Симеонова Крстевска, д-р Маја Пејковска, д-р Наташа Илиева, д-р Елена Џикова, д-р Габриела Бушиноска Иванова, д-р Ана Данева Маркова, д-р Анета Сима, д-р Викторија Јовановска, д-р Гордана Кипровска, д-р Јадранка Георгиевска, д-р Арта Бина, д-р Валентина Тофилоска, д-р Тања Николова, д-р Игор Алулоски, д-р Боривоје Павловски, д-р Даниела Иванова Панова, д-р Корнелија Трајкова, д-р Ива Малахова Ѓореска, д-р Јосиф Ѓорески и д-р Сашо Стојчевски.

Кандидатите д-р Габриела Бушиноска Иванова, д-р Ана Данева Маркова, д-р Анета Сима, д-р Викторија Јовановска, д-р Гордана Кипровска, д-р Јадранка Георгиевска, д-р Арта Бина, д-р Валентина Тофилоска, д-р Тања Николова, д-р Игор Алулоски, д-р Боривоје Павловски, д-р Даниела Иванова Панова, д-р Ива Малахова Ѓореска, д-р Јосиф Ѓорески и д-р Сашо Стојчевски ги повлекоа документите доставени по конкурсот.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. Ас. Д-р Елена Џикова

5. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката Ас. д-р Елена Цикова е родена на 25.9.1974 год., во Скопје, Р. Македонија. Основно училиште завршила со одличен успех како првенец на генерацијата. Средно образование завршила во Средното медицинско училиште „Д-р Панче Караџов“, со одличен успех, како првенец на генерацијата во 1992/93 година. Во 1992 год. ја добила највисоката награда на град Скопје „13 Ноември“, за медицина и научно истражувачка работа. Во периодот 1989/1992 година освоила четири републички награди од областа на медицина и научно истражувачка работа, од кои една прва, две втори и една трета награда. Во 1993 година го положила FCE (First Certificate in English) од Универзитетот во Кембриџ, Велика Британија. Со високо образование се стекнала на Медицинскиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, во Скопје, Р. Македонија, од 1993 до 1999 година. Дипломирала на истиот Факултет во 1999 година, со просечен успех 9,53.

Кандидатката активно се служи со англискиот јазик, како и има основни познавања од германски јазик.

Во учебната 2000/2001 год. се запишала на втор циклус (магистерски) студии од областа гинекологија и акушерство, на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, во Скопје, Р. Македонија, и ги положила сите испити во предвидениот рок, со просечен успех 10,0.

Вработена е на Универзитетската клиника за гинекологија и акушерство од 2001 година, а во март 2006 година се здобила со звањето специјалист по областа гинекологија и акушерство.

Во 2011/2012 година се запишала на докторски студии при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, во Скопје, Р. Македонија, и ги положила сите предвидени испити и семинари во предвидените рокови со одличен успех. Во 2002 година е избрана во звањето помлад асистент на Катедрата за гинекологија и акушерство, Медицински факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, во Скопје, Р. Македонија.

Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр.920 од 15.5.2007 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот бр. 804, 920, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

6. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Медицински факултет, Скопје, Р. Македонија, кандидатката Ас. д-р Елена Цикова изведува како помлад асистент по гинекологија и акушерство и како специјалист по гинекологија и акушерство таа повеќе години во континуитет, активно и самостојно учествува во изведувањето на практичната настава по предметот гинекологија и акушерство по студиските програми – општа медицина и стоматологија, како и активно учествува во практичната и теоретската едукација на специјализантите по гинекологија и акушерство.

Во изведувањето на наставата, ас. д-р Елена Цикова е исклучително одговорна, темелна, креативна, со забележителни способности и квалитети за пренесување на знаења и оспособување на студентите и специјализантите за практичните вештини од наведените области.

Научноистражувачка дејност

Ас. д-р Елена Цикова има објавено вкупно 47 научни трудови од областа гинекологија и акушерство, од кои 3 труда во меѓународни научни списанија и 43 труда во меѓународни научни публикации и во зборници од научни собири.

Ас. д-р Елена Цикова била учесник во меѓународни научни проекти.

Список на рецензирани трудови:

Рецензирани трудови во Билтен бр.804 од 15.5 2002

- 1. Анализа на случаи на дијабетес мелитус во бременост во периодот 1998-1999 година на Гинеколошко-акушерската клиника во Скопје.**

Октомври 2000 год., Конгрес на ендокринолозите на Р. Македонија со меѓународно учество.

- 2. Фолна киселина и конгенитални малформации на мозокот и 'рбетниот мозок на плодот.**

Септември 2001 г., Светски конгрес за перинатална медицина во Барселона, Шпанија.

Рецензирани трудови во Билтен бр.920 од 15.5 2007

- 3. Prevalence of HPV 16, 18, 31, 33 in patients with High Grade Cervical Intraepithelial Neoplasia**

11th Bienale of International Gynecologic Cancer, Santa Monica, USA, 2006;

- 4. Ultrasound diagnosis of CNS and neural tube defects**

Светски конгрес „Фетус како пациент“ во Св. Стефан, Црна Гора, 2005 год.;

- 5. Local treatment of cervico-vaginal Human Papilloma Virus infection with Interferon alfa-2a, recombinant**

11th Bienale of International Gynecologic Cancer, Santa Monica, USA, 2006;

- 6. Correlation of lamellar body count and lecithin-sphingomyelin ratio in determination of fetal lung maturity**

Перинатолошка школа и Конгрес за новини во перинаталната медицина, Будва, Црна Гора, 2004 год.;

- 7. Критична дебелина на ендометриум кај ендометријален карцином дефинирана ултразвучно со вагинална ехосонографија.**

Македонски конгрес по гинекологија и акушерство со интернационално учество во Охрид;

8. Прв симптом кај пациентки со ендометријален

Македонски конгрес по гинекологија и акушерство со интернационално учество во Охрид.

9. Инциденца на малигни заболувања кај женската популација

Македонски конгрес по гинекологија и акушерство со интернационално учество во Охрид.

10. Фактори на ризик-ендометријален карцином

Македонски Конгрес по гинекологија и акушерство со интернационално учество во Охрид.

11. Effectivness of the intraperiotoneal instillation of the combination (5 fluoro-uracil and cysplatine) in patients with ovarian malignancy

Перспективи на гинеколошката онкологија и колпоскопска сесија, Охрид, Р. Македонија.

Трудови за рецензија

- 12.** Dzikova E.¹, Dimitrov Go¹, Andonova I.¹, Trajkovska E.², Hodza Lj³. Correlation among pap smears with ascus in pregnant and nonpregnant women from Macedonia Univerzitetska Klinika za ginekologija i akuserstvo, P.Z.U. D-r Emilija Trajkovska, Specijalna bolnica za ginekologija i akuserstvo, Cair, Skopje, R. Makedonija, 3rd Asia Pacific Congress on Controversies in Obstetrics, Gynecology & Infertility (COGI) – Пекинг, Ноември 2009
- 13.** Го.Димитров, Е.Џикова, И.Андонова. Carbon dioxide laser vaporization of cervical dysplasia – an effective method for Human papillomavirus clearance, 3rd Asia Pacific Congress on Controversies in Obstetrics, Gynecology & Infertility (COGI) – Пекинг, Ноември 2009
- 14.** И.Андонова, Го.Димитров, Е.Џикова. HPV PCR typization on abnormal cervical smear – impruvment in detecting precancerous and cancerous lesions, , 3rd Asia Pacific Congress on Controversies in Obstetrics, Gynecology & Infertility (COGI) – Пекинг, Ноември 2009.
- 15.** Е.Трајковска, Го.Димитров, Е.Џикова, И.Андонова. Distribution of human papillomavirus types in low squamous intraepithelial lesions of the uterine cervix, , IGCS 12th Biennial Meeting, Bangkok 2008
- 16.** И.Андонова, Го.Димитров, Е.Џикова. Bacterial vaginosis- a cause for frequent cellular atypia, , IGCS 12th Biennial Meeting, Bangkok 2008
- 17.** Е.Џикова, Го.Димитров, И.Андонова. Antepartal cervical intraepithelial neoplasia II and III lesions and their reversion rate after delivery, 16th International Meeting of the European Society of Gynaecological Oncology Белград, Октомври 11-14, 2009.

- 18.** Е.Трајковска, Го.Димитров, Е.Џикова, И.Андонова, К.Трајкова. Clinical significance of atypical glandular cells in conventional cervical smears: incidence and histological outcomes, XIII International Federation of Cervical Pathology and Colposcopy – World Congress , Auckland, Oktomvri 2008.
- 19.** Е.Џикова, Го.Димитров, И.Андонова. Polycystic ovary syndrome and pregnancy complications in patients from Macedonia, 8th Congress of European Society of Gynaecology Rome, Italy 2009
- 20.** Е.Џикова, Г.Адамова, З.Џиков, Го.Димитров, И.Андонова, К.Трајкова. The Doppler changes of fetal circulation in patients with preeclampsia and intrauterine growth retardation, , World Congress in Fetal medicine, Sorrento, 2008.
- 21.** Е.Џикова, Г.Адамова, И.Самарџиски, Го.Димитров, И.Андонова. Mode of delivery in patients from Macedonia with multiple pregnancy formerly and now, 9th World Congress of Perinatal Medicine, Berlin 2009
- 22.** Е.Трајковска, Го.Димитров, Е.Џикова, И.Андонова. Distribution of HPV types in correlation with cytology and histology in patients from the outpatient department, XIII International Federation of Cervical Pathology and Colposcopy – World Congress, Auckland, Oktomvri 2008.
- 23.** Е.Трајковска, Го.Димитров, Е.Џикова, И.Андонова. Improvement of the ovarian function, follicular growth and ovulation rate using Metformin in patients with PCOs, 3rd Asia Pacific Congress on Controversies in Obstetrics, Gynecology & Infertility (COGI) Пекинг, Ноември 2009
- 24.** Е.Џикова, Го.Димитров, И.Андонова, Е.Трајковска. ASCUS Pap smears in pregnancy, XIII International Federation of Cervical Pathology and Colposcopy – World Congress , Auckland, Oktomvri 2008.
- 25.** Т.Цветановски, Го.Димитров, Е.Џикова, К.Трајкова, С.Панов, В.Стојановска. Distribution of human papillomavirus types in girls and adolescent women with normal cytological findings, XIII International Federation of Cervical Pathology and Colposcopy –World Congress , Auckland, Oktomvri 2008.
- 26.** Е.Џикова, Го.Димитров, И.Андонова, Е.Трајковска. The colposcopic management of cervical intraepithelial neoplasia during pregnancy in R.Macedonia, 13th Biennial Meeting of the International Gynecologic Cancer Society, Prague, 2010
- 27.** Е.Трајковска, Го.Димитров, Е.Џикова, И.Андонова. Endometrial polyps-risk of premalignant and malignant pathology, 13th Biennial Meeting of the International Gynecologic Cancer Society, Prague, 2010
- 28.** Го.Димитров, Е.Џикова, И.Андонова, Е.Трајковска. The role of Human Papillomavirus testing in predicting the recurrence after treatment for high-grade cervical intraepithelial neoplasia, 13th Biennial Meeting of the International Gynecologic Cancer Society, Prague, 2010
- 29.** И.Андонова, Го.Димитров, Е.Џикова, Е.Трајковска. Effectiveness and limitations in the preservation of the uterus in young patients with endometrial adenocarcinoma treated with medroxyprogesterone acetate, 13th Biennial Meeting of the International Gynecologic Cancer Society, Prague, 2010
- 30.** Dzikova E.¹, Dimitrov Go. ¹, Trajkovska E. The detection of HPV in abnormal cervical smears-a chance to improve cervical cancer screening, 28th International HPV Conference, San Juan, Puerto Rico 2012

- 31.** Dimitrov G, Džikova E, Dimitrov Gl, Babushku Gj, Antovska V. The influence of HPV16, smoking and coitarche in the development of cervical dysplasia in the stage where conization is the treatment of choice. *Acta Fac Med Naissensis*. 2012;29(4):181-6.
- 32.** E. Džikova¹, S. Sapunov¹, J. Tofoski², G. Tofoski¹. The use of transvaginal color blood flow imaging in predicting cervical malignancy Go. Dimitrov¹, 1-University Clinic for Gynecology and Obstetrics, Clinical Campus Mother Teresa, University Sts. Cyril & Methodius, 2-Macedonian Medical Association, Skopje, R. Macedonia, Southeast European Medical Forum (SEEMF) Slovenian medical association, Fourth International medical congress, Portoroz, Slovenia, 11-15 September 2013
- 33.** E.Džikova¹, Go.Dimitrov¹, S. Sapunov¹, J. Tofoski², G. Tofoski¹. The use of transvaginal ultrasound power doppler in differentiation of benign of malignant endometrial changes in women with post menopausal bleeding and endometrium thickness above 4 mm in macedonia, 1-University Clinic for Gynecology and Obstetrics, Clinical Campus Mother Teresa, University Sts. Cyril & Methodius, 2-Macedonian Medical Association, Skopje, R. Macedonia, Southeast European Medical Forum (SEEMF) Slovenian medical association, Fourth International medical congress, Portoroz, Slovenia, 11-15 September 2013
- 34.** Dimitrov G, Džikova E, Dimitrov Gl, Panov S, Aleksioska I, Babusku Gj. The role of human papillomavirus (hvpv) testing in the follow-up of patients after treatment for cervical intraepithelial neoplasia (CIN). *J Health Sci*. 2013;3(2):117-22.
- 35.** Džikova E., Hadzi-Lega M., Stefaniya A., Dimitrov Go., Cibiseva V., Janusevska A. The influence of obesity on mode of delivery in pregnant patients with previous caesarean section, University Clinic for Gynecology and Obstetrics, University Sts. Cyril and Methodius, Skopje, R. Macedonia, The World Congress on Building Consensus out of Controversies in Gynecology, Infertility and Perinatology (BCGIP-cogi), which will take place in Istanbul, Turkey, May 30-June 2, 2013
- 36.** Džikova E., Hadzi-Lega M., Stefaniya A., Dimitrov Go., Cibiseva V., Janusevska A. The influence of obesity on mode of delivery in pregnant patients with previous caesarean section, University Clinic for Gynecology and Obstetrics, University Sts. Cyril and Methodius, Skopje, R. Macedonia, 12th World Congress in Fetal Medicine Marbella 2013
- 37.** Džikova E., Hadzi-Lega M., Stefaniya A., Dimitrov Go., Cibiseva V., Janusevska A. The influence of obesity on mode of delivery in pregnant patients with previous caesarean section, A. University Clinic for Gynecology and Obstetrics, University Sts. Cyril and Methodius, Skopje, R. Macedonia, The World Congress for Perinatal Medicine, Moscow, Russia, 2013
- 38.** E.Džikova¹, Go.Dimitrov¹, A. Stefaniya¹, E.Trajkovska². The effect of delivery on regression degree of antepartal cervical intraepithelial neoplasia ii and iii lesions, 1-University Clinic for Gynecology and Obstetrics, 2-P.Z.U. "Dr.E.Trajkovska", Skopje, R. Macedonia, ESGO Congress, Liverpool 2013
- 39.** Goran Dimitrov¹, Džikova Elena¹, Trajkovska Emilija². The age and genotype-specific prevalence of cervical hpv dna in girls and adolescent women with normal cervical cytology, 1-University Clinic for Gynecology and Obstetrics, 2-P.Z.U. "Dr. Emilija Trajkovska", Skopje, R. Macedonia, ESGO Congress, Liverpool 2013

40. Dimitrov Go.¹, Dzikova E.¹, Trajkovska E. ². Distribution of human papillomavirus types in girls and adolescent women with normal cytological findings 1-University Clinic for Gynecology and Obstetrics,2-P.H.I.”Dr. Emilija Trajkovska”,Skopje, Republic of Macedonia, IGCS Congress, Bali, 2013
41. Trajkovska E. ², Dzikova E.¹, Dimitrov Go. ¹. Distribution of hpv types in correlation with cytology and histology in patients from the outpatient department, 1-University C,linic for Gynecology and Obstetrics,2-P.Z.U.”Dr. Emilija Trajkovska”, Skopje, Republic of Macedonia, IGCS Congress, Bali, 2013
42. Dzikova E.¹, Dimitrov Go. ¹, Trajkovska E. ². The detection of hpv in abnormal cervical smears-a chance to improve cervical cancer screening, 1-University Clinic for Gynecology and Obstetrics, 2-P.H.I.”Dr. Emilija Trajkovska”, Skopje, Republic of Macedonia, IGCS Congress, Bali, 2013
43. Goran Dimitrov¹, Dzikova Elena¹, Trajkovska Emilija². The prevalence of age and specific hpv dna genotypes in girls and adolescent women with normal cervical cytology, 1-University Clinic for Gynecology and Obstetrics, 2-P.Z.U. “Dr. Emilija Trajkovska”, Skopje, R. Macedonia,The 4th International Symposium: Sexually transmitted infections – new horizons, September 26-28, 2014 Hotel Neptun Istra, Brijuni Islands, Croatia
44. Dzikova E.¹, Dimitrov Go. ¹, Trajkovska E.².The prognostic significance of high risk hpv types in abnormal cervical smears and its impact in improving cervical cancer screening, 1-University Clinic for Gynecology and Obstetrics,2-P.Z.U.”Dr. Emilija Trajkovska”, Skopje, Republic of Macedonia, The 4th International Symposium: Sexually transmitted infections – new horizons, September 26-28, 2014 Hotel Neptun Istra, Brijuni Islands, Croatia
45. E,Dzikova, G. Dimitrov. Measurement of the uterine artery doppler velocimetry in pregnant women after assisted reproduction technologies in republic of Macedonia. 1- University Clinic for Gynecology and Obstetrics, Skopje, Republic of Macedonia, COGI, Vietnam, 2014
46. Dimitrov Go., Dzikova E. The use of carbon dioxide laser vaporization of mild to maderate cervical dysplasia as an effective method for human papillomavirus clearance. 1-University Clinic for Gynecology and Obstetrics, Skopje, Republic of Macedonia, COGI, Vietnam, 2014
47. Димитров Горан¹, Џикова Елена¹, Димитров Глигор², Антовска Весна¹, Руфати Нагиб³. Фреквенцијата на hrv16, herpes simplex virus, chlamydia trachomatis и trichomonas vaginalis кај пациентки со прекаncerозни цервикални лезии кај кои е индицирана конизација како третман на избор. 1-Универзитетска Гинеколошко-Акушерска Клиника Скопје, 2-Општа болница Ремедика Скопје, 3- Клиничка болница Тетово, Р. Македонија, Medicus. 2013;18(1):38-42.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Ас. д-р Елена Џикова е активно вклучена во стручно-апликативната работа на Универзитетската гинеколошко-акушерска клиника во Скопје.

Со стручно усовршување започнала уште во текот на студиите- како дел од Електив размената престојувала на Универзитетот во Сантандер, Шпанија, на Клиниката за ендокринологија. Во октомври 2000г. била учесник на Конгресот на ендокринологите на Р. Македонија со меѓународно учество на тема: „Дијабетес и бременост“. Во септември 2001 г. била учесник на Светскиот конгрес за перинатална медицина во Барселона, Шпанија, на тема: „Фолна киселина и конгенитални малформации на мозокот и `рбетниот мозок на плодот“. Во периодот 2001-2009 година била учесник на бројни конгреси, домашни, интернационални и светски, меѓу кои: Оперативен туториум за карлично дно и инконтиненција, класични верзус нови оперативни методи, во Леобен, Австрија; Европски конгрес за онколошка гинекологија во Истанбул, Турција; Македонски конгрес по гинекологија и акушерство со интернационално учество во Охрид; Светски Конгрес по перинатална медицина во Св. Стефан, Црна Гора; Перинатолошка школа и Конгрес за новини во перинаталната медицина, Будва, Црна Гора; Интернационален конгрес по менопауза во Мамаја, Романија; 11. Биенале на Интернационалното здружение за гинеколошки канцер, Санта Моника, САД; Светски Конгрес на Интернационалната федерација по гинекологија и акушерство (FIGO) во Куала Лумпур, Малезија; 8. Национален конгрес за стерилитет, контрацепција, ХРТ и гинеколошка ендоскопија во Боровец, Бугарија; 9. Национален конгрес за стерилитет, контрацепција, ХРТ и гинеколошка ендоскопија во Варна, Бугарија; Светски конгрес на Интернационалното здружение за гинеколошки канцер, Бангкок, Тајланд; Европски конгрес за гинеколошка онкологија во Берлин, Германија; Европски конгрес за колпоскопија, цервикална патологија како и Базичен курс за колпоскопија, Белград, Србија; Перспективи на гинеколошката онкологија и колпоскопска сесија, Охрид, Р. Македонија; Европски конгрес за гинеколошка онкологија, Белград, Србија; Азиско-пацифички конгрес за контроверзи во акушерство и гинекологија, Пекинг, Кина; Европскиот конгрес за гинеколошка онкологија, Милано, Италија; Интернационален конгрес за гинекологија и акушерство со меѓународно учество, Охрид, Македонија; Светски конгрес за фетална медицина во Марбеља, Шпанија; Напреден курс за фетална медицина, Лондон, Велика Британија; Едукација за фетална медицина, пренатална 2D, 3D, 4D ултразвучна дијагностика, фетална ехокардиографија и интраутерина фетална терапија во Harris Brightlight Research Centar for Fetal Medicine, под раководство на светскиот лидер за фетална медицина, пренатална дијагностика и интраутерина фетална терапија, проф. д-р Кипрос Николаидес, King's Colledge Hospital, во Лондон, Велика Британија; во 2012 и 2014 година завршила два напредни курсеви за пренатална дијагностика и терапија во Ian Donald Inter'University School for Medical Ultrasound, одржани во Охрид и Скопје, Р. Македонија; како и бројни стручни и научни усовршувања во земјата и во странство.

Во рамките на Министерството за здравство на Р. Македонија, ја завршила едукацијата за безбедно мајчинство и намалување на матеарналниот и феталниот морталитет и морбидитет во соработка со СЗО и УНИЦЕФ и е член на Комитетот за безбедно мајчинство и намалување на феталниот и матеарналниот морбидитет и морталитет при Министерството за здравство на Р. Македонија, член е на Европската асоцијација за гинеколошка онкологија и Европската асоцијација за гинеколошка онкологија на млади.

Оценка од самовалуација

Кандидатката ас. д-р Елена Џикова, за зимскиот семестар од 2014/2015 година, доби највисока (9,57) позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Медицинскиот факултет.

II. Ас. д-р Корнелија Трајкова

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката Ас. д-р Корнелија Данева Трајкова е родена на 2.7.1976 година во Штип, РМ. Средно образование завршила во 1994 г. во гимназија „Никола Карев“ Скопје, со одличен успех. Со високо образование се стекнала на Медицинскиот факултет, на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во 2000 година со просечна оценка 9,50. Од февруари 2001 до мај 2002 година работела во „Алкалоид“ - Скопје, избрана како еден од најдобрите студенти на Медицинскиот факултет во Скопје. Од 2002 година е вработена на Клиниката за гинекологија и акушерство. Специјалистичкиот испит од областа гинекологија и акушерство го положила на 28.2.2007 година. Во 2008 година е избрана за помлад асистент по предметот гинекологија и акушерство. Испитите од втор циклус на студии ги положила со среден успех 10,0, а во 2012 го одбрала магистерскиот труд од областа на гинекологијата и акушерството – перинатологија, на тема “Улога на рН вредност на вагина во предикција на предвремено породување” при Медицински факултет, УКИМ, Скопје и се стекнала со звањето магистер на медицински науки.

Одлично го владее англискиот јазик и поседува сертификат за B2-ниво, FCE (First Certificate in English, University of Cambridge), а има и базично познавање на германскиот јазик. Студент е на трет циклус-докторски студии на Школата за докторски студии на УКИМ во Скопје од областа гинекологија и акушерство од 2013/14 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 939 од 2008, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Медицински факултет, кандидатката ас. д-р Корнелија Трајкова успешно изведува практична настава по предметот гинекологија и акушерство на прв циклус студии на студиската програма по општа медицина, стоматологија како и на студиските програми на високата школа за медицински сестри и техничари од 2008 година. Активно е вклучена во едукацијата на специјализанти по гинекологија и акушерство на Универзитетската клиника за гинекологија и акушерство.

Научноистражувачка дејност

Ас. д-р Корнелија Трајкова е автор и коавтор на 69 трудови и апстракти презентирани и објавени во домашни и странски списанија, од кои 48 се рецензирани во Билтенот на Универзитетот бр. 939 од 2008 г.

Листа на публикации:

1. **Daneva K.**, Bogdanova I. Examination of the Contamination Degree of Milk and Milk Products with *Listeria Monocytogenes*. 8th European Students Conference of the Charite Berlin.1997;157.

2. **Daneva K.** Bojadjieva B., Nikolov I., Bogdanova I., Lazareska M., Alabakovska S. Serum CK-BB Isoenzyme Activity in healthy And Asphyxiated Full-Term Newborns. 24th Annual Eastern Student Research Forum, Miami Florida USA. 1998;27:BO7
3. **Трајкова К.**, Миланова Е., Стојовски М., Палчевски З., Павловски Б., Бушиноска Г., Башеска Н. Хистолока дијагноза кај пациентки оперирани поради малигно заболување на ендометриум. Прв Охридски состанок на гинеколози и перинатолози. Охрид. Јуни 2005;150: ГО-011
4. **Трајкова К.**, Adamova G., Samardziski I., Gurzanova T., Dzikova E., Nikolova T., Krstevska I., Dimitrovska J. Breech Presentation and Parity. 8th World Congress of Perinatal Medicine. J Perinat Med 35 (2007) Suppl II. S285
5. **Трајкова К.**, Adamova G., Samardziski I., Dzikova E., Gurzanova T., Tofoski G., Hadzi Lega M., Pavlovski B., Markova A. Neonatal Outcome of Fetal Breech Presentation After Vaginal Delivery Versus Caesarean Section – Our Experience. 8th World Congress of Perinatal Medicine. J Perinat Med 35 (2007) Suppl II. S284
6. **Корнелија Д. Трајкова**, G. Adamova, I. Samardziski, E. Petkovska, T. Gurzanova, G. Tofoski, E. Dzikova, M. Hadzi Lega, B. Pavlovski. Perinatal Mortality of Preterm Infants and the Mode of Delivery. Second Congress of South East European Society of Perinatal Medicine. Istanbul, Turkey. 2007;51
7. **Корнелија Трајкова**, Gordana Adamova, Igor Samardziski, Tatjana Gurzanova, Elizabeta Petkovska, Borivoje Pavlovski, Gligor Tofoski, Elena Dzikova, Valentina Trpkovska, Tanja Nikolova. Perinatal outcome in very low birth weight infants according to the mode of delivery. Acta Obstet Ginecol Port 2008;suppl1;201
8. **Корнелија Трајкова**, Gordana Adamova, Igor Samardziski, Tatjana Gurzanova, Vladimir Trajkovski, Elizabeta Petkovska, Marija HadziLega, Elena dzikova, Aleksanadar Bojadziev, Iskra Krstevska, irena Aleksioska. Mortality rate among preterm delivered infants. Acta Obstet Ginecol Port 2008;suppl1;225
9. **К. Трајкова**, G. Adamova, I. Samardziski, E. Petkovska, D. Jovanova, M. HadziLega, T. Gurzanova, E. Dzikova, V. Trajkovski, V. Livrinova, A. Vojnika, A. Bina, S. Simeonova. Is Teenage Pregnancy a Risk of Prematurity and Poor Perinatal outcome? The Journal of Maternal-Fetal and Neonatal Medicine Vol 21 Suppl 1. 2008;127
10. **Корнелија Трајкова**, Gordana Adamova, Igor Samardziski, Sasha Jovchevski, Marija Hadzi-Lega, Elena Dzikova, Borivoje Pavlovski, Tatjana Gurzanova, Sladzana Simeonova, Irena Aleksioska. Preterm delivery in adolescent pregnancy. 9th Congress of Perinatal Medicine Berlin Germany.2009;831
11. **Корнелија Трајкова**, Г. Адамова, С. Јовчевски. Мерење на рН вредност на вагина за предикција на предвремено породување. Медикус. 2010;5(9):14
12. **Трајкова Корнелија**, Adamova G., Jovcevski S., Lazarova Stojovska A. Vaginal pH value in women with spontaneus preterm delivery. Acta morphol.2011;Vol 8(1):90-95
13. **Корнелија Трајкова**, G.Adamova, M. HadziLega, J. Georgievska, I.Samardziski, D. Jovanova, T. Gurzanova, S. Simeonova, G. Kocoski. Regular vaginal pH measurement and probiotics-reduced risk for preterm delivery, The 11th World Congress of Perinatal Medicine. Moscow. Russia 2013.
14. **Трајкова Корнелија**, Георгиевска Ј, ХаџиЛега М, Павловски Б, Сима А. рН вредност на вагина и должина на цервикален канал кај пациентки со заканувачки абортус. 3ти Конгрес на гинеколози и акушери на Македонија.Охрид. Р.Македонија Мај 2013;ПЕ1
15. Палчевски З., Адамова Г., Николовска Е., Бушиноска Г., **Данева К.** Матернални компликации асоцирани со царски рез. Втор Конгрес на Гинеколози и Опстетричари од Република Македонија Охрид. 2003;31
16. Самарџиски И, Николовска Е., **Данева К**, Павловски Б, Бушиноска Г. Царски рез кај карлична презентација на плодот - некогаш (1974-1977) и сега (1999-2002). Втор Конгрес на Гинеколози и Опстетричари од Република Македонија Охрид. 2003; 38

17. Димитров Го., Антовска В., Јовановска В., Хаџи-Лега Мар., **Данева К.**, Башеска Н. Анализа на факторите кои влијаат на дијагностичката точност на колпоскопски наведените биопсии на грлото на матката. Втор конгрес на гинеколози и опстетричари од Република Македонија, Охрид 2003;61
18. Сапунов С., Петровски Љ., Трајковски В., Мирковска Г., Давчева Б., **Данева К.** Евалуација на ендометриумот кај абнормалните утерине крварења. Втор конгрес на гинеколози и опстетричари од Република Македонија, Охрид, 2003;82
19. Adamova G., Aluloski I., **Daneva K.** Carski rez – Savremeni perioperativni menadzment. VII Kurs Skole Perinatalne Medicine, Budva SCG. 2004; 37
20. Filipce D., Spasovska L., Stankova K., Petrovska G., **Daneva K.** Fetal Anomalies of Urinary System-Prenatal Ultrasound Diagnosis and Post-Mortal Examination. VII Kurs Skole Perinatalne Medicine, Budva SCG. 2004; 41
21. Stankova K., Adamova G., Atanasova A., Todorovska I., Stankov A., Kokoromanova V., Dzikova E., **Daneva K.**, Risteska I. Correlation of Lamelar Body Count and Lecithin/Sphingomyelin Ratio in Determination of Fetal Lung Maturity. VII Kurs Skole Perinatalne Medicine, Budva SCG. 2004; 113
22. I. Samardziski, Gl. Dimitrov, J. Georgievska, **K. Daneva**, M. Pachemski. Transfallopian expulsion of IUCD – A Case Report. 8th European Society of Contraception Congress Edinburgh. 2004;063
23. Gordana Adamova, I. Aluloski, **K. Daneva**. Hidronefroticne renalne abnormalnosti (Opstruktivne anomalije urinarnog trakta). ECHO 04 Ultrazvuk u ginekologiji, perinatologiji i reproduktivnoj medicini, Ian Donald Inter – University School of Medical Ultrasound.Beograd. SCG. 2004;35-41
24. Milanova E., Naumov J., Stojovski M., Todorovska I., **Daneva K.** Operative Tretament of Cervical Premalignant Lesions and the Presence of High-risk Human Papilloma Virus as Ethologic Agent. Bratisl Lek Listy. 2004;105(10-11):365-7
25. Zisovska E., Zivkovic J., Martinovska I., **Daneva K.**, Kocovski G. Neonatal Early Onset Sepsis and its Correlation with Maternal Risk Factors. First South East European Congress in Perinatal Medicine. Thessaloniki, Greece. 2005;63
26. Tofoski G., Kochovski G., Dabeski D., **Daneva K.** Perinatal outcome in prolonged pregnancy. First South East European Congress in Perinatal Medicine. Thessaloniki, Greece. 2005;65
27. Jovanova D., Petrovska G., **Daneva K.** Pregnancy outcome related with maternal BMI and weight gain. First South East European Congress in Perinatal Medicine. Thessaloniki, Greece. 2005;68
28. Jovanova D., Antovska V., Palchevski Z., **Daneva K.** A case report – Prolapsed Umbilical Cord through Uretra. First South East European Congress in Perinatal Medicine. Thessaloniki, Greece. 2005;69
29. Tofoski G., Kochovski G., **Daneva K.**, Dabeski D., Palchevski Z. Pregnancy Termination Beyond 40 Weeks Gestation. First South East European Congress in Perinatal Medicine. Thessaloniki, Greece. 2005;71
30. Jovanova D., Jovanovska V., Stankova K., **Daneva-Trajkova K.**, Stojkovska S. Pregnancy and Uterus Duplex – A Case Report. International Forum on Birth. Rome Italy. 2005;94
31. Палчевски З., Адамова Г., Николовска Е., Бушиноска Г., **Данева К.** Матернални компликации асоцирани со царски рез. Втор конгрес на гинеколози и опстетричари од Република Македонија, Охрид, 2003;31
32. Самарџиски И, Николовска Е., **Данева К**, Павловски Б, Бушиноска Г. Царски рез кај карлична презентација на плодот - некогаш (1974-1977) и сега (1999-2002). Втор конгрес на гинеколози и опстетричари од Република Македонија, Охрид. 2003; 38
33. Димитров Го., Антовска В., Јовановска В., Хаџи-Лега Мар., **Данева К.**, Башеска Н. Анализа на факторите кои влијаат на дијагностичката точност на колпоскопски

- наведените биопсии на грлото на матката. Втор конгрес на гинеколози и опстетричари од Република Македонија, Охрид, 2003;61
34. Тофоски Г., Зисовска Е., Трајковски В., **Данева К.**, Станкова К., Кочовски Г. Перинатален исход кај вагинално оперативно породување. Прв охридски состанок на гинеколози и перинатолози. Охрид. Јуни 2005;68:Р-026
 35. Хаџи Лега М., Самарџиски И., Ристеска И., Атанасова А., **Данева-Трајкова К.** Тешка прееклампсија и нарушена хемостаза. Прв охридски состанок на гинеколози и перинатолози. Охрид. Јуни 2005;75:Р-041
 36. Самарџиски И., Станкова К., Ристеска И., Хаџи Лега М., **Трајкова К.**, Кочоски Г. Влијание на тешката прееклампсија врз прематуритетот и интраутериниот застој на растот. Прв охридски состанок на гинеколози и перинатолози. Охрид. Јуни 2005;78:Р-047
 37. Тофоски Г., Адамова Г., Зисовска Е., Трајковски В., **Данева К.**, Николовска Е., Груевски К., Самарџиски И. Близначка бременост ретроспективна анализа на завршување на бременоста во периодот 2000-2004 година на Клиниката за гинекологија и акушерство - Скопје. Прв охридски состанок на гинеколози и перинатолози. Охрид. Јуни 2005;79:Р-049
 38. Јанчевска Б. С., **Данева К.** Трансплацентарен трансфер на кадмиум. Прв Охридски состанок на гинеколози и перинатолози. Охрид. Јуни 2005;97:П-068
 39. Тофоски Г., Станкова К., Трајковски В., **Данева К.**, Кочовски Г. Завршување на бременост кај близначка бременост. Прв охридски состанок на гинеколози и перинатолози. Охрид. Јуни 2005;99:Р-070
 40. Ј. Георгиевска, С. Поповска, С. Георгиева, С. Сапунов, **К. Данева.** Наши искуства во третманот на акните со цспротероне ацетате. Прв охридски состанок на гинеколози и перинатолози. Охрид. Јуни 2005;112-113:ГЕ-007
 41. Бушиноска Г., Миланова Е., Стојовски М., Тантуровски Д., Палчевски З., Иванов Ј., **Трајкова К.**, Павловски Б., Стојковска С. Дистрибуција на високоризични лезии на цервикс по национални и возрасни групи. Прв охридски состанок на гинеколози и перинатолози. Охрид. Јуни 2005;147:ГО-007
 42. Бушиноска Г., Стојовски М., Миланова Е., Тантуровски Д., Иванов Ј., **Трајкова К.**, Николовска Е. Ендометријален карцином пропратен со друга неоплазма на женскиот генитален систем. Прв охридски состанок на гинеколози и перинатолози. Охрид. Јуни 2005;148: ГО-007
 43. Палчевски З., Наумов Ј., Тантуровски Д., **Трајкова К.**, Личоски Н., Проданова И. Хистолошки наоди кај пациентки оперирани поради оваријални малигноми. Прв охридски состанок на гинеколози и перинатолози. Охрид. Јуни 2005;148: ГО-012
 44. Палчевски З., Миланова Е., Тантуровски Д., **Трајкова К.**, Кипроска Г., Зографски Г., Тодоровски Ц. Приказ на хистолошки дијагнози и вредности на туморски маркери кај оваријални малигноми. Прв охридски состанок на гинеколози и перинатолози. Охрид. Јуни 2005;161: ГО-029
 45. Миланова Е., Стојовски М., Бушиноска Г., **Трајкова К.**, Стојковска С. Приказ на нашите првични искуства по употреба на интерферонска терапија аплицирана локално при третман на нискоризични лезии на грлото на матката. Прв охридски состанок на гинеколози и перинатолози. Охрид. Јуни 2005;162: ГО-030
 46. Миланова Е., Наумов Ј., Стојовски М., Тантуровски Д., Јовановска В., Николовска Е., **Данева К.**, Проданова И. Приказ на прогностички индекс според хистолошката дијагноза. Прв охридски состанок на гинеколози и перинатолози. Охрид. Јуни 2005;163: ГО-032
 47. Миланова Е., Стојовски М., Тантуровски Д., **Трајкова К.**, Бушиноска Г., Павловски Б., Панов С., Стојановска В. Споредба на застапеноста на типовите на хуман папилома

- вирус кај високо и нискоризични преканцерозни промени на грлото на матката. Прв Охридски состанок на гинеколози и перинатолози. Охрид. Јуни 2005;166: ГО-037
48. Adamova Gordana, **Daneva K.**, Stankova K., Dimitrov Go. Obstructive Anomalies of the Upper Urinary Tract. Hydronephrosis – Diagnostic Dilemmas. The Fetus as a Patient. St. Stefan, SCG. October 2005;64-65
 49. Dzikova E., Adamova G., Filipce D., Dimitrov Go., Stefaniya A., Petrovska G., **Trajkova K.**, Spasovska L. Ultrasound diagnosis of CNS and neural tube defects. The Fetus as a Patient. St. Stefan, SCG. October 2005;25
 50. G. Adamova, K. Stankova, **K. Trajkova**. Genitourinary infections in pregnancy: What to screen? Perinatal Medicine 2005, 9th Turco-Hellenic Congress of Perinatal Medicine. Kusadasi Turkey. 2005;41-44
 51. Antovska V., Dimitrov Go., Stefaniya A., **Trajkova K.**, Risteska I., Dzajkova O., Micevska M. Ca 125 as a Tumor Marker in Ovarian Cysts and its Predictive Value. VII National Congress on Sterility, Contraception and Hormone Replacement Therapy with International Participation. Borovetz Bulgaria. March 2006;26
 52. Antovska V., Dimitrov Go., Stefaniya A., Risteska I., **Trajkova K.**, Prodanova I., Baseska N. Local Estrogene Therapy in Patients with Vulvar Dystrophia – It's Effectiveness and Safety. VII National Congress on Sterility, Contraception and Hormone Replacement Therapy with International Participation. Borovetz Bulgaria. March 2006;26
 53. D. Jovanova, V. Jovanovska, G. Petrovska, **K. Trajkova**. Amniotomy and Oxytocin for Induction of Labor in Modern Obstetrics. XVIII FIGO World Congress of Gynecology and Obstetrics. Kuala Lumpur Malaysia. November 2006;Book 1:44
 54. I. Samardziski, M. Hadzi Lega, J. Georgievska, G. Tofoski, I Ristevska, **K. Trajkova**, G. Kochoski. Severe Preeclampsia – Impact on Prematurity and Low Birth Weight. XVIII FIGO World Congress of Gynecology and Obstetrics. Kuala Lumpur Malaysia. November 2006;Book 4:154
 55. Hadzi Lega M., Adamova G., Livrinova V., Hadzi Lega Mak., Petrovski Lj., Jovanova D., Jovanovska V., **Daneva K.** Lactic Dehydrogenase as a Marker of Adverse Pregnancy Outcome in Severe Preeclampsia. 8th World Congress of Perinatal Medicine. J Perinat Med 35 (2007) Suppl II. S169
 56. Gordana Adamova, **K. Trajkova**, I. Krstevska, G. Kocoski. Preterm Delivery: Myths and Facts. Second Congress of South East European Society of Perinatal Medicine. Istanbul, Turkey. 2007;24
 57. Milanova E., **Trajkova K.**, Panov S., and Stojanovska V. Human Papilloma Virus Typisation by Polymerase Chain Reaction, Made on an Infected Tissue of the Uterine Cervix- Our Experience. 2007. In: Harold V. Vliet (Ed.) Cancer Research, Trends Nova Science Publishers. ISBN: 1-60021-522-X (9781600216480).
 58. Adamova G, Stankova K, **Trajkova K.** Genitourinary infections if pregnancy: What to screen? Fisrt National Neonatology Days of RM. 2008
 59. **T.Nikolova**, G.Adamova, A.Vojnika, B.Pavlovski, **K.Trajkova**, A.Bina, V.Tofiloska. Incidence and predictors of cesarean delivery for the second twin after vaginal delivery of the first twin. The 11th World Congress on Controversies in obstetrics, gynecology and infertility. Paris. France. 2008
 60. Adamova G. **Trajkova K.**, Nikolovska E. How essencial is the Invasive Prenatal Diagnosis? Joiurnal of Macedonian medical Association.Mac Med review, 2008;62(3):12-16
 61. M HadziLega, **K. Daneva Trajkova**, V. Livrinova, T. Nikolova. Umbilical artery pulsatility index in pregnancies complicated by insulin dependent diabetes mellitus without hypertension. The Journal of Maternal-Fetal and Neonatal Medicine Vol 21 Suppl 1. 2008;194

62. Igor Samardziski, Gordana Adamova, Tanja Mileva, **Kornelija Trajkova**, Gligor Tofoski, Tanja Nikolova, Aneta Sima. Macrosomic fetus (≥ 4500 g)-is vaginal delivery to be conduct? Acta Obstet Ginecol Port 2008;suppl1;79
63. Tatjana Gurzanova Mileva, Gordana Adamova, Igor Samardziski, **Kornelija Trajkova**, Elizabeta Petkovska, Borivoje Pavlovski, Gligor Tofoski, Elena Dzikova, Goran Kocoski, Ana Markova. Perinatal outcome of preterm newborns with birth weight from 1500 to 2500g. Acta Obstet Ginecol Port 2008;suppl1;81
64. Gordana Adamova, **Kornelija Trajkova**, Goran Kocoski, Bratica Lazova, Olga dzajkova. Controversies in Prenatal Diagnosis. South-East European Congress in Perinatal Medicine. Belgrade. Serbia 2009;43
65. Анета Сима, Ј. Героѓиевска, М. ХаџиЛега, **К. Трајкова**, А. Војника, С. Симеонова. Хистолошка диференцијација на крварења кај пациентки во постменопауза. 3ти Конгрес на гинеколози и акушери на Македонија.Охрид. Р.Македонија, мај 2013;ОГ10
66. Исјановски Ф, Георѓиевска Ј, **Трајкова К.**, ХаџиЛега М. Преваленца на вагинални и цервикални инфекции кај пациентки со заканувачки абортус во наша средина. 3ти Конгрес на гинеколози и акушери на Македонија.Охрид. Р.Македонија, мај 2013;ПЕ54
67. Сима Анета, Георѓиевска Ј, Нastosка Б, **Трајкова К**, Павловски Б, Ристеска И. Евалуација на пациентки со ектопична бременост третирани конзервативно со метотрексат на УТАК. 3ти Конгрес на гинеколози и акушери на Македонија.Охрид. Р.Македонија, мај 2013;ХР6
68. Георѓиевска Ј, Поповска С, Ристеска И, Сима А, **Трајкова К**, Павловски Б. Абортусот како неповолен метод на планирање на семејството. 3ти Конгрес на гинеколози и акушери на Македонија.Охрид. Р.Македонија, мај 2013;ХР8
69. Павловски Б, Созовска Белчовска Е, Георѓиевска Ј, **Трајкова К**, ХаџиЛега М. Евалуација и третман на пациентки со аднексална и оваријална торзија. 3ти Конгрес на гинеколози и акушери на Македонија. Охрид. Р.Македонија, мај 2013;МИХ4

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Ас. Д-р Корнелија Трајкова активно е вклучена во стручно-апликативната работа на Универзитетската клиника за гинекологија и акушерство во Скопје и во едукативно-практичната настава по предметот гинекологија и акушерство како помлад асистент. Има учество со трудови на меѓународни конгреси и учества на состаноци и курсеви на поедини здруженија од областа на гинекологија, акушерство и перинатална медицина, во земјата и странство.

Има реализирано и стручни престои-едукации, меѓу кои во 1998 и 1999: “Eastern Student Research Forum” Miami, Florida, USA; во 2002 - International Manual Vacuum Aspiration (MVA) training Skopje, Macedonia; во 2004 - VII Kurs Skole Perinatalne Medicine- Novine u perinatalnoj medicini, Budva, SCG; во 2007 – Perspectives in Gynaecological Oncology and Colposcopy Teaching Session, Ohrid, Macedonia; во 2008 година, во King’s College Hospital, Harris Birthright Research Center за фетална медицина во Лондон, Обединето Кралство, каде го завршила и курсот за ултразвук на Fetal Medicine Foundation; во 2008- European School for Maternal, Newborn, Child and Adolescent Health, Trieste, Italy; во 2009 Ian Donald Inter-University School of Ultrasound in obstetrics, gynecology and neonatology, Tirana, Albania; во 2010- Ian Donald Inter-University School of Ultrasound in obstetrics, gynecology and neonatology, Erich Saling School of Perinatal Medicine and prevention of preterm delivery и International Academy of Perinatal Medicine, Dubrovnik, Croatia; во 2014 – Salzburg Columbia University Seminar – Maternal & Infant Health, Salzburg, Austria (добитник на награда за најдобра презентација).

Акредитиран испитувач е при Лекарската комора на Македонија за стручен испит на доктори на медицина за стекнување со основна лиценца; член е на Националниот комитет за

безбедно мајчинство од формирањето до 2012 г. член е на Работната група за изготвување на Национална стратегија за безбедно мајчинство при Министерството за здравство на РМ и UNICEF; член е на националниот стручен тим за усвојување и адаптација на Клинички упатства од областа на перинатологијата 2008-2010; член е на стручниот тим за надзор на гинеколошко-акушерските одделенија и болници во РМ назначен од министерот за здравство на РМ, 2009-2010; член е на тимот од Универзитетската клиника за гинекологија и акушерство во Скопје за КМЕ за матични гинеколози во 2011; член е на работната група за изработка-адаптација на МЗД Национални упатства од областа на акушерство и гинекологија во 2012; член е на работната група за изготвување на мајчина книшка, при Министерството за здравство на РМ; член е на Научен одбор на South-East European Congress of Perinatal Medicine (SEECPM) и на Конгресот на Здружението на гинеколози и акушери на РМ во 2013; член е на Едукативен одбор на Здружението за перинатална медицина на Југоисточна Европа (SEESPM); член е на Организационен одбор на курсеви и школи на Македонскиот огранок на Јан –Доналд Интер-Универзитетска школа за ултразвук во акушерство, гинекологија и неонатологија; стручен консултант за изработка - адаптација на МЗД Национални клинички упатства од областа перинатологија на Р. Црна Гора, UNICEF, 2014; член е на Лекарската комора на РМ, МЛД, национални и интернационални асоцијации од областа на акушерството, гинекологијата и перинатологијата; активно учествувала во едукативен процес за репродуктивно здравје и контрацепција меѓу адолесцентите – проект - контрацепција во училиштата за средно образование во РМ (2011-2013); активна партиципација во информативни и едукативни презентации на тема репродуктивно здравје, СПИ, ХИВ/СИДА во соработка со невладини организации; информативни презентации од област гинекологија во основни училишта, активно учество во национални и интернационални курсеви, конференции и конгреси.

Оценка од евалуација

Кандидатката ас. д-р Корнелија Трајкова, во зимскиот семестар 2014/2015 година, има оценка 9,98 од анонимно спроведената анкета на студентите на Медицинскиот факултет.

III. Ас. д-р Искра Крстевска

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката ас.д-р Искра Крстевска е родена на 14.11.1979 г. во Скопје. Средното образование го завршила во Canton, USA. Во 2004 год. дипломирала на Медицинскиот факултет во Скопје со просечен успех 8,85. Од 2006 г. била примена во редовен работен однос на Клиниката за гинекологија и акушерство, каде што и се уште работи. Од мај 2010 е специјалист по акушерство и гинекологија и активно учествува во сите активности на македонските лекарски здруженија од областа на гинекологијата и акушерството. Во 2008 е избрана за помлад асистент по предметот гинекологија и акушерство. Студент е на трет циклус - докторски студии на Школата за докторски студии при УКИМ во Скопје од 2011 година. Одлично го владее англискиот јазик и поседува сертификат за IELTS, од 7/2/2015, со оценка 7,5.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 939 од 2008, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2 НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Медицински факултет, кандидатката ас. д-р Искра Крстевска успешно изведува практична настава на прв циклус студии на студиската програма по општа медицина и стоматологија по предметот гинекологија и акушерство, како и на студиските програми за Високата школа за медицински сестри/техничари од 2008 година.

Научноистражувачка дејност

Ас. д-р Искра Крстевска е автор и коавтор на дваесетина апстракти и неколку трудови објавени во домашни и странски списанија. Во прилог се набројани дел од нив:

1. Фреквенција на изолација на campylobacter од пациенти со ентероколитис во текот на 1994-1998 год. Крстевска И. 23ти Интернационален медицински студентски научен конгрес, Охрид 2000г
2. Clinical characteristics of premature breast development in macedonian girls Krstevska I. 13th European Students Conference for promising biomedical scientists and future doctors, Berlin, 2002
3. Breech presentation and parity 8th World Congress of Perinatal Medicine, Florence, 2007 Trajkova K, Adamova G, Samardziski I, Gurzanova T, Dzikova E, Krstevska I.
4. Successful full-term pregnancy and delivery after oocyte donation and ivf in a woman with turner sy 8th World Congress of Perinatal Medicine, Florence, 2007 Jovanova D, Popovska S, Jovanovska V, Krstevska I.
5. Hysteroscopic evaluation of pre/neoplastic endometrial lesions, 16th International Meeting Of The European Society Of Gynecological Oncology, Belgarde 2009 Krstevska I, Kuzeska K, Dimitrov G, Georgievska J, Jurukovska L, Tofoski G
6. Preterm delivery: myths and facts, Second Congress of South East European Society of Perinatal Medicine, Istanbul 2007, Adamova G, Trajkova K, Krstevska I, Kocoski G
7. Screening for premature sexual development in school girls in the community of Karposh-Skopje, 45th Annual Meeting of the European Society for Paediatric Endocrinology (ESPE), Rotterdam, The Netherlands, 2006
8. Mortality rate among preterm delivered infants, Kornelija Trajkova, Gordana Adamova, Igor Samardziski, Tatjana Gurzanova, Vladimir Trajkovski. Elizabeta Petkovska, Marija Hadzi Lega, Elena Dzikova, Aleksandar Bojadziev, Iskra Krstevska, Irena Aleksioska. Acta Obstet Ginecol Port 2008; suppl; 225
9. Evaluation of risk for complications during operative gynecologic laparoscopy in patients with previous laparotomy, American Association of Gynecologic Laparoscopists (AAGL) 5th International Congress on Minimally Invasive Gynecology in conjunction with Turkish Society of Gynecological Endoscopy (TSGE) 4th Annual Scientific Meeting, Istanbul, Turkey, 2011
10. Preoperative ultrasound diagnose of endometrial polyps. Hysteroscopic evaluation and histopathological confirmation of resected polyps. Combination of diagnostic procedures. American Association of Gynecologic Laparoscopists (AAGL) 5th International Congress on Minimally Invasive Gynecology in conjunction with Turkish Society of Gynecological Endoscopy (TSGE) 4th Annual Scientific Meeting, Istanbul, Turkey, 2011
11. Menagment of sexual transmited diseases. Epidemiology of HIV/Aids, prevention, diagnostics, counseling and testing, Ministry of Health of Republic of Macedonia and WHO, Mavrovo, Macedonia 2011

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Ас. д-р Искра Крстевска активно е вклучена во стручно-апликативната работа на Универзитетската клиника за гинекологија и акушерство, и тоа во конзервативниот и оперативен третман на бенигни и онколошки заболувања од областа на гинекологијата и акушерството.

Ас. д-р Искра Крстевска има реализирано подолги стручни престои-едукации од областа на оперативната гинекологија, урогинекологија и минимално инвазивна гинеколошка хирургија во следниве универзитетски болници: Hospital del Mar, Universita de Autonomia, Barcelona, Оддел за гинекологија и акушерство, август/септември 2004 год.; Клинички центар- Љубљана, Клиника за гинекологија и акушерство, Универзитет во Љубљана, октомври-ноември 2011 година; Department for Gynecologic Oncology and Minimal Invasive Surgery, Acibadem Hospital Group, Maslak Acibadem Hospital, Acibadem Instambul Medical University, октомври-јануари 2012/2013 година; Department for Gynecology, Department of Surgical Sciences, gynecologic oncology, minimal invasive surgery and pelvic floor surgery, University Medical Center Eppendorf, UKE, Hamburg, Germany март-јуни 2014 година.

Следат пократки усовршувања и едукации, и тоа следниве: Ultrasound screening in the first trimester of pregnancy- Perinatal medicine association in Macedonia 2006, Perspectives on gynecological oncology and colposcopy course-Macedonian association of cervical pathology and colposcopy 2007, Ultrasound screening in the second trimester of pregnancy- Perinatal medicine association in Macedonia 2007, Hands on surgery workshop on gynecologic endoscopy- Remedika Hospital under the mentorship of professors from University of Ljubljana, Slovenia октомври 2010, Ian Donald Inter-University School of Medical Ultrasound, септември, 2013, Ohrid, Macedonia, Ian Donald Inter-university School of Gynecologic Ultrasound, септември, 2014, Study and collaboration visit at Clinical University Center of Belgrade, European Center for Trans-Gender Surgery, Prof Dr Miroslav Gjorgjevic, ноември, 2014.

Ас. д-р Искра Крстевска учествува и во проектот на Министерството за здравство на Република Македонија за медицина заснована на докази (МЗД): национални упатства од областа на акушерството и гинекологијата како едукатор на матични доктори по општа медицина 2014/2015 година. Кандидатката била вклучена во проект на изработка на преводи на стручна литература од областа на гинекологијата и акушерството. Ас. д-р Искра Крстевска е акредитиран испитувач при Лекарската комора на Македонија за стручен испит за доктори на медицина за стекнување на основна лиценца.

Оценка од самоевалуација

Кандидатката ас.д-р Искра Крстевска, за зимскиот семестар од 2014/2015 година, доби највисока (9,75) позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Медицинскиот факултет.

IV. Д-р Слаѓана Симеонова Крстевска

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката д-р Слаѓана Симеонова Крстевска е родена на 24.6.1980 година во Скопје, Р.Македонија. Средното медицинско училиште го завршила во Скопје со одличен успех. Со високо образование се стекнала на Медицинскиот факултет, на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во 2004 година, со просечна оценка 9,22. Одлично го владее англискиот јазик и поседува сертификат за B2-ниво, FCE (First Certificate in English, University of Cambridge). Во ноември 2005 г. започнала со приватна специјализација по гинекологија и акушерство. Од декември 2009 г. е специјалист по акушерство и

гинекологија и активно учествува во сите активности на македонските лекарски здруженија од областа на гинекологијата и акушерството. Во мај 2011 г. била примена во редовен работен однос на Клиниката за гинекологија и акушерство каде што и се уште работи. Студент е на трет циклус-докторски студии на Школата за докторски студии на УКИМ во Скопје од областа клиничка медицина од 2012/13 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Научноистражувачка дејност

Д-р Слаѓана Симеонова Крстевска е автор и коавтор на петнаесетина трудови од областа на гинекологијата и акушерството објавени во стручни списанија и со кои учествувала на домашни и конгреси со меѓународно учество. Во прилог се набројани дел од нив:

1.S.Simeonova Krstevska, B.Krstevska, V.Velkoska Nakova, M.Hadzi Lega, I.Samardziski, V.Serafimoski, V.Livrinova, I.Todorovska, A.Sima. Effect of lipid parameters on foetal growth in gestational diabetes mellitus pregnancies. Macedonian Academy of Sciences and Arts. Contributions. Section of medical sciences, XXXV 2, 2014

2.Simeonova Krstevska S., Samardziski I, Livrinova V, Todorovska I, Trajkova K, Sima A, Dimitrovska J, Obstetric outcome of severe preeclampsia, PP56, 5th South East European Congress of Perinatal Medicine and the 4th Pan-Hellenic Congress on Ultrasound in Obstetrics and Gynecology, Thessaloniki, Greece, march 1st-3rd, 2013,

3.K Trajkova; G.Adamova, M.Hadzilega, J.Georgievska, I.Samardziski, D.Jovanova, T.Gurzanova, S. Simeonova, G.Kocoski. University Clinic of Obstetrics and Gynecology, Skopje REGULAR VAGINAL PH MEASUREMENT AND PROBIOTICS-REDUCED RISK FOR PRETERM DELIVERY.. J. Perinat. Med. 41 (2013) • DOI 10.1515/jpm-2013-2003 1370

4.S.Simeonova Krstevska, A.Lazarova, M.Hadzi Lega, D.Milkovski, D.Janevska, J.Dimitrovska, University Clinic of Obstetrics and Gynecology, University Clinic of Gastroenterology, PHO Jasmina. Pain under the right liver lobe in the second trimester of pregnancy: a case report. 3rd Congress of Gynecologists and Obstetricians of Macedonia, Abstract Book, PE29, 16-19th may 2013, Ohrid, Macedonia

5.I.Samardziski, V.Livrinova, I.Todorovska, S.Simeonova, M.Tanturovski. University Clinic of Obstetrics and Gynecology, Intraabdominal bleeding caused by spontaneous rupture of ligamentum latum in pregnancy. 3rd Congress of Gynecologists and Obstetricians of Macedonia, Abstract Book, PE10, 16-19th may 2013, Ohrid, Macedonia

6.Todorovska I. Hadzi Lega M. Samardziski I, Livrinova V, Dabeski D, Simeonova S. University Clinic of Obstetrics and Gynecology. Prediction of ultrasound findings in cases of placenta praevia for placenta accreta and percreta. 3rd Congress of Gynecologists and Obstetricians of Macedonia, Abstract Book, PE18, 16-19th may 2013, Ohrid, Macedonia

7.Simeonova Krstevska S, Livrinova V, Samardziski I, Todorovska I, Petkovic E, Lazarova A, University Clinic of Obstetrics and Gynecology, Republic Institute of Transfuziology. D-dimer levels in pregnancy. 3rd Congress of Gynecologists and Obstetricians of Macedonia, Abstract Book, PE34, 16-19th may 2013, Ohrid, Macedonia

8.Samardziski I, Simeonova Krstevska S, Livrinova V, Hadzi lega M, Stojanovski Z, Sima A. University Clinic of Obstetrics and Gynecology. University Clinic of Hematology. Chronic myeloid leukaemia in pregnancy: a case report. 3rd Congress of Gynecologists and Obstetricians of Macedonia, Abstract Book, PE76, 16-19th may 2013, Ohrid, Macedonia

9.Sima A, Georgievska J, Hadzi Lega M, Trajkova K, Vojnika A, Simeonova S, Histologic differentiation of vaginal bleeding in postmenopausal patients. 3rd Congress of Gynecologists and Obstetricians of Macedonia, Abstract Book, OG 10, 16-19th may, 2013, Ohrid, Macedonia

10.S.Simeonova Krstevska, Lj.Petrovski, I.Samardziski, M.Hadzi Lega, V.Livrinova, I.Todorovska, K.Trajkova, V.Tofiloska, A.Sima, J.Dimitrovska. University Clinic of Obstetrics and Gynecology, PHO Jasmina. Genital Infections as a risk factor for premature contractions. 8th National Congress of Maternal Fetal Medicine and Perinatology Association of Turkey, Abstract Book, PP-009. 11-14th oct 2012, Istanbul, Turkey

11.Velkoska Nakova V., Krstevska B., Dimitrovski Ch.,Simeonova S., Hadzi Lega M., Serafimovski V., Prevalence of thyroid dysfunction and autoimmunity In pregnant women with gestational diabetes and diabetes type 1. Macedonian Academy of Sciences and Arts. Contributions. Section of biological and medical sciences, XXXI 2, 2010.

12.Крстевска Б., Мишевска С., Јаневска Е., СИМЕОНОВА С., Ливринова В., Пемовска Г., Велкоска-Накова В., Серафимоски В. Гестациски дијабет-влијание на индексот на телесна тежина и гликемиска контрола на мајката врз родилната тежина на бебето. Macedonian Academy of Sciences and Arts. Contributions. Section of biological and medical sciences, XXX/2, 2009, 115-124

13.S.Simeonova, B.Poposki. Adaptation ability of the caesarean babies. 27th international medical student's scientific congress. Abstract Book, pg 44, Ohrid 2004

14.S.Simeonova, B.Poposki. Meconial stained amniotic fluid and perinatal asphyxia in the newborn. 26th International Medical Student's Scientific Congress. Abstract Book, pg 180-181 Ohrid 2003

15.S.Simeonova, B.Poposki. Correlation between the depth of birth asphyxia and enzymatic brain activity. European Student's Conference Berlin, Abstract Book, pg 558. 2003

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Слаѓана Симеонова Крстевска активно е вклучена во стручно-апликативната работа на Универзитетската клиника за гинекологија и акушерство, Оддел за перипартална интензивна нега и терапија. Во јули 2009 година престојувала на Семинар за јавноздравствен пристап кон здравје на мајки, деца и адолесценти, во Burlo Garofolo, Трст, Р.Италија. Во 2012 и 2014 година го посетувала Интеруниверзитетскиот курс за ултразвук во акушерство и гинекологија Ian Donald во Р. Македонија. Д-р Слаѓана Симеонова Крстевска активно е вклучена во едукација на матични лекари од областа на перинатологијата во рамки на проект за континуирана медицинска едукација на Министерството за здравство.

V. Д-р Ирена Алексискока Папестиев

1. Биографски податоци и образование

Д-р Ирена Алексискока Папестиев е родена на 28.7.1981 во Охрид. Основно и средно образование завршила во Охрид со одличен успех 5.0. На Медицинскиот факултет при УКИМ, Скопје, се запишала во учебната 2000/2001, а дипломирала во јули 2006 година со среден успех 9,97. Прогласена е за најдобар студент на генерацијата од страна на Ректоратот на УКИМ и Владата на Република Македонија. Постдипломски студии запишала во учебната 2006/2007 година, а испитите ги положила со среден успех 10. Магистрирала во септември 2014 година на тема „Предиктивна вредност на скоринг системите за присуство на ендометријален малигнитет” на Медицинскиот факултет при УКИМ, Скопје, и се стекнала со звањето магистер на медицински науки. Решение за специјализација по гинекологија и акушерство добила во мај 2007 година, а специјализацијата ја завршила во мај 2012 година. Од декември 2009 година е вработена на Универзитетската клиника по гинекологија и акушерство (УТАК), во Скопје.

Одлично го познава англискиот јазик, за што има приложено сертификат од University of Cambridge for Preliminary English Test.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Д-р Ирена Алексиоска Папестиев активно е вклучена во стручната работа на Клиниката и едукативно-практичната настава по предметот гинекологија и акушерство. Има учествувано со трудови на меѓународни конгреси и учествувала на состаноци и курсеви на одделни здруженија од областа на гинекологијата и акушерството.

Од март 2011 е инструктор на интернационалната Advanced Life Support Group. Во ноември 2011 година (Сараево) го посетила курсот за инструктори- Generic Instructor Course, а во декември 2011 (Сараево) март 2012 (Манчестер) и февруари 2013 и 2014 (Манчестер) била инструктор на Managing Obstetric Emergencies and Trauma (MOET) Course, во организација на Advanced Life Support Group- United Kingdom.

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Д-р Ирена Алексиоска е автор и коавтор на дваесетина апстракти и неколку трудови објавени во домашни и странски списанија. Во прилог се набројани дел од нив:

1. Aleksioska Irena, Vasil Papestiev and Vedran Stojanovic

The Effect of compression on venous system of the lower limbs after sport effort Abstract book 25th International Medical Students Scientific Congress 23-26 May 2002, 32

2. Aleksioska Irena, Papestiev Vasil Correlation of plasma leptin to gender, body mass index and blood lipids Abstract book, 26th International Medical Students Scientific Congress May 23-26, 2003, Ohrid, Macedonia, 129

3. Aleksioska Irena, Papestiev Vasil Incidence of Chlamydia trachomatis in genital infections – 11th Annual International Ain Shams Medical Students' Congress, Recent Advances of Medicine – (16-19 February) 2003, Cairo, Egypt, 24

4. Vasil Papestiev, Irena Aleksioska STI among trafficked women in Macedonia Program & Abstract, 11th Annual International Ain Shams Medical Students' Congress, 16-19 February 2003, Cairo, Egypt. 236

5. Vasil Papestiev, Irena Aleksioska Correlation of oxygen consumption and anthropological parameters with plasma leptin level in male athletes Abstract book, 26th International Medical Students Scientific Congress, May 23-26 2003, Ohrid, Macedonia. 58

6. Irena Aleksioska, Natasha Aleksioska Basal cell carcinoma – The surgery with an effective solution to this problem A book of Abstract. 29th International Medical Scientific Congress. 31 May – 03 June 2006, Ohrid, Macedonia. 78.

7. Irena Aleksioska, Vasil Papestiev Total plasma nitric oxide levels in patents with active venous ulcers Lijecnicki vjesnik. 6th Zagreb International Medical Summit for Medical Students and Young Doctors. November 9th – 12th – 2006, Zagreb, Croatia. 24

8. Vasil Papestiev, **Irena Aleksioska**. Effect of International pneumatic compression and two different IPC regiments (slow and fast) on total nitric oxide among patients with venous ulcers. Lijecnickivjesnik, 6th ZIMS, Zagreb International Medical Summit for Medical Students and Young Doctors. November 9th – 12th 2006 Zagreb, Croatia. 24

9. A. Daneva-Markova, S. Jovcevski, A. Vojnika, **I. Aleksioska**, N. Aleksioska Manifestation of Somatic Disturbances in Early Post Menopause in Women after Physiological and Surgical Menopause A book of Abstract. 13th Biennial Meeting of the Gynecologic Cancer Society (IGCS 2010) Prague, Czech Republic, (October 23-6.2010)

10. T. Nikolova, G. Dimitrov, V. Jovanovska, I. Alulovski, T. Gurzanova, **I. Aleksioska**, S. Nikolovski, B. Talevska, N. Nikolova Cervical intraepithelial neoplasm in women with systemic lupus erythematosus A book of Abstract. 13th Biennial Meeting of the International Gynecologic Cancer Society (IGCS 2010) Prague, Czech Republic, (October 23-26, 2010)

11. **I. Aleksioska Papestiev**, M. HadziLega, A. Stefaniya, G. Kocoski, E. Nikolovska, A. Lazarova, M. Tanturovski, T. Nikolova, N. Aleksioska, A. Janushevska, V Chibisheva. Vaginal birth after caesarean section (VBAC) at University Clinic o Obstetrics and Gynecology, Skopje, Macedonia, 3rd Congress of gynecologists and obstetricians of macedonia

12. . A. Stefaniya, **I. Aleksioska Papestiev**, G. Kochoski, E. Nikolovska, A. Lazarova, M. Tanturovski, T. Nikolova, N. Aleksioska, A. Janushevska, V. Chibisheva. Effect of Body Mass Index on pregnancy outcomes in patients with previous cesarean section, 3rd Congress of gynecologists and obstetricians of macedonia

13. Kornelija Trajkova, Gordana Adamova, Igor Samardziski, Tatjana Gurzanova, Vladimir Trajkovski. Elizabeta Petkovska, Marija HadziLega, Elena Dzikova, Aleksandar Bojadziev, Iskra Krstevska, **Irena Aleksioska**. Mortality rate among preterm delivered infants. Acta Obstet Ginecol Port 2008; suppl; 225

14. Kornelija Trajkova, Gordana Adamova, Igor Samardziski, Sasha Jovchevski, Marija HadziLega, , Elena Dzikova, Borivoje Pavlovski, Tatjana Gurzanova, Slogana Simeonova, **Irena Aleksioska**. Preterm delivery in adolescent pregnancy. 9th Congress of Perinatal Medicine Berlin Germany. 2009; 839

15. Ilieva N, HadjiLega M, Samardjiski I, Livrinova V, Todorovska I, Aleksioska I, Simeonova S, Pop Georgievska M. Maternal and newborn outcomes in eclampsia cases. Abstract Book, 30th Jubilee Congress of The Fetus as a Patient Society, May 08-10, 2014, Budva, Montenegro

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ И ДЕЈНОСТ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Д-р Ирена Алексоска е активно вклучена во стручно-апликативната работа на Универзитетската клиника за гинекологија и акушерство.

Во текот на специјализацијата како и во текот на специјалистичкиот стаж редовно посетувала состаноци од континуираната медицинска едукација и стручни школи. Во ноември 2009 година престојувала на Harris Birthright Centre for Fetal Medicine, at King`s College Hospital London и учествувала на курсот Doppler in Obstetrics and Ultrasound and Labor, London. Во јуни 2010 година го посетила курсот Techniques of Diagnostic and Operative Hysteroscopy, како и курсот Laparoscopic suturing skills. Во септември 2012 година го посетила 1st Macedonian Ian Donald Course-Advanced in Ultrasound in Obstetrics, Gynecology and Neonatology. Во мај 2013 го посетила Pre-congress Colposcopy Course. Во ноември 2013 година имала едномесечен стручен престој, на Клиниката за гинекологија и акушерство во Хадера, Израел.

Акредитиран испитувач е при Лекарската комора на Македонија за стручен испит за доктори на медицина за стекнување на основна лиценца.

Кандидатката била вклучен во проект на изработка на преводи на стручна литература од областа на гинекологија и акушерство.

VI. Д-р Наташа Илиева

1. Биографски податоци и образование

Д-р Наташа Илиева е родена на 14.9.1983 година во Охрид, Р. Македонија, каде завршила основно и средно образование со одличен успех. Во 2001 година се запишала на Медицинскиот факултет при Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” во Скопје како единствен студент со максимален број на поени на приемниот испит. Дипломирала во јуни 2007 година со просек 9.85. Во мај 2008 година се запишала на специјализација по гинекологија и акушерство, а специјалистичкиот испит го положила во мај 2013 година. Вработена е на Универзитетската гинеколошко акушерска клиника од декември 2011 година на Медицинскиот факултет за вработување на најдобрите студенти во генерацијата.

Активно зборува англиски јазик и има солидно познавање на германскиот јазик; поседува исклучителни компјутерски вештини.

По завршувањето на Медицинскиот факултет во октомври 2007 година се запишала на магистерски студии (гинекологија и акушерство), кои се во завршна фаза, пред одбрана на магистериум.

2. Научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката до денот на пријавата

Научноистражувачка дејност

Д-р Наташа Илиева има објавено вкупно 11 научни трудови од гинеколошко-акушерската област, од кои 3 труда во меѓународни научни списанија и 8 труда во зборници од научни собири.

Листа на публикации:

1. Antovska SV, Bashevska N, Aleksioska N. Predictive Values of the Ultrasound Parametars, CA-125 and Risk of Malignacy Index in Patients with Ovarian Cancer, *Klinicka Onkologie*. 2011; 24:435-442
2. Antovska SV, Basheska N, Grncarova Z, Aleksioska N. Relationship among bacterial vaginosis, local inflammatory response and presence of cervical intraepithelial neoplasia in women with and without human papilloma virus infection. *Korean J Obstet Gynecol* 2012; 55(7): 468-476
3. Georgievska J, Antovska V, Basheska N, Aleksioska N. Androgen Secreting Steroid Cell Tumor of the Ovary Represented with Postmenopausal Bleeding and Extensive Hirsutism. *Maced J Med Sci*. 2013 Dec 15; 6(4): 431-436

Листа на постерски презентации:

1. Aleksioska N, Iliev D, Ivanova M, Joksimovik V. EUROHIS filed test- chronic physical conditions in Macedonia ,Abstract book, 28th International Medical Student Scientific Congress, May 19rd-22th , 2005, Ohrid Macedonia, 31
2. Iliev D. Aleksioska N, Mujovik E .Tuberculosis in Macedonia - New Public Health Interventions and Challenge .Abstract book, 28th International Medical Student Scientific Congress, May 19rd-22th , 2005, Ohrid Macedonia, 36
3. Aleksioska I, Aleksioska N. Basal cell carcinoma-The Surgery with an effective solution to this problem, Abstract book, 29th International Medical Student Scientific Congress, May 19rd-22th , 2006, Ohrid Macedonia, 63
4. Ivanova M, Joksimovik V, Aleksioska N, Davitkov P, Isjanovski I, Tosanova B, Majstorceva M. Maternal level of education in BCG covering in children of Macedonia, Abstract book, 28th International Medical Student Scientific Congress, May 19rd-22th , 2005, Ohrid Macedonia, 25
5. Jedikovska D, Isjanovski I, Tosanova B, Aleksioska N, Joksimovik V. Coronary artery disease in diabetes mellitus patients epidemiological characteristics and risk factors for its onset, Abstract book, 28th International Medical Student Scientific Congress, May 19rd-22th , 2005, Ohrid Macedonia, 27
6. Isjanovski I, Jedikovska D, Majstorceva M, Gorevski J, Ivanova M, Aleksioska N. Cerebrovascular disease in patients with diabetes mellitus epidemiological characteristics and risk factors for its onset, Abstract book, 28th International Medical Student Scientific Congress, May 19rd-22th , 2005, Ohrid Macedonia, 33
7. A. Daneva Markova, S. Jovcevski, A. Vojnika, I. Aleksievska, N. Aleksievska
Manifestation of Somatic Disturbances in Early Post Menopause in Women after Physiological and Surgical Menopause, Abstract Book, 13th Biennial Meeting of the International Gynecologic Cancer Society – IGCS 2010, October 23-26, 2010, Prague, Czech Republic, 880
8. V. Antovska, N. Aleksioska
The Effectiveness of Manchester-Shirodkar in Correction of the Genital Prolapse in Young Women. Abstract Book, AAGL 5th International Congress on Minimally Invasive Gynecology in conjunction with Turkish Society of Gynecological Endoscopy (TGSE) 4th Annual Scientific Meeting, April 6-110, 2011, Istanbul – Turkey, 148

9. V. Antovska, V. Iliev, N. Aleksioska, D. Jovanova
Effectiveness, Risks and Complications of the Tension-free Vaginal Tapes (TVT and TVT-O) in Treatment of Urinary Stress Incontinence. Abstract Book, AAGL 5th International Congress on Minimally Invasive Gynecology in conjunction with Turkish Society of Gynecological Endoscopy (TGSE) 4th Annual Scientific Meeting, April 6-11, 2011, Istanbul – Turkey, 149

10. E. Nikolovska, I. Aluloski, I. Krstevska, G. Tofoski, N. Aleksioska
Preoperative Ultrasound Diagnose of Endometrial Polyps. Hysteroscopic Evaluation and Histopathological Confirmation of Resected Polyps. Combination of Diagnostic Procedures. Abstract Book, AAGL 5th International Congress on Minimally Invasive Gynecology in conjunction with Turkish Society of Gynecological Endoscopy (TGSE) 4th Annual Scientific Meeting, April 6-10, 2011, Istanbul – Turkey, 114

11. Dimitrov Go, Micevska M, Aleksioska I, Aleksioska N.
Human Papillomavirus typing in smear vs tissue samples in hystologically proven cervical intraepithelial neoplasia. Abstract Book. 17th International Meeting of the European Society of Gynaecological Oncology Milan, Italy, September 11-14, 2011

12. I Samardjiski, M Hadzi-Lega, S Janchevska, V, Livrinova, I Todorovska, S Simeonova, N Ilieva
Evaluation of the effect of hypertensive disorder in pregnancy to prematurity and adverse neonatal outcome. Abstract Book. 30th Jubilee Congress of The Fetus as a Patient Society, May 08-10, 2014, Budva, Montenegro

13. Ilieva N, HadjiLega M, Samardjiski I, Livrinova V, Todorovska I, Aleksioska I, Simeonova S, PopGeorgievska M. Maternal and newborn outcomes in eclampsia cases. Abstract Book, 30th Jubilee Congress of The Fetus as a Patient Society, May 08-10, 2014, Budva, Montenegro

14. Livrinova V, HadjiLega M, Samardjiski I, Todorovska I, Simeonova S, Ilieva N. Preeclampsia and intrauterine growth restriction. 30th Jubilee Congress of The Fetus as a Patient Society, May 08-10, 2014, Budva, Montenegro

Координатор била на 1 национален научен проект и учествувала како член во 2 научни проекта.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Наташа Илиева активно е вклучена во стручно-апликативната работа на Универзитетската гинеколошко-акушерска клиника, Оддел за перипартална интензивна нега и терапија.

Во ноември 2011 година, како кандидат на курсот “Managing Obstetrics Emergences and Trauma/ МОЕТ”, во организација на Advanced Life Support Group и Royal College of Obstetrics and Gynecology од Велика Британија, покажала инструкторски потенцијал. Истиот месец го положила курсот “Generic Instructor Course”, а во септември 2012 година се стекнала со називот Full Instructor на МОЕТ и оттогаш предава во Манчестер, Велика Британија.

Од април 2013, на покана на Prof. Robert Goodwin III од Vancouver, British Columbia, Canada, се стекнала со називот Fellow of New Westminster College.

Од април 2012 година е научен рецензент (Scholarly Reviewer) на Webmed Central (Open Access Biomedical Publisher Using Post Publication Peer Review). Учествува на стручни конгреси, семинари, работилници, секции и стручни школи, во дел од нив е вклучена во организационен одбор.

За време на специјализацијата вклучена е во превод на учебник (“Клиничка онкологија”, DiSaia, Creasman).

VII. Д-р Маја Пејковска

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката д-р Маја Пејковска е родена на 2.5.1985 година во Скопје. Средно образование завршила во Скопје во СУГС Гимназија „Орце Николов“ со одличен успех. На Медицинскиот факултет дипломирала во 2009 година, со одличен просек од 9,71. Кандидатката започнала специјализација од областа на гинекологијата и акушерството ЈЗУ Клиника за гинекологија и акушерство во Скопје почнувајќи од 3.5.2010. Сега се наоѓа во завршната година од специјализацијата (петта година). Со договор од 9.5.2011 година ангажирана е како лекар-волонтер во ЈЗУ Универзитетска клиника за гинекологија и акушерство во Скопје во текот на 2011 година и во 2012 година. На 31.12.2012 година примена е во работен однос во ЈЗУ Универзитетска клиника за гинекологија и акушерство во Скопје на работното место доктор по медицина на специјализација. Почнувајќи од учебната 2013/2014 година, д-р Маја Пејковска е запишана на трет циклус студии – докторски студии од областа на гинекологијата и акушерството на Медицинскиот факултет во Скопје.

Одлично го владее англискиот јазик и поседува сертификат, CEF (First Certificate in English, University of Cambridge,) како и Уверение од Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, до денот на пријавата, врз основа на поднесената документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Научноистражувачка дејност

Д-р Маја Пејковска е автор и коавтор на десетина апстракти и неколку трудови објавени во домашни и странски списанија.

1. Tanturovski D., Stojovski M., Stefaniја A., Stojovska Lazarova A., Pejkovska M., Tanturovski M.(2013) : *Impact of preoperative double j ureteric stenting on radical hysterectomies*, (ОГ 32)
2. Tanturovski M., Stojovski M., Tanturovski D., Jovanovska V., Stefaniја A., Pejkovska M. (2013) *Predictive value of the novel pelvic mass score in the discrimination of benign and malignant ovarian masses* (ОГ 33).

Трудовите се објавени во Книга со предавања и апстракти, по повод III конгрес на гинеколози и акушери на Македонија (со меѓународно учество), во Охрид од 16 до 19 мај, 2013 година.

Нејзиниот интерес на докторските студии е насочен кон истражувањата за Нарушувањата на тироидната жлезда во бременост, за што има пријавено труд.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Маја Пејковска активно е вклучена во стручно-апликативната работа на Универзитетската клиника за гинекологија и акушерство како и во секојдневните активности на различните оддели на Клиниката.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатите, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на ас. д-р Елена Цикова, ас. д-р Корнелија Трајкова, ас. д-р Искра Крстевска, д-р Слаѓана Симеонова Крстевска, д-р Ирена Алексиоска Папестиев, д-р Наташа Илиева и д-р Маја Пејковска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатите од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека ас. д-р Елена Цикова, ас. д-р Корнелија Трајкова, ас. д-р Искра Крстевска, д-р Слаѓана Симеонова Крстевска, д-р Ирена Алексиоска Папестиев, д-р Наташа Илиева и д-р Маја Пејковска поседуваат научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнуваат сите услови да биде избрани во звањето асистент-докторанд по предметот гинекологија и акушерство.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, **ас. д-р Елена Цикова, ас. д-р Корнелија Трајкова, ас. д-р Искра Крстевска, д-р Слаѓана Симеонова Крстевска, д-р Ирена Алексиоска Папестиев, д-р Наташа Илиева и д-р Маја Пејковска** да бидат избрани во звањето **асистент-докторанд** по предметот гинекологија и акушерство.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

- 4. Проф. д-р Марјан Стојовски, с.р.**
- 5. Проф. д-р Весна Антовска, с.р.**
- 6. Проф. д-р Славејко Сапунов, с.р.**

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА ОСУМ АСИСТЕНТИ-ДОКТОРАНДИ ПО ПРЕДМЕТОТ ХИРУРГИЈА НА
МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на Решението бр. 02-845/76 од 3.3.2015 година, донесено од Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, за избор на 44 асистенти-докторанди по предметот хирургија во согласност со конкурсот објавен на 14.2.2015 во дневните весници “Утрински весник”, “Дневник” и “Коха”, Рецензентската комисија во состав:

1. проф. д-р Владимир Мирчевски
2. проф. д-р Сашко Јовев
3. доц. д-р Лазар Тодоровиќ

го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

На конкурсот се пријавија 24 кандидати, и тоа: д-р Бисера Пендовска, д-р Марко Спасов, д-р Игор Пеев, д-р Весна Цветановска, д-р Светозар Антовиќ, д-р Маргарита Пенева, д-р Александра Димовска Гавриловска, д-р Владимир Чадиковски, д-р Наташа Толеска Димитровска, д-р Илир Вела, д-р Борислав Кондов, д-р Миленко Костов, д-р Томи Камилоски, д-р Тони Ристески, д-р Фатмир Елези, Оливер Арсовски, д-р Бујар Османи, д-р Андреја Гавриловски, д-р Илир Хасани, д-р Катерина Касапинова, д-р Шабан Мемети, д-р Огнен Костовски, д-р Владимир Рендевски и д-р Владимир Јоксимовиќ. Четиринаесет од пријавените кандидати, и тоа: д-р Наташа Толеска Димитровска, д-р Шабан Мемети, д-р Илир Вела, д-р Борислав Кондов, д-р Миленко Костов, д-р Томи Камилоски, д-р Тони Ристески, д-р Фатмир Елези, Оливер Арсовски, д-р Бујар Османи, д-р Андреја Гавриловски, д-р Илир Хасани, д-р Катерина Касапинова, д-р Владимир Јоксимовиќ, д-р Огнен Костовски и д-р Владимир Рендевски ги повлекоа своите документи од конкурсот.

Д-р Бисера Пендовска
Биографски податоци

Д-р Бисера Пендовска е родена на 21. 6. 1983 година во Скопје, Р. Македонија. Основното и средното гимназиско образование ги завршила во Скопје. На Медицинскиот факултет во Скопје се запишала во студиската 2001/2002 година, а дипломирала во 2008 година со просечна оцена 9,23. Во текот на студиите по општа медицина во повеќе наврати изработувала студентски трудови од клиничките области, и кои ги презентирала на меѓународни студентски конгреси. Исто така, била активна во студентската организација при Медицинскиот факултет. Од 2012 година е вработена во ЈЗУ УКХБ “Св. Наум Охридски”-Скопје, најпрвин како специјализант на Одделот за трауматологија, а по положувањето на специјалистичкиот испит во 2014 година како специјалист по општа хирургија на Одделот за пластична и реконструктивна хирургија. Од 2012 година е студент

на третиот циклус студии на Медицинскиот факултет во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Педагошка активност

Од 2013 година е избрана во звањето соработник на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје по предметот хирургија. Покрај вообичаените работни активности, учествувала во изработката на клинички и научни трудови од областа на хирургијата кои се објавени во научни списанија или презентирани на научни конгреси. Во три наврати била раководител на работилници на летните студентски школи по ургентна медицина организирани од страна на истата организација.

Стручно-здравствена активност

Учествувала на Macedonian Advanced Trauma Life Support-курсот. Таа е член на Лекарската комора на Македонија и на Македонската асоцијација за ортопедија и трауматологија (МАДОТ). Го знае англискиот јазик, за кој поседува Кембриџ- В1 сертификат од јули 2014 година, и познава францускиот и шпанскиот јазик, а работи и со основни и напредни компјутерски програми.

Стручно-научна активност

Кандидатката во јануари 1999 година учествувала на зимскиот семинар од областа на биомедицината (хумана биохемија) Истраживачка станица во Петница, Србија. Учествувала во работилницата “Научниот труд - да се напише и објави” на 2 и 3.4.2005, организирана од Институт за имунобиологија и хумана генетика во Скопје, 6. конгрес на балканските асоцијации по пластични, реконструктивни и естетски хирурзи во Охрид во мај 2009 година, Едукативен состанок на Здружението на дерматовенеролозите на република Македонија на тема “Нови насоки во дијагностиката на ХИВ и лимфедем и современ третман на хроничните улцерации” во Скопје во ноември 2009 година, МАДОТ - Траума форум стручно-едукативен состанок на тема “Повреди во предел на рачниот зглоб” во Скопје во ноември 2010 година. Поред тоа, партиципира на 9th Annual Conference of Spine Expert Group во Скопје во ноември 2011 година, First educational course of WFNS in Macedonia во Скопје во февруари 2012 година, МАПРЕХ “Рехабилитација и заштита на кожа пос хируршки процедури и употреба на медицинско-козметски препарати” во Скопје на 5.6.2012 година и курсот на Macedonian Advanced Trauma Life Support во септември 2014 година.

Список на трудови во кој кандидатката учествувала:

1. G. Marcikik, D. Andonovska, M. Stefkovska , E. Atanasova, E. Obocki, B. Shapova, B. Pendovska, A. Eftimova, Giant fibrolipoma - case report, III Конгрес на хирурзите на Р.Македонија
2. Kaftandziev I., Trpeski S., Pejкова S., Pendovska B. Evaluation of functional and radiologic outcome after conservative treatment of distal radius fractures, *Acta morphol.2011;Vol.8(1):76-80*
3. Кафтандчиев И., Спасов М., Пендовска Б., Концепт за стабилност на повредите на `рбетниот столб. Трет конгрес на физијатри на Република Македонија со меѓународно учество. Охрид, 2014;
4. Kaftandziev I., Spasov M., Pendovska B., Damage-control concept in skeletal trauma-influence on the clinical course and its pathogenetic background, 5th Congress of Macedonian Anesthesiologists. Ohrid, 2014;

Д-р Марко Спасов

Биографски податоци

Д-р Марко Спасов е роден на 2.6.1979 година во Кочани, Република Македонија. Основното и средното гимназиско образование го завршил во родниот град. На Медицинскиот факултет во Скопје се запишал во студиската 1998/99 година, а дипломира 2004 година со просечна оцена 9,28. Од 2008 година е вработен во ЈУЗ УК за трауматологија, ортопедски болести, анестезија, реанимација со интензивно лекување, Ургентен центар-Скопје, најпрвин како специјализант, а по положувањето на специјалистичкиот испит на 4.10.2012, како специјалист по општа хирургија. Од 2013 година е студент на третиот циклус студии на Медицинскиот факултет во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“.

Педагошка активност

Во тек на последните три години соработува со Европската медицинска студентска асоцијација (European Medical Student's Association) и во три наврати бил раководител на работилници на летните студентски школи по ургентна медицина организирани од страна на истата организација.

Стручно-здравствена активност

Во два наврата реализира престои во странски университети (Германија и Полска) како дел од програмите за студентска размена на Медицинскиот факултет во Скопје.

Стручно-научна активност

Во текот на студиите по општа медицина во повеќе наврати изработувал студентски трудови од клиничките области, кои ги презентирал на меѓународни студентски конгреси. Активен бил во студентската организација при Медицинскиот факултет. Покрај вообичаените работни активности, учествувал во изработката на клинички и научни трудови од областа на хирургијата кои се објавени во научни списанија или презентирани на научни конгреси, а во три наврати учествувал во изработката на научни трудови презентирани на конгресите на Европската асоцијација за ортопедија и трауматологија (EFORT). Учествовал на Macedonian Advanced Trauma Life Support-курсот и на Меѓународниот курс за остеосинтеза, организиран од страна на Работната група за проучување на остеосинтеза (Arbeitsgemeinschaft für Osteosynthesefragen). Д-р Марко Спасов е национален претставник во Европската асоцијација за млади ортопеди и трауматолози (FORTE) која е огранок на Европската асоцијација на ортопеди и трауматолози (EFORT). Тој, исто така, е член на Лекарската комора на Македонија и на Македонската асоцијација за ортопедија и трауматологија (МАДОТ). Го знае англискиот јазик и поседува Б1 Кембриџ-сертификат за негово познавање, работи со основни и напредни компјутерски програми, софтверски апликации за водење медицинско досие и софтверски апликации за рецензирање и објавување научни трудови во научни електронски списанија.

Список на трудови во кој кандидатот учествувал:

1. Operative treatment of radial head fracture., Stojkovska-Pemovska E., Spasov M., 8th Congress of the European Federation of National Associations of Orthopaedics and Traumatology. Florence, Italy, 2007.

2. Pilon fractures- options for surgical treatment and results, Stojkovska-Pemovska E., Andonovski Z., Arsovski O., Spasov M., 11th Congress of the European Federation of National Associations of Orthopaedics and Traumatology. Madrid, Spain, 2010.
3. Percutaneous Screw Fixation of Distal Tibia Fractures- Functional Results in sixteen Patients. Kaftandziev I., Trpeski S., Arsovski O., Spasov M., Maced J Med Sci, 2014 Jun 15; 7(2):229-233.
4. Dislocated Extension - Type Supracondylar Humerus Fractures in Children: Single Centre Experience. Todorovic L., Petrovski M., Dimov A., Simeonov R., Kamiloski M., Jovcheski L., Spasov M., Cvetanovska V., Maced J Med Sci, 2014 Mar 15; 7(1):29-33.
5. Фиксација на долната тибео-фибуларна синдесмоза при фрактури на скочниот зглоб-ефект на функционалниот исход. Спасов М., труд рецензиран од Школата за докторски студии при Универзитетот “Св. Кирил и Методиј”- Скопје.
6. Концепт за стабилност на повредите на `рбетниот столб., Кафтандиев И., Спасов М., Пендовска Б., Трет конгрес на физијатрите на Република Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2014.
7. Damage-control concept in skeletal trauma- influence on the clinical course and its pathogenetic background, Kaftandziev I., Spasov M., Pendovska B., 5th Congress of Macedonian Anesthesiologists. Ohrid, 2014.
8. Инфекции на хируршки рани- ризик фактори и стратегии за превенција, Кафтандиев И., Спасов М., Кафтандиева А., Цековска Ж., Петти конгрес на микробиолозите на Македонија со меѓународно учество. Охрид, 2014.

Д-р Игор Пеев

Биографски податоци

Кандидатот д-р Игор Пеев е роден на 6.12.1979 во Штип, Република Македонија. По завршувањето на основното образование во 1998 година завршил природно-математичка гимназија. Медицински факултет завршил во Скопје, со средна оцена 9,84 стекнувајќи се со диплома за доктор на општа медицина. Стручен лекарски испит положил на 28.2.2015 година. Специјализација по општа хирургија запишал во ноември 2005 година и ја завршил во мај 2010 година. Вработен е на Клиниката за пластична и реконструктивна хирургија како доктор, специјалист по општа хирургија и супспецијализант по пластична и реконструктивна хирургија, во 2011 запишал трет циклус студии, односно докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методи“ во Скопје. Го познава англискиот јазик и поседува IELTS (7,0) сертификат за познавање на англискиот јазик, издаден од British Council Macedonia.

Педагошка активност

За помлад асистент по предметот хирургија на Медицинскиот факултет во Скопје е избран во 2009 година. Оттогаш кандидатот редовно ги исполнува своите обврски во практичната настава и обука на студентите по предметот хирургија. Во 2011 година е избран за асистент по предметот хирургија.

Стручно-здравствена активност

Во јули 2002 година партиципира во активностите на Клиниката за кардиологија и кардиохирургија при Медицинскиот факултет на Универзитетот во Барселона, Шпанија. Следната година, во јули 2003, зел учество во активностите на Клиниката за трауматологија и изгореници-во болницата „Св. Ѓорѓи“ на Медицинскиот факултет во Лајпциг, Германија, под менторство на проф. д-р Ралф Гар. Во септември 2004 година,

под менторство на проф. д-р Бенгт Рипе, работел на Институтот за физиологија и Клиниката за нефрологија при Медицинскиот факултет во Лунд, Шведска. Учествовал на Курс за справување со политрауматизирани пациенти во декември 2006 во Градската болница во Скопје.

Во мај 2007 година во Скопје учествувал на Курс за субдермални филтер-инјекции за рејувинација, организиран од Q Med Restylane од Упсала, Шведска. Истата година во октомври партиципирал на микрохируршки курс во болницата “Дубрава” во Загреб, Хрватска. Годишната ја завршил со партиципација на Курс за естетска хирургија во Скопје, организиран од проф. д-р Ал Шакири од Лајпциг, Германија. Наредната година, во мај 2008, учествувал во работата на Одделот за пластична хирургија и изгореници кај проф. д-р Томас Раф во Трауматолошкиот центар на болница „Св. Ѓорѓи“ при Медицинскиот факултет во Лајпциг, Германија. Во 2012 партиципирал во работата на Одделот за пластична хирургија на клиничкиот центар при Универзитетот Безмиалем во Истанбул кај доц. д-р Мемет Караалтан и два месеца (од октомври до декември) на Одделот за пластична хирургија во болницата „Аџибадем“ во Истанбул, Турција, кај доц. д-р Шукру Јазар и проф. д-р Ферид Демиркан. Следува тримесечен престој на одделот за пластична хирургија, во Agaplesion Diakoklinikum во Хамбург, Германија, кај д-р Клаус Витих, од март до јуни 2014.

Сйручно научна акйивносй

Во март 2002 земал учество на мартовскиот состанок на 51. Генерално собрание на Интернационалната федерација на медицински студентски асоцијации на Копаоник, Србија. Истата година во мај, во Охрид учествувал на 25. Интернационален медицински студентски научен конгрес. Следната година, во март 2003, партиципирал на мартовскиот состанок на 52. Генерално собрание на Интернационалната федерација на медицински студентски асоцијации во Парну, Естонија. Во мај истата година, во Охрид, учествувал на 22. Интернационален медицински студентски научен конгрес. Во август учествувал на августовскиот состанок на 52. Генерално собрание на Интернационалната федерација на медицински студентски асоцијации во Егмонд ан Зее, Холандија. Во Берлин, Германија, во ноември 2003 учествувал на 14. Европска студентска конференција. Следната година, во 2004, партиципирал на 3. Интернационална медицинска научна конференција во Загреб, Хрватска и во мај на 27. Интернационален медицински студентски научен конгрес во Охрид. Во август истата година учествувал на августовскиот состанок на 53. Генерално собрание на Интернационалната федерација на медицински студентски асоцијации во Охрид, Македонија. Учествовал на 28. Интернационален медицински студентски научен конгрес во мај 2005, во Охрид и во мај 2007, на 30. Интернационален медицински студентски научен конгрес одржан исто така во Охрид, Македонија. Во мај 2007, во Охрид учествувал на 1. Конгрес за максило-фацијална хирургија. Наредната година во ноември 2008 во Белград, Србија, зел учество на Симпозиумот за најнови достигнувања во пластичната хирургија. На 6. Конгрес на балканските асоцијации по пластични, реконструктивни и естетски хирурзи учествувал во Охрид, во мај 2009 година, а веќе во јуни истата година учествувал на 13. Конгрес на Турската асоцијација на пластични, реконструктивни и естетски хирурзи во Истанбул, Турција и Курсот на интернационалната асоцијација на естетски хирурзи во Турција. Во јуни 2009 година во Македонија партиципирал на Курсот на Интернационалната асоцијација на естетски

хирурзи, а во септември 2011 година учествувал на 7. Конгрес на балканските асоцијации на пластични, реконструктивни и естетски хирурзи во Сараево, Босна и Херцеговина.

Список на трудови во кој кандидатот учествувал:

1. Evaluation of Soft Tissue Defects. Reconstruction Using Flaps or Skin Grafts, Mircevska E., Peev I., Peneva M., Dzonov B., Marchevska M., Mirchevski V., Maced J Med Sci., 2009 Sep 15; 2(3):XX-XX.
2. Reconstruction of the infraorbital defects, Peneva M., Damevska LJ., Mirchevska E., Trenchev V., Naceska A., Peev I., Hrvatski kongres Plastične, rekonstrukcijske i estetske kirurgije s međunarodnim sudelovanjem, Knjiga sažetaka. Split, Hrvatska, 2008.
3. Radial Border Polydactilia (Pollex Duplex) in Adult Patient, Gjorgievska J., Dzokic G., Peev I., The 14th International Congress of the International Confederation for Plastic, Reconstructive and Aesthetic Surgery, Berlin 2007, Germany.
4. Delayed Reconstruction of an Amputated Distal Third of the Nose, Trenchev V., Peev I., Dzokic G., Peneva M., The 14th International Congress of the International Confederation for Plastic, Reconstructive and Aesthetic Surgery, Berlin 2007, Germany.
5. Reconstruction of facial defects in skin malignancies, Naceska A., Peneva M., Trenchev V., Peev I., 10th Congress of the Serbian Society for Plastic, Reconstructive and Aesthetic Surgery, Abstract book, Belgrade, Serbia 2010.
6. Radial border polydactilia (Pollex duplex) in adult patient, Gjorgievska J., Dzokic G., Peev I. Acta morphol 2004; Vol.3(2): 75-80.
7. Naso-labial flap in upper lip reconstruction at elderly patient, Trenchev V., Peev I., Gjorgievska J., Dzokic G., First Macedonian Congress on Maxillofacial and Neck Surgery with International participation, Book of abstracts, Ohrid, Macedonia 2006.
8. Foreign body in the maxillary sinus: A case report, Gjorgievska J., Peev I., Trenchev V., Dzokic G., First Macedonian Congress on Maxillofacial and Neck Surgery with International participation, Book of abstracts, Ohrid, Macedonia 2006.
9. Supraorbital soft tissue defects reconstruction after excision of malignancies, Peneva M., Damevska I., Mostrov E., Mirchevska E., Trenchev V., Peev I., III Конгрес на Хирурзите на Македонија, Зборник на абстракти, Охрид 2010, Македонија.
10. Anatomical and morphological characteristics of cutaneous flaps used for larger body tissue defects, Zhogovska-Mirchevska E., Dzonov B., Jovchevska J., Peev I., Mirchevski V., Acta morphol.2008:Vol 5(2): 68-70.
11. Our experience in treatment of pressure ulcers by using local cutaneous flaps, Zhogovska E., Novevski L., Agai Lj., Mircevski V., Peev I., Dzokic G., Contributions, Sec. Biol. Med. Sci., MASA, XXIX, 1, p. 199-210 (2008).
12. Suborbital fat protrusion of the lower eyelids, Tudzarova-Gjorgova S., Dzokic G., Gjorgievska J., Trenchev V., Naceska A., Peev I., Contributions, Sec Biol. Med. Sci., MASA, XXVIII, 2, p. 185-197 (2007).
13. Surgical treatment of pressure ulcers, Tudzarova Gjorgova S., Peev I., Naceska A., Acta morphol. 2011; Vol.8(2): 65-71.
14. Facial soft tissue defects reconstruction after excision of malignancies, Peneva M., Damevska LJ., Mirchevska E., Novevski L., Dzonov B., Pejкова S., Trenchev V., Dika A., Peev I., Tudzarova S., Book of Abstracts, V Congress of Dermatovenereologists of Macedonia with International participation. Ohrid 2013, Macedonia.

15. Good For The Patients, Good For The Doctor – Minimal Invasive Surgery In Mid Face Aesthetic Surgery, Tudzarova S., Peev I., Pejкова S. Book of Abstracts, 231, 6th Congress of the Balkan Association of Plastic, Reconstructive and Aesthetic Surgery, Ohrid 2009, Macedonia.
16. Aging Natural Beauty Or Cause For osmetic Surgery, Tudzarova Gjorgova S., Pejкова S., Peev I., Book of Abstracts, 254, 6th Congress of the Balkan Association of Plastic, Reconstructive and Aesthetic Surgery, Ohrid 2009, Macedonia.
17. Is There An Indication To Revise Old Hand Injury Because Of “Injury” Of N. Medianus, Naceska A., Mircevska-Zogovska E., Peev I., Peneva M., Trenchev V., Book of Abstracts, 237, 6th Congress of the Balkan Association of Plastic, Reconstructive and Aesthetic Surgery, Ohrid 2009, Macedonia.
18. Mutilating Arm Injury – A Case Report, Peev I., Dzokich Dz., Dika A., Peneva M., Tudzarova S., Book of Abstracts, 230, 6th Congress of the Balkan Association of Plastic, Reconstructive and Aesthetic Surgery, Ohrid 2009, Macedonia.
19. Reconstruction Of Soft Tissue Defects With Adipofascial Flap In Open Tibial Plafond Fracture – A Case Report, Pejкова S., Trajkovska N., Dzonov B., Atanasova E., Jovchevska J., Srceva M., Peev I., Tudzarova S., Dzokic Gj., Saveski J., Book of Abstracts, 250, 6th Congress of the Balkan Association of Plastic, Reconstructive and Aesthetic Surgery, Ohrid 2009, Macedonia.
20. Midface Soft Tissue Defects Reconstruction. Peneva M., Trenchev V., Naceska A., Peev I., Filipovski V., Damevska Lj., Book of Abstracts, 32, 6th Congress of the Balkan Association of Plastic, Reconstructive and Aesthetic Surgery, Ohrid 2009, Macedonia.
21. Cutaneous Flaps Used For Larger Body Tissue Defects Reconstruction. Mircevska-Zogovska E., Peev I., Naceska A., Trenchev V., Peneva M., Mircevski V., Book of Abstracts, 281, 6th Congress of the Balkan Association of Plastic, Reconstructive and Aesthetic Surgery, Ohrid 2009, Macedonia.
22. Evaluation Of Surgical Procedure For Auriculae Prominens, Tudzarova S., Naceska A., Peev I. Abstract Book, 7th Congress of the Balkan Association of Plastic, Reconstructive and Aesthetic Surgery, Sarajevo 2011, Bosnia and Herzegovina.
23. Cases Of Severe Hand Injuries, Peev I., Mircevska E., Dzokich Dz., Tudjarova S., Naceska A., Peneva M., Trenchev V. Abstract Book, 7th Congress of the Balkan Association of Plastic, Reconstructive and Aesthetic Surgery, Sarajevo 2011, Bosnia and Herzegovina.
24. Local Perforator Flaps In Soft Tissue Defects Reconstruction – Case Reports, Peneva M., Damevska Lj., Mirchevska E., Naceska A., Trenchev V., Peev I., Noveski L., Abstract Book, 7th Congress of the Balkan Association of Plastic, Reconstructive and Aesthetic Surgery, Sarajevo 2011, Bosnia and Herzegovina.
25. Balcan Noses, Tudzarova S., Peev I., Abstract Book, 7th Congress of the Balkan Association of Plastic, Reconstructive and Aesthetic Surgery, Sarajevo 2011, Bosnia and Herzegovina.
26. Local Skin Flaps And Skin Grafting In Treatment Of Sculp, Face And Neck Soft Tissue Defects After Excision Of Malignances, Peneva M., Damevska Lj., Mirchevska E., Mostrov I., Naceska A., Trenchev V., Peev I., Dzonov B., Abstract Book, 7th Congress of the Balkan Association of Plastic, Reconstructive and Aesthetic Surgery, Sarajevo 2011, Bosnia and Herzegovina.

27. Reconstruction Of Large Post – Excision Defects Of The Face, Naceska A., Peneva M., Trencsev V., Peev I., Abstract Book, 7th Congress of the Balkan Association of Plastic, Reconstructive and Aesthetic Surgery, Sarajevo 2011, Bosnia and Herzegovina.
28. V-Y Plasty In Converting Soft Tissue Defects Of The Facial Region, Peev I., Mirchevska E., Dzokich Dz., Tudjarova S., Naceska A., Peneva M., Trencsev V., Abstract Book, 7th Congress of the Balkan Association of Plastic, Reconstructive and Aesthetic Surgery, Sarajevo 2011, Bosnia and Herzegovina.
29. Local Perforator Flaps In Soft Tissue Defects Reconstruction – Case Reports, Peneva M., Damevska Lj., Mirchevska E., Naceska A., Trencsev V., Peev I., Noveski L. Abstract Book, 7th Congress of the Balkan Association of Plastic, Reconstructive and Aesthetic Surgery, Sarajevo 2011, Bosnia and Herzegovina.
30. Специјална хирургија, Катедра за хирургија, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Медицински факултет-Скопје, Група автори, Пеев И., Катедра за хирургија, Медицински факултет, УКИМ-Скопје, Скопје, 2013.

Д-р Весна Цветановска
Биографски податоци

Кандидатката д-р Весна Цветановска е родена на 11.4.1981 во Скопје, Република Македонија. Основно образование завршила во Основното училиште „Лазо Ангеловски“ во Скопје во 1995 година и продолжила со средно образование во гимназијата „Никола Карев“ (природно-математичка насока) во Скопје завршувајќи ја во 1999 година. Истата година се запишала на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје а го завршува во 2006 година со среден успех 8,97. Од 2006 до 2007 година работела како волонтер во Воената болница во Скопје на Одделот за општа хирургија. Во 2011 година се вработува во ЈЗУ Универзитетска клиника за детска хирургија при Клиничкиот центар „Мајка Тереза“ во Скопје. Се запишала на специјализација по општа хирургија на Медицинскиот факултет во Скопје која ја завршила во 2013 година. Во академската 2013/14 запишала трет циклус студии – докторски студии. Се служи со англискиот јазик и поседува Б1 Кембриџ-сертификат за познавање на англискиот јазик, а исто така има познавање и од италијанскиот јазик.

Службено-здравствена активност

Уште како студент од 1.7.2003 до 29.7.2003 престојувала на Одделот за респираторни болести, во St. Luke's Hospital во Гвардамања (Guardamangia) на Малта под менторство на Prof. d-r J. M. Cacciotolo. Едукацијата продолжува со престој од 1.9.2005 до 30.9.2005 на Одделот за општа хирургија, во Rheinische-Friedrich-Wilhelms-Universitätsklinik во Бон, Германија, под менторство на Prof. д-р Andreas Hirner.

Службено-научна активност

Како студент членувала во Сојузот на студенти на медицина на Македонија, станува член на Македонската студентска контакт група за туберкулоза при Одборот за јавно здравје. Во 2004 се јавува како коавтор на предлог-проектот “Knowledge, attitude and practice of medical students in the field of TB”-3. награда на Конференцијата за туберкулоза на 53. генерално собрание на медицински асоцијации во Охрид. Од 2004 до 2005 работела како генерален секретар во Сојузот на студенти на медицина на Македонија. Член е на Организациониот одбор на 53. Генерално собрание на Интернационалната

федерација на медицински студентски асоцијации одржано во август 2004 во Охрид и учествувала во Работилницата “Medical response in disasters and emergency crisis”. Кандидатката учествува на 54. Генерално собрание во март 2005 во Анталија, Турција и на Европскиот регионален состанок на медицински студентски асоцијации од 23 до 25.4.2005 во Битола како член на Организациониот одбор.

Учествувала во работата на Научниот клуб “Академик Димитар Арсов” од Скопје како координатор на работилницата “Научниот труд - да се напише и објави” на 2 и 3.4.2005, организирана од Институтот за имунобиологија и хумана генетика во Скопје и 28. Интернационален медицински студентски научен конгрес од 19 до 22.5.2005 во Охрид како претседател на Организациониот одбор. Во 2007 година во Скопје учествувала на состанокот на тема “Оваријални тумор маркери, значење на мултивитаминската дополна во тек на бременост”, организиран од Здружението на гинеколози и обстетричари на Македонија. Истата година во Демир Капија учествувала на Секцијата на Македонското здружение по гастроентерохепатологија. Во Скопје од 2007 до 2011 учествувала на 10., 11., 12., 13. и 17. состанок на Здружението на перинатална медицина на Република Македонија. Во ноември 2010 во Скопје учествувала на Обука за превенција на насилство и повреди организирана од Здружението за прехоспитална ургентна медицина. Како предавач учествувала во Кичево во септември 2011 година на состанокот на тема “Новини во детската хирургија”, организиран од Здружението на детските хирурзи на Македонија. Предавач е на Првиот симпозиум за матични клетки и регенеративна медицина со интернационално учество, организиран од Медицинскиот факултет и Националната фондација за трансплантација во Скопје во март 2011 година. Учествувала на работилницата “Насоки за спроведување, инспекција во банките за ткива, здравствените установи и Центрите за трансплантација”, организиран од Националната фондација за трансплантација во Скопје во мај 2012 година. Од 2011 година, член е на Здружение на детски хирурзи на Македонија.

Список на трудови во кој кандидатката учествувала:

Трудови презентирани на национални и меѓународни конгреси:

1. Платотибијални фрактури: Функционален исход по третман со минимално инвазивна остеосинтеза, Цветановска В., Ефтимовска Е., 27. Интернационален медицински студентски конгрес, 2004 Охрид, Македонија. Зборник:56.
2. Никел сензибилизација кај младата популација, Тантуровски М., Филиповиќ Д., Цветановска В., 28. Интернационален медицински студентски конгрес, 2005, Охрид, Македонија. Зборник:90.
3. Корелација помеѓу резултатите од ПАП и биопсија во детекција на премалигните цервикални лезии, Тантуровски М., Белакаповска В., Цветановска В., 28. Интернационален медицински студентски конгрес, 2005, Охрид, Македонија. Зборник:91.
4. Минимално инвазивен третман на 56 последователни супракондиларни фрактури на хумерус кај деца, Тодоровиќ Л., Петровски М., Петровски П., Димов А., Камиловски М., Цветановска В., Јовчески Л., Конгрес на детските хирурзи на Србија, Нови Сад, 2012. Зборник:98.

Трудови печатени во списанија:

1. Клоакална екстрофија – приказ на случај, Тодоровиќ Л., Петровски М., Камиловски М., Цветановска В., Петровска В., Acta morphologica, Vol 8 (2), (78-82), 2011.

2. Лапароскопска трансперитонеална техника за третман на варикоцели кај деца, Тодоровиќ Л., Симеонов Р., Петровски М., Димов А., Камиловски М., Цветановска В., Петровска Б., *Medicus*, Vol XVII (1) (208-211), 2012.
3. Ендоскопски третман на везикоуретерален рефлукс кај деца, Петровски М., Симеонов Р., Тодоровиќ Л., Чадиловски В., Мемети Ш., Цветановска В., Ристевски Т., Петровска Б., *Medicus*, Vol XVII (1) (212-216), 2012
4. Pediatric enigma in ICU – Late treatment od Severe Sepsis: A case report, Taleska G., Nikolova Z., Durnev V., Mojsoska-Mijovska M., Aleksovski E., Donev Lj., Trajkovska T., Soljakova M., Petrushevska G., Gavrilovska A., Dzambazova-Trajkovska V., Dimov A., Cvetanovska V., Cadikovski V., Simeonov R., *Macedonian Journal of Medical Sciences*. Vol 5 (2) (189-193), 2012.

Д-р Свешозар Аншовиќ ***Биографски податоци***

Кандидатот д-р Антоновиќ Светозар е роден на 9.9.1977 година во Скопје. Основно и средно образование завршил во Скопје со одличен успех. Медицинскиот факултет во Скопје го завршува во јуни 2003 година со просечна оценка од 9,5. Државниот испит положил на 22.6.2004 година. Кандидатот работел со договор за дело во Специјалната болница за хируршки болести “Св. Наум Охридски” во Скопје од 2005 до 2007 година. Од август 2008 година работи при Клиничкиот центар “Мајка Тереза” во Скопје. Специјалистички испит по општа хирургија го положил на 30.6.2009 година. Во 2005 година се запишал на постдипломските студии по општа хирургија. Од 2011 е запишан на трет циклус студии и во моментот работи на својата докторска дисертација. Поседува Б1 Кембриџ-сертификат за познавање на англискиот јазик, а го познавал италијанскиот и германскиот јазик. Хонорарно е официјален доктор на Македонската спорскокачувачка репрезентација при Федерацијата за планинарски спортови на Република Македонија.

Педагошка активност

За помлад асистент по предметот хирургија е избран во март 2009 година. Оттогаш кандидатот редовно ги исполнува своите обврски во практичната настава и обука на студентите по предметот хирургија. Во 2011 година е избран за асистент по предметот хирургија.

Стручно-здравствена активност

Во август 2007 година, кандидатот реализирал едномесечен стручен престој во Клиничкиот центар “Inselspital” во Берн, Швајцарија, на Клиниката за висцерална и трансплантациона хирургија кај проф. д-р Daniel Kandinas. Во мај 2010 година успешно го завршил семинарот на “Weill Cornell – New York”, Универзитет во Салцбург, Австрија, од областа на хирургијата. Наредната 2011 година престојувал еден месец во Клиничкиот центар во Љубљана, Словенија, под менторство ја д-р Драган Станисављевиќ на Одделот за хепатобилијарна хирургија, за во 2012 година да престојува еден месец во Клиничкиот центар во Белград кај проф. д-р Кривокапиќ на Одделот за колопроктологија.

Стручно научна активност

Од 2000 до 2004 година учествувал како проект-координатор во националната организација “Опции за здрав живот” на повеќе проекти поврзани со јавното здравство, давајќи здравствени услуги на ранливи и тешко достапни целни групи. Во 2003 година,

кандидатот е стипендист во период од 3 месеци на Министерството за надворешни работи на Италија за изучување на италијанскиот јазик во Перуџа, Италија. Од 2003 до 2005 година кандидатот е кореспондент член во медицинската комисија на UIAA (International mountaineering association). Член е на Колопроктолошката асоцијација на Југославија од 2008 година, а од септември 2008 година на Европското здружение за дигестивна хирургија. Кандидатот учествува на повеќе конгреси, на некои од нив со свои трудови. Во 2006 година учествувал на Колопроктолошкиот конгрес во Белград, Србија, во 2007 година учествувал на Третиот светски конгрес од областа на интраабдоминалниот компартмант синдром во Антверпен, Белгија, како коавтор на усно презентиран труд, Трауматолошки конгрес со фокус на абдоминалната траума во Приштина, Косово, Конгрес за хирургија на дебелото црево во Сент Гален, Швајцарија, во 2008 година на Вториот постдипломски курс на Европското здружение за дигестивна хирургија на тема “предизвиците во гастроинтестиналната хирургија” во Софија, Бугарија, Конгрес на гастроентерохепатологија со меѓународно учество во Охрид, Република Македонија, Шести колопроктолошки интернационален конгрес во Белград, Србија. Следната 2009 година учествува на Третиот постдипломски курс на Европското здружение за дигестивна хирургија на тема “предизвиците во гастроинтестиналната хирургија” во Белград, Србија, Гастроинтестиналната недела на Европското здружение на гастроентерихепаталните и дигестивни хирурзи во Лондон, Англија. Во 2010 учествува на Четвртиот постдипломски курс на Европското здружение за дигестивна хирургија на тема “предизвиците во гастроинтестиналната хирургија” во Клуџ, Романија, како и на Седмиот колопроктолошки интернационален конгрес во Белград, Србија. Две години потоа, во 2012 година, учествува на Светскиот конгрес по гастроинтестинална онкологија во Барселона, Шпанија, во 2014 учествува на “Напреден курс во абдоминалната лапароскопија во Париз, Франција” и во 2015 година во Рим, Италија учествувал во болницата “Gemelli” на “ТХД техника за хемороидална болест”. Учествовал на повеќе конгреси за студенти и млади доктори на медицина каде што има презентирано неколку свои трудови.

Список на трудови во кои кандидатот учествувал:

1. Is lumbal discus hernia in Macedonia treated correctly, Antovik S., Ugrinovski J., 25th International medical student Congress, 23-26 may 2002, Ohrid, Macedonia. Трудот е рецензиран во Билтен број 938 од 14 март 2008.
2. The use of Lichtenstein-tension free hernioplasty in management of inguinal hernias; 395 patients study, Nikolovski A., Antovik S., Osmani B., Mladenovic , 25th International Congress for students and young doctors, 02-05 june 2006, Ohrid, Macedonia. Трудот е рецензиран во Билтен број 938 од 14 март 2008.
3. Use of aquacell for post-operative treatment of pilonidal disease, Osmani B., Antovik S., Mladenovic, 25th International Congress for students and young doctors, 02-05 june 2006, Ohrid, Macedonia. Трудот е рецензиран во Билтен број 938 од 14 март 2008.
4. Minilaparotomy Cholecystectomy – our fundus first technique compared to standard retrograde technique, Antovik S., Nikolovski A., Osmani B., Arsenkov Lj., 25th International Congress for students and young doctors, 02-05 june 2006, Ohrid, Macedonia. Трудот е рецензиран во Билтен број 938 од 14 март 2008.
5. Intra-operative measurement of Intra abdominal pressure: How, When, Why, Arsenkov Lj., Karagozov A., Antovik S., Nikolovski A., 3rd World Congress of Abdominal Compartment

Syndrome, Antwerp, Belgium, March 21-24, 2007. Трудот е рецензиран во Билтен број 938 од 14 март 2008.

6. Prevention of Abdominal Compartment Syndrome after Damage Control Surgery, Arsenkov Lj., Antovik S., Second International Trauma meeting, 08-09 may 2007, Pristina, Трудот е рецензиран во Билтен број 938 од 14 март 2008.
7. Анализа на мултимодалниот третман на карциномот на ректум кај Т3-Т4 тумори, Јанкуловски Н., Јаневски В., Спасевска Л., Ангеловска Б., Јоксимовиќ Н., Антовиќ С., Рушити К., Костовски О., Митевски А., Македонски конгрес по гастроентерологија и хепатологија со меѓународно учество, 24-17 септември 2008 година, Охрид, Македонија. Трудот е рецензиран во Билтен број 959 од 2 март 2009.

Д-р Маријариџа Пенева

Биографски податоци

Кандидатката Маргарита Пенева е родена на 3 мај 1975 година во Скопје, Република Македонија. Основното образование го завршила во родниот град, во 1989 година се запишала во природно-математичката гимназија “Никола Карев” во Скопје, а се завршила во 1993 година. На Медицинскиот факултет во Скопје се запишала истата година и го завршува во 1999 година, со просечна оценка 9,50. Од 2001 година е вработена на Универзитетската клиника за пластична и реконструктивна хирургија, истата година започнува со специјализација по општа хирургија на Медицинскиот факултет во Скопје и истата ја завршува во 2006 година. Супспецијализација по пластична и реконструктивна хирургија на Медицинскиот факултет во Скопје започнала во 2011 година, завршувајќи ја во 2013 година. Од 2007 до 2013 година именувана е за шеф на Отсекот за реконструктивна хирургија на глава и врат, а од 2013 година именувана за шеф на Отсекот за амбулантско-поликлиничка дејност. Покрај македонскиот јазик, се служи со англискиот јазик и поседува Б1 Кембриџ -сертификат за познавање на англиски јазик, го зборува српскиот и хрватскиот јазик, а поседува одредено познавање на францускиот, албанскиот и германскиот јазик. Член е на: Македонска лекарска комора, Македонско лекарско друштво, Здружението на хирурзите на Македонија, МАПРЕХ (Македонска асоцијација на пластични, реконструктивни и естетски хирурзи), IPRAS, ESPRAS и BAPRAS.

Педагошка активност

За помлад асистент по предметот хирургија е избрана во 2004 година. Оттогаш кандидатката редовно ги исполнува своите обврски во практичната настава и обука на студентите по предметот хирургија. Во 2010 година е избрана за асистент по предметот хирургија. Магистрирала од областа на медицинските науки во април 2013. Во септември 2013 се запишала на III циклус - докторски студии.

Стручно-здравствена активност

Кандидатката реализира едномесечен престој во јули 1999 година во Ургентниот хируршки центар при Dokuz Eylul University во Измир, Турција (јули 1997). Во август истата година учествува на курс по тропска медицина во Каиро, Египет. Едукацијата продолжува со едномесечен престој во август 1999 година на Одделот за торакална хирургија во Хелсинки, Финска. Завршила курс за “Pre-hospital trauma life support” во Клиничкиот центар во Скопје, Македонија во јуни 2000 година. Во Клуб Напока и

Темишвар, Романија, во 2004 година партиципирала на “Basic course in microsurgery and Free flap dissection course”. Следната година, во 2005 реализирала едномесечен престој на Одделот за пластична хирургија во Марибор, Словенија. Го посетила “International microsurgery course” во 2007 година во Загреб, Хрватска. Истата 2007 година година кандидатката реализирала едномесечен стручен престој во Клиничкиот центар “Inselspital” во Берн, Швајцарија. Во 2008 година реализирала тримесечен престој на Клиниката за пластична хирургија во Дубрава во Загреб, Хрватска. Во Темишвар, Романија, во 2011 учествува на “International flap dissection seminar in living tissues”, а во јануари 2014 учествува на “Hands flap course” во Цирих, Швајцарија.

Список на трудови во кои кандидатката учествувала:

1. Реконструкција на дефект на мекото ткиво на лицето по ексцизија на малигнитети, V конгрес на дерматовенеролозите на Македонија, 2013, Охрид, Македонија.
2. Local skin flaps and skin grafting in treatment of sculp, face and neck soft tissue defects after excision of malignances, 7th Congress of the Balkan Association of Plastic, Reconstructive and Aesthetic surgery, 2011 Sarajevo, Bosnia and Hercegovina
3. Reconstruction of large post-excisional defects of the face, 7th Congress of the Balkan Association of Plastic, Reconstructive and Aesthetic surgery, 2011 Sarajevo, Bosnia and Hercegovina
4. Local perforator flaps in soft tissue defects reconstruction-case reports, 7th Congress of the Balkan Association of Plastic, Reconstructive and Aesthetic surgery, 2011 Sarajevo, Bosnia and Hercegovina
5. Surgical treatment of gynecomasthia, 7th Congress of the Balkan Association of Plastic, Reconstructive and Aesthetic surgery, 2011 Sarajevo, Bosnia and Hercegovina
6. Cases of severe hand injuries, 7th Congress of the Balkan Association of Plastic, Reconstructive and Aesthetic surgery, 2011 Sarajevo, Bosnia and Hercegovina
7. 10 years experience in surgical treatment of cancer of the eyelids, III Congress of Surgeons of Macedonia, 2010 Ohrid, Macedonia
8. Complex pilonidal disease treatment- case reports, III Congress of Surgeons of Macedonia, 2010 Ohrid, Macedonia
9. Infraorbital soft tissue defects reconstruction after excision of malignances, III Congress of Surgeons of Macedonia, 2010 Ohrid, Macedonia
10. Reconstruction of facial defects in skin malignances, 10th Congress of Serbian Society of Plastic, Reconstructive and Aesthetic Surgery, 2010 Belgrade, Serbia
11. Skin defects covering in spina bifida aperta, 10th Congress of Serbian Society of Plastic, Reconstructive and Aesthetic Surgery, 2010 Belgrade, Serbia
12. Use of local flaps in cheek reconstruction, 10th Congress of Serbian Society of Plastic, Reconstructive and Aesthetic Surgery, 2010 Belgrade, Serbia
13. Is There an Indication to revise old hand injury because of “injury” of n. medianus?, VIth Congress of BAPRAS, 2009 Ohrid, Macedonia
14. Mutilant arm injury, VIth Congress of BAPRAS, 2009 Ohrid, Macedonia
15. Midface soft tissue defects reconstruction, VIth Congress of BAPRAS, 2009 Ohrid, Macedonia
16. Cutaneous flaps used for larger body tissue defects reconstruction, VIth Congress of BAPRAS, 2009 Ohrid, Macedonia
17. Reconstruction of the infraorbital defects, 7th Croatian Congress of Plastic, Reconstructive and Aesthetic Surgery, 2008 Split, Croatia

18. Nasal Defects Reconstruction secondary to Skin Malignances, the 14th International Congress of the IPRAS, 2007 Berlin, Germany
19. Delayed reconstruction of an amputated distal third of the nose, the 14th International Congress of the IPRAS, 2007 Berlin, Germany
20. Free skin grafting in reconstruction after surgical excision of malignances, 6th Croatian Congress of Plastic, Reconstructive and Aesthetic Surgery, 2006 Rijeka, Croatia
21. Free skin grafting of postoperative face and neck defects, Maxillofacial and Neck Surgery, 2006 Ohrid, Macedonia,
22. Immunohistochemical detection with wide spectrum cytokeratinin carcinoma prostatea and benign prostatic hyperplasia, 16th International Medical Sciences Student Congress, Istanbul 2000.
23. Immunohistochemical evaluation of p53 protein in bladder TCC, VIIth EMSA International Scientific Symposiun, 1997 Macedonia

Публикации:

1. Pasteurella Canis as a Cause of soft-Tissue Infection after Dog Bite; a Case report, Kaftandzieva A., Peneva M., Petrovska B., Cekovska Z, Macedonian Journal of Medical Sciences. 2013 Mar 15;6(1);74-78.
2. Специјална хирургија, Катедрата за хирургија, Медицински факултет, УКИМ-Скопје, Скопје, 2013.
3. “Grease gun” повреди на шепата, Пенева М., Дамевска Љ., Станков., Џокиќ Ѓ., Мак Мед Преглед 2012; 66(2); 111-115.
4. Evaluation of Soft Tissue Defects Reconstruction Using Flaps or Skin Grafts, Mirchevska E., Peev I., Peneva M., Dzonov B.,Marchevska M., Mirchevski M., Macedonian Journal of Medical Sciences. 2009 Sep 15; 2(3); XX-XX.

Д-р Александра Димовска Гавриловска

Биографски податоци

Кандидатката д-р Александра Димовска Гавриловска е родена на 28.1.1978 во Скопје, Република Македонија. Основно училиште завршила во 1992 во ОУ “Никола Вапцаров” во Скопје, Македонија. Во 1989 била најмлад добитник на наградата на град Скопје за литература (13 -ноемвриска награда). Во 1996 го завршила средното образование во средното медицинското училиште “Панче Караѓозов” во Скопје со просек 5,00. Истата година се запишала на Медицинскиот факултет при Универзитетот “Св Кирил и Методиј” во Скопје, кој го завршила по 6 години, во 2002, со среден просек 8,9 . Започнува волонтерски стаж во Ургентниот хируршки центар при Универзитетскиот клинички центар во Скопје, во 2003 година. Следната 2004 година го започнува волонтерскиот стаж на Универзитетската клиника за неврохирургија при Универзитетски клинички центар во Скопје, Македонија. Од 2006 ја започнала специјализацијата по неврохирургија на Универзитетската клиника за неврохирургија во Скопје и ја завршила во 2011 година. Од јули 2010 година, кандидатката е вработена на Универзитетската клиника за неврохирургија при Универзитетски клинички центар “Мајка Тереза” во Скопје, прво како специјализант, а по полагањето на специјалистичкиот испит во 2011 година како специјалист -неврохирург. Запишана е на III циклус студии - докторски

студии во академската 2011/12 година. Се служи со англискиот јазик и поседува Б1 Кембриџ -сертификат за познавање на англискиот јазик.

Стручно здравствена активност

Во 2001 година била на студентска размена во времетраење од 1 месец во Сплит, Хрватска. Учествовала во активностите на (Effort fellowship) на Спиналното одделение во Western Galilee Hospital, Naharya, Israel, од 17 јануари до 7 март 2010 година, под менторство на Dr. Nimrod Rahamimov.

Список на трудови во кои кандидатката учествувала:

1. The effect of Botulinum toxin application in the patient with quadriplegia Frankel B, Asia B in the phase of some signs of small neurological recovery, Stojmenski S., Gavrilovska A., Gavrilovski A., 9th Annual Conference of Spinal Expert Group 25-26 November 2011, Skopje, Macedonia.
2. Antibiotic Profilaxis for Clean Neurosurgical Operations, Lozance K., Capareski A., Gavrilovska A., IIIrd Macedonian Congress of Infectious Diseases 13-16 May, Ohrid, Macedonia.
3. Minimal Invasive Treatment of Patotibial Fractures, Gavrilovski A., Simeonov M., Gavrilovska A., Velkovski Gj., Stojmenski S., Kostov H., Trpeski S., Nikolov Lj., IIIrd International Macedonian Congress of Macedonia Association of Orthopedics and Traumatology 13-16 May 2009, Ohrid, Macedonia.
4. Influence of Disc Degeneration Grade Determinated with MRI on the Functional Outcome in Patients with Lumbar Discectomy., Blazeovski B., Gavrilovksa A., Acta morphologica Macedonica, Vol 6, 2009.
5. Diagnostic Procedures for Spontaneous Intracerebral Haematomas., Gavrilovska A., Lazarevska M., Firts Macedonian Neurosurgical Meeting for Advances and Pitfalls in Treatment of Spontaneous Intracerebral Haematomas 11 June 2010, Skopje, Macedonia.

Д-р Владимир Чадиговски

Биографски податоци

Кандидатот д-р Владимир Чадиговски е роден на 26.4.1973 во Скопје, Република Македонија. Основното и средното образование го завршил во родниот град, Медицински факултет завршил на 23.9.1997 година со среден успех 9,06, а стручниот испит пред комисија на Медицинскиот факултет го положил на 26.10.1998 година. Специјализација по детска хирургија завршил на 31.3.2004 година на Медицинскиот факултет во Скопје. Од 1997 година работи на Детската клиника при Клиничкиот центар “Мајка Тереза” во Скопје. Кандидатот ги познава српскиот, хрватскиот и англискиот јазик. Поседува Кембриџ-сертификат (B1) за познавање на англискиот јазик. Кандидатот запишал Докторски студии во 2011 година и моментално се наѓа во финалната фаза при што пријавил и тема за одбрана под наслов: „Ретроспективна компаративна студија во решавањето на примарни антериорни хипоспадии по методите на Snodgrass и Mathieu“. Член е на:

1. Македонското лекарско друштво;
2. Здружението на детски хирурзи на Македонија;
3. Здружението на хирурзи на Македонија;

Стручно- здравствена активност

Својата натамошна едукација ја продолжил три месеци во Универзитетската клиника за детска хирургија во Виена, Австрија (University Clinic for Pediatric Surgery “AKH”, Vienna, Austria), два месеци на Универзитетската клиника за детска хирургија “Тиршова” во Белград, Србија (University Clinic for Pediatric Surgery “Tirshova”, Beograd, Serbia), два месеца на Универзитетската клиника за детска хирургија “UCLA” во Лос Анџелес, САД (University Clinic For Pediatric Surgery “UCLA”, Los Angeles, USA), шест месеца во Универзитетската клиника „Сент Лук“ во Брисел, Белгија (University Clinic “Saint-Luc”, Brussels, Belgium), за трансплантација на црн дроб кај деца на Универзитетот на Вермонт во Барлингтон, САД (University of Vermont “Fletcher Allen”, Burlington, USA), за неонатална и детска кардио-хирургија во “William Novick Global Cardiac Alliance” во Мемфис, САД.

Стручно научна активност

Кандидатот учествувал во следниве проекти:

1. Organizational Board at International Workshop for Biotechnology and Transplantation TAIEX EU; National Transplant Foundation; Skopje, Macedonia (2012)
2. Organizational Board at First Symposium for Stem Cells and Regenerative Medicine with International Participants- National Transplant Foundation; Ministry of Health of the Republic of Macedonia; Skopje, Macedonia (2011).
3. Organizational Board at Scientific workshop “Yellow Baby”- National Transplant Foundation; Ministry of Health of the Republic of Macedonia; Macedonian Pediatric Association; Skopje, Macedonia (2010)
1. Modification of the Law on the Conditions for Extracting, Exchanging, transferring and Transplanting Human Body Parts for Medical Treatment- Project in Collaboration With the Faculty of Law at the University “St Cyril and Methodius”- Skopje, Macedonia (2009)
2. Raising the Awareness for Organ Donation in the Republic of Macedonia- Initiative while President of the Board at National Transplant Foundation, Skopje, Macedonia (2008)

Учествувал на следните стручни конгреси, симпозиуми и работилници:

1. Three days intensive Workshop and Teaching Course of Treatment of Anorectal Anomalies -University of Belgrade, Belgrade, Serbia (2004)
2. National Congress for Pediatric Surgery- Bulgarian National Organization, Plovdiv, Bulgaria (2004)
3. Central&Eastern European Postgraduate Course in Pediatric Surgery- EUPSA, Miskolc, Hungary (2006)
4. IPTA 2010 Fellows Symposium-IPTA, Hannover, Germany (2010)
5. South Eastern Initiative in Deceased Donation- ESOT; European Transplant; International Society For Organ Donation and Procurement; Skopje, Macedonia (2011)
6. Workshop on Requirements for Traceability and Notification on Serious Adverse Events and Reactions-TAIEX EU, Skopje, Macedonia (2011)
7. Workshop on Organ Donation and Transplantation Medicine Collaboration in South Eastern Europe- Ministry of Health and Social Welfare of the Republic of Croatia; TAIEX EU; Zagreb, Croatia (2011)
8. Danube Symposium Pediatric Surgery&Congress of Serbian Association of Pediatric Surgeons- Serbian Medical Association, Novi Sad, Serbia (2012)
9. Children Surgery Section with International Participants- Clinical Center Montenegro, Cetinje, Montenegro (2008)

10. Advanced Nutrition Course-Fresenius Kabi, Bad Homburg, Germany (2012)
11. Postgraduate Course Istanbul – Florence Nightingale Hospital Group, Istanbul, Turkey (2012)
12. Training Prometheus/ CiCa/ SW 8.3-Fresenius Medical Care Deutschland, Skopje, Macedonia (2009)
13. World Society of Cardio-Thoracic Surgeons-Split, Croatia (2013)
14. International Scientific Congress- Ohrid, Macedonia (2013)

Публикации:

1. Чадиловски В. Игновска Е., Атанасов П., Донев Д., Деановска-Трендафилова А., Мицковиќ Д., Ристов А., Парнациева-Змејкова М., Актуелни биоетички предизвици во република Македонија, APC, Ламина-Скопје, Македонија (2013)
2. Chadikovski V., Jansen B.E.S., Ignovska E., Atanasov P., Donev D., Deanovska-Trendafilova A., Mickovi' D., Ristov A., Law, Public Health Car System and Society, AVM-Munich, Germany, Vol.8 (2012)

Список на трудови во кои кандидатот учествувал:

1. Оперативно лекување на М. Hirschprung со употреба на Duchamel – oedema процедура со механички шев, Димов А., Петровски М., Петровски П., Кудијан М., Чадиловски В., Конгрес на педијатри на македонија, Македонски медицински преглед 52 (суплемент 31):51
2. Хируршко лекување на конгениталната хидронефроза, Петровски М., Петровски П., Димов А., Ристовска-Бојковска Н., Богдановска А., Кудијан М., Чадиловски В., медицински преглед (1999) 52:55-9
3. Крипторхизам –индикации и време за операција, Петровски М., Петровски П., Димов А., Николовски Д., 15ти Конгрес на лекарите на Македонија, Охрид, 1996, Медицински преглед 53 (суплемент 39):248
4. Клиничко-радиолошка евалуација на абдоминалната и белодробната ехинококоза во детската возраст. Димов А., Трајковски З., Петровски М., Петровски П., Кудијан М., Чадиловски В., Конгрес на радиолозите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, јуни 2000, Книга на абстракти, 10
5. *Computed Tomography (CT) of Multicentric Hydated Disease (Компјутеризирана томографија (КТ) водујајнозата на мултицентрична ехинококоза)*, Димов А., Трајковски З., Петровски М., Чадиловски В., Василевска В, 36ти Конгрес на Европската асоцијација на педијатриските радиолози, 36th Congress of the European Society of Pediatric Radiology, Jerusalem-Israel, Мај 1999, Книга на абстракти
6. *Клиничка вредност на УЗ прејднини системите во проценката на хидронефрозата кај децата.*, Петровски М., Трајковски З., Димов А., Петровски П., Чадиловски В., Конгрес на радиолозите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, јуни 2000, Книга на абстракти, 17
7. *Isolated Blunt Spleen Injury in children, 10 years experience, (Изолираната повреда на слезената во детската возраст - 10 годишно искуство)*, Петровски М., Петровски П., Димов А., Чадиловски В., Симеонов Р., 10ти Конгрес на Европските хирурзи, Euro surgery 2000-tenth anniversary of Euro surgery, Истанбул-Турција, Јуни 2000, Книга на абстракти, П123.
8. *Хируршки третман на аноректални малформации со метода на постериорна, саитална аноректоластика Рена*, Димов А., Петровски М., Петровски П.,

- Камилоски М., Чадиловски В., 2ри Конгрес на хирурзите на Македонија, Охрид 2000, Зборник на апстракти 63
9. *Трејшман на скршенициите на дијафизата на долните коски кај деца, со pin in plaster методата*, Тодоровиќ Л., Петровски П., Петровски М., Димов А., Камилоски М., Чадиловски В., 2ри Конгрес на хирурзите на Македонија, Охрид, 2000, Зборник на апстракти:82
 10. *Терапевтски пристап на ехинококозата во детска возраст*, Димов А., Петровски М., Трајковски З., Тодоровски Г., Петровски П., Чадиловски В., Симеонов Р., 3ти Конгрес на педијатрите на Македонија со интернационално учество, Охрид, 2003, Зборник на апстракти и трудови, (суплемент И/084), стр. 29.
 11. *Приказ на две деца со ехинококозна циста во перитонеалната празнина*, Симеонов Р., Петровски М., Петровски П., Димов А., Чадиловски В., 3ти Конгрес на педијатрите на Македонија со интернационално учество, Охрид, 2003, Зборник на апстракти и трудови, (суплемент S/046), стр.233
 12. *Indications for conservative treatment in blunt abdominal trauma in children-ten years experience (Индикации за конзервативен пристап на тврта абдоминална траума кај деца - десетгодишно искуство)*, Петровски М., Димов А., Петровски П., Чадиловски В., Fourth European Congress of Pediatric Surgery, Budapest, Hungary, 2001, Book of Abstract:307
 13. *Еластично интрамедуларно инување на сироти конзервативен пристап на скршеници на дијафиза и на тибиа кај деца*, Тодоровиќ Л., Петровски П., Петровски М., Димов А., Чадиловски В., Камилоски М., Симеонов Р., Конгрес на детските хирурзи на Србија, Белград, 2010, Зборник:92
 14. *Лапароскопска апендектомија кај деца*, Симеонов Р., Петровски М., Петровски П., Димов А., Чадиловски В., Камилоски М., Тодоровиќ Л., Мемети Ш., Прв Конгрес на детските хирурзи на Србија, Белград, 2010, Зборник: 68
 15. *Први искуства со минималноинвазивна абдоминална и уролошка детска хирургија*, Петровски М., Симеонов Р., Петровски П., Димов А., Чадиловски В., Камилоски М., Тодоровиќ Л., Прв конгрес на детските хирурзи на Србија, Белград, 2010, Зборник: 66
 16. *Трејшман на конквентален метауретер (10 годишно искуство)*, Петровски М., Петровски П., Димов А., Тодоровиќ Л., Симеонов Р., Чадиловски В., Мемети Ш., 2ри Национален конгрес по детска хирургија, Хисар Р.Бугарија, 2008, Зборник: 639
 17. *Лапароскопска апендектомија кај деца*, Симеонов Р., Симеонова А., Петровски М., Петровски П., Димов А., Мемети Ш., Чадиловски В., Камилоски М., Тодоровиќ Л., Зибери Ј., 2ри Национален конгрес по детска хирургија, Хисар, Р.Бугарија, 2008, Зборник: 39
 18. *Хируршки пристап на аномалии на ГИТ инкомпатибилни со живот (1993-2007)*, Петровски М., Петровски П., Димов А., Симеонов Р., Чадиловски В., Тодоровиќ Л., Први Национални денови по неонатологија на Р.Македонија со интернационално учество, Охрид, 2008, Зборник на апстракти и трудови, стр. 102
 19. *Ендоскопски пристап на везикоуретералниот рефлукс*, Петровски М., Петровски П., Димов А., Симеонов Р., Чадиловски В., Тодоровиќ Л., 4ти Конгрес на педијатрите на Македонија со интернационално учество, Охрид, 2007, Зборник на апстракти и трудови, стр. 226

20. *Респирационен диспнеа кај новородени со вродени аномалии*, Петровски М., Којиќ Љ., Димов А., Петровски П., Симеонов Р., Чадиловски В., Мемети Ш., Сајковски А., Фидановски Д., Христовски А., Софијанова А., 4ти Конгрес на педијатрите на Македонија со интернационално учество, Охрид, 2007, Зборник на апстракти и трудови, стр. 74
21. *Антиериорни хипоспадии - современи концепции на лекување*, Чадиловски В., Димов А., Петровски М., Мишоска Л., Симеонов Р.
22. *Ехинококоза во дејска возраст*, Мишоска Л., Петровски П., Петровски М., Димов А., Соколова Р.
23. *Компарација на Reiss-овата модификација на Evans-овата формула со Carvajal-овиот пристап во третманот на хиповолемичниот шок кај изгорени деца*, Димов А., Шољакова М., Петровски М., Петровски П., Чадиловски В., Симеонов Р., Acta Chirurgica Macedonica vol.1 No.1, 67:75; Скопје 2002
24. *Иницијална интенизивна терапија кај новородени со аномалии на гастроинтестиналниот тракт (ГИТ) кои се инкомпатибилни со живот*, Петровски М., Велковски Б., Петровски П., Димов А., Чадиловски В., Прв Конгрес на анестезиолозите на Р.Македонија со меѓународно учество, Охрид, Мај 2000, Македонски медицински преглед 54 (суплемент 40):40
25. *Дијагностички процедури во предоперативната евалуација на уретероцелиите*, Петровски М., Димов А., Петровски П., Тодоровиќ Л., Симеонов Р., Чадиловски В., Трет конгрес на радиолозите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, Јуни 2002, Книга на абстракти: 62
26. *Третман на предни хипоспадии со Snodgrass-ова оперативна техника*, Чадиловски В., Димов А., Петровски М., Прв национален конгрес по детска хирургија, Пловдив, Р.Бугарија, Ноември 2004, Зборник:45
27. *Циста на холедох - хируршки третман*, Димов А., Петровски М., Петровски П., Трајковски З., Чадиловски В., Симеонов Р., Први Национален конгрес по детска хирургија, Пловдив, Р.Бугарија, Ноември 2004, Зборник: 39
28. *Етика на трансплантација на органиите во дејската возраст*, Чадиловски В., Димов А., Петровски М., Петровски П., Симеонов Р., Мемети Ш., Педијатрија (годишна ревија), (167-170), Скопје, 2009
29. *Употреба на ултрасонографски параметри во разликувањето на конгениталната опструктивна и неопструктивна хидронефроза кај децата*, Петровски М., Трајковски З., Димов А., Тодоровиќ Л., Симеонов Р., Чадиловски В., Actamorphologica, vol 8 (1), (64-70), Скопје, 2011
30. *Конгенитални цисти на црниот дроб и слезената*, Димов А., Чадиловски В., Петровски М., Петровски П., Симеонов Р., Actamorphologica, vol 8 (2), (72-74), Скопје, 2011
31. *Кадаверична трансплантација на Балканот: невозможна мисија?*, Чадиловски В., Димов А., Петровски М., Петровска Б., Maced J Med Sci, Dec 15:4(4) (411-416), Скопје, 2011

32. *Ендоскопски шрејман на везикоуреџерален рефлукс кај деца*, Петровски М., Симеонов Р., Тодоровиќ Л., Чадиловски В., Мемети Ш., Цветановска В., Ристески Т., Петровска Б., *Medicus*, Vol XVII (1) (212-216), 2012

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на гореизнесеното, Рецензентската комисија позитивно ја оценува досегашната стручна, едукативна и научна активност на кандидатите д-р Бисера Пендовска, д-р Марко Спасов, д-р Игор Пеев, д-р Владимир Чадиловски, д-р Весна Цветановска, д-р Светозар Антовиќ, д-р Маргарита Пенева и д-р Александра Димовска Гавриловска, кои во целост ги исполнуваат условите предвидени во конкурсот и има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје да ги избере во звањето асистенти-докторанди по предметот Хирургија.

Рецензентска комисија:

1. Проф. д-р Владимир Мирчевски, с.р.
2. Проф. д-р Сашко Јовев, с.р.
3. Доц. д-р Лазар Тодоровиќ, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „МАГНЕТНО РЕЗОНАНТНА ХОЛАНГИОПАНКРЕАТОГРАФИЈА-РАДИОЛОШКА МЕТОДА ВО ДИЈАГНОСТИКАТА НА БОЛЕСТИТЕ НА ПАНКРЕАТО БИЛИЈАРНИОТ СИСТЕМ“ ОД М-Р Билјана Пргова Велјанова, ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на 9. редовна седница одржана на 2.2.2015 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р Билјана Пргова Велјанова со наслов „Магнетно резонантна холангиопанкреатографија - радиолошка метода во дијагностиката на болестите на панкреато билијарниот систем“, во состав: проф. д-р Климе Ѓорески (претседател), проф. д-р Билјана Таушанова (ментор), проф. д-р Никола Јанкуловски (член), проф. д-р Надица Митревска (член) и проф. д-р Михаил Груневски (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Билјана Пргова Велјанова, со наслов „Магнетно-резонантна холангиопанкреатографија радиолошка метода во дијагностиката на болестите на панкреато билијарниот систем“, содржи 95 страници компјутерски обработен текст во фонт Arial, со 1,15 проред и големина на букви 12, со 32 фусноти, 38 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во 4 глави, вовед и заклучни согледувања. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **воведот** на трудот, се изложени предметот и целите на истражувањето, хипотезата, истражувачките прашања, теоретската рамка и методите на истражувањето. Кандидатката укажува на значењето на MRCP (магнетно резонантна холангиопанкреатографија) и MR на абдомен како неинвазивни дијагностички методи. При тоа е реализиран историски и актуелен пресек за почетоците на примената, развојот на методата и начинот на која и таа се изведува.

Првата глава од докторската дисертација е насловена „Мотив“. Основен мотив за изработка на оваа студија е да се испита предноста на MRCP и MR на абдомен како радиолошка дијагностичка метода за евалуација на болестите на билијарните патишта, панкреасот и панкреасниот канал. Досега како златен стандард за дијагноза и евентуална тераписка процедура е применувана инвазивната метода, т.н. ERCP (ендоскопска ретроградна холангиопанкреатографија) која има недостатоци, односно можност за компликации и во мал процент доведува до морталитет. Се истакнува предноста на MRCP-методата, како специјален тип на испитување со магнетна резонанца, при кое не се користи контрастно средство, нема компликации и пациентот се чувствува конфорен. Затоа, во оваа студија ќе се користи MRCP како прва дијагностичка метода во евалуација на болестите на панкреато билијарниот систем, а MR (магнетната резонанца) на абдомен, како прв

радиолошки метод за дијагностика на малигни тумори и одредување на степенот на раширеноста на болеста со примена на TNM - класификацијата.

Втората глава ги анализира целите на докторската дисертација. Во студијата се дефинирани следниве цели: Општа цел: да се одреди улогата на MR (магнетната резонанца) како компетентна радиолошка метода во дијагностиката на патологиите на панкреато-билијарниот систем. Специфични цели:

1. да се одреди валидноста на дијагностичкиот тест MRCP (магнетно резонантна холангиопанкреатографија), преку одредување на сензитивност, специфичност, позитивна и негативна предиктивна вредност, користејќи ја како златен стандард методата ERCP (ендоскопска ретроградна холангиопанкреатографија);
2. да се потврди улогата на MR (магнетната резонанца) како компетентна метода со која се утврдуваат и макроморфолошките особини на малигните тумори и степенот на раширеност на болеста со примена на TNM- класификацијата;
3. да се утврди при кои заболувања на панкреато билијарниот систем, MRCP (магнетно резонантна холангиопанкреатографија) може да биде единствена дијагностичка метода.

Во третата глава се изложени материјалите и методите. Истражувањето е дизајнирано како студија на пресек, со која се опфатени репрезентативен број од 120 испитаници од двата пола, на возраст од 30 до 70 години, кои се лекувале амбулантски или болнички во ГОБ “8-ми Септември”, во временски период од 18 месеци. Извршена е стратификација на испитаниците по возрастни групи, во интервали од 10 години. Прецизно се наведени критериумите за вклучување и исклучување на испитаниците во студијата. Собраните податоци се обработени со статистичкиот програм SPSS верзија 20. Во текот на компјутерската анализа се користат следниве статистички методологии: дистрибуција на фреквенции (апсолутна и релативна застапеност) за прикажување на категоријските белези, односно параметри. За тестирање на значајноста на разликите помеѓу анализираните параметри, се користат, во зависност од карактерот на податоците, односно нивната дистрибуција, непараметарски (Chi-square test, Fisher exact test, Mann-Whitney U-test, и параметарски тестови (t-test for dependent samples, Analysis of Variance); за одредување на валидноста на тестот изработени се сензитивност, специфичност, позитивна и негативна предиктивна вредност. Пресметани се стапката на предимство, OR (odds ratio), и интервалот на доверба (confidence interval) за одделните варијабли. За ниво на сигнификантност, односно значајност е земена вредноста на $p < 0,05$.

Четвртата глава е дискусија. Целта на овој труд кој е изработен во ГОБ “8-ми Септември” е да се спореди значењето на MRCP како дијагностичка алатка со инвазивна ERCP-метода во дијагностика на болести на панкреатобилијарниот систем, вклучувајќи ги и малигните заболувања на панкреас, хепар и жолчни патишта. Одредени се специфичноста, сензитивноста и позитивната, негативната, прегативната предиктивна вредност, како и глобалната точност. Златен стандард за утврдување на валидноста на магнетната резонанца на абдомен како компетентен радиолошки метод е ERCP и патохистолошкиот наод. Испитаните вредности беа во корист на MRCP како дијагностички тест, при што е потврдено дека треба да биде прва дијагностичка метода во случај на билијарна опструкција, а ERCP да биде користен како терапевтска метода. MRCP и MR на абдомен се неинвазивни и сигурни дијагностички алтернативи со кои се овозможува приказ на билијарното стебло, приказ се овозможува и на панкреатичниот канал. Со MR на абдомен се овозможува евалуација на паренхиматозните органи – хепар, лиен, панкреас, бубрези и надбубрежни жлезди. За дијагноза, MRCP е посигурна техника во однос на ERCP, нема ризик, нема компликации, во комбинација со магнетната резонанца на абдомен постои можност за евалуација на сите органи на

абдоменот. Супериорноста на оваа дијагностичка алатка се должи и на можноста да се изведе и прецизна MR-ангиографија, што е многу значајно особено во одредување на стадиумот на малигните болести. При изведување на MRCP ретко се употребува контрастно средство, нема седација, ниту се применуваат какви било други фармаколошки средства.

Единствен проблем и недостаток е што со оваа метода не можат да се прегледуваат пациенти со метални туѓи тела, со феромагнетни својства, со пејсмејкер и клаустрофобија. Во заклучните согледувања, се потврди дека со MRCP се добиваат слики со квалитет скоро идентичен на сликите добиени со ERCP. Во случај на опструкција ќе биде можна визуелизација на билијарните патишта над и под опструкцијата. Зависно од интензитетот на сигналите ќе се одредува причината за опструкција. Предноста на MRCP како дијагностичка метода, е во детекција на високи опструкции кои не можат да се анализираат со ERCP. Со MRCP ќе се овозможи комплетна мапа на билијарниот систем со опис на сегментни гранки и приказ на билијарното стебло над и под опструкцијата. За дијагноза и следење на автоимуни панкреатити, холангити, анатомски варијации, малигни болести на хепар, тело и опашка на панкреас, е потврдена висока сензитивност, а со тоа и можноста MRCP да биде единствена дијагностичка метода. За евалуација на малигни тумори на панкреасот, хепарот или холангиокарцином, MRCP во комбинација со MR на абдомен е супериорна дијагностичка процедура во однос на комјутеризираната томографија. По спроведување на MRCP и MR на абдомен се одредува натамошниот третман на пациентот зависно од типот на патологијата и поставената дијагноза. За евалуација на малигни тумори на панкреасот, хепарот или билијарните патишта, MRCP во комбинација со MR на абдомен е супериорна дијагностичка процедура во однос на КТ - комјутеризирана томографија. Со примена на MR на абдомен се овозможи детекција и на фокални малигни лезии со мали димензии кои со КТ на абдомен не можат прецизно да се дијагностицираат, а тоа овозможува куративен хирушки третман. Резултатите од студијата ќе придонесат дијагнозата на наведените малигни тумори да се постави со една дијагностичка процедура. Предности: краток пат до дијагноза и намалување на трошоците за неа. Финансиската предност ќе биде значајна и за пациентот и за општеството. Се надеваме дека во иднина овој труд ќе им послужи на креаторите на здравствената политика за изработка на дополнителна cost-benefit студија.

Предмет на истражување

Предмет на истражувањето во студијата се можностите на MRCP и MR на абдомен, во дијагноза и до дијагноза на анатомски варијации и конгенитални аномалии на билијарните и панкреатичниот канал, опструкција од бенигна и малигна етиологија, воспалителни и неопластични процеси, примарен и секундарен тип, контрола на постоперативни интервенции, како и staging на тумори во оваа регија.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Со истражувањето се опфатени 120 испитаници од двата пола, на возраст од 30 до 70 години кои амбулантски или болнички се лекувале во ГОБ “8-ми Септември”.

Според досегашните сознанија за инциденцата на овој вид заболувања кај нашата популација, постои пораст на бројот на пациенти со малигни тумор на панкреасот (особено на туморите на главата на панкреасот). Панкреатичниот канцер е четврта причина за смрт или, пак, 7% од случаевите на морталитет поврзани со канцер се од панкреатично потекло. Инциденцата на овој канцер во Америка според Американското онколошко здружение е 46.000 илјади нови случаи годишно со тенденција за зголемување на инциденцата, особено во 2014 година. Со магнетна резонанца е утврден и степенот на раширеноста на болеста со примена на системот за TNM-класификација. Во зависност од стејдингот, се реализира палијативно или куративно

оперативно лекување. И покрај примената на современите дијагностички процедури, се уште е висок процентот на пациентите со малигни тумори на главата на панкреасот кои се дијагностицираат во стадиум кога постои можност само за палијативен третман на лекување.

Краток опис на применетите методи

MRCP и **MR** на абдомен се посебен преглед на магнетна резонанца кој овозможува детален приказ *imaging* на хепатобилијарен панкреатичен систем, вклучително и на хепар, жолчно кесе, билијарни канали, панкреас и панкреасни канали. Магнетната резонанца (**MRI**), иако е радиолошки метод, не е базирана на користење на рентген -зраци, туку на силно магнетно поле. Предности на **MRCP** се: неинвазивна метода, нема употреба на рентген -зраци, нема апликација на контрастно средство, комбинација на повеќе проекции со стандардни пресеци, реконструкција во сите рамнини- бенефит слики со висок квалитет кои овозможуваат прецизна дијагноза. **MRCP** и **MR** на абдомен се сигурни дијагностички алтернативи со кои се овозможува приказ на билијарното стебло, приказ се овозможува и на панкреатичниот канал. Со **MR** на абдомен се овозможува евалуација на паренхиматозните органи – хепар, лиен, панкреас, бубрези и надбубрежни жлезди.

КТ е типичен радиолошки метод, компетентен за дијагноза на малигни болести на хепар, билијарни патишта и панкреас. Покрај дијагнозата на примарното заболување се определува и **TNM staging** на малигните тумори. Компјутеризираната томографија е радиолошки метод кој користи рентген-зраци за визуелизација на органите кои се прегледуваат. Со **КТ** добиваме голем број на аксијални пресеци на телото кои многу реално ни ја прикажуваат патологијата на органите. Благодарение на вградената програма за реконструкција на прегледите (**МПР**), можно е врз основа на аксијалните пресеци да се направи реконструкција на органот во која и да е рамнина, со што се овозможува оптимална визуелизација. Со системот **3Д** добиваме тродимензионален приказ на анатомските структури.

ERCP е инвазивна процедура со дијагностички и тераписки ефект. **ERCP** е добро востановена метода за евалуација со суспектна билијарна дуктална опструкција. Во последните 35 години се користи во светот како сигурна метода која овозможува покрај дијагноза и во висок процент отстранување на причината за опструкција на билијарните канали или панкреатичниот канал. Значењето на зборовите е следново: ендоскопска се однесува на употреба на инструмент наречен ендоскоп, кој што претставува тенка, флексибилна цевка со мала видео камера на крајот, ретроградна се однесува на правецот на давање на контраст, кој е спротивен на нормалниот тек на билијарнопанкреатичните канали. Холангиопанкреатографија се однесува на реализација на **RTG**-слики со примена на рентген-зраци. На **RTG**-сликите јасно се прикажуваат билијарниот канален систем и панкреасниот канален систем. Како метода почнува да се развива во 1970 година.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Во студијата биле вклучени 120 пациенти на возраст од 30 до 70 години, просечната возраст изнесувала $56 \pm 12,1$ години, при што најмладиот пациент имал 30 години, а најстариот 70 години. Од 120 анализирани испитаници, билијарната калкулоза е дијагностицирана кај 89 (74,17%) пациенти. Меѓу овие испитаници со калкулоза во жолчна кеса се 39 пациенти (32,5%), со калкулоза во дуктусхоледокус се 49 (40,83%), кај еден пациент е утврдено присуство на конкремент во панкреатичниот канал. Сите пациенти со холедолитијаза се пратени на **ERCP** преглед. Бенигни билијарни стриктури се дијагностицирани кај 8 пациенти (6,67% од испитаниците) и најголем процент вкупно 5 од испитаниците имале бенигни стриктури после холедоцистектомија. Кај еден испитаник холецистектомијата е резултат на претходно реализиран **ERCP** преглед. Кај сите испитаници со бенигна стеноза е индициран и реализиран **ERCP** преглед со дијагностичка, но пред се тераписка цел – папиломија. Кај 16% од испитаниците е утврден воспалителен процес при што,

кај 6 (5%) е дијагностициран панкреатитис. Кај 7 пациенти бил верифициран холециститис и кај 3 испитаника холангитис. Кај испитаниците со инфламаторно заболување, вклучително и холангитис, не било индицирано ERCP-испитување, туку биле поставени на конзервативна терапија. Се одредуваше специфичноста, сензитивноста и позитивната, негативната, прегативната предиктивна вредност како и глобалната точност. Златен стандард за утврдување на валидноста на магнетната резонанца на абдомен како компетентната радиолошка метода била ERCP-методата. Испитаните вредности биле во корист на MRCP како дијагностички тест, при што е потврдено дека треба да биде прва дијагностичка метода на избор во случај на билијарна калкулоза, а ERCP да биде користен како терапевтска метода. Малигни заболувања на панкреатобилијарниот систем се дијагностицирани кај 69 испитаници (57,5%). Тумори на панкреас се откриени кај 33 испитаници (27,5%), и тоа кај 20 на глава на панкреас, кај 3 на тело на панкреас и кај 10 туморот е локализиран кај опашката на панкреасот. Кај сите тумори е одреден TNM-стејџинг со статистичка анализа да се потврди високо сигнификантната разлика во локализација на туморот на панкреасот, односно туморите на главата на панкреасот значително се почести од туморите на телото на опашката, но се дијагностицираат во поодминат TNM-стадиум. Како дијагностички методи се користени MR и КТ-преглед, при што била анализирана и валидноста на КТ како дијагностички тест за детектирање на малигни заболувања на панкреасот во однос на магнетна резонанца на абдомен. Кај сите пациенти со тумор на панкреас бил инициран ERCP-преглед и се потврди високата сензитивност на MRCP и MR на абдомен со оценка од 92,31% специфичност 100%, позитивна предуктивна вредност 100% и глобална предуктивна вредност 92%. Како златен стандард се користела ERCP-методата, но и патохистолошкиот наод. Резултатите од нашите истражувања ја потврдуваат MRCP-методата како супериорна метода во откривање на неоплазми на жолчните патишта, а златен стандард ERCP како дијагностички метод и патохистолошкиот наод. Сензитивноста на MRCP-методата во дијагноза на хиларен тумор-Клацкин е 100% специфичноста е 100%, позитивна предуктивна вредност е 100% негативна предуктивна вредност 100%, глобална точност 100%. Патохистолошкиот наод е идентичен со наодот добиен од MRCP-тестот. Во трудот се испитувала точноста на КТ како метод за дијагноза на периферен тумор на жолчни патишта при што, како златен стандард, се зема MRCP-методата. Резумирано перформансите на MRCP методата во детектирање на периферни тумори на жолчни патишта се сензитивност-63%, специфичност-66,67%, позитивна предиктивна вредност-85,71%, негативна предиктивна вредност-33,33% и севкупна точност-61,54%.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Билјана Пргова Велјанова, со наслов „Магнетно - резонантна холангиопанкреатографија-радиолошка метода во дијагностиката на болестите на панкреато - билијарниот систем“, претставува истражување во областа на радиологијата. Со изработката на студијата се потврдува дека со MRCP се добиваат слики со квалитет скоро идентичен на сликите добиени со ERCP. Во случај на опструкција ќе биде можна визуелизација на билијарните патишта над и под обструкцијата. Зависно од интензитетот на сигналите ќе се одредува причината за опструкција. Предноста на MRCP како дијагностички метод, е во детекција на високи опструкции кои не можат да се анализираат со ERCP. Со MRCP ќе се овозможи комплетна мапа на билијарниот систем со опис на сегментни гранки и приказ на билијарното стебло над и под опструкцијата. За дијагноза и следење на автоимуни панкреатити, холангити, анатомски варијации, малигни болести на хепар, тело и опашка на панкреас, се потврди висока сензитивност, а со тоа и можноста MRCP да биде единствен дијагностички метод. За евалуација на малигни тумори на панкреасот, хепарот или холангиокарцином, MRCP во комбинација со MR на абдомен е супериорна дијагностичка процедура во однос на комјутеризирана томографија. После спроведување на MRCP и MR на абдомен се одредува натамошниот третман на пациентот зависно од типот на патологијата

и поставената дијагноза. За евалуација на малигни тумори на панкреасот, хепарот или билијарните патишта, MRCP во комбинација со MR на абдомен е супериорна дијагностичка процедура во однос на КТ - комјутеризирана томографија. Со примена на MR на абдомен е овозможена детекција и на фокални малигни лезии со мали димензии кои со КТ на абдомен не можат прецизно да се дијагностицираат, а тоа овозможува куративен хирушки третман. Резултатите од студијата ќе придонесат дијагнозата на наведените малигни тумори да се постави со една дијагностичка процедура. Предности: краток пат до дијагноза и намалување на трошоците за истата. Финансискиот предност ќе биде значајна и за пациентот и за општеството. Се надеваме дека во иднина овој труд ќе им послужи на креаторите на здравствената политика за изработка на дополнителна cost-benefit студија.

Докторската дисертација на кандидатката м-р Билјана Пргова Велјанова, со наслов „Магнетно - резонантна холангиопанкреатографија-радиолошка метода во дијагностиката на болестите на панкреато - билијарниот систем“, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката пред одбраната на докторскиот труд ги објавила (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор), следниве рецензирани истражувачки трудови:

- [1]. Автор: Пргова Билјана , објавен: “ACTA MORPHOLOGICA” Vol.11(1)2014.
- [2]. Автор: Пргова Билјана , објавен: „MEDICUS” Vol. 20(1) 2015.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главни научни придонеси на кандидатката се: Испитување на MR на абдомен како супериорна радиолошка метода во дијагностика на болести на панкреато - билијарниот систем.

Подрачјето на примена и ограничувањата се: клиничка медицина; MR на абдомен е компетентна и прецизна радиолошка метода која има само дијагностичка, но не и тераписка вредност. Предноста е што со примена на MR на абдомен се врши селекција на пациентите кај кои ќе биде извршен инвазивната ERCP метода со тераписка цел.

Можните понатамошни истражувања се: можноста на магнетната резонанца како единствена радиолошка метода за **рана** детекција на туморите на панкреато билијарниот систем, со што ќе се овозможи пациентите да бидат третирали со куративен хирушки третман. Предности: краток пат до дијагноза, значително подобра прогноза и подолго преживување на пациентите и намалување на трошоците за дијагноза и лекување. Се надеваме дека во иднина овој труд ќе послужи за изработка на дополнителна cost-benefit студија.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката **м-р Билјана Пргова Велјанова**, со наслов, „Магнетно-резонантна холангиопанкреатографија-радиолошка метода во дијагностиката на болестите на панкреато билијарниот систем“.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Климе Ѓорески, претседател

Проф. д-р Билјана Таушанова, ментор

Проф. д-р Никола Јанкуловски, член

Проф. д-р Надица Митревска, член

Проф. д-р Михаил Груневски, член

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ФАКТОРИ КОИ ВЛИЈААТ НА ЗДРАВЈЕТО НА НОВОРОДЕНИТЕ ВО ИСТОЧНИОТ РЕГИОН НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“ ОД М-Р НАТАЛИЈА ДЕЧОВСКИ, ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на својата IX седница одржана на 2.3.2015 година, по предлог на Советот за докторски студии по јавно здравје на Медицинскиот факултет во Скопје, а во согласност со Законот за високото образование и Правилникот за условите, критериумите и правилата за запишување и студирање на трет циклус студии - докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација по јавно здравје на кандидатот м-р Наталија Дечовски со наслов „Фактори кои влијаат на здравјето на новородените во источниот регион на Република Македонија“, во состав:

1. проф. д-р Дончо Донев (претседател)
2. проф. д-р Елена Ќосевска (ментор)
3. проф. д-р Розалинда Исјановска (член)
4. проф. д-р Бети Зафирова Ивановска (член)
5. проф. д-р Елизабета Зисовска (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и, врз основа на направените согледувања и консултации, на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Наталија Дечовски, со наслов „Фактори кои влијаат на здравјето на новородените во источниот регион на Република Македонија“, содржи 192 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1,5 проред и големина на букви 12, со 214 библиографски единици правилно поврзани во текстот, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Докторската дисертација обработува мошне актуелна јавноздравствена тема која ги содржи сите потребни елементи на едно научно истражување. Во пишаниот текст јасно се образложени воведот, мотивот, целите, хипотезите, материјалот и методите на истражувањето, резултатите, дискусијата, заклучокот и препораките и литературата. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето и добиените резултати. Во дисертацијата се наведени една главна и четири специфични цели на истражување, а тестирани се и три хипотези. Делот на резултатите се детално елаборирани и анализирани во 9 поднаслови во контекст на факторите кои влијаат на здравјето на новородените според поставените цели на истражувањето. Во делот на дискусијата редоследно добиените резултати се компарирани со резултати на други слични

домашни и странски истражувања, а врз основа на ова се изведени заклучоците и препораките.

Текстот на докторската дисертација е збогатен со 103 табели и 89 графикони, од кои 91 табела се во делот „Резултати“ и ги прикажуваат демографските и социоекономските карактеристики на родилките, податоците од периодот пред зачнувањето и предконцепциската грижа, периодот за време на бременоста, породување и по породување како и анализата на влијанието на овие фактори врз здравјето на новородените. Цитираната литература, со 214 референци, е поврзана со темата на докторската дисертација. Таа е од понов датум, актуелна и релевантна за темата.

Вовед и предмет на истражувањето

Воведниот дел го дефинира предметот на истражувањето низ 6 поднаслови. Во *првиот поднаслов* се дефинирани основните поими кои се однесуваат на здравјето на новородените, како и сознанието од потребата за здрав почеток на живот кој е врвен приоритет за секое општество бидејќи здравјето на новородените и доенчињата е од особена важност за севкупната здравствена состојба на заедницата и го одредува здравјето на идните генерации. Во *вториот поднаслов* е даден преглед на моменталната состојба со индикаторите на морталитет и морбидитет на новородените и доенчињата во Република Македонија и источниот регион. Дефинирани се индикатори за морбидитет како телесна тежина и мала телесна тежина на новородени, гестациска возраст и предвремено родени новородени и Апгарово вреднување. Во *третиот поднаслов* е даден преглед на факторите од страна на мајката кои можат да влијаат на здравјето на новородените и тоа предконцепциски, антенатални, натални и постнатални и личните и социоекономски фактори поткрепени со релевантни домашни и странски студии и истражувања. Притоа се согледува дека факторите кои влијаат врз здравјето на детето зависат, во прв ред, од здравјето на мајката бидејќи здравјето и социјалната благосостојба на мајката е важен предуслов за унапредување на здравјето на новороденчињата поради нивната физиолошка неделливост во текот на бременоста и длабоката емоционална поврзаност по породувањето, особено во првите години на живот на детето. Факторите кои можат да влијаат врз здравјето на новородените од страна на мајката се систематизирани низ 4 поднаслови и во секој од нив се дефинирани индикаторите од делот на претконцепциската, антенаталната, наталната и постнаталната грижа и фактори, како и социоекономските фактори кои можат да влијаат врз здравјето на новородените.

Во *четвртиот поднаслов* е даден преглед на студии на новородени со ризик (мала родилна тежина, мала родилна тежина за гестациската старост, предвремено родени, низок Апгар-скор) и последиците по нивното здравје. Во *петиот поднаслов* се изложени основните географски, демографски и социоекономски карактеристики на источниот регион на Република Македонија. Во *шесттиот поднаслов* детално е претставена мрежата и кадрите задолжени за здравствената заштита на жените и новородените на ниво на примарна и секундарна здравствена заштита во однос на нормативи, бројот на тимови и број на кадар кој се грижи за здравјето на целната популација на истражувањето.

Осцилаторните движења на стапките на морталитет на доенчињата, особено стапката на неонаталната, перинаталната и доенчката смртност, како и недостигот на ваква сеопфатна и детална анализа на факторите кои влијаат на здравјето на новородените,

бил мотивот кој ја водел кандидатката за изработка на докторската дисертација во која би се детерминирале факторите кои придонесуваат за раѓање на новородени со ризик. Резултатите од истражувањето, заклучоците и препораките треба да придонесат за понатамошно унапредување на здравјето и благосостојбата на мајките и децата како трајна определба на секој здравствен систем, но и на општеството во целина.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Анализата на литературата укажува на значајноста на темата на докторската дисертација, а тоа е здравјето на мајките и децата. Здравјето на децата е една од главните цели на македонското здравство во согласност со законските прописи, стратегии и потпишаните конвенции, меѓу кои и Рамковната политика „Здравје за сите во 21 век“ во европскиот регион на СЗО, каде што третата цел е здрав почеток на живот што подразбира до 2020 година сите новородени бебиња, доенчиња и предучилишни деца да имаат подобро здравје што ќе им гарантира здрав почеток на животот. Комитетот на проектот EURO-PERISTAT во Европскиот перинатален извештај, 2013 година, како главни индикатори на морталитет и морбидитет кои се однесуваат на здравјето на бебињата во текот на првата година од животот ги следи стапката на фетален морталитет, неонатален морталитет, доенечки морталитет, родилна тежина, гестациска возраст и дистрибуција на 5 минутен Апгар скор. Според СЗО-индикаторите, особено стапките на морталитет се користат како мерки за проценка за здравствената состојба на населението, но и за проценка на перинаталната грижа и функционирањето на антенаталната, наталната и постнаталната здравствена заштита. Возраста на мајката, бројот на раѓања, повеќеплодната бременост, состојбата на мајката како прееклампсија или дијабетес, социо-економскиот статус и стилот на живот со ризични навики, како пушењето, се добро познати фактори кои влијаат на морталитетот и морбидитетот.

Според литературата, стапката на морталитет на доенчињата во земјите на ЕУ изнесува 3,0-4,9/1000 живородени, а на неонаталниот морталитет 2,0-5,0/1000 живородени. Притоа, најголем дел од морталитетот припаѓа на раниот неонатален морталитет, додека стапката на доцниот неонатален морталитет се движи 0,3-1,9/1000 живородени.

Од стапките на повеќе индикатори за морталитет во Република Македонија се согледува пораст на стапките на морталитет како индикатор на здравјето на новородените и доенчињата. Во Република Македонија, стапката на морталитет на доенчиња е осцилаторна, но сè уште над просекот на земјите од ЕУ и се движи 7,6 - 13,2/1000 живородени во последните десет години. Така, најниска стапка на морталитет на доенчиња во Република Македонија била забележана во 2010 и 2011 година од 7,6/1000 живородени, за да забележи повторен пораст во 2012 кога оваа стапка изнесувала 9,1 и во 2013 година од 10,2%. Во Република Македонија е забележан пораст и на стапката на неонаталниот морталитет од 5,6% во 2010 на 7,9% во 2012 година, при што поголем раст е забележан за раниот неонатален морталитет од 4,0% (2010) на 5,2% (2012). Стапката на перинаталниот морталитет изнесувала 12,8% во 2012 година.

Пораст на стапките на доенечки морталитет, неонатален морталитет како и перинатален морталитет во периодот од 2003 до 2012 година е забележан во скоро сите општини од источниот регион.

Така, стапката на доенечкиот морталитет во источниот регион забележала зголемување од 3,9‰ во 2010 на 9,1‰ во 2012, при што пораст се забележува во сите општини во регионот. Исто така, раст бележи и стапката на неонаталниот морталитет која во 2012 година се движела од 4,7‰ во Кочани до 14,7‰ во Берово. Стапката на перинаталниот морталитет е исто така висока при што најголем пораст имаат општините Штип (16,0‰) и Берово (36,0‰).

Во однос на индикаторите за морбидитет, процентот на новородени со мала родилна тежина во 2010 година во земјите на ЕУ се движел од 4,2% до 8,5%, а во Република Македонија околу 6% и 6,2% во источниот регион на Република Македонија. Според литературата, во Република Македонија во изминативе три години 70% од смртноста кај доенчињата е како резултат на недоносени деца и деца родени со ниска родилна тежина. Стапката на недоносени деца во земјите-членки на Европската унија изнесува 5%-11%, а помалку од 2% од новородените од земјите-членки на ЕУ имаат низок и Апгар скор.

Според Уредбата за мрежа на здравствени установи во источниот регион на РМ, бројот на тимови за гинекологија изнесувал 13 од потребни 26, при што во сите општини постои недостиг на тимови, а во општините Берово, Зрновци, Карбинци, Македонска Каменица и Чешиново Облешево немало ниту по еден тим. Во 2012 година за родилките и новородените се грижеле 27 патронажни сестри и 14 тимови на вработени во дејноста на здравствена заштита на деца. На секундарно ниво во 2012 година во овој регион имало 7 специјалисти, што е за 4 повеќе од предвидениот максимален број според Уредбата на мрежата.

Постојат докази дека факторите од страна на мајката и социоекономските фактори имаат влијание на здравјето на новородените и детекцијата на овие фактори придонесува до преземање на мерки и активности во насока на превенирање на штетните влијанија кои може да придонесат до унапредување на здравјето на новородените и намалување на стапките на морталитет и морбидитет. Истакната е важноста од воведување на сеопфатен систем за мониторинг на здравствената состојба и заштита на мајките и новородените, особено на ниво на примарната антенатална здравствена заштита кој во Република Македонија не е целосно развиен, со што се уште нема услови за ефикасно мониторирање како на здравствената состојба, така и на обемот на здравствената заштита на овие две вулнерабилни групи на население.

Краток опис на применетите методи

Докторската дисертација е дизајнирана како проспективна студија која е изработена врз основа на база на податоци добиени од истражувањето за однесувањето и здравјето на мајките од источниот регион на Република Македонија и нивните живородени деца. За оваа докторска дисертација се анализирани податоци од одговорите на испитаничките по однос на социоекономските, претконцепциски, антенатални, натални и постнатални карактеристики, како и податоци за здравјето на нивните новородени во однос на родилната тежина, гестациска старост и Апгар-скор при раѓање. Вкупно во истражувањето биле вклучени 1352 испитаници, и тоа 676 родилки и 676 новородени што претставува 44,2% од породените жени и новородените од источниот регион. Репрезентативниот примерок според кој е спроведено анкетаирањето бил подготвен врз основа на бројот на новородени во источниот регион на Република Македонија според

последните проценки на населението на Државниот завод за статистика за 2012 година како и бројот на породени во Клиничката болница во Штип, во 2010 и 2011 година. Основен примерок е групен кластерски примерок а во примерокот биле вклучени сите испитанички од Источниот регион кои биле породени на акушерското одделение при Клиничката болница во Штип. Родилките биле посетени по породувањето и анкетирани за делот од периодот пред породување и за време на бременоста. Податоците за нивните новородени биле пополнети од акушерската историја, протоколот за новородени и картонот за новородено. Податоците за постаналната грижа биле добиени и пополнети два месеци по породувањето по телефонски пат. Активностите за спроведување на истражувањето се одвиваа во текот на 2013 година.

Користен е стандардизиран прашалник PRAMS (Pregnancy risk assessment monitoring system), прашалник на CDC, кој беше приспособен за потребите на ова истражување. Прашалникот се состои од 4 сегменти и вкупно 75 прашања. Пред започнување на анкетањето е побарана и добиена дозвола од менаџерскиот тим на Клиничката болница Штип, а по добиената дозвола од страна на испитаничките, прашалникот беше пополнуван анонимно.

Податоците кои се добиени во текот на истражувањето беа внесени во специјално изработена база на податоци, а статистичката обработка на податоците беше направена со користење на програмата SPSS 15.0. За тестирање на значајноста во разликите во дистрибуциите на добиените одговори поради горенаведените карактеристики на варијаблите се користеа тестови на непараметриската и параметарска статистика и тоа: Пирсонов или χ^2 тест (Chi - square test) за два или повеќе независни примероци, Mann-Whitney U – тест, Kolmogorov-Smirnov тест, АНОВА-тест, post hoc Tukey HSD тест. За корелација е користена мултипла регресиона анализа помеѓу зависно-критериумски варијабли и системот на предикторски варијабли како независни варијабли, коефициент на мултипла корелација (R), и коефициент на детерминација (R^2). Статистичката значајност е тестирана со значајноста на коефициентот на мултипла корелација тестиран врз основа на F – дистрибуција и анализа на поединечните варијабли со коефициент на парцијална регресиона анализа тестиран со T -тест. Обработката на податоците со статистичките тестови е со примена на барана статистичка сигнификантност за ниво на веројатност од 95% ($p < 0.05$), резултати кои се сметаат за статистички значајни. Сите резултати се прикажани табеларно и графички.

Податоците добиени од истражувањето се описно и нумерички сумирани, анализирани и преку нив донесени заклучоци за предконцепциското, антенаталното, натално и постанатално здравје и однесување на мајките како и факторите кои влијаат на здравјето на нивните новородени.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Презентацијата на резултатите на докторската дисертација е систематизирана во 9 поднаслови. Во *првиот поднаслов* е даден преглед и дескриптивна анализа на општите демографски и социоекономски карактеристики на родилките. Во студијата биле вклучени 1352 испитаници, од кои 676 родилки и 676 новородени, што е 44,2% од вкупниот број на породени жени и новородени од источниот регион на Република Македонија во 2013 година.

Во *втора и третата поделба* е дадена анализата на претконцепциските и антенатални фактори и однесување на родилките во периодот пред забременувањето и за време на бременоста. Резултатите од претконцепциското однесување на испитаничките покажуваат дека пред да забременат диета држеле 6,2%, физички вежби 3 пати дневно практикувале само 5,9%, а на контрола кај стоматолог отишле 44,8% од анкетираните родилки. Во однос на редовни контроли кај матичен лекар или лекар-специјалист пред забременување, контрола на шеќер во крвта направиле 6,8% од анкетираните, контрола на крвниот притисок 7,2%, а контрола на депресија само 2,8%. Секојдневно земале витамини 14,2% од испитаничките. Пред да забременат, прекумерна тежина имале 18,8%, а гојазност, со индекс на телесна маса од над 30 имале 6,2% од анкетираните родилки. Процентот на жени кои пред да забременат разговарале со својот матичен гинеколог за здрава бременост изнесува 37,9%, кои посакувале да забременат 37,2%, а процентот на несакани бремености 13,8%. Контрацепција пред да забременат користеле само 6,5% од испитаничките.

Резултатите од *четвртата дел* се однесуваат на антенаталната грижа и однесување во текот на бременоста. Најголем дел од родилките од источниот регион имале антенатална грижа во првото тромесечие од бременоста (88,5%), 11,5% имале подоцна, а 7,1% изјавиле дека воопшто немале антенатална грижа. Теми на кои најчесто се разговара со бремените се тестовите кои треба да се направат во текот на бременоста (ХИВ, ПАП, брисеви) (82,5%), лекови кои може да се користат во бременоста (79,8%) и скрининг тестови за вродени аномалии (66,7%), а во најмал процент се разговара за семејно насилство (10,7%), знаци на депресија (22,5%) и користење на заштитен појас при возење со автомобил (28,8%). Во однос на пушењето најголемиот дел од испитаничките од 72,8% биле прашани дали пушат, а советувани за штетноста на пушењето биле само 54,6% од испитаничките. Во однос на антенаталните тестови, 84,0% од испитаничките направиле микробиолошки брис, 65,1% скрининг тест за вродени аномалии, а 28,0% скрининг тест за ХИВ. На 3% од жените матичниот гинеколог им кажал дека имаат гестациски дијабет. Процентот на жени кои пушеле во изминатите две години пред породувањето бил 35,7%, а три месеци пред да забременат само 9,5% од жените престанале да пушат. Најголем дел од испитаничките пушачи, пушеле од 6 до 20 цигари дневно (63,1%). Три месеци пред породување, цигарите ги оставиле 27,8% од испитаничките кои пушеле за време на бременоста, а процентот на испитанички кои пушеле од 6 до 20 цигари дневно се намалил на 37%. Резултатите од делот за консумација на алкохол во период од 2 години пред анкетањето покажале дека 39,9% од испитаничките консумирале алкохол, а три месеци пред забременување најголем дел од испитаничките консумирале алкохол во мали количини од помалку од 1 пијалак неделно (51,5%). Во однос на стресорите, резултатите од овој дел покажаа дека во највисок процент од 27,5% испитаничките имале искуство со финансиските стресори, 13,5% со болест или смрт на блиска личност и 9,1% со семејни стресори.

Петтата дел од резултатите дава преглед и анализа на податоците за новородените. Просечната телесна тежина на новородените изнесува 3280 ± 458.7 г., просечната должина $49,1 \pm 2,2$ см., просечната гестациска старост $39,4 \pm 1,1$ недела, а просечната вредност на 5-минутен Апгар-скор $9,1 \pm 0,8$.

Во *шестата дел* на резултатите е дадена анализа на влијанието на општите и социоекономски фактори врз здравјето на новородените и истиот е поделен на 7 подточки каде поединечно е анализирана поврзаноста на варијаблите возраст, место на живеење, висина на приходи, национална и верска припадност, занимањето-работен статус на

мајката и здравјето на новородените (телесна тежина, гестациска старост и 5 минутен Апгар скор). Профилот на новородени со ниска родилна тежина покажал дека мајките на овие новородени во поголем процент живеат во град - 77,0%, приходи пониски од 10.000 денари имаат 48.0%, со ниско или основно образование се 41,9%, невработени-домаќинки-кориснички на социјална помош се 59,0%. Регистрирана е позитивна статистичка сигнификантна умерена корелација помеѓу возраста на родилките и телесната тежина на новородените ($r=0.113$ за $p<0.01$). Најниска тежина имаат новородените со приходи на семејството до 3000 денари (3158 ± 462.0 г.), а највисока кај оние анкетирани родилки кои имаат примања над 50.001 (3416.7 ± 552.2 гр). Разликата на просечните вредности на телесната тежина на новороденото во однос на висината на приходи во семејството според АНОВА е сигнификантен ($F=3.451$, $p=0.008$). Разликата на просечните вредности на телесната тежина на новороденото во однос на националната припадност според АНОВА е сигнификантна ($F=3.943$, $p<0.01$). Според post hoc Tukey HSD-тест постои значајна разлика за $p<0.01$ помеѓу Македонки и Ромки и Ромки и Турчинки. Разликата на просечните вредности на телесната тежина на новороденото во однос на верската припадност според АНОВА е сигнификантна ($F=3.702$, $p<0.01$). Според post hoc Tukey HSD тест постои значајна разлика за $p=0.01$ е помеѓу православни и муслиманки. Разликата на просечните вредности на гестациската старост на новороденото во однос на националната припадност според АНОВА е сигнификантна ($F=2.778$, $p<0.01$). Според post hoc Tukey HSD-тест постои значајна разлика за $p<0.01$ помеѓу Македонки и Ромки. Најголеми разлики се покажаа според нивото на образование на мајката и родилната тежина, при што мајките со ниско образование родиле новородени со просечна тежина од 3109.5 ± 515.9 гр., со основно образование- 3190.0 ± 448.0 гр., а мајките со високо образование родиле новородени со просечна тежина од 3319.3 ± 401.8 гр. Разликата на просечните вредности на телесната тежина на новороденото во однос на степенот на образование според АНОВА е сигнификантна ($F=3.963$, $p<0.01$). Според post hoc Tukey HSD тест разликата е значајна за $p<0.01$ помеѓу новородените од мајки со ниско и средно образование и ниско и високо ниво на образование. Разликата на просечните вредности на 5 минутниот Апгар скор на новороденото во однос на степенот на образование според АНОВА е сигнификантна ($F=7.154$, $p<0.01$). Според post hoc Tukey HSD тест разликата е сигнификантна за $p<0.05$ помеѓу новородените од мајки со основно наспроти со средно и високо образование, со средно образование наспроти вишо, со вишо наспроти високо образование. Според занимањето-работниот статус, најголема просечна родилна тежина имаат новородените чишто мајки се под договор, студираат и се вработени (3514.7 ± 391.2 гр.; 3410.7 ± 399.6 гр.; 3319.9 ± 454.4 г.), а најмала кај новородените на невработените, мајките-домаќинки и кориснички на социјална помош (3237.6 ± 447.8 г.; 3238.3 ± 448.3 г.; 2834.8 ± 444.5 г.). Разликата на просечните вредности на телесната тежина на новороденото во однос на работниот статус според АНОВА е сигнификантна ($F=6.707$, $p<0.01$). Разликата на просечните вредности на гестациската старост на новороденото во однос на работниот статус според АНОВА е сигнификантна ($F=4.644$, $p<0.01$). Според post hoc Tukey HSD тест разликата е сигнификантна за $p<0.05$ помеѓу гестациската старост на новородените на анкетираниите родилки кориснички на социјална помош наспроти останатите модалитети на работен статус на анкетираниите родилки. Во однос на поврзаноста на социоекономскиот статус на мајката и телесната тежина на новородените, со анализа на поединечните варијабли, е заклучено дека значајно влијание има висината на приходите. За висината на приходите, коефициентот на парцијална регресиона анализа изнесува 0,091, а тестиран со

T-тест покажува дека влијанието на висината на приходите врз телесната тежина е статистички значајно за $p < 0,05$.

Шестиот дел од резултатите го анализира влијанието на предконцепциската и антенатална грижа врз здравјето на новородените. Утврдена е значајна разлика во просечната вредност на 5 минутен Апгар скор во однос на тоа дали родилките ја посакувале бременоста. Родилките кои ја посакувале бременоста родиле новородени со повисока просечна вредност на 5 минутен Апгар скор. Утврдена е значајна разлика во просечната вредност на родилната тежина во однос на тоа дали родилките добивале рана антенатална грижа. Родилките кои добивале рана антенатална грижа родиле новородени со повисока телесна тежина и гестациска старост. Во однос на пушењето во текот на бременоста, родилките кои пушеле родиле новородени со пониска телесна тежина.

Седмиот, осмиот и деветтиот дел ги анализира резултатите од наталната и постнаталната грижа за време на породување и по породувањето, како и влијанието на социоекономските и фактори од страна на мајката врз доењето на новородените. Најголем процент на новородени од 76,9% во ова истражување по породувањето престојувале во болница од 3 до 5 дена, а 12,1% од испитаничките кажале дека нивното новородено престојувало во единицата за интензивна нега. Мултиваријантниот модел на логистичка регресиона анализа како независни сигнификантни фактори, односно предиктори за доење на новороденото не ги потврдил социоекономските фактори, пушењето, консумирањето на алкохол, како и советите на здравствениот персонал за доење, туку е регистрирана статистички сигнификантна поврзаност помеѓу начинот на породување - царски рез и сместувањето на новороденото на интензивна нега и иницијалното доење на бебето.

Кандидатката заклучува дека фактори кои влијаат на телесната тежина на новородените при раѓање се раната антенатална грижа, пушењето, возраста на мајката, националната и верска припадност, образованието, работниот статус и нивото на приходи. Најзначајно влијание има нивото на приходи на семејството. Фактори кои влијаат на гестациската старост се раната антенатална грижа, националната припадност и работниот статус на мајката. Фактори кои влијаат на 5-минутниот Апгар-скор се посакувана бременост и нивото на образование на мајката. Фактори кои влијаат на доењето на новородените се начинот на породување-царски рез и сместувањето на бебето во интензивна нега. Дадени се и повеќе препораки во однос на запознавање на сите релевантни државни и регионални институции со резултатите на истражувањето за креирање на политики за унапредување на здравјето на мајките и новородените. Дадени се и повеќе активности за унапредување на здравјето на мајките и децата на ниво на регион како предавања на одредени теми, здравствено воспитни емисии, но и формирање на работна група и иницијатива за донесување на Програма и Акционен план за унапредување на здравјето на мајките и децата во источниот регион.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот м-р Наталија Дечовски, со наслов „Фактори кои влијаат на здравјето на новородените во источниот регион на Република Македонија“, претставува истражување во научното подрачје јавно здравство од областа на здравјето на мајките и новородените. Изработката на темата на оваа докторска дисертација има за цел анализа на здравјето и однесувањето на мајката преку социоекономските,

претконцепциски, антенатални, натални и постнатални фактори и нивното влијание врз здравјето на новородените во источниот регион на Република Македонија, за воспоставување на мониторинг-систем за следење на состојбата на мајките и децата и унапредување на нивното здравје.

Докторската дисертација на кандидатката м-р Наталија Дечовски, со наслов „Фактори кои влијаат на здравјето на новородените во Источниот регион на Република Македонија“, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката пред одбраната на докторскиот труд ги објавила како прв автор, во меѓународни научни списанија, следниве рецензирани истражувачки трудови:

- [3]. N.Decovski, E.Kosevska, R.Isjanovska. Socioeconomic factors that affecting the birth weight and length a newborn in the Eastern Region of the Republic of Macedonia, Medicus 2014, Vol 19 (3): 488-494;
- [4]. N.Decovski, E.Kosevska, R.Isjanovska. The influence of pre conceptual and antenatal factors on newborn birth weight, gestational age and fifth minute Apgar score, Physioacta 2015, Vol 9 (1): in print;
- [5]. N.Decovski, E.Kosevska, R.Isjanovska. The influence of smoking and alcohol use during pregnancy on newborn birth weight, Archives of public health 2014, Vol 6 (1): 24-28;

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главни научни придонеси на кандидатката

М-р Наталија Дечовски, со своето академско искуство во научноистражувачката работа, како и со добиените резултати од спроведувањето на оваа студија, со објавените научни трудови и објавување поглавја со наодите од студијата во стручни публикации, ќе даде значаен придонес во научноистражувачката работа во оваа област.

Докторантката континуирано учествува во повеќе проекти со кои дала придонес во унапредување на здравјето на мајките и децата меѓу кои и проектот „Учиме заедно“ - поддршка на семејства и деца со пречки во развојот, Здружение на медицински сестри на Република Македонија, Универзитет „Алстер“, Велика Британија и УНИЦЕФ (2014-2015), кадешто по завршената обука за обучувачи активно е вклучена во едукација на патронажните сестри и е член на работна група за изготвување на прирачник за пракса на патронажни сестри при грижа за бремени жени и деца на возраст 0-3 години. Во ноември 2014 година е именувана за член на групата делегирана од УНИЦЕФ-Канцеларија во Македонија да учествува на Консултативен состанок за валидација на тренинг-модули за обука на кадрите во патронажната служба, во организација на International Step by Step Assotiation, Gradski zavod za javno zdravlje Beograd, и УНИЦЕФ-Регионална канцеларија за

Централна и источна Европа и Заедницата на независни држави. Во периодот од 2010 до 2012 била член на работна група за реализација на „Локален акционен план за заштита на сексуалното и репродуктивно здравје на младите на Општина Штип“. Била предавач на тема-сексуално преносливи инфекции во периодот од 2010 до 2012 година во основните и средни училишта на територија на Општина Штип. Во 2011 година учествувала во проект на Институтот за јавно здравје на РМ „Подобрување на националниот одговор во поглед на сексуалното и репродуктивно здравје и права во Р.Македонија“. Работи како консултант за теренско советување на лица, семејства и заинтересирани групи за планирање на семејството. Во 2011 година, во рамките на УНИЦЕФ/МТСП-проектот „Иновативен пристап во унапредувањето на раниот детски развој преку имплементација на Стандарди за рано учење и развој кај деца од 0-6 години“ учествува во обука за рано учење и развој во градинките и центрите за ран детски развој. Учествовала и во проектите „Истражување за репродуктивното здравје и права на населението во Република Македонија“, ЕСЕ, СЗСМ (2009/2010), „Подигање на капацитетите на патронажната служба за пружање на услуги во областа на безбедното мајчинство и здравјето на заедницата, Скопје (2010) каде била предавач на тема „Улогата на патронажната сестра во унапредување на здравјето на заедницата“. Учествовала во проект за поддршка на лица со пречки „Планирање и имплементација на потребните обуки и активностите со цел проширување на центарот за рана интервенција по моделот на Скопје“, ГТЗ (2008), како и во Проект за рано учење и развој и Работилница за возрасна валидација на стандардите, Министерство за образование и наука, со учество во студија за возрасна валидација на деца од 6-24 месеци како теренски набљудувач за општина Штип во текот на 2008. Во 2006 година учествувала на обука за едукатори за: Ориентациона програма за адолесцентно здравје, проект на Министерството за здравство на Република Македонија и Канцеларијата на УНИЦЕФ во Р. Македонија, по што во рамките на проектот била предавач на здравствени работници во примарна здравствена заштита во 2006 година, а во текот на 2007 година предавач во работилници за „Унапредување на пристапот до службите за ПЗЗ на децата од училишна возраст и адолесценти кои се надвор од образовниот систем“. Во текот на 2001 година поминува 5-месечна обука за ICDP (International Child Development Programmes) фасилитатор во организација на Канцеларијата на УНИЦЕФ во Скопје, ICDP, по што во рамките на проектот низ учество на семинари, проекти за самообука со индивидуална и групна супервизија и изготвување на материјали за ICDP програмата (2002-2003) во 2003 година се стекнува со сертификат за обучен ICDP тренер. Во текот на 2001 година учествувала во проектот „Деинституционализација на деца со хендикеп во Република Македонија“, EducAid, Завод за социјални дејности, УНИЦЕФ Скопје, Завод за здравствена заштита на мајки и деца Скопје, кадешто на терен учествува во претставување на прирачникот „Уште еден чекор на скалилото“.

Кандидатката била член на повеќе работни групи при Министерството за здравство: (2010) член на Работна група за донесување на Информација за проширување на обемот и видот на услугите на Поливалентната патронажна служба во РМ; (2008) член на Работна група за проценка на состојбата со поливалентната патронажна дејност во Р.Македонија; (2005) член на работна група при Министерството за здравство за прилагодување на прирачниците за ориентациона обука за адолесцентно здравје наменети за здравствени работници; (2005-2007) - Проект за управување на здравствениот сектор во Р.Македонија, надворешен член на Работна група за Национална здравствена политика и развој на стратегија; (2005-2006) - член на Работна група за зајакнување на ПЗЗ и приватизација; (2002-2004) - проект „Зајакнување на патронажниот систем во Р. Македонија“, член на

работна група при Министерството за здравство за ревизија на постојните картони за патронажа, усогласување со препораките на СЗО и изготвување на ревидиран патронажен картон; (2001-2003), член на Комитетот за поддршка на доењето при Министерството за здравство итн.

Учеството на кандидатката на повеќе меѓународни конференции, студиски посети и други настани од областа на темата на докторатот ги потврдуваат нејзините активности и придонес во научноистражувачката работа. Кандидатката од 2011 година е член на редакцискиот одбор на информативниот гласник „Медикус“ при ЈЗУ Клиничка болница-Штип.

Како студент на постдипломски студии на Универзитетот „Св Кирил и Методиј“, Медицински факултет-Скопје, Школа за јавно здравје (2007-2011), докторантката работеше на магистерската теза: „Јавно-здравствени детерминанти кои влијаат на сексуалното и репродуктивно здравје на жените во Општина Штип“. Добиените резултати од магистерската теза биле мотив на кандидатката да продолжи со продлабочување на истражувањата во оваа област од јавното здравје, насочувајќи се кон проучување на здравјето на новородените и факторите кои влијаат на нивното здравје.

Постдипломската едукација, работата на проекти и учество во истражувачки тимови и работни групи, како и успешно извршените истражувања поврзани со магистерскиот труд и докторската дисертација, ги потврдуваат капацитетите на кандидатката за натамошна научно истражувачка работа.

Подрачје на примена и ограничувања

Кандидатката укажува на фактот дека ова е прва сеопфатна и детална студија што се занимава со факторите што влијаат на здравјето на новородените во источниот регион на Република Македонија.

Резултатите од истражувањето ја отсликуваат состојбата со здравјето и однесувањето на мајките во сите сегменти на грижата, и тоа предконцепциска, антенатална, натална и постнатална заштита, како и здравјето на нивните новородени, но само во источниот регион на Република Македонија.

Резултатите од студијата можат да послужат како основа за планирање и дизајнирање на специфични програми од областа на здравјето на мајките и новородените за унапредување на нивното здравје и во другите региони и на ниво на државата.

Исто така, ова истражување може да послужи како основно истражување од кое произлегуваат препораки за креирање на мониторинг-систем за континуирано следење на состојбата на мајките и новородените во Република Македонија.

Можни понатамошни истражувања

Податоците собрани преку истражувањето обезбедуваат значајни основни податоци за моменталната состојба на факторите кои влијаат на здравјето на новородените во источниот регион како и состојбата со предконцепциската, антенатална, натална и постнатална грижа и однесување на родилките.

Кандидатката препорачува идни истражувања во смисла на воспоставување мониторинг-систем со континуирано следење и истражувања за здравјето и заштитата на родилките, како на регионално така и на државно ниво, во насока на проценка на ефектите од досегашните реформи и развој на здравствената заштита особено на ниво на примарната и превентивна здравствена заштита во креирање на политики за унапредување на здравјето на мајките и новородените.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Докторската дисертација „Фактори кои влијаат на здравјето на новородените во Источниот регион на Република Македонија“, поднесена од м-р Наталија Дечовски, претставува оригинален и самостоен научен труд и во целост ги исполнува условите согласно со Правилникот за условите, критериумите и правилата за запишување и студирање на трет циклус студии – докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Комисијата смета дека трудот ги опфаќа и во целост ги обработува поставените проблеми и ги содржи сите елементи на научен труд, со јасно дефинирани цели, прецизно изложени испитаници и методи, детално статистички обработени и прикажани резултати. Дискусијата, заклучоците и препораките се објективни и реални и даваат прецизни одговори на поставените цели и хипотези.

Врз основа на анализата, Рецензентската комисија оценува дека докторската дисертација од кандидатката м-р Наталија Дечовски, со наслов „Фактори кои влијаат на здравјето на новородените во источниот регион на Република Македонија“ ги исполнува бараните критериуми и претставува придонес во научноистражувачката и јавноздравствената дејност во Република Македонија.

Рецензентската комисија позитивно ја оценува докторската дисертација и му предлага на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје да ја усвои рецензијата и да ѝ овозможи на кандидатката јавна одбрана на трудот.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Дончо Донеv, претседател с.р.
2. Проф. д-р Елена Косевска, ментор с.р.
3. Проф. д-р Розалинда Исјановска, член с.р.
4. Проф. д-р Бети Зафирова Ивановска, член с.р.
5. Проф. д-р Елизабета Зисовска, член с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНКА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ПАРЛАМЕНТАРНАТА КОНТРОЛА НА
НАДВОРЕШНАТА ПОЛИТИКА НА ЕУ“ ОД М-Р СКЕНДЕР ДРУМИШИ, ПРИЈАВЕНА НА
ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на седницата одржана на 27.2.2015 година, донесе Одлука за формирање Комисија за оценка и одбрана на докторската дисертација на кандидатот м-р Скендер Дурмиши, со наслов: „Парламентарната контрола на надворешната политика на ЕУ“, во состав: проф. д-р Љубомир Д. Фрчкоски (ментор), проф. д-р Сашо Георгиевски, проф.д-р Татјана Петрушевска, доц. д-р Каролина Ристова-Астеруд и доц. д-р Елена Михајлова.

Комисијата до Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Приказ на докторската дисертација

Докторската дисертација „Парламентарната контрола на надворешната политика на ЕУ “ на кандидатот м-р Скендер Дурмиши се состои од вовед, осум поглавја и заклучок.

Во воведниот дел, кандидатот се осврнува на почетните тези и индикатори на кои почива самата теза. Целта на трудот е да докаже дека демократијата е од витално значење за ЕУ, што бара надворешната политика на Европската унија да биде што е можно поотчетна, затоа што тоа е во интерес на граѓаните и во интерес на самата дипломатија и нејзиниот долгорочен перформанс. Поконкретно, трудот се обидува да го аргументира тврдењето дека зголемената отчетност и транспарентност ќе и оди во прилог на дипломатијата, затоа што со тоа ќе се засили нејзиниот кредибилитет и нејзиниот легитимитет. Колку потранспарентна и поотворена за отчетност пред

парламентот и граѓаните, толку повеќе ќе ја има нивната поддршка, што е значајна претпоставка европската дипломатија да опстане и да дејствува на долги патеки.

Првото поглавје се фокусира на прашањето на легитимноста и демократскиот дефицит во ЕУ како своевидна заднина преку која подобро ќе се разбере и анализира прашањето поврзано со надворешната политика на Европската унија. Во овој дел, посветено е внимание на објаснување на самиот демократски дефицит, за потоа да бидат претставени главните карактеристики, причините, последиците, како и типичните ставови на доктрината. Поглавјето започнува со ставот дека демократскиот дефицит во институциите на ЕУ е реалност. Станува збор за дијагноза која што повеќе не се оспорува, но притоа се разликуваат оцените на авторите кои говорат за димензиите на овој дефицит, причините за него и модусите за негово ублажување и/или надминување.

Во второто поглавје се третира прашањето на демократскиот легитимитет, со посебен фокус врз надворешната политика на ЕУ, односно прашањето на демократските дефиците коишто се закануваат да ја опфатат и надворешната служба дури од самите зачетоци на оваа институција. Трудот во овој дел го евидентира зголемувањето на надлежностите на надворешната политика, но исто така ја поставува и дилемата за тоа дали постојат гаранции дека таа ќе биде транспарентна и контролирана од страна на Парламентот. Дали постојните правни одредби овозможуваат и дали кај земјите-членки постои волја да ја доближат оваа служба до граѓаните. Исто така се објаснува зошто е оправдана загриженоста при отсуство на парламентарната контрола. Европскиот парламент прогресивно ги има зголемено надлежностите, но сепак постојат области, токму оние најесенцијалните, во кои Парламентот нема никакво влијание. Највиталните делови на надворешната политика на ЕУ и понатаму остануваат да бидат некаква ексклузивна меѓувладина категорија, и по овие прашања Европскиот парламент нема пристап. Во „комунитарниот дел“, или во делот кој е познат како делегирана надлежност, Европскиот парламент има поголема улога и пристап, главно поради буџетската надлежност, во тежината на овој дел од надворешната политика е помалку сензитивна и релевантна во споредба со останатиот дел кој националните влади се уште го држат за себе.

Во овој дел, кандидатот објаснува и зошто е важна парламентарната контрола, аргументирајќи дека е подобро модерната дипломатија да биде ослободена од традиционалните клишеа, особено од тајните модуси на дипломатијата. Европската унија

може да послужи и како пример и за оваа нова дипломатија која не треба да стравува од Парламентот. Кандидатот се обидува да понуди неколку главни опсерваци на доктрината, како и нејзините гледишта поврзани со надворешната политика на ЕУ.

Третото поглавје се фокусира на улогата на Европскиот парламент како легитимно средство за редукција на демократските дефицити на ЕУ. надворешната политика на ЕУ, односно демократската отчетност, на саморазбирлив начин преминува во истражување и анализа на Европскиот парламент. Европскиот парламент и Надворешната политика се корелативни поими, тесно поврзани со аспектот на демократскиот легитимитет на ЕУ. Имено, не може да се претендира на некаква демократска контрола врз надворешната служба на ЕУ, без соодветната легална и легитимна улога на Европскиот парламент. Адресирањето на демократскиот легитимитет, како што истакнува кандидатот, не го подразбира ексклузивно Европскиот парламент, но во една ваква легитимирачка мисија на ЕУ, секако дека тој има апсолутна и незаменлива релевантност поради фактот дека е единствениот орган чии претставници се непосредно избрани од граѓаните.

Во интерес на темата, ова поглавје ја анализира и развојната траекторија на Европскиот парламент, од првиот нуклеус кога постоеше само како консултативна структура, па се до денес. Посебно и значајно место му се посветува на фактот или моментот на неспоредните избори на Европскиот парламент, понатаму на постепеното зајакнување на законодавните и буџетските надлежности и на лесното поставување на контролата и по прашањата на надворешната политика.

Европскиот парламент и прашањата на парламентарниот капацитет освен што се третираат во посебно поглавје, како неодминливи, стануваат дел од опсервацијата и се референтна точка на речиси секое поглавје на трудот. Притоа, кандидатот не се задржува толку на самите процедурални аспекти, механизмите и процедурите на гласање, видовите на одлуките, прашањето за кворумот, модусите на содејствување со Советот и Комисијата, туку повеќе се фокусира на посредничката улога на Парламентот со граѓаните и одлучувањето за прашања поврзани со надворешната политика.

Четвртото поглавје, кое е воедно и, рбетниот столб на трудот, е посветено на парламентарната контрола на надворешната политика на ЕУ, почнувајќи од правните модуси, па се до неуспешните процеси на уставни реформи. Во ова поглавје, анализата ја следи сржта на демократскиот перформанс, демократската контрола и отчетноста во архитектурата на надворешната политика на ЕУ.

Надворешната политика се согледува низ нејзините главни развојни фази, почнувајќи од европската политичка соработка (ЕПС), понатаму, заедничката надворешна и безбедносна политика (ЗНБП). Главна цел на кандидатот е креирање на една сеопфатна слика и објаснување на структурата на надворешната политика – како започнала, како е структурирана – се со цел полесно да се анализира прашањето поврзано со легитимноста и парламентаризмот на надворешната политика.

Исто така, во функција на темата, попатно ќе се анализираат теоретските концепти, дебатите, парадигмите кои се поврзани со некои од основните поими, како и поимот на Европската унија, концептот на сувереноста, супранационалноста на федерализацијата наспроти статус-квото, со цел да се олесни објаснувањето и настојувањето за демократската контрола врз надворешната политика.

Петтото поглавје се фокусира на еден значаен момент за самата тема, Лисабонскиот договор, кој е резултат на обидите и процесите посветени на зајакнување на демократскиот легитимитет на ЕУ, како дел од аспирациите проектот на ЕУ да се доближи поблиску до граѓаните. Во овој дел, кандидатот ги претставува промените и новите надлежности на Европскиот парламент, напредокот постигнат во законодавството на исто рамниште со Советот, понатаму, новостите кои резултираат од договорот во врска со надворешната политика, особено новите надлежности на Парламентот по прашања поврзани со надворешната политика. Компаративно и во некаква синтеза, кандидатот ги претставува одредбите од овој Договор, пред се во врска со новата и засилена улога на Европскиот парламент во однос на надворешната политика како и споредбата на првите искуства поврзани со очекувањата од овој Договор.

Во поголемиот дел од коментарите и толкувањата на Лисабонскиот договор се тврди дека Европскиот парламент е институционален добитник на процесот кој резултираше со овој Договор. Се чини дека тоа е точно, барем ако се споредат поранешните надлежности. Но, како што истакнува кандидатот, овој факт се уште не нуди одговор на дилемата дали тоа важи и за надворешната политика и колку се добитници самите граѓани кои се претставени од Европскиот парламент.

Шестото поглавје е посветено на формирањето на Европската служба за надворешно дејствување (ЕСНД) како резултат на Лисабонскиот договор. Формирањето

на ЕСНД е мошне значаен настан за надворешната политика на ЕУ, но истовремено тоа е значаен настан и за самата ЕУ. Европската служба за надворешно дејствување како специјализирана структура за надворешна политика е задолжена за промовирање на имиџот и интересите на ЕУ на глобално ниво. Таа претставува сублимат на дотогашните искуства, системски и практични, на организираното дејствување на ЕУ во полето на надворешната политика. ЕСНД се состои од компонентата на надворешна политика и од одбрамбената и заштитна компонента. Ова прашање кандидатот го третира во посебно поглавје поради фактот што Службата за надворешно дејствување претставува најнапредна структура на надворешната политика на ЕУ. Таа располага со надлежности, фондови и значајни должности за афирмација на Европската унија на меѓународната сцена. Овој факт ја зголемува заинтересираноста на граѓаните за оваа Служба, но како што посочува кандидатот, таа заинтересираност би требало да биде обострана. Во овој контекст, кандидатот со посебно внимание ја претставува поврзаноста на оваа структура со Европскиот парламент, улогата на Парламентот при основањето на оваа Служба, како и неуспешните обиди таа да се постави под Европската комисија од каде што би се овозможила парламентарната контрола. Кандидатот ги анализира првите искуства и успеси, како и загриженоста поради запоставувањето на Европскиот парламент како последица на недостатокот на демократската контрола.

Седмото поглавје е посветено на компонентата на легитимитето на перспективите на надворешната политика на ЕУ. Во ова поглавје, надворешната политика се третира преку двата значајни сегмента за самата тема: креирањето на заедничката политика и можноста и шансите оваа заедничка и надворешна политика да биде контролирана на демократски начин од Европскиот парламент. Овие две прашања се согледуваат и ќе се третираат како вистински предизвици на надворешната политика на ЕУ. Во трудот е посветен доволен простор за компликуваните ситуации и разликите кои се манифестираат помеѓу земјите-членки при постигнувањето на заеднички ставови за надворешната политика. Тенденциите за едногласен настап на надворешната политика како и нејзината важност за ЕУ се анализираат низ призмата на доминантното колебање на земјите-членки кои се уште не манифестираат политика волја за заедничка надворешна политика. Ситуациите и важните прашања обично се гледаат преку различни, па дури и спротивни критериуми и мотиви, особено од поголемите држави на ЕУ. Притоа, средните и малите држави прават сопствени калкулации. Сите овие позиции се поставени во тематскиот контекст. Имено, тешкотиите за унифицирање на ставовите

за надворешната политика го ставаат во втор план прашањето за демократскиот легитимитет на надворешната политика, транспарентноста и отчетноста. Во услови на постоење на заедничка надворешна политика, би се олеснила и отчетноста на истата политика, во најмала рака на нивно на отчетност за земјите-членки на ЕУ. Оваа корелација трудот ја третира при вкрстена споредба на разни конкретни ситуации и одредби на Лисабонскиот договор.

Во осмото поглавје се анализира конкретна ситуација и практична манифестација на еден сегмент од Европската служба за надворешно дејствување, а тоа е безбедносната и одбранбената компонента (Европската политика за безбедност и одбрана). Како дел од оваа структура е формирана и испратена на терен (во Косово) најголемата мисија на ЕУ, ЕУЛЕКС. Овој случај е избран за студирање од страна на кандидатот, имајќи ги на ум обвинувањата за злоупотреби од страна на високите претставници на оваа мисија, за кои постои сомневање дека се вклучени во коруптивни афери, запоставувајќи го извршувањето на законите и правото во неколку тешки случаи.

Кандидатот смета дека ова е мошне илустративен случај кој јасно говори во прилог на неопходноста (став кој се промовира со овој труд) за имплементација на демократската контрола врз надворешната политика како и врз сегментите на заштитата и безбедноста, односно фондовите кои се трошат. Случајот или аферата со ЕУЛЕКС е во процес на истрага од страна на високите авторитети во Брисел. Дури се посведочи дека Парламентот е намерно запоставен, факт што силно ги револтираше пратениците. Студијата на случај има за намера да ја зајакне централната теза на трудот, имено, контролната улога на Европскиот парламент, преку согледување на последиците.

Заклучок и предлог

Докторската дисертација: „Парламентарната контрола на надворешната политика на ЕУ“, од кандидатот м-р Скендер Дурмиши, обработува значајна и актуелна тема. Притоа е користена богата и релевантна научна литература. Поставената теоретска и структурна рамка на темата ги следи современите тенденции, а применетиот методолошки пристап им дава значење и издржаност на сознанијата изнесени во трудот.

Материјата е презентирана на јасен начин, а трудот е сеопфатно обработен, содржински и логично систематизиран. Кандидатот пристапува продлабочено и критички

спрема анализата на комплексното и сеопфатно прашање кое е предмет на истражувањето, покажувајќи способност да ги селектира и објективно да им пристапи на значајните прашања и проблеми од практиката, користејќи повеќе емпириски податоци. Кандидатот изразува сопствен и јасен став за поставената тема кој проверува низ целиот труд и него го пласира во соодветна теоретска рамка.

Дисертацијата претставува издржан научен труд, со кој кандидатот дава придонес за натамошно развивање на проблематиката поврзана со демократскиот легитимитет, демократскиот дефицит во надворешната политика на ЕУ и улогата на Европскиот парламент во надгледување на европската дипломатија. Трудот, истовремено, претставува и мошне солидна основа за натамошни истражувања во оваа област, што ја покажува и неговата научна валидност и вредност.

Врз основа на изнесениот приказ и оценка, Комисијата едногласно и со задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ да го усвои овој Извештај со позитивна оценка и да му овозможи на кандидатот Скендер Дурмиши да пристапи кон јавна одбрана на неговиот докторски труд.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Љубомир Д. Фрчкоски с.р.

Проф. д-р Сашо Георгиевски с.р.

Проф. д-р Татјана Петрушевска с.р.

Доц. д-р Каролина Ристова-Астеруд с.р.

Доц. д-р Елена Михајлова с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „СОВРЕМЕНИТЕ ТЕОРИИ ЗА ДРЖАВНИОТ СУВЕРЕНИТЕТ ВО МЕЃУНАРОДНИОТ ПОРЕДОК МЕЃУ ПРАВНИОТ ПОЗИТИВИЗАМ И ДРЖАВНАТА ОДГОВОРНОСТ“ ОД М-Р АЛЕКСАНДАР СПАСОВ, ПРИЈАВЕНА НА ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, на седницата одржана на 27.02.2015 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатот м-р Александар Спасов со наслов „Современите теории за државниот суверенитет во меѓународниот поредок меѓу правниот позитивизам и државната одговорност“, во состав: проф. д-р Димитар Бајалчиев (претседател), проф. д-р Борче Давитковски (член), проф. д-р Татјана Петрушевска (ментор), проф. д-р Јасна Бачовска (член) и доц. д-р Каролина Ристова -Астеруд (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот м-р Александар Спасов, со наслов „Современите теории за државниот суверенитет во меѓународниот поредок меѓу правниот позитивизам и државната одговорност“, содржи 250 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman (македонска поддршка), со 1,5 проред и големина на букви 12, со 450 фусноти, 210 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во четири глави, вовед и заклучни согледувања. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **воведот** на трудот, изложени се предметот и целите на истражувањето, хипотезата, истражувачките прашања, теоретската рамка и методите на истражувањето. Како основен предмет на истражувањето, кандидатот ја поставува интеракцијата меѓу концептот на суверенитетот како централно прашање на јавното право и како еден од најзначајните проблеми на меѓународното јавно право и теоријата на државата и правото од една страна и концептите на хуманитарните интервенции (односно воените интервенции мотивирани од хуманитарни причини) и меѓународната кривична одговорност за воени злосторства, злосторства против човештвото и геноцид во рамките на меѓународното кривично право, односно системот на меѓународната кривична правда во современиот меѓународен поредок, од друга страна. Во таа насока, кандидатот оценува дека суверенитетот е јадро (нуклеус) на јавната власт, односно нејзина вистинска содржина, со две, исклучително важни, методолошки функции врзани со дефиницијата на концептот на јавната власт. Првата методолошка функција е да послужи како средство со чијашто помош се дефинира јавната власт, односно да послужи како *differentia specifica* на концептот на јавната власт спореден со останатите типови на власт. Втората методолошка функција е да послужи за методолошко оправдување за развојот на концептот на јавната власт од целокупниот поим на власта и да ја овозможи средишната положба на концептот на јавната власт во дискурсот на јавното право.

Притоа, кандидатот нагласува дека иако прашањето на суверенитетот е позиционирано како средишно прашање во јавното право, ретко можат да се најде на општо прифатена дефиниција на концептот или барем поширок консензус меѓу правниците и истражувачите во останатите општествени науки за прецизната содржина на концептот. Најважната причина за оваа состојба, односно непостоењето на јасна дефиниција за концептот на суверенитетот, кандидатот ја лоцира во променливата и нестабилна историја на концептот тесно поврзана со историјата на националната држава која пак е објект на интерпретација од различни гледни точки како правна, социолошка, економска и многу други. Но, во современи услови потрагата по современото значење на концептот што ќе биде основа на една современа тероја на суверенитетот, но и ќе го обнови практичното значење на концептот во ерата на интензивна глобализација е дополнително предизвикано од концептите на хуманитарната интервенција и меѓународната кривична одговорност за воени злосторства, злосторства против човештвото и геноцид. Овие два концепта на теоретско рамниште, во голема мера, ги оспоруваат правните последици кои произлегуваат од концептот и тоа како во смисла на внатрешните односи, така и во меѓународните односи. Во внатрешните односи се оспорува апсолутниот карактер на слободата за дејствување на јавната власт како хиреархиски надредена врз сите субјекти во внатрешниот поредок на една држава, а во надворешните односи се оспорува традиционално сфатената забрана за мешање во внатрешните односи, суверената независност и употребата на сила во меѓународните односи. Но, многу поважно, наведените концепти и на теоретско и практично рамниште имаат цел да ја рекомпонираат структурата на поимот, при што на класичните структурни елементи како што се хирерахиската надреденост, правната неограниченост и слободата на надворешно влијание им наметнуваат дополнителен елемент, како што е заштитата на основните човекови права, проследена со правна и политичка одговорност во случај на нивно прекршување. Поаѓајќи од констатираното, кандидатот ја поставува основната цел на дисертацијата, а таа е да се даде суштински придонес кон обновувањето на концептот на суверенитетот и неговото значење за јавното право во време на променети правни и политички околности. За остварување на таа цел кандидатот како основната методолошка задача ја поставува потребата за деконструкција на класичниот поим на суверенитетот на наговите структурни елементи, анализа на нивната содржина во современиот свет, реконцептуализирање на структурните елементи и воведување на нови елементи (државна одговорност за заштита на основните човекови права) во теоријата на суверенитетот во контекст на настанувањето на новите доктрини на воени интервенции мотивирани од хуманитарни причини („хуманитарни интервенции“), развојот на доктрината „Одговорност да се заштити“ и развојот на меѓународно кривично судство и одговорноста за воени злосторства, злосторства против човештвото и геноцид во рамките на меѓународното кривично право. Кандидатот исто така поставува и четири работни хипотези. Првата хипотеза е тврдењето дека системот на човековите права е широко прифатена, односно легитимна правна и општествена вредност и придружен од суверената одговорност на националните држави за заштита на основните човекови права е неопходен елемент во рамките на современата доктрина (теорија) на суверенитетот. Втората хипотеза е тврдењето дека јавната власт треба да биде ограничена со своите правни и политички одлуки и дејствија доколку тие не ги задоволуваат минималните правни стандарди за почитување на основните човекови права како што се дефинирани во Универзалната декларација за човековите права на ОН. Третата хипотеза е тврдењето дека меѓународната кривична одговорност за воени злосторства, злосторства против човештвото и геноцид треба да се смета за легитимно ограничувањето на државниот суверенитет доколку бидат исполнети определени минимални правни принципи и вредности како што се универзалност, постоење на постојан суд, неутралност, супсидијарност и супстанцијална и процедурална правна сигурност. Четвртата хипотеза е тврдењето дека хуманитарните интервенции треба да се сметаат како легитимни и дозволени ограничувања на државниот суверенитет единствено во определени индивидуални случаи во кои употребата на воени средства може да биде

оправдана состојба на масовно прекршување на основните човекови права и со почитување на принципите на пропорционалност, ограниченост во време и опфат и враменост во општи правни правила. Конечно, авторот ги наведува и користените методи во истражувањето, а тоа се деконструктивистичкиот метод, конструктивистичкиот метод и декриптивниот и компаративниот метод како дополнителни методи.

Првата глава од докторската дисертација е со наслов „Историски развој на концептот на државниот суверенитет (теорија и практика)–сумарен преглед“. На почетокот на главата на сумарен начин се анализираат предмодерните теории и предмодерната практика на суверенитетот со акцент на различните филозофски концепти за јавната власт и практичната организација на власта во хеленските полиси и Римската држава. Понатаму се објаснуваат промените кои настануваат во системот на организација на јавната власт како резултат на христијанизацијата на Римското Царство, пропаста на Западното царство и настанувањето на феудализмот. Во овој дел, особено се истакнува отсуството на квалитетот на државност во рамките на феудалниот систем на западниот свет и црковната и филозофска идеја за „земската заедница на христијаните“, односно познатиот Christendom. Во понатамошниот дел од главата, кандидатот се задржува на кризата на феудалниот систем и постепеното обновување на државноста и концептот на јавната власт, но во сосема променети правни и политички околности во споредба со ерата на антиката. Во рамките на овој дел, кандидатот одвоено ги анализира развојот на концептите на внатрешниот и надворешниот суверенитет и тоа како на филозофско-теоретско рамниште, така и на рамниште на правната и политичката практика. Во рамките на анализата на раниот развој на концептот на внатрешниот суверенитет, акцентот на анализата е врз идеите на класичните филозофи како Боден и Хобс кои го објаснуваат суверенитетот како највисока и конечна власт во рамките на една заедница обидувајќи се филозофски да ги опфатат и објаснат процесите на интензивната централизација на политичката власт во рацете на средновековните монарси и времето на зората на националната држава спротиставена на црковната моќ и замислената заедница на сите христијани наречена “Christendom”. Понатаму, кандидатот го анализира придонесот на англискиот филозоф Џон Лок и неговиот фокус врз изворот на суверенитетот при што изворот на суверенитетот се лоцира кај поединците кои имаат „природни права“ со самиот чин на раѓање, а не со волјата на владетелот. Во однос на идеите на изворот на суверенитетот кандидатот го образложува и влијанието на филозофијата на Русо врз развојот на поимот на внатрешниот суверенитет особено преку идејата за народниот суверенитет и општата волја. Во делот посветен на раниот развој на концептот на надворешниот суверенитет кандидатот се задржува на идеите на Вател и особено Хуго Гроциус чија што филозофија се смета за основа на класичниот концепт за меѓународните односи меѓу националните држави во ерата на Модерната. Во овој дел, особено, се анализира суштината на режимот на меѓународните односи воспоставени со вестфалскиот мир од 1648 г. и влијанието на „вестфалскиот режим“ врз развојот на меѓународниот поредок во Модерната. Во анализата на развојот на концептот во дваесеттиот век кандидатот, се фокусира врз правниот позитивизам и теоријата на Ханс Келзен и тоа како во однос на внатрешниот суверенитет, така и во однос на правното уредување на меѓународните односи. Во натамошниот дел, кандидатот го анализира либералниот поим на државниот суверенитет кој настанува како резултат на развојот на два клучни меѓународни правни режими. Првиот режим се состои од правилата за војување и вооружување и започнува да се развива уште во 19 век и резултира со повеќе конвенции кои настојуваат правно да ја регулираат употребата на сила, односно водењето на војна и да постават правила за односот кон цивилите и воените заробеници во време на војна. Новите *ius ad bellum* и *ius in bello* претставуваат основа за подоцнежното санкционирање на употребата на сила во рамките на ОН и развојот на меѓународната кривична одговорност за воени злосторства и злосторства против човештвото. Вториот режим се однесува на развојот на меѓународното право за правата на човекот. Во својата

анализа, кандидатот прави преглед на системот за заштита на човековите права во рамките на ОН, како и на системот за заштита на човековите права во Европа со особен акцент врз режимот воспоставен со Европската конвенција за човековите права и практиката на Судот за човековите права во Стразбур. На крајот на главата кандидатот ги презентира заклучните согледувања во однос на обработената материја.

Втората глава од докторската дисертација е со наслов „Практика и оправдување на воените интервенции мотивирани од хуманитарни причини (хуманитарни интервенции) и државниот суверенитет“. Во воведот кон главата, кандидатот ја анализира современата историската позадина на концептот, односно настаните по завршувањето на „Студената војна“ со фокус на дисолуцијата на поранешна Југославија и последователните воени конфликти во Хрватска, Босна и Херцеговина и Косово, но и граѓанските војни во Сомалија и Алжир и граѓанската војна и геноцидот во Руанда, а во чии рамки беа изведени првите воени интервенции по крајот на блоковската поделба, а кои беа декларирани како хуманитарни интервенции. Во понатамошниот дел, кандидатот се осврнува врз дистинкцијата меѓу хуманитарните интервенции и другите легални и нелегални дејствија кои вклучуваат употреба на сила, вклучувајќи го и концептот на т.н. „превентивна самоодбрана“, кој беше одговор од САД на теориистичките напади во 2001 г. На крајот од воведот, авторот го објаснува значењето на концептот на хуманитарните интервенции за меѓународниот поредок и во тие рамки и за теоријата и практиката на државниот суверенитет. Во рамките на делот посветен на поимот на хуманитарните интервенции, авторот го разгледува проблемот на изнаоѓање општоприфатлива дефиниција за концептот бидејќи, како што нагласува, најзначајната тешкотија при обидот за изнаоѓање на заедничка прифатлива дефиниција за концептот доаѓа токму од тензијата помеѓу овој концепт и правниот и политичкиот поим, но и филозофско-вредносното определување на концептот на државниот суверенитет. Во понатамошниот дел, кандидатот презентира повеќе дефиниции на концептот од различни релевантни автори. Но, акцентот во овој дел е врз анализата на составните елементи на поимот на хуманитарна интервенција при што особено детално се анализа елементот на „хуманитарна намера“ што претставува *differentia specifica* на овој поим во однос на другите типови интервенционизам односно употреба на сила и на определен начин претставува основа на аргументацијата на пропонентите на концептот за „издвоената легитимност“ на концептот во однос на постоечките меѓународно правни правила кои ја регулираат употребата на сила. Надоврзувајќи се на претходното, кандидатот екстензивно ги анализира различните пристапи кон објаснувањето на легитимитетот на хуманитарните интервенции. Како што нагласува кандидатот, важноста на легитимитетот на концептот се должи на три основни причини, а тоа се постоењето на „хуманитарната намера“ како конститутивен елемент на поимот, за разлика од останатите случаи на употреба на сила, потоа желбата за легитимирање на положбата на човековите права како еднаквозначајно, ако не и супериорно начело во меѓународниот поредок во однос на суверената независност на државите и како основен аргумент на заговарачите за реформа на постоечкиот меѓународно правен поредок во услови на широко оспоруваната легалност на концептот во постоечкиот поредок. Во делот од главата посветен на правната анализа на концептот на хуманитарни интервенции кандидатот се анализира легалноста на концептот од двете основни стојалишта. Првото стојалиште се ставовите на т.н. текстуалисти кои ја нагласуваат нелегалноста на концептот во рамките на Повелбата на ОН, а особено со одредбите во поглавјата 7 и 8 од Повелбата каде што се регулира употребата на сила во меѓународните односи. Второто стојалиште се состои од различни пристапи кои настојуваат преку екстензивно и целно толкување на постоечките одредби да ги премостат позициите за стриктна легалност или нелегалност на концептот при што евентуалната нелегалност се оценува како аргумент за нужно дополнување на постоечките правила. На крајот од главата, кандидатот го анализира случајот на интервенцијата во Косово. Во сумарната

анализа кандидатот се осврнува на историската заднина на конфликтот во Косово, воената интервенција на НАТО, правните последици од интервенцијата и последиците од интервенцијата врз развојот на концептот. На крајот на главата кандидатот ги презентира заклучните согледувања во однос на обработената материја.

Третата глава од докторската дисертација е со наслов „Доктрината *Одговорност да се заштити* и нејзините импликации врз теоријата на суверенитетот“. Во рамките на оваа глава се разгледуваат три прашања. Првото прашање се однесува на настаните и условите кои довеле до развојот на доктрината и нејзиното подоцнежнo делумно интегрирање во рамките на системот на ОН преку Резолуција на Генералното собрание на ОН во рамките на Светскиот самит во 2005 г. Во овој дел од анализата, кандидатот особено го потенцира значењето на Независната меѓународна комисија за Косово. Комисијата ја започнала својата работа во август 1999 г., а една година подоцна, во 2000 г., го презентирала т.н. Извештај за Косово. Покрај основната оценка на интервенцијата во Косово од страна на Комисијата како нелегална, но легитимна, Комисијата предложила три клучни принципи кои би морале да бидат исполнети за да се исполни критериумот на „интервенција мотивирана од хуманитарни причини“ како спротивна состојба на „водење на војна со агресивна цел“. Овие принципи вклучуваат страдање на цивили што се должи на тешки форми на повреда на човековите права или распад на јавната власт, јасна посветеност кон директна заштита на цивилното население и пресметка дека интервенцијата е со разумни шанси да ја прекине хуманитарната катастрофа. Дополнително, Комисијата истакнала дека потребата за развивање на нова рамка за хуманитарни интервенции не придонесува кон оддалечување од главното прашање, а тоа е задачата да се превенират (спречат) хуманитарните катастрофи. Исто така, Комисијата имплицитно ја признала исклучителната сензитивност на прашањето за државниот суверенитет и заштитата на државниот суверенитет особено меѓу незападните држави. Второто прашање е посветено на токму на развојот и содржината на доктрината „Одговорност да се заштити“. Доктрината е развиена од Меѓународната комисија за интервенција и државен суверенитет“ (МКИДС) со цел да се предложи многу поширок концепт кој ќе го вклучи прашањето за „хуманитарните интервенции“, но со тоа што ќе го поврзе со клучната теоретска и практична дилема, а тоа е развојот и промените во сфаќањата за концептот на државниот суверенитет во состојба на суштински променети правни и политички околности со посебна нагласка на концептот на човековите права како нов конститутивен елемент на државниот суверенитет. Резимирано, Комисијата предложила два основни принципа, а тоа се дека државниот суверенитет вклучува одговорност и дека примарната одговорност за заштита на сопственото население е кај самите држави како и дека во случаи на тешки поверди на основните човекови права меѓународната заедница има обврска и одговорност да го заштити населението или според зборовите на Комисијата „принципот на неинтервенција отстапува пред принципот на меѓународната одговорност за заштита“. Конечно, Комисијата поставила три основни водечки начела на доктрината, поставувајќи го принципот „одговорност да се заштити“ како водечко начело, а во случај тој да не е исполнет, следуваат принципите „одговорност да се реагира и одговорност повторно да се изгради“ како секундарни начела. На крајот на главата кандидатот го анализира влијанието на доктрината врз развојот на теоријата и практиката на концептот на државниот суверенитет со нагласка на расправите во рамките на Светскиот самит на ОН во 2005 г.

Четвртата глава од докторската дисертација е со наслов „Меѓународната кривична одговорност за воени злосторства и злосторства против човештвото и државниот суверенитет“. Во оваа глава, кандидатот дава сумарен преглед на работата на воените трибунали во Нирнберг и Токио по завршувањето на Втората светска војна. Особено се анализираат принципите воспоставени со работата на Трибуналот во Нирнберг, како прв трибунал во историјата во чии рамки кривично се процесуираат воените злосторства и злосторствата против човештвото сторени од нацистичките

политички и воени лидери и за кои злосторства се воспоставува индивидуална кривична одговорност на сторителите како спротивно начело од начелата на колективна одговорност и казна воспоставени по завршувањето на Првата светска војна. Понатаму, кандидатот го анализира основањето, организацијата и работата на Меѓународниот кривичен трибунал за поранешна Југославија (МКТЈ) согласно Резолуцијата 808 на Советот за безбедност на ОН. Авторот особено се осврнува на фактот дека Трибуналот бил наметнат на државите што биле предвидени да бидат под негова јурисдикција од страна на Советот за безбедност, и тоа без нивна согласност ниту за основањето на Трибуналот ниту, пак, за подрачјето на јурисдикција или надлежностите на Трибуналот. Имајќи предвид дека Трибуналот има првенство во јурисдикцијата во однос на националните (домашните) судови, авторот ја анализира важноста на овој преседан за идниот развој на меѓународните кривични трибунали и концептот за меѓународната кривична одговорност за воени злосторства и злосторства против човештвото. Во последниот дел од главата, кандидатот се осврнува на основањето и досегашната работа на Меѓународниот кривичен суд (МКС) како постојан суд, понатаму на правните принципи кои произлегуваат од неговиот Статут, како и на преспективите за неговото идно функционирање имајќи предвид дека неговата јурисдикција врз сопствените државјани не е признаена од неколку постојани членки на Советот за безбедност и влијателни светски сили. На крајот на главата кандидатот ги презентира заклучните согледувања во однос на обработената материја.

Во заклучните согледувања кандидатот, повторно се навраќа на носечката хипотеза, а тоа е прашањето дали системот на човековите права поседува доволна правна и општествена легитимност за заедно со државната одговорност за заштита на основните човекови права да се смета за составен елемент од современиот концепт на државниот суверенитет или пошироко во рамките на една современа кохерентна теорија на државниот суверенитет. Имајќи ги предвид тенденциите во развојот на меѓународниот поредок кандидатот заклучува дека постои значителен напредок во постигнувањето широка согласност околу легитимитетот на човековите права како елемент на националните правни поредоци, но и меѓународниот поредок. Сепак, според кандидатот, токму контроверзите кои постојат во однос на хуманитарните интервенции и, до определена мерка, во однос на работата на меѓународните кривични трибунали и Меѓународниот кривичен суд се индикатор дека трансформацијата на легитимитетот во нормативна стварност е процес кој е неизвесен и подолго време се наоѓа во стагнација. Кандидатот заклучува дека контроверзите околу двата наведени концепти не се неосновани со оглед на контроверзното и често негативно историско искуство особено на народите и државите од т.н. незападен свет. Дополнително, традициските разлики во однос на содржината на човековите права се дополнителна пречка. Индикатор за тоа е се поизразената поделба на линијата север-југ во меѓународните односи. Но, вистинската дилема, според кандидатот, е дали навистина негативното историско искуство и конфронтациите меѓу западниот и незападниот свет се доволна причина да се напушти идејата дека заштитата на основното јадро на човековите права во кое спаѓаат правата на живот и слобода и следствено на тоа санкционирањето на воените злосторства, злосторствата против човештвото и геноцидот е прашање кое ги надминува политичките и културните граници и поделби. Во истата насока, прашање е дали цивилизираниот свет треба да застане пред „заштитот на суверенитетот“ на држави кои со своето однесување кон сопствените граѓани, практично, отстапуваат од цивилизираните стандарди на однесување. Конечно, и самиот концепт на суверенитетот е цивилизациски стандард односно историска категорија со контингентна содржина односно содржина зависна од општиот правен, политички и свекупен општествен развој. Ставот на кандидатот е дека на овој начин дефинираното јадро на основни човекови права е стандард околу кој е можен консензус во идниот период.

Предмет на истражување

Како што веќе беше наведено, како основен предмет на истражувањето кандидатот ја поставува интеракцијата меѓу концептот на суверенитетот како централно прашање на јавното право и како еден од најзначајните проблеми на меѓународното јавно право и теоријата на државата и правото од една страна и концептите на хуманитарните интервенции (односно воените интервенции мотивирани од хуманитарни причини) и меѓународната кривична одговорност за воени злосторства, злосторства против човештвото и геноцид во рамките на меѓународното кривично право односно системот на меѓународната кривична правда во современиот меѓународен поредок, од друга страна. Прашањето на суверенитетот има нагласена важност во современата правна наука и правна практика. Суштествувањето и важноста на суверените национални држави и нивните правни поредоци не треба да биде потценето ниту во внатрешната сфера, ниту во меѓународната сфера. Суверените национални држави продолжуваат да бидат важна, ако не и најважна правна заедница и во современиот свет. Сепак, доктрината на воените интервенции мотивирани од хуманитарни причини („хуманитарни интервенции“), воведувањето во меѓународниот правен поредок и развојот на доктрината „Одговорност да се заштити“, како и развојот на системот на меѓународната кривична одговорност за воени злосторства и злосторства против човештвото во рамките на меѓународното кривично право, покрај другите фактори како економската глобализација и климатските промени, се, се чини, еден од најголемите предизвици за денешниот систем на суверени национални држави и нивните суверени правни поредоци. Концептот на хуманитарните интервенции и меѓународната кривична одговорност за воени злосторства и злосторства против човештвото ја разликуваат основата на стариот и префериран концепт на националните држави и нивните владетели, а тоа е суверенитетот. Хуманитарната интервенција, како воена интервенција спроведена од една или група на држави против друга држава (или против владата на друга држава како надворешно политички суверен претставник на државата) ја оспорува основната состојка на концептот на суверенитетот, а тоа е територијалноста и како последица претставува напад врз територијалниот интегритет и независноста на нападнатата земја. Друга логична последица е мешањето во внатрешните прашања на една држава од страна на друга држава (или група на држави) или меѓународни организации спротивно на волјата на владата на нападнатата држава. Концептот на меѓународната кривична одговорност за воени злосторства и злосторства против човештвото се меша во класичното суверено право на националните држави да ги казнуваат (односно да иницираат и водат кривични истраги и постапки, како и да пресудуваат и да казнуваат ако пресудат вина) сопствените граѓани од една страна, а од друга страна да ги заштитуваат сопствените граѓани од исти такви постапки иницирани од други суверени држави вклучувајќи го и принципот за непредавање на сопствените граѓани на други држави поради кривични постапки против нив иницирани и водени од други суверени држави. Доктрината „Одговорност да се заштити“ има цел да го помири постоечкиот систем на меѓународниот правен поредок на суверени национални држави со легитимната грижа за заштита на основните човекови права преку создавање на обврска или одговорност на националните држави како примарни носители на суверенитетот да ги заштитат нивните популации од тешки прекршувања на човековите права. Доктрината исто така може да послужи како основа за развој на правна рамка за активно учество на меѓународната заедница во облик на воени интервенции мотивирани од хуманитарни причини. Преку тоа, доктрината влијае врз класичниот поим на суверенитетот со пренесување на суверените права од нивните примарни носители кон меѓународни организации со што суверенитетот се дистрибуира кон повеќе од еден единствен носител и ја поставува меѓународната заедница во позиција на одлучувачки фактор за „состојба на исклучок“. Конечно, случајот на поранешна Југославија, иако не е единствен и без намера да се прецени неговото

влијание, претставува релевантен и емпириски плоден случај кој содржи емпириски докази кои ја илустрираат дискусијата и служат на целите на теориската дискусија.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Постојат бројни издадени истражувања чиј што фокус е на поимот и развојот на теоријата на суверенитетот, системот на меѓународното кривично право и судство, концептот на хуманитарните интервенции и доктрината „Одговорност да се заштити“. Големiot интерес кон темата е оправдан поради интензивната трансформација на позицијата и улогата на националните држави, во голема мерка предизвикана од процесите на глобализацијата. Меѓузависноста на државите наметнува нов пристап кон концептите како што се државниот суверенитет кој според класичниот концептуалистички дискурс служи како штит за независноста, слободата за дејствување и неодговорноста за сите актери, како внатрешно, така и надворешно. Од друга страна, поголемата меѓузависност на површина го донесе прашањето за државната одговорност, барем за минималните споделени правни принципи и вредности кои ја овозможуваат коегзистенцијата на државите и народите во свет кој е повеќе диверзифициран од кога било во историјата. Клучна вредност меѓу нив е почитувањето и заштитата на основните човекови права. Заштитата на човековите права не е само правно прашање, туку исто така и политичко, културно и морално прашање, но единствено правната одговорност би можела да ги постави основите за трансформација на глобалната заедница од статус на анархија и агресија, во заедница обликувана од концептите на владеењето на правото и правната држава.

Во областа на теоријата на суверенитетот постојат голем број на публикации почнувајќи од класичниот пристап во „Sovereignty“ од F.H. Hinsley (Cambridge University Press 1986), неореалистичката теорија во „Sovereignty-Organized Hypocrisy“ од S.D.Krasner (Princeton University Press 1999), либерално институционалистичката теорија во „Sovereignty“ од R. Jackson (Polity Press 2007) и неонституционалистичката теорија и правниот пристап во „Questioning Sovereignty“ by N. MacCormick (Oxford University Press 1999) како и политичката историја на теоријата на суверенитетот во „A Genealogy of Sovereignty“ од J. Bartelson (Cambridge University Press 1995).

Истражувањата за хуманитарните интервенции и меѓународното кривично судство се интензивираа во последните две декади по завршувањето на Студената војна и тектонските промени во меѓународниот политички и правен поредок. Со првично истражување користејќи ги базите на податоци како PROQUEST, LexisNexis, HeinOnline и Google Scholar може да се дојде до информација за голем број на релевантни современи публикации, меѓу кои се: „Human Rights, Legitimacy and the use of Force“ од A.Buchanan (Oxford University Press 2010), „International Justice and the International Criminal Court: Between Sovereignty and the Rule of Law“ (Oxford University Press 2003), „War Crime Tribunals and Transitional Justice“ од M. Futamura (Routledge 2008), „Introduction to International Criminal Law“ од C. Bassiouni (Martin Nijhoff Publishers 2013), State Sovereignty vs. International Criminal Justice од A. Cassese (во Studi Di Diritto Internazionale In Onore Di Gaetano Arangio-Ruiz, Eitoriale Scientifica 2004), „Humanitarian Interventions-Ethical, Legal and Political Dilemmas“ ed. од J. L. Holzgrefe и R. O. Keohane (Cambridge University Press 2003), „International Law and the Use of Force“ од C. Gray (Oxford University Press 2008), „From Sovereign Impunity to International Accountability ed. од R. Thakur и P. Malcontent (United Nations University 2004), „Just and Unjust Wars- A Moral Argument with Historical Illustrations“ од M. Walzer (Basis Books 1977), „State Sovereignty and Intervention-A Discourse Analysis of Interventionary and Non-Interventionary Practices in Kosovo and Algeria“ од H.Malmvig (Routledge 2006) и многу други.

Во регионот на ЈИЕ, според базата на податоци Hrčak-Portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske, може да се заклучи дека темите за теоријата на суверенитетот, хуманитарните интервенции и меѓународното кривично судство биле и се поле на научен интерес. Посебно значајни се: Sancin, Vasilka (ur.), *Lokalni zločinci-univerzalni zločini, Odgovornost zaštititi*, GV založba, Ljubljana 2010 and Sancin, Vasilka, Kovič-Dine, M. (ur.), *Responsibility to Protect in Theory and Practice*, GV Založba, Ljubljana 2013, „Intervencija NATO snaga protiv Savezne Republike Jugoslavije u 1999: pravna analiza“ од V. Degan (*Politička misao*, Vol.36, No.4 1999), „(Ne)dopustivost humanitarne vojne intervencije“ од V. B. Punda (*Adrias*, Vol. No. 14 2007), „O koncepcijama humanitarne intervencije i preventivne samoobrane“ од B. Krivokapić (*Adrias*, Vol. No. 14 2007) и други.

Краток опис на применетите методи

Специфичната методологија користена во оваа дисертација е фокусирана врз деконструктивистичкиот метод, а тоа е методологија која вклучува критичка анализа на постоечките теоретски пристапи кон концептот на суверенитетот, но исто така и практиката при променети правни и политички околности во ерата на глобализацијата како и врз правниот конструктивизм, методологија која го вклучува правниот позитивизам, правните принципи и вредности (концептот на човековите права) и општествената стварност (ја рефлектира променетата реалност и различните фактори кои ги обликуваат концептите признавајќи дека нема единствен пристап кон концептот на суверенитетот). Во рамките на правната теорија, деконструктивизмот се користи претежно од истражувачите кои припаѓаат на американската Школа на критичките правни студии. Иако е интензивно критикуван од правните позитивисти, деконструктивизмот како методолошки пристап има значително влијание во елаборирањето и во голема мера реевалуирањето на „вистинската“ содржина на постојните правни поредоци на западниот свет. Носечката идеја е да се покаже конфронтацијата помеѓу доминантните теоретски пристапи кон поимот на правото на Запад (либералните пристапи кон поимот на правото) и реалниот резултат од примената на истите тие правни поредоци. Накусо, главната цел е да се објасни контрадикцијата меѓу доминантната правна теорија („како зборуваме за правото“) и „вистинскиот резултат“ кога правото се применува во општествената реалност („кому навистина му служи правото“). Деконструктивистичкиот метод во оваа дисертација има за цел да го деконструира поимот на суверенитетот на неговите структурни елементи и да ја анализира нивната содржина преку различните теоретски пристапи и правните и политички практики низ историјата, како и да ги спротистави класичните пристапи со општествената реалност во време на променети правни и политички околности. Истиот пристап е применет со цел да се објаснат односите помеѓу концептот на човековите права и суверенитетот, концептот на меѓународната кривична одговорност за воени злосторства и злосторства против човештвото и суверенитетот и концептот на воените интервенции мотивирани од хуманитарни причини и суверенитетот. Почетниот аргумент на конструктивистичкиот пристап е дека придржувањето кон нормата не ја следи логиката на материјалните трошоци и реципроцитетот, туку многу повеќе легитимитетот на нормата. Во таа смисла конструктивистите се фокусираат на „интерсубјективните процеси на убедување и срамење“ како фази во процесот на „интернационализација на нормите“. Интернационализацијата на нормите се спротивставува на краткорочниот политички интерес на државите бидејќи меѓународната норма треба да го одразува интересот на целокупното човештво. Конструктивистичкиот пристап смета дека легитимните норми можат да ја променат општествената реалност преку комплексен процес на интеракции (заемно дејствување) на актерите, што треба да доведе фаза на развојот на нормата кога нормата е прифатена како легитимно правило на однесување без да се доведува во прашање потребата за придржување кон неа или нејзино

спроведување. Затоа, најважниот метод во ова истражување е конструктивистичкиот метод и теоретската рамка која се состои од основните конструктивистички претпоставки: нормите се рефлексија на околностите кои се менуваат во општествената реалност, функција на „повратна спрега“ на нормите во состојба на општествена реалност која се менува и прифаќање на легитимноста на нормата како основен предуслов за да се смета интеракцијата меѓу актерите за правилност базирана врз норма. Дополнително, теоретската рамка е модифицирана со правно-позитивистичкиот пристап кој ја нагласува потребата за изградба на систем на позитивно право кое функционира и чија примена ќе зависи многу повеќе од фактот дека нормата постои како важечка норма отколку од потребата за постојано убедување и морално оправдување на дејствијата и на потребата од нормата. Конструктивистичкиот метод е применет во главите во кои се обработува односот меѓу концептот на човековите права и суверенитетот, концептот на меѓународното кривична одговорност за воени злосторства и злосторства против човештвото и суверенитетот и концептот на воените интервенции мотивирани од хуманитарни причини и суверенитетот и, најважно, заклучните согледувања посветени на скицирањето на современата теорија на државниот суверенитет. Во делот на дисертацијата посветен на анализата на случај се користи и компаративниот правен метод. Освен презентираниот методологија во дисертацијата е користена и стандардната методологија за научни истражувања во правните науки.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Како што е веќе наведено, основниот резултат од дисертацијата е деконструкција на класичниот поим на државниот суверенитет на неговите составни елементи и анализирање на нивната теоретска и практична релевантност во променетите правни и политички околности во меѓународниот поредок. Едни од најважните процеси кои влијаат врз функционирањето на класичниот концепт на суверенитетот се доктрините и практиката на хуманитарните интервенции и меѓународната кривична одговорност за воени злосторства и злосторства против човештвото. Преку анализата на класичниот поим дисертацијата ја прикажува релевантноста на концептот во современи услови, понатаму основаноста на идејата за вклучување на човековите права и државната одговорност за заштита на основните човекови права како составен елемент на концептот, како и напредокот на истражувањата кои имаат за цел да изградат современа теорија на државниот суверенитет. Истовремено, анализата на случајот на поранешна Југославија претставува дополнителен придонес во истражувањето и документирањето на настаните што ја придружуваа насилната дисолуција на поранешна Југославија.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот м-р Александар Спасов, со наслов „Современите теории за државниот суверенитет во меѓународниот поредок меѓу правниот позитивизам и државната одговорност“, претставува истражување во областа на јавното право, односно меѓународното јавно право и теоријата на државата и правото. Изработката на темата на оваа докторска дисертација е со основна цел дисертацијата да даде суштински придонес кон обновувањето на концептот на суверенитетот и неговото значење за јавното право во време на променети правни и политички околности.

Докторската дисертација на кандидатот м-р Александар Спасов, со наслов „Современите теории за државниот суверенитет во меѓународниот поредок меѓу правниот позитивизам и државната одговорност“, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатот пред одбраната на докторскиот труд ги објавил (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор), следниве рецензирани истражувачки трудови:

- [6]. Автор: Aleksandar Spasov „Reconciliation, Cooperation and European Integration: Current Developments in Macedonia“, објавен: Proceedings from 26th Workshop of the PfP Consortium Study Group “Regional Stability in South East Europe” со тема “Regional Co-operation and Reconciliation in the Aftermath of the ICTY Verdicts: Continuation or Stalemate?”, Vienna 2013
- [7]. Автор: Александар Спасов „Глобализацијата и државниот суверенитет“, објавен: Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на проф. д-р Никола Матовски, Скопје, 2011
- [8]. Автор: Александар Спасов „Либерален поим на државниот суверенитет“, објавен: Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на проф. д-р Ѓорѓи Марјановиќ, Скопје, 2011

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главни научни придонеси на кандидатот се: Дисертацијата овозможува појасен увид во променливата содржина на теоријата на суверенитетот. Преку деконструкција на суверенитетот на неговите структурни елементи и нивно тестирање и анализа во современ контекст, дисертацијата овозможува широка и целосна анализа на класичната теорија на суверенитетот и класичниот поим на суверенитетот и со тоа одговара на прашањето до кој степен тој е подобен за понатамошна примена во науката. Дисертацијата, исто така, предлага нови елементи што ја поддржуваат потрагата по нова теорија на суверенитетот преку анализа на концептот на суверенитетот од сопствена точка на гледање и особено во контекстот на поранешна Југославија. Конечно, дисертацијата овозможува широка емпириска анализа на релевантни настани во поранешна Југославија што треба да послужи како соодветна платформа за понатамошни дискусии меѓу правните теоретичари, но исто така и научниците од останатите релевантни области во регионот на југоисточна Европа и анализа на изградбата на државите, но и довербата и мирот по завршувањето на деструктивните војни во минатиот век, како и регионалните интеграции и интеграциите на државите од ЈИЕ во Европската унија.

Подрачјето на примена и ограничувањата се: Наведените научни придонеси на кандидатот, како што беше истакнато, се применливи во рамките на науката односно во рамките на теоријата на суверенитетот како едно од најзначајните подрачја на јавното право и интердисциплинарно прашање на меѓународното јавно право, уставното право и теоријата на државата и правото, како и филозофијата на правото. Во таа насока, наведените придонеси се значаен прилог кон тековната жива дискусија за доктрината на суверенитетот во ерата на променети правни и политички околности. Иако во својата основа се работи за теоретско истражување, научниот придонес на дисертацијата е применлив и во практиката особено во процесот на стратешкото планирање на политики поврзани со внатрешниот демократски развој, но и со регионалните и глобалните интеграции на Република Македонија.

Можните понатамошни истражувања се: Предметот на дисертацијата е доволно широко поставен и исклучително актуелен во современи услови и затоа е погоден за понатамошни

истражувања, особено во неговиот емпириски дел, односно студии на случаи со оглед на интензивниот практичен развој на анализираните концепти.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатот **м-р Александар Спасов** со наслов „Современите теории за државниот суверенитет во меѓународниот поредок меѓу правниот позитивизам и државната одговорност“.

КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Димитар Бајалциев, претседател с.р.
2. Проф. д-р Борче Давитковски, член с.р.
3. Проф. д-р Татјана Петрушевска, ментор с.р.
4. Проф. д-р Јасна Бачовска, член с.р.
5. Доц. д-р Каролина Ристова-Астеруд, член с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ИНСТИТУЦИИТЕ НА ЕУ И ЕВРОПСКИОТ ИДЕНТИТЕТ“ ОД М-Р МИЛЕНА АПОСТОЛОВСКА-СТЕПАНОВСКА, ПРИЈАВЕНА НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, на седницата одржана на 27.02.2015 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р Милена Апостоловска-Степановска со наслов „Институциите на ЕУ и европскиот идентитет“, во состав: проф. д-р Билјана Поповска (претседател), проф. д-р Татјана Петрушевска (ментор), проф. д-р Марика Ристовска (член), проф. д-р Сашо Георгиевски (член) и проф. д-р Јасна Бачовска-Недиќ (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Милена Апостоловска-Степановска, со наслов „Институциите на ЕУ и европскиот идентитет“, содржи 215 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1,5 проред и големина на букви 12, со 400 фусноти, 200 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во 3 глави, вовед и заклучни согледувања. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **воведот** на трудот, изложени се предметот и целите на истражувањето, хипотезата, истражувачките прашања, теоретската рамка и методите на истражувањето. Кандидатката укажува дека со анализа на одлуките донесени од институциите на ЕУ во согласност со нивните надлежности може да се утврди влијанието кое овие органи го имаат во градењето на европскиот идентитет. Според тврдењето на кандидатката која во своето истражување поаѓа од теоријата на социјалниот конструктивизам на Томас Рисе, европскиот политички идентитет може да биде создаван и менуван, а политичките и правни документи се еден од механизмите за неговото создавање. Воведувањето на европското државјанство со Договорот од Мاستрихт е еден од обидите на институциите на ЕУ за создавање на чувство за заемно припаѓање, па оттаму и предизвикот од понатамошно анализирање на овој правен аспект од европскиот идентитет.

Првата глава од докторската дисертација е насловена „Идентитет“. Во неа се анализирали различните видови на идентитет. Имено, кандидатката смета дека за да се даде дефиниција за европскиот идентитет потребно е да се дефинираат останатите видови на идентитет и тука во прв план се мисли на дефинирање на националниот идентитет. При дефинирањето се земаат предвид маркерите за националниот идентитет на Антони Смит: именувана популација која има заедничка територија наречена татковина, заеднички митови и историски мемории, масовна јавна култура, заедничка економија и заеднички права и обврски кои важат поденакво за сите членови. Потоа, кандидатката го дефинира етничкиот идентитет, а на крајот од оваа глава се дефинира поимот „нација“ и се објаснети нејзините функции. Првата глава завршува со објаснување зошто составните елементи на националниот идентитет не е можно да се употребат за пополнување на содржината на европскиот идентитет.

Втората глава носи наслов „Европски идентитет“ и во неа кандидатката објаснува дека прашањето: што значи да се биде Европеец најдобро се одговара во три дела: 1. со дефинирање на правната природата на Европската унија, 2. со дефинирање на основниот европски идентитет 3. Со дефинирање на тоа кои се Европејци. При дефинирањето на правната природа на ЕУ, кандидатката прави краток преглед на најважните теории за европските интеграции за на крајот да заклучи дека Унијата по својата природа и начин на настанување е систем *sui generis* кој нема свој пандан во светот. Во втората потточка од оваа глава се опфатени најрелевантните теории кои даваат објанување за европскиот идентитет, при што како теорија врз која се поставува и главната хипотеза во оваа докторска дисертација е земена теоријата на социјалниот конструктивизам (европскиот политички идентитет може да биде создаван и менуван) и е дадено образложение зошто широко прифатената теорија на Јиреген Хабермас за уставен патриотизам не дава целосна дефиниција за европскиот идентитет. Во третата потточка од оваа глава е направен обид врз основа на истражувања спроведени од Евробарометар да се создаде слика за тоа кои државјани на Унијата себе се определуваат како Европејци и кандидатката доаѓа до заклучок дека тоа се бизнисмените, менаџерите, професионалците и службениците кои патуваат за бизнис и живеат во другите држави-членки на краток период, односно, со други зборови сите оние што ги чувствуваат бенефициите од постоењето на Унијата. При крајот од оваа глава, кандидатката дава одговор и на прашањето зошто е потребен европскиот идентитет преку дефинирање на проблемот со демократскиот дефицит во Унијата. Ова поглавје завршува со дефинирање на европското државјанство при што се цитирани голем број на автори, а кандидатката како најрелевантна ја зема дефиницијата која тврди дека правата и идентитетот се составни делови на секое државјанство, па оттука и на европското државјанство по што тоа е разледано од два аспекта: теоретски и правен.

Третата глава носи наслов „Улогата на институциите на ЕУ во градењето на европскиот идентитет“ и во неа е направен преглед на надлежностите на Европскиот парламент и Советот по што се разгледани сите правни акти (регулативи и директиви) донесени од овие институции кои се однесуваат на европското државјанство. Понатаму, кандидатката дава преглед на надлежностите кои ги има Комисијата, како и законодавните иницијативи, извештаи, одлуки и други акти кои оваа институција ги донела во согласност со вршењето на работите од својата надлежност, а кои се однесуваат на европското државјанство и на европскиот идентитет. Направена е и анализа на надлежностите на Европскиот суд на правдата, при што се опфатени и најважните одлуки на овој орган кои се однесуваат на европското државјанство, а на крајот од ова поглавје се опфатени актите донесени од другите институции на Унијата кои кандидатката смета дека се релевантни и поврзани со предметот на истражувањето.

Заклучните согледувања на оваа докторска дисертација се однесуваат на потврдување хипотезата на истражувањето, а тоа е дека европскиот политички идентитет може да биде создаван и менуван и дека институциите на ЕУ, согласно со нивните надлежности, имаат голема улога во неговиот градење. Тоа пред се може да се заклучи преку деталната и сеопфатна анализа на правните акти донесени од страна на институциите на ЕУ за воведување, регулирање и унапредување на правата кои произлегуваат од европското државјанство, а кое, всушност, претставува правен аспект од постоењето на заедничкиот европскиот идентитет. Сепак, кандидатката ќе заклучи дека некои од институциите не доволно ги користеле или ги користат надлежностите кои ги имаат за градење на свест за заедничко припаѓање во рамките на Унијата и предлага мерки за нивно унапредување.

Предмет на истражување

Предметот на истражувањето е лоциран во европскиот идентитет и улогата која институциите на ЕУ ја имаат во неговото создавање. Докторската дисертација има интердисциплинарна природа, односно има два аспекта еден е социолошки и се согледа преку дефинирањето на поимите идентитет, нација, европски идентитет и вториот аспект е правен и се состои во анализа на правните документи донесени од страна на институциите на ЕУ кои се

однесуваат на европскиот идентитет и на европското државјанство. Затоа може да се каже дека од аспект на содржината, предметот на докторската дисертација може да се подели на два дела:

Во првиот дел од дисертацијата предмет на истражување се идентитетот и видовите на идентитет, при што преку давање на различни дефиниции се дефинира и националниот идентитет, а потоа детално се објаснуваат и функциите на нацијата. Се прави и обид за компарација на составните делови на националниот идентитет со европскиот идентитет, при што се доаѓа до констатација дека станува збор за два дијаметрално различни поими по состав и содржина. Потоа, во овој прв дел предмет на истражувањето е и европскиот идентитет, при што се прави преглед на најрелевантните дефиниции кои се однесуваат на теоризирањето на ова прашање. Во овој контекст, предмет на истражување е и европското државјанство за кое кандидатката смета дека претставува составен дел на европскиот идентитет и тоа се анализира од теоретски и од правен аспект.

Во вториот дел од дисертацијата, предмет на истражување се правните документи кои институциите на ЕУ ги носат во согласност со нивните надлежности и кои се однесуваат на европскиот идентитет и на европското државјанство. Во овој дел се истражени сите правни акти кои ги донеле Европскиот парламент и Советот и тука, пред сè, се мисли на регулативите и директивите кои се поврзани и го третираат ова прашање, потоа предмет на анализа се законските иницијативи кои произлегле од Европската комисија, како и извештаите, известувањата и други документи кои не се правно обврзувачки, но кандидатката ги смета за важни за предметот на истражување. Значителен простор во истражувањето им е отстапен и на одлуките кои Европскиот суд на правдата ги има донесени во вршењето на своите надлежности и кои се поврзани со европскиот идентитет и европското државјанство. На крајот, во вториот дел од истражувањето се опфатени и одлуките од Комитетот на регионите и Европскиот економски и социјален комитет.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Предметниот труд прави анализа на улогата која европските институции од нивното создавање сè до најновите измени кои на институционален план ги вовеле Договорот од Лисабон ја имале во создавањето и градењето на европскиот идентитет. Прифаќањето на предизвикот да се анализира европскиот идентитет, несомнено ја исправа кандидатката пред задача која бара исклучителна аналитичност и темелност која на стручната јавност ќе и овозможи една нова димензија во неговото дефинирање на истиот, а сè со цел негово подобро разбирање.

Различни академски дисциплини имаат различни гледишта по однос на прашањето каде да се лоцира и како да се мери идентитетот. Точно е дека на прашањето за дефинирањето на европскиот идентитет досега му е отстапено значително место во науката, но тука истото е анализирано од еден сосема нов аспект и направен е обид да се даде одговор на прашањето: Дали европските институции имаат капацитет да создадат чувство за тоа што значи да бидеш Европеец? Независно од тоа каде станува збор за европскиот идентитет, неговата форма се менува значително зависно од различните социјални, географски и национални домени и при тоа се јавува и потреба за истражувањето на овој поим од различни гледишта.

Посебната специфика на оваа дисертација е фактот што таа во еден значаен дел се занимава со теоретизирање на европскиот идентитет низ призмата на европското државјанство. Притоа, кандидатката прави релација помеѓу овие два поими при што го дефинира европското државјанство како правен аспект од постоењето на европскиот идентитет и ова тврдење теоретски го поткрепува.

Научниот придонес на овој интердисциплинарен труд се гледа во самиот предмет на истражувањето, односно во дефинирањата на социолошките поими: „идентитет“; „национален идентитет“; „европски идентитет“; „нација“ од една страна и правната

анализа на документите кои се однесуваат на овие прашања од друга страна, а тоа е нешто што оваа дисертација ја прави актуелна и истата има голем придонес во препознавањето на улогата која институциите на ЕУ преку носењето на нивните политики ја имаат во градењето на чувство за заемно припаѓање на државјаните на Унијата.

Краток опис на применетите методи

Историскиот метод се користи при анализа на основачките договори и други документи кои постојат за периодот кој е предмет на проучување. Со користењето на овој метод е дојдено до податоци кои се релевантни за предметот на истражувањето.

Методите на анализа и синтеза се применети заради подетално проучување на правните претпоставки кои довеле до настанокот, како и целокупниот развојот на европскиот идентитет.

Методот на класификација е искористен за определување на одделните поими во целокупниот систем во соодветното подрачје.

Методот на дескрипција е користен пред сè за едноставно опишување на фактите и појавите кои се предмет на трудот, со цел да се добие јасна слика за поимот за нив.

Методите на индукција и дедукција се применети при донесување на заклучоци и констатации за научните можности кои би ги понудил овој труд, а коишто би инспирирале понатамошна дебата.

Методот на компилација е применет за анализа и споредба пред сè на досегашните искуства и ставови на поединечните автори, кои во светски рамки се вбројуваат меѓу најдобрите, се разбира на полето на идентитетските прашања.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Милена Апостоловска- Степаноска, со наслов „Институциите на ЕУ и европскиот идентитет“, претставува истражување во областа на европското право. Изработката на темата на оваа докторска дисертација и нејзината интердисциплинарност се од големо значење за стекнување со сознанија за создавањето и развојот на европскиот идентитет преку една сеопфатна анализа на актите донесени до страна на институциите на ЕУ кои се однесуваат на европското државјанство, а преку тоа непосредно и на европскиот идентитет.

Докторската дисертација на кандидатката м-р Милена Апостоловска-Степаноска, со наслов „Институциите на ЕУ и европскиот идентитет“, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката пред одбраната на докторскиот труд ги објавила (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор), следниве рецензирани истражувачки трудови:

1. Автор-и: Апостоловска, Милена. „Лисабонскиот договор и институционалните промени во Унијата“, објавен во: Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во чест на проф. д-р Тодор Пеливанов, Скопје, 2012.

2. Автор-и: Апостоловска, Милена. „Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер-предности и слабости“, објавен во: Годишник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје по повод 35 години од основањето на студиите по новинарство, Скопје, 2008-2010.

3. Автор-И: Наумовски, Васко; Рунчева, Христина; Апостоловска, Милена., „The Lisbon Treaty and its Impact on the Democratic Deficit in the EU“ Iustinianus Primus Law Review vol.4:1, 2012.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главни научни придонеси на кандидатката се: согледувањето на врската меѓу европското државјанство и европскиот идентитет и носење на заклучоци за развој на европскиот идентитет на посреден начин преку анализа на правните документи донесени од страна на институциите на Унијата кои се однесуваат на европското државјанство.

Подрачјето на примена и ограничувањата се: европското право, социологијата на правото, историјата на правото, но и општата социологија преку дефинирањата дадени за поимите „идентитет“ и „нација“.

Можните понатамошни истражувања се: за влијанието кое европскиот идентитет го има во намалувањето на демократскиот дефицит во Унијата, истражувања поврзани со европските избори, унапредување на правата кои произлегуваат од европското државјанство итн.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатот **м-р Милена Апостоловска-Степаноска** со наслов **„Институциите на ЕУ и европскиот идентитет.“**

КОМИСИЈА

Проф. д-р Билјана Поповска, претседател с.р.

Проф. д-р Татјана Петрушевска, ментор с.р.

Проф. д-р Марика Ристовска, член с.р.

Проф. д-р Сашо Георгиевски, член с.р.

Проф. д-р Јасна Бачовска-Недиќ, член с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ НУКЛЕАРНА ФИЗИКА И ОПШТА ФИЗИКА НА ИНСТИТУТОТ ЗА ФИЗИКА ПРИ ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Природно-математички факултет, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 16.3.2015 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области нуклеарна физика и општа физика, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-422/2, донесена на 26.3.2015, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Доне Гершановски, редовен професор на ПМФ во Скопје, д-р Трајче Стафилов, редовен професор на ПМФ во Скопје и д-р Маргарета Пецовска-Ѓорѓевиќ, редовен професор на ПМФ во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област нуклеарна физика и општа физика, во предвидениот рок се пријави д-р Ламбе Барандовски, асистент на Институтот за физика при ПМФ во Скопје.

7. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатот д-р Ламбе Барандовски е роден на 24 јуни 1978 година, во Битола. Средно образование завршил во Ресен со одличен успех и бил прогласен за ученик на генерацијата 1992-93 и 1996-97. Учествовал на републички натпревари од областа на физиката и математиката каде што бил наградуван и пофалуван. Од наградите ја издвојуваме првата награда на Регионалниот и Државниот натпревар по физика, во 1997 год. Истата година ја претставувал Република Македонија на Олимпијадата по физика што се одржа во Садбери, Канада.

Со високо образование се стекнал на Природно-математичкиот факултет, Институт за физика, во јуни 2004 год., со одбрана на дипломската работа со наслов *Изучување на атмосферската распространетост на тешки метали во Р. Македонија со помош на неутронска активациона анализа на примероци на мов*, со просечен успех 9,72.

Кандидатот активно се служи со англискиот јазик.

Во учебната 2007/2008 се запишал на постдипломските студии на Институтот за физика, на насоката теориска физика, каде што по положувањето на сите предвидени испити (среден успех 9,75), студиите ги завршил на 12.11.2009 година со одбрана на магистерска работа под наслов *Биомониторинг на загадувањето на воздухот во Република Македонија со тешки метали со примена на неутронска активациона анализа*.

Докторска дисертација пријавил на 16.3.2013 со наслов *Примена на пасивен биомониторинг и на неутронската активациона анализа во следење на дейозицијата на елементите во прајн во воздухот во Република Македонија*. Ментор на докторскиот труд е проф. д-р Марина Владимировна Фронтасјева, од Обединетитот институт за нуклеарни истражувања во Дубна, Русија. Докторскиот труд под горенаведениот наслов беше одбранет на 14.1.2015 година пред Комисија во состав: проф. д-р Марина Владимировна Фронтасјева, Обединет институт за нуклеарни истражувања, Дубна, Русија, проф. д-р Трајче Стафилов, Институт за хемија при ПМФ во Скопје, проф. д-р Доне Гершановски, Институт за физика при ПМФ во Скопје, проф. д-р Маргарета Пецовска – Ѓорѓевиќ, Институт за физика при ПМФ во Скопје и научен советник д-р Роберт Шајн, Геолошки завод на Словенија, Љубљана, Словенија.

Со тоа се стекнал со научниот степен доктор на науки од научната област физика.

Во моментот е асистент на Институтот за физика при ПМФ, УКИМ, Скопје. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 1058 од 15.7. 2013 година. За првпат во соработничко звање помлад асистент на Институтот за физика бил избран 28.12.2005 година според извештајот објавен во Билтен бр. 886 од 12.10.2005 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот бр. 886 од 12.10.2005 година, бр. 951 од 3.11.2008 година, бр. 994 од 15.10.2010 година, и бр. 1058 од 15.7.2013 година, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

8. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Природно-математички факултет, кандидатот д-р Ламбе Барановски изведува вежби на првиот циклус студии по предметите: осцилации и бранови, атомска физика, нуклеарна физика, дозиметрија и заштита од зрачење, биофизика, електромагнетизам, атомска и нуклеарна физика, физика и заштита на животна средина, радијациона физика на студиската програма по физика, нуклеарна физика со физика на елементарни честиси за применета физика, вовед во атомска и нуклеарна физика, физика 3, електромагнетизам и оптика, електромагнетизам за студиска група математика – физика, физика 4 за студии по математика, физика за студиска група биологија-хемија, физика А ниво (прв и втор дел) на студиската програма за применета хемија и физика Б ниво на студиската програма за аналитичка биохемија, наставна хемија и хемија на животната средина, на Институтот за хемија, биофизика на студиската програма за магистри по фармација и студии на Шумарски Факултет, биофизика на студиската програма за лабораториски инженери на Фармацевтскиот факултет, радијациона физика на студиската програма за рендген-технолози на Медицинскиот факултет.

Кандидатот учествувал како член во Комисија за одбрана на 12 дипломски работи.

Кандидатот подготвил нумерички вежби по 6 предмети на прв циклус студии и лабораториски вежби по еден предмет. Одржал 3 предавања на школи и е автор на 4 статии во стручно – методски списанија. Коавтор е на една научно-популарна книга објавена во 2006 година.

Научноистражувачка дејност

Д-р Ламбе Барандовски има објавено вкупно 6 научна трудови од областа на физиката, од кои 3 научни труда во научни списанија со impact factor (фактор на влијание) и 3 труда во зборници од научни собири.

Коавтор е на 5 монографии објавени во странство.

Д-р Ламбе Барандовски има одржано 4 секциски предавања на научни собири со меѓународно учество, 3 предавања на стручни собири со меѓународно учество, 4 усни соопштенија и 2 постер-презентации на национални и меѓународни научни собири.

Тој, исто така, учествувал како член во 2 национални научни проекта.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Ламбе Барандовски активно е вклучен во стручно-апликативната работа на Институтот за физика при Природно-математичкиот факултет во Скопје. Активно е вклучен во промотивните активности на Институтот за физика при ПМФ, и во комисиите за регионалните и државните натпревари по физика за учениците од основните и средните училишта од 2006 до 2014 година.

Стручно усовршување во странство остварил со студиски престој во Аристотел – универзитетот во Солун, Грција, 2000 година, Обединетиот институт за нуклеарни истражувања, Франкова лабораторија за физика на неутроните. Дубна, Русија, 2002, 2003, 2006, 2012 и 2013 година, Норвешкиот универзитет за наука и технологија, Институт за хемија во Трондхеим, Норвешка 2004 година, Институтот за применета екологија (ОИКОН) во Загреб, Хрватска, 2006 година, Геолошкиот институт на Словенија, Љубљана, Словенија, 2007 година, Институтот за физика при Природно-математичкиот факултет во Загреб, Хрватска, 2007 година.

Кандидатот има објавено 4 стручни труда и превел две книги од проектот на Владата на РМ за превод на 500 учебници од странски универзитети.

Рецензирал преводи на 4 основни учебници за основно образование.

Раководител е на Лабораторијата за нуклеарна физика на Институтот за физика при ПМФ од 2012 година до денес.

Особена активност кандидатот покажува во дејностите од поширок интерес.

Д-р Ламбе Барандовски активно е вклучен во работата на пописните комисии на Институтот за физика при ПМФ во 8 мандати.

Член бил на еден организационен одбор на научен собир со меѓународно учество.

Оценка од самовалуација

Кандидатот д-р Ламбе Барандовски, на 21.1.2015 година, доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Институтот за физика при Природно - математичкиот факултет.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатот, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Ламбе Барандовски.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатот до денес, Комисијата заклучи дека д-р Ламбе Барандовски поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избран во звањето доцент во научните области нуклеарна физика и општа физика.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, д-р Ламбе Барандовски да биде избран во звањето доцент во научните области нуклеарна физика и општа физика.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Доне Гершановски, с.р.

Проф. д-р Трајче Стафилов, с.р.

Проф. д-р Маргарета Пецовска-Ѓорѓевиќ, с.р.

ОБРАЗЕЦ

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: **Ламбе Науме Барановски**

(име, татково име и презиме)

Институција: **Природно – математички факултет, Институт за
физика**

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: **физика**

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
	Одржување на вежби	
	Одржување на вежби 2005/2006 летен семестар	
1	Вовед во атомска и нуклеарна физика, група математика-физика (ЛВ) - 2	0,9
2	Вовед во атомска и нуклеарна физика, група математика-физика, вонредни (ЛВ) - 1	0,45
3	Физика 4, група математика (ЛВ) - 2	0,9
4	Физика 4, група математика (НВ) - 2	0,9
	Одржување на вежби 2006/2007 зимски семестар	
5	Биофизика за студенти од Фармацевтскиот факултет (ЛВ, 2групи x 3 часа) - 6	2,7
6	Нуклеарна физика со физика на елементарни честиици, група физика (ЛВ) - 2	0,9

7	Физика и заштита на животната средина, група физика (ЛВ) - 1	0,45
8	Физика и заштита на животната средина, група физика (НВ) - 1	0,45
	Одржување на вежби 2006/2007 летен семестар	
9	Атомска и нуклеарна физика за група физика, (ЛВ) - 3	1,35
10	Вовед во атомска и нуклеарна физика, група математика-физика (ЛВ) - 2	0,9
11	Вовед во атомска и нуклеарна физика, група математика-физика, вонредни (ЛВ) - 1	0,45
12	Физика за студенти од група биологија-хемија (ЛВ) -2	0,9
	Одржување на вежби 2007/2008 зимски семестар	
14	Радијациона физика за студенти Рентген технолози, (ЛВ) - 2	0,9
15	Биофизика за студенти од Фармацевтскиот факултет, (ЛВ, 3 групи x 3 часа) - 9	4,05
16	Физика 3, група математика-физика (ЛВ) - 3	1,35
17	Физика 3, група математика-физика (НВ) - 2	0,9
18	Физика и заштита на животната средина, група физика (ЛВ) - 1	0,45
19	Физика и заштита на животната средина, група физика (НВ) - 1	0,45
20	Биофизика за студентите од Шумарски факултет, (ЛВ) - 2	0,9
	Одржување на вежби 2007/2008 летен семестар	
21	Атомска и нуклеарна физика за група физика, (ЛВ) - 3	1,35
22	Вовед во атомска и нуклеарна физика, група математика-физика, (ЛВ) - 2	0,9
23	Вовед во атомска и нуклеарна физика, група математика-физика - вонредни, (ЛВ) - 1	0,45
24	Физика Б ниво за студенти од група аналитичка биохемија, (ЛВ) -2	0,9
25	Физика за студенти од група биологија-хемија, (ЛВ) -2	0,9
26	Физика за студенти од група биологија-хемија, вонредни, (ЛВ) -1	0,45
	Одржување на вежби 2008/2009 зимски семестар	
27	Радијациона физика за студенти Рентген технолози, (ЛВ) - 2	0,9

28	Биофизика за студенти од Фармацевтскиот факултет, (ЛВ, 2 групи x 3 часа) - 6	2,7
29	Физика 3, група математика-физика, (ЛВ) - 3	1,35
30	Физика 3, група математика-физика, (НВ) - 2	0,9
31	Нуклеарна физика за група физика (ЛВ) - 2	0,9
32	Физика и заштита на животната средина, група физика (ЛВ) - 1	0,45
33	Физика и заштита на животната средина, група физика (НВ) - 1	0,45
	Одржување на вежби 2008/2009 летен семестар	
34	Атомска и нуклеарна физика за група физика, (ЛВ) - 3	1,35
35	Вовед во атомска и нуклеарна физика, група математика-физика, (ЛВ) - 2	0,9
36	Вовед во атомска и нуклеарна физика, група математика-физика - вонредни, (ЛВ) - 1	0,45
37	Физика Б ниво за студенти од група аналитичка биохемија, (ЛВ) -2	0,9
38	Дозиметрија и заштита од зрачење за студенти од група физика (ЛВ) -2	0,9
39	Биофизика за студенти од група физика, (ЛВ) - 3	1,35
	Одржување на вежби 2009/2010 зимски семестар	
40	Радијациона физика за студенти Рентген технолози, (ЛВ) - 1	0,45
41	Биофизика за студенти од Фармацевтскиот факултет, (ЛВ) - 2	0,9
42	Физика 3, група математика-физика, (ЛВ) - 3	1,35
43	Физика 3, група математика-физика, (НВ) - 2	0,9
44	Нуклеарна физика за група физика (ЛВ) - 2	0,9
45	Нуклеарна физика за група физика (НВ) - 1	0,45
46	Физика и заштита на животната средина, група физика (ЛВ) - 1	0,45
47	Физика и заштита на животната средина, група физика (НВ) - 1	0,45
	Одржување на вежби 2009/2010 летен семестар	
48	Атомска и нуклеарна физика за група физика, (ЛВ) - 3	1,35
49	Атомска и нуклеарна физика за група физика, (НВ) - 2	0,9

50	Вовед во атомска и нуклеарна физика, група математика-физика, (ЛВ) - 2	0,9
51	Дозиметрија и заштита од зрачење за студенти од група физика (ЛВ) -2	0,9
52	Биофизика за студенти од група физика, (ЛВ) - 3	1,35
	Одржување на вежби 2010/2011 зимски семестар	
53	Радијациона физика за студенти Рентген технолози, (ЛВ) - 2	0,9
54	Биофизика за студенти од Фармацевтскиот факултет, (ЛВ, 2 групи x 3 часа) - 6	2,7
55	Физика 3, група математика-физика, (ЛВ) - 3	1,35
56	Физика 3, група математика-физика, (НВ) - 2	0,9
57	Нуклеарна физика за група физика (ЛВ) - 2	0,9
58	Нуклеарна физика за група физика (НВ) - 1	0,45
59	Физика и заштита на животната средина, група физика (ЛВ) - 1	0,45
60	Физика и заштита на животната средина, група физика (НВ) - 1	0,45
61	Дозиметрија и заштита од зрачење за студенти од група физика (ЛВ) -2	0,9
62	Радијациона физика за група физика, (НВ) - 2	0,9
63	Електромагнетизам и оптика, група математика - физика (ЛВ) - 3	1,35
64	Електромагнетизам и оптика, група математика - физика (НВ) - 2	0,9
65	Осцилации и Бранови за група физика (НВ) - 2	0,9
	Одржување на вежби 2010/2011 летен семестар	
66	Атомска и нуклеарна физика за група физика, (ЛВ) - 3	1,35
67	Атомска и нуклеарна физика за група физика, (НВ) - 2	0,9
68	Вовед во атомска и нуклеарна физика, група математика-физика, (ЛВ) - 2	0,9
69	Физика Б ниво за студенти од група аналитичка биохемија, (ЛВ 2 групи x 2 часа) - 4	1,8
70	Физика Б ниво за студенти од група аналитичка биохемија, (НВ) -2	0,9
	Одржување на вежби 2011/2012 зимски семестар	
71	Радијациона физика за студенти Рентген технолози, (ЛВ) – 3	1,35

72	Радијациона физика за студенти Рентген технолози - вонредни, (ЛВ) – 2	0,9
73	Биофизика за студенти од Фармацевтскиот факултет, (ЛВ, 2 групи x 3 часа) - 6	2,7
74	Биофизика за студенти од Фармацевтскиот факултет, (ЛВ, 2 групи x 2 часа) - 4	1,8
75	Физика 3, група математика-физика, (ЛВ) - 3	1,35
76	Физика 3, група математика-физика, (НВ) - 2	0,9
77	Нуклеарна физика за група физика (НВ) - 1	0,45
78	Физика и заштита на животната средина, група физика (ЛВ) - 1	0,45
79	Физика и заштита на животната средина, група физика (НВ) - 1	0,45
80	Електромагнетизам и оптика, група математика - физика (ЛВ) - 3	1,35
81	Електромагнетизам и оптика, група математика - физика (НВ) - 2	0,9
82	Атомска физика за група физика, (ЛВ) - 2	0,9
83	Атомска физика за група физика, (НВ) - 2	0,9
84	Осцилации и Бранови за група физика (НВ) - 2	0,9
	Одржување на вежби 2011/2012 летен семестар	
85	Физика Б ниво за студенти од група аналитичка биохемија, (ЛВ 2 групи x 2 часа) - 4	1,8
86	Физика Б ниво за студенти од група аналитичка биохемија, (НВ) -2	0,9
87	Нуклеарна физика за група физика (ЛВ) - 2	0,9
88	Нуклеарна физика за група физика (НВ) - 1	0,45
	Одржување на вежби 2012/2013 зимски семестар	
89	Радијациона физика за студенти Рентген технолози, (ЛВ) – 3	1,35
90	Радијациона физика за студенти Рентген технолози - вонредни, (ЛВ) – 2	0,9
91	Биофизика за студенти од Фармацевтскиот факултет, (ЛВ, 2 групи x 3 часа) - 6	2,7
92	Биофизика за студенти од Фармацевтскиот факултет, (ЛВ, 2 групи x 2 часа) - 4	1,8
93	Физика 3, група математика-физика, (НВ) - 2	0,9
94	Атомска физика за група физика, (ЛВ) - 2	0,9

95	Атомска физика за група физика, (НВ) - 2	0,9
96	Електромагнетизам и оптика, група математика - физика (ЛВ) - 3	1,35
97	Електромагнетизам и оптика, група математика - физика (НВ) - 2	0,9
98	Осцилации и Бранови за група физика (НВ) - 2	0,9
	Одржување на вежби 2012/2013 летен семестар	
99	Атомска и нуклеарна физика за група физика, (НВ) - 2	0,9
100	Физика Б ниво за студенти од група аналитичка биохемија, (ЛВ) -2	0,9
101	Физика Б ниво за студенти од група аналитичка биохемија, (НВ) -1	0,45
102	Нуклеарна физика за група физика (ЛВ) - 2	0,9
103	Нуклеарна физика за група физика (НВ) - 2	0,9
104	Физика А ниво (втор дел) за студенти од група применета хемија, (ЛВ) -3	1,35
	Одржување на вежби 2013/2014 зимски семестар	
105	Радијациона физика за студенти Рентген технолози, (ЛВ) – 2	0,9
106	Радијациона физика за студенти Рентген технолози - вонредни, (ЛВ) – 1	0,45
107	Биофизика за студенти од Фармацевтскиот факултет, (ЛВ, 3 групи x 3 часа) - 9	4,05
108	Биофизика за студенти од Фармацевтскиот факултет, (ЛВ, 2 групи x 2 часа) - 4	1,8
109	Физика 3, група математика-физика, (НВ) - 2	0,9
110	Електромагнетизам и оптика, група математика - физика (НВ) - 2	0,9
111	Атомска физика за група физика, (ЛВ) - 2	0,9
112	Атомска физика за група физика, (НВ) - 2	0,9
113	Осцилации и Бранови за група физика (НВ) - 2	0,9
114	Електромагнетизам, група математика - физика (ЛВ) - 3	1,35
115	Електромагнетизам, група математика - физика (НВ) - 2	0,9
116	Физика А ниво (прв дел) за студенти од група применета хемија, (ЛВ) -3	1,35
	Одржување на вежби 2013/2014 летен семестар	
117	Физика Б ниво за студенти од група аналитичка биохемија, (ЛВ 2 групи x 2	1,8

	часа) - 4	
118	Физика Б ниво за студенти од група аналитичка биохемија, (НВ) -2	0,9
119	Нуклеарна физика за група физика (ЛВ) - 2	0,9
120	Нуклеарна физика за група физика (НВ) - 2	0,9
121	Физика А ниво (втор дел) за студенти од група применета хемија, (ЛВ) -3	1,35
122	Физика А ниво (втор дел) за студенти од група применета хемија, (НВ) -1	0,35
	Одржување на вежби 2014/2015 зимски семестар	
123	Радијациона физика за студенти Рентген технолози, (ЛВ) – 2	0,9
124	Радијациона физика за студенти Рентген технолози - вонредни, (ЛВ) – 1	0,45
125	Биофизика за студенти од Фармацевтскиот факултет, (ЛВ, 2 групи x 3 часа) - 6	2,7
126	Биофизика за студенти од Фармацевтскиот факултет, (ЛВ, 2 групи x 2 часа) - 4	1,8
127	Вовед во атомска и нуклеарна физика, група математика-физика, (ЛВ) - 2	0,9
128	Вовед во атомска и нуклеарна физика, група математика-физика, (НВ) - 2	0,9
129	Атомска физика за група физика, (ЛВ) - 2	0,9
130	Атомска физика за група физика, (НВ) - 2	0,9
131	Осцилации и Бранови за група физика (НВ) - 2	0,9
132	Електромагнетизам, група математика - физика (ЛВ) - 3	1,35
133	Електромагнетизам, група математика - физика (НВ) - 2	0,9
	Консултации со студенти	
134	Консултации со студенти од 2005/2006 летен семестар, заклучно со 2014/20015 зимски семестар број на студенти = 1725	3,45
135	Член на комисија за одбрана на дипломска работа – 12 пати	1,2
	Подготовка на нов предмет (нумерички вежби)	
136	Атомска физика за студентите од група физика	0,5
137	Нуклеарна физика за студентите од група физика	0,5
138	Електромагнетизам за студентите од група математика-физика	0,5

139	Физика и заштита на животната средина за студентите од група физика	0,5
140	Вовед во Атомска и нуклеарна физика за студентите од група математика-физика	0,5
141	Осцилации и Бранови за студентите од група физика од учебната	0,5
	Подготовка на нов предмет (лабораториски вежби)	
142	Нуклеарна физика за студентите од група физика	0,5
	Настава во школи и работилници (учесник)	
143	1. L. Barandovski, <i>FINITE DIFFERENCES</i>, Summer Academy – Petrovac, Montenegro, organized by the University of Erlangen – Nuremberg and supported by DAAD, 2002, Петровац, Црна Гора. 2. Л. Барановски, <i>ДАЛИ ИТЕР ЌЕ БИДЕ ПОСЛЕДНИОТ ЧЕКОР КОН РЕШАВАЊЕТО НА ЕНЕРГЕТСКАТА КРИЗА</i>, XXX школа „Млади физичари“, 2005, Институт за физика, ПМФ, Скопје, Македонија. 3. Л. Барановски, <i>ПРИНЦИПИ ЗА ЗАБРЗУВАЊЕ НА ЧЕСТИЦИ. АКЦЕЛЕРАТОРИ НА ЧЕСТИЦИ</i>, XXXIII школа „Млади физичари“, 2008, Институт за физика, ПМФ, Скопје, Македонија.	3
	Научно-популарна и наставно-историска статија во стручно методско списание	
144	1. Л. Барановски, НЕУТРОНСКА АКТИВАЦИОНА АНАЛИЗА, Импулс бр. 50, стр 4-7, 2004. 2. Л. Барановски, ДАЛИ ИТЕР ЌЕ БИДЕ ПОСЛЕДНИОТ ЧЕКОР КОН РЕШАВАЊЕТО НА ЕНЕРГЕТСКАТА КРИЗА, XXX школа „Млади физичари“ - „Ајнштајн и по него“, стр 40-47, 2005. 3. Л. Барановски, СТОЛЕТИЕТО НА АЈНШТАЈН, Ајнштајновата чудесна 1905 година, стр 119-124, Скопје 2005. 4. Л. Барановски, ПРИНЦИПИ ЗА ЗАБРЗУВАЊЕ НА ЧЕСТИЦИ. АКЦЕЛЕРАТОРИ НА ЧЕСТИЦИ, XXXIII школа „Млади физичари“, стр 1-14, 2008.	4
	Коавтор на научно – популарна книга	
145	Гордана Апостоловска, Ламбе Барановски, <i>Физика и заштитата на природната средина</i> , Темпус проект “Истражување на пазарот на трудот за потребите на различни профили на физичари“, Институт за физика, Природно-математички факултет, Скопје, 83 страни (2006)	4
	Вкупно	159,5

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
	Учесник во национални научни проекти	
1	1. Национален проект финансиран од МОН, Изучување на атмосферската распространетост на тешки метали во Р Македонија со помош на мов-биомониторинг техника, под раководство на проф. д-р Виктор Урумов. 2006-2009 2. Национален проект финансиран од УКИМ, „Проучување на дистрибуцијата на радионуклиди и тешки метали во почви и во атмосферата во некои региони во Република Македонија“ под раководство на доц. д-р Весна Гершан, (2011-2012)	6
	Монографии објавени во странство	
2	1. L. Barandovski, M. Cekova, M.V. Frontasyeva, S.S. Pavlov, T. Stafilov, E. Steinnes, V. Urumov, Air pollution studies in Macedonia using the moss biomonitoring technique, NAA, AAS and GIS technology, <i>JINR Preprint</i>, E18-2006–160, Dubna, 2006. (7,2) 2. H. Harmens, D. Norris, J. Aboal Viñas, R. Alber, Y. Aleksiyenak, M. Ashmore, L. Barandovski, et al., SPATIAL AND TEMPORAL TRENDS IN HEAVY METAL ACCUMULATION IN MOSSES IN EUROPE (1990-2005), H. Harmens and D. Norris, eds., Programme Coordination Centre FOR THE ICP Vegetation, Centre for Ecology & Hydrology, Natural Environment Research Council, Bangor, UK, 2008. (7,2) 3. H. Harmens, D. Norris, G. Mills, J. Aboal Viñas, R. Alber, Y. Aleksiyenak, K. Baceva, L. Barandovski, et al., HEAVY METALS AND NITROGEN IN MOSSES: SPATIAL PATTERNS IN 2010/2011 AND LONG-TERM TEMPORAL TRENDS IN EUROPE, H. Harmens, D. Norris, G. Mills (Eds.), ICP Vegetation Programme Coordination Centre Centre for Ecology and Hydrology Environment Centre Wales, Bangor, UK, March 2013, 63 pp.; ISBN 978-1-906698-38-6. (7,2) 4. H. Harmens, G. Mills, F. Hayes, D. Norris, J. R. Aboal, S. S. Ahmad, R. Alber, R. Alonso, Y. Aleksiyenak, H.I. Amadou, L. Barandovski, et al., AIR POLLUTION AND VEGETATION: ICP VEGETATION ANNUAL REPORT 2012/2013, H. Harmens, G. Mills, F. Hayes, D. Norris (Eds.), ICP Vegetation Programme Coordination Centre, Centre for Ecology and Hydrology, Environment Centre Wales, Deiniol Road, Bangor, Gwynedd, UK, September, 2013. (7,2) 5. H. Harmens, G. Mills, F. Hayes, K. Sharps, M. Frontasyeva, J. R. Aboal, R. Alber, R. Alonso, Y. Aleksiyenak, L. Barandovski, et al., AIR POLLUTION AND VEGETATION: ICP VEGETATION ANNUAL REPORT 2013/2014, H. Harmens, G. Mills, F. Hayes, D. Norris (Eds.), ICP Vegetation Programme Coordination Centre, Centre for Ecology and Hydrology, Environment Centre Wales, Deiniol Road, Bangor, Gwynedd, UK, Moss Survey Coordination Centre, Frank Laboratory of	36

	Neutron Physics, Joint Institute for Nuclear Research, Str. Joliot-Curie, 6, Dubna, Moscow Region, Russian Federation, September, 2014. (7,2)	
	Трудови со импакт-фактор	
3	1. L. Barandovski, M. Cekova, M.V. Frontasyeva, S.S. Pavlov, T. Stafilov, E. Steinnes, V. Urumov, <i>ATMOSPHERIC DEPOSITION OF TRACE ELEMENT POLLUTANTS IN MACEDONIA STUDIED BY THE MOSS BIOMONITORING TECHNIQUE</i>, Environmental Monitoring and Assessment, 138, 107-118 (2008). (IF=1,4) (5,0) 2. L. Barandovski, M. V. Frontasyeva, T. Stafilov, R. Šajn, S. Pavlov, V. Enimiteva, <i>TRENDS OF ATMOSPHERIC DEPOSITION OF TRACE ELEMENTS IN MACEDONIA STUDIED BY THE MOSS BIOMONITORING TECHNIQUE</i>, Journal of Environmental Science and Health, Part A, 47(13), 2000-2015 (2012). (IF=1,252) (4,95) 3. L. Barandovski, T. Stafilov, R. Šajn, M. V. Frontasyeva, K. Bačeva, <i>AIR POLLUTION STUDY IN MACEDONIA BY USING MOSS BIOMONITORING TECHNIQUE, ICP-AES AND AAS</i>, Macedonian Journal of Chemistry and Chemical Engineering, 32(1), 89-107, (2013), (IF=0,821) (4,42)	14,37
	Трудови објавени во зборник од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор	
4	1. L. Barandovski, M. Cekova, M.V. Frontasyeva, S.S. Pavlov, T. Stafilov, E. Steinnes, V. Urumov, <i>BIOMONITORING OF AIR POLLUTION BY HEAVY METALS IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA</i>, 3rd International Workshop on the Project "Anthropogenetic Effects on the Human Environment in the Tertiary Basins in the Mediterranean", Štip, <i>Proceedings</i>, pp. 5-16 (2005). (1,8) 2. Z. Špirić, M.V. Frontasyeva, T. Stafilov, L. Barandovski, S.F. Gundorina, T.M. Ostrovnaya, D. Bukovec, Z. Mesić, <i>MOSS AS BIOINDICATOR OF AIR POLLUTION</i>, 5TH CROATIAN CONFERENCE "Air Protection 2007", Zadar, 2007, K. Segar (ed.), Zagreb, Croatia, (2007). (1,8) 3. P. Radiceska, M. Ristova, L. Barandovski, V. Mancevska, <i>APPLICATION OF UV AND X-RAY RADIATION FOR REFRESHING OF OLD LATENT FINGERPRINTS IN THE CYANOACRYLATE FUMING TECHNIQUE – PRELIMINARY STUDY</i>, Third Conference on Medical Physics and Biomedical Engineering, Skopje, 18-19 October 2013, pp.54-58. (1,8)	5,4
	Секциско предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество	
5	1. Л. Барандовски, <i>БИОМОНИТОРИНГ АТМОСФЕРНЫХ ВЫПАДЕНИЙ ТЯЖЕЛЫХ МЕТАЛЛОВ В МАКЕДОНИИ С ПОМОЩЬЮ НАА И ГИС – ТЕХНОЛОГИЙ</i>, VII Conference of young scientists and specialists of Russia, Dubna, Russia, 3.08.02.2003. 2. L. Barandovski, <i>BIOMONITORING OF THE AIR POLLUTION IN MACEDONIA USING MOSS SAMPLES AND NAA</i>, VII Конференција на Физичарите на Република Македонија, Охрид, Македонија (21.09-24.09.2006). 3. L. Barandovski, <i>NUCLEAR SCIENCE AT THE INSTITUTE OF PHYSICS, FACULTY OF NATURAL SCIENCES AND MATHEMATICS, SKOPJE, REPUBLIC OF MACEDONIA</i>, Regional Workshop on Improvement of Education and Training in Nuclear Analytical Techniques, Athens, Greece, (6-8.06.2011). 4. L. Barandovski, <i>EDUCATION AND CARRIER OPPORTUNITIES FOR NUCLEAR PROFESSIONALS IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA</i>, Exploring job opportunities and carrier development for nuclear professionals, Ljubljana, Slovenia (6 – 8.09.2011). 5. L. Barandovski, <i>BIOMONITORING OF AIR POLLUTION IN MACEDONIA</i>, Regional Training Course on Air sampling and Nuclear Analytical	14

	Characterisation of Atmospheric Particulate Matter (APM), including Quality Assurance/Quality Control (QA/QC)), Zagreb, Croatia (4 - 8.06.2012). 6. L. Barandovski, T. Stafilov, M. V. Frontasyeva, R. Šajn, K. Bačeva, M. Mihailov, <i>MOSS BIOMONITORING OF TRACE ELEMENTS IN THE ATMOSPHERE IN MACEDONIA – A SURVEY IN 2010</i>, XI Конференција на Физичарите на Република Македонија, Охрид, Македонија (20-23.09.2012) 7. L. Barandovski, T. Stafilov, M. V. Frontasyeva, R. Šajn, K. Bačeva, A. Yu. Dmitriev <i>AIR POLLUTION STUDY IN MACEDONIA BY USING MOSS BIOMONITORING TECHNIQUE</i>, NAA, ICP-AES, AND AAS, 22nd International Seminar on Interaction of Neutrons with Nuclei: “Fundamental Interactions & Neutrons, Nuclear Structure, Ultracold Neutrons, Related Topics”, Дубна, Русија (27-30.05.2014)	
	Учество на научен/стручен собир со реферат (постер-презентација)	
6	1. L. Barandovski, M. Cekova, M. V. Frontasyeva, T. Stafilov, E. Steinnes, V. Urumov, <i>AIR POLLUTION STUDIES IN R MACEDONIA USING MOSS BIOMONITORING TECHNIQUE</i>, Renewable Energy Sources And Environment-Multidisciplinary Aspect, Vrnjačka Banja, Serbia, 17-24.10.2006.	0,5
	Апстракти објавени во зборник од меѓународна конференција	
7	1. L. Barandovski, M. Cekova, V. Urumov, M.V. Frontasyeva, S.S. Pavlov, A. S. Sazonov, E.A. Povtoreiko, <i>AIR POLLUTION STUDIES IN R MACEDONIA USING MOSS BIOMONITORING TECHNIQUE, NEUTRON ACTIVATION ANALYSIS AND GIS TECHNOLOGY</i>, XII International conference on selected problems of modern physics, <i>Programme & Abstracts</i>, p.142, Dubna, Russia, 8-11.06.2003. 2. L. Barandovski, M. Cekova, M. V. Frontasyeva, S. S. Pavlov, T. Stafilov, E. Steinnes, V. Urumov, <i>AIR POLLUTION STUDIES IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA USING THE MOSS BIOMONITORING TECHNIQUE</i>, INAA, AAS AND GIS TECHNOLOGY, <i>3rd Balkan Conference of Environment “Sustainable Development: Theory and Action”</i>, <i>Book of Abstracts</i>, Katerini, Greece, 2006. 3. L. Barandovski, M. Cekova, M. V. Frontasyeva, T. Stafilov, E. Steinnes, V. Urumov, <i>AIR POLLUTION STUDIES IN R MACEDONIA USING MOSS BIOMONITORING TECHNIQUE</i>, <i>Renewable Energy Sources And Environment-Multidisciplinary Aspect</i>, <i>Book of Abstracts</i>, p. 46-47, Vrnjačka Banja, Serbia, 17-24.10.2006. 4. T. Stafilov, L. Barandovski, V. Enimiteva, M. V. Frontasyeva, S. S. Pavlov, V. Urumov, <i>MOSS BIOMONITORING FOR AIR POLLUTION WITH HEAVY METALS USING INAA AND AAS. THE RESULTS FROM THE STUDY IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA</i>, <i>7th International Symposium and Summer School on Bioanalysis</i>, <i>Abstracts</i>, p. 57, Pécs, Hungary, 2007. 5. Z. Spiric, M. V. Frontasyeva, T. Stafilov, L. Barandovski, V. Enimiteva, D. Bukovec, Z. Mesic, <i>ENVIRONMENTAL AND HEALTH CONSEQUENCES OF MERCURY AIR POLLUTION</i>, ISTERH/NTES/HTES 2007 Conference "<i>Trace elements in Diet, Butrition and Health: Essentiality and Toxicity</i>", <i>Book of Abstract</i>, 97-98, Crete, Greece, 2007. 6. L. Barandovski, M. Cekova, M. V. Frontasyeva, S.S. Pavlov, V. Urumov, <i>AIR POLLUTION IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA: MOSS BIOMONITORING STUDY-2005</i>, 20th Task force meeting of the ICP vegetation, <i>Abstracts</i>, p.49 Dubna, 5-9.03.2007 7. Z. Špirić, M. V. Frontasyeva, T. Stafilov, V. Enmiteva, L. Barandovski and V. Urumov - <i>ATMOSPHERIC DEPOSITION OF Cd, Hg, And Pb IN CROATIA AND</i>	16

	NEIGHBOURING COUNTRIES: ASSESSMENT BASED ON MOSS ANALYSIS, <i>21st Task Force Meeting of the UNECE ICP Vegetation</i>, Abstracts (Harry Harmens, Ed.), p. 38, Oulu, Finska, 26-29.02.2008. 8. T. Stafilov, M. V. Frontasyeva, L. Barandovski, V. Enimiteva, S. S. Pavlov and V. Urumov - BIOMONITORING OF AIR POLLUTION USING AAS AND NAA: THE REPUBLIC OF MACEDONIA CASE STUDY, <i>International Conference on Chemistry "Green and Sustainable Chemistry for Developing Countries"</i>, Abstracts, p. 19, Cairo, 3-6.03.2008. 9. E. Steinnes, M.V. Frontasyeva, L. Barandovski, M. Coskun, M. Krmar, S. Marinova, S.S. Pavlov, Z. Spiric, T. Stafilov, V. Urumov, L. Yurukova, ASSESSMENT OF TRACE METAL AIR POLLUTION IN SOME BALKAN COUNTRIES BASED ON LARGE SCALE MOSS BIOMONITORING, <i>5th International Workshop on Biomonitoring of Air Pollution</i>, Buenos Aires, Argentina, Book of Abstract, BM09100, 20-24.09.2009. 10. T. Stafilov, L. Barandovski, Z. Pančevski, M.V. Frontasyeva, R. Šajn. MONITORING OF THE POLLUTION WITH HEAVY METALS USING INAA, ICP-AES AND AAS. THE RESULTS FROM THE STUDIES IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA. <i>International Symposium on In Situ Nuclear Metrology as a Tool for Radioecology (INSINUME'2010)</i>, Book of Abstracts, p.23, 20-23.10.2010, Dubna, Russia. 11. T. Stafilov, L. Barandovski, M. Frontasyeva, R. Šajn, E. Stennes, MOSS BIOMONITORING OF ATMOSPHERIC POLLUTION WITH HEAVY METALS IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA, <i>25th Task Force Meeting, Programme & Abstracts</i>, p. 40. Brescia, Italy, 31.01– 2.02.2012. 12. L. Barandovski, T. Stafilov, R. Šajn, M. V. Frontasyeva, K. Bačeva, AIR POLLUTION STUDY IN MACEDONIA BY USING MOSS BIOMONITORING TECHNIQUE, ICP-AES AND AAS, <i>ICP Vegetation 26th Task Force Meeting</i>, , Halmstad, Sweden, Programme & Abstracts, p. 45. 28–30.01. 2013 13. M. Ristova, V. Manchevska, L. Barandovski, DISTINCTION OF GUN-SHOT RESIDUALS FROM THOSE OF FIRECRACKERS AND SPARKLERS BY X-RAY FLUORESCENCE AND SCANNING MICROSCOPY, <i>6th Photonics Workshop, Kopaonik</i>, Book of Abstracts, Serbia, 4-8.03.2013 14. L. Barandovski, M. V. Frontasyeva, T. Stafilov, R. Šajn, K. Bačeva, A.Yu. Dmitriev, AIR POLLUTION STUDY IN MACEDONIA BY USING MOSS BIOMONITORING TECHNIQUE, NAA, ICP-AES, AND AAS, <i>ICP Vegetation 27th Task Force Meeting and Ozone Workshop</i>, 28–30 January, 2014, Paris, France, Programme & Abstracts, p. 53. 15. L. Barandovski, M. V. Frontasyeva, T. Stafilov, R. Šajn, K. Bačeva, A. Yu. Dmitriev, AIR POLLUTION STUDY IN MACEDONIA BY USING MOSS BIOMONITORING TECHNIQUE, NAA, ICP-AES, AND AAS, <i>XXII Interaction Seminar on Neutrons with Nuclei (ISINN) "Fundamental Interactions & Neutrons, Nuclear Structure, Ultracold Neutrons, Related Topics"</i>, 27-30 May, 2014, Dubna, Russian Federation, Abstracts, p. 32. 16. L. Barandovski, M. V. Frontasyeva, T. Stafilov, R. Šajn, TRENDS IN ATMOSPHERIC DEPOSITION LEVELS OF SOME ELEMENTS IN MACEDONIA, <i>28th Task Force Meeting</i>, Rome, 3-5 February 2015, <i>Programme & Abstracts</i>, p. 55.	
	Апстракти објавени во зборник од национална конференција	
8	1. Л. Барандовски, БИОМОНИТОРИНГ АТМОСФЕРНЫХ ВЫПАДЕНИЙ ТЯЖЕЛЫХ МЕТАЛЛОВ В МАКЕДОНИИ С ПОМОЩЬЮ НАА И ГИС – ТЕХНОЛОГИЙ, VII Conference of young scientists and specialists of	2,5

	Russia, Proceedings, p.289, Dubna, 3.08.02.2003. 2. В. Поповска, Л. Барандовски, М. Цекова, М. В. Фронтасјева, С. С. Павлов, Е. Стеинес, Т. Стафилов, В. Урумов, БИОМОНИТОРИНГ НА ЗАГАДУВАЊЕТО НА ВОЗДУХОТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА СО ОЛОВО, ЦИНК И КАДМИУМ, Шестти конгрес по чистта и применета хемија на студентите од Македонија, Изводи од соопштениејата, стр. 32–33, Скопје, 2005. 3. Т. Stafilov, L. Barandovski, M. V. Frontasyeva, S. S. Pavlov and V. Urumov - THE APPLICATION OF MOSS BIOMONITORING FOR STUDY OF AIR POLLUTION WITH HEAVY METALS USING NEUTRON ACTIVATION ANALYSIS AND ABSORPTION SPECTROMETRY: THE RESULTS FROM THE STUDY IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA, <i>3rd National Symposium on Analytical Chemistry</i>, Abstracts, p. 2, Canakkale, Turkey, 5-7.07-2006. 4. L. Barandovski, T. Stafilov, M. Frontasyeva, R. Šajn, K. Bačeva, M. Mihajlov, E. Steinnes, MOSS BIOMONITORING OF TRACE ELEMENTS IN THE ATMOSPHERE IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA – A survey in 2010, <i>9th Conference of the Society of Physicists of Macedonia</i>, Book of Abstracts, p. 48-49, , Ohrid, 20-23.09.2012. 5. М. Mihajlov, L. Barandovski, R. Šajn, T. Stafilov, Spatial distribution of heavy metals in soils from the Republic of Macedonia, <i>10th Congress of Pure and Applied Chemistry for the Students of Macedonia (With International Participation)</i>, 17-19 October 2013, Skopje, <i>Book of Abstracts</i>, Z. Noneska, D. Stanoeva-Gogovska (Eds.), p. 24.	
	Вкупно	94,87

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Поени

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Учество во работа на комисији за државни натпревари (2006-2014)	9
2	Учество во промотивни активности на факултетот (2006-2012)	3,5
3	Превод на книга: Парцијални диференцијални равенки – вовед, Волтер. А Штраус, Браун - универзитет, „Арс Ламина“, 2012 Превод на книга: „Вовед во нелинеарни парцијални диференцијални равенки“, Џ. Дејвид Логан, Универзитет Небраска, Линколн, „Арс Ламина“ 2013	6
4	Раководител на Лабораторија за нуклеарна физика на Институтот за физика од септември 2012 до денес	2

	Рецензент на учебник за средно или основно образование: 1. Рецензент на превод на учебник по природни науки за второ отделение, „Арс Ламина“ 2014 (Наслов на оригиналот: Heinemann Explore Science, Student Book Grade 2, Pearson Education Limited, 2012). 2. Рецензент на превод на Работна тетратка по природни науки за второ отделение, „Арс Ламина“, 2014 (Наслов на оригиналот: Heinemann Explore Science, Workbookbook Grade 2, Pearson Education Limited, 2012). 3. Рецензент на превод на учебник по природни науки за трето отделение, „Арс Ламина“, 2014 (Наслов на оригиналот: Heinemann Explore Science, Student Book Grade 3, Pearson Education Limited, 2012). 4. Рецензент на превод на Работна тетратка по Природни науки за трето отделение, Арс Ламина 2014 (Наслов на оригиналот: Heinemann Explore Science, Workbookbook Grade 3, Pearson Education Limited, 2012).	2
Дејности од поширок интерес		
1	Учество во Пописна комисија во 8 мандати (2007-2014)	4
2	Член на организационен одбор на научен/стручен собир: Organizing committee of the 8 th Conference of the Society of Physicists of Macedonia, 23-26 September 2010	0,5
3	Студиски престои во странство: 1. Аристотел -универзитет, Солун, Грција (1.7-1.8.2000). (0,5) 2. Обединетиот институт за нуклеарни истражувања, Франкова лабораторија за физика на неутроните, Дубна, Русија (4.8-18.8.2002). (0,5) 3. Обединетиот институт за нуклеарни истражувања, Франкова лабораторија за физика на неутроните, Дубна, Русија (1.12.2002-25.2.2003). (0,5) 4. Норвешки - универзитет за наука и технологија, Институт за хемија, Трондхеим, Норвешка (22.8-27.11.2004). (1) 5. Обединетиот институт за нуклеарни истражувања, Франкова лабораторија за физика на неутроните, Дубна, Русија (22.1-17.3.2006). (0,5) 6. Институт за применета екологија (ОИКОН), Загреб, Хрватска, (24.7-31.7.2006). (0,5) 7. Геолошки институт, Љубљана, Словенија, (9.7-15.7.2007). (0,5) 8. Институт за физика, Природно-математички факултет, Загреб, Хрватска, (1.10-31.10.2007). (0,5) 9. Обединет институт за нуклеарни истражувања, Франкова лабораторија за физика на неутроните, Дубна, Русија (19.6-15.8.2012). (0,5) 10. Обединетиот институт за нуклеарни истражувања, Франкова лабораторија за физика на неутроните, Дубна, Русија (3.4-02.06.2013). (0,5)	5,5
	Вкупно	32,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	159,5
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	94,9
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	32,5
Вкупно	286,9

Членови на Комисијата

Проф. д-р Доне Гершановски, с.р.

Проф. д-р Трајче Стафилов, с.р.

Проф. д-р Маргарета Пецовска-Ѓорѓевиќ, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ПО ГРУПА ПРЕДМЕТИ ОД ОБЛАСТА НА ПРИМЕНЕТАТА МАТЕМАТИКА НА ИНСТИТУТОТ ЗА МАТЕМАТИКА ПРИ ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје/Природно-математички факултет/Институт за математика, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 16.3.2015 година, за избор на еден наставник во сите наставно-научно звања по група предмети од областа на применетата математика на Институтот за математика при Факултетот и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, донесена на 26.3.2015 формирана е Рецензентска комисија во состав: акад. Дончо Димовски, редовен професор на ПМФ-Скопје, д-р Марија Оровчанец, редовен професор на ПМФ-Скопје, и д-р Билјана Крстеска, редовен професор на ПМФ-Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања по група предмети од областа на применетата математика, во предвидениот рок се пријави д-р Анета Гацовска - Барандовска.

9. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Д-р Анета Гацовска – Барандовска е родена на 30.10.1975 година во Скопје, каде што го завршила основното и средното образование со континуиран одличен успех. Во текот на школувањето успешно учествувала на регионалните и републичките натпревари по математика и има освоени повеќе награди. Редовно учествувала и на повеќе математички школи за основно и средно образование. Дипломира на ПМФ во Скопје на групата математика – теориска насока, со просечен успех 9,73 и дипломска работа на тема „Конечни автомати и автоматски групи“, во 2000 година. Избрана е за првенец на генерацијата 1990/94 во УСО „Раде Јовчевски – Корчагин“, и е прогласена за најдобар студент на Институтот за математика за учебната 1995/96 година.

На 18.12.2008 ги завршила последипломски студии по теориска математика, со просечен успех 10,00, на Институтот за математика при ПМФ во Скопје, со одбрана на магистерскиот труд со наслов „Стохастички модели во неживотно осигурување“ и се стекнала со звањето магистер на математички науки.

Докторска дисертација пријавила во 2011 година на Институтот за математика при ПМФ во Скопје. Дисертацијата на тема „к-ти екстремални процеси во управувањето со ризик“ ја одбрала на 11.2.2015 година и се стекнала со научниот степен доктор на математички науки.

Д-р Анета Гацовска - Барандовска активно го зборува англискиот јазик.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

10. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА

Наставно-образовна дејност

Во периодот ноември – февруари 2000/01 година, д-р Анета Гацовска - Барандовска работи како демонстратор на Електро – техничкиот факултет во Скопје по предметот математика 1. На 10.10.2001 година е примена за помлад асистент на Институтот за математика при Природно – математичкиот факултет во Скопје, во редовен работен однос од 15.10.2003, а преизбрана е во истото звање на 30.9.2003 година и 28.9.2006 година. На 14.5.2009 е избрана за асистент на Институтот за математика, а преизбрана во истото звање на 17.5.2012.

Во изминатиот период изведувала вежби на Институтот за математика, како и на институтите за хемија, физика и информатика и Факултетот за фармација и тоа: математика (Фармацевтски факултет), математика (за аналитичка биохемија) и математика 1 и математика 2 за хемичари (Институт за хемија), математика 2 (Институт за физика), аналитичка геометрија (Институт за информатика), одбрани делови од алгебра, алгебра 2, елементарна математика со практикум, елементарна математика со практикум (прв дел), елементарна математика со практикум (втор дел) и хоспитации на наставата по математика, геометрија и евклидска геометрија (математика – физика), аналитичка геометрија, аналитичка геометрија (прв дел), аналитичка геометрија (втор дел), векторска алгебра, топологија, топологија – општа и алгебарска, проективна геометрија, елементарна математика со практикум, елементарна математика со практикум (прв дел), елементарна математика со практикум (втор дел), хоспитации на наставата по математика, финансиска математика, финансиска математика 2, теорија на неподвижна точка, математички модели во економија, основи на веројатност, случајни процеси, актуарска математика (Институт за математика).

Д-р Анета Гацовска – Барандовска има објавено пет труда во списанијата „Сигма“ и „Нумерус“, за популаризација на математиката.

Врз основа на добиените резултати, поткомисијата за самоевалуација на Институтот за математика, на 22.12.2015 година заклучи дека асис. м-р Анета Гацовска-Барандовска има позитивна оценка од самоевалуацијата (просек **9,32**).

Други активности кои припаѓаат во наставно-образовната дејност, а се релевантни за изборот се наведени во табелата во Анекс 2.

Научноистражувачка дејност

Д-р Анета Гацовска – Барандовска има објавено два труда во списанија со фактор на влијание и два труда објавени во зборник на трудови од научен/стручен собирач.

Учесник е во еден национален научноистражувачки проект и еден билатерален научноистражувачки проект (Македонија – Бугарија).

Со свои предавања учествувала на повеќе научни собири и семинари, во земјата и во странство.

Повеќе информации и други активности кои припадат во научноистражувачката дејност, а се релевантни за изборот се наведени во табелата во Анекс 2.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Анета Гацовска – Барандовска, како член на Сојузот на математичарите на Македонија, учествува во: комисиите за натпревари по математика за учениците од основните и средните училишта; изведувањето на Меѓународниот натпревар „Кенгур“ за Македонија; уредувачките одбори на списанијата „Нумерус“ и „Сигма“; организационите одбори на III и IV конгрес на математичарите на Македонија.

Коавтор е на 14 книги со задачи од натпревари по математика и на четири учебници за средни училишта од економско-правна и трговска струка, економски техничар.

Повеќе информации и други активности кои припадат во стручно-апликативната дејност и дејноста од поширок интерес, а се релевантни за изборот, се наведени во табелата во Анекс 2.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на д-р Анета Гацовска – Барандовска, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува нејзината наставно-образовна, научноистражувачка и стручно-апликативна дејност.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност, работното искуство во земјава и во странство, како и научните достигнувања, Комисијата заклучи дека д-р Анета Гацовска – Барандовска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето доцент по група предмети од областа на применетата математика.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му препорача на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, д-р Анета Гацовска – Барандовска да биде избрана во звањето доцент по група предмети од областа на применетата математика на Институтот за математика при Природно-математичкиот факултет во Скопје.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Акад. Дончо Димовски, ред. проф. на ПМФ во Скопје, с.р.

2. Д-р Марија Оровчанец, ред. проф. на ПМФ во Скопје, с.р.

3. Д-р Билјана Крстеска, ред. проф. на ПМФ во Скопје, с.р.

ОБРАЗЕЦ

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: **Анеџа Симеон Гацовска - Барандовска**

(име, татково име и презиме)

Институција: **Природно – математички факултет/Институт за математика**

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: **МАТЕМАТИКА**

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност (наставно-образовна):	Поени
	Одржување на вежби	
1.	Вежби зимски семестар 2001/02: аналитичка геометрија (мат.)(3+3); Аналитичка геометрија (инф.)(2+2); Одбрани делови од комплексни броеви, функции и диф. равенки (мат-физ.)(2+2); Елементарна математика со практикум (мат-физ.)(3+3); Математика за АБХ (абх)(4+3); Математика за фармација (4+3) (вкупно 16)	7,2
2.	Вежби летен семестар 2001/02: Аналитичка геометрија (мат.)(3+3); Математика за АБХ (абх)(4+3); Одбрани делови од алгебра (мат-физ.)(2+2) (вкупно 8)	3,6
3.	Вежби зимски семестар 2002/03: Аналитичка геометрија (мат.)(3+3); Хоспитации на наставата по математика (мат.)(2+1+3); Елементарна математика со практикум (мат.)(1+2); Математика за АБХ (абх)(4+3); Математика за фармација (4+3) (вкупно 14)	6,3
4.	Вежби летен семестар 2002/03: Аналитичка геометрија (мат.)(3+3); Хоспитации на наставата по математика (мат.)(2+1+3); Математика за АБХ (абх)(4+3); Алгебра 2 (мат-физ.)(4+4); Топологија (наст.мат.) (2+2) (вкупно 15)	6,75
5.	Вежби зимски семестар 2003/04: Аналитичка геометрија (мат.)(3+3); Хоспитации на наставата по математика (мат-физ.)(2+2+2); Елементарна математика со практикум (мат.)(1+2); Математика за АБХ (абх)(4+3); Топологија општа и алгебарска (теор. мат.) (2+2); Математика за фармација (4+3) (вкупно 15)	6,75
6.	Вежби летен семестар 2003/04: Аналитичка геометрија (мат.)(3+3); Хоспитации на наставата по математика (мат-физ.)(2+2+4); Математика за АБХ (абх)(4+3); Математика 2 (физика)(4+4); Топологија општа и алгебарска (теор. мат.) (2+2)	7,2

Ред. број	Назив на активнoста (наставно-образовна):	Поени
	(вкупно 16)	
7.	Вежби зимски семестар 2004/05: Аналитичка геометрија (мат.)(3+3); Елементарна математика со практикум (мат-физ.)(3+3); Елементарна математика со практикум (мат.)(1+2); Математика за фармација (4+3) (вкупно 11)	4,95
8.	Вежби летен семестар 2004/05: Аналитичка геометрија (мат.)(3+3); Финансиска математика (мат. економија)(2+2); Теорија на фиксна точка (мат. економија)(2+2); Проективна геометрија (мат.)(2+2); Математика 2 (физика)(4+4) (вкупно 13)	5,85
9.	Вежби зимски семестар 2005/06: Аналитичка геометрија (прв дел) (мат.)(3+3); Елементарна математика со практикум (мат-физ.)(3+3); Математика за фармација (4+3) (вкупно 9)	4,05
10.	Вежби летен семестар 2005/06: Аналитичка геометрија (втор дел) (мат.)(3+3); Елементарна математика со практикум (мат.)(3+3); Математички модели во економија (мат. економија) (2+2); Финансиска математика (мат. економија)(2+2); Теорија на неподвижна точка (мат. економија)(2+2); Проективна геометрија (мат.)(2+2) (вкупно 14)	6,3
11.	Вежби зимски семестар 2006/07: Аналитичка геометрија (прв дел) (мат.)(3+3); Елементарна математика со практикум (мат-физ.)(3+3); Елементарна математика со практикум (мат.)(3+3); Математички модели во економија (мат. економија) (2+2); Математика 1 (хемија)(4+3) (вкупно 14)	6,3
12.	Вежби летен семестар 2006/07: Аналитичка геометрија (втор дел) (мат.)(3+3); Елементарна математика со практикум (мат.)(3+3); Финансиска математика 2 (мат.)(2+2); Математика 2 (хемија)(4+3); Проективна геометрија (мат.)(2+2) (вкупно 13)	5,85
13.	Вежби зимски семестар 2007/08: Аналитичка геометрија (прв дел) (мат.)(3+3); Елементарна математика со практикум (мат-физ.)(3+3); Елементарна математика со практикум (мат.)(3+3); Математика 1 (хемија)(4+3) (вкупно 12)	5,4
14.	Вежби летен семестар 2007/08: Аналитичка геометрија (втор дел) (мат.)(3+3); Елементарна математика со практикум (мат.)(3+3); Финансиска математика 2 (мат.)(2+2); Математика 2 (хемија)(4+3) (вкупно 11)	4,95
15.	Вежби зимски семестар 2008/09: Аналитичка геометрија (прв дел) (мат. + мат-физ.+информатика)(3+3); Елементарна математика со практикум (мат-физ.)(3+3); Елементарна математика со практикум – прв дел(мат.)(3+3); Финансиска математика (мат. економија)(2+2); Математика 1 (хемија)(4+3) (вкупно 14)	6,3
16.	Вежби летен семестар 2008/09: Аналитичка геометрија (втор дел) (мат.)(3+3); Елементарна математика со практикум – втор дел (мат.)(3+3); Финансиска	6,75

Ред. број	Назив на активнoста (наставно-образовна):	Поени
	математика 2 (мат.)(2+2); Математика 2 (хемија)(4+3); Геометрија (мат-физ.) (4+4) (вкупно 15)	
17.	Вежби зимски семестар 2009/10: Векторска алгебра (мат.)(3+3); Елементарна математика со практикум (мат-физ.)(3+3); Елементарна математика со практикум – прв дел(мат.)(3+3); Финансиска математика (мат. економија)(2+2); Математика 1 А ниво (абх+применета)(4+3) (вкупно 14)	6,3
18.	Вежби летен семестар 2009/10: Аналитичка геометрија (мат.)(3+3); Елементарна математика со практикум – втор дел (мат.)(3+3); Математички модели во економија (мат. економија)(2+2); Финансиска математика 2 (мат.)(2+2); Математика 2 А ниво (абх+применета)(4+3); Геометрија (мат-физ.) (4+4) (вкупно 17)	7,65
19.	Вежби зимски семестар 2010/11: Векторска алгебра (мат.)(3+3); Аналитичка геометрија (мат-физ.)(3+3); Елементарна математика со практикум (мат-физ.)(3+3); Елементарна математика со практикум – прв дел(мат.)(3+3); Финансиска математика (мат.)(2+2); Математика 1 А ниво (абх+применета)(4+3); Евклидска геометрија (мат-физ.) (4+3) (вкупно 20)	9
20.	Вежби летен семестар 2010/11: Аналитичка геометрија (мат.)(3+3); Елементарна математика со практикум – втор дел (мат.)(3+3); Финансиска математика 2 (мат.)(2+2); Математика 2 А ниво (абх+применета)(4+3); Проективна геометрија (мат.)(2+2) (вкупно 13)	5,85
21.	Вежби зимски семестар 2011/12: Векторска алгебра (мат.)(3+3); Аналитичка геометрија (мат-физ.)(3+3); Елементарна математика со практикум (мат-физ.)(3+3); Елементарна математика со практикум – прв дел(мат.)(3+3); Финансиска математика (мат.)(2+2); Математика 1 А ниво (абх+применета)(4+3); Основи на веројатност (мат.)(2+2); Евклидска геометрија (мат-физ.) (4+3) (вкупно 22)	9,9
22.	Вежби летен семестар 2011/12: Аналитичка геометрија (мат. + мат-инф.)(3+3); Елементарна математика со практикум – втор дел (мат.)(3+3); Математички модели во економија (мат. економија)(2+2); Финансиска математика 2 (мат.)(2+2); Математика 2 А ниво (абх+применета)(4+3); Проективна геометрија (мат.)(2+2) (вкупно 15)	6,75
23.	Вежби зимски семестар 2012/13: Векторска алгебра (мат.)(3+3); Елементарна математика со практикум – прв дел(мат.)(3+3); Финансиска математика (мат.)(2+2); Математика 1 А и Б ниво (абх+применета+наставна)(4+3, 4+4); Евклидска геометрија (мат-физ.) (4+3) (вкупно 15)	6,75
24.	Вежби летен семестар 2012/13: Аналитичка геометрија (мат.+мат-инф.)(3+3); Елементарна математика со практикум – втор дел (мат.)(3+3); Финансиска математика 2 (мат.)(2+2); Математика 2 А ниво (применета)(4+3) (вкупно 11)	4,95

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
25.	Вежби зимски семестар 2014/15: Елементарна математика 1 (мат.+мат-физ.+мат-инф.)(3+3), Финансиска математика (мат.)(2+2); Актуарска математика (мат.екон.)(2+2) (вкупно 7)	3,15
	Консултации со студенти	
26.	Консултации зимски семестар 2001/02: број на студенти 53+180+10+5+31+90=369	0,738
27.	Консултации летен семестар 2001/02: број на студенти 53+31+28=112	0,224
28.	Консултации зимски семестар 2002/03: број на студенти 38+24+8+34+100=204	0,408
29.	Консултации летен семестар 2002/03: број на студенти 38+24+34+5+17=118	0,236
30.	Консултации зимски семестар 2003/04: број на студенти 37+22+12+19+6+135=231	0,462
31.	Консултации летен семестар 2003/04: број на студенти 37+22+19+10+6=94	0,188
32.	Консултации зимски семестар 2004/05: број на студенти 35+12+17+135=199	0,398
33.	Консултации летен семестар 2004/05: број на студенти 35+4+4+16+4=63	0,126
34.	Консултации зимски семестар 2005/06: број на студенти 37+22+20+146=225	0,45
35.	Консултации летен семестар 2005/06: број на студенти 32+20+10+7+9+10=88	0,176
36.	Консултации зимски семестар 2006/07: број на студенти 30+15+15+6+21=87	0,174
37.	Консултации летен семестар 2006/07: број на студенти 25+15+5+13+16=74	0,148
38.	Консултации зимски семестар 2007/08: број на студенти 25+11+25+9=70	0,14
39.	Консултации летен семестар 2007/08: број на студенти 25+25+3+9=62	0,124
40.	Консултации зимски семестар 2008/09: број на студенти 38+12+12+5+11=78	0,156
41.	Консултации летен семестар 2008/09: број на студенти 25+8+2+10+6=51	0,102
42.	Консултации зимски семестар 2009/10: број на студенти 22+8+8+5+22=65	0,13
43.	Консултации летен семестар 2009/10: број на студенти 15+8+4+3+14+3=47	0,094
44.	Консултации зимски семестар 2010/11: број на студенти 14+7+10+7+44+2=84	0,168
45.	Консултации летен семестар 2010/11: број на студенти 11+8+2+22+10=53	0,106
46.	Консултации зимски семестар 2011/12: број на студенти 20+4+10+8+28+20+2=92	0,184
47.	Консултации летен семестар 2011/12: број на студенти 26+11+10+8+24+11=90	0,18

Ред. број	Назив на активнoста (наставно-образовна):	Поени
48.	Консултации зимски семестар 2012/13: број на студенти $25+16+8+45+5=99$	0,198
49.	Консултации летен семестар 2012/13: број на студенти $22+9+8+8=47$	0,094
50.	Консултации зимски семестар 2014/15: број на студенти приближно $23+7+1=30$	0,06
51.	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа ($38 \times 0,1$)	3,8
	Настава во школи и работилници	
52.	Учесник – DAAD-проект „Center of Excellence for Applications of Mathematics“ – Теорија на кодирање и примена во теоријата на комуникации (Софија, 3 – 12.4.2002)	1
53.	Учесник – DAAD-проект „Center of Excellence for Applications of Mathematics“ – Финансиска математика и нејзино воведување на Универзитетите (Пловдив, 15 – 21.12.2002)	1
54.	Учесник – DAAD-проект „Center of Excellence for Applications of Mathematics“ – Финансиска математика (Пловдив, 15 – 26.11.2004)	1
55.	Учесник – SEE Tempus Math PhD Studies проект – Додипломски и постдипломски студии по математика, развој на студиите по Математичко програмирање и Математичка економија, Будва, 21 – 25.10.2009	1
56.	Учесник – SEE Tempus Math PhD Studies проект – On the road from MSc to PhD: Stochastic models in insurance and Macedonian insurance data, Скопје, 9 – 13.11.2011	1
57.	Учесник – Multimedia Technology for Mathematics and Computer Science Education Conference, 10 – 12.11.2005 година, Факултетот за математика, Белград и САНУ	1
58.	Учесник – ICA 2010, 29-ти Меѓународен конгрес на актуари, со учество на работилниците за Актуарско образование и професионализам, 7-12.3.2010, Capetown, Јужна Африка	1
	Подготовка на нов предмет	
59.	Вежби: зимски семестар 2001/02 – (5) ; летен семестар 2001/02 – (1) ; зимски семестар 2002/03 – (2) ; летен семестар 2002/03 – (1) ; зимски семестар 2003/04 – (1) ; летен семестар 2003/04 – (1) ; летен семестар 2004/05 – (3) ; летен семестар 2005/06 – (1) ; летен семестар 2006/07 – (1) ; летен семестар 2008/09 – (1) ; зимски семестар 2011/12 – (1) , вкупно 18	9
60.	Интерна скрипта од вежби: Вежби по Алгебра 2 за студентите по математика-физика, заедно со вонр. проф. В. Миовска	3

Ред. број	Назив на активнoста (наставно-образовна):	Поени
61.	Научно-популарна или наставно-историска статија во стручно-методско списание – Применетата математика како средство за популаризација на математиката, А. Гацовска , Сигма 73, стр. 4-8	1
62.	Научно-популарна или наставно-историска статија во стручно-методско списание – Сложена каматна стапка и начини на пресметување, А. Гацовска , Сигма 74, стр. 4-8	1
63.	Научно-популарна или наставно-историска статија во стручно-методско списание – Антиципативно и непрекинато пресметување на сложената камата, А. Гацовска , Сигма 75, стр. 1-5	1
64.	Научно-популарна или наставно-историска статија во стручно-методско списание – Примена на изводите во економските функции, А. Гацовска , Сигма 76, стр. 3-6	1
65.	Научно-популарна или наставно-историска статија во стручно-методско списание – Мали тајни на броевите, А. Гацовска , Нумерус 32-4, стр. 9-11, ЗМИ град Скопје.	1
	Вкупно	188,064

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
66.	Учесник во национален научен проект: Фуриева анализа и примена, финансиран од Министерството за образование и наука на Р.Македонија, под раководство на проф. д-р. Живорад Томовски, 2001 - 2004	3
67.	Учесник во меѓународен научен проект: Stochastic modeling and Statistical learning: application and development, билатерален проект на МАНУ и БАН, под раководство на проф. Жанета Попеска и проф. Евгенија Стоименова, 2014 – 2016	5
68.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно/стручно списание: Gacovska A. , Pancheva E., <i>Randomly indexed central order statistics</i> , Comptes rendus de l'Academie bulgare des Sciences, 66(7) , 2013, (p. 951 - 960), IF: 0,198 (2013)	5,5782
69.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно/стручно списание: Pancheva E., Gacovska A. , <i>Asymptotic behavior of central order statistics under monotone normalization</i> , Theory of Probability and Its Applications, 28(1) , 2013, (p. 177 - 192), IF: 0,495 (2013).	5,8455

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
70.	Труд со научно-стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир: А. Гацовска , Д. Лешковски - <i>Вообичаени ĳрешки на ученициѳе - најĳпреварувачи во учебнаѳа 2004/05 ĳодина</i> , Зборник на трудови од III конгрес на математичарите на Македонија, Струга, 29.09-02.10.2005, СММ, 2007, 13 – 20.	1,8
71.	Труд со научно-стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир: В. Миовска, Ѓ. Маркоски, А. Гацовска , Д. Лешковски - <i>Очекувани ѳенденции на усĳехоѳ на ученициѳе-најĳпреварувачи ѳо маѳематѳика од средниѳе училиѳѳа</i> , Зборник на трудови од IV конгрес на математичарите на Македонија, Струга, 19 - 22.10.2008, СММ, 155-168.	1,2
72.	Секциско предавање на научен собир со меѓународно учество: А. Гацовска , Д. Лешковски, <i>Вообичаени ĳрешки на ученициѳе – најĳпреварувачи во учебнаѳа 2004/05 ĳодина</i> , III конгрес на математичарите на Македонија, Струга, 29.09.2005 – 2.10.2005	2
73.	Секциско предавање на научен собир со меѓународно учество: А. Gacovska , D. Leshkovski, <i>Reinsurance models and Macedonian insurance data</i> , Mathematical Conference 2010 - Dedicated to Professor Gorgi Ćupona, Ohrid, Macedonia, 10 – 13.09.2010	2
74.	Секциско предавање на научен собир со меѓународно учество: Валентина Миовска, Ѓорѓи Маркоски, Анета Гацовска , Делчо Лешковски, <i>Очекувани ѳенденции на усĳехоѳ на ученициѳе – најĳпреварувачи ѳо маѳематѳика во средниѳе училиѳѳа во ѳериодоѳ 2004/2008 ĳодина</i> , - IV конгрес на математичарите на Македонија, Струга, 19 – 22.10.2008	2
75.	Секциско предавање на научен собир со меѓународно учество: А. Gacovska , E. Pancheva, <i>Asymptotic behavior of central order statistics under monotone normalization</i> , XV-th International Conference on Probability and Statistics, ISCPs 2012, Поморје, Република Бугарија, 23 – 30.0.2012	2
76.	Секциско предавање на научен собир со меѓународно учество: А. Gacovska , E. Pancheva, <i>Asymptotic behavior of central order statistics under monotone normalization and several applications to reinsurance</i> , ICA 2014, 30-ти Меѓународен конгрес на актуари, Washington DC, САД, 30.03 – 4.4.2014.	2
77.	Секциско предавање на научен собир со меѓународно учество: А. Gacovska , <i>The development of the Actuarial profession in Macedonia</i> , ICA 2014, 30-ти Меѓународен конгрес на актуари, Washington DC, САД, 30.03 – 4.04.2014.	2
78.	Секциско предавање на научен собир со меѓународно учество: Е. Pancheva, А. Gacovska , <i>On limit laws of central order statistics under</i>	2

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
	<i>power normalization</i> , XVI-th International Conference on Probability and Statistics, ISCPS 2014, Поморје, Република Бугарија, 21 – 28.6.2014.	
79.	Секциско предавање на научен собир со меѓународно учество: A. Gacovska – Barandovska , E. Pancheva, <i>Randomly indexed central order statistics</i> , V Congress of Mathematicians of Macedonia, Ohrid, Macedonia, 24 – 27.9.2014.	2
80.	Учество на научен/стручен собир со реферат – усна презентација: Национален семинар по стохастика, <i>Characterization of k-th upper order statistics</i> , јануари 2012.	1
81.	Учество на научен/стручен собир со реферат – усна презентација: Национален семинар по стохастика, <i>Randomly indexed central order statistics</i> , јануари 2013.	1
	Апстракт објавен во зборник од меѓународна конференција	
82.	1. A. Gacovska , E. Pancheva, <i>Asymptotic behavior of central order statistics under monotone normalization</i> , XV-th International Conference on Probability and Statistics, ISCPS 2012, Поморје, Република Бугарија, 23 – 30.06.2012 2. A. Gacovska – Barandovska , E. Pancheva, <i>Randomly indexed central order statistics</i> , V Congress of Mathematicians of Macedonia, Ohrid, Macedonia, 24 – 27.09.2014	2
	Апстракт објавен во зборник од национална конференција	
83.	1. A. Gacovska , D. Leshkovski, <i>Reinsurance Models and Macedonian Insurance Data</i> , Mathematical Conference 2010, Dedicated to Professor Gorgi Chupona, Ohrid, Macedonia, 10 – 13.09.2010	0,5
	Вкупно	42,9237

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста (стручно-апликативна):	Поени
84.	Основен средношколски учебник: К. Тренчевски, A. Гацовска , Н. Ивановска, Математика за економисти, за III година на четиригодишното стручно образование, економско-правна и трговска струка, економски техничар, Просветно дело, Скопје, 2010	6
85.	Основен средношколски учебник: A. Гацовска , Ј. Т. Смилески, Н. Ивановска, Математика за економисти, Изборен предмет за III и IV година на четиригодишното стручно образование, економско-правна и трговска	6

Ред. број	Назив на активноста (стручно-апликативна):	Поени
	струка, Просветно дело, Скопје, 2010	
86.	Основен средношколски учебник: К. Тренчевски, А. Гацовска , Н. Ивановска, Математика за економисти, за III година на четиригодишното стручно образование, економско-правна и трговска струка, техничар за трговија и маркетинг, Скопје, 2011	6
87.	Основен средношколски учебник: К. Тренчевски, А. Гацовска , Н. Ивановска, Ј. Т. Смилески, Математика за економисти, за IV година на четиригодишното стручно образование, економско-правна и трговска струка, економски техничар, Скопје, 2011.	6
88.	Рецензент на учебно помагало – збирка задачи: Збирка задачи по математика за натпревари, Раде Кренков, Сељами Тахир, за издавачот: СОУ Гоце Делчев, Валандово, 2011.	0,5
89.	Рецензент на учебно помагало – збирка задачи: Збирка задачи по алгебра за трета година гимназиско образование, Елизабета Витанова, Билјана Јованова, Раде Кренков, Сељами Тахир, за издавачите: СОУ Јане Сандански – Струмица, СОУ Коста Сусинов – Радовиш, СОУ Гоце Делчев – Валандово, Валандово, 2014.	0,5
90.	Macedonian Mathematical Competitions 2007, СММ	7
91.	Macedonian Mathematical Competitions 2008, СММ	7
92.	Macedonian Mathematical Competitions 2009, СММ	7
93.	Натпревари по математика 2010 во Р. Македонија, СММ	7
94.	В. Манова-Ераковиќ, В. Миовска, Ѓ. Маркоски, И. Стојковска, П. Соколоски, А. Малчески, Д. Лешковски, А. Гацовска , С. Брсаковска, Д. Велинов Сигмина ризница, Меѓународен натпревар Кенгур 2006 – 2010, СММ	7
95.	Натпревари по математика во основно образование 2011, СММ	7
96.	Натпревари по математика во средно образование 2011, СММ	7
97.	Сигмина ризница, Меѓународен натпревар Кенгур 2011, СММ	7
98.	Натпревари по математика во средно образование 2012, СММ	7
99.	Натпревари по математика во основно образование 2012, СММ	7
100.	Натпревари по математика во средно образование 2013, СММ	7
101.	Натпревари по математика во основно образование 2013, СММ	7

Ред. број	Назив на активноста (стручно-апликативна):	Поени
102.	Збирка задачи за 1, 2 и 3 одделение, Кенгур 2008 – 2013, 2013, СММ	7
103.	Збирка задачи за 1, 2 и 3 одделение, Кенгур 2014, СММ	7
104.	Учество во комисији за државни натпревари по математика Комисија за државни натпревари по математика за средно образование 2001/2002 - 2014/2015 (14 години) и Комисија за државни натпревари по математика за основно образование 2010/2011 – 2013/2014 (4 години) (18 x 1)	18
105.	Учество во промотивни активности на Факултетот (6 години) (6 x 0,5)	3
	Дејности од поширок интерес	
106.	Член на уредувачки одбор на стручно списание (НУМЕРУС - 2004-2007, 2013-2015) (6 x 0,5)	3
107.	Член на уредувачки одбор на стручно списание (СИГМА - 3 год., 2010/11-2013/14) (4 x 0,5)	2
108.	Член на факултетска комисија: 2003 – Институтска пописна комисија за ИМ	0,5
109.	Член на организационен одбор на научен/стручен собир: III и IV конгрес на математичарите на Македонија (2x0,5)	1
110.	Студиски престој во странство до 3 месеци: 28.06 – 9.07.2004 Training of trainers, Institute of Actuaries, Oxford, UK; 4 – 29.04.2011 Tempus DSMath курс по Веројатност и статистика, Подгорица; 15 – 21.01.2012, 29.01 – 3.02.2012, 15.01 – 1.02.2013, 9 – 13.06.2014, 17 – 21.11.2014 БАН, Софија (7x0,5)	3,5
	Вкупно	154

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	188,064
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	42,9237
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	/
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	154
Вкупно	384,9877

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

- 1. Акад. Дончо Димовски, ред. проф. на ПМФ во Скопје, с.р.**
- 2. Д-р Марија Оровчанец, ред. проф. на ПМФ во Скопје, с.р.**
- 3. Д-р Билјана Крстеска, ред. проф. на ПМФ во Скопје, с.р.**

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ПО ГРУПА ПРЕДМЕТИ ОД ОБЛАСТА НА ЕТНОЛОГИЈАТА И СОЦИЈАЛНАТА И КУЛТУРНАТА АНТРОПОЛОГИЈА НА ИНСТИТУТОТ ЗА ЕТНОЛОГИЈА И АНТРОПОЛОГИЈА ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје/факултетот/институтот, објавен во весниците *Дневник* и *Коха* од 16.3.2015 година, за избор на наставник во сите наставно - научни звања по група предмети од областа на етнологијата и социјалната и културната антропологија, и врз основа на Одлуката на Наставно - научниот совет, бр. 02-415/3, донесена на 26.3.2015, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Анета Светиева, редовен професор (во пензија) на Институтот за етнологија и антропологија (ИЕА), ПМФ - Скопје, д-р Мирјана Мирчевска, редовен професор на ИЕА, ПМФ - Скопје и д-р Илина Јаковска, вонреден професор на ИЕА, ПМФ - Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно - научни звања по група предмети од областа на етнологијата и социјалната и културната антропологија, во предвидениот рок се пријави еден кандидат.

11. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката д-р Инес Црвенковска - Ристеска е родена на 17.1.1977, во Прилеп. Средно образование завршила во Битола на 16.6.1995 година. Со високо образование се стекнала на Заводот за етнологија, ПМФ - Скопје. Дипломирала на 8.5.2002 година, со просечен успех 8,54.

Кандидатката активно се служи со англискиот јазик.

Во учебната 2002/03 се запишала на втор циклус (магистерски) студии на Институтот за етнологија и антропологија. Студиите ги завршила 2008 година, со просечен успех 10,00. На 16.2.2009 година го одбрала магистерскиот труд на тема: *Антропологија на машката истополова сексуалност во Република Македонија – огнесување и идентитет*.

Докторска дисертација пријавила на 10.9.2009 година на Институтот за етнологија и антропологија, ПМФ - Скопје. Дисертацијата на тема: *Антропологија на сексуалноста – родовост и промена на биолошкиот пол по примери од ромската заедница во Скопје* ја одбрала на 10.2.2015 година, пред Комисија во состав: д-р Анета Светиева, редовен професор (во пензија) на Институтот за етнологија и антропологија (ИЕА), ПМФ - Скопје, д-р Бојан Жикиќ, редовен професор на Филозофскиот Факултет во Белград, д-р Мирјана Мирчевска, редовен професор на

ИЕА, ПМФ – Скопје, д-р Илина Јаковска, вонреден професор на ИЕА, ПМФ – Скопје, д-р Даворин Трпески, доцент на ИЕА, ПМФ – Скопје. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на етнологски науки.

На 20.12.2012 година е избрана во звањето помлад асистент на Институтот за етнологија и антропологија, ПМФ – Скопје, во областа на етнологијата и социјалната и културната антропологија.

Во моментот е помлад асистент. Последниот реферат за избор е објавен во Билтенот бр. 1042 од 15.11.2012 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот бр. 1042, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

12. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, ПМФ - Скопје, кандидатката д-р Инес Црвенковска – Ристеска изведува вежби, теренска настава, консултација со студенти на првиот циклус студии на студиската програма на Институтот за етнологија и антропологија.

Кандидатката учествувала како член во комисија за оцена/или одбрана на 2 дипломски работи. Детали во врска со наставно-образовната дејност на кандидатката релевантни за изборот се наведени во Анекс 2.

Научноистражувачка дејност/Стручно-уметничка дејност

Д-р Инес Црвенковска - Ристеска има објавено вкупно 16 научни труда од етнологската и областа на социјалната и културната антропологија, од кои 6 труда во меѓународни научни списанија, 2 труда во меѓународни научни публикации, 2 труда во зборници од научни собири и една монографија.

Д-р Инес Црвенковска - Ристеска учествувала како член во 2 меѓународни и 9 национални научни проекти.

Називите на трудовите, проектите и сл. се наведени во табелата во Анекс 2.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Инес Црвенковска - Ристеска активно е вклучена во стручно - апликативната работа на ИЕА, ПМФ - Скопје. Врши стручна –апликативна дејност и дејност од поширок интерес.

Кандидатката д-р Инес Црвенковска - Ристеска остварила експертски активности во дејноста на ДМБУЦ „Илија Николовски Луј“ - Скопје како наставник по предмети теренска настава, етнологија за III и IV година.

Стручно усовршување во странство остварила со студиски престој од 29.12.2008 до 29.1.2009 година на Универзитетот во Љубљана, Република Словенија, доделена од програмата СЕЕРУС и Министерството на Република Словенија за високо образование, наука и технологија.

Особена активност кандидатката покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучена во работата на стручни комисии и работни групи при ИЕА, ПМФ – Скопје: Комисија за промоција на ИЕА, ПМФ 2013-2014; член на факултетска Комисија за попис 2013-2014.

Кандидатката била уредничка на меѓународното научно/стручно списание „ЕтноАнтропоЗум“, бр. 13, 2015 година.

Конкретните активности на кандидатката се наведени во табелата во Анекс 2.

Оценка од самоевалуација

Кандидатката д-р Инес Црвенковска - Ристеска, на 3.4.2015 година, доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на ИЕА, ПМФ - Скопје.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно - образовната, научноистражувачката и стручно - апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Инес Црвенковска - Ристеска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Инес Црвенковска - Ристеска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти - докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето **доцент** по група предмети од областа на етнологијата и социјалната и културната антропологија. Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно - научниот совет на ПМФ во Скопје, д-р Инес Црвенковска - Ристеска да биде избрана во звањето **доцент** по група предмети од областа на етнологијата и социјалната и културната антропологија.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Д-р Анета Светиева, редовен професор на ИЕА, ПМФ - Скопје (во пензија), с.р.

Д-р Мирјана Мирчевска, редовен професор на ИЕА, ПМФ - Скопје), с.р.

Д-р Илина Јаковска, вонреден професор на ИЕА, ПМФ - Скопје), с.р.

ОБРАЗЕЦ

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО, НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И
НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ**

Кандидат: Инес Златко Црвенковска - Ристеска

(име, татково име и презиме)

Институција: Природно-математички факултет, Институт за етнологија и антропологија

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: етнологија и антропологија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Вежби по група предмети на студиите по етнологија и антропологија, во летниот семестар во академската 2014/2015 [16 часа x 15 недели x 0,03]	7,2
2.	Вежби по група предмети на студиите по етнологија и антропологија, во зимскиот семестар во академската 2014/2015 [14 часа x 15 недели x 0,03]	6,3
3.	Вежби по група предмети на студиите по етнологија и антропологија, во летниот семестар во академската 2013/2014 [12 часа x 15 недели x 0,03]	5,4
4.	Вежби по група предмети на студиите по етнологија и антропологија, во зимскиот семестар во академската 2013/2014 [14 часа x 15 недели x 0,03]	6,3

5.	Вежби по група предмети на студиите по етнологија и антропологија, во летниот семестар во академската 2012/2013 [10 часа x 15 недели x 0,03]	4,5
6.	Вежби по група предмети на студиите по етнологија и антропологија, во зимскиот семестар во академската 2012/2013 [6 часа x 15 недели x 0,03]	2,7
7.	Вежби по група предмети на студиите по етнологија и антропологија, во летниот семестар во академската 2011/2012 [8 часа x 15 недели x 0,03]	3,6
8.	Вежби по група предмети на студиите по етнологија и антропологија, во зимскиот семестар во академската 2011/2012 [8 часа x 15 недели x 0,03]	3,6
9.	Вежби по група предмети на студиите по етнологија и антропологија, во летниот семестар во академската 2010/2011 [6 часа x 15 недели x 0,03]	2,7
10.	Вежби по група предмети на студиите по етнологија и антропологија, во зимскиот семестар во академската 2010/2011 [8 часа x 15 недели x 0,03]	3,6
11.	Вежби по група предмети на студиите по етнологија и антропологија, во летниот семестар во академската 2009/2010 [6 часа x 15 недели x 0,03]	2,7
12.	Вежби по група предмети на студиите по етнологија и антропологија, во зимскиот семестар во академската 2009/2010 [8 часа x 15 недели x 0,03]	3,6
13.	Вежби по група предмети на студиите по етнологија и антропологија, во летниот семестар во академската 2008/2009 [6 часа x 15 недели x 0,03]	2,7
14.	Вежби по група предмети на студиите по етнологија и антропологија, во зимскиот семестар во академската 2008/2009 [8 часа x 15 недели x 0,03]	3,6
15.	Вежби по група предмети на студиите по етнологија и антропологија, во летниот семестар во академската 2007/2008 [8 часа x 15 недели x 0,03]	3,6
16.	Вежби по група предмети на студиите по етнологија и антропологија, во зимскиот семестар во академската 2007/2008 [8 часа x 15 недели x 0,03]	3,6

17.	Вежби по група предмети на студиите по етнологија и антропологија, во летниот семестар во академската 2006/2007 [8 часа x 15 недели x 0,03]	3,6
18.	Одржување теренска настава во академските 2006/2007, 2007/2008, 2008/2009, 2009/2010, 2012/2013, 2013/2014	7,2
19.	Консултации со студенти: Зимски семестар 2014/2015: 100 студенти x 0,002(0,2) Летен семестар 2013/2014: 105 студенти x 0,002 (0,21) Зимски семестар 2013/2014: 100 студенти x 0,002 (0,2) Летен семестар 2012/2013: 100 студенти x 0,002 (0,2) Зимски семестар 2012/2013: 105 студенти x 0,002 (0,21) Летен семестар 2011/2012: 100 студенти x 0,002 (0,2) Зимски семестар 2011/2012: 100 студенти x 0,002 (0,2) Летен семестар 2010/2011: 105 студенти x 0,002 (0,21) Зимски семестар 2010/2011: 105 студенти x 0,002 (0,21) Летен семестар 2009/2010: 130 студенти x 0,002 (0,26) Зимски семестар 2009/2010: 115 студенти x 0,002 (0,23) Летен семестар 2008/2009: 120 студенти x 0,002 (0,24) Зимски семестар 2008/2009: 120 студенти x 0,002 (0,24) Летен семестар 2007/2008: 180 студенти x 0,002 (0,36) Зимски семестар 2007/2008: 155 студенти x 0,002 (0,31) Летен семестар 2006/2007: 170 студенти x 0,002 (0,34)	3,82
20.	Член на комисија за оценка или одбрана на дипломска работа во периодот од 2013 до 2015 (2)	0,2
21.	Учество во подготовка на пакет материјали за предмет: „Урбана етнологија и антропологија“	1

22.	Настава во школи и работилници: 1. Теренско истражување во с. Шкорпиловци, Република Бугарија, 2009. 2. Konitsa Summer School in Anthropology, Ethnography and Comparative Folklore of the Balkans, Konitsa, Greece, 2006 3. Семинар за родови прашања, Шведска амбасада, Канцеларија за соработка - Скопје, Шведска Агенција за меѓународна соработка и развој (СИДА), тренер: Виргинија Лангбакк, Шведска, 2004. 4. Семинар за раководење со програма, Македонски Центар за Меѓународна Соработка (МЦМС), тренери: Саздовска Сунчица, Крџаловски Александар, Алчева - Јовановска Лиљана, 2004. 5. <i>Менаџмент во културата</i>, Семинар за обука за менаџмент во културата, за целите на Етнолошкиот образовен истражувачки центар „Растеш“ во организација на Македонското студентско етнолошко друштво (МСЕД) од Скопје, Институт за етнологија и антропологија од Скопје, Македонија и Одделението за етнологија и културна антропологија од Љубљана, Словенија, Самоков, Македонија, 2003. 6. Семинар за Историска Антропологија, Југозападен Универзитет "Св. Неофит Рилски" во Благоевград, Р. Бугарија. Бугарија во соработка со Универзитетот во Грац, Р. Австрија, на тема: <i>Таа на Балканот</i>, Банско, Република Бугарија, 1999.	6
	Вкупно	87,52

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Учесник во меѓународни проекти: 1. <i>„Economy and Ritual Postsocialist EurAsia“</i>, истражувачки проект на Max Planck Institute for Social Anthropology, Halle, Р.Германија. <i>„New Forms of Capitalism? House economy, ritual activities, and market practices in a Macedonian town“</i>, проект за Р. Македонија. Главен истражувач за Р. Македонија: д-р Монова Миладина. Позиција: помошник во теренско истражување, 2010. 2. <i>Живот на граница</i> – проект во организација на	10

	Македонското етнoлoшкo дpуштвo oд Скопје, Македонија и Центарот за етнички пpочувaњa oд Тирана, Албанија, 2003–2004. Позиција: <i>испpажувач</i> .	
2.	Учесник во национални проекти: 1. Предлог - проект за изготвување елаборат за валоризација на збирка на движно културно наследство, <i>Етнoлoшкa збирка на Злаише Давишковиќи во двoриш на црквaишa Св. Јован во село Режановце</i>, Кумановско, носител на проектот: НУ Музеј од Куманово, 2009. 2. <i>Мапирање и ситуација заснована во заедницaишa за адолесценцишa ишo се во најолем ризик за ХИВ/СИДА/СПИ во Македонија</i> – истражувачки проект во организација на УНИЦЕФ и Институтот за етнологија и антропологија, финансиски поддржан од УНИЦЕФ, Скопје, Македонија, 2006 - 2007. Позиција: <i>асисентиш-испpажувач</i> за медиуми 3. <i>Вклученостa на младитe во пpоцесoиш на одлучување на локално ниво</i>, 2005. Позиција: <i>асисентиш- испpажувач</i>. 4. <i>Знаења, сшавови и огнесување (КАП) – испpажување за пpавитa на децаишa</i>. Проект во организација на УНИЦЕФ и Институтот за етнологија и антропологија. Финансиски поддржан од УНИЦЕФ, Скопје, Македонија, 2003 - 2004. Позиција: <i>асисентиш- координaишoр</i>. 5. <i>Ишo секој адолесценциш има пpаво да знае</i> – истражување низ активно учество, проект во организација на УНИЦЕФ и Институтот за етнологија и антропологија, финансиски поддржан од УНИЦЕФ, Скопје, Македонија, 2002 – 2004. Позиција: <i>испpажувач и пpедавач</i>. 6. „Живо наследство во Порече“ - проект на Етнoлoшкioт образовен истражувачки центар „Растеш“, с. Растеш, општина Самоков, Р. Македонија. <i>Поречки панаиур</i>, во рамките на <i>Живо наследсшво во Порече</i>, проект на Етнoлoшкioт образовен истражувачки центар „Растеш“, с. Растеш, општина Самоков, 2006. Работилница за традициска храна. 7. <i>Етнoлoшкo и кулшурно - аншpошoлoшкo испpажување на Порече</i>. Носител на проектот: проф. Анета Светиева, редовен професор на ИЕА, 2000-2004. Позиција: <i>сшуденциш - испpажувач</i> 8. „Плет - Македонско народно музичко наследство – ЦД“, проект на Македонското студентско етнoлoшкo дpуштвo, финансиски поддржан од Министерството за култура на Република Македонија, 2002. 9. „Мултикултурните и етничките особености на четири велешки села“ - студентски истражувачки проект во организација на ИЕА во соработка со Институтот за социологија од Скопје, 1999-2000. Позиција: <i>сшуденциш – испpажувач</i>.	27

3.	Монографија: 1. <i>Антропологија на машката истополова сексуалност во секојдневјето - однесување и идентитет</i>, Институт за етнологија и антропологија при ПМФ, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, Р. Македонија, 2013.	8
4.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во стручно - научно /популарно списание со меѓународен уредувачки одбор: 1. <i>Creating Context: Ethnography and Local Concept “Both a man and a woman” in the Roma Community in Skopje</i>, Етноантрополошки проблеми (Issues in Ethnology and Anthropology) Vol.10, Issue 1. Одделение за етнологија и антропологија, Филозофски факултет во Белград, Република Србија, 151-163, 2015. 2. <i>Теориски пристапи во антропологијата на сексуалноста – за локалниот полова/родов систем во ромската заедница во Скопје</i>, ЕтноАнтропоЗум 13, Институт за етнологија и антропологија, ПМФ, УКИМ - Скопје, Република Македонија, 10 – 53, 2015. 3. <i>Визуализација на сексуалната работа: економизација на сексуалноста на „жена“ од ромската машка заедница во Скопје</i>, ЕтноАнтропоЗум 12, Институт за етнологија и антропологија, ПМФ, УКИМ - Скопје, Република Македонија, 132 – 148, 2014. 4. <i>Narratives and self-determination: Histories on personal sexuality and sexuality of the other</i>, Antropologija, sveska 8, Časopis Centra za etnološka istraživanja (CEAI) Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, Beograd, 121-128, 2009. 5. <i>Антрополошки поглед врз процесот на создавање на македонскиот национален идентитет во периодот на преродбата</i>, ЕтноАнтропоЗум бр.5, списание на Институтот за етнологија и антропологија, Скопје, Република Македонија, 72-113, 2005. 6. <i>Жената во семејниот и јавниот живот - по примерот на селото Мелница</i>, ЕтноАнтропоЗум бр.1, Скопје, 240-247, 2001.	18
5.	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: 1. „Машка истополова сексуалност во кибер - просторот – по примери од Република Македонија“, во Монографија <i>За етнологијата... Безброј пратоци сме поминале... за Анеја Свешиева</i>, Институт за	12

	етнологија и антропологија при ПМФ, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, Р.Македонија, 143-154, 2014. 2. <i>The status of women in the region of Golo Brdo, Republic of Albania</i> (Сџаџусоџ на женаџа во џрегелоџ Голо Брдо, Република Албанија), Зборник како резултат од Регионалниот симпозиум за општествено однесување и семејни стратегии на Балканот (16-20 век), New Europe College, Букурешт, Република Романија, 447-459, 2007. 3. <i>Селската заедница и семејство кај Македонците во делото на Голо Брдо во Република Албанија во социјалистичкиот период</i>, Зборник „Голо Брдо, живот на граница“, МЕД - Скопје и ИЕА - Скопје, Скопје, Република Македонија, 73-92, 2006. 4. <i>Старечки домаќинства во поречките села - современа состојба</i>, Зборник „70 години од истражувањата на Јозеф Обрембски во Македонија, Прилеп, 433-439, 2002.	
6.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание: 1. <i>Теориски поставки во антропологијата за машката истополова сексуалност</i>, Етнолог бр.12-13, Скопје, 209-225, 2009. 2. Туристички водич <i>Прошетка низ Порече</i>, МСЕД – Скопје, 2006. 3. <i>Старечки домаќинства во поречките села - современа состојба</i>, проект: <i>Етнолошко и културно-антрополошко истражување на Порече</i>, носител на проектот: проф. Анета Светиева, достапно на: http://www.iea.pmf.ukim.edu.mk/PORECHE/Tekstovi/Crvenkovska_Starecki_domakinstva.pdf, 2002. 4. <i>Жената во Мелница - Плеџ</i>, Живо наследство, мултимедијално издание на Македонското студентско етнолошко друштво, Скопје, 2002. 5. <i>Обредни џесни</i>, во рамките на проектот Мултикултурните и етничките особености на четири велешки села: Г.Врановци, Теово, Мелница и Ореше; достапно на: http://www.iea.pmf.ukim.edu.mk/VELES/indexV_mak.htm, 1999.	20
7.	Одржано предавање по покана на референтен странски универзитет: - Предавање на тема <i>Антропологија на машката истополова сексуалност</i>, во рамките на Теоретскиот семинар, на Одделот за етнологија и културна антропологија, на Универзитетот во Љубљана, Република Словенија, 2009.	3
8.	Учество на научен/стручен собир со реферат (усна	6

	презентација) 1. Конференција „Национални традиции и евроинтеграција“ - Гулешница, Република Бугарија, со: <i>За името во македонските универзитетски форуми</i>, 2008. 2. A Regional Symposium, <i>Social Behaviour and Family Strategies in the Balkans</i>, New Europe College in partnership with The Ministry of Foreign Affairs of Romania, with: <i>The status of women in the region of Golo Brdo, Republic of Albania</i>, Bucharest, Romania, 2007 3. IV-та студентска конференција за етнологски и антрополошки прашања, Интернационална соработка и интелектуална размена, <i>The Balkan in new contexts</i>, со: <i>Anthrological view upon the process of creation of Macedonian national identity in period of revival</i>, Струга, Република Македонија, 2006. 4. <i>Живот на граница</i>, Тркалезна маса во организација на Македонското етнологско друштво од Скопје, Р. Македонија и Центарот за етнички проучувања од Тирана, Р. Албанија, со: <i>Селската заедница и семејство кај Македонците во делот на Голо Брдо во Република Албанија во социјалистичкиот период</i>, Долно Косоврасти, Дебар, Македонија, 2004. 5. Меѓународен научен собир „70 години од истражувањата на Јозеф Обрембски во Порече“, Р.Македонија, Самоков, 14-16 септември 2001 со: <i>Селските домаќинства во поречките села - современа состојба</i>, 2001. 6. Зимска балканска конференција "Таа на Балканот", Југозападен универзитет „Св. Неофит Рилски“ во Благоевград, Р.Бугарија, со: <i>Жената во семејниот и јавниот живот - по примерот на селото Мелница и видео презентација</i>, 1999.	
	Вкупно:	104

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Авторство на одредници во енциклопедија: 1. <i>МИ-АНОВА Енциклопедија. Овие и македонска (во четире тома)</i>, МИ-АН, Скопје, коавтор на 130 одредници од областа на етнологијата и антропологијата, 2005	4,4
2.	Учество во промотивни активности на	3

	факултетот/институтот: - учество во промоција на ИЕА, ПМФ - Скопје, 2013-2014 - учество на Саемот за образование во периодот од 2007 до 2010 година - учество во документарен филм на МТВ	
3.	Превод на статија (1)	0,5
4.	Предавање на институции од јавен интерес, културно-информативни центри: - учебна 2009/10, предмет: теренска настава на Насоката за традициска музика и игра при ДМБУЦ „Илија Николовски-Луј“-Скопје; - учебна 2010/11, предмет теренска настава на насоката за традициска музика и игра при ДМБУЦ „Илија Николовски-Луј“- Скопје; - учебна 2012/13, предмет: Етнологија за III година и Етнологија за IV година на насоката за традициска музика и игра при ДМБУЦ „Илија Николовски-Луј“-Скопје	1,5
Дејности од поширок интерес		
1.	Уредник на меѓународно научно/стручно списание: - уредник на ЕтноАнтропоЗум бр. 13 (2015).	3
2.	Студиски престој во странство: - студиски престој од 29.12.2008 до 29.1.2009 година на Универзитетот во Љубљана, Република Словенија, доделена од програмата СЕЕРУС и Министерството на Република Словенија за високо образование, наука и технологија	0,5
3.	Член на факултетска комисија: - член на факултетска Комисија за попис, 2013-2014 - член на Комисија за промоција на ИЕА, ПМФ, 2013-2014	1
	Вкупно	13,9
	Вкупно	205,42

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО – ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	87,52
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	104
СТРУЧНО - АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	13,9
Вкупно	205,42

Членови на комисијата

Д-р Анета Светиева, редовен професор на ИЕА, ПМФ - Скопје (во пензија), с.р. претседател

Д-р Мирјана Мирчевска, редовен професор на ИЕА, ПМФ - Скопје, с.р. член

Д-р Илина Јаковска, вонреден професор на ИЕА, ПМФ - Скопје, с.р. член

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ПО ГРУПА ПРЕДМЕТИ ОД ОБЛАСТА НА МЕДИЦИНСКА ФИЗИКА И ОПШТА ФИЗИКА НА ИНСТИТУТОТ ЗА ФИЗИКА ПРИ ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците “Нова Македонија” и “Коха” од 16.3.2015 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања по група предмети од областа на медицинската физика и општата физика, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-421/2, донесена на 23.3.2015, формирана беше Рецензентска комисија во состав: д-р Мимоза Ристова, редовен професор на ПМФ во Скопје, д-р Невенка Андоновска, редовен професор на ПМФ во Скопје (во пензија) и д-р Драган Јакимовски, вонреден професор на ПМФ во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања по група предмети од областа на медицинската физика и општата физика, , во предвидениот рок се пријави само д-р Весна Гершан, доцент на Институтот за физика при Природно-математичкиот факултет.

13. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката д-р Весна Гершан е родена на 21.5.1969, во Куманово. Средно образование завршила во 1988, а со високо образование се стекнала во 1996 година. Кандидатката активно се служи со англискиот јазик. Во учебната 1999/2000 се запишала на втор циклус (магистерски) студии на Институтот за физика, кои ги завршила на 2003 година, со просечен успех 9,75. На 3.5.2003 година, ННС при ПМФ кандидатката го одбрала магистерскиот труд на тема *Влијание на физичките параметри во оптимизација на рендгенската слика*. Во 2005 година се запишала на специјалистички студии по медицинска физика на Медицинскиот факултет во Скопје, кои ги завршила во јануари 2008 со полагање на специјалистички испит кој се стекнала со звањето *специјалист по медицинска нуклеарна физика*. Докторска дисертација пријавила во 2007 година на Институтот за физика при Природно-математичкиот факултет. Дисертацијата на тема: *Оптимизација на физичките параметри поврзани со квалитетот на мографските слики и радијационите дози* ја одбрала на 3.7.2009 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Женја Василева, проф. д-р Невенка Андоновска, проф. д-р Мимоза Ристова, проф. д-р Светлана Антевска – Грујоска и проф. д-р Драган Јакимовски. Со тоа, кандидатката се стекнала со научниот степен доктор на физички науки.

На 29.9.2010 година за прв пат била избрана во наставно звање, и тоа, доцент на Институтот за физика по група предмети од медицинска физика и општа физика. Во моментот таа е доцент на Институтот за физика. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 992 од 2010 година.

Рецензентската комисија ги сема предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања, од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот бр. 992, како и вкупните научни,

стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката, почнувајќи од последниот избор, па сè до денот на пријавата, а врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

14. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, кандидатката д-р Весна Гершан изведувала настава по предметите радијациона физика, дозиметрија и заштита од зрачење, физика на медицински имиџинг техники, општа фотографија на прв и на втор циклус студии на студиската програма по применета физика, наока: медицинска физика на Природно-математичкиот факултет и на Медицинскиот факултет како и на Високата школа за радиолошки технолози во Скопје.

Евидентно е дека кандидатката била ментор на 3 дипломски работи. Исто така, таа учествувала како член во Комисија за одбрана на уште 2 дипломски работи.

Научноистражувачка дејност

Во избориот период, д-р Весна Гершан има објавено вкупно 10 научни трудови од областа на медицинската физика, од кои 5 научни труда биле испечатени во научни списанија со импакт-фактор (фактор на влијание), 1 труд во меѓународно научно списание и 4 труда во зборници од научни собири.

Од документацијата моѓе да се види дека д-р Весна Гершан била раководител на 1 национален научен проект. Исто така, таа била национален координатор на еден меѓународен научен проект и учесник во еден меѓународен - билатерален проект.

Кандидатката досега има одржано 1 секциско предавање, а на 7 научни собири покажала меѓународно учество со усни излагања, додека, пак, на 5 научни собири исто така со меѓународно учество, учествувала со постер-презентации.

Во продолжение ќе дадеме критички осврт на петте научни публикации во референтни научни списанија со фактор на влијание (Impact Factor = IF):

1. Vassileva et al., "IAEA survey of pediatric CT practice in 40 countries in Asia, Europe, Latin America, and Africa: Part II procedures and protocols", European Radiology 01/2013; 23(3):623-31. (4.34 IF)

Во оваа богата интернационална студија се прикажани статистички обработените резултати од истражувањата на педијатриската примена на компјутеризираната томографија во 40 посиромашни земји од Европа, Азија, Африка и Јужна Америка. Резултатите од истражувањата покажале дека во 77% од вкупниот бр на КТ-единици се модерни MCDT—апарати. Од нив, 94% нудат специјано адаптирани педијатриски протоколи. Сепак, во 50% од КТ-единиците не се нуделе протоколи за адаптација на старосната група на децата. Проценката на дозата со користењето на стандардните КТ -протоколи покажала варијација и за фактор 100. Дозните волуменски еквивалент биле понекогаш и 2-5 пати поголеми од оние кај возрасните.

2. J. Vassileva et al. (Including V. Gersan), "IAEA survey of pediatric CT practice in 40 countries in Asia, Europe, Latin America and Africa: Part I. Frequency and Appropriateness", *American Journal of Roentgenology* 05/2012; 198(5):1021-31. (2.78 IF)

Резултатите од оваа вредна интернационална студија, која е посветена на примената на компјутеризираната томографија (КТ) во педијатриската практиката, во која со своите анализи од Европа, Азија, Африка и Јужна Америка придонеле 45 автори од 40 држави, укажуваат на тоа дека во Европа процентот на применетост бил најнизок. Понатаму, критериумите за соодветност на примената на КТ за педијатриска дијагностика не секогаш ги следеле инструкциите пропишани од агенциите, особено во случајот на повреди на глава кај деца, новороденчиња со конгенитални кориколи, деца со вроден вентрикуларни функционални нарушувања и кај деца помали од 5 доцини со акутен синуситис. Статистиката покажува дека во околу една третина од ситуациите дошло до непотребни КТ-експозиции и примање на непотребни дози.

3. V. Gershan and S. Antevska-Grujoska, "Performance of mammography equipment in the Macedonian breast screening campaign 2008/2009", *Radiation Protection Dosimetry* 07/2011; 147(1-2):187-91. (0.91 IF)

Во оваа научна публикација се презентирани вредни научни резултати од скрининг-кампањата за дојка од 2007 година во која биле вклучени 19 центри за мамографија, од кои 13 биле во процедура за добивање лиценца. Биле спроведени стандардни тестови за контрола на квалитет. Истражувањата и резултатите покажале дека само 3 од вкупно 13 работеле во согласност со критериумите за прецизност на напонското напојување. Се покажало дека 2 од седумте системи кои поседувале автоматска контрола за експозицијата биле калибрирани во препорачаните граници на оптичката густина, а 9 ги задоволувале минимум критериумите за квалитет. Конечно, резултатите покажале дека дури 50% од мамографските центри работат со опрема која не ги задоволува минималните критериуми за квалитет во кампањата за скрининг на дојка во РМ.

4. O. Ciraj-Bjelac O, S. Avramova-Cholakova, A. Boganovic, S. Economides, D. Faj, V. Gersan, et. al., "Image quality and dose in mammography in 17 countries in Africa, Asia and Eastern Europe: Results from IAEA projects", *European journal of radiology* 2012; 81(9):2161-8. (2.65 IF)

Во овој труд се дадени резултатите од истражувањето на мамографската практика, во смисла на оптимизација на процедурите со проценување на влијанието на едноставни as-hoc корективни дејствија. Оваа мултинационалната студија вклучува 54 мамографски единици од 17 држави. Оваа вредна студијата се базира на анализата на 21000 мамографски снимки. Процентот на снимките што можат да се сметаат за прифатливи пред имплементација на корективните активности бил 70 за кранио-каудалните и 75% за медио-латералните проекции. Се покажало дека по примена на методата за интервентна оптимизација, честотата на неприфатливи снимки се намалила. Ова е важен резултат кој помага за намалување на непотребно големите дози што им се испорачуваат на дојките при мамографијата. Студијата укажува на тоа дека сосем евтини и едноставни алатки можат да го подобрат квалитетот на мамографските снимки.

5. O. Ciraj-Bjelac, A. Beganovic, D. Faj, V. Gersan, S. Ivanovic, et al., "Radiation protection of patients in diagnostic radiology: Status of practice in five Eastern-European countries, based on IAEA project", *European journal of radiology* 04/2011; 79(2):e70-73. (2.65 IF)

Оваа студија имала за цел да ја истражи состојбата на имидинг-технологијата и практиката во 5 држави од источноевропскиот регион, и да го оцени влијанието на проектите кои се финансираат од ИАЕА, а се однесуваат на радијационата заштита на пациентите. Информациите кои биле собрани со помош на стандарден ИАЕА протокол за целите на оваа студија ги вклучуваат: статусот на технологијата, практиката и нивото на дозите во интервентните процедури,

радиографијата, мамографијата и компјутеризираната томографија (КТ). Заклучокот од анализата на добиените резултати укажува на тоа дека постои недостиг од адекватна/стручна радијациона заштита и поддршка од медицински физичар во болниците што користат уреди на x-зраци.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Весна Гершан активно е вклучена во стручно-апликативната работа на Институтот за физика при Природно-математичкиот факултет. Учествува во промотивните активности на Институтот за физика и во комисиите за државните натпревари по физика за средните и за основните училишта. Д-р Весна Гершан активно е вклучена во изведување на обуките за перманентна едукација за радијациона заштита (ПЕРЗА), а еден период и како раководител на ПЕРЗА-центарот при ПМФ.

Д-р Весна Гершан била национален координатор на 3 апликативни меѓународни проекти, а учествувала како член во 2 апликативни проекта во рамките на соработката со Меѓународната агенција за атомска енергија (IAEA) од Виена, Австрија.

Стручно усовршување во странство во изборниот период остварила со студиски престои во Лувен (Белгија), Софија (Бугарија), Трст (Италија) и еднХјустон (САД).

Во периодот на рецензирање, кандидатката покажала особена активност во дејностите од поширок државен интерес. Активно е вклучена во работата на стручни комисии и работни групи:

- член на експертските групи при Европската федерација на медицински физичари, за изработка на Протокол за контрола на квалитетот на дигиталните мамографски системи и за изработка на Протокол за контрола на квалитетот на современите КТ-системи со широки снопови (СВСТ);
- Министерството за здравство, за ревизија на проектот за заштитни бариери за изградба на ПЕТ/КТ центарот во Скопје и изработила 3 елаборати за проектирање на заштитни бариери од радијација за здравствените центри во Република Македонија;
- член на Управниот одбор за изработка на Национална стратегија за едукација и обука за заштита од радијација при МОН на РМ.

Кандидатката д-р Весна Гершан е член на Уредувачкиот одбор на едно меѓународно научно списание, како и член на три програмски одбори на меѓународни научни собири.

Во изборниот период, д-р Весна Гершан учествувала во изготвување и пријавување на еден развоен проект во рамките на SCOPES-програмата.

Оценка од самоевалуација

Кандидатката д-р Весна Гершан доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Институтот за физика при Природно-математичкиот факултет.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната,

научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Весна Гершан.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Весна Гершан поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, и притоа ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето вонреден професор во научната област а на медицинската физика и општата физика.

Според гореизнесеното, а и врз основа на пресметаните бодови за севкупната дејност во изборниот период, кои далеку го надминуваат пропишаниот минимум и изнесуваат повеќе од 188 бода, Комисијата има чест и задоволство на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје да му предложи да ја избере д-р Весна Гершан во звањето вонреден професор во научната област медицинска физика и општа физика.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Мимоза Ристова, с.р.

Проф. д-р Невенка Андоновска, с.р.

Проф. д-р Драган Јакимовски, с.р.

ОБРАЗЕЦ

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И
СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: _____ Весна Александар Гершан

Институција: _____ Природно-математички факултет – Скопје

Научна област: _____ физика

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Одржување на настава на прв циклус на студии	
	Радијациона физика за физичари (3 часа), зимски семестар 2010/2011	1.8
	Физика на медиц. иминџинг техники (3 часа), зимски семестар 2010/2011	1.8
	Дозиметрија и заштита од зрачење (2 часа), зимски семестар 2010/2011	1.2
	Радијациона физика, Рендген технолози (3 часа), зимски семестар 2010/2011	1.8
	Општа фотографија, Рендген технолози (3 часа), летен семестар 2010/2011	1.8
	Радијациона физика за физичари (3 часа), зимски семестар 2011/2012	1.8
	Физика на медиц. иминџинг техники (3 часа), зимски семестар 2011/2012	1.8
	Радијациона физика, Рендген технолози, (3 часа), зимски семестар 2011/2012	1.8
	Нуклеарна физика, (4 часа), зимски семестар, 2011/2012	2.4
	Општа фотографија, Рендген технолози (3 часа), летен семестар 2011/2012	1.8

	Дозиметрија и заштита од зрачење (2 часа), летен семестар 2011/2012	1.2
	Физика на медиц. иминџинг техники (3 часа), зимски семестар 2013/2014	1.8
	Дозиметрија и заштита од зрачење (2 часа), зимски семестар 2013/2014	1.2
	Радијациона физика, Рендген технолози (3 часа), зимски семестар 2013/2014	1.8
	Општа фотографија, Рендген технолози (3 часа), летен семестар 2013/2014	1.8
	Нуклеарна физика, (4 часа), летен семестар, 2011/2012	2.4
	Вовед во атомска и нуклеарна физика, мат.-физика (4 часа) зимски 2014/2015	2.4
	Медицинска физика (3 часа), зимски 2014/2015	1.8
	Физика на човековото тело (3 часа), зимски 2014/2015	1.8
	Радијациона физика, Рендген технолози (3 часа), зимски семестар 2014/2015	1.8
	Физика на медиц. иминџинг техники (3 часа), летен семестар 2014/2015	1.8
	Радијациона физика за физичари (3 часа), летен семестар 2014/2015	1.8
	Физика на радиотерапија (2 часа), летен семестар 2014/2015	1.2
	Општа фотографија, Рендген технолози (3 часа), летен семестар 2014/2015	1.8
2	Настава по школи и работилници	
	Школа „Млади физичари“, 2011- учесник	1
	Перманентна едукација за радијациона заштита (4 обуки) – 2010-2013, учесник	4
	Перманентна едукација за радијациона заштита (3 обуки) – 2014, раководител	4.5
	Regional Workshop on Strengthening Member States' National Systems for Safety in Medical Exposure in Line with the Revised International Basic Safety Standards, Prague, Czech Republic, 9-12 December 2014, RER9132	1
	Regional Workshop on Establishing a National Strategy for Education and Training in Radiation Transport and Waste Safety, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina, 4-7 Nov 2014, IAEA RER/9/109/9001	1
	Regional Workshop on Establishing a National Strategy for Education and Training in Radiation, Transport and Safety, Vilnius, Lithuania, 18-20 April 2012	1
	Regional Workshop on Successful Applying for EU Framework Programme Projects and the Final Project Review Meeting, Belgrade, Serbia, 29 November-2 December	1

	2011, , IAEA RER0/028	
	Regional Coordination Meeting on Medical Exposure, 31 May – 3 June 2010, Vienna, IAEA RER9093	1
3	Одржување на вежби (лабораториски и изработка на семинарски труд)	
	Биофизика, медицинари, зимски семестар 2010/2011 - 2 часа вежби	0.9
	Биофизика, медицинари, зимски семестар 2011/2012 - 2 часа вежби	0.9
	Биофизика, медицинари, зимски семестар 2013/2014 - 2 часа вежби	0.9
	Биофизика, медицинари, зимски семестар 2014/2015 - 2 часа вежби	0.9
4	Подготовка на нов предмет од прв циклус на студии (предавања)	
	Радијациона физика за физичари	1
	Физика на медиц. иминџинг - техники	1
	Радијациона физика, рендген - технолози	1
	Општа фотографија, рендген - технолози	1
	Вовед во атомска и нуклеарна физика, мат.-физика	1
5	Консултација со студенти	
	зимски семестар 2010/2011, вкупно 64 студенти - прв циклус	0.128
	летен семестар 2010/2011, вкупно 52 студенти - прв циклус	0.104
	зимски семестар 2011/2012, вкупно 64 студенти - прв циклус	0.128
	летен семестар 2011/2012, вкупно 55 студенти - прв циклус	0.110
	зимски семестар 2013/2014 вкупно 75 студенти - прв циклус	0.150
	летен семестар 2013/2014, вкупно 52 студенти - прв циклус	0.104
	зимски семестар 2014/2015, вкупно 104 студенти - прв циклус	0.208
	летен семестар 2014/2015, вкупно 82 студенти - прв циклус	0.164
	зимски семестар 2010/2011, вкупно 3 студенти - втор циклус	0.006
	зимски семестар 2011/2012, вкупно 4 студенти - втор циклус	0.008

	зимски семестар 2013/2014, вкупно 6 студенти - втор циклус	0.012
6	Ментор на дипломска работа	
	Проценување на квалитетот на сликите кај дигитална мамографија, Милена Теодосиевска Дилиндарски, март 2012	0.2
	Монте Карло софтвер за пресметување на дози во мед.и рендгенски испитувања, Ангела Дамеска, јули 2012	0.2
	Определување на линеар.коефицинет. на атенуација со сцинтилационен детектор и Гајгер – Милеров бројач, Славица Ѓеоргиева, август 2012	0.2
7	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа	
	Алфа спектроскопија со полупроводнички детектори, Златко Филиповски, декември 2011	0.1
	Контрола на квалитет на линеарен акцелератор со MatriXX – дводимензионален систем со јонизациони комори и воден фантом, Ивана Сандева, април 2012.	0.1
8	Научно- популарна или наставно-историска статија во стручно-методско списание	
	Несреќата во ФУКУШИМА Даичи и последиците од неа Школа „Млади физичари“, дек. 2011	1
	ПЕТ/КТ имиџинг техника – основни принципи, примена и предизвици, Vox Medici број 79, јуни 2013	1
	“Improving optimization in Macedonia”, ECR Today, March 10, 2014	1
	Вкупно	70,62

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	Раководител на национален научен проект	
	Проучување на дистрибуцијата на радионуклиди и тешки метали во почви и во атмосферата во некои региони во Република Македонија, проект при УКИМ, мај 2011- февруари 2012	6
2	Учесник во меѓународен научен проект	
	Quality Management in Radiology with special focus on Radiation Protection in Macedonia, Macedonian – Austrian project, 2010	5
3	Национален координатор на меѓународен научен проект	
	Dose Data Med 2, European commission, national coordinator 2011	6
4	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание	
	V. Gershan, "Assessment of AEC system response in GE 16 slices scanner", Contributions, Sec. Nat. Math. Biotech. Sci., MASA, ISSN 1857-9027, Vol. 35, no.1, 2014, pp.17-23	4
5	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно списание со меѓународен уредувачки одбор 6+ иф	
	Vassileva et al., "IAEA survey of pediatric CT practice in 40 countries in Asia, Europe, Latin America, and Africa: Part II procedures and protocols", European Radiology 01/2013; 23(3):623-31. (4.338 IF за 2013)	7.9
	Vassileva et al., "IAEA survey of pediatric CT practice in 40 countries in Asia, Europe, Latin America and Africa: Part I. Frequency and Appropriateness", American Journal of Roentgenology 05/2012; 198(5):1021-31. (2.897 IF)	6.5
	V.Gershan and S.Antevska-Grujoska, "Performance of mammography equipment in the Macedonian breast screening campaign 2008/2009", Radiation Protection Dosimetry 07/2011; 147(1-2):187-91.(0.822 IF)	6.2
	Ciraj-Bjelac O et al., "Image quality and dose in mammography in 17 countries in Africa, Asia and Eastern Europe: Results from IAEA projects",	5.9

	European Journal of Radiology 06/2011; 81(9):2161-8. (2.304 5 year IF)	
	CirajBjelac O, et al., "Radiation protection of patients in diagnostic radiology: Status of practice in 5 Eastern- European countries, based on IAEA project", European Journal of Radiology 04/2011; 79(2):e70-73. (2.304 5 year IF)	5.9
6	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во зборник на трудови од научен /стручен собир	
	V. Gershan, S. Nestoroska-Madjunarova and E. Stikova, Survey on the frequency of typical x-ray examinations and estimation of associated population doses in the Republic of Macedonia, Proceedings of Third Conference on Medical Physics and Biomedical Engineering, 18 - 19 October 2013, ISBN 608652131-X, 14-19 pp	1.6
	V.Gershan and V.Acovska, Implementation of ray safe i2 system for staff dose measuring in interventional radiology, Proceedings of Third Conference on Medical Physics and Biomedical Engineering, 18 - 19 October 2013, ISBN, 608652131-X 10-13 pp.	1.8
	V.Kjosevski, V.Gershan, M.Ginovska and H.Spasevska, "Software Application for Quality Control Protocol of Mammography Systems", Proceedings of the Second Conference on Medical Physics and Biomedical Engineering, 5-6 NOV 2010, ISBN 987-608-65213-0-1, pp108-111	1.2
7	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор	
	V.Gershan , M.Ristova and Z. Ivanovski, Evaluation of the HOLOGIC Selenia FFDm system with tungsten tube", Proceedings, 167-170, Proceedings of The First International Conference on Radiation and Dosimetry in Various Fields of Research, ISBN 978-86-6125-063-7, 167-171 pp, 25-27 April, 2012, Nis, Serbia	2.4
9	Секциско предавање на научен/стручен собир	
	Весна Гершан, "Перформанси на мамографските системи на кои што се изведува кампањата за мамографски скрининг", Здружение на радиолозите на Република Македонија, 24 декември 2010, Скопје	1
10	Учество на научен/стручен собир со реферат	
	Vesna Gershan, Methods for dose optimization in the contemporary MDCT scanners, 7 th Congress of Radiological technologists of Macedonia, with	1

	international participation, 12 – 14 Sept 2014, Struga, Macedonia	
	V.Gershan and J.Rong, Challenges of Implementing Tube Current Modulation Due to Body Size Variations in Pediatric CT Imaging, International Conference in Radiation Protection in Medicine 2014, 30 May – 2 June 2014, Varna, Bulgaria	1
	V. Gershan et al., Survey on the frequency of typical x-ray examinations and estimation of associated population doses in the Republic of Macedonia, Third Conference on Medical Physics and Biomedical Engineering, 18 - 19 October 2013, Skopje	1
	V. Gershan et al., Evaluation of the HOLOGIC Selenia FFDM system with tungsten tube”, The First International Conference on Radiation and Dosimetry in Various Fields of Research, 25-27 April, 2012, Nis, Serbia	1
	V. Gershan, “Performance of X-Ray equipment for general radiography in Macedonia”, Second Conference of Society of Medical Physicists and Biomedical Engineering, 5-6 Nov 2010	1
	V. Gershan and M. Repinovic, Influence of the physical parameters on dose in CT pediatric head examination” 8 th Conference of the Society of Physicists of Macedonia, 2010 September 23 rd to 25 th , Skopje, Macedonia	1
	V. Gershan and S.Antevska – Grujoska, Performance of Mammography Equipment in the Macedonian Breast Screening Campaign 2008/2009, International Conference in Radiation Protection in Medicine 2010, 1– 3 Sept 2010 Varna, Bulgaria	1
	V.Gershan, M.Ristova, D.Gershanovski, “An Overview of MRI/PET – a new hybrid technology”, Second International Seminar for Magnetic Resonance Imaging, ISMRM Global Outreach Program, 15 – 18 June, 2011, Ohrid, Macedonia (poster)	0.5
	V.Acovska and V.Gershan, Study of patient and staff exposure during some interventional cardiology procedures”, 10 th Conference of the Society of Physicists of Macedonia 2014, 25-28 Sept 2014, Skopje, Macedonia (poster)	0.5
	V. Acovska and V.Gershan, Which is more dominant parameter in DAP value fluoroscopic time or patient size?, The Second International Conference on Radiation and Dosimetry in Various Fields of Research, 28-30 May 2014, Nis, Serbia (poster)	0.5

	V. Gershan, CT examinations of paediatric patients in Republic of Macedonia, European Congress of Radiology–EuroSafe Imaging session, 6-10 March 2014, Vienna, Austria (poster)	0.5
	V.Gershan and K.Andonovska, Do fixed scan parameters suit every patient size in CT abdominal and pelvic examination?, European Congress of Radiology, 6-10 March 2014, Vienna, Austria (poster)	0.5
11	Апстракти објавени во зборник на конференција	
	V. Acovska and V.Gershan, Study of patient and staff exposure during some interventional cardiology procedures”, Proceedings of 10 th Conference of the Society of Physicists of Macedonia 2014, 25-28 Sept 2014, Skopje, Macedonia, Book of abstract p.15	1
	V.Gershan and J.Rong, Challenges of Implementing Tube Current Modulation Due to Body Size Variations in Pediatric CT Imaging, Proceedings of Second Radiation Protection in Medicine 2014, 30 May – 2 June 2014, Varna, Bulgaria , Book of abstracts, p.314	1
	V. Acovska and V.Gershan, Which is more dominant parameter in DAP value fluoroscopic time or patient size?, Proceedings of The Second International Conference on Radiation and Dosimetry in Various Fields of Research, 28-30 May 2014, Nis, Serbia, Book of abstracts, p.355	1
	V.Gershan and K.Andonovska, Do fixed scan parameters suit every patient size in CT abdominal and pelvic examination?, Proceedings of the European Congress of Radiology, Abstract C-1184, 6-10 March 2014, Vienna, Austria,	1
	J.Rong, Eric P. Tamm, V._Gershan, et al., Evaluating the Complex Relationship of Automated Tube Current Modulation, Noise Index, Image Noise and Phantom Size, Abstract SC13-08, RSNA2013,Chicago, USA	1
	V.Gershan, “Performance of X-Ray equipment for general radiography in Macedonia”, Second Conference of Society of Medical Physicists and Biomedical Engineering, 5-6 Nov 2010, Skopje, Macedonia	1
	V.Gershan and M.Repinovic, Influence of the physical parameters on dose in CT pediatric head examination”, 8 th Conference of the Society of Physicists of Macedonia,2010 Sept 23 rd to 25 th ,Skopje, Macedonia, B. of Abstracts p.32	1
	V.Gershan, S.Antevska-Grujoska, “Performance of mammography equipment in the Macedonian breast screening campaign 2008/2009”,International Conference on Radiation Protection in Medicine, 1-3 Sep 2010 Varna,	1

	Bulgaria, Roentgenologia & Radiologia Suppl.10, p.45, S9.O2	
	O.Ciraj-Bjelac, A.Beganovic, D.Faj, <u>V.Gershan</u> , S.Ivanovic, I.Videnovic, M.Rehani, "Radiation protection of patients in diagnostic radiology: status of practice in five Eastern-European countries, based on IAEA project", First International Conference on Radiation Protection in Medicine, 1-3 Sep 2010 Varna, Bulgaria, Roentgenologia & Radiologia Suppl.10, p.10, S5.O1	1
	Вкупно	79.9

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, проценка на капитал, систематизација, методологија	
	Член на Работната група при Мин. за здравство за ревизија на проектот за заштитни бариери за изградба на ПЕТ/КТ центарот во Скопје, изработен од страна на фирмата ENVAIR, UK	1
	Евалуација на трудови пријавени на RAD 2015 (3 труда)	3
	Евалуација на труд во International Journal of Women's Health ISSN 1179-1411 (1 труд)	1
	Евалуација на 15 апстракти пријавени на IOHA ISC 2015 London, UK	1
	Евалуација на труд во International Journal of Medicine and Medical Sciences ISSN: 2006-9723	1
2	Главен (основен) проект	
	"Improving Educational and Training Capabilities in Nuclear Science and Applications", IAEA RER0028, 2011-2012, учесник	2
	Strengthening Education and Training Infrastructures and Building Competence in Radiation Safety, IAEA RER9109, 2012 – досега, учесник	2
	Strengthening Radiological Protection of Patients and medical Exposure Control", Regional project IAEA RER9093, National coordinator, 2007 →	4

	2013	
	Upgrading the Training Laboratory for Nuclear Science (Phase II), National IAEA Project MAK 0/005, National Coordinator, Nov 2010-2012	4
	Strengthening Member State Technical Capabilities in Medical Radiation Protection, RER9132, National Coordinator, 2014 → досера	4
3	Изведбен проект	
	Пресметки и проектирање на заштитни бариери од јон.зрачење при изградба на просториите за КТ - скенер, Ангиограф и флуороскопски систем во Клиничка болница Битола, 2011 – одговорен проектант	1
	Пресметки и проектирање на заштитни бариери од зрачење при изградба на просторија за Ангиограф за болница во Струмица, 2013– одговорен проектант	1
	Пресметки и проектирање на заштитни бариери од зрачење при адаптација на просторија за Литоскоп на Универзитетската Клиника за урологија во Скопје, 2011 – одговорен проектант	1
4	Учество во работата на комисији за државни натпревари	
	Член на Комисија за спроведување на натпревари по физика за основно и средно образование, 2014	1
	Вкупно	27
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС		
1	Член на уредувачки одбор на меѓународно научно/стручно списание	
	International Journal of Radiology, ISSN 2313-3406, Editorial Board Member	1
2	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	
	ISMR - Second International Seminar for Magnetic Resonance Imaging in the Republic of Macedonia, June 15-18 2011, Ohrid	1
	Second Conference On Medical Physics And Biomedical Engineering, 5-6 Nov 2010, Skopje	1
	Third Conference On Medical Physics And Biomedical Engineering, 18-19 Oct 2013, Skopje	1

3	Студиски престои во странство	
	Univesité Catholic de Louven, medical physics section, Leuven,, IAEA MAK0005 project, Scientific visit 13-24 Aug 2012	0.5
	CT – technology, optimization and quality assurance, Training course, 7-9 Dec 2011, Sofia, Bulgaria	0.5
	Joint ICTP/IAEA Advanced course of mammography, 2-7 Oct 2011, Trieste, Italy	0.5
	The University of Texas, MD Anderson Cancer Center, Houston, USA, Visiting Assistant Professor at Department of Imaging Physics, (Fulbright scholarship Sept 2012 – June 2013)	2
4	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект	
	Gamma spectroscopy systems based in fast pulse digitizers for education, research and applications, SCOPES 2014 (MKD – CRO- CH)- соработник	1
5	Подготовка на национални документи и стратегии	
	Член на Управниот одбор за изработка на Национална стратегија за едукација и обука за заштита од радијација, МОН, 2014 - досега	2
	Вкупно	10.5
	ВКУПНО СТРУЧНО АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	37.5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	70,62
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	79,9
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	37,5
Вкупно	188,1

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Мимоза Ристова, с.р.
2. Проф. д-р Невенка Андоновска, с.р.
3. Проф. д-р Драган Јакимовски, с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ
ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ (ДИСЦИПЛИНИ):
МОЛЕКУЛАРНА БИОЛОГИЈА, МОЛЕКУЛАРНА ГЕНЕТИКА И ГЕНЕТСКИ
ИНЖЕНЕРИНГ НА ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СОСТАВ НА
УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Природно-математички факултет, објавен во весниците „Дневник“ и „Коха“ од 11.3.2015 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области (дисциплини): *молекуларна биологија, молекуларна ĩенеџика и ĩенеџски инженеринĳ*, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-376/3, донесена на 26.3. 2015, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Гордана Димеска, редовен професор на Природно-математичкиот факултет, д-р Џоко Кунгуловски, редовен професор на Природно-математичкиот факултет и д-р Ицко Ѓоргоски, редовен професор на Природно-математичкиот факултет.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области (дисциплини): *молекуларна биологија, молекуларна ĩенеџика и ĩенеџски инженеринĳ*, во предвидениот рок се пријави д-р Сашо Панов, вонреден професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје.

15. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатот д-р Сашо Панов е роден на 18.11.1967, во Скопје. Средно образование завршил во 1986 година во Средното медицинско училиште, насока: медицински лаборант. Со високо образование се стекнал на Природно-математичкиот факултет во Скопје, на студиите по биологија, биохемиско-физиолошка насока. Дипломирал на 1.6.1994 година, со просечен успех 9,32.

Кандидатот активно се служи со англискиот, српскиот и хрватскиот јазик.

Во академската 1995/96 година се запишал на магистерски студии на Природно-математичкиот факултет во Скопје. Студиите ги завршил со просечен успех 10,00. На 24.12.1999 година го одбрал магистерскиот труд на тема: „Детекција на специфични точкести мутации на *H-ras* онкогенот кај уротелни неоплазми“.

Докторска дисертација пријавил во 2003 година на Природно-математичкиот факултет во Скопје. Дисертацијата на тема: „Ефекти од потиснувањето на *bcl-2* и *hTERT* гените со примена на RNA-интерференција кај клеточни линии на белодробен карцином“ ја одбрал на 8.7.2005 година, пред Комисија во состав: д-р Маја Осмак, научен советник при Институтот „Руѓер Бошковиќ“ во Загреб, Хрватска (ментор), д-р Даница Рогановиќ-Зафирова, редовен професор на ПМФ во Скопје, д-р Мирјана Кочова, редовен професор на Медицинскиот факултет во Скопје, д-р Гордана Димеска, доцент на ПМФ во Скопје и д-р Божидарка Гошиќ-Марковска, редовен професор на ПМФ во Скопје. Со тоа се стекнал со научниот степен доктор на науки од научната област молекуларна биологија.

Во 2010 година е избран во звањето вонреден професор на Природно-математичкиот факултет во областите: молекуларна биологија, молекуларна генетика и генетски инженеринг.

Во моментот е вонреден професор и раководител на Одделението за молекуларна биологија на Институтот за биологија при Природно-математичкиот факултет, УКИМ. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 990 од 15.7.2010 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата, објавени во билтените бр. 690 од 26.9.1997 година (избор во стручен соработник), бр. 754 од 31.3.2000 година (прв избор во асистент), бр. 823 од 28.2.2003 година (реизбор во асистент), бр. 883 од 15.11.2005 година (избор во доцент), бр. 990 од 15.7.2010 година (избор во вонреден професор), како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

16. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Природно-математички факултет, кандидатот д-р Сашо Панов изведува теоретска настава на првиот, вториот и третиот циклус студии на студиските програми *молекуларна биологија*, *биохемија-физиологија*, *ојшџа биологија*, *екологија* на Институтот за биологија, на првиот циклус студии на студиската програма *аналиџичка биохемија* на Институтот за хемија и настава со изборен предмет на студиските програми *биотехнологија* и *џрехранбена технологија* на Технолошко-металуршкиот факултет, УКИМ. Ангажиран е во наставата на вториот циклус студии на студиската програма по *инженерсџво на инџелиџенџни сисџеми*, на модулите *биоинформатџика* и *роботџика* при Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство, УКИМ. Покрај тоа, проф. д-р Сашо Панов е акредитиран ментор и изведува настава по изборните предмети *молекуларна биологија* и *џенетџика* на *неоџлазмиџе*, *молекуларна џенетџика* и *џенетџски инженеринџ* на третиот циклус студии на Медицинскиот факултет при УКИМ.

Кандидатот бил ментор или коментор на 6 докторски дисертации пријавени на Природно-математичкиот, Медицинскиот, Стоматолошкиот и на Факултетот за ветеринарна медицина при УКИМ, од кои три се успешно одбранети, а изработката на останатите три е во тек. Во последниов изборен мандат, д-р Панов бил ментор на две магистерски работи одбранети на Природно-математичкиот и на Медицинскиот факултет при УКИМ.

Кандидатот учествувал како член во Комисија за оцена и одбрана на 7 дипломски и 7 магистерски трудови, како и на 9 докторски дисертации на Природно-математичкиот и на Медицинскиот факултет при УКИМ.

Кандидатот е автор на рецензиран учебник под наслов „Основи на молекуларната биологија и молекуларната генетика“.

Научноистражувачка дејност

Д-р Сашо Панов има објавено вкупно 18 научни трудови, од кои 6 научни труда во научни списанија со импакт-фактор (фактор на влијание), а 12 труда во меѓународни научни списанија. Во истиот период бил главен автор или коавтор на 8 апстракти презентирани на конгреси со

меѓународна организација и објавени во зборници, од кои два во изданија на списание со импакт-фактор. Одржал и секциско предавање на научен симпозиум.

Д-р Сашо Панов бил раководител на 1 меѓународен научен проект.

Научноистражувачката активност на д-р Панов е главно насочена кон биомедицинската проблематика, попрецизно, кон молекуларната генетика на канцерот и молекуларно-генетските аспекти на комплексните и полигенските генетски аспекти на честите кардио- и цереброваскуларни, како и невролошки заболувања во хуманата популација. Под негово раководство се вршат софистицирани молекуларни анализи (DNA-секвенционирање, детекција на мутации и генотипизација на полиморфизми, квантитативно определување на генската експресија, флуоресцентна *in situ* хибридизација, разни варијанти на PCR-амплификацијата и други техники).

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Сашо Панов активно е вклучен во стручно-апликативната работа на Лабораторијата за молекуларна биологија на Институтот за биологија при Природно-математичкиот факултет, УКИМ. Врши континуирана стручна супервизија на експертските молекуларни анализи за определување на присутноста и генотипот на хуманиот папилома вирус (HPV) и на *Chlamydia trachomatis*, *Trichomonas vaginalis*, *Ureaplasma urealyticum* и *Mycoplasma sp.* во клинички примероци.

Стручно усовршување во странство остварил со студиски престој во текот на септември 2014 г. на Биолошкиот факултет при Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Софија, Република Бугарија во рамките на програмата - Erasmus Mundus 2 од проектот Basileus V на Европската комисија.

Д-р Сашо Панов е вклучен во работата на факултетски комисии на Природно-математичкиот факултет, УКИМ, и тоа: за евалуација на наставата на Институтот за биологија, изработка на елаборат за реакредитација на насоката молекуларна биологија и во комисии за јавни набавки.

Кандидатот бил самостоен рецензент на три стручни монографии со биомедицинска проблематика, од која една е печатена и како издание на англиски јазик.

Бил член на 2 рецензентски комисии за избор на лица во наставно-научно односно научно звање.

Во изборниот период, д-р Сашо Панов учествувал во изготвување и пријавување на 1 научноистражувачки проект на МОН.

Оценка од самоевалуација

Кандидатот проф. д-р Сашо Панов, на 17.3.2015 година, доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Природно-математичкиот факултет.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатот, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Сашо Панов.

Имајќи ја предвид севкупната активност на кандидатот од последниот избор до денес, евидентно е дека д-р Сашо Панов остварува обемна и широка научноистражувачка и образовна дејност и постига забележителни резултати. Несебично се залага за воведување на нови лабораториски методи, подготовка на соодветна стручна литература во функција на подобрата едукација на студентите и афирмирање на Катедрата за молекуларна биологија.

Комисијата заклучи дека д-р Сашо Панов поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избран во звањето редовен професор.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, **д-р Сашо Панов** да биде избран во звањето **редовен професор** во научните области (дисциплини): **молекуларна биологија, молекуларна генетика и генетски инженеринг.**

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Гордана Димеска, с.р.

Проф. д-р Џоко Кунгуловски, с.р.

Проф. д-р Ицко Ѓоргоски, с.р.

О Б Р А З Е Ц**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО,
НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ****Кандидат: Сашо Зоран Панов****Институција: Природно-математички факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје****Научна област: молекуларна биологија, молекуларна генетика и генетски инженеринг****НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ**

Ред. број	Назив на активност:	Поени
Позитивно рецензиран универзитетски учебник		
1	Автор на дополнето, електронско издание на универзитетскиот учебник „Основи на молекуларната биологија и молекуларната генетика“ (Договор за издавање на учебник бр. 11-664 од 14.4.2014 г.), поставено на интернет-страницата на УКИМ во мај 2014 г.: http://www.ukim.edu.mk/dokumenti_m/476_PanovEpub.pdf	4
Вкупно бодови за позитивно рецензиран универзитетски учебник		4
Одржана теоретска настава на прв циклус студии		
2	Основи на молекуларната биологија за студиската програма: молекуларна биологија (акред. 2009) во академската 2010/2011 г. (4 часа x 15 недели x 0,04 бода)	2,4

3	Молекулска ĩенеџика за студиската програма: аналитичка биохемија во академската 2010/2011 г. (2 часа x 15 недели x 0,04 бода)	1,2
4	Основи на молекуларнаџа биолоџија за студиската програма: молекуларна биологија (акред. 2008) во академската 2010/2011 г. (6 часа x 15 недели x 0,04 бода)	3,6
5	Молекуларна биолоџија за студиската програма: наставна насока во академската 2010/2011 г. (2 часа x 15 недели x 0,04 бода)	1,2
6	Основи на молекулскаџа биолоџија за студиската програма: аналитичка биохемија во академската 2010/2011 г. (3 часа x 15 недели x 0,04 бода)	1,8
7	Основи на молекуларнаџа биолоџија за студиската програма: биотехнологија на Технолошко-металуршкиот факултет, УКИМ, во академската 2010/2011 г. (2 часа x 15 недели x 0,04 бода)	1,2
8	Основи на молекуларнаџа биолоџија за студиската програма: молекуларна биологија во академската 2011/2012 г. (4 часа x 15 недели x 0,04 бода)	2,4
9	Основи на молекуларнаџа биолоџија за студиската програма: биохемија-физиологија во академската 2011/2012 г. (4 часа x 15 недели x 0,04 бода)	2,4
10	Генеџски инженеринџ за студиската програма: молекуларна биологија во академската 2011/2012 г. (4 часа x 15 недели x 0,04 бода)	2,4
11	Геномика и џроџеомика за студиската програма: молекуларна биологија во академската 2011/2012 г. (2 часа x 15 недели x 0,04 бода)	1,2
12	Молекулска ĩенеџика за студиската програма:	1,2

	аналитичка биохемија во академската 2011/2012 г. (2 часа x 15 недели x 0,04 бода)	
13	Биохемија III за студиската програма: аналитичка биохемија во академската 2011/2012 г. (4 часа x 15 недели x 0,04 бода)	2,4
14	Молекуларна биологија за студиската програма: наставна насока во академската 2011/2012 г. (2 часа x 15 недели x 0,04 бода)	1,2
15	Основи на молекуларната биологија за студиската програма: биотехнологија и прехранбена технологија на Технолошко-металуршкиот факултет, УКИМ, во академската 2011/2012 г. (2 часа x 15 недели x 0,04 бода)	1,2
16	Основи на молекуларната биологија за студиската програма: молекуларна биологија во академската 2012/2013 г. (4 часа x 15 недели x 0,04 бода)	2,4
17	Основи на молекуларната биологија за студиската програма: биохемија-физиологија во академската 2012/2013 г. (4 часа x 15 недели x 0,04 бода)	2,4
18	Молекуларна генетика за студиската програма: молекуларна биологија во академската 2012/2013 г. (4 часа x 15 недели x 0,04 бода)	2,4
19	Генетски инженеринг за студиската програма: молекуларна биологија во академската 2012/2013 г. (4 часа x 15 недели x 0,04 бода)	2,4
20	Молекуларна биологија со генетика за студиската програма: аналитичка хемија во академската 2012/2013 г. (5 часа x 15 недели x 0,04 бода)	3,0
21	Биохемија III за студиската програма:	1,8

	аналитичка биохемија во академската 2012/2013 г. (3 часа x 15 недели x 0,04 бода)	
22	Основи на молекуларната биологија за студиската програма: биотехнологија и прехранбена технологија на Технолошко-металуршкиот факултет, УКИМ, во академската 2012/2013 г. (2 часа x 15 недели x 0,04 бода)	1,2
23	Основи на молекуларната биологија за студиската програма: молекуларна биологија во академската 2013/2014 г. (4 часа x 15 недели x 0,04 бода)	2,4
24	Молекуларна генетика за студиската програма: молекуларна биологија во академската 2013/2014 г. (4 часа x 15 недели x 0,04 бода)	2,4
25	Генетски инженеринг за студиската програма: молекуларна биологија во академската 2013/2014 г. (4 часа x 15 недели x 0,04 бода)	2,4
26	Основи на молекуларната биологија за студиската програма: биохемија-физиологија во академската 2013/2014 г. (4 часа x 15 недели x 0,04 бода)	2,4
27	Основи на молекуларната биологија за студиската програма: општа биологија во академската 2013/2014 г. (2 часа x 15 недели x 0,04 бода)	1,2
28	Молекуларна биологија со генетика за студиската програма: аналитичка хемија во академската 2013/2014 г. (5 часа x 15 недели x 0,04 бода)	3,0
29	Биохемија III за студиската програма: аналитичка биохемија во академската 2013/2014 г. (3 часа x 15 недели x 0,04 бода)	1,8
30	Биологија на шуморската клетка (изборен предмет) за студиските програми: молекуларна биологија и биохемија-	1,2

	физиологија во академската 2013/2014 г. (2 часа x 15 недели x 0,04 бода)	
31	Основи на молекуларната биологија за студиската програма: биотехнологија и прехранбена технологија на Технолошко-металуршкиот факултет, УКИМ, во академската 2013/2014 г. (2 часа x 15 недели x 0,04 бода)	1,2
32	Основи на молекуларната биологија за студиската програма: молекуларна биологија во академската 2014/2015 г. (4 часа x 15 недели x 0,04 бода)	2,4
33	Молекуларна генетика за студиската програма: молекуларна биологија во академската 2014/2015 г. (4 часа x 15 недели x 0,04 бода)	2,4
34	Генетски инженеринг за студиската програма: молекуларна биологија во академската 2014/2015 г. (4 часа x 15 недели x 0,04 бода)	2,4
35	Основи на молекуларната биологија за студиската програма: биохемија-физиологија во академската 2014/2015 г. (4 часа x 15 недели x 0,04 бода)	2,4
36	Основи на молекуларната биологија за студиската програма: општа биологија во академската 2014/2015 г. (2 часа x 15 недели x 0,04 бода)	1,2
37	Основи на молекуларната биологија за студиската програма: екологија во академската 2014/2015 г. (2 часа x 15 недели x 0,04 бода)	1,2
38	Молекуларна биологија со генетика за студиската програма: аналитичка хемија во академската 2014/2015 г. (5 часа x 15 недели x 0,04 бода)	3,0
39	Биохемија III за студиската програма:	1,8

	аналитичка биохемија во академската 2014/2015 г. (3 часа x 15 недели x 0,04 бода)	
40	<i>Биологија на канцерот</i> (изборен предмет) за студиските програми: молекуларна биологија и биохемија-физиологија во академската 2014/2015 г. (2 часа x 15 недели x 0,04 бода)	1,2
41	<i>Основи на молекуларна биологија со ѝенеѝика</i> за студиската програма: аналитичка биохемија во академската 2014/2015 г. (4 часа x 15 недели x 0,04 бода)	2,4
42	<i>Основи на молекуларна биологија</i> за студиската програма: биотехнологија и прехранбена технологија на Технолошко-металуршкиот факултет, УКИМ, во академската 2014/2015 г. (2 часа x 15 недели x 0,04 бода)	1,2
Вкупно бодови за одржана теоретска настава на прв циклус студии		95,4
Консултации со студенти		
43	Во академската 2010/2011 г. (вкупен број студенти од сите предмети = 130 x 0,002 бода)	0,260
44	Во академската 2011/2012 г. (вкупен број студенти од сите предмети = 218 x 0,002 бода)	0,436
45	Во академската 2012/2013 г. (вкупен број студенти од сите предмети = 144 x 0,002 бода)	0,288
46	Во академската 2013/2014 г. (вкупен број студенти од сите предмети = 155 x 0,002 бода)	0,310
47	Во академската 2014/2015 г. (вкупен број студенти од сите предмети = 172 x 0,002 бода)	0,344
Вкупно бодови за консултации со студенти		1,638
Подготовка на нов предмет - предавања		
48	<i>Основи на молекуларна биологија</i> за студиската програма: молекуларна биологија	1

49	Молекуларна ģенетика за студиската програма: молекуларна биологија	1
50	Генетски инженеринг за студиската програма: молекуларна биологија	1
51	Геномика и ģрошџеомика за студиската програма: молекуларна биологија	1
52	Молекуларна биологија со ģенетика за студиската програма: аналитичка хемија	1
53	Биохемија III за студиската програма: аналитичка биохемија	1
54	Основи на молекуларната биологија за студиските програми: општа биологија и екологија	1
55	Биологија на канцерот (изборен предмет) за студиските програми: молекуларна биологија и биохемија-физиологија	1
Вкупно бодови за подготовка на нов предмет - предавања		8
Подготовка на нов предмет - вежби		
56	Основи на молекуларната биологија за студиската програма: молекуларна биологија	0,5
57	Молекуларна ģенетика за студиската програма: молекуларна биологија	0,5
58	Генетски инженеринг за студиската програма: молекуларна биологија	0,5
59	Геномика и ģрошџеомика за студиската програма: молекуларна биологија	0,5
60	Молекуларна биологија со ģенетика за студиската програма: аналитичка хемија	0,5
61	Биохемија III за студиската програма: аналитичка биохемија	0,5
62	Основи на молекуларната биологија за студиските програми: општа биологија и екологија	0,5
63	Биологија на канцерот (изборен предмет) за студиските програми: молекуларна биологија и биохемија-физиологија	0,5

Вкупно бодови за подготовка на нов предмет - вежби		4
Автор на интерна скрипта од предавања на прв циклус		
64	„Молекуларна биологија“ за студиските програми: општа биологија и екологија	4
65	„Молекуларна биологија со генетика“ за студиската програма: аналитичка биохемија	4
66	„Основи на молекуларната биологија“ за студиските програми: молекуларна биологија и биохемија-физиологија	4
67	„Молекуларна генетика“ за студиската програма: молекуларна биологија	4
68	„Биохемија III“ за студиската програма: аналитичка биохемија	4
69	„Генетски инженеринг“ за студиската програма: молекуларна биологија	4
70	„Основи на молекуларната биологија“ за студиската програма: биотехнологија и прехранбена технологија на Технолошко-металуршкиот факултет	4
71	„Биологија на канцерот“ (изборен предмет) за студиските програми: молекуларна биологија и биохемија-физиологија	4
Вкупно бодови за автор на интерна скрипта од предавања на прв циклус		32
Одржана настава на втор циклус		
72	Молекуларна генетика за студиската програма: молекуларна биологија во академската 2010/2011 г. (4 часа x 15 недели x 0,05 бода)	3
73	Генетски инженеринг за студиската програма: молекуларна биологија во академската 2010/2011 г. (4 часа x 15 недели x 0,05 бода)	3
74	Најнови достигања во молекуларната генетика (изборен предмет) за студиската програма: молекуларна биологија во академската 2010/2011 г. (4 часа x 15 недели x 0,05 бода)	3
75	Основи на молекуларната биологија за студиската програма:	3

	биоинформатика на ФИНКИ, УКИМ, во академската 2010/2011 г. (4 часа x 15 недели x 0,05 бода)	
76	Молекуларна ģенетика за студиската програма: молекуларна биологија во академската 2011/2012 г. (4 часа x 15 недели x 0,05 бода)	3
77	Генетски инженеринг за студиската програма: молекуларна биологија во академската 2011/2012 г. (4 часа x 15 недели x 0,05 бода)	3
78	Најнови достижнувања во молекуларната ģенетика (изборен предмет) за студиската програма: молекуларна биологија во академската 2011/2012 г. (4 часа x 15 недели x 0,05 бода)	3
79	Молекуларна биологија на клетката за студиската програма: инженерство на интелигентни системи, модули: биоинформатика и роботика на ФИНКИ, УКИМ, во академската 2011/2012 г. (4 часа x 15 недели x 0,05 бода)	3
80	Молекуларна ģенетика за студиската програма: молекуларна биологија во академската 2012/2013 г. (4 часа x 15 недели x 0,05 бода)	3
81	Генетски инженеринг за студиската програма: молекуларна биологија во академската 2012/2013 г. (4 часа x 15 недели x 0,05 бода)	3
82	Молекуларна биологија на клетката за студиската програма: инженерство на интелигентни системи, модули: биоинформатика и роботика на ФИНКИ, УКИМ, во академската 2012/2013 г. (4 часа x 15 недели x 0,05 бода)	3
83	Основи на молекуларната биологија за студиската програма: инженерство на интелигентни системи, модули: биоинформатика и роботика на ФИНКИ, УКИМ, во академската 2012/2013 г.	3

	(4 часа x 15 недели x 0,05 бода)	
84	Молекуларна биологија на келѝкајѝа за студиската програма: инженерство на интелигентни системи, модули: биоинформатика и роботика на ФИНКИ, УКИМ, во академската 2013/2014 г. (4 часа x 15 недели x 0,05 бода)	3
85	Основи на молекуларнајѝа биологија за студиската програма: инженерство на интелигентни системи, модули: биоинформатика и роботика на ФИНКИ, УКИМ, во академската 2013/2014 г. (4 часа x 15 недели x 0,05 бода)	3
86	Молекуларна биологија на келѝкајѝа за студиската програма: инженерство на интелигентни системи, модули: биоинформатика и роботика на ФИНКИ, УКИМ, во академската 2014/2015 г. (4 часа x 15 недели x 0,05 бода)	3
87	Основи на молекуларнајѝа биологија за студиската програма: инженерство на интелигентни системи, модули: биоинформатика и роботика на ФИНКИ, УКИМ во академската 2014/2015 г. (4 часа x 15 недели x 0,05 бода)	3
Вкупно бодови за одржана настава на втор циклус		48
Ментор на дипломски работи		
88	Гоце Иванов: Детекција на апоптоза со флуоресцентна микроскопија, 2010. Бранко Калковалиев: PCR-базирани методи за детекција на HPV, 2011. Никола Секуловски: Микросателитска нестабилност кај карциномот на мочниот меур, 2014. Дена Пановска: Полиморфизмот 2677G>A/T во генот <i>ABCB1</i> , 2014. Сашо Ристески: Полиморфизам 2756A>G во генот <i>MS</i> , 2015. Викторија Маневска: Полиморфизмот <i>MTHFR</i> C677T, 2015. Кристина Стаматовска: Полиморфизмот TS 2R>3R во енхансер-регионот во промоторот на <i>TS</i> генот, 2015. (7 кандидати x 0,2 бода)	1,4
Вкупно бодови за ментор на дипломски работи		1,4

Член на комисија за оцена и одбрана на докторска дисертација		
89	„Клиничко-неврофизиолошка и генетска студија кај пациенти со Јувенилна миоклонусна епилепсија“ на кандидатката м-р д-р Емилија Цветковска, одбранета на Медицинскиот факултет, УКИМ, 2011 г.	0,5
90	„Клинички и генетски наоди кај болни со идиопатска Паркинсонова болест“ на кандидатот м-р д-р Арбен Таравари, одбранета на Медицинскиот факултет, УКИМ, 2011 г.	0,5
91	„Екотоксиколошките дејства на тешките метали кај рудари како професионално експонирани работници“ на кандидатката м-р Невенка Величкова, одбранета на ПМФ, УКИМ, 2011 г.	0,5
92	„Поврзаност на прекумерната експресија на гените <i>UHRF1</i> , <i>p53</i> и на микросателитната нестабилност со фенотипот на карциномот на мочен меур“ на кандидатот м-р д-р Скендер Саиди, одбранета на Медицинскиот факултет, УКИМ, 2013 г.	0,5
93	„Генотипска диференцијација и детекција на pre-core мутантот на хепатитис В вирус“ на кандидатката м-р Валентина Колоска, одбранета на ПМФ, УКИМ, 2014 г.	0,5
94	„Пренатална и постнатална хумана цитогенетска дијагностика во Република Македонија - резултати, решенија и предизвици“ на кандидатката м-р Маринела Василевска, одбранета на ПМФ, УКИМ, 2014 г.	0,5
95	„Инфламаторни цитокини во патогенезата на руптура на атероматозната плака кај пациенти со акутен инфаркт на миокард“ на кандидатот м-р д-р Христо Пејков, одбранета на Медицинскиот факултет, УКИМ, 2014 г.	0,5
96	„Развој и стандардизација на методи за формулација на терапевтски радиофармацевтици, базирани на моноклонални антители и пептиди - DOTA-Rituximab и Супстанца 'P'“ на кандидатката м-р Катарина Смилков, одбранета на ПМФ, УКИМ, 2015 г.	0,5
97	„Хомоцистеинемија и полиморфизам на генот за метлентетрахидрофолат редуктаза (C677T) кај пациенти со коронарна артериска болест и тромбоза на длабоките вени“ на кандидатот м-р д-р Јулијана Брезовска-Кавракова, одбраната е закажана на Медицинскиот факултет, УКИМ, за 27.3.2015 г.	0,5

Вкупно бодови за член на комисија за оцена и одбрана на докторска дисертација		4,5
Член на комисија за оцена и одбрана на магистерска работа		
98	„Мутации во гени асоцирани со карцином на дојка кај пациентки од Република Македонија“ на кандидатката Ивана Малева, одбранета на ПМФ, УКИМ, 2011 г.	0,3
99	„DNA маркери на хромозомот Y кај населението во Република Македонија“ на кандидатот Предраг Новески, одбранета на ПМФ, УКИМ, 2011 г.	0,3
100	„Влијание на топлотниот стрес и никотинамидот врз индукцијата на HSP72 mRNA во срце кај дијабетични стаорци“ на кандидатот Марјан Велковски, одбранета на ПМФ, УКИМ, 2012 г.	0,3
101	„Ефекти на акутниот хипертермичен стрес и никотинамидот врз јаглехидратниот метаболизам кај стрептозотоцин-дијабетични стаорци“ на кандидатката Ана Џимревска, одбранета на ПМФ, УКИМ, 2012 г.	0,3
102	„Цитогенетски испитувања на инфертилни мажи во Република Македонија“ на кандидатката Елизабета Сековска, одбранета на ПМФ, УКИМ, 2013 г.	0,3
103	„Полиморфизми асоцирани со Hepatitis C-вирусната инфекција“ на кандидатката Сања Кипријановска, одбранета на ПМФ, УКИМ, 2014 г.	0,3
104	„Клиничко, епидемиолошка и молекуларно-генетска карактеризација на HIV инфекција во Р. Македонија“ на кандидатката д-р Милена Стевановиќ, одбранета на Медицинскиот факултет, УКИМ, 2015 г.	0,3
Вкупно бодови за член на комисија за оцена и одбрана на магистерска работа		2,1
	Вкупно	201,04

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
Објавени оригинални научни трудови		
1	Cvetkovska E, <u>Panov S</u> , Kuzmanovski I. Clinical genetic study in juvenile myoclonic epilepsy. Seizure. 2014; 23(10):903-5. doi: 10.1016/j.seizure.2014.07.011. IF (2013)=2.059 (80% од 6 бода + ИФ = 4,8 + 2,059)	6,859
2	Pejkov H, Kedev S, <u>Panov S</u> , Srbinovska-Kostovska E, Lang I. Thrombectomy in the treatment of acute myocardial infarction. Medicus. 2014; 19(1):181-7. (60% од 4 бода)	2,4
3	Taravari A, <u>Panov S</u> , Petrov I, Petrova V, Medziti F, Haliti G. Delta deletion 4977 in mitochondrial DNA in patients with idiopathic Parkinson's disease. Bratisl Lek Listy. 2014; 115(1):7-13. IF (2013)=0.403 (60% од 6 бода + ИФ = 3,6 + 0,403)	4,003
4	Brezovska-Kavrakova J, Krstevska M, <u>Panov S</u> , Sekulovski N, Mancheva S, Pashovsk A. Association of Methylenetetrahydrofolate Reductase gene polymorphisms C677T with the Homocysteine Levels in Coronary Artery Disease. Medicus. 2014; 19(3):448-53. (60% од 4 бода)	2,4
5	Tripunoski T, Dimitrova-Shumkovska J, Ristoski T, Petrova I, <u>Panov S</u> , Ugrinska A, PopGjorceva D. Thyroid hormones levels and morphometric specifics of thyroid gland in ApoE deficient (ApoE KO) mice. Slov Vet Res. 2014; 51(1):29-34. UDC 57.08:612.44:572.7:599.323.4:636.028. IF (2012)=0.647 (60% од 6 бода + ИФ = 3,6 + 0,647)	4,247
6	Brezovska-Kavrakova J, Krstevska M, <u>Panov S</u> , Sekulovski N, Manchevska S. Homocysteine and Lipid Status in Patients With Coronary Artery Disease. Physioacta. 2014; 8(1):91-98. (60% од 4 бода)	2,4
7	Brezovska-Kavrakova J, Krstevska M, Bosilkova G, Alabakovska S,	2,4

	<u>Panov S</u> , Orovchanec N. Hyperhomocysteinemia and of Methylenetetrahydrofolate Reductase (C677T) Genetic Polymorphism in Patients with Deep Vein Thrombosis. Mater Sociomed. 2013; 25(3):170-4. doi: 10.5455/msm.2013.25.170-174. (60% од 4 бодови)	
8	Pejkov H, Kedev S, <u>Panov S</u> , Srbinovska-Kostovska E, Lang I. Atherosclerosis of coronary blood vessels– local or systemic inflammation? Contributions. Sec. Med. Sci., XXXIV 3, 2013. (60% од 6 бодови)	3,6
9	Brezovska-Kavrakova J, Krstevska M, <u>Panov S</u> , Pluncevik-Gligorovska J, Pashovski A. Hyperhomocysteinemia and Lipid Profile in Patients With Deep Vein Thrombosis. Acta Morphologica. 2013;10(2):61-64. (60% од 4 бодови)	2,4
10	Пејков Х, Србиновска-Костовска Е, Кедев С, <u>Панов С</u> , Ланг И. Тумор-некрозис фактор алфа (TNF- α)-предиктор на левовентрикуларната дисфункција. Мак. мед. преглед. 2013; 67(3): 154-160. (60% од 4 бодови)	2,4
11	Pejkov H, Srbinovska-Kostovska E, Kedev S, <u>Panov S</u> , Lang I. Variations in levels of IL-6 and HS-CRP in coronary and systemic circulation in patients with acute myocardial infarction. Mak. Med. Pregled. 2013; 67(2): 93-8. (60% од 4 бодови)	2,4
12	Tusevski O, Stanoeva JP, Stefova M, Kungulovsk D, Atanasova-Pancevska N, Sekulovski N, <u>Panov S</u> , Gadzovska-Simic S. Hairy roots of Hypericum perforatum L.: a promising system for xanthone production. Central European Journal of Biology. 2013; 8(10):1010-22. DOI:10.2478/s11535-013-0224-7 IF(2013)=0.63 (60% од 6 бодови + ИФ = 4,8 + 0.63)	5,43
13	Saidi S, Popov Z, Stavridis S, Janevska V, <u>Panov S</u> . Digital quantitative immunofluorescent detection of p53 protein in urinary bladder cancer tissue samples. Contributions, MASA. 2013; 34(1): 167-74. (60% од 6 бодови)	3,6
14	Taravari A, <u>Panov S</u> , Petrov I, Petrova V. Delta Deletion 4977 In Mitochondrial DNA In Patients with Idiopathic Parkinson's Disease. Archives Des Sciences. 2012; 65(9):443-58. IF (2010)=0.474 (80% од 6 бодови + ИФ = 4,8 + 0, 474)	5,274
15	Taravari A, <u>Panov S</u> , Petrova V, Petrov I, Medziti F, Memedi B. Detection of G88C and G209A Mutations in SNCA and Delta	3,6

	Deletion 4977 in Mitochondrial DNA, in Patients with Idiopathic Parkinson's Disease. Curr Top Neurol Psychiatr Relat Discip. XX (1-2): 1-9, 2012. (60% од 6 бодови)	
16	Aliu H, Beadini N, Beadini S, Iseni G, <u>Panov S</u> . Production of effective recombinant plasmids expressing short-hairpin RNA (shRNA) appropriate for hTERT gene silencing, RNA interference mediated. Journal of Natural Sciences Research, 2012;(3):9, 46-53. (60% од 6 бодови)	3,6
17	Evrosimovska B, Dimova C, Kovacevska I, <u>Panov S</u> . Concentration of collagenases (MMP-1, -8, -13) in patients with chronically inflamed dental pulp tissue. Contributions, MASA. 33(2):191-204, 2012. (80% од 6 бодови)	4,8
18	Cvetkovska E, <u>Panov S</u> . Possible genetic anticipation in families with idiopathic generalised epilepsy. Epileptic Disord, 13(2): 150-4, 2011. doi: 10.1684/epd.2011.0441. IF (2011)=1.495 (80% од 6 бодови + ИФ = 4,8 + 1, 495)	6,295
Вкупно бодови од објавени оригинални научни трудови		68,108
Апстракти објавени во зборник од научна конференција		
19	Stamatoski B, Ilievska M, Babunovska H, Sekulovski N, <u>Panov S</u> . Use of genotyping method for identification of bacteria as contaminants in pharmaceutical industry. VI Serbian Congress of Pharmacy, 15-19 October 2014, Belgrade. Abstract Book. (60% од 1 бод)	0,6
20	Saidi S, Popov Z, Janeska V, <u>Panov S</u> . Molecular markers for detection of urinary bladder cancer. EAU 10th South Eastern European Meeting, 24-26 October 2014, Belgrade. Eur Urol Suppl 2014; 13(7) e1471. IF(2013)= 3,37 (80% од 1 бод + 3,37)	4,17
21	Saidi S, Georgiev V, Stavridis S, Dohcev S, Stankov O, Penev M, <u>Panov S</u> . Microsatellite instability in urinary bladder cancer. EAU 10th South Eastern European Meeting, 24-26 October 2014, Belgrade. Eur Urol Suppl 2014; 13(7) e1470. IF(2013)= 3,37 (60% од 1 бод + 3,37))	3,97

22	Saidi S., Popov Z., Stavridis S., Janevska V., <u>Panov S.</u> Quantitative immunofluorescent detection of p53 protein in urinary bladder cancer samples. EAU 9th South Eastern European Meeting, 1-3 November 2013, Thessaloniki. Abstract book. (60% од 1 бод)	0,6
23	Saidi S., Popov Z., Penev M. , Stankov O., Stavridis S., Dohcev S., Shabani B., <u>Panov S.</u> Increased expression of UHRF1 gene in urinary bladder cancer. EAU 9th South Eastern European Meeting, 1-3 November 2013, Thessaloniki. Abstract book. (60% од 1 бод)	0,6
24	Stevanovic M, Conibear TC, Youle M, Semenakova V, Milenkovic Z, <u>Panov S.</u> , Karadzovski Z, Mikic V, Webster DP. HIV-1 Molecular Epidemiology in the Republic of Macedonia. 14th European AIDS Conference, October 16-19, 2013, Brussels, Belgium. Abstract book. (60% од 1 бод)	0,6
25	Simjanoska M, Madevska Bogdanova A, <u>Panov S.</u> Gene Ontology Analysis of Colorectal Cancer Biomarkers Probed with Affymetrix and Illumina Microarrays. Proceedings of the 5th International Joint Conference on Computational Intelligence. Vilamoura, Algarve, Portugal, 20-22 September, 2013. Abstract Book, p. 396. (80% од 1 бод)	0,8
26	Velkova-Jordanoska L, <u>Panov S.</u> , Kostov V, Stojanovski S, Kostoski G. Molecular (RAPD) identification of the four species of the genus Barbus in lakes and rivers in R. Macedonia. International symposium of ecologists of the Republic of Montenegro, Tivat, 02-05. 10. 2013. Abstract Book, p. 87. (60% од 1 бод)	0,6
Вкупно бодови за апстракт објавен во зборник од научна конференција		11,94
Ментор на докторски дисертации		
27	„Клиничко-генетски истражувања на малигниот меланом“ пријавена на Медицинскиот факултет, УКИМ, од кандидатката м-р д-р Софија Пејкова (изработката е во тек) - коментор	1,5
28	„DNA-фрагментација, во сперматозоиди кај машкиот	3

	инфертилитет и ембриолошки параметри кај двојки подложени на асистирана репродукција и <i>in vitro</i> фертилизација“ пријавена на ПМФ, УКИМ од кандидатката м-р Валентина Сотировска (изработката е во тек)	
29	„Профил на експресија на определени гени вклучени во имплантација на ембрионот во ендометриумот кај пациентки со инфертилитет“ пријавена на ПМФ, УКИМ, од кандидатката м-р Славица Јосифовска (изработката е во тек)	3
30	„Влијание на тироидниот статус врз оксидативниот стрес и атерогенезата кај дислипидемични аполипопротеин Е дефицитни хомозиготни глувци (<i>ApoE KO^{-/-}</i>)“ на кандидатот м-р Тони Трипуноски (одбранета на ПМФ, УКИМ, 2014 г.)	3
31	„Ефекти од потиснувањето на прекумерно експримираниот ген <i>Bcl-2</i> кај клеточни линии на простатен карцином“ на кандидатот д-р Игор Есмеров (одбранета на Факултетот за ветеринарна медицина, УКИМ, 2012 г.)	3
32	„Влијание на полиморфизмите во гените за матрикс-металопротеиназите врз прогресијата на клиничката слика кај хроничните периапикални процеси и акутните одонтогени инфекции“ на кандидатката д-р Билјана Евросимовска (одбранета на Стоматолошкиот факултет, УКИМ, 2012 г.) - коментор	1,5
Вкупно бодови за ментор на докторски дисертации		15
Ментор на магистерски работи		
33	„Молекуларни методи за детекција и идентификација на микроорганизми при контролата на квалитетот на прочистена вода за фармацевтска употреба“, пријавена на ПМФ, УКИМ, од кандидатот Борче Стаматоски (изработката е во тек)	1
34	„Флуоресцентна <i>in situ</i> хибридизација во детекцијата на хуманиот папилома вирус кај цервикалните лезии“ на кандидатката д-р Јованка Андоновска (одбранета на Медицинскиот факултет, УКИМ, 2011 г.)	1
Вкупно бодови за ментор на магистерски работи		2
Предавање на научен собир		
35	Секциско предавање: „Најнови достигнувања во молекуларната детекција и следење на HPV инфекцијата“ на годишниот	1

	состанок на Македонското здружение за колпоскопија и цервикална патологија, Скопје, 2011.	
Вкупно бодови за предавање на научен собир		1
Раководител на научноистражувачки проект		
36	Раководител на меѓународниот (македонско-хрватски) билатерален проект: „Засилување на ефектите на цитостатиците со потиснување на целните гени во туморските клетки“ (Enhancement of chemotherapy drugs effects by silencing of target genes in tumor cells), 2008-2010. Завршен извештај поднесен во декември 2010 г.	9
Вкупно бодови за раководител на научноистражувачки проект		9
	Вкупно	107,05

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Раководител на Лабораторијата за молекуларна биологија на Институтот за биологија при ПМФ, УКИМ	1
2	Експертски активности: оптимизирање, раководење и супервизија на дијагностичките анализи за PCR-базирана детекција и RFLP-базирана генотипизација на хуман папилома вирусот (HPV), како и PCR-базирана детекција на <i>Chlamydia trachomatis</i> , <i>Trichomonas vaginalis</i> , <i>Ureaplasma urealyticum</i> и <i>Mycoplasma sp.</i> во повеќе од 1300 гинеколошки и уролошки примероци во текот на јуни 2010 - јануари 2015 г.	5
3	Воведување и оптимизирање на лабораториска метода-генотипизација базирана на PCR-амплификација и секвенционирање на гените за реверзна протеаза и транскриптаза од геномот на HIV-вирусот	4
4	Воведување и оптимизирање на лабораториска метода- детекција на бактерии со генотипизација базирана на PCR-амплификација	4

	и секвенционирање на 16S rRNA-генот од бактерискиот геном	
5	Рецензент на стручната книга „Чудата на печурките - состав и својства на додатоците на исхрана од печурки" од авторите д-р Христо Пејков и Невенка Росоманова, 2013 г.	0,5
6	Рецензент на стручната книга „Medicinal Mushrooms – Potent Immune Enhancers" од авторите Dr. Hristo Pejkov, MD PhD и Nevenka Rosomanova, 2015 г.	0,5
7	Рецензент на стручната монографија „Молекуларна генетика на карциноот на мочниот меур" од д-р Сендер Саиди, 2015 г.	0,5
Вкупно бодови од стручни и експертски активности		15,5
Дејности од поширок интерес		
8	Студиски престој во текот на септември 2014 г. на Биолошкиот факултет при Универзитетот „Св. Климент Охридски" во Софија, Република Бугарија, во рамките на програмата - Erasmus Mundus 2 од проектот Basileus V на Европската комисија.	0,5
9	Координатор на студиската програма од прв циклус (додипломски студии) по молекуларна биологија при Институтот за биологија на ПМФ (до 2011 г.)	1
10	Изготвување и пријавување на национален научноистражувачки проект „Молекуларни маркери за геномската нестабилност кај малигните неоплазми" (во својство на носител-главен истражувач), во април 2011 г.	1
11	Член на рецензентска комисија за избор на доцент на Факултетот за ветеринарна медицина, УКИМ (д-р Игор Есмеров)	0,2
12	Член на рецензентска комисија за избор на асистент на Одделението за молекуларна биологија при Институтот за биологија, ПМФ, УКИМ (м-р Ивана Даскаловска)	0,2
13	Член на рецензентска комисија за предвремен избор на виш научен соработник во Одделението за молекуларна биологија при ЈНУ Хидробиолошки завод во Охрид (д-р Лидија Велкова-Јорданоска)	0,2
14	Член на Националната комисија за учебници (до 2012 г.)	1
15	Член на факултетска комисија (за јавни набавки)	0,5
Вкупно бодови од дејности од поширок интерес		4,6

	Вкупно	20,1

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ ВО ПОСЛЕДНИОВ ИЗБОРЕН ПЕРИОД	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	201,04
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	107,05
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	20,10
Вкупно	328,19

КУМУЛАТИВНИ ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ ОД ИЗБОРОТ ВО ДОЦЕНТ (2005 година) ДО АКТУЕЛНИОТ КОНКУРС (март 2015 година)	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	285,49
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	182,72
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	62,80
Вкупно	531,01

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Гордана Димеска, с.р.
2. Проф. д-р Џоко Кунгуловски, с.р.
3. Проф. д-р Ицко Ѓоргоски, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАСТАВНО- НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ БИОФИЗИКА И ОПШТА ФИЗИКА НА ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на седницата одржана на 26.3.2015 година, со Одлука бр. 2-422/3, формира Рецензентска комисија во состав: д-р Александар Андоновски, редовен професор на ПМФ (во пензија), д-р Доне Гершановски, редовен професор на ПМФ и д-р Маргарета Пецовска Ѓорѓевиќ, редовен професор на ПМФ за избор на наставник по група предмети од областа на биофизиката и општата физика, на Институтот за физика при ПМФ.

На распишаниот конкурс, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 16.3.2015 година се пријави кандидатот д-р Ристе Попески-Димовски, асистент на Институтот за физика при ПМФ во Скопје. По разгледувањето на доставената документација, Комисијата го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

17. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Д-р Ристе Попески-Димовски е роден на 28.12.1984 година, во Скопје. Основно и средно образование завршил во Скопје во 2003 година со одличен успех. На Институтот за физика, на Природно-математичкиот факултет во Скопје, дипломирал на насоката применета физика, со просечен успех 9,38 на 4.3.2008 година со одбрана на дипломската работа „Следење на кинетика на бабрење на полимерни гелови со импендансна спектроскопија“.

Во учебната 2008/2009 се запишал на двегодишни постдипломски студии на Институтот за физика при ПМФ во Скопје, на насоката физика на меки материјали. Постдипломските студии ги завршил на 18.9.2009 година, со одбрана на магистерскиот труд на тема: *у радиционо индуцирани промени во биоадхезивните својства на Са-алџинајни телови*, со среден успех 10.

Докторска дисертација пријавил во 2011 година на ПМФ во Скопје. Дисертацијата на тема: *Испражување на динамиката на мукоадхезијата* под менторство на проф. д-р. Александар Андоновски, ја одбрал на 13.2.2015 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Александар Андоновски, проф. д-р Доне Гершановски, проф. д-р Маргарета Пецовска-Ѓорѓевиќ, проф. д-р Митко Младенов и проф. д-р Јане Богданов. Со тоа се стекнал со научниот степен доктор на науки од научната област физика.

Во 2010 година се вработил како помлад асистент, а во 2013 година е избран во звањето асистент на Институтот за физика во областа физика на меки материјали.

Врз основа на приложената потврда од Центарот за странски јазици, кандидатот активно се служи со англискиот јазик.

18. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Наставната ангажираност на д-р Ристе Попески-Димовски, како помлад асистент и асистент, опфаќа самостојно изведување на лабораториски и нумерички вежби за прв циклус студии, по предметите: механика, молекуларна физика со термодинамика, електромагнетизам, оптика, биофизика, биофизика за биологи, физика за хемичари, физика за градежен факултет, општа физика за Шумарски факултет. Кандидатот учествувал во комисија за одбрана на една дипломска работа. Во досегашниот период, кандидатот три пати бил предавач на школата „Млади физичари“.

Научноистражувачка дејност

Д-р Ристе Попески-Димовски активно е вклучен во научноистражувачката дејност на Институтот за физика. Учествувал во 3 меѓународни научноистражувачки проекти. Како автор и коавтор има објавено 2 научни труда во меѓународни научни списанија со фактор на влијание, 3 труда во национално научно списание и 1 труд во зборник од меѓународен научен собир. Во рамките на научноистражувачката дејност, кандидатот има одржано 4 усни и една постер-презентација на научни собири со меѓународно учество, како и една постер-презентација на меѓународен научен собир.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Во досегашниот период, д-р Ристе Попески-Димовски активно е вклучен во стручно-апликативната работа како и во дејноста од поширок карактер на Институтот за физика при Природно-математичкиот факултет во Скопје. Во време на досегашниот работен ангажман има остварено неколку стручни посети и усовршувања во странство, меѓу кои: студиски престој на Манчестер универзитет во Манчестер, Англија, во 2007, на Институтот „Руѓер Бошковиќ“ во Загреб, Хрватска, во 2007 и 2008 година, на Факултетот за полимери при Универзитетот „Хацитепе“, Анкара, Турција, во 2008 и 2010 година, на Институтот TASK-IOM при научноистражувачкиот центар Елетра во Трст, Италија, во 2013 и 2014 година.

Кандидатот превел две книги од проектот на Владата на РМ за превод на книги од странски университети.

Во рамките на дејноста од поширок интерес, кандидатот учествувал во организациониот одбор на еден национален научен собир со меѓународно учество, а во моментот е член на организационен одбор на еден меѓународен собир. Во Лабораторијата за електрооптика на дисперзни системи, кандидатот извршил компјутеризација и модернизација на два експериментални система.

Активно е вклучен во промотивните активности на Институтот за физика при ПМФ. Член е на Одборот за развој на кариера при ПМФ. Повеќе години е благајник на Друштвото на физичари на РМ и учествува во комисиите за подготовка на задачите и одржување на регионалните и државните натпревари по физика за учениците од основните и средните училишта од 2010 до 2015 година.

За одбележување е неговото долгогодишно активно учество во фолклорниот ансамбл при Академското културно уметничко друштво „Мирче Ацев“ при УКИМ, Скопје.

Оценка од самоевалуација

Кандидатот д-р Ристе Попески-Димовски, на 21.1.2015 година, доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Природно-математичкиот факултет.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на претходно изнесеното, како и врз основа на податоците дадени во Анексот кон овој извештај, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно - образовната, научноистражувачката и стручно - апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Ристе Попески-Димовски.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатот од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Ристе Попески-Димовски поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избран во звањето за кое конкурира.

Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, д-р Ристе Попески-Димовски да биде избран во звањето доцент по групата предмети од областа на биофизиката и општата физика на Институтот за физика при Природно-математичкиот факултет во Скопје.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

**Проф. д-р Александар Андоновски
(во пензија), с.р.**

Проф. д-р Доне Гершановски, с.р.

Проф. д-р Маргарета Пецовска-Ѓорѓевиќ, с.р.

ОБРАЗЕЦ

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: Ристе Дончо Попески-Димовски

(име, татково име и презиме)

Институција: Природно-математички факултет во Скопје

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: физика

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. бр	Назив на активност:	Поени
1	Одржување на вежби од прв циклус 2010/2011 летен семестар (3*15*0,03)	1,35
2	Одржување на вежби од прв циклус 2011/2012 зимски семестар (22*15*0,03)	9,9
3	Одржување на вежби од прв циклус 2012/2013 зимски семестар (18*15*0,03)	8,1
4	Одржување на вежби од прв циклус 2013/2014 зимски семестар (18*15*0,03)	8,1
5	Одржување на вежби од прв циклус 2013/2014 летен семестар (4*15*0,03)	1,8
6	Одржување на вежби од прв циклус 2014/2015 зимски семестар (12*15*0,03)	5,4
7	Подготовка на нов предмет (нумерички вежби) 1. Молекуларна физика со термодинамика за студенти од група физика	0,5
8	Подготовка на нов предмет (лабораториски вежби) 1. Механика за студенти од група: физика	4,5

	2. Молекуларна физика со термодинамика за студенти од група: физика 4. Електромагнетизам за студенти од група: физика 5. Оптика за студенти од група: физика 6. Биофизика за студенти од група: физика 7. Биофизика за студенти од група: биологија 8. Општа физика за студенти од Градежен факултет 9. Општа физика за студенти од Шумарски факултет	
9	Член на комисија за одбрана на дипломска работа	0,1
10	Консултација со студенти вкупно	1,63
11	Одржани три предавања на школи за млади физичари	3
12	Научно-популарна и наставно-историска статија во стручно-методиско списание 1. Пуасонова статистика со меурчиња во шише со вода и практична примена, С. Рендевски, Р. Попески-Димовски, <i>Експериментална физика</i> , 37. Школа „Млади физичари“, 2013, стр. 23.	1
	Вкупно	45,38

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. бр	Назив на активност:	Поени
1	Учесник во меѓународен научен проект (Македонско – Турски - “ <i>Preparation of sodium alginate fractions by radiation induced degradation and identification of their gelation and bioadhesive properties</i> ” 2008-2010 – координатор: Murath Shen, Hachetepe University, Ankara, Turkey)	5
2	Учесник во меѓународен научен проект (Македонско – Хрватски, “ <i>Optimisation of thin ZnO films for application in nano-crystalline Si solar cells</i> ”, координатор: Мимоза Ристова, 2005-2007)	5

3	Учесник во меѓународен научен проект (Super NEMO, England 2007 – Manchester University, како дел од <i>Super Neutrino Ettore Majorana Observatory demonstrator</i> проектот)	5
4	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание. 1. Change in gelation time of sodium Alginate biopolymer hydrogels with change of dose of gamma irradiation – R. Popeski-Dimovski, S. Rendeovski, N. Mahmudi; <i>Physica Macedonica</i>, 61, (2012) p.67-72, ISSN 1409-7168 (4*0.8) 2. Gamma irradiation induced changes in the bioadhesion properties of calcium alginate gels – R. Popeski-Dimovski, S. Rendeovski, N. Mahmudi; <i>Physica Macedonica</i>, 61, (2012) p.107-112, ISSN 1409-7168 (4*0.8) 3. Studies on zeolite contribution to the sun protection properties of plant oil lotion rich in vitamin E” S. Rendeovski, , N. Mahmudi, K. Blazev, R. Popeski-Dimovski и F. Ajredini; <i>Physica Macedonica</i>, 61, (2012) p.91-97, ISSN 1409-7168 (4*0.6)	8.8
5	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор. 1. Work of adhesion between mucin macromolecule and calcium-alginate gels on molecular level, Riste Popeski-Dimovski, <i>Carbohydrate Polymers</i>, Volume 123, 5 June 2015, Pages 146–149, ISSN: 0144-8617 (6+3.916). 2. TiO2 Coating for SnO2:F Films Produced by Filtered Cathodic Arc Evaporation for Improved Resistance to H+ Radical Exposure, M. M. Ristova, A. Gligorova, I. Nasov, D. Gracin, M. Milun, H. Kostadinova-Boskova, R. Popeski-Dimovski, <i>Journal of Electronic Materials</i>, Volume 41, Issue 11, pp 3087-3094, 2012, ISSN: 0361-5235 (6*0.6+1.675)	15,19
6	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир со маѓународен уредувачки одбор 1. A new method for measuring swelling kinetics of polymer gels, Stojan Rendeovski, Riste Popeski-Dimovski, AIP Conf.	2,7

	Proc. 899, p. 775 (2007), ISSN: 0094-243X (3*0.9)	
7	Учество на научен/стручен собир со реферат - усна презентација: 1. 9th conference of the Society of Physicist of Macedonia, 2012, Охрид, Македонија (4*1)	4
8	Учество на научен/стручен собир со реферат – постер-презентација: (2*0,5) 1. BPU 6 2006- Istanbul, Turkey 2. 9th conference of the Society of Physicist of Macedonia 2012, Охрид, Македонија	1
9	Апстракти во зборник од национална конференција: 1. Studies on zeolite contribution to the sun protection properties of plant oil lotion rich in vitamin E” S. Rendeovski, , N. Mahmudi, K. Blazev, R. Popeski-Dimovski и F. Ajredini, 9th conference of the Society of Physicist of Macedonia 2. Change in gelation time of sodium Alginate biopolymer hydrogels with change of dose of gamma irradiation - Riste Popeski-Dimovski, Stojan Rendeovski, Naim Mahmudi, 9th conference of the Society of Physicist of Macedonia 3. Gamma irradiation induced changes in the bioadhesion properties of calcium alginate gels – R. Popeski-Dimovski, S. Rendeovski, N. Mahmudi, 9th conference of the Society of Physicist of Macedonia 4. A student’s Eperiment with multiple reflections and refractions on a glass plate and validation of the Fresnel equation, N. Mahmudi, S. Rendeovski, F. Ajredini, R. Popeski-Dimovski, 9th conference of the Society of Physicist of Macedonia 5. Schlieren imaging method and its application for visualizing of some physical processes, V. Ohanesjan, R. Popeski-Dimovski, S. Topuzoski, 9th conference of the Society of Physicist of Macedonia	2.5
	Вкупно	49,19

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Р. бр.	Назив на активноста:	Поени
	Учество во промотивни активности на Факултетот (2010-2014)	2,5
	Член на Одборот за развој на кариера при ПМФ	1
	Изработка на нов софтверски пакет во Лабораторијата по електрооптика при ПМФ во Скопје	2
	Превод на книга (2*3) 1. Оптика, Јудин Хехт (2002), „Табернакул“, 2010 година 2. Математички методи во физичките науки, Мару Л. Боас, „Академски печат“, 2011.	6
	Вкупно	11,5
Дејности од поширок интерес		
	Добитник на прва награда на меѓународен универзитетски натпревар по физика: 1. Mineral water quality testing with bubbles sound analysis, Riste Popeski-Dimovski, First Inter-University Physics Project Competition under BPU, first prize winner, 2007	3
	Учество во пописна комисија во 5 мандати (2010-2014)	2,5
	Член на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир, Xth Conference of the Society of Physicist of Macedonia (1*0,5)	0,5
	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир, 9 th conference of the Balkan physicist society (1*1)	1
	Студиски престој во странство до три месеци (7*0,5) (1. Англија-2007, Хрватска-2007, Хрватска-2008, Турција-2008, Турција- 2010, Италија- 2013, Италија- 2014)	3,5
	Вкупно	10,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	45,38
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	49,19
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	/
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	22
Вкупно	116,57

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Александар Андоновски
(во пензија), претседател, с.р.
2. Проф. д-р. Доне Гершановски, член, с.р.
3. Проф. д-р Маргарета Пецовска-Ѓорѓевиќ, член, с.р.

РЕФЕРАТ**ЗА ИЗБОР НА ДОЦЕНТ ОД ОБЛАСТА НА ФИЗИЧКАТА ХЕМИЈА, ПРИ ИНСТИТУТОТ ЗА ХЕМИЈА НА ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ**

Со Одлука на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје (натаму во текстот: ПМФ), заведена под број 02-417/3 од 30.3.2015 година, избрани сме за рецензенти по пријавата на д-р Миха Буклески, асистент при Институтот за хемија (натаму во текстот: ИХ) на ПМФ. Конкурсот е објавен во „Нова Македонија“ и „Коха“ на 16.3.2015. По прегледувањето на доставениот конкурсен материјал и од личното познавање на кандидатот, чест ни е да го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Миха Буклески е роден на 11 јануари 1986 година во Скопје, Р. Македонија. Основно и средно образование завршил во родниот град. Во текот на своето образование учествувал на градски и државни натпревари по хемија каде што постигнал значајни резултати, секогаш освојувајќи некое од првите три места.

По завршувањето на средното образование, во 2004 година се запишал на Природно-математичкиот факултет во Скопје, на студии по хемија, аналитичко-структурна насока. По првата година од студиите е награден за постигнатите резултати од Фондацијата „Проф. д-р Димче Тошев“. Во текот на втората година од студиите учествувал на конгреси, со што започнува неговото воведување во научноистражувачката работа. Оттогаш учествувал на голем број конгреси и работилници со усни соопштенија и постерски презентации, како во земјава, така и во странство.

Студиите ги завршил во октомври 2008 година, со одбрана на дипломската работа под наслов „Огледална инфрацрвена рефлексиона спектроскопија на поликристални пресувани примероци – дисперзиона анализа на стипси“. По завршувањето на студиите прогласен е за најдобро дипломиран студент на Природно-математичкиот факултет (дипломирал со просечен успех 10,00). Во 2009 година се запишал на магистерските студии на Институтот за хемија, под менторство на доц. д-р Владимир Ивановски.

Почнувајќи од 2007 година, кога е ангажиран како демонстратор на Институтот за хемија, па сè до денес, изведува практична и теориска настава по повеќе предмети. На самиот почеток бил ангажиран како демонстратор во рамките на предметот методи на хемиско експериментирање, за подоцна да изведува настава на Заводот за физичка хемија по предметите: физичка хемија I и II, структура на атоми и хемиска врска, структура на молекули, кристалохемија итн. Изведувал лабораториски и нумерички вежби и на другите заводи на ИХ (заводите за аналитичка и неорганска хемија).

Во 2009 година бил ангажиран како обучувач по хемија за програмата ЕДУБУНТУ, за професорите по хемија од средните училишта, предвидена од Министерството за образование и наука, а реализирана од Природно-математичкиот факултет во Скопје.

Во текот на учебната 2010/2011 година се вработил во средното училиште на град Скопје „Раде Јовчевски – Корчагин“ како професор по хемија, а во 2012 година е избран за помлад асистент на Институтот за хемија во Скопје.

Откако претходно ги положил сите предвидени испити со просек 10,00, во текот на 2011 се стекнал со звањето магистер на хемиски науки одбранувајќи ја магистерската работа под наслов „Испитување и определување на оптички, диелектрични и вибрациони параметри кај кристали со помош на инфрацрвена рефлексиона спектроскопија и дисперзиона анализа“.

Докторската теза под наслов „Карактеризација и својства на хемисорбирани фироценски деривати на различни цврсти површини за нивна примена во хетерогената катализа, со помош на вибрационо спектроскопски методи и техники“, ја пријавил во 2011 година, на ИХ при ПМФ, под менторство на проф. д-р Владимир Ивановски. Во 2014 е избран за асистент на ИХ при ПМФ. Докторирал на 2 февруари 2015 година, со извонредно ласкави оценки за работата, искажани од сите членови на Комисијата за одбрана.

Досега учествувал во 3 меѓународни проекти, а во рамките на едниот од нив остварил повеќе едномесечни (но и подолги) престои на Факултетот за хемија и минералологија во Лајпциг, Сојузна Република Германија.

Преглед на активноста на кандидатот

Во досегашниот период, м-р Миха Буклески објавил 11 труда: 7 од нив се од областа на образованието (посветени на хемиското експериментирање) и се објавени во меѓународни списанија (еден од трудовите во списание со фактор на влијание според Thomson Reuters и уште 4 труда со фактор на влијание според Scopus). Останатите 4 труда се од областа на молекулската спектроскопија и сите се печатени во меѓународни списанија со фактор на влијание според Thomson Reuters.

1. Трудови од областа на образованието

1.1. Marina Monković, Vladimir M. Petruševski, Miha Bukleski, THE ECONOMIC DEMONSTRATOR: PREPARE IT ONCE, USE IT MANY TIMES. I. CONTINUOUS THERMOCHROMISM IN THE NO₂–N₂O₄ SYSTEM – EQUILIBRIUM SHIFTS INDUCED BY TEMPERATURE CHANGES, *Khimiya/Chemistry. Bulgarian Journal of Chemical Education* **15** (2006) 256–264.

1.2. Vladimir M. Petruševski, Miha Bukleski, THE “MAGICAL” SPHERE: UNCOVERING THE SECRET, *Science Education Review* **5** (2006) 114–119.

1.3. Vladimir M. Petruševski, Miha Bukleski, Marina Monković, THE ECONOMIC DEMONSTRATOR: PREPARE IT ONCE, USE IT MANY TIMES. II. CONTINUOUS THERMOCHROMISM IN AQUEOUS SOLUTIONS OF TRANSITION METAL CHLORIDES, *Khimiya/Chemistry. Bulgarian Journal of Chemical Education* **16** (2007) 20–27.

1.4. Vladimir M. Petruševski, Miha Bukleski, THE ECONOMIC DEMONSTRATOR: PREPARE IT ONCE, USE IT MANY TIMES. III. PHENOMENA OF DISCONTINUOUS THERMOCHROMISM, *Khimiya/Chemistry. Bulgarian Journal of Chemical Education* **17** (2008) 109–117.

1.5. Miha Bukleski, Vladimir M. Petruševski, PREPARATION AND PROPERTIES OF A SPECTACULAR THERMOCHROMIC SOLID, *Journl of Chemical Education* **86** (2009) 30.

1.6. Vladimir M. Petruševski, Miha Bukleski, Marina Stojanovska, REACTION OF ALUMINIUM WITH DILUTED NITRIC ACID CONTAINING DISSOLVED SODIUM CHLORIDE: ON THE NATURE OF THE GASEOUS PRODUCTS, *Khimiya/Chemistry. Bulgarian Journal of Chemical Education* **19** (2010) 233–238.

1.7. Vladimir M. Petruševski, Miha Bukleski, Marina Stojanovska, with additional comment by Peter Hodder, REACTION OF ALUMINIUM WITH DILUTED NITRIC ACID CONTAINING DISSOLVED SODIUM CHLORIDE: ON THE NATURE OF THE GASEOUS PRODUCTS, *Chemical Education in New Zealand* **123** (2011) 7–9.

2. Научни трудови

2.1. Miha Bukleski, Vladimir Ivanovski, Vladimir M. Petruševski, IR SPECULAR REFLECTANCE SPECTRA OF KHSO_4 SINGLE CRYSTAL—DISPERSION ANALYSIS, *Vibrational Spectroscopy* **57** (2011) 15–22

2.2. Vladimir Ivanovski, Miha Bukleski, Martyna Madalska, Evamarie Hey-Hawkins, VIBRATIONAL SPECTRA OF A FERROCENYL PHOSPHINE DERIVATIVE CHEMISORBED ON 3-AMINOPROPYLSILYL MODIFIED SILICA GEL, *Vibrational Spectroscopy* **69** (2013) 57–64.

2.3. Miha Bukleski, Vladimir Ivanovski, INDIRECT QUANTITATIVE IR ASSESSMENT OF MAXIMAL MONOMOLECULAR DEPOSITION OF 3-AMINOPROPYLTRIMETHOXYLANE ON SILICA GEL SURFACE, *Macedonian Journal of Chemistry and Chemical Engineering* **33** (2014) 267–275.

2.4. Vladimir Ivanovski, Miha Bukleski, A DIRECT METHOD OF QUANTIFICATION OF MAXIMAL CHEMISORPTION OF 3-AMINOPROPYLSILYL GROUPS ON SILICA GEL USING DRIFT SPECTROSCOPY, *Spectrochimica Acta Part A: Molecular and Biomolecular Spectroscopy* (2015), <http://dx.doi.org/10.1016/j.saa.2015.04.026>

3. Учество на конференции

3.1. Vladimir Ivanovski, Miha Bukleski, IR SPECULAR REFLECTANCE SPECTRA OF ALUMS OBTAINED FROM POWDERED SAMPLES – DISPERSION ANALYSIS, *XX Congress of Chemists and Technologists of Macedonia, V Congress of the Metallurgists of Macedonia*, Book of Abstracts p. 313, Ohrid, 2008.

3.2. Miha Bukleski, Vladimir M. Petruševski, Vladimir Ivanovski, IR SPECULAR REFLECTANCE SPECTRA OF KHSO_4 SINGLE CRYSTAL – DISPERSION ANALYSIS, *XXI Congress of Chemists and Technologists of Macedonia*, Book of Abstracts p. 28, Ohrid, 2010.

3.3. Evamarie Hey-Hawkins, Paul Neumann, Anne-Marie Caminade, Hanna Dib, Martyna Madalska, Vladimir Ivanovski, Miha Bukleski, IMMOBILISED PHOSPHORUS-FUNCTIONALISED FERROCENE DERIVATIVES FOR APPLICATIONS IN CATALYSIS, Plenary lecture, *13th Edition Timisoara's Academic Days, Chemistry*, Timisoara, June 13–14, 2013.

3.4. Evamarie Hey-Hawkins, Paul Neumann, Anne-Marie Caminade, Hanna Dib, Martyna Madalska, Vladimir Ivanovski, Miha Bukleski, IMMOBILISED PHOSPHORUS-FUNCTIONALISED FERROCENE DERIVATIVES FOR APPLICATIONS IN CATALYSIS, *XXVI International Conference on Organometallic Chemistry (ICOMC 2014)*, Oral presentation, Sapporo, Japan July 13–18, 2014.

3.5. Miha Bukleski, Vladimir Ivanovski, Evamarie Hey-Hawkins, QUANTIFICATION OF THE MAXIMAL CHEMISORBED 3-AMINOPROPYLSILYL GROUPS ON SILICA GEL USING DRIFT SPECTROSCOPY, *SOE/DAAD workshop: "From Molecules to Functionalized Materials"*, September 2014, Ohrid, Macedonia.

3.6. Miha Bukleski, Vladimir Ivanovski, Evamarie Hey-Hawkins, *In-situ* CHARACTERIZATION OF FERROCENE DERIVATIVES CHEMISORBED ON SILICA GEL USING DRIFT SPECTROSCOPY, *13th Ferrocene Colloquium*, February 2015, Leipzig, Germany.

4. Учество во проекти

4.1. ПРОТОНСКА ДИНАМИКА КАЈ КРАТКИТЕ ВОДОРОДНИ ВРСКИ НА α -РОХ И СРОДНИ СИСТЕМИ СО ИНФРАЦРВЕНА ДИСПЕРЗИОНА АНАЛИЗА (2006/07 година, билатерален македонско-словенечки проект, учесник).

4.2. ПРОТОНСКА ДИНАМИКА КАЈ ОПТИЧКИ АНИЗОТРОПНИ КРИСТАЛИ – ИНФРАЦРВЕНА ДИСПЕРЗИОНА АНАЛИЗА И ТЕОРИСКИ ИСПИТУВАЊА (2010/11 година, билатерален македонско-словенечки проект, учесник).

4.3. CHARACTERIZATION AND PROPERTIES OF CHEMISORBED FERROCENE DERIVATIVES ON DIFFERENT SOLID ADSORBENTS FOR THEIR APPLICATION IN HETEROGENEOUS CATALYSIS BY EMPLOYING VIBRATIONAL SPECTROSCOPY METHODS AND TECHNIQUES (2011/14 година, проект финансиран од Фондацијата „Александар фон Хумболт“, учесник).

Анализа на печатените трудови

Во трудот 1.1. авторите го разгледуваат концептот на хемиска рамнотежа меѓу NO_2 и N_2O_4 и насоката на нејзината промена со промена во температурата, преку следење на промената во бојата на системот. Тие нудат функција изразена преку соодветните RGB (Red-Green-Blue) колор-индекси, преку која може да се пресмета апсорбанцата, а од тука и зголемувањето на концентрацијата на NO_2 со зголемување на температурата. Предноста на експериментот во едукативни цели е што еднаш приготвен, системот може да се користи повеќекратно.

Во трудот 1.2. авторите предлагаат едноставен демонстрационен експеримент, како резултат на кој може да се објасни различната промената на густината на течностите со температурата и визуелниот ефект кој при тоа се продуцира (течноста со поголема густина при една температура, има помала густина при друга).

Во трудот 1.3. авторите повторно, како и во трудот 1.1., предлагаат едноставен, но во исто време и мошне поучен и, гледано од материјално-финансиска страна, „евтин“ експеримент, преку кој може да се изучува појавата на континуиран термохромизам. Тие разгледуваат серија од водни раствори (закиселени со HCl) на хлориди од преодни метали (Co^{2+} , Cu^{2+} , Mn^{2+} , Fe^{2+} , Ni^{2+} , Ti^{3+} , V^{3+} , Fe^{3+} , Mo^{3+} , Ru^{3+} , Rh^{3+} , Pd^{3+}). Во зависност од металните јони, растворите различно ја менуваат бојата при покачување, односно снижување на температурата, како резултат на поместувањето на рамнотежата во системот од различни аква- и хлоридни комплекси што при тоа се образуваат со централниот метален катјон.

Во трудот 1.4., авторите предлагаат едноставен експеримент кој може да се користи повеќекратно (еднаш направен) за разгледување на дисконтинуиран термохромизам (за разлика од трудовите 1.1. и 1.3. каде што се разгледува континуиран термохромизам). Системите што при тоа се синтетизирани се: $\text{M}'_2[\text{HgI}_4]$ ($\text{M}' = \text{Ag}^+$, Cu^+ , TI^+); $[\text{R}_2\text{NH}]_2[\text{M}''\text{X}_4]$ ($\text{R} = -\text{CH}_3$, $-\text{CH}_2\text{CH}_3$, $\text{M}'' = \text{Cu}^{2+}$, Ni^{2+} , $\text{X} = \text{I}$, Cl).

Во трудот 1.5., авторите во повеќе подробности ги анализираат полиморфните фази на новосинтетизираното соединение $[(\text{CH}_3)_2\text{NH}]_2[\text{NiCl}_4]$, за кое покажуваат дека пројавува две промени на бојата како резултат на две стабилни полиморфни фази кои поседуваат црвена, односно сина боја, како и една метастабилна полиморфна фаза со жолта боја. Авторите прават и обид да дадат структурно толкување за бојата на комплексот, во зависност од просторниот распоред и координациониот број на Cl^- јоните кај Ni, врз основа на литературни податоци.

Во трудот 1.6. и 1.7. разгледан е и објаснет хемизмот на реакцијата на Al со разредена азотна киселина, кога во системот се присутни Cl^- и Cu^{2+} јони. Заклучено е дека во присуство на хлоридни јони, алуминиумот секогаш реагира со оксо-киселините, при што како основен продукт во случај на азотната киселина се образува N_2O , како и траги од NO_2 .

Научниот труд 2.1. е дел од магистерската работа на кандидатот и се занимава со анализа на поларизирани инфрацрвени рефлексионни спектри на монокристал од KHSO_4 . Извршена е целосна дисперзиона анализа на спектрите во средното инфрацрвено подрачје, со што целосно се определени диелектричните и оптичките карактеристики на ова соединение. Извршена е и дополнителната асигнација на лентите, користејќи ги досега објавените литературни податоци и моделите за ориентација на вибрационите диполи на HSO_4^- анјоните, како и врз основа на снимките поларизирани рефлексионни спектри.

Научниот труд 2.2. е дел од докторската дисертација на кандидатот. Во трудот е изложена анализата на температурно активиран силика-гел во инертни услови (атмосфера на N_2) со помош на инфрацрвена трансмисиона, дифузна рефлексиона и микрораманска техника. Покрај супстратот, анализирани се спектрите на модифицираната силика-гел со 3-аминопропилтриметоксисилан (APTMS). Укажано е дека конформацијата што скелетот на пропил групата го зазема е некаде помеѓу онаа на цврста фаза од полимеризиран APTMS и кога тој е во раствор. Со микрораманска спектроскопија е детектирана лентата во спектарот која се должи на новосоздадената силокси врска помеѓу APTMS и силика-гелот.

Научниот труд 2.3. е дел од докторската дисертација на кандидатот. Во трудот е предложен индиректен начин за определување на количеството нафатен APTMS на силика-гел. Поимот „индиректен“ се однесува на спектроскопски метод кој преку анализа на растворот од APTMS во толуен, преку употреба на инфрацрвената трансмисиона техника, доведува до резултат за тоа колку мола од APS (аминопропилсилил) се нафатени на единица површина од силика-гел.

Научниот труд 2.4. е последниот научен труд од докторската дисертација на кандидатот. Во него е предложена директна метода на определување на APS, хемисорбиран на површината од силика-гел. За таа цел, употребена е дифузно-рефлектирачката инфрацрвена спектроскопија DRIFT и е извршена детална спектроскопска анализа, како и споредба со резултатите од направената елементарната анализа. Добиените резултати укажуваат на тоа дека оваа метода не отстапува по точност и време за подготвување на примерокот од елементарната анализа.

Научните резултати изложени во постерот 3.5. се во основа поврзани со работите изложени во трудовите 2.3 и 2.4.

Научните резултати изнесени во постерот 3.6 е поврзан со работата 2.4., но се проширени со резултатите од докторската дисертација на кандидатот, во смисла на понатамошна модификација на силика-гел со фeroценил фосфински деривати, а пред се модификација на APS-модифициран силика-гел со ацетил фeroцен. Добиените синтетизирани продукти биле понатаму анализирани со DRIFT спектроскопија и е покажано дека таа може успешно да се користи за анализа на површинска модификација на силика-гел со фeroценски деривати.

ИЗВЕШТАЈ ОД САМОЕВАЛУАЦИЈА

Врз основа на добиените резултати, поткомисијата за самоевалуација на Институтот за хемија заклучи дека д-р Миха Буклески има позитивна оценка од самоевалуацијата (просек: 9,94).

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

М-р Миха Буклески, со својата работа како студент, демонстратор и помлад асистент на ИХ при ПМФ, покажал темелност, педантност, зрелост и подготвеност за научноистражувачка работа. Своите извонредни резултати во текот на студиите, потврдени со наградата „Проф. д-р Димче Тошев“, како и прогласувањето за најдобар студент на генерацијата со просек 10,00, тој ги продолжува преку магистерската работа (оценета со највисока оценка) и со извонредната докторска дисертација. М-р Миха Буклески активно учествувал и учествува во меѓународни проекти и групи како што се фондациите „ДААД“ и „Александар фон Хумболт“. Кандидатот покажува способност да се зафати со широк дијапазон теми од хемиските науки, започнувајќи со следење на физичките појави во хемиски системи искористени во образованието, преку анализа на инфрацрвени спектри на монокристали со користење на разновидни техники од инфрацрвената спектроскопија, а завршувајќи со синтеза и спектрална анализа на модифицирани површини. Потврда за ова се печатените научни трудови, трудовите од областа на образованието и учеството на домашни и меѓународни конференции. Неспорни се и квалитетите на кандидатот во наставно-образовниот процес. Покрај тоа, тој е одговорен и за одржувањето на интернет страницата на Институтот. Неговото учество во промоцијата на хемијата преку учеството на голем број семинари, саеми на образованието, како претседател на групата „Среќни хемичари“, коректниот однос со студентите и, во овој контекст, одличните резултати од самоевалуацијата, доволно зборуваат за извонредниот растеж на еден млад научник, нешто што е исклучително важно за една сериозна научна и наставно-образовна институција.

Поради тоа, Рецензентската комисија со големо задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје да го избере ас. м-р Миха Буклески во звањето **доцент** од областа на физичката хемија на ИХ при ПМФ во Скопје.

Р е ц е н з е н т и

Д-р Љупчо Пејов, редовен професор на ПМФ во Скопје, с.р.

Д-р Владимир Петрушевски, редовен професор на ПМФ во Скопје, с.р.

Д-р Владимир Ивановски, вонреден професор на ПМФ во Скопје, с.р.

ОБРАЗЕЦ

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО,
НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат:

Миха, Ѓоко, Буклески

(име, татково име и презиме)

Институција:

Природно-математички факултет, Институт за хемија

(назив на факултетот/институтот)

Научна област:

хемија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Одржување на вежби (лабораториски, клинички, аудиториски или изработка на семинарски труд)	
	Методика на експериментот во наставата по хемија (2+2), VII семестар, наставна насока, лаб. вежби 2007/08 (две групи)	1,8
	Методика на експериментот во наставата по хемија (2+2), VIII семестар, наставна насока, лаб. вежби 2007/08 (две групи)	1,8
	Општа и неорганска хемија (4+2+2), лабораториски вежби, применета насока, 2008/2009	0,9
	Општа и неорганска хемија (4+2+2), нумерички вежби, применета насока, 2008/2009	0,9
	Аналитичка хемија (3+1+8), III семестар, лабораториски вежби, применета насока, 2008/2009	3,6

	Аналитичка хемија (3+1+8), IV семестар, нумерички вежби, применета насока, 2008/2009	0,45
	Систематика на елементите (4+2+2), лабораториски вежби, применета насока, 2008/2009	0,9
	Систематика на елементите (4+2+2), нумерички вежби, применета насока, 2008/2009	0,9
	Аналитичка хемија (3+1+8), IV семестар, лабораториски вежби, применета насока, 2008/2009	3,6
	Аналитичка хемија (3+1+8), IV семестар, нумерички вежби, применета насока, 2008/2009	0,45
	Електрохемија (2+0+3), лабораториски вежби, применета хемија, 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012	4,05
	Физичка хемија (3+0+3), за студенти од институтот за биологија, 2008/2009, 3 групи	4,05
	Физичка хемија (3+0+3), лабораториски вежби, биохемиско-физиолошка насока 2009/2010, 2011/2012, 2 групи	5,4
	Физичка хемија (3+0+3), лабораториски вежби, биохемиско-физиолошка насока 2010/2011, 4 групи	5,4
	Физичка хемија I (4+2+4), лабораториски вежби, применета хемија, 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014, 2014/2015	9,0
	Физичка хемија II (4+2+4), лабораториски вежби, применета хемија, 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014, 2014/2015	7,2
	Структура на молекули (3+2+2), лабораториски вежби, применета хемија, 2011/2012	0,9
	Структура на атоми и молекули (4+2+3), лабораториски вежби, применета хемија, 2012/2013, 2013/2014	2,7
	Кристалохемија (2+2), теориски вежби, применета хемија, 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012	2,7
	Физичка хемија I, B ниво (3+0+3), лабораториски вежби, аналитичка биохемија, 2013/2014, 2014/2015	2,7
	Физичка хемија II, B ниво (3+0+3), лабораториски вежби, применета	2,7

	хемија, 2013/2014, 2014/2015	
	Физичка хемија II (4+2+4), нумерички вежби, применета хемија, 2012/2013, 2013/2014, 2014/2015	2,7
	Физичка хемија I (4+2+4), нумерички вежби, применета хемија, 2014/2015	0,9
	Методи на хемиско експериментирање I (3+1+5), лабораториски вежби наставна насока, 2014/2015	2,25
	Структура на молекули (3+2+2), нумерички вежби, применета хемија, 2011/2012, 2012/2013	1,8
	Структура на атоми и молекули (4+2+3), нумерички вежби, применета хемија, 2013/2014, 2014/2015	1,8
	Физичка хемија II за наставна насока В ниво (3+0+2), лабораториски вежби, 2013/2014, 2014/2015	1,8
	Одбрани поглавја од физичка хемија (3+1+3), наставна насока, аналитичка биохемија, 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014	1,8
	Одбрани поглавја од физичка хемија (3+1+3), нумерички вежби, аналитичка биохемија, 2014/2015	0,45
	Аналитичка хемија I А ниво (3+2+4), лабораториски вежби, аналитичка биохемија и применета насока, 2012/2013	1,8
	Аналитичка хемија II А ниво (3+2+4), лабораториски вежби, аналитичка биохемија и применета насока, 2012/2013	1,8
	Аналитичка хемија II А ниво (3+2+4), нумерички вежби, аналитичка биохемија и применета насока, 2012/2013	0,9
2.	Научно-популарна или наставно-историска статија во стручно-методско списание	
	M. Monković, V. M. Petruševski, M. Bukleski , The economic demonstrator: prepare it once, use it many times. I. Continuous thermochromism in the NO ₂ -N ₂ O ₄ system – equilibrium shifts induced by temperature changes. <i>Khimiy/Chemistry</i> 15 (2006) 256–264.	1
	V. M. Petruševski, M. Bukleski , The “Magical” Sphere: Uncovering the Secret, <i>The Science Education Review</i> 5 (2006) 114–118.	1

	V. M. Petruševski, M. Bukleski , M. Stojanovska, The Economic Demonstrator: Prepare it Once, Use it Many Times. II. Continuous Thermochromism in Aqueous Solutions of Transition Metal Chlorides, <i>Khimiya/Chemistry</i> 16 (2007) 20–28.	1
	V. M. Petruševski, M. Bukleski , M. Stojanovska, The Economic Demonstrator: Prepare it Once, Use it Many Times. III. Phenomena of Discontinuous Thermochromism, <i>Khimiya/Chemistry</i> 17 (2008) 109–117.	1
	V. M. Petruševski, M. Bukleski , M. Stojanovska, Reaction of aluminium with diluted nitric acid containing dissolved sodium chloride: on the nature of the gaseous products, <i>Khimiya/Chemistry</i> 19 (2010) 233–238.	1
	V. M. Petruševski, M. Bukleski , M. Stojanovska, Peter Hodder, Reaction of aluminium with diluted nitric acid containing dissolved sodium chloride: on the nature of the gaseous products, <i>ChemEd NZ</i> 211 (2011) 7–9.	1
	Вкупно	86,1

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Учесник во меѓународен научен проект:	
	„Протонска динамика кај кратките водородни врски на α -POX и сродни системи со инфрацрвена дисперзиона анализа (2006/2007)	5
	„Протонска динамика кај оптички анизотропни кристали – инфрацрвена дисперзиона анализа и теориски испитувања“ (2010/2011)	5
	„Characterization and properties of chemisorbed ferrocene derivatives on different solid adsorbents for their application in heterogeneous catalysis by employing vibrational spectroscopy methods and techniques“ (2011-2015)	5
2.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор (so impact factor):	
	M. Bukleski, V. Ivanovski, Indirect quantitative IR assessment of maximal monomolecular deposition of 3-aminopropyltrimethoxysilane on silica gel	6,221

	surface , <i>Maced. J. Chem. Chem. Eng.</i> 33 (2014) 267–275.	
	V. Ivanovski, M. Madalska, M. Bukleski, E. Hey-Hawkins, Vibrational spectra of a ferrocenyl phosphine derivative chemisorbed on 3-aminopropylsilyl modified silica gel , <i>Vib. Spectrosc.</i> 69 (2013) 57-64.	5,147
	M. Bukleski, V. Ivanovski, V. M. Petruševski, IR specular reflectance spectra of KHSO ₄ single crystal – Dispersion analysis, <i>Vib. Spectrosc.</i> 57 (2011) 15-22.	6,450
	M. Bukleski, V. M. Petruševski, Preparation and Properties of a Spectacular Thermochromic Solid, <i>J. Chem. Educ.</i> 86 (2009) 30.	5,986
3.	Учество на научен/стручен собир со реферат - усна презентација - 5	5
4.	Учество на научен/стручен собир со реферат - постер - 5	2,5
	Вкупно	46,304

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. Број	Назив на активноста:	Поени
1.	Превод на дел од книга:	
	П. Аткинс, Жулио де Паула, Аткинсова физичка хемија, 2010.	1
	Учество во работата на комисији за државни натпревари, 2014, 2015	2
2.	Учество во промотивни активности на факултетот/институтот - Хемиски спектакли: 10 - Промоција на „Денови на образование и кариера“: 2 - Отворен ден на Институт за хемија: 2	7
	Дејности од поширок интерес	
1.	Студиски престој во странство (до три месеци): Универзитет во Лајпциг, Факултет за хемија и минералологија, Лајпциг, Германија (1.9–30.9.2011)	0,5

	Универзитет во Лајпциг, Факултет за хемија и минералологија, Лајпциг, Германија (2012)	0,5
	Универзитет во Лајпциг, Факултет за хемија и минералологија, Лајпциг, Германија (1.7–1.8 2013)	0,5
	Универзитет во Лајпциг, Факултет за хемија и минералологија, Лајпциг, Германија (15.5–15.6 2014)	0,5
2.	Член на факултетска комисија за спроведување дисциплинска постапка	0,5
3.	Учество во комисии и тела на државни и други органи Претседател на државна испитна матурска комисија при „Државен испитен центар“, 2014, 2015	2
4.	Член на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир: Член на организациониот одбор на Шестиот студентски конгрес по чиста и применета хемија на студентите од Македонија, 4–6 октомври 2007, Скопје.	0,5
	Член на организационен одбор на XXI конгрес на хемичарите и технолозите на Македонија (со меѓународно учество), 23–26 Септември 2010, Охрид.	0,5
	Вкупно	15,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	86,10
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	46,30
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	/
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	15,50
Вкупно	147,90

Р е ц е н з е н т и

Д-р Љупчо Пејов, редовен професор на ПМФ во Скопје, с.р.

Д-р Владимир Петрушевски, редовен професор на ПМФ во Скопје, с.р.

Д-р Владимир Ивановски, вонреден професор на ПМФ во Скопје, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

**ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА ПОД НАСЛОВ „ВЛИЈАНИЕТО
НА ХРАНА ДОБИЕНА СО ПОЧВЕНО-ФОЛИЈАРНА
БИОФОРТИФИКАЦИЈА СО ЦИНК И ЖЕЛЕЗО ВРЗ ХЕМАТОПОЕЗАТА
КАЈ БЕЛ ЛАБОРАТОРИСКИ СТАОРЕЦ“ ОД М-Р МАРИЈА МЕНКИНОСКА,
ПРИЈАВЕНА НА ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ**

Со Одлука на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет бр. 02-2854/8 од 8.IV 2014 год., донесена на седницата одржана на 26.III 2015 год., определени сме за членови на Рецензентската комисија за оцена на докторската дисертација под наслов ВЛИЈАНИЕТО НА ХРАНА ДОБИЕНА СО ПОЧВЕНО-ФОЛИЈАРНА БИОФОРТИФИКАЦИЈА СО ЦИНК И ЖЕЛЕЗО ВРЗ ХЕМАТОПОЕЗАТА КАЈ БЕЛ ЛАБОРАТОРИСКИ СТАОРЕЦ, поднесена од м-р Марија Менкиноска. По прегледувањето на поднесениот труд, чест ни е на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација под наслов ВЛИЈАНИЕТО НА ХРАНА ДОБИЕНА СО ПОЧВЕНО-ФОЛИЈАРНА БИОФОРТИФИКАЦИЈА СО ЦИНК И ЖЕЛЕЗО ВРЗ ХЕМАТОПОЕЗАТА КАЈ БЕЛ ЛАБОРАТОРИСКИ СТАОРЕЦ е напишана на 162 страници и содржи 31 слика и 50 табели. Таа се состои од следниве поглавја: ВОВЕД (35 страници), ЦЕЛИ НА ТРУДОТ (2 страници), МАТЕРИЈАЛ И МЕТОДИ НА РАБОТА (15 страници), РЕЗУЛТАТИ (52 страници), ДИСКУСИЈА (39 страници), ЗАКЛУЧОЦИ (4 страници) и ЛИТЕРАТУРА (18 страници).

Во поглавјето ВОВЕД, кандидатката укажува на тоа дека уште од времето на Хипократ, исхраната имала јасно доминантна и препознатлива улога во одржување на здравјето. Доаѓањето на модерната наука доведе до сознание дека не само што одредени хранливи материи се од суштинско значење, туки и дека одредени количини на секоја материја се потребни за оптимално здравје. Со растителната храна се обезбедуваат низа хранливи материи кои се од суштинско значење за човековата исхрана. Поради тоа, интересот кон функционалната храна во превенција и/или третирање на различни заболувања се повеќе се зголемува. Најмалку 22 минерални елемента се потребни за одржување на здравјето на луѓето што можат да се обезбедат со консумацијата на соодветна исхрана. Сепак, се проценува дека над 60% од светската популација имаат недостаток на железо, над 30% на цинк, 30% јод, 15% селен, калциум, магнезиум и бакар. Според извештај на Светската здравствена организација (WHO) објавен во 2002 година за ризик-факторите одговорни за развој на болести, недостатокот од Zn бил

рангиран на 11.то меѓу 20 најважните фактори во светот, а Fe е на 6.то место помеѓу 10 најважни фактори.

Во посебно потпоглавје се објаснува зошто цинкот е еден од есенцијалните микронутриенти за правилно функционирање на секој жив организам. При тоа се нагласува дека во богати извори на цинк спаѓаат месото, рибата и млечните производи. Вообичаената исхрана обезбедува од 10 до 15 mg цинк дневно, што е блиску до бараното количество (RDA) од 15 mg дневно. Досега се откриени околу 300 ензими што се зависни од цинк, а учествуваат во синтезата и деградацијата на јаглехидратите, липидите, протеините и нуклеинските киселини, како и во метаболизмот на други микронутриенти.

Од друга страна се наведува дека недостатокот на цинк има негативно влијание врз макрофагите и неутрофилите кои се клучни клетки во многу имунолошки функции, бидејќи е неопходен за формирање антитела, леукоцити, функционирање на хормоните и тироидната жлезда. Друга важна улога на цинкот е секреција, синтеза и употреба на инсулин. Ги штити β -клетките на панкреасот од распаѓање.

Во посебен дел на докторската дисертација се објаснува апсорпцијата, **транспортот** и екскрецијата на цинк во организмот, како и последиците од неговиот недостаток. При тоа се објаснува дека примарното место на апсорпција на цинкот кај човекот е во проксималниот дел на тенкото црево. Кога цинкот се апсорбира во ентероцитите, се поттикнува синтезата на металотионеин - протеин што го врзува цинкот (металотионеин и цинкот се аналогни на феритин и железо). Најголемиот пат на екскреција е преку изметот, а околу 25% преку панкреасната секреција. Урината и потта се одговорни за губење на релативно мало количество на цинк.

Во посебно потпоглавје се објаснува начинот на кој се апсорбира, транспортира, користи и екскретира железото, како и неговата физиолошка улога во организмот. Нагласено е дека апсорпцијата на железо во организмот на човекот може да се одвива само преку протеинско врзување на двовалентниот железен јон (Fe^{2+}). Железото се апсорбира како железо двовалентно во дуоденумот и во проксималниот јејунум. Железо двовалентните јони прво се оксидираат до тровалентни со помош на церулоплазминот и се врзуваат за трансферинот и минуваат во крвната плазма. Транспортот на железо во крвта се одвива преку врзување на тровалентното железо за трансферинот. По внесувањето на железото во хепатоцитите, делот што не се користи се складира во јадра на феритинот со цел да се спречи дополнителна токсичност. Меѓутоа, при недостаток на железо кај железо - дефицитната анемија, понудата на железо во крвта е инхибирана од намалената функција на феропортинот. Железото е есенцијален елемент на сите клетки од човековото тело. Тој игра клучна улога при транспортот на кислород и клеточното дишење, како составен дел е на хемоглобинот, миоглобинот и ензимите цитохром оксидаза, пероксидаза и каталаза. Железото влегува во состав на голем број биолошки активни протеини. Во ова потпоглавје се нагласува дека постојат повеќе материи што го подобруваат процесот на апсорпција на железото, а како најмоќна се наведува аскорбинската киселина. Студиите анимални модели покажуваат дека недостаток на железо има повеќе негативни ефекти врз важни функции во организмот.

Во посебно поглавје се опишува пченицата, како една од најважните житни култури. Пченицата почнала да се одгледува пред околу 10 000 години, како дел од "неолитската револуција", во кој имало премин од лов и собирање на храна кон земјоделството и тоа во југоисточниот дел на Турција. Се нагласува дека постојат повеќе видови пченица со голем број на подвидови, но сепак најраспространети се: обичната мека (*Triticum vulgare*) и тврда пченица (*Triticum*), а позната е и англиската пченица (*Triticum turgidum*). Според времето на сеење пченицата се дели на: озима која се сее во есен, јара која се сее во пролет и факултативна која се сее и во есен и во пролет. Зрното на пченицата содржи: 13,5% вода, 69,5% јагледхидрати, 12,8% протеини, околу 2% масти, 1,7% минерали, витамини (B, E, D, K) и провитаминот A (кој го има единствено кај пченицата). Од минералите најмногу содржи: фосфор (50%) и калиум (20-30%), магнезиум, железо и калциум.

Во посебно потпоглавје се опишува анатомијата на пченичното зрно. При тоа се нагласува дека зрното на пченицата содржи 2-3% `ркулец, 13-17% семенова обвивка или семеница (обвивка на самото зрно) и 80-85% растресит ендосперм (сите состојки се конвертирани на сува основа). Во овој дел посебно се обработува и технологијата на добивање на брашно од пченицата и како овој процес делува врз нутритивните карактеристики. При тоа се нагласува дека основните состојки на пченичното зрно преминуваат во одреден процент и во брашното.

Во дисертацијата се наведува дека постојат многу малку податоци за ефектот на мелење врз содржина на минералните материи во мека пченица. Оваа информација е потребна за да се оцени влијанието на загубата од минерали во исхраната на луѓето како последица на конвенционалните методи на мелење со цел да се обезбедат основни податоци за тоа дали постои потреба за фортификација, биофортификација или друг метод за дополнување и на кое ниво на изгубените микроелементи во брашното.

Со цел дополнување и подобрување на микронутриентниот состав на брашното една од почесто користените методи во високоразвиените земји, е збогатувањето на храна со микронутриенти. Во случај на минерални микронутриенти, оваа метода лесно се реализира. Меѓутоа, иако овој пристап е доста ефикасен за земјите во развој се чини дека е скап, а поради тоа и тешко достапен. На пример, за да се елиминираат микрохранливите недостатоци со помош на фортификација, кај 50 милиони луѓе потребни се 25 милиони американски долари годишно. Како алтернативно економски оправдано решение е агрономската биофортификација со помош на која ќе се зголеми продуктивноста и микронутриентите во житото, а на овој начин ќе придонесе и за подобрување на здравјето на луѓето.

Во четвртото потпоглавје на воведот се дава преглед на досегашните сознанија за процесот на биофортификација. За нормален раст и развој на растенијата се потребни најмалку 14 минерални елементи како што се макронутриенти азот, фосфор, калиум, калциум, магнезиум и сулфур и микронутриенти хлор, бор, железо, манган, бакар, цинк, никел и молибден. Недостаток на кои било од овие минерални елементи во почвата доведува до намалување на растот на растенијата, приносите и нутритивниот квалитет на производите. Биофортификацијата е процесот со помош на кој се зголемува

концентрацијата на микронутриенти како цинк, железо, манган и др. во земјоделските производи - особено во житните култури. Постојат два вида: агрономска биофортификација, што вклучува користење на ѓубрива со поголеми концентрации на цинк и други микронутриенти и генетска биофортификација, што користи специјално одгледувани култури кои ќе бидат способни да акумулираат (апсорбираат) повеќе цинк и други микрохранливи елементи од почвата во хранливите делови на зрната.

Во посебни (петто и шесто) потпоглавје се даваат податоците за функциите на цинкот и железото во растенијата. При тоа се наведува дека истите се неопходни за голем број на функции во растенијата. И во едното и во другото потпоглавје се наведуваат досега познатите и применувани начини за агрономска биофортификација со почвена апликација на цинк и железо, која може да биде почвена или фолијарна.

Поглавјето МАТЕРИЈАЛ И МЕТОДИ НА РАБОТА се состои од 2 потпоглавја. Во првото потпоглавје се опишани методите што се користени за агрономскиот дел на темата. При тоа се наведува дека се работело на две различни сорти на пченица од родот *Triticum aestivum* var. *vulgare* (мека пченица), и тоа сорта треска и сорта радика и двете создадени во Институтот за поледелство и градинарство со вкрстосување на сортите партизанка со факултативната линија СК-302, и двете сорти се карактеристични за македонското поднебје. Во овие истражувања се користени посебни методи на обработка на земјата и се користени посебни ѓубрива. Направени биле и лабораториските стандардни педолошки и агрохемиски анализи на почвата од опитните полина. Опишани се методите за определување на физичко-хемиските својства на семето и брашното, како колчина на вода во пченица и брашно, количината на пепел во жито и мелнички производи, вкупен азот, протеини, масти, физичките својства на пченичното брашно со Брабендеров фаринограф и со со Брабендеров екстензограф, содржина на влажен глутен во житото и мелничките производи, цинк и железо во семето и брашното од пченица, вкупни феноли во пченицата и брашното, антиоксидативен капацитет (CUPRAC) во пченицата и брашното.

Во апликативно технолошкиот дел се наведува дека како материјал за работа се користени жито, брашно од биофортифицирана пченица и леб.

Биохемиските истражувања биле извршени на бели лабораториски стаорци од сојот *Wistar*, чувани во контролирани услови-12:12 часа светло:темно циклус и добиваа стандардна лабораториска храна и вода *ad libitum*. Експерименталните животни биле поделени во 7 групи, кои во текот на 21 ден биле хранети со биофортифициран леб добиен од пченица сорта треска и сорта радика. Периферна крв од лабораториските животни била земена три пати на 1, 10 и 21 ден и биле испитувани сите хематолошки параметри, додека за анализа на Zn и Fe во серум била определувана пред почетокот и на крајот од експериментот. Крвните параметри биле анализирани со хематолошки бројач од фирмата Mindray кои е целосно автоматизиран (микропроцесорски контролиран) хематолошки анализатор кој се користи за *in vitro* дијагностика, за тестирање на крвни примероци. Концентрацијата на цинк во серум е измерена спектрофотометриски со Statfax во дијагностичка лабораторија Авицена-Скопје

Добиените резултати од експериментите се изразени како средна вредност $\bar{X} \pm SD$ стандардна девијација (SD). Статистичката анализа вклучува ANOVA за тестирање на еднаквост на просечните вредности на испитуваните параметри, LDS post hoc анализа за значајноста на добиените разлики, како и моделирање со обопштени линеарни модели (GLM). Pearsonov коефициент на корелација беше употребен за проценка на релациите помеѓу параметрите од крвната слика на експерименталните животни. Статистичка обработка на податоците е извршена со помош на статистичко-аналитичката програма SPSS, и компјутерската програма EXEL. За ниво на значајност е земено 0,05, односно вредностите на тест-статистиките се сметаат за значајни ако $p < 0,05$.

Најсеопфатниот дел од докторската дисертација на м-р Марија Менкиноска претставува поглавјето РЕЗУЛТАТИ и ДИСКУСИЈА. Добиените резултати и дискусијата се систематизирани во четири потпоглавја.

Во првото потпоглавје се презентирани резултатите од условите на испитувањето, како дадени резултатите од биохемиските испитувањето на експерименталните животни.

Во поглавјето ЗАКЛУЧОЦИ, кандидатката накусо ги сумира основните заклучоци што произлегуваат од резултатите презентирани во докторската дисертација. Од приложените, како најзначајни можеме да ги извлечеме следниве заклучоци, сублимирани во три точки:

1. Со агрономска биофортификација преку почвено, фолијарна и почвено+фолијарна апликација со цинк и железо хелатните ѓубрива е утврдено дека:
 - додатокот на Fe почвено ѓубриво покажа подобри резултати во однос на висината на стеблото во споредба со додатокот на Fe фолијарно, контролата, Zn почвено и Zn почвено+фолијарно;
 - сорта радика покажаа зголемување на бројот на клавчиња при апликацијата на Fe EDTA во почвата, додека додатокот на Zn почвено не покажа ефект врз испитуваниот параметар.
2. Во делот на апликативен технолошки дел, заклучено е дека за сорта треска најголема вредност на масата на зрна пченица има при аплицирање на Fe фолијарно, додека за сорта радика највисока вредност е измерена со додавање на Fe почвено +фолијарно, и тоа:
 - утврдено е дека највисока вредност на влажниот глутен за двете сорти во зрното и во брашното има со додавање на Fe почвено+фолијарно;
 - најголемо зголемување на содржината Fe во пченичното зрно за сорта Треска е утврдено со аплицирањето на Fe почвено + фолијарно;
 - значително зголемување на Zn во зрното и во брашното за сорта Треска е добиено со фолијарна примена на ѓубривата со што очигледно е дека фолијарната апликација на Zn ќе има значаен придонес во подобрување на внесот на Zn во исхраната на луѓето;
 - утврдено е дека значително поголема содржина на Zn има во пченицата за сорта Радика со фолијарна примена на ѓубривата, додека за брашното најзначајно зголемувањето на Zn е измерено кај варијанта добиена со почвена апликација на Zn;

- утврдивме дека аплицирањето на железо и цинк хелатните ѓубрива не покажаа никакво влијание врз физичките својства и технолошкиот квалитет на брашното;
- најизразено зголемување на содржината на вкупни феноли во зрното за сорта треска е утврдено кај варијантите на кои е додадено Fe во почвата, Zn почвено+фолијарно и Zn фолијарно во споредба со контролата;
- утврдено е дека сорта треска има значајно намалување на износот на вкупните фенолите во брашно е со исклучок на варијантата на која е додадено Zn фолијарно;
- антиоксидативниот капацитет во зрното за сорта Треска е значително зголемен кај варијантите на кои е аплицирано Fe во почвата и Fe фолијарно;
- во брашното незначително зголемување на антиоксидативен капацитет е констатирано кај сите варијантите со исклучок на варијанта на која е додадено Fe почвено+фолијарно;
- сорта радика покажува зголемување на содржината на феноли во пченицата добиена со апликација на Zn почвено, додека во брашното има зголемување на содржината на феноли за варијантата добиена со апликација на Zn фолијарно;
- 3. Заклучоците од апликативни биохемиски истражувања на бели лабораториски стаорци би биле:
 - највисока концентрација на серумското железо за групата на експериментални животни TFe1;
 - највисоката концентрација на железо во серум била измерена за групата на експериментални животни PFe1 во споредба со контролата;
 - утврдена е највисока концентрација на цинк во серум за групата на експериментални животни TZn6 во споредба со контролата;
 - највисоката концентрација на цинк во серум била измерена за групата на експериментални животни PZn6 во споредба со контролата.

На крајот, кандидатката дава и еден генерален заклучок со кој укажува дека биофортификацијата, за разлика од обичната фортификација, се фокусира на внатрешно збогатување со микронутриенти во растителните делови кои се користат за храна додека растенијата се во фаза на раст, наместо додавање на нутриенти во храната кога таа се обработува. Агрономската биофортификација со цинк и железо доведува до подобрување на нутритивните карактеристики на пченицата и брашното, додека употребата на биофортифицираниот леб со железо и цинк играат значајна улога во исхраната на експерименталните стаорци и доведува до подобрување на испитуваните биохемиски индекси.

Во поглавјето ЛИТЕРАТУРА се наброени повеќе од 150 референци. Најголемиот број од нив се со нови датуми на издавање, а речиси сите се трудови од оригинална научна литература.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на анализата на докторската дисертација под наслов ВЛИЈАНИЕТО НА ХРАНА ДОБИЕНА СО ПОЧВЕНО-ФОЛИЈАРНА БИОФОРТИФИКАЦИЈА СО ЦИНК И ЖЕЛЕЗО ВРЗ ХЕМАТОПОЕЗАТА КАЈ БЕЛ ЛАБОРАТОРИСКИ СТАОРЕЦ, поднесена од м-р Марија Менкиноска, може да се заклучи дека таа успешно ги реализирала целите на дисертацијата, односно извршила соодветни испитувања со кои се помага во решавањето на проблемите

околу процесите за биофортификација на пченицата, а со тоа и намалување на здравствените проблеми предизвикани од недоволната количина на внесен цинк и железо во организмот. Повеќето проблеми со кои се сретнал кандидатот во текот на работата успешно ги разрешил и притоа применил соодветни експериментални модели и методи, како и теориски сознанија. Посебно значаен за оваа дисертација е фактот што кандидатката успеала успешно да спои агрономски, технолошки и биохемиско-физиолошки делови во една целина. Заклучоците се научно издржани и имаат значаен научен придонес. За ова говори и фактот што досега 2 труда со дел од резултатите од дисертацијата се објавени (еден во научно списание со импакт-фактор), а еден е подготвен за објавување.

Поради сето ова, членовите на Рецензентската комисија со задоволство му препорачуваат на Наставно-научниот совет на ПМФ во Скопје да ја прифати докторската дисертација под наслов **ВЛИЈАНИЕТО НА ХРАНА ДОБИЕНА СО ПОЧВЕНО-ФОЛИЈАРНА БИОФОРТИФИКАЦИЈА СО ЦИНК И ЖЕЛЕЗО ВРЗ ХЕМАТОПОЕЗАТА КАЈ БЕЛ ЛАБОРАТОРИСКИ СТАОРЕЦ**, поднесена од м-р Марија Менкиноска и да овозможи нејзина јавна одбрана.

Членови на Рецензентската комисија

1. Д-р Ицко Ѓоргоски, редовен професор на Природно-математичкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, с.р.
2. Д-р Ленка Цветановска, редовен професор на Природно-математичкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, с.р.
3. Д-р Митко Младенов, вонреден професор на Природно-математичкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, с.р.
4. Д-р Силвана Симиќ-Манасиевска, вонреден професор на Факултетот за земјоделски науки и храна, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, с.р.
5. Д-р Валентина Павлова, вонреден професор на Технолошко-техничкиот факултет при Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „КОМПАРАТИВНА СТУДИЈА ПОМЕЃУ ОРАЛНОТО ЗДРАВЈЕ И ПРИРОДНО ФЛУОРИРАНИТЕ ВОДИ ЗА ПИЕЊЕ ВО ОДРЕДЕНИ РЕГИОНИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“ ОД М-Р Д-Р ВЕСНА АМБАРКОВА, ПРИЈАВЕНА НА СТОМАТОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 18.03.2015 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р Весна Амбаркова со наслов „Компаративна студија помеѓу оралното здравје и природно флуорираните води за пиење во одредени региони на Република Македонија“, во состав: проф. д-р Марија Стевановиќ (претседател), проф. д-р Мира Јанкуловска (ментор), проф. д-р Домагој Главина (коментор), проф. д-р Ана Сотировска Ивковска (член) и проф. д-р Михаил Кочубовски (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Весна Амбаркова, со наслов „Компаративна студија помеѓу оралното здравје и природно флуорираните води за пиење во одредени региони на Република Македонија“, содржи 214 страници компјутерски обработен текст во фонт Georgia, со 1,5 проред и големина на букви 11, 206 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во 8 глави, вовед и заклучни согледувања. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **воведот** на трудот, изложени се предметот и целите на истражувањето, хипотезата, истражувачките прашања, теоретската рамка и методите на истражувањето. Кандидатката укажува на големата застапеност на денталниот кариес во нашата земја, на неговата корелација со концентрацијата на флуоридите во водата за пиење, во одредени региони, како и на можноста од појава на флуорозата на забите во зависност од концентрацијата на флуорот во водата. Истовремено, таа препорачува превентивни мерки и дејствување сè со цел намалување на инциденцата на денталниот кариес и појавата на флуороза.

Првата глава од докторската дисертација е насловена **ВОВЕД**. Во неа кандидатката укажува на фактот дека антикариесното дејство на флуорираната вода се должи, главно, на нејзиното присуство во усната шуплина пред таа да биде испиена. Но, вкупното количество на флуор што влегува во организмот и понатаму интензивно го предизвикува интересот на стоматолозите. Кандидатката, исто така, истакнува дека различните концентрации на флуор во водата за пиење битно влијаат врз појавата на денталниот кариес и предизвикале голем поттик за истражување на содржината на флуорот во водите за пиење во целиот свет. Во нашата земја, досега постоеја информации за некои области кои изобилуваат со флуор и кои го привлекоа интересот на

стоматолозите поради оштетувањето на забите од флуор-**dental fluorosis**. Кога станува збор за постоење на флуорирана вода, тогаш превенцијата на кариесот се постигнува на најприроден, ефикасен, безбеден, практичен, правилен и економичен начин, истакнува кандидатката. Горенаведеново јасно е докажано преку голем број клинички забелешки, лабораториски и епидемиолошки истражувања кои биле спроведени во текот на последните 60 години. Содржината на флуорот во водата за пиење е условена од повеќе фактори, како што се: присутноста и растворливоста на минерали кои содржат флуор, порозноста на карпите и почвите низ кои протекува водата, времето на престој, температурата, pH и присутноста на други елементи, како што се: калциум, алуминиум и железо, со кои флуорот може да формира комплексни соединенија. Количеството на флуоридите во водата за пиење е многу различно и зависи од геолошкиот состав на почвата, а понекогаш и од површинското загадување. Поради тоа, Светската здравствена организација за подрачјето на оралното здравје препорача истражување и изработка на карта за флуоридите во водата за пиење за секоја земја одделно. Исто така, во овој дел се истакнува дека прецизниот молекуларен и клеточен механизам на дејствувањето на флуоридите врз кариесот и флуорозата сè уште не е разјаснет. Влијанието на факторите, како што се: генетиката, средината, возраста, исхраната, полот и влијанието на лековите врз метаболозмот на флуорот (биолошката достапност, внесот и екскрецијата), сè уште е потребно да се доразјаснат.

Темелите на унифицирано прикажување на преваленцата и инциденцата на денталниот кариес кај детската популација ги поставила Светската здравствена организација (СЗО) уште во 1965 година, при што развила систем за мониторинг на состојбата на оралното здравје кај деца на 12 годишна возраст. Првата глобална мапа со податоци, претставена во 1969 година, покажала висока застапеност на денталниот кариес во развиените земји и генерално ниски вредности во земјите во развој. Во 1978 година, на Светскиот конгрес одржан во Алма Ата, за прв пат, се поставуваат основните цели за оралното здравје преку мото "Здравје за сите до 2000 година", при што како приоритет е зацртано, вредноста на КЕП индексот кај 12 годишните деца да изнесува 3. Исто така, во ова поглавје кандидатката се осврнува на причините за настанување на кариесот.

Втората глава од докторската дисертација е насловена ЛИТЕРАТУРЕН ПРЕГЛЕД. Во неа се анализирани својствата на флуорот и на неговите соединенија, како и на нивната распространетост во почвата, воздухот, прехранбените производи од растително и животинско потекло, зготвените и индустриски произведените прехранбени производи, пијалаци и во површинските и подземните води. Во еден дел од ова поглавје, опишано е водоснабдувањето во вардарскиот, источниот и југоисточниот регион на Република Македонија. Кандидатката дава објаснување за вкупниот внес на флуорот и неговите соединенија кои се внесуваат во нашиот организам преку водата за пиење, воздухот, пијалациите, прехранбените производи и содржината на флуоридите во производите за одржување на оралната хигиена (забни пасти, водичка за испирање на забите, гелови). Во овој дел, кандидатката ја прикажува широко применетата формула за пресметување на "оптималното" количество на флуоридите во водата за пиење од разни климатски подрачја, добиена врз основа на средната максимална температура, формулирана од страна на Galagan DJ и Vermillion JR во 1957 година. Прикажано е

влијанието на некои од климатските фактори на количеството на внесените флуориди, како што се температурата на воздухот, врнежите и релјефот. Во ова поглавје, кандидатката дава табела со просечна, месечна и годишна, максимална температура на воздухот во 11 хидрометеоролошки станици, превземена од Управата за хидрометеоролошки работи, врз основа на која кандидатката ги пресметала оптималните концентрации на флуор во водите за градовите каде што се лоцирани хидрометеоролошките станици. Кандидатката, говори и за фармакокинетиката на флуорот и на неговите соединенија, неговата апсорпција, дистрибуција и излучување, токсикологијата на флуорот и на неговите соединенија (акутно и хронично труење), како и поврзаноста на флуорот и кариесот. Во понатамошниот дел од ова поглавје, кандидатката, се осврнува на флуоризацијата и истакнува дека освен во подрачјата со високи концентрации на флуориди, како што се ендемските подрачја во Танзанија, Кенија, Индија, Кина, вкупниот внес на флуоридите кај човекот е, главно, низок, поради што флуоридите се додаваат вештачки. Тоа се прави со ендеген пристап преку флуорирање на водата за пиење, готварската сол, млекото, употребата на таблети со флуор или со топикална примена (премачкување на забите со флуоридни препарати, употреба на забни пасти со флуор). М-р Амбаркова ја прикажува историјата на флуоризацијата и првите проекти со флуороизацијата спроведени во САД и Канада. Исто така, во ова глава, таа дава приказ на упатствата на СЗО и на Европската унија за флуорот во водата. СЗО ги испитува сите податоци, како епидемиолошките податоци за флуорозата, преваленцијата на кариесот и климатските услови, што резултира во издавање на повеќе упатства, сè со цел да се обезбеди подеднакво како антикариесното дејство на флуорот, така и минимализирањето на опасноста од флуороза. На крајот од ова поглавје, кандидатката ги прикажува геолошките карти на населените места каде што утврдил оптимални и повисоки концентрации на водата за пиење. Концентрацијата на флуор зависи од геологијата на теренот, особено од типот на карпите. Како минерали кои содржат флуор особено се значајни: апатит, флуорапатит, флуорит, хорнбленда и биотит. Како резултат на трошењето на карпите кои содржат вакви елементи и инфилтрацијата на дождовите доаѓа до зголемување на концентрацијата на флуор во подземните води. Зголемената концентрација на флуор во површинските води може да биде резултат и на човековата активност во земјоделството, истакнува кандидатката.

Третата глава ги анализира целите на трудот, кои кандидатката ги поставува, земајќи ја предвид улогата на флуоридите врз денталното здравје поврзано со нивното системско дејствување, како и актуелноста на постеруптивната флуоридна експозиција и нивното континуирано присуство во биосистемот салива-дентален плак-емајл. Имајќи го предвид отсуството на целосна и прецизна флуоридна мапа за содржината на флуоридите во водата за пиење во Р. Македонија, си поставила за цел да добие сопствени резултати за:

- концентрацијата на флуоридите во водите за пиење во сите населени места со централно водоснабдување од југоисточниот, вардарскиот и источниот регион во Република Македонија за да се создаде една база на податоци;

- корелацијата меѓу концентрацијата на флуоридите во водата за пиење од населени места со највисока и најниска концентрација на флуориди во водата за пиење и вредностите на флуор изразени во ppmF на површинскиот слој од емајлот;

- географскиот појас во кој се наоѓаат природно флуорираните води;
- утврдување на бројот на жителите кои пијат природно флуорирани води за пиење во овие региони;
- утврдување на корелацијата меѓу содржината на флуорот во водата за пиење и КЕП индексот;
- утврдување на SiC индексот во сите испитувани групи на деца во трите региони;
- утврдување на бројот на жителите со зголемен ризик за ендемска флуороза и утврдување на корелацијата меѓу содржината на флуорот во водата за пиење и на ендемската флуороза.

Во **четвртата глава**, насловена како „Материјал и методи на истражувањето“, наведени се материјалот кој е земен за истражување и методологијата на изведување на поставените цели. За реализација на поставената цел беа спроведени стоматолошки прегледи кај 1.541 ученик, и тоа кај 301 ученик на 6-годишна возраст, 608 ученици на 12-годишна возраст и 632 ученика на 15-годишна возраст. Учениците на 6-годишна возраст од вардарскиот регион биле од основните училишта, и тоа од подрачното основно училиште „Тодор Јанев“ од село Мелница и с.Горно Јаболчиште, ОУ „Даме Груев“ од Градско со подрачното училиште во с. Виничани и ОУ „Св. Кирил и Методиј“ од Велес. Од југоисточниот регион биле опфатени учениците од прво одделение од ОУ „Сандо Масев“ од Струмица, заедно со подрачните училишта од селата Баница, Водоча и Добрејци, како и ОУ „Гоце Делчев“ од с.Вељуса. Учениците на 6-годишна возраст од источниот регион биле опфатени од ОУ „Ванчо Китанов“ од Пехчево, со подрачните училишта од селата Црник, Умлена и Робово, ОУ „Дедо Иљо Малешевски“, од Берово, заедно со подрачните училишта од селата Будинарци, Двориште, каде што наставата се одвивала во сите одделенија и од селата Смојмирово и Ратеве каде што наставата се одвивала од прво до четврто одделение. Од овој регион биле испитани и 6-годишните деца од ОУ „Никола Петров Русински“ од село Русиново.

Учениците од 12-годишна возраст кои биле опфатени во испитувањето биле од следниве основни училишта од источниот регион: ОУ „Методи Митевски Брицо“-Лозово, со подрачни училишта во селата Дорфулија, Цуземелци, Каратманово и Милено, ОУ „Кирил и Методиј“-Свети Николе, ОУ „Даме Груев“ од село Ерџелија со подрачни училишта во с. Пеширово (каде наставата се одвивала до четврто одделение) и подрачните училишта во селата Амзабегово, Кадрифаково и Мустафино (каде што наставата се одвивала само во прво одделение); ОУ „Св.Климент Охридски“ од Делчево со подрачните училишта во селата Разловци, Тработивиште и селото Град; подрачното основно училиште „Никола Карев“ од селото Парналија; ОУ „Гоце Делчев“ од Штип со подрачните основни училишта од приградската штипска населба Три Чешми и селото Шашаварлија; ОУ „Страшо Пинџур“ од Карбинци со подрачното училиште од село Крупиште; ОУ „Крсте П. Мисирков“ од селото Калаузлија, каде што наставата се изведува на турски наставен јазик и подрачното основно училиште „Никола Карев“ од село Парналија, кое што е дел од централното училиште во Радовиш.

Учениците од 15-годишна возраст од источниот регион биле од следните средни училишта: ДЕМУ „Коле Нехтенин“, СМУ „Сергеј Михајлов“, СУ „Димитар Мирасчиев“ (текстилно), од Штип, СОУ „Кочо Рацин“ од Свети Николе, СОУ „Ѓошо Викентиев“, СУ „Љупчо Сантов“ од Кочани и СУ „Методија Митевски Брицо“ од Делчево. Од Вардарскиот регион биле опфатени следните средни училишта: гимназијата „Кочо Рацин“, ОСУ „Јовче Тесличков“, ССОУ „Коле Неделковски“ и ССОУ „Димитрија Чуповски“ од Велес. Од југоисточниот регион во испитувањето биле опфатени учениците од прва година од СОУ „Никола Карев“.

Одредувањето на денталниот статус било извршено според Базичните критериуми за проценка на оралното здравје, Основните принципи, Светската здравствена организација од 1997 год.

За лабораториското испитување, кандидатката, се служела со земање примероци на вода од сите урбани и рурални населени места од југоисточниот, вардарскиот и од источниот регион на Република Македонија и ја детерминирал концентрацијата на флуорот во нив со електрохемиското (потенциометриското) одредување со јон-селективната електрода.

Во текот на периодот од 2003 до 2013 година, 147 примероци на вода биле обезбедени од повеќе рурални и урбани населени места од вардарскиот, југоисточниот и источниот регион на Република Македонија.

Во петтата глава, РЕЗУЛТАТИ, се забележува дека, според проценката на денталното здравје на испитаниците од 6 годишна возраст од сите три региони, резултатите кои ги добила кандидатката за состојбата на денталното здравје, укажуваат на постоење на статистички значајни разлики ($p < 0,001$) меѓу вредностите на кеп индексот кај испитаниците од урбана (4,92) и рурална средина (6,63), за млечната дентиција. Кај испитаниците на 12 и 15 годишна возраст од сите три региони не постои статистички значајна разлика меѓу вредностите на КЕП индексот кај учениците од урбана и рурална средина.

Флуороза од прв, втор и трет степен била опсервирана кај 49 деца кои од своето раѓање живеат во населени места со повисоки концентрации на флуор во водата за пиење. Осум од нив на возраст од шест години биле од Моноспитово и Градско, 34 од нив на 12-годишна возраст биле од следниве населени места: Моноспитово, Виничани и Градско и 7 деца на 15-годишна возраст биле од селото Виничани.

Во групата деца на возраст од 12 години, просечната концентрација на флуор во однос на степенот на флуороза се движи од $0,452 \pm 0,49$ во групата без флуороза, до $2,11 \pm 0,58$, во групата со слабо изразена флуороза.

Статистичката анализа на разликите во концентрацијата на флуорот во примероците на вода за пиење во однос на степенот на флуороза (за $p < 0,01$) се потврдиле како високо сигнификантна од страна на авторот. Сигнификантно повисоки концентрации на флуор во примероците од вода за пиење биле измерени во групата на деца кои ја конзумирале таа вода и имале слаб степен на флуороза.

Во групата деца на возраст од 15 години, просечната концентрација на флуор во однос на степенот на флуороза се движи од $0,3 \pm 0,2$ во групата без флуороза, до 2,145 во групата со слабо изразена флуороза.

Просечната концентрација на флуорот во емајловите примероци измерени со ЕДС (енергетско дисперзиониот спектрометар) покажале дека најниска просечна вредност била регистрирана во емајловите примероци земени од луѓе кои живеат во градот Скопје 1.400 ± 984.89 ppmF, додека највисока просечна вредност била измерена во емајловите примероци земени од луѓе кои живеат во населеното место Градско, со вредност од $6.966.67 \pm 3000.56$ ppmF. Испитуваната корелација меѓу концентрацијата на флуор во водата за пиење и вредноста во површинскиот слој од емајлот покажал дека меѓу овие две варијабли постои позитивна, статистички сигнификантна корелација со вредност на Pearson-овиот коефициент на корелација од $r=0,59$ и вредност на $p=0,034$.

Шестата глава, насловена како ДИСКУСИЈА, претставува споредување на добиените резултати во студијата, од страна на кандидатката, со резултатите од користената литература. Истовремено, м-р Амбаркова, истакнува дека во книгата од Светската здравствена организација, „Флуоридите и оралното здравје”, објавена во 1994 година, во препораките за идните истражувања се наведува дека треба да се изработат флуоридни карти за постојните водоснабдувачки системи. Во понатамошниот текст кандидатката наведува во кои држави во светот се изработени такви карти, ги опишува и ги наведува земјите на Европската унија, Ирска, Велика Британија, Шпанија и Полска, каде што флуоризацијата на водата и денес се спроведува.

М-р Амбаркова истакнува дека особено загрижува фактот, дека процентот на несанирани заби е многу висок (над 50%) кај 12-годишните деца од сите три региони. Несанирани заби се сретнуваат кај 37,44% од 15-годишните деца кои живеат во источниот регион, 44,09% од вардарскиот регион и 62,64% од југоисточниот регион. Несанираноста на забите од млечната дентиција кај 6 годишните деца изнесува 94,74% во југоисточниот регион, 82,24% во вардарскиот и 76,77% во источниот регион. Просечниот кеп индекс од 6,8 кај 6-годишните деца од источниот регион, кој се јавува кај децата од руралната средина, како и просечниот кеп индекс од 4,5 во урбаната средина, укажува на можноста дека децата од руралната средина немаат пристап до стоматолошките служби.

Во нашето поблиско опкружување, кандидатката истакнува дека вредностите на КЕП индексот кај 12 годишните деца се повисоки, па така, во Босна и Херцеговина изнесува 4,8, во Србија се движи меѓу 4,5 и 7,4, во Албанија 3,8, во Чешка 3,7, во Полска 3,2, а во Латвија 3,8. Во Словенија постоел пад на вредностите на КЕП индексот кај 12 годишни деца од 5,1 во 1987 година, на 1,8 во 1998 година. Анализите на трендот на распространетоста на кариесот и во други развиени земји во последните 40 години покажуваат сигнификантно намалени вредности.

Корелацијата меѓу вредноста на кеп индексот на млечните заби кај 6-годишни деца и концентрацијата на флуорот во водата во вардарскиот регион покажала дека меѓу овие две варијабли постоела негативна, односно индиректна корелација, која статистички не била значајна. Корелацијата меѓу вредноста на КЕП индексот на трајните заби на 12-

годишни деца и концентрацијата на флуорот во водата во вардарскиот регион била негативна и била статистички значајна, додека кај 15-годишните деца била негативна и статистички несигнификантна.

Корелациите меѓу вредноста на КЕП и кеп индексот на млечните и трајните заби кај 6-годишни деца и концентрацијата на флуорот во водата во источниот регион покажале дека меѓу овие две варијабли постојат негативни, односно индиректни корелации, кои статистички не биле значајни. Корелацијата меѓу вредноста на КЕП индексот на трајните заби на 12-годишни деца и концентрацијата на флуорот во водата во источниот регион била негативна и статистички, оваа корелација е незначајна ($p > 0,05$), додека истата кај 15-годишните деца од овој регион се потврди како високо сигнификантна, односно високо значајна ($p < 0,01$).

Испитувајќи ја корелацијата меѓу кеп и КЕП индексот на млечните и трајните заби и концентрацијата на флуорот во водата за пиење во југоисточниот регион, кандидатката покажува дека меѓу нив постојат негативни корелации, кои статистички не се значајни.

Анализирајќи ја корелацијата меѓу вредноста на КЕП индексот кај 12-годишните деца од југоисточниот регион и концентрацијата на флуорот во водата за пиење, таа утврдува дека меѓу овие две варијабли постои негативна, односно индиректна корелација со вредноста на коефициентот $R = -0,16$, за $p < 0,05$ и, статистички, оваа корелација е сигнификантна, односно значајна, додека истата кај 15-годишните деца е статистички незначајна.

Кандидатката, исто така, истакнува дека во минатото во Република Македонија постоеле три ендемски флуоротични подрачја (кумановски, велешки и прилепски регион), во кои спроведените истражувања од страна на Царчев и сор. во 1992 година утврдиле зависност меѓу флуорот во водата за пиење и фреквенцијата на кариес во ендемските подрачја и на други контролни населби. Од истражувањата на бројни домашни и странски автори е утврдено дека концентрацијата на флуоридите во водата за пиење од 0,8-1,5 mg/L може да доведе до редукција на забниот кариес и за повеќе од 60%. Поновите истражувања во Литванија укажале на пониски вредности на просечниот КЕП индекс 2.0 кај 12-годишни деца во подрачјата со високи вредности (1.7 ppm) на флуориди во водата за пиење, и повисоки вредности на просечен КЕП индекс од 3,5 во подрачјата со ниско ниво на флуориди од 0,2 ppmF.

Во метаанализата (York review) на постарите податоци од регистрирањето на флуорозата во области со 1 mg F/L, Treasure ET и сор., констатирано е дека 48% од испитуваните деца појавиле флуороза, додека 12,5% од нив имале естетски проблем. Обратно на тоа, во области со 0,1 mg F/L, преваленцијата на флуорозата е 15%, додека естетски проблем имале 6% од случаите со флуороза.

Понатаму, кандидатот ги наведува разните видови на показатели кои ја мерат тежината на флуорозата, како што се показателот воведен од Dean, индекс TF воведен од страна на Thylstrup & Fejerskov.

М-р Амбаркова смета дека во Р.Македонија постои несоодветен систем за следење и регистрирање на забниот кариес, чија статистика не е усогласена со онаа на Европската унија и СЗО, постојните законски обврски не се почитуваат и затоа не постојат релевантни статистички индикатори.

Денес многу земји во ЕУ не користат флуорирана вода за пиење. Кандидатката смета дека сознанијата добиени преку системот за мониторинг на здравјето, како и сознанијата добиени од целни и селективни студии покажале дека состојбата на оралното здравје, а особено состојбата на денталниот кариес, е сериозен здравствен проблем кај децата и адолесцентите во Република Македонија. Отсуството на навремени информации за правилна орална здравствена заштита и недостаток на ран пристап до стоматолошка заштита за децата кои имаат висок ризик од денталниот кариес придонесоа за сериозноста на овој здравствен проблем. Доброто орално здравје подразбира многу повеќе од здрави заби и како интегрален дел од општото здравје на населението претставува фундаментално социјално добро. Секое подобрување на оралното здравје не само што ќе го подобри квалитетот на животот, но, исто така, ќе придонесе за значително намалување на трошоците за здравствена заштита.

Кандидатката ја завршува дискусијата со надеж дека оваа студија ќе им помогне на властите кои донесуваат одлуки да се подобри оралното здравје преку проучување на несаканите причини кои довеле до ваквата состојба на оралното здравје во нашата држава и ќе дејствуваат во насока да се подобри состојбата и соодветно да се превенира и третира кариесот кај детската популација во Република Македонија.

Во **заклучните** согледувања, односно седмата глава, кандидатката смета дека според класификацијата на денталните и стоматолошките болести, која ја препорачува СЗО, интензитетот на кариесот кај 12-годишните деца од источниот и од вардарскиот регион бил умерен, додека КЕП-от од југоисточниот регион бил низок. Интензитетот на кариесот кај 15-годишните деца од источниот регион бил висок, кај 15-годишните од вардарскиот регион бил умерен, додека кај децата од истата возраст од југоисточниот регион бил низок.

Во ова испитување, кандидатката утврдува дека 54.218 жители или 2,68% од населението на Република Македонија пие вода со идеална концентрација на флуор во водата за пиење, додека 33.778 жители или 1,67% од населението пие вода со субоптимална концентрација (0.4-0.6 ppmF). Вода со недоволна концентрација на флуор (0.2-0.3 ppmF) пијат 99.506 жители или 4,92% . Најголемиот број од населението на нашата држава, 1.134.122 или 56,07%, пие вода со недостиг на флуор (< 0.2 ppmF).

Кандидатката флуорозата најчесто ја регистрирала кај децата на возраст од 12 години (2,34%), но во оваа група испитувани деца има најголем процент и на суспектни за флуороза (2,96%). Во своето испитување, просечниот кеп индекс кај 8-те на број 6-годишни деца кај кои авторот утврдил постоење на флуороза изнесувала 0,63 за млечната дентиција и 0,13 за трајната дентиција. Од 34 деца на 12-годишна возраст кај кои било утврдено присуство на дентална флуороза, 19 деца биле без присуство на кариес. Просечниот КЕП индекс кај оваа група на деца изнесувала 1,47. Од 7 деца на 15-годишна

возраст од Виничани, кај кои кандидатката утврдила постоење на флуороза, просечниот КЕП индекс изнесувал $2,29$, додека кај две деца не се забележало присуство на кариес.

Во групата деца на возраст од 12 години, просечната концентрација на флуор во водата во однос на степенот на флуороза се движи од $0,452 \pm 0,49$ во групата без флуороза до $2,11 \pm 0,58$, во групата со слабо изразена флуороза. Населени места каде што била утврдена оптимална концентрација на флуорот во водата за пиење се: селата Разловци, Тработивиште и Црник во околината на градот Делчево, селата Борисово, Габрово, Банско и Колешино во околината на градот Струмица, селата Неокази и Карпа во околината на градот Пробиштип, селото Амзабегово во околината на градот Свети Николе, селото Ратевево во околината на Берово, селото Караорман во околината на Штип и селото Каратманово во околината на населеното место Лозово.

Најмала просечна вредност на флуорот во емајлот е регистрирана кај примероците на заби земени од жители на град Скопје од $1400 \pm 984,89$ ppm, додека најголема просечна вредност на флуорот во емајлот е измерена во примероците на заби од жители на Градско, со вредност од $6966,67 \pm 3000,56$ ppm.

Осмата глава, насловена како ЛИТЕРАТУРА содржи 206 цитирани, актуелни трудови од странски и домашни автори, главно, од понов датум, кои ги обработуваат податоците од странска и домашна литература, кои се однесуваат на оралното здравје претставено преку КЕП индексот, книги, монографии, докторски дисертации трудови кои ја обработуваат корелацијата на концентрацијата на флуор во водата за пиење во однос на флуорозата и денталниот кариес.

Предмет на истражување

Главен предмет на истражувањето се кеп и КЕП индексот кај 6, 12 и 15 годишните деца од вардарскиот, источниот и Југоисточниот регион, концентрацијата на флуорот во водата за пиење од населените места каде што живеат децата, како и корелацијата помеѓу нив.

За остварување на основната цел поставени се седум работни задачи:

-концентрацијата на флуор во водите за пиење во сите населени места со централно водоснабдување од југоисточниот, вардарскиот и источниот регион во Република Македонија за да се создаде една база на податоци;

-одредување на корелацијата меѓу концентрацијата на флуор во водата за пиење од населени места со највисока и најниска концентрација на флуор во водата за пиење и вредностите на флуор изразени во ppmF на површинскиот слој од емајлот;

-утврдување на географскиот појас во кој се наоѓаат природно флуорирани води;

-утврдување на бројот на жителите кои пијат природно флуорирани води за пиење во овие региони;

-утврдување на корелацијата помеѓу содржината на флуорот во водата за пиење и КЕП индексот;

-утврдување на SiC индексот во сите испитувани групи на деца во трите региони;

-утврдување на бројот на жителите со зголемен ризик за ендемска флуороза и утврдување на корелацијата помеѓу содржината на флуорот во водата за пиење на ендемската флуороза;

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Податоците за концентрацијата на флуорот во водата за пиење треба постојано да се обновуваат, бидејќи со текот на времето многу работи се менуваат. Старите бунари се затвораат, а нови се отвораат, настануваат промени во средината, миграцијата од село во град придонесува за зголемување на градовите, индустриските простори се прошируваат, а настануваат и промени во животот на луѓето, во исхраната. Точноста и повторливоста на аналитичките методи за мерење на параметри во трагови, како што е флуорот во водата за пиење кои постоеле во минатото и денес не можат да се споредат.

Најновите епидемиолошки и статистички податоци говорат дека најфреквентни орални заболувања кои доведуваат до губење на забите и до нарушување на стоматогнатиот систем, односно до нарушувања на оралното здравје се кариесот и пародонталната болест. Тие претставуваат значаен индивидуален, но и општествен проблем. Поради тоа, многу е важно континуирано и веродостојно да се следи состојбата на оралното здравје во Република Македонија. Заради утврдување на показателите на состојбата на оралното здравје на национално ниво, многу е битна практичната примена на информатички и комуникациски технологии во процесот на собирање и обработка на здравствените податоци за оралното здравје, односно во стоматолошката здравствена заштита.

Краток опис на применетите методи

Во испитувањето била користена електрохемиската постапка на одредување на концентрацијата на флуоридите со јономертар (pH/ISE meter-Thermo-Orion) и јон-селективна електрода (Thermo Orion Ion Plus Fluoride Electrode).

За сите 1.541 испитаници на возраст од 6,12 и 15 години беа направени стандардни стоматолошки систематски прегледи со сонда и стоматолошко огледалце, кои беа нотирали во формуларите за проценка на оралното здравје од СЗО (WHO ORAL HEALTH ASSESSMENT FORM 1990). Проценката на интензитетот на забниот кариес бил направен според општоприфатениот Klein-Palmer-овиот индекс "КЕП", кој претставува збир на кариозни, пломбирани и екстрахирани заби.

Детерминирањето на флуоридите во емајловата супстанција се извршило со примена на скенинг електронскиот микроскоп (SEM- TESCAN, type VEGA TSS136 LS with EDSsensor) и EDS (енергетско дисперзационен спектрометар) на фирмата OXFORD INSTRUMENTS. Со енергетско дисперзациониот спектрометар се добива квалитативна микроанализа прикажана на дијаграм со врвови за одделни присутни елементи и семиквантитативна микроанализа на процентуалниот состав на присутните елементи.

За статистичка обработка на податоците добиени во текот на истражувањето беше направена база на податоци во статистичката програма SPSS 13,0 for Windows. Во текот на компјутерската анализа беа користени следниве статистички методологии:

- дистрибуција на фреквенции (апсолутна и релативна застапеност) за прикажување на категориските варијабли;
- дескриптивни методи за прикажување на квантитативните варијабли;
- за тестирање на значајноста на разликата меѓу одредени варијабли, беа користени непараметарски тестови за независни примероци (Pearson-Chi square test, Mann-Whitney U тест, Kruskal-Wallis ANOVA test);
- за одредување на корелацијата меѓу одредени варијабли беше користен Spearman Rank Order Correlation, a Linear Regression Analysis беше користена во предиктивните анализи;
- за ниво на сигнификантност, односно значајност, беше земена вредноста на $p < 0,05$.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Добиените резултати на кандидатката од ова истражување за просечниот КЕП индекс покажале дека кај 6-годишните деца од источниот регион изнесувал $5,65 \pm 3,68$ за млечната дентиција и $0,04 \pm 0,28$ за трајната дентиција. Просечниот КЕП индекс кај 6-годишните деца од југоисточниот регион изнесувал $5,29 \pm 4,30$ за млечната дентиција и $0,07 \pm 0,3$ за трајната дентиција, додека истиот кај 6-годишните деца од вардарскиот регион изнесувал $5,81 \pm 3,5$ за млечната дентиција и $0,17 \pm 0,5$ за трајната дентиција.

Кај децата од 12-годишна возраст од источниот регион, просечниот КЕП индекс изнесувал $3,46 \pm 2,9$, додека кај децата од вардарскиот регион, просечниот КЕП изнесувал $2,75 \pm 2,56$ и кај 12 годишните деца од југоисточниот регион, просечниот КЕП индекс изнесувал најмалку $1,94 \pm 2,49$.

Просечниот КЕП индекс кај децата од 15-годишна возраст од источниот регион изнесувал $5,77 \pm 4,02$, кај децата од вардарскиот регион изнесувал $4,98 \pm 3,51$ и кај 15 годишните деца од југоисточниот регион изнесувал $2,87 \pm 3,21$.

Сигнификантниот кариес индекс изнесувал 9,93 за млечната и 0,29 за трајната дентиција кај 6-годишните деца, 6,27 кај 12-годишните деца и 9,64 кај 15-годишните деца од сите три региони. Во вардарскиот регион, SiC индексот изнесува 9,63 кај 6-годишните деца за млечната дентиција, 5,64 кај 12-годишните деца и 8,93 кај 15-годишните деца. Во источниот регион SiC индексот изнесувал 9,90 за млечната дентиција кај 6-годишните деца, 6,77 кај 12-годишните деца и 10,22 кај 15-годишните деца. Во југоисточниот регион SiC индексот изнесувал 10,32 за млечната дентиција кај 6-годишните деца, 4,65 кај 12-годишните деца и 6,33 кај 15-годишните деца.

Процентуалната застапеност на децата без кариес изнесувала 15,82% за млечната дентиција кај 6-годишните деца, 25,41% кај 12-годишните деца и 11,90% кај 15-годишните деца од сите три региони. Во вардарскиот регион процентуалната застапеност на деца без кариес изнесувала 12,15% за млечната дентиција кај 6-годишните деца, 24,1% кај 12-годишните и 9,45% кај 15-годишните деца. Во источниот регион, процентуалната застапеност на деца без кариес изнесува 9,09% за млечната дентиција кај 6-годишните деца, 21,21% кај 12-годишните деца и 9,4% кај 15-годишните деца. Во југоисточниот регион, процентуалната застапеност на деца без кариес изнесува 17,89% за млечната дентиција кај 6-годишните деца, 37,98% кај 12-годишните деца и 26,67% кај 15-годишните

деца. Корелациите помеѓу вредноста на КЕП и кеп индексот на млечните и трајните заби кај 6-годишни деца, и концентрацијата на флуорот во водата во источниот, југоисточниот и вардарскиот регион покажале дека меѓу овие две варијабли постојат негативни, односно индиректни корелации, кои статистички не биле значајни.

Корелацијата помеѓу вредноста на КЕП индексот на трајните заби на 12-годишни деца, и концентрацијата на флуорот во водата во вардарскиот и југоисточниот регион била негативна и била статистички значајна, додека кај 15-годишните деца од наведените региони била негативна и статистички несигнификантна. Корелацијата помеѓу вредноста на КЕП индексот на трајните заби на 12-годишни деца и концентрацијата на флуорот во водата во источниот регион била негативна и статистички, оваа корелација е незначајна ($p > 0,05$), додека истата кај 15-годишните деца од овој регион се потврди како високо сигнификантна, односно високо значајна ($p < 0,01$).

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Весна Амбаркова, со наслов „Компаративна студија помеѓу оралното здравје и природно флуорираните води за пиење во одредени региони на Република Македонија“, претставува истражување во полето на медицинските науки и здравството, во подрачјето на стоматологијата и областа на истражување- превентивната стоматологија, како и детската стоматологија. Изработката на темата на оваа докторска дисертација даде свој научен придонес како темел за спроведување на епидемиолошка студија за најчестото заболување на забите, денталниот кариес и неговата корелација со содржината на флуор во водата за пиење на сите населени места од југоисточниот, вардарскиот и источниот регион во Република Македонија, создавајќи една база на податоци која ќе треба да се обновуваат во редовни временски интервали. Познавањето на концентрацијата на флуорот во водата за пиење во голема мера ќе им ја олесни работата на сите стоматолози кои работат во овие региони, преку олеснување при определувањето на индивидуалната оптимална доза на флуор, одбирајќи ја прикладната шема за дозирање на флуоридни таблети за деца и возрасни со висок ризик од кариес. Вниманието на регионалните детски стоматолози треба да биде насочено кон децата од области без флуор во водата.

Докторската дисертација на кандидатката м-р Весна Амбаркова, со наслов „Компаративна студија помеѓу оралното здравје и природно флуорираните води за пиење во одредени региони на Република Македонија“, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката пред одбраната на докторскиот труд ги објавила (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор), следниве рецензирани истражувачки трудови:

- [9]. Автор-и: Ambarkova V., Topitsoglou V., Iljovska S., Jankulovska M., Pavlevska M. „ Fluorine Content of Drinking Water in Relation to the Geological-Petrographical Formations From FYROM. “, објавен: *Balkan Journal of Stomatology* 2007; 11:163-166.
- [10]. Автор-и: Ambarkova V. Gorseta K. Jankolovska M. Glavina D. Ilija Škrinjarić „ Effect of the Fluoride Gels and Varnishes Comparing to CPP-ACP Complex on Human Enamel Demineralization/Remineralization “, објавен: *Acta Stomatol Croat* 2013;47(2):99-110.
- [11]. Автор-и: Ambarkova V, Gorseta K, Glavina D, Skrinjaric I. „ The effect of fluoridated dentifrice formulations on enamel remineralisation and microhardness after in vitro demineralization. “, објавен: 2011;45(3):159-165.
- [12]. Автор-и: Ambarkova V, Spasova V and Gothe RM. „ Experience and Prevalence of Dental Caries Among 15-year Old Adolescents in the Eastern Region of the Republic of Macedonia. “, објавен: *Journal of Dental Application*: 2014;1(4): 68-74.
- [13]. Автор-и: Ambarkova V. Andonovska V. „ Dental Caries Experience among primary school children in the Eastern Region of the Republic of Macedonia. “, објавен: *Oral Health & Dental Management OHDM*: 2014; 13 March (1): 514-520. (импакт фактор – 1.38).
- [14]. Автор-и: Ambarkova V, Apostolova D and Gothe RM. „ Dental Caries Experience among 5 Year Age Children from Two Municipalities Berovo and Pechcevo in the Eastern Region of the Republic of Macedonia. “, објавен: *Journal of Dental Application*: 2014; 1(4): 61-67.
- [15]. Автор-и: Ambarkova V, Jankulovska M, Arian D, Glavina D, Soleva A. „ Dental Caries Experience among Secondary School Children in the Vardar Region of the Republic of Macedonia. “, објавен: *Oral Health & Dental Management OHDM*: 2014, Sep; 13(3):805-10. (импакт фактор – 1.38).
- [16]. Автор-и: Ambarkova V., Gorseta K, Glavina D, Skrinjaric I. „ The role of different fluoridated dentifrice formulations in enamel remineralisation in vitro. “, објавен: *International Journal of Paediatric Dentistry*: 2011, 21 (Suppl 1) : 18. (импакт фактор – 1.54).

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главни научни придонеси на кандидатката се: утврдување на границите на оптималната концентрација на флуор во водата за пиење на Република Македонија, како и утврдување на географските зони на земјата кои располагаат со природно флуорирана вода; одредување на интензитетот на денталниот кариес кај децата од школска возраст на 6, 12 и 15 години од вардарскиот, источниот и југоисточниот регион; претставување на разликите во застапеноста на денталниот кариес во однос на полот, средината во која децата живеат (рурална/урбана средина), регионот и нивната етничка припадност; утврдување на СИК индексот и процентуалната застапеност на деца без кариес кај сите испитувани возрасни групи; укажува на процентуалната застапеност на популацијата која пие природно флуорирани води.; ги утврдува населените места каде се среќава дентална флуороза од благ степен и ја утврдува корелацијата која постои меѓу КЕП индексот и концентрацијата на флуорот во водата.

Подрачјето на примена и ограничувањата се: добиените резултати кои се однесуваат на концентрацијата на флуорот во водата за пиење, нудат можност за регионалните стоматолози при препишувањето на флуоридните препарати на соодветен начин преку проценување на индивидуалниот кариес ризик на секое дете, земајќи ја во

предвид и концентрацијата на флуор во водата за пиење кое детето ја пие. Кандидатката смета дека во Р. Македонија постои несоодветен систем за следење и регистрирање на забниот кариес, чија статистика не е усогласена со онаа на Европската унија и СЗО, постојните законски обврски не се почитуваат и затоа не постојат релевантни статистички индикатори.

Можните понатамошни истражувања се:

И покрај тоа што флуоридите се исцрпно истражувани, особено во последните 60 години, полето на истражување и понатаму е широко, главно кога истражувањето ќе треба да се спроведе низ призмата на современите барања за медицина заснована на докази. Определувањето на вкупното земено количество на флуор од секој можен извор е корисна и макотрпна работа. Корисна, затоа што ќе понуди знаење за превенција од флуорозата на забите и последиците од системското дејствување на флуоридите, а макотрпна, затоа што како едно посебно прашање бара многустран пристап, преку лабораториски, клинички и епидемиолошки истражувања. Идните истражувачи би можеле да ја испитуваат корелацијата помеѓу флуорот во водата за пиење и КЕП индексот во другите региони од нашата држава. Во иднина би можеле да се спроведат и лабораториски истражувања за определување на концентрацијата на флуорот кај разни видови прехранбени производи и пијалаци кои се користат од страна на локалното население.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката **м-р Весна Амбаркова** со наслов „Компаративна студија помеѓу оралното здравје и природно флуорираните води за пиење во одредени региони на Република Македонија“.

КОМИСИЈА

- 1. Проф. д-р Марија Стевановиќ, претседател с. р.**
- 2. Проф. д-р Мира Јанкуловска, ментор с. р.**
- 3. Проф. д-р Домагој Главина, коментор с. р.**
- 4. Проф. д-р Ана Сотировска Ивковска, член с. р.**
- 5. Проф. д-р Михаил Кочубовски, член с. р.**

R E V I E W

OF THE DOCTORAL DISSERTATION „COMPARATIVE STUDY BETWEEN THE ORAL HEALTH AND THE NATURAL FLUORINATED DRINKING WATER IN SOME REGIONS OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA“ FROM VESNA AMBARKOVA M.Sc.,REPORTED AT THE FACULTY OF DENTISTRY IN SKOPJE

The Teaching Council of the Faculty of Dentistry in Skopje at the meeting held on 18.03.2015 established Commission for assessment of the doctoral dissertation of the candidate, Vesna Ambarkova M.Sc. with the title „Comparative study between the oral health and the natural fluorinated drinking water in certain regions of the Republic of Macedonia", composed of: Professor Dr. Marija Stevanovic (Chairman), Professor Dr. Mira Jankulovska (Mentor), Professor Dr. Domagoj Glavina (Co-Mentor), Professor Dr. Ana Sotirovska Ivkovska (Member) and Professor Dr. Michael Kocubovski (Member).

The Commission in this composition carefully reviewed and evaluated the doctoral thesis and submit to the Teaching Council of the Faculty of Dentistry the following

REPORT

ANALYSIS OF THE DOCTORAL DISSERTATION

The doctoral thesis of the candidate Vesna Ambarkova M.Sc., entitled "Comparative study between the oral health and the natural fluorinated drinking water in some regions of the Republic of Macedonia", contains 214 pages computer processed text font Georgia, with 1.5 spacing and punctuation 11, 206 bibliographic units, including scientific papers, articles, books, national regulations, international laws and Internet resources.

The paper is structured into six chapters, introductions and conclusions. The sections are systematized in items and sub-items with headings and sub-headings, ensuring proper monitoring of the subject that is treated in the study.

In the introduction to the paper, the object and the purposes of the research, hypothesis, research questions, theoretical framework and research methods are exposed. The candidate indicates the great representation of the dental caries in our country, its correlation with the

concentration of fluoride in the drinking water in some regions, as well as the possibility of developing of dental fluorosis of the teeth depending on the concentration of fluoride in the water. At the same time, she recommended preventive measures and actions for reducing the incidence of the dental caries and the occurrence of dental fluorosis.

The first chapter of the thesis is titled INTRODUCTION. In the chapter introduction, the candidate indicates that the anti-caries effect of fluoridated water is due mainly to its presence in the oral cavity before it is drunk. But the total amount of fluoride that enters the body, continue to cause the intensive interest of the dentists. The author also points out that different concentrations of fluoride in the drinking water significantly affect the incidence of dental caries and caused a major boost to research the content of fluoride in the drinking water worldwide. So far, in our country there were information about some areas that are rich in fluorine and that attract the interest of dentists because of the fluoride damage to teeth- **dental fluorosis**. When we talk about the existence of water fluoridation, the prevention of caries is achieved in the most natural, efficient, safe, practical, regular and cost-effective manner, highlights the author. The above is clearly proven through numerous clinical observations, laboratory and epidemiological studies that were conducted over the last 60 years. The content of the fluoride in the drinking water is determined by several factors, such as: presence and solubility of minerals containing fluorine, porosity of the rocks and soils through which water flows, the retaining time, temperature, ph, and the presence of other elements, as: calcium, aluminum and iron, that fluorine may form complex compounds. The amount of fluoride in the drinking water is very different and depends on the geological composition of the soil, and sometimes from the surface contamination. Therefore, the World Health Organization in the area of oral health recommends research and preparation of maps for fluoride in the drinking water for each country. Also, in this section it is highlighted that the precise molecular and cellular mechanism of action of fluoride on caries and dental fluorosis is still not clarified. The influence of factors such as the genetics, the environment, the age, the diet, the sex and the impact of drugs on the metabolic fluorine (the biological availability, the intake and the excretion), still require clarification.

The foundations of a unified presentation of the prevalence and incidence of the dental caries of children population has been set by the World Health Organization (WHO) since 1965, when it developed a system for monitoring of the state of oral health in the case of 12 years old children. The first global map date, presented in 1969, showed high presence of the dental caries in the developed countries and generally low level in the developing countries. In 1978, the

World Congress held in Alma Ata, for the first time, set the basic goals for oral health by the slogan "Health for All by 2000", that is set out as a priority, the value of the DMF index to 12 year old children to be 3. Also, the author in this chapter addresses the reasons for development of dental caries.

The second chapter of the thesis is titled LITERATURE REVIEW . In this chapter, the author addresses the characteristics of fluorine and its compounds as well as their distribution in the soil, the air, the food products of plant and animal origin, cooked and industrially processed food products, in beverages and in surface and underground water. In one part of this chapter the water supply in the Vardar, Eastern and Southeast regions of the Republic of Macedonia is described. The author gives an explanation of the total intake of fluorine and its compounds, which are consumed into our body through the drinking water, the air, the beverages, the food and the fluoride content in products for the maintenance of the oral hygiene (tooth pastes, water for rinsing the teeth and gels).

In this section the author presents a widely applied formula for calculation of the "optimal" amount of fluoride in the drinking water from different climatic areas obtained on the basis of the average maximum temperature, formulated by Galagan DJ and Vermillion JR in 1957. The impact of some of the climate factors on the quantity of ingested fluoride was shown, such as the air temperature, the rainfall and the relief. The table with the average monthly and annual maximum temperature of the air in 11 meteorological stations was shown, taken from the National Hydro Meteorological Service of the Republic of Macedonia, based on which the author has calculated the optimal concentrations of fluoride in the waters in the cities where the hydro meteorological stations are located.

The pharmacokinetics of fluorine and its compounds, absorption, distribution and excretion, and toxicology of fluoride its compounds (acute and chronic poisoning) were shown and also the connection of fluorine and dental caries. In the following part of this chapter, the author addresses water fluoridation and says that except in areas with high concentrations of fluoride, such as endemic areas in Tanzania, Kenya, India, China, the total intake of fluoride in humans is generally low, for that reason the fluoride is added artificially. This is done by endogenous access by fluoridation of the drinking water, the salt, the milk, the use of tablets with fluorine or with a topical application (coating the teeth with fluoride agents, the use of dental pastes with fluorine). The author presents the history of fluoridation and the first fluoridation projects in the US and Canada. Also, the author outlines the guidelines of the WHO and the European Union for fluorine in the drinking water. WHO investigated all the relevant

data, such as epidemiological data of dental fluorosis, the prevalence of dental caries and the climate conditions that resulted in the issuance of more guidelines, in order to ensure equally and at the same time anti-caries effects of the fluoride and to minimize the risk of dental fluorosis. At the end of this chapter, the author shows the geological maps of the settlements where the optimum and higher concentrations of the drinking water were found. The concentration of fluoride depends on the geology of the field, especially the type of rocks. As minerals containing fluorine: apatite, fluorapatite, fluorite, hornblende and biotite were particularly significant. As a result of wearing the rocks containing these elements and infiltration of the rainfall, the concentration of fluoride in under groundwater is increased. The increased concentration of fluoride in the water may be a result of the human activity in the agriculture, highlights the author.

The third chapter analyses the aims of the paper that the author has set, having in consideration the role of fluorides regarding dental health, connected with their systematic acting, as well as the relevance of the post-eruptive fluoride exposition and their permanent presence in bio system saliva-dental plaque enamel. Having in mind the absence of complete and precise fluoride map on the contents of fluorides in the drinking water in the Republic of Macedonia, the author has set to obtain her own results for the following:

- Fluorine concentration the drinking waters of all inhabited locations with central water supply in the South-eastern, Vardar and Eastern regions in the Republic of Macedonia in order to create one database;
- Correlation between the concentration of fluoride in the drinking water from the settlements with the highest and the lowest concentration of fluoride in the drinking water and the values expressed as enamel fluorides level in ppmF on the surface layer of the enamel;
- Geographical area where naturally fluoridated waters can be found;
- Establishment of the number of inhabitants that drinks naturally fluoridated potable waters in these regions;
- Determining the correlation between concentration of fluorine in potable water and DMF indexes;
- Determining the SiC indexes in all examined groups of children in the three regions;
- Determining the number of people with an increased risk of endemic fluorosis and find out the correlation between the concentration of the fluorine in drinking water and the endemic fluorosis.

In the fourth chapter, titled as **MATERIALS AND METHODS OF RESEARCH**, the research material is listed as well as and the methodology of the performing objectives and goals. For the realization of this goals dental checkups of the 1541 pupils were conducted as following: 301 pupils of 6 years old, 608 pupils of 12 years old and 632 pupils of 15 years old. The six year old pupils from the Vardar region were from the local primary schools "Todor Janev" from the Melnica and Gorno Jabolciste villages, then primary school "Dame Gruev" from small town Gradsko, the local schools in the villages Vinichani and the primary school "Cyril and Methodius" from Veles. From the Southeast region, the pupils from the first grade of the primary school "Sando Masev" from Strumica, together with local schools from villages Banica, Vodocha and Dobrejci, and the school "Goce Delchev" from s.Veljusa were included. The pupils of 6 year of age from the Eastern region were covered by the primary school "Vanco Kitanov" from Pehcevo, with the local schools in the villages Crnik, Umlena and Robovo, the primary school "Dedo Iljo Maleševski" from Berovo, together with local schools in the villages Budinarci, Dvorište where teaching process were carried out in all grades, and in the villages Smojmirovo and Ratevo where classes took place from first to fourth grade. Also from this region six year old children from the primary school "Nikola Petrov Rusinski" from Rusinovo were examined.

The 12-years old pupils included in the survey were from the following primary schools in the Eastern region: the primary school "Metodi Mitevski Brico" from Lozovo with the regional primary schools from villages Dorfulija, Dzhuzemelci, Karatmanovo and Milino, the primary school "Cyril and Methodius" from St Nicholas, the primary school "Dame Gruev" from the Erdzhelija village with regional schools in the villages of Pesirovo (where classes took place up to fourth grade) and regional schools in the villages Amzabegovo, Kadrifakovo and Mustafino (where the classes took place only in first grade, "St. Kliment Ohridski" from Delčevo with local schools in Razlovci, Trabotivište and Grad villages, the Regional primary school "Nikola Karev" in Parnalija village, the primary school "Goce Delchev" from Stip with local primary schools in the suburban neighborhood of Stip town, "Tri Češmi" and Shashavarlija village, the primary school "Strasho Pindzur" from Karabinci village and the local school in the Krupiste village, the primary school "Krste P. Misirkov" from Kalauzlija village, where the classes are held in Turkish language and the local primary school "Nikola Karev" from village Parnalija, which is a part of the central school in Radovich.

The 15-years old high school students from the Eastern region were from the following high schools: Electro-Technical Secondary School "Kole Nehtenin", Music High School "Sergei

Mikhailov," Textile Secondary School "Dimitar Miraschiev" from city Štip, secondary municipal school "Koco Racin" from St. Nicholas, secondary schools "Gosho Vikentiev "and" Ljupco Santov " from city of Kočani and secondary school" Methodija Mitevski Brico" from Delcevo. The Vardar region covers the following high schools: High School "Koco Racin", High School "Jovce Tesličkov", Secondary vocational municipal schools "Kole Nedelkovski" and "Dimitri Čupovski" from Veles. The Southeast region includes the students from the first year of the high school "Nikola Karev".

The determination of dental status was performed in accordance with the Basic criteria for assessment of oral health, the Basic principles and the World Health Organization in 1997.

For the laboratory testing, the author, took water samples from all urban and rural settlements in the Southeast, Vardar and Eastern regions of the Republic of Macedonia and determined the concentration of fluorine in them by electrochemical (potenciometrical) measurement with ion-selective electrode. During the period from 2003 to 2013, 147 water samples were obtained from several rural and urban settlements in the Vardar, the Southeast and the Eastern regions of the country.

In the fifth chapter -RESULTS - it may be noticed that, according to the assessment of the dental health of the respondents from all the three regions of 6-years old children, the results that the author has achieved point to the occurrence of statistically significant differences ($p < 0.001$), between the values of DMF index at the respondents from urban (4.92) and rural area (6.63) for the primary dentition. At the respondents of 12 and 15 years old children from all the three regions, there aren't any statistically significant differences between the DMF index values at the students from urban and rural area.

A dental fluorosis of the first, second and third degree has been observed in the cases of 49 children that from their birth live in the settlements with higher concentrations of fluorine in the drinking water. Eight of them at the age of six were from Monospitovo and Gradsko villages, 34 of them at the age of 12- years old were from the following villages: Monospitovo, Viničani and Gradsko and 7 children at the age of 15 years old were from the Viničani village.

In the group of 12 years old children, the average concentration of fluorine in terms of the degree of fluorosis ranges from $0,452 \pm 0,49$ in the group without dental fluorosis, to $2,11 \pm 0,58$, in the group with poorly expressed dental fluorosis.

The statistical analysis of the differences in the concentration of fluorine in drinking water samples in relation to the degree of dental fluorosis (for $p < 0,01$) is proved to be highly

significant. Significantly higher concentrations of fluorine in drinking water samples were measured in the group of children who consumed that drinking water and have a weak degree of dental fluorosis.

In the group of 15 years old children, the average concentration of fluorine in drinking water samples in terms of the degree of dental fluorosis ranged from 0.3 ± 0.2 in the group without fluorosis, to 2.145 in the group with poorly expressed dental fluorosis.

The average concentration of fluorine in the enamel samples measured with EDS (Energy Dispersion Spectrometry) shows that the lowest average value has been registered in the enamel samples from the people living in the city of Skopje 1400 ± 984.89 ppmF, while the highest average value has been measured in the samples from the people living in the small city Gradsko, with a value of 6966.67 ± 3000.56 ppmF.. The examined correlation between the concentration of fluorine in the drinking water and the value of the surface layer of the enamel indicated that the correlation between these two variables is positive and statistically significant correlation with the value of the Pearson-Conn's correlation coefficient of $r = 0.59$ and the value of $p = 0.034$.

In the sixth chapter -DISCUSSION- the author says that in the book of the World Health Organization "Fluoride and Oral Health," published in 1994, in the recommendations for future research was said that fluoride maps for the existing water supply systems have to be made. In the further text the author states in which countries in the world such maps exist and describes them. She also listed the EU countries like Ireland, Great Britain, Spain and Poland, where of the water fluoridation is implemented today.

Additionally the discussion contains presented analyzes and comments on the results compared with the findings of the authors that are quoted in the literature.

The author points out that particularly concerns about the fact that the percentage of untreated teeth was very high (over 50%) in the cases of 12-year old children from all three regions. Untreated teeth were present in 37.44% of 15 years old children that live in the Eastern region, 44.09% of the Vardar region and 62.64% of the Southeast region. Untreated primary teeth of the six years old children was 94.74% in the Southeast, 82.24% in the Vardar and 76.77% in the Eastern region. The average DMF index of 6.8 in the cases of six years old children from the Eastern region, which occurs in the group of the children from rural areas, and the average DMF index of 4.5 in the urban environment, suggests for the possibility that the children from the rural areas have no access to dental services.

In our close surroundings, the author points out that the values of DMF index in the cases of the 12 year old children are higher, so, in Bosnia and Herzegovina is 4.8, in Serbia is between 4.5 and 7.4, in Albania is 3.8, the Czech Republic 3.7, Poland 3.2 and 3.8 in Latvia. In Slovenia there is a decline in the value of EPC index in the cases of 12 year old children from 5.1 in 1987 to 1.8 in 1998. The analysis of the trend in the prevalence of caries in the other developed countries in the last 40 years shows significantly reduced values.

With the correlation between the value of dmf index of primary teeth in the cases of six-year-old children, and the concentration of fluoride in the water in the Vardar region author shows that between those two variables there is negative or indirect correlation, which has been not statistically significant. The correlation between the value of DMF index of permanent teeth of 12-year-old children and the concentration of fluoride in the water of the Vardar region was negative and was statistically significant, while in the cases of 15-year old children is negative and statistically insignificant.

The correlations between the value of dmf and DMF index of primary and permanent teeth of six year old children, and the concentration of the fluoride in the water of the Eastern region showed that between these two variables there are negative or indirect correlations, that were not statistically significant. The correlation between the value of DMF index of the permanent teeth in the case of 12 year old children, and the concentration of fluoride in the water in the Eastern region was negative and statistically this correlation is insignificant ($p > 0,05$), while this correlation in the cases of the 15 years old children from this region is proved as highly significant ($p < 0,01$).

Examining the correlation between dmf and DMF index of the primary and permanent teeth and the concentration of fluoride in the drinking water in the Southeast region, the author shows that between them there are negative correlations that statistically are insignificant.

Analyzing the correlation between the value of DMF index in the cases of 12 years old children from the Southeast region and the concentration of the fluoride in the drinking water, the author determined that between those two variables there was a negative or indirect correlation with the value of the coefficient $R = -0,16$, for $p < 0,05$ and statistically, this correlation was significant or important, while in the cases of 15 year old children the same correlation is statistically insignificant.

Also the author points out that in the past in the Republic of Macedonia there were three endemic areas of dental fluorosis (villages located in the surrounding of Kumanovo, Veles and

Prilep cities), in which the researches conducted by Carcev et al. in 1992 found the relationship between fluorine in the drinking water and caries frequency in the endemic areas and in the other control areas. The studies of the numerous domestic and foreign authors demonstrated that concentration of fluorine in the drinking water from 0,8-1,5 mg / L may lead to reduction of dental caries in more than 60%. The more recent research in Lithuania indicated on the lower values of average DMF index 2.0 for 12 year old children in the areas with higher values (1.7 ppm) of fluorine in the drinking water, and higher values of average DMF index of 3.5 in areas with low levels of fluorine in drinking water from 0.2 ppmF.

In the meta-analysis (York review) of the older data from the registration of dental fluorosis in areas with 1 mg F / L, Treasure ET et al., concluded that 48% of the examined children appeared fluorosis, while 12.5% of them had an aesthetic problem. On the contrary, in areas with 0.1 mg F / L, the prevalence of the fluorosis is 15%, while the aesthetic problem had 6% of the cases of dental fluorosis.

Furthermore, the author lists the various types of indicators that measure the weight of dental fluorosis, such as indicator introduced by Dean and TF index introduced by Thylstrup & Fejerskov.

The author believes that in the Republic of Macedonia there is an inadequate system for monitoring and registration of the dental caries, whose statistics does not comply with that of the European Union and WHO, existing legal obligations are not respected and therefore there are no relevant statistical indicators.

Today, many countries in the EU do not use fluoridated drinking water. The author believes that the information obtained through the monitoring system of oral health, as well as the knowledge obtained from the targeted and selective studies have shown that the state of oral health, especially the state of dental caries is a serious health problem among children and adolescents in the country. The lack of timely information on proper oral health care and the lack of early access to dental care for children who have a high risk of dental caries have contributed to the severity of this health problem. The good oral health means more than healthy teeth and as an integral part of the general health system of the population is a fundamental social good. Any improvement of oral health will not only improve the quality of life, but will also contribute to a significant reduction of the health care costs.

The author ends the discussion with the hope that this study will help decision-maker authorities to improve oral health by studying the unwanted reasons that led to this state of oral

health in our country, and to act to improve the situation and properly prevent and treat the dental caries among the population of children in the country.

In - CONCLUDING OBSERVATIONS - or **the seventh** chapter, the author believes that according to the classification of dental and dental diseases recommended by WHO, the intensity of caries in the cases of 12 year old children from the Eastern and Vardar region was moderate, while DMF score in the Southeast region was low. The intensity of the caries in the case of 15 year old children from the Eastern region was high, from the Vardar region was moderate, while the children of the same age from the Southeast region was low.

In this study, the author notes that 54.218 people or 2.68% of the population in the Republic of Macedonia drink water with ideal concentration of fluoride in the drinking water, while 33.778 people or 1.67% of the population drinks water with suboptimal concentrations (0.4-0.6 ppmF). Water with a low concentration of fluorine (0.2-0.3 ppmF) drinks 99 506 inhabitants or 4.92%. Most of the population of our country, 1,134,122 or 56.07%, drinks water with lack of fluorine (<0.2 ppmF).

The author usually has registered dental fluorosis in the cases of 12 years aged children (2.34%), but in this examined children group there are also the greatest percentage of suspected dental fluorosis (2.96%). In her research, the average DMF index in the eight cases of 6 years old children, in which the author has found the existence of dental fluorosis amounted to be (average dmf) 0.63 for primary dentition and (average DMF) 0.13 for the permanent dentition. In the 34 cases of 12 years aged children in which the presence of dental fluorosis was found, 19 children were without the presence of caries. The average DMF index in this group of children was 1.47. In the case of 7 children from 15 years of age from Vinichani village, in which cases the author has found the existence of dental fluorosis, the average DMF index was 2.29, while in the cases of two children there was no found presence of dental caries.

In the group of children aged 12 years, the average concentration of fluorine in the drinking water in terms of the degree of fluorosis ranges from 0,452ppmF $\pm$ 0,49 in the group without fluorosis to 2,11ppmF $\pm$ 0,58, in the group with slight fluorosis. The places where optimal concentration of fluorine in the drinking water was determined are: Razlovci villages, Trabotiviste and Crnik villages nearby Delčevo town, than Borisovo, Gabrovo, Bansko and Koleshino villages near Strumica city, Neokazi and Karpa villages nearby Probishtip town, Amzabegovo village nearby Sveti Nikole town, Ratevo village nearby Berovo town, Karaorman village nearby Stip town and Karatmanovo village near Lozovo settlement.

The lowest average value of fluorine in the enamel is registered in the samples of teeth taken from residents of the City of Skopje $1400 \pm 984,89$ ppmF, while the maximum average value of fluorine in the enamel is measured in the samples of teeth from residents of Gradsko town, with a value of $6966,67 \pm 3000,56$ ppmF.

The eighth chapter titled -LITERATURE-, contains 206 quoted recent works by foreign and domestic authors, mainly newly dated, that treated the data from foreign and domestic literature concerning oral health represented by DMF index, books, doctoral dissertations papers that examine the correlation to the concentration of fluorine in the drinking water compared to the dental fluorosis and the dental caries.

Scope of Research

The main object of the research was dmf and DMF index at 6, 12 and 15 year olds from Vardar, East and Southeast region, the concentration of fluorine in drinking water from places where children live, and the correlation between them.

To achieve the main goal, seven tasks were set:

- Determination of the fluorine concentration in drinking water of all settlements with central water supply in the South-eastern, Vardar and Eastern regions in the Republic of Macedonia in order to create one database;
- Determine the correlation between the concentration of fluoride in drinking water from settlements with the highest and lowest concentration of fluoride in drinking water and the values expressed as enamel fluorides level (ppmF) on the surface layer of the enamel;
- Determining the geographical area in which naturally fluoridated waters can be found;
- Establishment of the number of inhabitants drinking naturally fluoridated drinking waters in these regions;
- Determining the correlation between concentration of fluorine in drinking water and DMF indexes;
- Determining the SiC indexes in all examined groups of children in the three regions;
- Determining the number of people with an increased risk of endemic fluorosis and establish the correlation between the concentration of fluorine in drinking water and endemic fluorosis.

Data on the area in which the dissertation is executed

Data on the concentration of fluorine in drinking water should be constantly updated because over time many things have changed. Old wells are closed and new ones opened, resulting changes in the environment, migration from village to town contributes to increase of the cities, industrial areas have expanded that results in changes of people's lives and eating habits. The accuracy and repeatability of the analytical methods to measure trace parameters, such as fluorine in drinking water that existed in the past and today can not be compared.

Recent epidemiological and statistical data show that the most frequent oral diseases that lead to tooth loss and distortion of the oro-facial system, in other words disturbance of oral health, are dental caries and periodontal disease. They are an important individual, but also social problem. Therefore, it is very important to continuously and reliably monitor of the state of oral health in the country. In order to determine the indicators of the state of oral health at the national level, it is very important the practical application of information and communication technologies is very important in the process of collection and elaboration of the oral health data, in other words in dental health care.

Short description of the applied methods

In the survey the fluorine concentration in drinking water was measured by electrochemical method using a special ion-Analyser (pH/ISE meter- Thermo-Orion) with a special F-electrode (Thermo Orion Ion Plus Fluoride Electrode).

For all 1541 respondents aged 6.12 and 15 years were made standard dental check-ups with the probe and dental mirror, which were noted in the forms for oral health assessment issued by WHO (WHO ORAL HEALTH ASSESSMENT FORM 1990). The assessment of the intensity of dental caries was made by generally accepted Klein-Palmer index 'DMF', a set of dental caries, missing and filled teeth.

Determination of the fluorine in adamantane substance is committed by applying scanning electronic microscope (SEM- TESCAN, type VEGA TSS136 LS with EDS sensor) and EDS (Energy Dispersion Spectrometer) of the company OXFORD INSTRUMENTS. The qualitative microanalysis presented by a diagram with peaks for certain present elements and semi-quantitative microanalysis presenting the composition percentage of the present elements were obtained by the Energy Dispersion Spectrometry.

For statistical evaluation of the data obtained during the survey was a database in the statistical program SPSS 13,0 for Windows. During computer analysis the following statistical methodologies were used:

- distribution of frequencies (absolute and relative representation) to display categorical variables;

- descriptive methods to display the quantitative variables;

- For testing the significance of the differences between certain variables Non-Parametric Tests for independent samples (Pearson-Chi square test, Mann-Whitney U test, Kruskal-Wallis ANOVA test) were used;

- To determine the correlation between certain variables was used Spearman Rank Order Correlation, a Linear Regression Analysis was used in predictive analysis.

-the P value ≤ 0.05 was considered statistically significant.

A brief description of the research results

The results obtained by the author in this research showed that the average DMF index of the 6-year-olds from the East region was $5,65 \pm 3,68$ for primary dentition and $0,04 \pm 0,28$ for permanent dentition. Average DMF index in 6-year olds from the south-east region was $5,29 \pm 4,30$ for primary dentition and $0,07 \pm 0,3$ for the permanent dentition, while at the same in the 6-year old children from Vardar region was $5,81 \pm 3,5$ for the primary dentition and $0,17 \pm 0,5$ for the permanent dentition.

In the group of 12 years old children from the Eastern region, the average DMF index was $3,46 \pm 2,9$, while in the children from Vardar region, the average DMF was $2,75 \pm 2,56$ and in the 12 year old children from the Southeast region, average DMF index was with the lowermost value of $1,94 \pm 2,49$.

The average DMF index in 15-year old children from the East region was $5,77 \pm 4,02$, in the children from Vardar region was $4,98 \pm 3,51$ and in the 15 year old children from the Southeast region was $2,87 \pm 3,21$.

The significant caries index was 9.93 for primary and 0.29 for the permanent dentition in 6-year old children, 6.27 in the 12-year old children and 9.64 in 15-years old children from all three regions.

In the Vardar region SiC index was 9.63 in the 6-years old children for primary dentition, 5.64 in 12-years old children and 8.93 in 15-years old children. In the Eastern region SiC index was 9.90 for primary dentition of 6-years old children, 6.77 in 12-year old children and 10.22 in 15-years old children. In the Southeast region SiC index was 10.32 for primary dentition in the group of 6-years old children, 4.65 in 12-years old and 6.33 in the group of 15-years old children.

The proportions of children without caries was 15.82% for the primary dentition in the group of 6-year olds, 25.41% within 12 years old children and 11.90% in the group of 15-years old children from all three regions. In the Vardar region the percentage of children without caries was 12.15% for primary dentition in the group of 6-years old children, 24.71% in the group of 12-years and 9.4 % in the group of 15- years old children. In the Eastern region percentage of children without caries was 9.09% for the primary dentition of 6-years old children, 21.21% in the group of 12 years old children and 9.4% among 15-years old children. In Southeast region the percentage of children without caries was 17.89% for the primary dentition of 6-years old, 37.98% for 12 years old children and 26.67% in the group of 15-years old children.

The correlations between the value of dmf and DMF of primary and permanent teeth of 6-year-old children, and the concentration of fluorine in the drinking water in the East, Southeast and Vardar regions have shown that between these two variables there was negative or indirect correlations that were statistically insignificant.

The correlation between the value of KEP index of permanent teeth of 12-year-olds, and the concentration of fluoride in water in Vardar and Southeast was negative and was statistically significant, while the 15-year-old children of these regions was negative and statistically insignificant. The correlation between the value of KEP index of permanent teeth of 12-year-olds, and the concentration of fluoride in the water in the East region was negative and statistically insignificant correlation ($p > 0,05$), while the same in 15-year olds from the region proved to be highly significant ($p < 0,01$).

ASSESSMENT OF DOCTORAL DISSERTATION

The doctoral thesis of the candidate Vesna Ambarkova M.Sc. titled „Comparative study between oral health and natural fluorinated drinking water in some regions of the Republic of Macedonia“, shows a research in the field of medical sciences and health, in the domain of dentistry and the area of research - preventive dentistry, as well as pediatric dentistry. The preparation of the topic of this doctoral dissertation make a scientific contribution as a foundation for the implementation of an epidemiological study of the most common diseases of the teeth, dental caries and its correlation with the content of fluorine in drinking water to all settlements in the Southeast, Vardar and East region of the Republic Macedonia, creating a database that will need to be updated at regular intervals.

Knowing the concentration of fluoride in drinking water will greatly facilitate the work of all dentists who work in these regions by helping in the process of prescribing the individual optimal dose of fluorine, choosing the appropriate pattern of dosage of fluoride tablets for children and adults with dental caries of high risk. The attention of the regional children's dentists should be directed towards children from areas without fluoride in the water.

The doctoral dissertation of the candidate Vesna Ambarkova M.Sc., titled,, Comparative study between oral health and natural fluorinated drinking water in some regions of the Republic of Macedonia ", in the opinion of the Commission assessment, fulfills the basic requirements and standards for preparation of doctoral labor.

Fulfillment of legal requirements for the DEFENSE OF Doctoral Dissertation

Candidates before the defense of the doctoral dissertation published (as first author, in international scientific journals or a paper in a journal with impact factor), the following peer-reviewed research papers:

- [17]. Author's: Ambarkova V., Topitsoglou V., Iljovska S., Jankulovska M., Pavlevska M „ Fluorine Content of Drinking Water in Relation to the Geological-Petrographical Formations From FYROM. “, published in: Balkan Journal of Stomatology 2007; 11:163-166;**
- [18]. Author's : Ambarkova V. Gorseta K. Jankolovska M. Glavina D. Ilija Škrinjarić „ Effect of the Fluoride Gels and Varnishes Comparing to CPP-ACP Complex on Human Enamel Demineralization/Remineralization “, published in: Acta Stomatol Croat 2013;47(2):99-110;**

- [19]. Author's : Ambarkova V, Gorseta K, Glavina D, Skrinjaric I. „ The effect of fluoridated dentifrice formulations on enamel remineralisation and microhardness after in vitro demineralization. “, published in: 2011;45(3):159-165;
- [20]. Author's : Ambarkova V, Spasova V and Gothe RM. „ Experience and Prevalence of Dental Caries Among 15-year Old Adolescents in the Eastern Region of the Republic of Macedonia. “, published in: Journal of Dental Application: 2014;1(4): 68-74;
- [21]. Author's : Ambarkova V. Andonovska V. „ Dental Caries Experience among primary school children in the Eastern Region of the Republic of Macedonia. “, published in: Oral Health & Dental Management OHDM: 2014; 13 March (1): 514-520; (impact factor – 1.38)
- [22]. Author's : Ambarkova V, Apostolova D and Gothe RM. „ Dental Caries Experience among 5 Year Age Children from Two Municipalities Berovo and Pechcevo in the Eastern Region of the Republic of Macedonia. “, published in: Journal of Dental Application: 2014; 1(4): 61-67;
- [23]. Author's: Ambarkova V, Jankulovska M, Arian D, Glavina D, Soleva A. „ Dental Caries Experience among Secondary School Children in the Vardar Region of the Republic of Macedonia. “, published in: Oral Health & Dental Management OHDM: 2014, Sep; 13(3):805-10. (impact factor – 1.38)
- [24]. Author's: Ambarkova V., Gorseta K, Glavina D, Skrinjaric I. „ The role of different fluoridated dentifrice formulations in enamel remineralisation in vitro. “, published in: International Journal of Paediatric Dentistry: 2011, 21 (Suppl 1) : 18; (impact factor – 1.54)

CONCLUSION AND PROPOSAL

The main scientific contributions of the candidate are: determining the boundaries of the optimal concentration of fluorine in the drinking water of the Republic of Macedonia, as well as determining the geographical areas of the country that have naturally fluoridated drinking water; determination of the intensity of dental caries in children of school age of 6, 12 and 15 years of the Vardar, East and Southeast regions; presents the differences in the presence of dental caries in terms of gender, the environment in which children live (rural/urban), region and ethnicity; determines the SIC index and percentage of children without caries in all age groups studied; indicates the percentage of the population naturally

fluorinated drinking water; determines settlements where dental fluorosis of mild degree was found; and determines that there is a correlation between DMF index and concentration of fluorine in the drinking water.

The area of application and limitations are: the results concerning the concentration of fluorine in drinking water, offer the possibility of regional dentists in prescribing fluoride preparations adequately by assessing the individual caries risk of each child, taking into account the concentration of fluorine in drinking water, which a child drinks. The author believes that in Macedonia there is an inadequate system for monitoring and recording of dental caries, whose statistics are aligned with that of the European Union and WHO, existing legal obligations are not respected and therefore there is no relevant statistical indicators.

Possible further research:

Although fluoride is widely explored, especially in the last 60 years, the field of research is still widespread, mainly when the survey should be conducted through the prism of modern requirements for evidence based medicine. The determination of the total amount of fluorine taken from every possible source is useful and hard work: useful, because it will offer knowledge about prevention of dental fluorosis and consequences of the systematic action of fluorine; and hard, because as a separate issue requires multifaceted approach, through laboratory, clinical and epidemiological research.

Future research could examine the correlation between fluorine in drinking water and DMF index in other regions of our country. Laboratory research to determine the concentration of fluorine in various types of foods and beverages that are used by the local population could be implemented in the future.

Given the above, the Commission proposes to the Teaching Council of the Faculty of Dentistry to accept a positive assessment and schedule a defense of the doctoral dissertation of the candidate Vesna Ambarkova M.Sc, titled "Comparative study between oral health and natural fluorinated drinking water from certain regions of the Republic of Macedonia."

REVIEWERS COMMISSION

1. Prof.dr. Marija Stevanovic (President of the commission)
2. Prof.dr. Mira Jankulovska (Mentor)
3. Prof.dr. Domagoj Glavina (Co-Mentor)
4. Prof.dr. Ana Sotirovska Ivkowska (Member)
5. Mihail Kocubovski (Member)

ПРЕГЛЕД

На теми за изработка на магистерски труд прифатени од

Наставно-нучниот совет на Стоматолошки факултет во Скопје

на седницата одржана на 23. 04. 2015 година

Кандидат	Тема	Ментор
Д-р Блерим Муслиу	Наслов на прифатени теми на македонски јазик: Проценка на терапевтските протоколи кај пациентите со хемофилија при орално-хируршките интервенции . Наслов на прифатени теми на англиски јазик: Therapeutic protocol assessment of the patients with hemophilia in oral-surgery interventions.	Проф. д-р Даница Поповиќ Моневска

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА НА ГРУПА ПРЕДМЕТИ ВО ОБЛАСТА - ПРОЕКТИРАЊЕ НА МЕБЕЛ И ЕНТЕРИЕР НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ДИЗАЈН И ТЕХНОЛОГИИ НА МЕБЕЛ И ЕНТЕРИЕР ВО СКОПЈЕ

Со Одлука број 0202-100/2-II-4 на Наставно - научниот совет на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер во Скопје, на II седница одржана на 4.3.2015 година, именувани сме за членови на Рецензентската комисија за оцена на пријавениот кандидат за избор на наставник во сите наставно - научни звања на група предмети во областа проектирање на мебел и ентериер, во состав: д-р Владимир Каранаков, вонреден професор на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер во Скопје, д-р Јасмина Хаџиева Алексијевска, редовен професор на Архитектонскиот факултет во Скопје, во пензија, д-р Виолета Ефремовска, редовен професор на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер во Скопје.

На конкурсот објавен на 18.2.2015 година во дневните весници „Нова Македонија“ и „Коха“, се пријави само кандидатката д-р Елена Никољски Паневски, доцент на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер во Скопје, за избор на наставник во сите наставно - научни звања на група предмети во областа проектирање на мебел и ентериер.

Врз основа на извршениот преглед на поднесената документација и другите чинители релевантни за избор на кандидатката, Комисијата го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Биографски податоци

Кандидатката Елена Никољски Паневски, д.и.а., е родена на 19.4.1969 година во Скопје. Основното образование го завршила во ОУ „Ј.Х.Песталоци“ во Скопје, а средното образование во гимназијата „Никола Карев“ во Скопје.

Студиите на Архитектонскиот факултет во Скопје ги започнала во 1986-87, а ги завршила во 1993 година. Во текот на последните две години од студиите кандидатката Елена Никољски Паневски, д.и.а., работела како архитектонски техничар во австриското биро „Маурер“ во времетраење од шест месеци.

Во студиската 2001 година се запишала на постдипломските студии на Архитектонскиот факултет во Скопје. Магистерскиот труд под наслов: „Дизајнирањето на мебел, ергономијата, технолошкиот развој и нивното влијание врз прогресивната

еволуција во проектирањето и дизајнирањето на кујните во станот“ го одбрала на 6.7.2006 година на Архитектонскиот факултет во Скопје. Магистерскиот труд го изработила под менторство на проф. д-р Иванка Кировска.

Нејзината докторска дисертација е насловена: „Интегралност кај недвижниот и движниот мебел, во македонската кука од XIX век и можности за континуитет“, а рецензијата за докторската дисертација, изготвена од Комисијата за нејзина оцена и одбрана, е објавена во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје бр.969 од 1.9.2009 година и е прифатена од Наставно - научниот совет на Шумарскиот факултет во Скопје на седницата одржана на 23.9.2009 година, со Одлука бр. 0201-72/VI-2,. Докторската дисертација ја изработила под менторство на проф. д-р Јасмина Хаџиева - Алексијевска.

Кандидатката м-р Елена Николски Паневски работела како архитект во неколку претпријатија (Маркони ДОО, Бујото&Мобиларте ДОО) за проектирање и производство на ентериери, мебел и опрема, како проектант на ентериери и мебел за индивидуални куќи, станови и јавни објекти. Од 1995 учествува на БИМАС со свои проекти, кои се следствено објавени во каталозите на Биеналето на македонската архитектура.

Како студент на постдипломските студии, кандидатката м-р Елена Николски Паневски била ангажирана, како демонстратор, во реализацијата на вежбите по предметите: индустриски дизајн и организација на простор, насока: проектирање и технологија на мебел и ентериер (ПТМЕ) на Шумарскиот факултет во Скопје, под раководство на проф. д-р Иванка Кировска. Вежбите се изведувани во учебната 2004/2005 и 2005/2006 година.

Во ноември 2006 година е избрана за асистент на Шумарскиот факултет во Скопје, на насоката проектирање на мебел и ентериер (Билтен бр. 905 од 16.10.2006). Од септември во учебната 2006/2007 година па се до април 2010, ја реализира наставата по следниве предмети: историја на уметноста, историја на уметноста низ стилови, конструктивни системи на градба, елементи во организација на простор, индустриски дизајн и организација на простор (само во 2009 година), под покровителство на доц. д-р Владимир Каранаков на Шумарскиот факултет во Скопје на насоката Проектирање на мебел и ентериер.

Од 15.09.2010 година, д-р Елена Николски Паневски е избрана во наставно - научното звање доцент, на наставната програма проектирање на мебел и ентериер, на предметните програми: елементи на проектирање мебел и ентериер, проектирање на мебел и ентериер, проектирање на мебел и градежна столарија, елементи на организација на простор, организација на простор, индустриски дизајн, перспектива, нацртна геометрија со техничко цртање. Во звањето доцент е избрана со Одлука бр. 0201-63/V-5, од 1.6.2010 година, од страна на Наставно - научниот совет на Шумарскиот факултет во Скопје, со примена од 15.9.2010 година.

Во наставниот процес редовно ги изведува предавањата, вежбите и теренската настава на додипломските и последипломските студии по предметите: историја на уметност, историја на уметност низ стилови, конструктивни системи во

обликување на просторот, елементи на организација на простор, организација на простор и индустриски дизајн, од додипломските студии, како и по предметите: развој на ентериерот од 20 век до денес и тенденции во дизајнот и детал во дизајнот од постдипломските студии на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер во Скопје.

Во својата кариера неколкупати е претседател на рецензентска комисија за учебник за средно образование, за II и III година градежно-геодетска струка – образовен профил: техничар дизајнер за внатрешна архитектура за учениците во средното стручно образование.

Учествувала во повеќе комисии на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер во Скопје, понатаму во неколку жири - комисии за оцена на Саемот за мебел во Скопје, како и во комисии на други институции.

Кандидатката м-р Елена Никољски Паневски успешно ги владее и ги користи следните светски јазици: германски јазик (средно), англиски јазик (добро), италијански јазик (добро). Кандидатката м-р Елена Никољски Паневски, користи одредени софтвери како што се: MSOffice (Word, Excel, Pover Point, Inter Net, Corel, Auto Cad, In Design, Photoshop).

2. Наставно - образовна дејност

Од изборот во звањето доцент, кандидатката д-р Елена Никољски Паневски со успех ја изведува наставно - образовната дејност на додипломските студии на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер во Скопје на студиските програми (механичка технологија на дрвото и проектирање и технологии на мебел и ентериер) каде што ја реализира наставата (предавања и вежби) по предметите: историја на уметноста, историја на уметноста низ стилови, конструктивни системи во обликување на просторот, елементи во организација на простор, организација на простор и предметот индустриски дизајн.

На постдипломските студии од областа проектирањето на мебел и ентериер, кандидатката ја реализира наставата по предметите: детал во дизајнот и развој на ентериерот од 20тиот век до денес и современи тенденции во дизајнот.

Во текот на својата работа како доцент, кандидатката д-р Елена Никољски-Паневски се изградила во извонреден педагог со широк дијапазон на афинитети кон наставата и наставно-образовниот процес на Факултетот. Нејзиниот капацитет особено се истакнува во работата со студентите, покажувајќи особен интерес кон развивањето на нивната критичка мисла за аналитичко размислување при совладувањето на знаењата. Темелна, методична и креативно предиспонирана за активно учество, развивање и унапредување на наставниот процес, таа постојано придонесува кон подобрувањето на

организацијата на наставата, внесувајќи притоа нови свежи идеи и конструктивно-практични начини за работа со студентите.

Од учебната 2013/2014 година со воведувањето на новите студиски програми за додипломските студии на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер (Инженерство на мебел и дрво и Дизајн на мебел и ентериер), кандидатката ги реализира новововедените предмети со предавања и вежби: стилови и декорација; композиција осветлување и бои; проектирање - основи; проектирање - реализација и предметот индустриски дизајн - современи движења.

На постдипломските студии од областа на дизајнот и технологиите на мебел и ентериер на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер, кандидатката ја реализира наставата по предметите: теорија на дизајн, структура на ентериерот, индустрискиот дизајн во современите ентериери, историја и критика на ентериерите, естетика и етика во проектирањето, домашни простори и култура на домување, урбана опрема, самоодржливи ентериери, ентериерите во филм, сценографија и фотографија, Социјална ергономија во дизајнот.

Наставата ја изведува на високо педагошко ниво, базирајќи се пред се на искуството од долгогодишната кариера во областа на ентериерите и дизајнот, како и богатата референца од реализирани објекти. Во наставата од големо значење и се и искуствата во научноистражувачката (12 труда објавени во релевантни меѓународни научни списанија) и бројните контакти кои ги имала со соработници од земјата и од странство. И покрај исклучително големиот обем на предмети и задолженија во наставата, кандидатката со совесност и чесност ја исполнува мисијата да се биде едукатор, професор, подготвувајќи ги студентите одговорно да навлезат во една дејност која се покажа како исклучително апликативна во нашата држава, стекнувајќи се со дипломата: дипломиран инженер по дизајн и технологии на мебел и ентериер.

Во периодот од изборот за доцент до денес, д-р Елена Никољски Паневски била ментор на 15 (петнаесет) дипломски труда и учествувала како член на комисија за оцена и одбрана на 18 (осумнаесет) дипломски труда. Во тековниот период станува ментор на два магистерски труда, и била член во две комисии за одбрана на магистерски трудови.

3. Научноистражувачка дејност

Од последниот избор, кандидатката д-р Елена Никољски Паневски, има изработено самостојно или како соработник со други автори и приложено за овој избор единаесет нови труда.

3.1. Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научни/стручни списанија

3.1.1. NIKOLJSKI PANEVSKI E., Stankievik Shumanska M., Zlateski G.: "Integration between design of build in and freestanding furniture in macedonian house from 19 century and possibility for continuity in contemporary furniture design", Scientific and Information Journal - Woodworking and Furniture Manufacturing, Issure of the Scientific Technical Union of Forestry and the University of Forestry - Sofia, 02/2010, pg. 30-35.

Основна цел на истражувањето е откривањето на степенот на интегралност на движниот и недвижниот мебел во македонската кука од XIX век, со акцент на можностите за континуитет на традиционалниот израз од историските во современите ентериери. Трудот накучо ги обработува податоците од терен за: движен мебел, недвижен мебел, а во последниот сегмент и можностите за континуитет на традицијата во современоста. Во првите два дела, анализата на мебелот е извршена од повеќе аспекти, како: типологии, атропоморфни истражувања, методи во техничката обработка, традиционални материјали за изведба, декорација и семантика кај движниот и недвижниот мебел.

3.1.2. Stankievik Shumanska M., Zlateski G., NIKOLJSKI PANEVSKI E.: "Raw material - factor for development of the wood industry in the R. of Macedonia", Scientific and Information Journal - Woodworking and Furniture Manufacturing, Issure of the Scientific Technical Union of Forestry and the University of Forestry - Sofia, 02/2010, pg. 25-29.

Во трудот е анализирана суровинската основа како еден од најважните фактори за развој на дрвноиндустриското производство во Република Македонија. Производството на дрвна маса како основна суровина за примарната преработка зависи од расположливиот шумски фонд на државата. Од анализите е констатирано дека сортиментната структура на можниот годишен сечив етат е релативно неповолна што претставува резултат на високото учество на огревно дрво и на дрвниот отпадок во шума.

3.1.3. Zlateski G., Stankievik Shumanska M., NIKOLJSKI PANEVSKI E.: "Determination of moisture content gradient for a 50,0 mm thick walnut plants in the conditions of vacuum drying", Scientific and Information Journal - Woodworking and Furniture Manufacturing, Issure of the Scientific Technical Union of Forestry and the University of Forestry - Sofia, 02/2010, pg. 21-24.

Во трудот се опфатени испитувања кои се однесуваат на вакуумското сушење во вештачки услови на пилански сортименти од ореово дрво. Од испитувањата се добиени резултати за режимот на сушење на пиланските сортименти од орев со дебелина од 50,0мм. Режимот е дефиниран со евидентирање на добиените податоци за влагата на дрвото, температурата на грејните тела и температурата на дрвото. Во трудот се прикажани оригинални научни резултати кои се однесуваат на градиентот на влага по дебелина од 50,0мм на сортименти од орев во услови на вакуумско сушење. Влагата во

површинските слоеви од дрвото изнесува 9,76%, а влагата во внатрешните слоеви на дрвото - 11,65%. Нивната разлика е всушност градиентот на влага кој изнесува 1,89%. Оваа вредност на градиентот на влага во целост ги задоволува барањата на финалната обработка за квалитетно суво дрво.

3.1.4. ELENA NIKOLJSKI PANEVSKI, Developing needs of children and spatial features for children's stay, Wood, design and technology Scientific, professional and Informational Journal of Wood Science, Design and Tehnology, Vol. 1, No.1, Skopje, 2012

Во трудот е направен обид за анализа на капацитетот и условите кои се потребни за успешно организирање на претшколските установи за деца. Се уидува дека квалитетот на организација зависи од добриот проект во кој ќе бидат имплементирани сите нормативи кои ќе значат добро функционално згрижување.

3.1.4. ELENA NIKOLJSKI PANEVSKI, Flexibility of floor composition and of dwelling space as a response to contemporary furniture market demands, Wood, design and tecnology, Scientific, professional and Informational Journal of Wood Science, Design and Tehnology, Vol. 1, No.1, Skopje, 2012

Трудот претставува обид за компаративна анализа на бројните можности кои ни ги овозможува флексибилниот проект за просторот на станот/живеалиштето. Со добра организација на санитарниот јазол и кујната останува флексибилно да се организираат останатите содржини каде голема улога игра и недвижниот или мебелот - преграда. Имплементацијата на прегради - мебел, недвижен мебел кој има функција да ги раздели функционално различните простори би можел да биде современ концепт на организација на станови, каде што секој корисник би можел да биде вклучен во крајниот резултат, проектот на станот.

3.1.5. ELENA NIKOLJSKI PANEVSKI, Vladimir Karanakov, Impact of ergonomics on the design of the workspace, Wood technology&Product design, International scientific conference, Proceedings Vol.1, Skopje 2013

Македонското искуство во примената на ергономијата, е дека ергономските принципи при проектирањето на работниот простор со цел постигнување на поголема продуктивност и ефикасност, се недоволни, недефинирани и приближни. Земајќи го предвид големото значење на оваа наука, која секогаш се базира на антропометријата на човековото тело од една страна, и проектантските мерки на мебелот и ентериерот од друга страна, таа денес е значајна алатка во рацете на дизајнерот на мебел. Крајната цел е да се добие квалитетен работен простор, во кој човечкиот фактор е многу важен. Преку подобро разбирање на параметрите на ергономијата, проектантот може да го подобри здравјето и сигурноста на работното место. Всушност, обврска и задача на секој проектант

е постојано да ги следи истражувањата од областа на ергономијата за да ги примени, да ги одржи и да ги подобри при проектирањето на мебел. Во трудот се опфатени најчестите ергономски проблеми, на одделни карактеристични работни места и можностите за нивно надминување.

3.1.6. ELENA NIKOLJSKI PANEVSKI, Vladimir Karanakov, Built in and freestanding furniture in a traditional macedonian house from the 19-th century, Wood technology& Product design International scientific conference Proceedings Vol.1, Skopje 2013

Македонското искуство во областа на ентериерот и дизајнот на мебел во 19 век бележи автентична линија на развој и континуитет. Двете области сукцесивно се развивале, тргнувајќи од богато структурираните, орнаментни примери на ентериери и мебел со македонски регионални или орнаментални корени. Развојната линија се продлабочува понатаму обединувајќи ги западноевропските и медитерански стилски обележја во архитектурата и нивната имплементација во препознатлив локален израз на ентериерот и мебелот. Преродбенскиот градежен ентузијазам бележи подем во првата декада на 19 век. Тој е воочлив на големиот број примери автентични објекти, ентериери и мебел, конструирани и изработени во целост од македонските градителски тајфи, чие име било надалеку познато по квалитет и во земјите кои се граничат со Македонија.

3.1.7. ELENA NIKOLJSKI PANEVSKI, Vladimir Karanakov, Portals and doors in traditional Ohrid architecture, Wood, design and technology Scientific, professional and Informational Journal of Wood Science, Design and Tehnology, Vol. 2, No.1, Skopje, 2013

Цел на истражувањето во овој труд е анализата на портите и вратите во македонската традиционална, профана и сакрална архитектура, преку примерот на Охридската традиционална архитектура. Во трудот се доаѓа до заклучок дека еластичната композиција на скелетната конструкција на градбите овозможила лесно вградување на вратите, нивно вклопување. Утврдено е дека постои поврзаност помеѓу формата, димензиите и пропорциите на вратите со вкупниот конструктивен систем. Од аспект на организацијата вратите биле надворешни и внатрешни, декорацијата била подеднакво застапена во сите зачувани објекти со културно-историјаска вредност од тој период. Надворешните врати најчесто биле двокрилни, а внатрешните се еднокрилни. При конструирање на вратите се применувал пропорцијскиот однос 1:2 и 9:4. Кај вратите е утврден ред на димензионално растење и опаѓање кај ширината и кај висината на вратите, со напомена дека врз димензиите на вратите најмногу влијаеле и димензиите на човековото тело (антропоморфност). Најчесто употребувана димензија кај вратите е 1A76. Вратите конструктивно се изработувани во дрвени рамки, а долната и горната страна им е порабена со хоризонтални греди. За декорирање на вратите главно биле употребувани неколку геометриски форми: правоаголник, квадрат, триаголник и трапез.

3.1.8. Vladimir Karanakov, ELENA NIKOLJSKI PANEVSKI, Analyses of the impact of tradition and traditional skills of production on the historical development of the scandinavian design, Wood, design and tecnology

Scientific, professional and Informational Journal of Wood Science, Design and Tehnology, Vol. 2, No.1, Skopje, 2013.

Во трудот е направен обид за анализа на влијанието од традицијата и тредиционалните вештини во производството и историјскиот развој на скандинавскиот дизајн. Скандинавските земји се еден успешен пример на вистинско транспонирање на традиционалните вредности во современоста. Како резултат на уникатното традиционално наследство, гео-политика, географија и природни ресурси и еден со векови негуван однос кон едноставноста, се причините за интернационалната афирмација на скандинавскиот дизајн на мебел и опрема за домување, современи - но секогаш во контекст на вековната традиција.

3.1.9. Vladimir Karanakov, ELENA NIKOLJSKI PANEVSKI, Aneta Micevska, Universal kitchen interior design Wood, design and tecnology, Scientific, professional and Informational Journal of Wood Science, Design and Tehnology, Vol. 1, No.1, Skopje, 2013.

Истражувањето ги опфаќа специфичните параметри при проектирањето на простори за лица со посебни потреби. Проектирањето врз принципите на универзалниот дизајн се карактеризира со специфики во поглед на коректни антропометриски и ергономски параметри. Тие денес, во современиот дизајн, се стандардизирани и применливи за секој простор кој треба да одговори на конкретните специфични барања.

3.1.10. Vladimir Karanakov, ELENA NIKOLJSKI PANEVSKI, Juzmeska Jovanka, Typological analysis of macedonian traditional house in Strushki Drimkol Region since late 19-th and early 20-th century, Wood technology&Product design, International scientific conference, Proceedings Vol.1, Skopje 2013

Извршено е тематско истражување на конструктивните и естетските вредности во традиционалната македонска архитектура, со цел утврдување на архитектонските категории вградени во сите народни градителски творби на македонско тло.

Истражувањето е спроведено на еден регион во југозападниот дел на Македонија, меѓутоа преку него се издвоени основните белези на народната архитектура карактеристична за ова поднебје. Подетално се анализирани оние вредности кои го диференцираат овој крај од останатите. Во истражувањето се вклучени повеќе методи преку кои е овозможено да се определат сите параметри употребени од страна на народниот градител.

Спроведеното истражување резултира со констатацијата дека народната архитектура изобилува со естетски вредности кои проникнуваат од секој вграден детал, а самиот народен мајстор со голема градителска вештина успеал тие вредности да ги презентира во вистинско светло.

3.1.11. ELENA NIKOLJSKI PANEVSKI, Semantics and significance of decoration on Macedonian traditional movable furniture from 19th century, Wood, design and technology, Scientific, professional and Informational Journal of Wood Science, Design and Tehnology, Vol. 3, No.1, Skopje, 2014

Симболичното декорирање на движниот и вградениот мебел, во македонската преродбена куќа од XIX век бил процес на експресија на внатрешниот, мисловниот свет со надворешниот животниот. Анализирајќи ја семантиката на декорацијата и потребата да се изрази себеси се согледува дека самоукиот мајстор тоа го правел преку исцртување, врежување или длабење, резбање на мебелот. Овие сознанија го појаснуваат процесот како свесна потреба кај народот за декорација на своето окружување. Преку кусата диференцијација помеѓу античкиот и христијанскиот контекст, како два модела на изразување на народот од ова поднебје во анализираниот период, се заклучува дека тие непобитно оставиле белези во сите форми на космолошки слики и претстави кај движниот и вградениот мебел во Македонија од XIX век.

3.1.12. Кандидатката д-р Елена Никољски Паневски била Ментор на магистерскиот труд „Анализа на хетерогените концепти при проектирање на простори за добра производна пракса и хумана биобанка,, , изработен од кандидатот Спироски Иво, 2014.

3.2. Трудovi со оригинални научни резултати,

објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир

3.2.1. Учество на научна конференција со реферат усна презентација, Built in and freestanding furniture in a traditional macedonian house from the 19-th century, Wood technology& Product design International scientific conference Proceedings Vol.1, Skopje 2013.

3.2.2. Учество на научна конференција со реферат презентација со постер, Impact of ergonomics on the design of the workspace, Wood technology&Product design, International scientific conference, Proceedings Vol.1, Skopje 2013.

3.2.3. Учество на научна конференција со реферат усмена презентација, Roglik Marija ELENA NIKOLJSKI PANEVSKI, Construction system in shaping and decorating a three – room apartment – adaptation of a two – room into a three room apartment, International

Scientific Conference “Development and modernization of production” Budva, Crna Gora, 2013, pg. 705 - 710.

3.2.4. Апстракт објавен во зборник на меѓународна конференција, Portals and doors in traditional Ohrid architecture, Innovations in wood industry and engeneering design, Fifth international scientific and technical conference, 15-17 November 2012, UF-TEFR Yundola, Bulgaria.

3.2.5. Апстракт објавен во зборник на меѓународна конференција, Typological analysis of Macedonian traditional nouse in Strushki drimkol - Vevcani region, Innovations in wood industry and engeneering design, Fifth international scientific and technical conference, 15-17 November 2012, UF-TEFR Yundola, Bulgaria.

Во Анексот 2, кој е составен дел на овој извештај, подетално се наведени сите референци и активности на кандидатката од наставно-образовната и научно - истражувачката дејност.

4. Стручно-апликативна дејност

4.1. Дејности од поширок интерес

Член на факултетски и други комисиии:

- д-р Елена Никољски Паневски била член на Комисијата за реализација на Конкурсот за запишување на студенти во учебната 2012/2013 година;
- д-р Елена Никољски Паневски е избрана за член на поткомисијата за самоевалуација на студиската програма механичка технологија на дрвото во периодот 2013/2017 година;
- во периодот 2010-2014 година, д-р Елена Никољски Паневски била член на Комисијата за јавни набавки на на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер во Скопје, а од 2011 година е член на Комисијата за јавни набавки на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер во Скопје;
- д-р Елена Никољски Паневски била ангажирана како надворешен соработник за стручна работа во Центарот за стручно образование и обука во Скопје за изготвување на наставна програма: практична настава од градежно - геодетска струка во 2012 година;
- д-р Елена Никољски Паневски била ангажирана како член на Центар за кариера на УКИМ, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер-Скопје, за организирање на практична настава на студентите во функција на нивно практично усовршување, Одлука бр. 0201-609/2-XII-9, од 10.12.2013;
- д-р Елена Никољски Паневски била ангажирана како член на жири комисија за оцена на експонати на Саем за мебел, Мебел 2013, Скопје;
- д-р Елена Никољски Паневски била ангажирана како член на жири комисија за оцена на експонати на Саем за мебел, Мебел 2014, Скопје;

- д-р Елена Николски Паневски била ангажирана како претседател на Рецензентска комисија за учебник за средно образование „Развој на архитектурата и уметноста“ за III година градежно-геодетска струка – образовен профил: техничар дизајнер за внатрешна архитектура за учениците во средното стручно образование;
- д-р Елена Николски Паневски била ангажирана како Претседател на Рецензентска комисија при Министерството за образование и наука - Биро за развој на образование на РМ, за предметот: РАЗВОЈ НА АРХИТЕКТУРАТА, за II година, Градежно-геодетска струка, образовен профил, архитектонски техничар;
- д-р Елена Николски Паневски била ангажирана како член на Рецензентска комисија за оцена на пријавениот кандидат д-р К.Деспот, пријавен на конкурсот за избор во сите наставно-научни звања на групата наставна програма - проектирање мебел и ентериер- Скопје. Одлука бр. 0201-431/2-XI-4, од 10.12.2012;
- д-р Елена Николски Паневски била ангажирана како член на комисија за спроведување на уписите во прва година на прв циклус студии на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер- Скопје, Одлука бр. 0201-260/2-V-7, од 27.5.2014.
- д-р Елена Николски Паневски била ангажирана како член на иницијативен одбор за меѓународна научна конференција, на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер во Скопје, Одлука бр. 0201-225/2-V-8, од 12.6.2012;
- д-р Елена Николски Паневски била ангажирана како член на Комисија за комисијско полагање, на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер во Скопје, Одлука бр. 02-181/1, од 25.3.2014;
- д-р Елена Николски Паневски била ангажирана како раководител на Катедрата за проектирање на мебел и ентериер, на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер во Скопје, Одлука бр. 02-543/1, од 05.12.2014;
- д-р Елена Николски Паневски изработила изведбен проект за внатрешна архитектура на Деканатот на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер во Скопје, Универзитет „Св.Кирил и Методиј“ - Скопје, јуни 2010 година;
- д-р Елена Николски Паневски изработила изведбен проект за графички дизајн на знак и корпоративен маркетинг на образовната институција Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер во Скопје, Универзитет „Св.Кирил и Методиј“ - Скопје, јуни 2010 година;
- д-р Елена Николски Паневски изработила изведбен проект за графички дизајн на знак и корпоративен маркетинг на претпријатието „Дизајн фантазија“ претпријатие за производство и опремување со мебел, 2011 година;
- д-р Елена Николски Паневски изработила изведбен проект за внатрешна архитектура на трисобен стан „Сем.АХ“, во Скопје реализиран 2012 година.

5. Стручно-уметничка дејност

Кандидатката д-р Елена Николски Паневски била автор на прилози „Дизајн Фантазија ентериери“, во „Порта“ списание за архитектура и градежништво, 2011-2012 година.
како и автор на емисијата за внатрешна архитектура „Ентериери во 6-тиот ден“ на ТВ Телма од 2010 до 2011 година.

6. Оценка за самоевалуација

Кандидатката д-р Елена Николски Паневски за периодот 2010-2013 година доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер во Скопје.

7. Заклучок и предлог

Сумирајќи го изнесеното, а врз основа на увидот во приложената документација од страна на кандидатката д-р Елена Никољски Паневски, нејзиниот интерес за постојано усовршување во наставно-образовната и научно истражувачката работа, како и искажаната способност за тимска работа, Рецензентската комисија смета дека таа во целост ги исполнува критериумите утврдени согласно со Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. От тука, Рецензентската комисија, до Наставно - научниот совет на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер во Скопје, го поднесува следниов

ПРЕДЛОГ

Покрај стекнатите бодови, по основа на сите дејности – 478,478 (од кои: НО=145,578, НИ=46,9, СА=46 и СУ=240), кои го надминуваат пропишаниот минимум, Комисијата го нагласува широкото образование на кандидатката и посветеноста кон академската професија, како и интересот за научно истражувачка работа. Овој квалитет на кандидатката се надополнува со нејзиниот особен афинитет кон творење и на полето на стручната, стручно-уметничката и публицистичката дејност, што во целина ја издвојува како личност со висок интелектуален и творечки потенцијал, солидно позиционирана во пошироката стручна средина. Комисијата посебно ги истакува нејзините педагошки квалитети и посветеност кон унапредувањето на наставата по предметите по кои е избрана, и во таа смисла кон активности од поширок интерес на Факултетот.

Комисијата констатира дека кандидатката сериозно и темелно ги извршува сите свои обврски и ги исполнува сите услови предвидени со Законот за високото образование и со актите на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер во Скопје за избор во наставно - научното звање вонреден професор.

Ценејќи го претходно наведеното, Комисијата со особено задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер во Скопје, кандидатката доц. д-р Елена Никољски Паневски, согласно со член 132 од Законот за високото образование и член 12 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, да биде избрана во звањето вонреден професор во група предмети, во областа проектирање на мебел и ентериер.

Рецензентска комисија

1. Д-р Владимир Каранаков, вонреден професор на
Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер во Скопје, с.р.
2. Д-р Јасмина Хаџиева - Алексијевска, редовен професор
на Архитектонскиот факултет во Скопје, во пензија, с.р.
3. Д-р Виолета Ефремовска, редовен професор на
Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер во Скопје, с.р.

ОБРАЗЕЦ

**КОН ПРИЈАВАТА ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: Елена Александар Никољски Паневски (име, татково име и презиме)

Институција: Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер

Научна област: проектирање на мебел и ентериер

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ (НО)

Ред.б рој	Назив на активноста: предавања, вежби, консултации со студенти од избор во доцент до денес	Поени
1.	Учебна 2010/11 Историја на уметноста низ стилови (2+2), ПТМЕ, IV, одржување на предавања	1,2
2.	Учебна 2010/11 Историја на уметноста низ стилови (2+2), ПТМЕ, IV, одржување на вежби	0,9
3.	Учебна 2010/11 Историја на уметноста (2+2), III, МТД, одржување на предавања	1,2
4.	Учебна 2010/11 Историја на уметноста (2+2), III, МТД, одржување на вежби	0,9
5.	Учебна 2010/11 Конструктивни системи во обликување на простор (ШД603), (2+2), III, одржување на предавања	1,2
6.	Учебна 2010/11 Конструктивни системи во обликување на простор (ШД603), (2+2), III, одржување на вежби	0,9

7.	Учебна 2010/11 Елементи во организација на простор (4+3), IV, одржување на предавања	2,4
8.	Учебна 2010/11 Елементи во организација на простор (4+3), IV, одржување на вежби	1,35
9.	Учебна 2010/11 Организација на простор (4+3), V, одржување на предавања	2,4
10.	Учебна 2010/11 Организација на простор (4+3), V, одржување на вежби	1,35
11.	Учебна 2010/11 Индустриски дизајн (2+2), VI, одржување на предавања	1,2
12.	Учебна 2010/11 Индустриски дизајн (2+2), VI, одржување на вежби	0,9
13.	Учебна 2011/12 Историја на уметноста низ стилови (2+2), ПТМЕ, IV, одржување на предавања	1,2
14.	Учебна 2011/12 Историја на уметноста низ стилови (2+2), ПТМЕ, IV, одржување на вежби	0,9
15.	Учебна 2011/12 Историја на уметноста (2+2), III, МТД, одржување на предавања	1,2
16.	Учебна 2011/12 Историја на уметноста (2+2), III, МТД, одржување на вежби	0,9
17.	Учебна 2011/12 Конструктивни системи во обликување на простор (ШД603), (2+2), III, одржување на предавања	1,2
18.	Учебна 2011/12	0,9

	Конструктивни системи во обликување на простор (ШД603), (2+2), III, одржување на вежби	
19.	Учебна 2011/12 Елементи во организација на простор (4+3), IV, одржување на предавања,	2,4
20.	Учебна 2011/12 Елементи во организација на простор (4+3), IV, одржување на вежби	1,35
21.	Учебна 2011/12 Организација на простор (4+3), V, одржување на предавања	2,4
22.	Учебна 2011/12 Организација на простор (4+3), V, одржување на вежби	1,35
23.	Учебна 2011/12 Индустриски дизајн (2+2), VI, одржување на предавања	1,2
24.	Учебна 2011/12 Индустриски дизајн (2+2), VI, одржување на вежби	0,9
25.	Учебна 2012/13 Историја на уметноста низ стилови (2+2), ПТМЕ, IV, одржување на предавања	1,2
26.	Учебна 2012/13 Историја на уметноста низ стилови (2+2), ПТМЕ, IV, одржување на вежби	0,9
27.	Учебна 2012/13 Историја на уметноста (2+2), III, МТД, одржување на предавања	1,2
28.	Учебна 2012/13 Историја на уметноста (2+2), III, МТД, одржување на вежби	0,9
29.	Учебна 2012/13 Конструктивни системи во обликување на простор (ШД603), (2+2), III, одржување на предавања	1,2

30.	Учебна 2012/13 Конструктивни системи во обликување на простор (ШД603), (2+2), III, одржување на вежби	0,9
31.	Учебна 2012/13 Елементи во организација на простор (4+3), IV, одржување на предавања	2,4
32.	Учебна 2012/13 Елементи во организација на простор (4+3), IV, одржување на вежби	1,35
33.	Учебна 2012/13 Организација на простор (4+3), V, одржување на предавања	2,4
34.	Учебна 2012/13 Организација на простор (4+3), V, одржување на вежби	1,35
35.	Учебна 2012/13 Индустриски дизајн (2+2), VI, одржување на предавања	1,2
36.	Учебна 2012/13 Индустриски дизајн (2+2), VI, одржување на вежби	0,9
37.	Учебна 2013/14 Историја на уметноста низ стилови (2+2), ПТМЕ, IV, одржување на предавања	1,2
38.	Учебна 2013/14 Историја на уметноста низ стилови (2+2), ПТМЕ, IV, одржување на вежби	0,9
39.	Учебна 2013/14 Историја на уметноста (2+2), III, МТД, одржување на предавања	1,2
40.	Учебна 2013/14 Историја на уметноста (2+2), III, МТД, одржување на вежби	0,9
41.	Учебна 2013/14 Подготовка на нов предмет Силови и Декорација	1

	предавања(2+2), I, ИМД, ДМЕ	
42.	Учебна 2013/14 Подготовка на нов предмет Стилони и Декорација вежби(2+2), I, ИМД, ДМЕ	0,5
41.	Учебна 2013/14 Стилони и декорација (2+2), I, ИМД, ДМЕ, одржување на предавања	1,2
42.	Учебна 2013/14 Стилони и декорација (2+2), I, ИМД, ДМЕ, одржување на вежби	0,9
43.	Учебна 2013/14 Конструктивни системи во обликување на простор (ШД603), (2+2), III, одржување на предавања	1,2
44.	Учебна 2013/14 Конструктивни системи во обликување на простор (ШД603), (2+2), III, одржување на вежби,	0,9
45.	Учебна 2013/14 Елементи во организација на простор (4+3), IV, одржување на предавања	2,4
46.	Учебна 2013/14 Елементи во организација на простор (4+3), IV, одржување на вежби	1,35
47.	Учебна 2013/14 Организација на простор (4+3), V, одржување на предавања	2,4
48.	Учебна 2013/14 Организација на простор (4+3), V, одржување на вежби	1,35
49.	Учебна 2013/14 Индустриски дизајн (2+2), VI, одржување на предавања	1,2
50.	Учебна 2013/14 Индустриски дизајн (2+2), VI, одржување на вежби	0,9
51.	Учебна 2014/15	1,2

	Стилови и декорација (2+2), I, ИМД, ДМЕ, одржување на предавања	
52.	Учебна 2014/15 Стилови и декорација (2+2), I, ИМД, ДМЕ, одржување на вежби	0,9
53.	Учебна 2014/15 Историја на уметноста (2+2), III, МТД, одржување на предавања	1,2
54.	Учебна 2014/15 Историја на уметноста (2+2), III, МТД, одржување на вежби	0,9
55.	Учебна 2014/15 Организација на простор (4+3), V, одржување на предавања	2,4
56.	Учебна 2014/15 Организација на простор (4+3), V, одржување на вежби	1,35
57.	Учебна 2010/11 Развој на ентериерот од XX век до денес и современи тенденции во дизајнот, (3+0+0+3), последипломски	2,25
58.	Учебна 2010/11 Детал во дизајнот (3+0+0+3), постдипломски	2,25
59.	Учебна 2011/12 Развој на ентериерот од XX век до денес и современи тенденции во дизајнот (3+0+0+3), постдипломски	2,25
60.	Учебна 2011/12 Детал во дизајнот (3+0+0+3), постдипломски	2,25
61.	Учебна 2012/13 Развој на ентериерот од XX век до денес и современи тенденции во дизајнот (3+0+0+3), постдипломски	2,25
62.	Учебна 2012/13 Детал во дизајнот (3+0+0+3), постдипломски	2,25
63.	Учебна 2013/14 Развој на ентериерот од XX век до денес и современи тенденции во дизајнот	2.25

	(3+0+0+3), постдипломски	
64.	Учебна 2013/14 Детал во дизајнот (3+0+0+3), постдипломски	2.25
65.	Учебна 2013/14 Теорија на дизајн - (задолж. предмет) (3+0+0+3), постдипломски	2.25
66.	Учебна 2013/14 Структура на ентериерот (3+0+0+3), постдипломски	2.25
67.	Учебна 2013/14 Индустрискиот дизајн во современите ентериери (3+0+0+3), постдипломски	2.25
68.	Учебна 2013/14 Историја и критика на ентериерите (3+0+0+3), постдипломски	2.25
69.	Учебна 2013/14 Естетика и етика во проектирањето (3+0+0+3), постдипломски	2.25
70.	Учебна 2013/14 Домашни простори и култура на домување(3+0+0+3), постдипломски	2.25
71.	Учебна 2013/14 Урбана опрема(3+0+0+3), постдипломски	2.25
72.	Учебна 2013/14 Самоодржливи ентериери (3+0+0+3), постдипломски	2.25
73.	Учебна 2013/14 Ентериерите во филм, сценографија и фотографија(3+0+0+3), постдипломски	2.25
74.	Учебна 2013/14 Социјална ергономија во дизајнот (3+0+0+3), постдипломски	2.25
75.	Учебна 2014/15 Теорија на дизајн - (задолж. предмет) (3+0+0+3), постдипломски	2.25

76.	Учебна 2014/15 Структура на ентериерот (3+0+0+3), постдипломски	2.25
77.	Учебна 2014/15 Индустрискиот дизајн во современите ентериери (3+0+0+3), постдипломски	2.25
78.	Учебна 2014/15 Историја и критика на ентериерите (3+0+0+3), постдипломски	2.25
79.	Учебна 2014/15 Естетика и етика во проектирањето (3+0+0+3), постдипломски	2.25
80.	Учебна 2014/15 Домашни простори и култура на домување(3+0+0+3), постдипломски	2.25
81.	Учебна 2014/15 Урбана опрема(3+0+0+3), постдипломски	2.25
82.	Учебна 2014/15 Самоодржливи ентериери (3+0+0+3), постдипломски	2.25
83.	Учебна 2014/15 Ентериерите во филм, сценографија и фотографија(3+0+0+3), постдипломски	2.25
84.	Учебна 2014/15 Социјална ергономија во дизајнот (3+0+0+3), постдипломски	2.25
85.	Ментор на дипломска работа (15 дипломски труда)	3
86.	Член на комисија за оценка и одбрана на дипломска работа (18 дипломски труда)	1,7
87.	Консултации со студенти, 2010/2011 (287 студенти)	0.574
88.	Консултации со студенти, 2011/2012 (285 студенти)	0,57
89.	Консултации со студенти, 2012/2013 (289 студенти)	0,578
90.	Консултации со студенти, 2013/2014 зимски семестар (59 студенти III сем.47 студенти IV семестар, 10 студенти МТД III семестар, 114 студенти I семестар)	0,46

	вкупно= 230 студенти	
91.	Консултации со студенти, 2013/2014 летен семестар (47 студенти VI сем. 76 студенти IV семестар) вкупно= 123 студенти	0,246
92.	Консултации со студенти, 2014/2015 зимски семестар (57 студенти III сем. 49 студенти IV семестар, 125 студенти I семестар) вкупно= 231 студент	0,462
	Вкупно	145,578

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ (НИ)

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	NIKOLJSKI PANEVSKI E., Stankievik Shumanska M., Zlateski G.: "Integration between design of build in and freestanding furniture in macedonian house from 19 century and possibility for continuity in contemporary furniture design", Scientific and Information Journal - Woodworking and Furniture Manufacturing, Issure of the Scientific Technical Union of Forestry and the University of Forestry - Sofia, 02/2010, pg. 30-35.	3,2
2.	Zlateski G., Stankievik Shumanska M.,NIKOLJSKI PANEVSKI E.: "Determination of moisture content gradient for a 50,0 mm thick walnut plants in the conditions of vacuum drying", Scientific and Information Journal - Woodworking and Furniture Manufacturing, Issure of the Scientific Technical Union of Forestry and the University of Forestry - Sofia, 02/2010, pg. 21-24.	3,2
3.	Stankievik Shumanska M., Zlateski G., NIKOLJSKI PANEVSKI E.: "Raw material - factor for development of the wood industry in the R. of Macedonia", Scientific and Information Journal - Woodworking and Furniture Manufacturing, Issure of the Scientific Technical Union of Forestry and the University of Forestry - Sofia, 02/2010, pg. 25-29.	3,2
4.	ELENA NIKOLJSKI PANEVSKI, Developing needs of children and spatial features for children's stay, Wood, design and tecnology Scientific, professional and Informational Journal of Wood Science, Design and Tehnology, Vol. 1, No.1, Skopje, 2012	4
5.	ELENA NIKOLJSKI PANEVSKI, Flexibility of floor composition and of dwelling space as a response to contemporary furniture market demands, Wood, design	4

	and tecnology, Scientific, professional and Informational Journal of Wood Science, Design and Tehnology, Vol. 1, No.1, Skopje, 2012	
6.	ELENA NIKOLJSKI PANEVSKI, Vladimir Karanakov, Impact of ergonomics on the design of the workspace, Wood technology&Product design, International scientific conference, Proceedings Vol.1, Skopje 2013	3.6
7.	ELENA NIKOLJSKI PANEVSKI, Vladimir Karanakov, Built in and freestanding furniture in a traditional macedonian house from the 19-th century, Wood technology& Product design International scientific conference Proceedings Vol.1, Skopje 2013	3.6
8.	ELENA NIKOLJSKI PANEVSKI, Vladimir Karanakov, Portals and doors in traditional Ohrid architecture, Wood, design and tecnology Scientific, professional and Informational Journal of Wood Science, Design and Tehnology, Vol. 2, No.1, Skopje, 2013	3.6
9.	Vladimir Karanakov, ELENA NIKOLJSKI PANEVSKI, Analyses of the impact of tradition and traditional skills of production on the historical development of the scandinavian design, Wood, design and tecnology Scientific, professional and Informational Journal of Wood Science, Design and Tehnology, Vol. 2, No.1, Skopje, 2013	3.6
10.	Vladimir Karanakov, ELENA NIKOLJSKI PANEVSKI, Aneta Micevska, Universal kitchen interior design Wood, design and tecnology, Scientific, professional and Informational Journal of Wood Science, Design and Tehnology, Vol. 1, No.1, Skopje, 2013	3.2
11.	Vladimir Karanakov, ELENA NIKOLJSKI PANEVSKI, Juzmeska Jovanka, Typological analysis of macedonian traditional house in Strushki Drimkol Region since late 19-th and early 20-th century, Wood technology&Product design, International scientific conference, Proceedings Vol.1, Skopje 2013	3.2
12.	ELENA NIKOLJSKI PANEVSKI, Semantics and significance of decoration on Macedonian traditional movable furniture from 19th century, Wood, design and tecnology, Scientific, professional and Informational Journal of Wood Science, Design and Tehnology, Vol. 3, No.1, Skopje, 2014	4
13.	Учество на научна конференција со реферат усна презентација: Built in and freestanding furniture in a traditional macedonian house from the 19-th century, Wood technology& Product design International scientific conference Proceedings Vol.1, Skopje 2013	1
14.	Учество на научна конференција со реферат - презентација со постер: Impact of ergonomics on the design of the workspace, Wood technology&Product design, International scientific conference, Proceedings Vol.1, Skopje 2013	0,5

15.	Учество на научна конференција со реферат усна презентација: Roglik Marija ELENA NIKOLJSKI PANEVSKI, Construction system in shaping and decorating a three – room apartment – adaptation of a two – room into a three room apartment, International Scientific Conference “Development and modernization of production” Budva, Crna Gora, 2013, pg. 705 - 710	1
16.	Апстракт објавен во зборник на меѓународна конференција: Portals and doors in traditional Ohrid architecture, Innovations in wood industry and engeneering design, Fifth international scientific and technical conference, 15-17 November 2012, UF-TEFR Yundola, Bulgaria	1
17.	Апстракт објавен во зборник на меѓународна конференција: Typological analysis of Macedonian traditional nouse in Strushki drimkol - Vevcani region, Innovations in wood industry and engeneering design, Fifth international scientific and technical conference, 15-17 November 2012, UF-TEFR Yundola, Bulgaria	1
18.	Ментор на магистерски труд „Анализа на хетерогените концепти при проектирање на простори за добра производна пракса и хумана биобанка,, кандидат Спироски Иво, 2014	1
	Вкупно	46.9

СТРУЧНО – АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ (СА)

Реден број	Назив на активноста (од изборот во доцент до сега)	Поени
	ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	
1.	Член на Комисија за јавна набавка - фотокопирни услуги за период од 1 година (по спецификација) за потребите на Шумарскиот факултет во Скопје, мај 2010, Одлука бр. 0506-417/1 од 13.5.2010.	0,5
2.	Член на изборна комисија за спроведување на тајно гласање за избор на продекани на УКИМ, Шумарскиот факултет Скопје, септември 2010, Одлука бр. 0201-63/X-2.1 од 22.9.2010.	0,5
3.	Член на пописна комисија за извршување на пописот за 2010 година, Шумарскиот факултет Скопје, ноември 2010, Одлука бр. 0202-67/IX-2 од 29.11.2010.	0,5
4.	Член на пописна комисија за извршување на пописот за 2011 година, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, декември 2011,	0,5

	Одлука бр. 0201-384/1-XIV-7 од 14.12.2011.	
5.	Член на пописна комисија за извршување на пописот за 2011 година, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, декември 2011, Одлука бр. 0201-384/1-XIV-7 од 14.12.2011.	0,5
6.	Член на Конкурсна комисија за реализација на конкурсот за запишување на студенти на прв циклус студии и за запишување на студенти на прв циклус студии во рамките на Проектот 45 на ФДТМЕ во Скопје во учебната 2012/2013 година, јуни 2012, Одлука бр. 0201-225/2-V-7 од 12.6.2012.	0,5
7.	Член на иницијативен одбор за меѓународна конференција на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер, јуни 2012, Одлука бр. 0201-225/2-V-8 од 12.6.2012.	0,5
8.	Член на пописна комисија за извршување на пописот за 2012 година, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, декември 2012, Одлука бр. 0201-431/2-XI-5 од 10.12.2012.	0,5
9.	Член на поткомисија за самоевалуација на студиската програма механичка технологија на дрвото на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер, февруари 2013, Одлука бр. 0201-59/2-I-9-2 од 11.02.2013.	0,5
10.	Ангажирање како надворешен соработник за стручна работа на Центарот за стручно образование и обука Скопје за изготвување на една наставна програма: практична настава од градежно - геодетска струка, договор бр. 03-458/2 од 10.7.2012	0,5
11.	Член на Комисија за јавна набавка на компјутерска опрема за потребите на факултетот, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, април 2011, Одлука бр. 0206-51/1 од 01.4.2011.	0,5
12.	Член на Комисија за јавна набавка на услуги за одржување и ажурирање на софтвер за смектоводствено работење, материјално работење и изработка на плати, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, април 2011, Одлука бр. 0206-54/1 од 01.4.2011.	0,5
13.	Член на Комисија за јавна набавка на услуги за мобилна телефонија, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, април 2011, 0206-89/1 од 18.4.2011.	0,5
14.	Член на Комисија за јавна набавка на услуги за договорни услуги преку авторска агенција, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, април 2011, Одлука бр. 0206-66/1 од 11.4.2011.	0,5
15.	Член на Комисија за јавна набавка на услуги за копирање на материјали, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, април 2011, Одлука бр. 0206-67/1 од 11.4.2011.	0,5

16.	Член на Комисија за јавна набавка на услуги за печатење на материјали, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, април 2011, Одлука бр. 0206-68/1 од 11.4.2011.	0,5
17.	Член на Комисија за јавна набавка услуги за превоз на студенти, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, април 2011, Одлука бр. 0206-69/1 од 11.4.2011.	0,5
18.	Член на Комисија за јавна набавка на канцелариски материјал, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, април 2011, Одлука бр. 0206-70/1 од 11.4.2011.	0,5
19.	Член на Комисија за јавна набавка на ресторански услуги, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, јуни 2011, одлука бр. 0206-171/1 од 08.6.2011.	0,5
20.	Член на Комисија за јавна набавка на консултански услуги за имплементација на ИСО ЕН 17025, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, јуни 2011, Одлука бр. 0206-190/1 од 30.6.2011.	0,5
21.	Член на Комисија за јавна набавка на тегови, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, септември 2011, Одлука бр. 0206 - 273/1 од 26.9.2011.	0,5
22.	Член на Комисија за јавна набавка на реконструкција на амфитеатар, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, октомври 2011, Одлука бр. 0206 - 300/1 од 14.10.2011.	0,5
23.	Член на Комисија за јавна набавка на рекламен материјал, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, октомври 2011, Одлука бр. 0206-330/1 од 28.10.2011	0,5
24.	Член на Комисија за јавна набавка на компјутерска опрема, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, ноември 2011, Одлука бр. 0206-369/1 од 28.11.2011.	0,5
25.	Член на Комисија за јавна набавка на услуги за поправка на мебел и опрема во амфитеатар, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, ноември 2011, Одлука бр. 0206-375/1 од 29.11.2011.	0,5
26.	Член на Комисија за јавна набавка за сервисирање и одржување на возило, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, јануари 2012, Одлука бр. 0506-52/1 од 31.1.2012.	0,5
27.	Член на Комисија за јавна набавка на средства за хигиена, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, февруари 2012, Одлука бр. 0506-86/1 од 17.2.2012.	0,5
28.	Член на Комисија за јавна набавка за канцелариски материјал, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, февруари 2012, Одлука бр. 0506-94/1 од 27.2.2012.	0,5

29.	Член на Комисија за јавна набавка за превоз на студенти за теренска настава, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, март 2012, Одлука бр. 0506-113/1 од 05.3.2012.	0,5
30.	Член на Комисија за јавна набавка на безоловен моторен бензин - БМБ 95 октани, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, март 2012, Одлука бр. 0506-115/1 од 05.3.2012.	0,5
31.	Член на Комисија за јавна набавка на рекламен материјал, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, март 2012, Одлука бр. 0506-128/1 од 15.3.2012.	0,5
32.	Член на Комисија за јавна набавка на услуги од авторска агенција, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, март 2012, Одлука бр. 0506-133/1 од 16.3.2012.	0,5
33.	Член на Комисија за јавна набавка на авионски билети, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, март 2012, Одлука бр. 0506-138/1 од 23.3.2012.	0,5
34.	Член на Комисија за јавна набавка на услуги за осигурување, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, април 2012, Одлука бр. 0506-172/1 од 17.4.2012.	0,5
35.	Член на Комисија за јавна набавка за печатење на материјали, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, април 2012, Одлука бр. 0506-177/1 од 26.4.2012.	0,5
36.	Член на Комисија за јавна набавка за поправка на мебел, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, мај 2012, Одлука бр. 0506-197/1 од 14.5.2012.	0,5
37.	Член на Комисија за јавна набавка на услуги за одржување и ажурирање на софтвер за сметководствено работење, материјално работење и изработка на плати, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, мај 2012, Одлука бр. 0506-198/1 од 14.5.2012.	0,5
38.	Член на Комисија за јавна набавка за копирање на материјали, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, мај 2012, Одлука бр. 0506-199/1 од 14.5.2012.	0,5
39.	Член на Комисија за јавна набавка на ресторански услуги, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, јуни 2012, Одлука бр. 0506-218/1 од 04.6.2012.	0,5
40.	Член на Комисија за јавна набавка на стоки - тегови, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, јуни 2012, Одлука бр. 0506-242/1 од 19.6.2012.	0,5
41.	Член на Комисија за јавна набавка на услуги - реновирање на лаборатории, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, јуни	0,5

	2012, Одлука бр. 0506-246/1 од 19.6.2012.	
42.	Член на Комисија за јавна набавка на стоки - набавка на мебел, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, јуни 2012, Одлука бр. 0506-247/1 од 19.6.2012.	0,5
43.	Член на Комисија за јавна набавка на стоки - набавка на информатичка опрема, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, декември 2012, Одлука бр. 0506-440/1 од 05.12.2012.	0,5
44.	Член на Комисија за јавна набавка на услуги - осигурување, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, март 2013, Одлука бр. 0206-129/1 од 05.3.2013.	0,5
45.	Член на Комисија за јавна набавка на стоки - набавка на алат и опрема на Лабораторијата за тестирање на мебел, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, март 2013, Одлука бр. 0206-130/1 од 05.3.2013.	0,5
46.	Член на Комисија за јавна набавка на услуги - превоз за теренска настава, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, март 2013, Одлука бр. 0206-133/1 од 06. 3.2013.	0,5
47.	Член на Комисија за јавна набавка на услуги - печатење на материјали, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, март 2013, Одлука бр. 0206-176/1 од 28.3.2013.	0,5
48.	Член на Комисија за јавна набавка на услуги - набавка на канцеларијски материјал, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, март 2013, Одлука бр. 0206-177/1 од 28.3.2013.	0,5
49.	Член на Комисија за јавна набавка на услуги од авторска агенција, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, април 2013, Одлука бр. 0206-190/1 од 5.4.2013.	0,5
50.	Член на Комисија за јавна набавка на услуги од мобилна телефонија, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, април 2013, Одлука бр. 0206-201/1 од 15.4.2013.	0,5
51.	Член на Комисија за јавна набавка на стоки - канцеларијски материјали, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, април 2013, Одлука бр. 0206-202/1 од 16.4.2013.	0,5
52.	Член на Комисија за јавна набавка на гориво, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, април 2013, Одлука бр. 0206-208/1 од 17.4.2013.	0,5
53.	Член на Комисија за јавна набавка на услуги за одржување на хигиена, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, мај 2013, Одлука бр. 0206-275/1 од 21.5.2013.	0,5
54.	Член на Комисија за јавна набавка на авио билети, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, јуни 2013, Одлука бр. 0206-362/1 од	0,5

	17.6.2013.	
55.	Член на Комисија за јавна набавка на услуги за копирање и укоричување на материјали, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, јуни 2013, Одлука бр. 0206-363/1 од 17.6.2013.	0,5
56.	Член на Комисија за јавна набавка на ресторантски и кетеринг услуги, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, јуни 2013, Одлука бр. 0206-376/1 од 24.6.2013.	0,5
57.	Член на Комисија за јавна набавка на молерофарбарски услуги и реновирање на простории, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, јули 2013, Одлука бр. 0206-396/1 од 01.7.2013.	0,5
58.	Член на Комисија за јавна набавка на стоки озвучување на амфитеатар, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, август 2013, Одлука бр. 0206-426/1 од 19.8.2013.	0,5
59.	Член на Комисија за јавна набавка на стоки - набавка на поле за тестирање согласно со EN 1192, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, декември 2013, Одлука бр. 0206-621/1 од 16.12.2013.	0,5
60.	Член на Комисија за јавна набавка на стоки - набавка на информатичка опрема, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, март 2014, Одлука бр. 0506-149/1 од 10.3.2014.	0,5
61.	Член на Комисија за јавна набавка на услуги - превоз на студенти за теренска настава, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, март 2014, Одлука бр. 0506-150/1 од 10.3.2014.	0,5
62.	Член на Комисија за јавна набавка на стоки - набавка на средства за хигиена, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, март 2014, Одлука бр. 0506-151/1 од 11.3.2014.	0,5
63.	Член на Комисија за јавна набавка на стоки - набавка на канцелариски и училишен материјал, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, април 2014, Одлука бр. 0506-197/1 од 7.4.2014.	0,5
64.	Член на Комисија за јавна набавка на услуги од авторска агенција, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, април 2014, Одлука бр. 0506-198/1 од 07.4.2014.	0,5
65.	Член на Комисија за јавна набавка на услуги - осигурување, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, април 2014, Одлука бр. 0506-200/1 од 7.4.2014.	0,5
66.	Член на Центар за кариера на УКИМ, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер-Скопје, за организирање на практична настава на студентите во функција на нивно практично усовршување. Одлука бр. 0201-609/2-XII-9, од 10.12.2013.	0,5

67.	Член на жири комисија за оценка на експонати на Саем за мебел, Мебел 2013, Скопје	0,5
68.	Член на жири комисија за оценка на експонати на Саем за мебел, Мебел 2014, Скопје	0,5
69.	Претседател на Рецензентска комисија за учебник за средно образование „Развој на архитектурата и уметноста“ за III година градежно-геодетска струка – образовен профил техничар дизајнер за внатрешна архитектура за учениците во средното стручно образование	0,5
70.	Претседател на Рецензентска комисија при Министерството за образование и наука - Биро за развој на образование на РМ, за предметот: РАЗВОЈ НА АРХИТЕКТУРАТА, за II година, Градежно-геодетска струка, образовен профил, архитектонски техничар.	0,5
71.	Член на Рецензентска комисија за оценка на кандидат пријавен на конкурсот за избор во сите наставно-научни звања на групата наставна програма - проектирање мебел и ентериер- Скопје. Одлука бр. 0201-431/2-XI-4, од 10.12.2012.	0,5
72.	Член на Комисија за самовалуација на Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер-Скопје, Одлука бр. 0201-59/2-I-9, од 11.2.2013.	0,5
73.	Член на комисија за спроведување на уписите во прва година на прв циклус студии на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер- Скопје, Одлука бр. 0201-260/2-V-7, од 27.5.2014.	0,5
74.	Член на иницијативен одбор за меѓународна научна конференција, на Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер-Скопје, Одлука бр. 0201-225/2-V-8, од 12.6.2012.	0,5
75.	Член на Комисија за комисијско полагање, на Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер-Скопје, Одлука бр. 02-181/1, од 25.3.2014.	0,5
76.	Член на Комисија за комисијско полагање, на Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер-Скопје, Одлука бр. 02-182/1, од 25.3.2014.	0,5
77.	Раководител на Катедра за проектирање на мебел и ентериер, на Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер-Скопје, Одлука бр. 02-543/1, од 5.12.2014	0,5
78.	Проект (изведен) за внатрешна архитектура на Деканатот на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер - Универзитет „Св.Кирил и Методиј“ - Скопје, јуни 2010 година.	2
79.	Проект (изведен) за графички дизајн на знак и корпоративен маркетинг на Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер - „Универзитет Св.Кирил и Методиј“ - Скопје, јуни 2010 година.	2

80.	Проект (изведен) за графички дизајн на знак и корпоративен маркетинг на „Дизајн фантазија“, претријатие за производство и опремување со мебел, 2011 година	2
81.	Проект за внатрешна архитектура на трисобен стан „Сем.АХ“, во Скопје реализиран 2012 година.	2
	Вкупно	46,0

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ (СУ)

Ред. бр.	Назив на активноста:	Поени
1.	Стручен уредник на прилози „Дизајн фантазија ентериери“ во „Порта“ списание специјализирано за архитектура и градежништво, 2011-2012 година.(12месеци*2авторски прилога (1поен/1прилог)=24)	48
2.	Стручен уредник на Емисија за внатрешна архитектура „Ентериери во 6-тиот ден“ на ТВ Телма 2010-2011 година (12месеци*4авторски емисии=48)4поена	192
	Вкупно	240

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	145,578
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	46,9
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	46
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	240
Вкупно	478,478

Членови на Комисијата

1. Д-р Владимир Каранаков, вонреден професор на
Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер во Скопје, с.р.
2. Д-р Јасмина Хаџиева - Алексијевска, редовен професор, на
Архитектонскиот факултет во Скопје, во пензија, с.р.
3. Д-р Виолета Ефремовска, редовен професор на
Факултетот за дизајн и технологии на мебел и ентериер во Скопје, с.р.

ПРЕГЛЕД

НА ОДОБРЕНА ТЕМА НА ФАКУЛТЕТ ЗА ДИЗАЈН И ТЕХНОЛОГИИ НА МЕБЕЛ И ЕНТЕРИЕР ВО СКОПЈЕ

1. МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС за прифаќањ е на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	дипл.инж.Елена Јевтоска	Анализа на формата и димензиите на училишниот мебел за седење и работа во основните училишта во општина Аеродром и негово влијание врз реалните корисници	Analysis of the shape and dimensions of school furniture for sitting and working in primary schools in the municipality of Aerodrom and its impact on real users	д-р Владимир Каранаков, вонреден професор	0202- 142/2-III-7 од 2.4.2015 год.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНОТО ЗВАЊЕ ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ ТЕЛЕКОМУНИКАЦИИ НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ ВО СКОПЈЕ

Со Одлука бр. 02-777/5 на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии, донесена на неговата седница на 22.IV 2015 година, одредени сме за членови на Рецензентската комисија за избор на наставник по предметите од наставно-научната област телекомуникации, а во врска со распишаниот конкурс објавен во весникот „Дневник“ од 7.IV 2015 година.

Врз основа на доставените материјали и документи, го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс се пријавил кандидатот д-р Перо Латкоски.

1. Биографски податоци

Перо Латкоски е роден на 23.VI 1980 година во Охрид, каде што завршил основно и средно образование. На Електротехничкиот факултет во Скопје се запишал во учебната 1999/2000 година. Дипломирал на 5.IV 2004 година, на насоката електроника и телекомуникации, со просечен успех 9,79, што претставува највисок просек во генерацијата на соодветната насока. Во текот на студирањето секоја година е наградуван за постигнатиот успех.

На постдипломски студии се запишал во 2004 година на насоката телекомуникации и ги завршил со просек 10. Магистерскиот труд со наслов „Формално опишано моделирање и анализа на безжични локални мрежи“ го одбрал на 5.V 2006 година.

Докторската дисертација со наслов „Протоколен инженеринг и оптимизација на широкопојасните безжични системи“ ја одбрал на 1.VII 2010 година, при Факултетот за електротехника и информациски технологии.

Од јануари 2004 до октомври 2006 година работел како демонстратор при Институтот за телекомуникации, а во ноември 2006 година е вработен на Факултетот за

електротехника и информациски технологии во Скопје како асистент по предметите од наставно-научната област телекомуникации. Во рамките на наставната дејност на Факултетот, како асистент, држел аудиториски и лабораториски вежби по повеќе предмети од областа телекомуникации. Во октомври 2010 година е избран за доцент по предметите од наставно-научната област телекомуникации. Како доцент вовел и држел предавања по повеќе предмети на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје и на Воената академија во Скопје. Учествовал на повеќе домашни и меѓународни работилници и школи.

Во доменот на научноистражувачката дејност се занимавал со истражување во областа на безжичните системи и комуникациските протоколи, при што има објавено 59 трудови на меѓународни и домашни конференции и списанија. Автор е на една монографија и еден дел од монографија, и двете објавени во странство. Ментор бил на 84 дипломски работи и 6 магистерски работи. Учествовал во повеќе домашни и меѓународни научноистражувачки проекти од областа на телекомуникациите.

Д-р Перо Латкоски покажал и значителни активности во областа на стручно-апликативната дејност, учествувајќи во повеќе експертски активности, идејни проекти и студии. Бил претседател и член на неколку извршни одбори со домашен и меѓународен карактер.

Кандидатот активно го владее англискиот јазик.

2. Наставно-образовна дејност

Д-р Перо Латкоски во изминатиот период како доцент при Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје држел предавања и вежби од прв циклус студии по повеќе предмети: телекомуникациски софтвер, објектно-ориентирано моделирање на телекомуникациски системи, интелигентни антени, примена на оперативни системи во телекомуникациите, неконвенционални телекомуникации и основи на телекомуникации. Дополнително држел предавања на Воената академија во Скопје, по предметите: спојни патишта и електромагнетни бранови, водови и антени. За најголем дел од овие предмети, кандидатот подготвил пакет материјали за предавања и вежби, како и една интерна скрипта за предметот телекомуникациски софтвер.

На втор циклус студии, д-р Перо Латкоски вовел неколку предмети за кои одржувал настава. Тоа се предметите: телекомуникациски протоколен инженеринг, техники на истражување во телекомуникациите, софтверски дефинирани мрежи и ИКТ-системи за енергетска ефикасност и одржлив развој 2. Дополнително, кандидатот држел настава на повеќе школи и работилници од областа телекомуникации.

Д-р Перо Латкоски во изминатиот период бил ментор на 84 дипломски работи, како и член на комисија за оцена и одбрана на еден докторат, 19 магистратури и 166 дипломски работи.

Наставните обврски кандидатот секогаш ги извршувал професионално, квалитетно, совесно и на високо стручно ниво. Тој успешно им го пренесувал знаењето на студентите и со нив постапувал на коректен и професионален начин. Како потврда на ова е и позитивната оценка што кандидатот ја добил на анонимната студентска анкета за квалитет на реализираната настава, организирана во рамките на процесот на самоевалуација на Факултетот.

3. Научноистражувачка дејност

До претходниот избор, кандидатот д-р Перо Латкоски има објавено 38 научни трудови на меѓународни и домашни конференции и списанија и една монографија од меѓународна издавачка куќа (VDM Verlag Dr. Müller). Кандидатот претходно учествувал и во 8 меѓународни и домашни научноистражувачки проекти. Од претходниот избор до денес, д-р Перо Латкоски има дополнително објавено еден дел од монографија во странство, три труда со оригинални научни резултати објавени во референтно научно/стручно списание со импакт фактор и меѓународен уредувачки одбор, 15 труда со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор, како и еден труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир. Дополнително, кандидатот одржал едно пленарно предавање на научен собир и две секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество. Кандидатот бил учесник на 5 научни/стручни собири со реферат – усна презентација.

Кандидатот бил учесник во 3 национални научни проекти и 4 меѓународни научни проекти.

Д-р Перо Латкоски во изминатиот период бил ментор на 6 магистерски работи.

Публикувани трудови во периодот по последниот избор

[39] **P. Latkoski**, B. Popovski, “Wireless Communications and Networks - Recent Advances”, ISBN 978-953-51-0189-5, book edited by Ali Eksim, chapter title: “Engineering of Communication Systems and Protocols”, *InTech - Open Access Publisher*, 2012.

[40] Во овој дел од монографијата прикажана е методологија за прецизна анализа на комуникациските системи и комплексните телекомуникациски протоколи. Методологијата е применета врз конкретен пример.

[41] M. Denkovska, **P. Latkoski**, L. Gavrilovska, “Optimization of Spectrum Usage and Coexistence Analysis of DVB-T and LTE-800 systems”, *SPRINGER Wireless Personal Communications*, ISSN: 0929-6212, 2015. (IF=0.979)

Трудот содржи анализа, решенија и резултати за проблемот на коегзистенција помеѓу дигиталниот телевизиски систем и новата LTE-800 мобилна мрежа.

[42] L. Gavrilovska, V. Atanasovski, **P. Latkoski** and V. Rakovic, “Analysis of Reconfigurability, Control and Resource Management in Heterogeneous Wireless Networks,” International Journal of Computers Communications & Control, ISSN 1841-9836, 2015. (IF=0.694)

Во овој труд е дадена анализа на предизвиците и проблемите поврзани со хетерогените безжични мрежи. Дополнително, презентирano е решение кое успешно ги користи WiFi, 3G и Ethernet-технологиите.

[43] **P. Latkoski**, B. Popovski, “Latency and Dropping Rate Analysis of IEEE 802.16e Handover”, SPRINGER Wireless Personal Communications, 62:291–313 DOI 10.1007/s11277-010-0054-0, 2012, (IF=0.979)

Во овој труд е претставена математичко-аналитичка и симулациска анализа на процедурата за промена на опслужувачката базна станица кај WiMAX-мрежите. Дадени се релации за пресметка на латентноста и веројатноста за неуспешен премин.

[44] M. Porjazoski, **P. Latkoski**, B. Popovski, J. Karamacoski, T. Cerepnalkovski, “Using WiMAX Wireless Technology in Automated Smart Meter Reading”, MAKO-CIGRE National Conference on Electrical Engineering, Ohrid, Macedonia, October 2-4, 2011.

Во трудот е дадено решение за прибирање информации од мерачите на потрошувачка на струја со користење на WiMAX-технолојата.

[45] M. Bogdanoski, A. Risteski, **P. Latkoski**, T. Shuminoski, “Power Control as an Effective Method Against Low Power Jamming”, 6th International Conference on Computational Intelligence, Communication Systems and Networks - CICSyN2014, Tetovo, Republic of Macedonia, 27 – 29 May 2014.

Во овој труд, прикажано е ново решение за борба против попречувањето на комуникацијата со користење на механизмот со контрола на моќност.

[46] M. Denkovska, **P. Latkoski**, L. Gavrilovska, “Optimization of Spectrum Usage and Coexistence Analysis of DVB-T and LTE-800”, ICT - the connecting path of Danube and Balkan regions to the entire Europe, CTIF-SEE meeting, 11-12 September 2014, Bucharest, Romania.

Трудот презентира анализи и оптимизации на искористеноста на спектарот, со посебен акцент на проблемот со коегзистенција на различните мрежни технологии.

[47] M. Denkovska, **P. Latkoski**, L. Gavrilovska, “DTT Performance Degradation in Presence of Coexisting LTE Network Interference”, Global Wireless Summit 2014, The Fourth International Conference on Wireless Communications, Vehicular Technology, Information Theory and Aerospace & Electronic Systems – WVITAE’14, Aalborg, Denmark, May 11-14, 2014.

Во овој труд е направена симулациска и математичка анализа на деградацијата на дигиталниот телевизиски систем поради интерференција која доаѓа од LTE-мрежата.

[48] P. I. Lazaridis, S. Kasampalis, Z. D. Zaharis, J. Cosmas, A. Bizopoulos, **P. Latkoski**, L. Gavrilovska, O. Fratu, R. Prasad. “UHF TV band spectrum and field-strength measurements before and after analogue switch-off”, Global Wireless Summit 2014, The Fourth International Conference on Wireless Communications, Vehicular Technology, Information Theory and Aerospace & Electronic Systems – WVITAE’14, Aalborg, Denmark, May 11-14, 2014.

Трудот дава емпириски резултати и анализи од мерења на UHF-телевизискиот опсег, пред и по дигитализацијата на телевизијата.

[49] **P. Latkoski**, Liljana Gavrilovska, et al., “Digital Switchover (DSO) in Macedonia: Background, Case Study and Future Potentials”, XI International Conference EATI-2013, Ohrid, Macedonia, September 26-28, 2013.

Во овој труд, анализиран е конкретен пример на дигитализација на телевизискиот систем во Република Македонија, како и можностите кои произлегоа од истата.

[50] **P. Latkoski**, V. Atanasovski, L. Gavrilovska, “Potentials of TV and Radar Bands for Secondary Communications: Methods and Approaches”, Global Wireless Summit 2013, Atlantic City, New Jersey, USA, June 24-27, 2013.

Трудот дава анализа на можностите за искористување на секундарниот спектар кај телевизискиот и радарскиот систем. Разгледувани се конкретни примери и решенија.

[51] A. Achtzehn, L. Simic, M. Petrova, P. Mahonen, V. Rakovic, **P. Latkoski**, L. Gavrilovska, “Software Tool for Assessing Secondary System Opportunities in Spectrum Whitespaces”, 14th IEEE International Symposium on a World of Wireless, Mobile and Multimedia Networks Demo Session (IEEE WoWMoM 2013), 4-7 June 2013, Madrid – Spain.

Во овој труд е даден опис на софтверското решение со чија помош може да се пресмета потенцијалот на секундарниот радиоспектар.

[52] M. Petrova, **P. Latkoski**, L. Simic, L. Gavrilovska, A. Achtzehn, P. Mähönen, V. Atanasovski, “Software Tool for Assessing the Viability of Secondary System, Deployments in Whitespace Spectrum Access Scenarios”, 40th Research Conference on Communication, Information and Internet Policy – 2012 TPRC, Arlington, VA, September 21 - 23, 2012.

Во овој труд се презентира нов систем кој има можност да ги определи квантитативно вредностите за т.н. празнини во спектарот за безжични комуникации.

[53] **P. Latkoski**, M. Zahariev, B. Jankuloska, J. Karamacoski, L. Gavrilovska, “Opportunistic Usage of TV Band for Multiple Secondary WLAN Users”, IEEE 17th International Workshop on Computer Aided Modeling and Design of Communication Links and Networks 2012, CAMAD 2012, Barcelona, Spain, September 17-19, 2012.

Трудот прави анализа на можностите за користење на секундарниот телевизиски опсег во сценарија кои вклучуваат многу WLAN-корисници.

[54] **P. Latkoski**, J. Karamacoski, L. Gavrilovska, “Indoor Broadband Use of 2.7-2.9 GHz Radar Spectrum: Case of Macedonia”, The 15th International Symposium on Wireless Personal Multimedia Communications – WPMC 2012, Taipei, Taiwan, September 24-27, 2012.

Трудот прави анализа на можностите за користење на секундарниот радарски опсег од страна на кориснички уреди кои оперираат во затворен простор. Анализираниот пример на територијата на Република Македонија.

[55] **P. Latkoski**, J. Karamacoski, L. Gavrilovska, “Availability assessment of TVWS for Wi-Fi-like secondary system: A case study”, 7th International Conference on Cognitive Radio Oriented Wireless Networks – CROWNCOM 2012, Stockholm, Sweden, June 18–20, 2012.

Во овој труд е проучен пример каде што корисници од WiFi-технологијата работат во слободниот фреквенциски опсег на телевизискиот систем. Дадени се математички квантитативни резултати за секундарниот систем.

[56] J. Karamacoski, **P. Latkoski**, L. Gavrilovska, “On Estimation Aspects of WLAN Secondary Spectrum Availability in ATC Radar Band”, 18th European Wireless Conference (EW 2012), Poznań, Poland, April 18-20, 2012.

Трудот ги проучува можностите за естимација на слободниот опсег кај радарскиот систем кој се користи во авионскиот сообраќај од страна на WLAN-корисници.

[57] M. Denkovska, **P. Latkoski**, L. Gavrilovska, “Geolocation Database Approach for Secondary Spectrum Usage of TVWS”, 19th Telecommunications Forum - TELFOR 2011, Belgrade, Serbia, November 22-24, 2011.

Во овој труд е прикажан пристап за искористување на слободниот фреквенциски опсег со примена на податочна база. Се претпоставува дека примарниот систем е телевизискиот систем.

[58] O. Ognenoski, I. Kraljevski, **P. Latkoski**, “Subcarrier Mapping using Random Matrices in SCFDMA Interface for 3GPP LTE Uplink”, 19th Telecommunications Forum - TELFOR 2011, Belgrade, Serbia, November 22-24, 2011.

Трудот прави математичка анализа на можностите за комуникација во нагорна линија кај 3GPP LTE-комуникацискиот систем.

[59] **P. Latkoski**, O. Ognenoski, V. Rakovic, V. Atanasovski, L. Gavrilovska, “Demonstration of RIWCoS Platform for Future Heterogeneous Networks”, 2nd International Conference on Wireless Communications, Vehicular Technology, Information Theory and Aerospace & Electronic Systems - Wireless VITAE 2011, February 28 – March 3, 2011, Chennai, India.

Овој труд претставува демонстрација на платформа за комуникација која користи хетерогена група од технологии. Платформата е наречена RIWCoS.

[60] **P. Latkoski**, L. Gavrilovska, J. Karamacoski, B. Jankuloska, M. Zahariev, “Quantitative Case Study of Wi-Fi-like Deployment in TVWS and ATC Radar Bands”, The 3rd Workshop of COST Action IC0902, Ohrid, Macedonia, September 12–14, 2012.

Во овој труд е дадена квантитативна анализа на пример кој вклучува WiFi-секундарни корисници кои оперираат во телевизиски и АТС-радарски опсег.

Учество во научноистражувачки проекти по последниот избор

[8] Анализа и моделирање на динамичко управување со спектрални ресурси во когнитивни радиомрежи, ФЕИТ, 2011-2012.

Проектот се занимава со анализа и моделирање на системите кои се карактеризираат со когнитивност и кај кои е имплементирано динамичко управување со спектарот.

[9] Енергетска ефикасност и безбедност на ИКТ-системи, научноистражувачки проект финансиран од ФЕИТ – Скопје.

Проектот ги опфаќа аспектите на енергетска ефикасност и безбедност кај современите комуникациски системи.

[10] Моделирање и оптимизација на безжични информациско-комуникациски системи, научноистражувачки проект финансиран од ФЕИТ – Скопје.

Во рамките на овој проект се прави моделирање и оптимизација на телекомуникациските протоколи кои се користат кај современите ИКТ- системи.

[11] ORCA: Optimization and Rational Use of Wireless Communications Bands, NATO SfP-984409, 2013-2015.

Во проектот се прави оптимизација на безжичните комуникациски опсези во насока на нивно рационално искористување.

[12] QUASAR: Quantitative Assessment of Secondary Spectrum Access, EU FP7 ICT-248303, STREP, 2010-2012.

Проектот се занимава со квантитативна анализа на секундарниот опсег кај телевизиските и радарските системи.

[13] RIWCoS: Reconfigurable Interoperability of Wireless Communications Systems, NATO SfP-982469, 2007-2011.

Проектот се занимава со развој на архитектура за управување со ресурси и транспарентна мобилност во хетерогени безжични системи.

[14] Development of Digital Evidence Management System - DDEMS, Norwegian Ministry of Foreign Affairs, 2014.

Проектот има за цел да развие систем за управување со дигитални докази.

4. Стручно-апликативна дејност

Од аспект на стручно-апликативната дејност, кандидатот учествувал во неколку експертски активности како супер-вештак, како и во стручна ревизија на прашањата за електротехника при државното екстерно тестирање.

Д-р Перо Латкоски учествувал како учесник во 4 идејни проекти и во 15 стручни студии со домашен и меѓународен карактер од областа на телекомуникациите.

Во однос на дејностите од поширок интерес, го издвојуваме учеството на кандидатот како претседател и член на организационен и програмски одбор на неколку меѓународни научни/стручни собири. Кандидатот е член на една COST-акција и два извршни одбора поврзани со стручно-апликативната дејност.

Конечно, кандидатот учествувал во изготвување и пријавување на неколку научни/образовни национални проекти и бил активен член на повеќе факултетски комисии, тела и други органи.

Заклучок и предлог

Врз основа на претходно изнесеното, како и врз основа на личното познавање на кандидатот, Комисијата заклучи дека д-р Перо Латкоски совесно и одговорно ги извршува сите зададени обврски и покажува извонредни резултати во научноистражувачката и стручно-апликативната дејност. Како студент постигнал одличен успех, а во текот на работата како асистент и доцент покажал извонредно залагање учествувајќи во подготовката на материјали и изведувањето на предавања, аудиториски и лабораториски вежби по тековните и новововедените предмети. Д-р Перо Латкоски, од

последниот избор, публикувал еден дел од монографија од меѓународна издавачка куќа, 3 труда со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно списание со импакт-фактор и меѓународен уредувачки одбор, 15 труда со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор, како и еден труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир. Дополнително, д-р Перо Латкоски бил учесник на 14 меѓународни и домашни научноистражувачки проекти.

Врз основа на изложеното, Рецензентската комисија смета дека кандидатот ги исполнува сите формални и суштински услови за избор во звањето за кое конкурира. Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, да го избере д-р Перо Латкоски во звањето вонреден професор по предметите од наставно-научната област телекомуникации.

Рецензентска комисија

Проф. д-р Лилјана Гавриловска, с.р.

Проф. д-р Борислав Поповски, с.р.

Проф. д-р Тони Јаневски, с.р.

ОБРАЗЕЦ

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: Перо Стојан Латкоски

(име, татково име и презиме)

Институција:

Факултет за електротехника и информациски технологии-Скопје

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: телекомуникации

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поен и
1.	Одржување на настава од прв циклус студии	35,1
1.1.	Телекомуникациски софтвер, предавања, зимски семестри 2010-2014, 5*2*15*0,04	6
1.2.	Објектно - ориентирано моделирање на телекомуникациски системи, предавања, летни семестри, 2011-2015, 5*3*15*0.04	9
1.3.	Интелигентни антени, предавања, летни семестри, 2011-2015, 5*3*15*0.04	9
1.4.	Примена на оперативни системи во телекомуникациите, предавања, летни семестри, 2014-2015, 2*3*15*0,04	3,6

1.5.	Неконвенционални телекомуникации, предавања, зимски семестар, 2014, 3*15*0.04	1,8
1.6.	Спојни патишта - Воена академија, предавања, летен семестар 2012 и 2014, 2*3*15*0,04	3,6
1.7.	Електромагнетни бранови, водови и антени- Воена академија, предавања, зимски семестар, 2013, 2*15*0.04	1,2
1.8.	Основи на телекомуникации, предавања, летен семестар (до прв колоквиум), 2013, 1/2*3*15*0.04	0,9
2.	Одржување на настава од втор циклус студии	29,25
2.1.	Телекомуникациски протоколен инженеринг, зимски семестри, 2011-2014, 4*3*15*0,05	9
2.2.	Техники на истражување во телекомуникациите, летни семестри за 2012, 2013 и 2014, зимски семестар 2014, 4*3*15*0.05	9
2.3.	Софтверски дефинирани мрежи, зимски семестри 2013-2014, 2*3*15*0,05	4,5
2.4.	ИКТ системи за енергетска ефикасност и одржлив развој 2, зимски семестар, 2013, 3*15*0,05	2,25
2.5.	Истражувачки проект од областа на енергетската ефикасност и одржливиот развој, летен семестар 2013, 3*15*0,05	2,25
2.6.	Истражувачки проект од областа на комуникациските и информациските технологии, летен семестар 2013, 3*15*0,05	2,25
3.	Настава во школи и работилници (учесник)	5
3.1.	Имплементација на IP QoS, тематски курс Аспекти на IP мрежи за воведување на мултимедијални сервиси, јуни 2012	1
3.2.	NGN SERVICES VoIP and IPTV, ITU Academy	1

	Course, 31 May – 27 June 2011.	
3.3.	Mobile Broadband: LTE/LTE-Advanced, WiMAX and WLAN, ITU Academy Course, 20 November – 17 December 2012	1
3.4.	4G Mobile and Future Internet, ITU Academy Course, 19 November – 16 December 2013	1
3.5	Wireless and Mobile Broadband Internet, ITU Academy Course, 18 November – 15 December 2014	1
4.	Одржување на вежби (аудиториски – АВ, лабораториски – ЛВ)	50,85
4.1.	Телекомуникациски софтвер (АВ+ЛВ=1+8), зимски семестар, 2010, 9*15*0,03	4,05
4.2	Телекомуникациски софтвер (АВ+ЛВ=1+6), зимски семестар, 2011, 7*15*0,03	3,15
4.3.	Телекомуникациски софтвер (АВ+ЛВ=1+4), зимски семестри, 2012-2014, 3*5*15*0,03	6,75
4.4.	Објектно - ориентирано моделирање на телекомуникациски системи (АВ+ЛВ=1+2), летен семестар, 2011, 3*15*0,03	1,35
4.5	Објектно - ориентирано моделирање на телекомуникациски системи (АВ+ЛВ=1+1), летни семестри, 2012-2015, 4*2*15*0,03	3,6
4.6.	Интелигентни антени (АВ+ЛВ=1+2), летни семестри, 2011-2015, 5*3*15*0,03	6,75
4.7.	Неконвенционални телекомуникации (АВ+ЛВ=1+1), зимски семестар, 2014, 2*15*0.03	0,9
4.8.	Спојни патишта - Воена академија (АВ+ЛВ=3+1), летен семестар 2012 и 2014, 2*4*15*0,03	3,6
4.9.	Електромагнетни бранови, водови и антени- Воена академија (АВ+ЛВ=2+1), зимски семестар, 2013, 3*15*0,03	1,35

4.10.	Случајни сигнали и теорија на информации (AB+ЛВ=1+3), летен семестар 2011-2013, зимски семестар 2013-2014, 5*4*15*0,03	9
4.11.	Оптички мрежи (AB+ЛВ=1+3), зимски семестри 2010-2014, 5*4*15*0,03	9
4.12.	Оптички мрежи (AB+ЛВ=1+2), летен семестар 2015, 3*15*0,03	1,35
5.	Подготовка на нов предмет - предавања	7
5.1.	Телекомуникациски софтвер	1
5.2.	Објектно - ориентирано моделирање на телекомуникациски системи	1
5.3.	Интелигентни антени	1
5.4.	Неконвенционални телекомуникации	1
5.5.	Телекомуникациски протоколен инженеринг	1
5.6.	Техники на истражување во телекомуникациите	1
5.7.	Примена на оперативни системи во телекомуникациите	1
6.	Консултации со студенти	3,1
	Консултации со студенти од прв и втор циклус на студии 1553*0,002	3,106
7.	Ментор на дипломска работа 84 * 0,2	16,8
8.	Член на комисија за оцена или одбрана на докторат 1 * 0,5	0,5
9.	Член на комисија за оцена или одбрана на	5,7

	магистратура 19 * 0,3	
10.	Член на комисија за оценка или одбрана на дипломска работа 166 * 0,1	16,6
11.	Пакет материјали за одреден предмет	11
11.1.	Телекомуникациски софтвер	1
11.2.	Објектно - ориентирано моделирање на телекомуникациски системи	1
11.3.	Интелигентни антени	1
11.4.	Неконвенционални телекомуникации	1
11.5.	Телекомуникациски протоколен инженеринг	1
11.6.	Техники на истражување во телекомуникациите	1
11.7.	Примена на оперативни системи во телекомуникациите	1
11.8.	Спојни патишта - Воена академија	1
11.9.	Електромагнетни бранови, водови и антени- Воена академија	1
11.10.	ИКТ системи за енергетска ефикасност и одржлив развој 2	1
11.11	Софтверски дефинирани мрежи	1
12.	Интерна скрипта од предавања	4
12.1.	Телекомуникациски софтвер	4
	Вкупно	184,9

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Ментор на магистерска работа 6 * 1	6
2.	Учесник во национален научен проект	9
2.1.	Анализа и моделирање на динамичко управување со спектрални ресурси во когнитивни радиомрежи, ФЕИТ, 2011-2012	3
2.2	Енергетска ефикасност и безбедност на ИКТ системи, научноистражувачки проект финансиран од ФЕИТ – Скопје	3
2.3	Моделирање и оптимизација на безжични информациско-комуникациски системи, научноистражувачки проект финансиран од ФЕИТ – Скопје	3
3.	Учесник во меѓународен научен проект	20
3.1.	ORCA: Optimization and Rational Use of Wireless Communications Bands, NATO SfP-984409, 2013-2015	5
3.2.	QUASAR: Quantitative Assessment of Secondary Spectrum Access, EU FP7 ICT-248303, STREP, 2010-2012	5
3.3.	RIWCoS: Reconfigurable Interoperability of Wireless Communications Systems, NATO SfP-982469, 2007-2011	5
3.4.	Development of Digital Evidence Management System - DDEMS, Norwegian Ministry of Foreign Affairs, 2014	5
4.	Дел од монографија објавен во странство	5,4
4.1.	P. Latkoski , B. Popovski, “Wireless Communications and Networks - Recent Advances”, ISBN 978-953-51-0189-5, book edited by Ali Eksim, chapter title: “Engineering of Communication Systems and Protocols”, <i>InTech - Open</i>	5,4

	<i>Access Publisher</i> , 2012. 0,9*6	
5.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор	15,92
5.1.	M. Denkovska, P. Latkoski , L. Gavrilovska, "Optimization of Spectrum Usage and Coexistence Analysis of DVB-T and LTE-800 systems", <i>SPRINGER Wireless Personal Communications</i> , ISSN: 0929-6212, 2015. (IF=0.979) 0,8*7	5,6
5.2.	L. Gavrilovska, V. Atanasovski, P. Latkoski and V. Rakovic, "Analysis of Reconfigurability, Control and Resource Management in Heterogeneous Wireless Networks," <i>International Journal of Computers Communications & Control</i> , ISSN 1841-9836, 2015. (IF=0.694) 0,6*6,7	4,02
5.3.	P. Latkoski , B. Popovski, "Latency and Dropping Rate Analysis of IEEE 802.16e Handover", <i>SPRINGER Wireless Personal Communications</i> , 62:291–313 DOI 10.1007/s11277-010-0054-0, 2012, (IF=0.979) 0.9*7	6,3
6.	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир	1,2
6.1.	M. Porjazoski, P. Latkoski , B. Popovski, J. Karamacoski, T. Cerepnalkovski, "Using WiMAX Wireless Technology in Automated Smart Meter Reading", <i>MAKO-CIGRE National Conference on Electrical Engineering</i> , Ohrid, Macedonia, October 2-4, 2011. 0,6*2	1,2
7.	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор	31,8
7.1.	M. Bogdanoski, A. Risteski, P. Latkoski , T. Shuminoski, "Power Control as an Effective Method Against Low Power	1,8

	Jamming”, 6 th International Conference on Computational Intelligence, Communication Systems and Networks - CICSyN2014, Tetovo, Republic of Macedonia, 27 – 29 May 2014. 0,6*3	
7.2.	M. Denkovska, P. Latkoski , L. Gavrilovska, “Optimization of Spectrum Usage and Coexistence Analysis of DVB-T and LTE-800”, ICT - the connecting path of Danube and Balkan regions to the entire Europe, CTIF-SEE meeting, 11-12 September 2014, Bucharest, Romania. 0,8*3	2,4
7.3.	M. Denkovska, P. Latkoski , L. Gavrilovska, “DTT Performance Degradation in Presence of Coexisting LTE Network Interference”, Global Wireless Summit 2014, The Fourth International Conference on Wireless Communications, Vehicular Technology, Information Theory and Aerospace & Electronic Systems – WVITAE’14, Aalborg, Denmark, May 11-14, 2014. 0,8*3	2,4
7.4.	P. I. Lazaridis, S. Kasampalis, Z. D. Zaharis, J. Cosmas, A. Bizopoulos, P. Latkoski , L. Gavrilovska, O. Fratu, R. Prasad. “UHF TV band spectrum and field-strength measurements before and after analogue switch-off”, Global Wireless Summit 2014, The Fourth International Conference on Wireless Communications, Vehicular Technology, Information Theory and Aerospace & Electronic Systems – WVITAE’14, Aalborg, Denmark, May 11-14, 2014. 0,6*3	1,8
7.5.	P. Latkoski , Liljana Gavrilovska, et al., “Digital Switchover (DSO) in Macedonia: Background, Case Study and Future Potentials”, XI International Conference EATI-2013, Ohrid, Macedonia, September 26-28, 2013. 0,6*3	1,8
7.6.	P. Latkoski , V. Atanasovski, L. Gavrilovska, “Potentials of TV and Radar Bands for Secondary Communications: Methods and Approaches”, Global Wireless Summit 2013, Atlantic City, New Jersey, USA, June 24-27, 2013. 0,8*3	2,4
7.7.	A. Achtzehn, L. Simic, M. Petrova, P. Mahonen, V. Rakovic, P. Latkoski , L. Gavrilovska, “Software Tool for Assessing Secondary System Opportunities in Spectrum Whitespaces”, 14th IEEE International Symposium on a World of Wireless, Mobile and Multimedia Networks Demo Session (IEEE WoWMoM 2013), 4-7 June 2013,	1,8

	Madrid – Spain. 0,6*3	
7.8.	M. Petrova, P. Latkoski , L. Simic, L. Gavrilovska, A. Achtzehn, P. Mähönen, V. Atanasovski, “Software Tool for Assessing the Viability of Secondary System, Deployments in Whitespace Spectrum Access Scenarios”, 40th Research Conference on Communication, Information and Internet Policy – 2012 TPRC, Arlington, VA, September 21 - 23, 2012. 0,6*3	1,8
7.9.	P. Latkoski , M. Zahariev, B. Jankuloska, J. Karamacoski, L. Gavrilovska, “Opportunistic Usage of TV Band for Multiple Secondary WLAN Users”, IEEE 17th International Workshop on Computer Aided Modeling and Design of Communication Links and Networks 2012, CAMAD 2012, Barcelona, Spain, September 17-19, 2012. 0,6*3	1,8
7.10.	P. Latkoski , J. Karamacoski, L. Gavrilovska, “Indoor Broadband Use of 2.7-2.9 GHz Radar Spectrum: Case of Macedonia”, The 15 th International Symposium on Wireless Personal Multimedia Communications – WPMC 2012, Taipei, Taiwan, September 24-27, 2012. 0,8*3	2,4
7.11.	P. Latkoski , J. Karamacoski, L. Gavrilovska, “Availability assessment of TVWS for Wi-Fi-like secondary system: A case study”, 7th International Conference on Cognitive Radio Oriented Wireless Networks – CROWNCOM 2012, Stockholm, Sweden, June 18–20, 2012. 0,8*3	2,4
7.12.	J. Karamacoski, P. Latkoski , L. Gavrilovska, “On Estimation Aspects of WLAN Secondary Spectrum Availability in ATC Radar Band”, 18th European Wireless Conference (EW 2012), Poznań, Poland, April 18-20, 2012. 0,8*3	2,4
7.13.	M. Denkovska, P. Latkoski , L. Gavrilovska, “Geolocation Database Approach for Secondary Spectrum Usage of TVWS”, 19 th Telecommunications Forum - TELFOR 2011, Belgrade, Serbia, November 22-24, 2011. 0,8*3	2,4
7.14.	O. Ognenoski, I. Kraljevski, P. Latkoski , “Subcarrier Mapping using Random Matrices in SCFDMA Interface for 3GPP LTE Uplink”, 19th Telecommunications Forum - TELFOR 2011, Belgrade, Serbia, November 22-24, 2011. 0,8*3	2,4

7.15.	P. Latkoski , O. Ognesoski, V. Rakovic, V. Atanasovski, L. Gavrilovska, "Demonstration of RIWCoS Platform for Future Heterogeneous Networks", 2nd International Conference on Wireless Communications, Vehicular Technology, Information Theory and Aerospace & Electronic Systems - Wireless VITAE 2011, February 28 – March 3, 2011, Chennai, India. 0,6*3	1,8
8.	Пленарно предавање на научен/стручен собир	2
8.1.	П. Латкоски , В. Ојлеска, Г. Цветковски, „Вселенски летала и ровери: Интеграција на технологии за одржлив развој“, ЕЕОР 2014, Скопје, 24.04.2014	2
9.	Секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество	4
9.1.	P. Latkoski , L. Gavrilovska, J. Karamacoski, B. Jankuloska, M. Zahariev, "Quantitative Case Study of Wi-Fi-like Deployment in TVWS and ATC Radar Bands", The 3rd Workshop of COST Action IC0902, Ohrid, Macedonia, September 12–14, 2012.	2
9.2.	B.Popovski, P. Latkoski , "GPR – Ground Penetrating Radar", First Action's General Meeting of the COST Action TU1208 "Civil Engineering Applications of Ground Penetrating Radar", 22 to 24 July 2013 in Rome, Italy	2
10.	Учество на научен/стручен собир со реферат – усна презентација	5
10.1.	P. Latkoski , Liljana Gavrilovska, et al., "Digital Switchover (DSO) in Macedonia: Background, Case Study and Future Potentials", XI International Conference ETAI-2013, Ohrid, Macedonia, September 26-28, 2013.	1
10.2.	P. Latkoski , V. Atanasovski, L. Gavrilovska, "Potentials of TV and Radar Bands for Secondary Communications: Methods and Approaches", Global Wireless Summit 2013,	1

	Atlantic City, New Jersey, USA, June 24-27, 2013.	
10.3.	P. Latkoski , M. Zahariev, B. Jankuloska, J. Karamacoski, L. Gavrilovska, "Opportunistic Usage of TV Band for Multiple Secondary WLAN Users", IEEE 17th International Workshop on Computer Aided Modeling and Design of Communication Links and Networks 2012, CAMAD 2012, Barcelona, Spain, September 17-19, 2012.	1
10.4.	P. Latkoski , J. Karamacoski, L. Gavrilovska, "Availability assessment of TVWS for Wi-Fi-like secondary system: A case study", 7th International Conference on Cognitive Radio Oriented Wireless Networks – CROWNCOM 2012, Stockholm, Sweden, June 18–20, 2012.	1
10.5.	M. Denkovska, P. Latkoski , L. Gavrilovska, "Geolocation Database Approach for Secondary Spectrum Usage of TVWS", 19 th Telecommunications Forum - TELFOR 2011, Belgrade, Serbia, November 22-24, 2011.	1
	Вкупно	100.32

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, проценка на капитал, систематизација, методологија	3
1.1.	Супервештачење за судски предмет во Велес 2012	1
1.2.	Супервештачење за судски предмет во Струмица 2014	1
1.3.	Контрола и стручна ревизија на прашања за ЕЕТ од областа на електротехника, 2014	1

2.	Идеен проект - учесник/соработник	4
2.1.	Изработка и имплементација на софтверско решение за повеќе-платформски OTT (Over the Top) видео сервис (Mediation and Billing), NEOTEL, 2013-2014	1
2.2.	Изработка и имплементација на софтверско решение за QoS кај OTT, NEOTEL, 2014-2015	1
2.3.	Optical Communication System Interconnecting Toll Plazas With Central Toll System (CTCS) And Central Toll Control Of Fund Of Roads (CTCFR), Agency for State Roads – Macedonia, 2011.	1
2.4	Решение за отпорност на грешки при пренос на мултикаст IPTV, NEOTEL 2012	1
3.	Учество во промотивни активности на факултетот/институтот	3,5
3.1.	Отворен ден на ФЕИТ/ТК, 2011-2014, 4*0,5	2
3.2.	Пленарно предавање пред учениците од Раде Ј. Корчагин, промоција на ФЕИТ, 11.4.2013	0,5
3.3.	Промоција на Лабораторија за оптички комуникации на ФЕИТ, 2014	0,5
3.4.	Организација на 30-годишен јубилеј на Институтот за телекомуникации при ФЕИТ	0,5
4.	Студија - учесник/соработник	15
4.1.	“October Progress Report – 2013”, NATO SfP-984409 ORCA project, October 2013.	1
4.2.	“April Progress Report – 2014”, NATO SfP-984409 ORCA project, April 2014.	1

4.3.	“October Progress Report – 2014”, NATO SfP-984409 ORCA project, October 2014.	1
4.4.	“April Progress Report – 2015”, NATO SfP-984409 ORCA project, April 2015.	1
4.5.	“Final Progress Report – 2011”, NATO SfP-982469, RIWCoS project, April 2011	1
4.6.	“October Progress Report – 2010”, NATO SfP-982469 RIWCoS project, October 2010.	1
4.7.	“Model Integration and Spectrum Assessment Methodology”, EU FP7 QUASAR, D5.1, March 2011	1
4.8.	“Methods and tools for estimating spectrum availability: case of single secondary user”, EU FP7 QUASAR, D5.2, December 2011	1
4.9.	“Methods and tools for estimating spectrum availability: case of multiple secondary users”, EU FP7 QUASAR, D5.3, March 2012	1
4.10.	“Final Report on Models with Validation Results”, EU FP7 QUASAR, D5.4, June 2012	1
4.11.	T - Мобиле Македонија, Quality Assessment of mobile networks in the Republic of Macedonia, 2010	1
4.12.	Совет за радиодифузија на РМ, Study for development of rules for digital dividend in Republic of Macedonia, Radio spectrum usage, Models of usage of digital dividend and their evaluation, selection of most appropriate model for Macedonian market, 2012	1
4.13.	Совет за радиодифузија на РМ, Research on new services enabled by using the digital dividend (within the SEE Digi TV Project, FP7), Overview of broadband mobile technologies (4G, LTE), technical specifications, user equipment specifications, cost estimation, market evaluation, 2013	1
4.14	Совет за радиодифузија на РМ, Research on possibilities for use of digital dividend (within the SEE Digi TV Project, FP7, Assessment of convergence rate of broadcasting and broadband mobile technologies (4G), social impact of convergence to end users, 2013	1

4.15.	Агенција за електронски комуникации на РМ, Извештај од прва мерна кампања на работната група за изготвување на “LTE - насоки за воведување и компатибилност со DVB-T и GSM900”, 2013	1
Дејности од поширок интерес		
5.	Претседател на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	4
5.1.	Претседател на Организациски одбор на Конференцијата ЕТАИ 2013, хотел „Метропол“, Охрид, септември 2013	2
5.2.	Претседател на Организациски одбор на Конференцијата ЕТАИ 2015 хотел „Метропол“, Охрид, септември 2015	2
6.	Член на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир	4,5
6.1.	Конференција ЕТАИ 2011, Охрид, Македонија, септ. 2011	0,5
6.2.	Спец. сесија „ORCA”, GWS 2013, Атлантис Сити, САД, јуни 2013	0,5
6.3.	Спец. сесија „ORCA”, ЕТАИ 2013, Охрид, Македонија, септ. 2013	0,5
6.4.	EAI Fabulous 2015, Охрид, Македонија, 2015	0,5
6.5.	Член на уредувачки одбор на Пресинг, списание на Комората на овластени инженери и овластени архитекти на РМ, 2014-2015	0,5
6.6.	Конференција CogArt 2011, Барселона, Шпанија, окт. 2011	0,5

6.7.	Конференција ISABEL, Рим, Италија, ноември 2010	0,5
6.8.	Конференција WiNMee 2013, May 13-17, 2013, Tsukuba Science City, Japan	0,5
6.9.	Конференција CSNDSP, Обединето Кралство, 2010	0,5
7.	Членство во извршно тело на меѓународна организација која поддржува/организира научноистражувачка дејност (FP7, COST, ICGEB, IEAE и сл.) - член	3
7.1.	Заменик MC-член на COST TU1208-акција	1
7.2.	Член на Извршен одбор на IEEE RM (Student Activities Chair), 2010-2014	1
7.3.	Член на Извршен одбор на IEEE RM (Section Treasurer), 2014-2015	1
8.	Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект – носител	1
8.1.	Техники за оптимизација на комуникациски протоколи во насока на поверодостоен пренос на податоци (ТОПКОМ), Министерство за образование и наука на Република Македонија, 2011	1
9.	Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект – соработник	1
9.1.	Конкурс МОН 2010	0,5
9.2.	Конкурс МОН 2011	0,5
10.	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект –	1

	соработник	
10.1.	Enhancing research and development of energy-efficient networked sensor systems in South Eastern Europe, SCOPES, 2014	1
11.	Член на факултетска комисија	2,5
11.1.	Претседател на Централна комисија за попис, 2012	0,5
11.2.	Член на Конкурсна комисија за упис на студенти на прв и втор циклус 2014	0,5
11.3.	Член на Дисциплинска комисија, 2010-2015	0,5
11.4.	Комисија за самовалуација на ФЕИТ, 2010	0,5
11.5.	Заменик раководител и извршител при Инспекциско тело на ФЕИТ, гранка телекомуникации	0,5
12.	Раководител на внатрешна организациона единица	3
12.1.	Раководител на Систем за управување со квалитет при ФЕИТ, 2013-2016 (ИСО9001:2008)	3
13.	Учество во комисии на тела на државни и други органи	1
13.1.	АЕК, член на работна група за изготвување на “LTE – насоки за воведување и компатибилност со DVB-T и GSM900”, 2014	1
Вкупно		46,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	184,9
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	100,32
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	46,5
Вкупно	331,72

Рецензентска комисија

Проф. д-р Лилјана Гавриловска, с.р.

Проф. д-р Борислав Поповски, с.р.

Проф. д-р Тони Јаневски, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ПРИЛОГ КОН ТЕОРИЈАТА И ПРИМЕНАТА НА КОДОВИТЕ ЗА КОРЕКЦИЈА НА ГРЕШКИ И КОНЦЕПТОТ НА КРИПТКОДИРАЊЕ“ ОД М-Р НАТАША ИЛИЕВСКА, ПОДНЕСЕНА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ИНФОРМАТИЧКИ НАУКИ И КОМПЈУТЕРСКО ИНЖЕНЕРСТВО ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, со Одлука донесена на својата 60. седница одржана на 23.4.2015 година, нè избра за рецензенти за оцена на докторската дисертација под наслов ПРИЛОГ КОН ТЕОРИЈАТА И ПРИМЕНАТА НА КОДОВИТЕ ЗА КОРЕКЦИЈА НА ГРЕШКИ И КОНЦЕПТОТ НА КРИПТКОДИРАЊЕ, поднесена од Наташа Илиевска, магистер на математички науки, вработена како асистент на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство (ФИНКИ) при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Трудот е проверен со базата на трудови при Министерството за образование и наука (plagijati.mon.gov.mk). Проверката беше поставена на системот за плагијати на 17.4.2015 од каде што е добиен позитивен извештај, кој коменторот го испрати во електронска форма на plagijat@finki.ukim.mk.

Рецензентската комисија, по деталното прегледување на изработената дисертација, го доставува до Наставно-научниот совет на Факултетот следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. КОМПОЗИЦИЈА НА ДИСЕРТАЦИЈАТА

Докторската дисертација на м-р Наташа Илиевска е самостоен научен труд од областа на примената на квазигрупите во теоријата на кодирање.

Докторската дисертација ПРИЛОГ КОН ТЕОРИЈАТА И ПРИМЕНАТА НА КОДОВИТЕ ЗА КОРЕКЦИЈА НА ГРЕШКИ И КОНЦЕПТОТ НА КРИПТКОДИРАЊЕ е изложена на 200 страници, со 18 графици и слики, како и 30 табели. Пописот на литературата содржи 57 релевантни библиографски единици. Притоа, од резултатите добиени при истражувањата за оваа докторска дисертација, авторката има објавено или прифатено за објавување 6 научни труда во рецензирани меѓународни конференции и списанија.

Содржината на докторската дисертација е компонирана од 5 глави, заклучок, користена литература и прилози. Секоја глава, освен првите две кои се воведни, претставува целина од одредена фаза од истражувањето. Во почетокот на секоја глава е даден краток осврт на што се однесува главата и сите секции во неа. На крајот на секоја глава е даден заклучок за научниот придонес на кандидатката во неа.

2. ПРЕГЛЕД НА СОДРЖИНАТА НА ДЕЛОВИТЕ

Ќе дадеме краток преглед на содржината за секоја од петте глави на дисертацијата.

Во првата глава, даден е краток вовед во теоријата на кодирање и концептот на криптокодирани. Во продолжение, даден е преглед на содржината на докторската дисертација.

Во втората глава се дадени основните дефиниции и својства на квазигрупите, линеарните кодови и CRC кодовите. Притоа, целосно се објаснети сите потребни поими и својства за да можат да се следат натамошните излагања поврзани со теоријата и примената на кодовите анализирани во следните глави.

Резултатите добиени од истражувањата на авторката и новите резултати за примена на квазигрупите во теоријата на кодирање се претставени во следните три глави.

Третата глава се однесува на еден модел на код за откривање на грешки базиран на квазигрупи, предложен од Смиле Марковски и Верица Бакева. Имено, анализиран е случајот кога параметарот на кодот $k=3$. Изведена е формула за веројатноста на неоткриени грешки ако за кодирање се користи квазигрупа од произволен ред, за која веројатноста на неоткриени грешки не зависи од распределбата на карактери во влезната порака. Заклучено е дека тоа својство не важи за произволна квазигрупа. Затоа, квазигрупите од ред 4 се филтрирани, за да се добијат оние квазигрупи за кои оваа веројатност не зависи од распределбата на карактери во влезната порака. Филтрирањето кое е применето на квазигрупите од ред 4 го поминаа 160 од вкупно 576 квазигрупи. Тоа се истите 160 фрактали квазигрупи кои го поминаа филтрирањето во случајот кога $k=2$, кој е претходно анализиран. За овие 160 квазигрупи, применувајќи ја изведената теорема, определена е веројатноста на неоткриени грешки. Направена е класификација на квазигрупите од ред 4 според тоа колку се добри за кодирање. Со оваа класификација се добиени 17 класи од квазигрупи и за секоја од нив е определена веројатноста за неоткриена грешка. Притоа, најдобрата класа квазигрупи за кодирање (онаа која дава најмала веројатност за неоткриена грешка), исто како и во случајот кога $k=2$ содржи само линеарни квазигрупи. На крајот од оваа глава е направена споредба на анализираниите специјални случаи ($k=2$ и $k=3$) од аспект на веројатноста на неоткриени грешки.

Во четвртата глава е дефиниран нов модел на код за откривање на грешки, базиран на линеарни квазигрупи. Дефиниран е параметар на преклопување како број на заеднички информациски карактери во дефиницијата на два

последователни редувантни карактера и покажано е дека овој параметар е поголем од нула. Уште повеќе, параметарот на преклопување е изразен преку параметрите на моделот. Понатаму, покажано е дека во вака дефинираниот модел, секој информациски карактер е контролиран, т.е. влегува во дефиницијата на барем еден редувантен карактер и дека не постојат два идентично дефинирани редувантни карактера.

Даден е доказ дека вака дефинираниот код е линеарен кога слободниот член во линеарното претставување на квазигрупата е нулта матрица. Притоа, во доказот на теоремата е дадена конструкција на генерирачката матрица во стандардна форма на кодот кој се добива кога за кодирање се користи дадена линеарна квазигрупа. Со ова, практично е даден начин како за кодот, кој се добива со користење на дадена линеарна квазигрупа, може да се определи бројот на грешки кои тој со сигурност ги открива. Исто така, докажано е дека за дефинираниот модел, веројатноста на неоткриени грешки не зависи од распределбата на карактери во влезната порака ниту, пак, од матрицата C која го определува слободниот член (во линеарното претставување на квазигрупата). Разгледани се два специјални случаја на дефинираниот модел: кодот кој се добива кога за параметрите на моделот ќе се доделат вредности $k=n$, $t=1$ и $s=2$ и кодот кој се добива за $k=n$, $t=1$ и $s=3$. Може да се забележи дека равенките со кои се дефинирани редувантните карактери во првиот специјален случај се идентични со равенките со кои се дефинирани редувантните карактери во моделот разгледуван во третата глава, во случајот кога $k=2$, додека, пак, тие на вториот специјален случај се идентични со тие за $k=3$. Иако е даден општ доказ, и за двата случаја се дадени и посебни докази, кои се поедноставни од доказот за општиот модел, дека веројатноста на неоткриени грешки не зависи од распределбата на карактери во влезните пораки и од матрицата C . Потоа, користејќи го овој факт, пресметани се веројатностите на неоткриени грешки кога за кодирање се користат квазигрупи од ред 8. За двата кода е определена најдобрата класа квазигрупи, т.е. класата квазигрупи кои имаат најмала веројатност на неоткриени грешки. За квазигрупите во најдобрите класи е дадена веројатноста на неоткриени грешки.

Сите разгледувани кодови во третата и четвртата глава имаат својство дека веројатноста на неоткриени грешки се намалува и низата од максимуми тежи кон нула, кога должината на блокот се зголемува. Даден е начин како користејќи го ова својство, веројатноста на неоткриени грешки може да се контролира.

Покрај ова, за кодот со параметри $k=n$, $t=1$ и $s=2$ изведени се и општи апроксимативни формули за веројатноста на рафална грешка со должина n и штит m . Со цел да се изведат овие формули, најпрво е дефинирана структура со внатрешен блок, опкружувачки карактери и надворешни карактери. Потоа изведени се коефициентите кои го даваат бројот на можни избори на $i \leq 4$

карактери во внатрешниот блок со должина n , кои заедно со надворешните карактери формираат рафална грешка со штит m . Коефициентите од оваа теорема се искористени за да се изведат формулите за веројатност на рафална грешка со штит $m \geq 2$. За случајот кога штитот $m=1$ изведена е формула за случаите кога должината на рафалната грешка не е поголема од четири карактери. Понатаму, изведена е апроксимативна формула за веројатноста на неоткриени рафални грешки со штит $m \geq 2$ и во двата случаја: кога целиот блок формира една рафална грешка и кога должината на рафалната грешка е помала од должината на блокот.

Притоа, сите изведени формули за веројатноста на неоткриени грешки во третата и четвртата глава се комбинаторни, т.е. нема потреба да се најде распределбата на тежини за да се пресмета веројатноста на неоткриени грешки. Единствени податоци кои се потребни за да се пресметаат овие веројатности се квазигрупата која се користи за кодирање, должината на блокот кој се кодира и веројатноста за бит-грешка на бинарниот симетричен канал.

Направена е споредба на разгледуваните кодови. Најпрво, направена е споредба на двата разгледани кода, за да се види како параметарот s влијае на веројатноста на неоткриени грешки. Потоа, за двата кода поединечно се направени споредби на веројатностите на неоткриени грешки во случаите кога за кодирање се користат квазигрупи од ред 4 и од ред 8, со цел да се заклучи како редот на квазигрупата користена за кодирање влијае на веројатноста на неоткриени грешки.

На крајот од оваа глава, направена е споредба на разгледуваните кодови со неколку CRC кода, како еден од најчесто користени кодови за откривање на грешки во комуникациските мрежи и мемориските уреди. Споредбата е направена со неколку CRC кода, кои се сметаат како стандард кај кодовите за откривање грешки: CRC-12, CRC-ANSI и CRC-CCITT. Утврдено е дека кодовите разгледувани во оваа дисертација имаат значително помала веројатност на неоткриени грешки, но од друга страна имаат поголема редунданса. Уште повеќе, веројатноста на неоткриени грешки на предложените кодови може да се направи произволно мала, што не е случај со CRC кодовите. Од тие причини, можеме да се заклучи дека предложените кодови можат да најдат примена во системи каде што точниот и сигурен пренос на податоците е од исклучителна важност, како што се, на пример, безбедносно-критичните системи (Safety-Critical Systems). Имено, CRC кодовите, покрај стандардната примена во дигиталните мрежи, често наоѓаат примена во таканаречените безбедносно-критични системи, каде што треба да контролираат процеси во кои се користат токсични, запаливи или експлозивни материјали, при контрола на нуклеарни центри, во транспортните системи како што се авионските, железничките или автомобилските системи и слично, т.е. процеси во кои грешките може да доведат до катастрофални последици и да резултираат со

губење на човечки животи или да предизвикаат сериозна материјална штета. Во ваквите системи од исклучителна важност е веројатноста на неоткриени грешки да е што помала.

Во петтата глава се дефинирани два модела на кодови за откривање на грешки. Овие два модела се подмодели од општиот модел дефиниран во четвртата глава. Во првиот модел, бројот на редундантни карактери е функција од должината на информацискиот блок, додека, пак, вториот модел додава редунданса со фиксна должина, независно од должината на информацискиот блок. За некои специјални случаи, експериментално со помош на симулации определена е веројатноста на неоткриени грешки за различни вредности на должината на блокот n за вредности на веројатноста на бит-грешка p од 0.01 до 0.5 со чекор 0.01. Имено, разгледани се случаите кога на параметарот на моделот се доделени вредностите $k=3$, $k=4$, $k=5$ и $k=6$ во првиот модел и $k=1$ и $k=3$ во вториот модел. Со помош на овие резултати анализирано е како параметарот k влијае на веројатноста на неоткриени грешки. Понатаму, подетално е анализиран моделот со фиксна должина на редундансата. За овој модел експериментално се определени веројатностите на неоткриени грешки кога за кодирање се користи дадена линеарна квазигрупа од ред 4, од ред 8 и ред 16. За секој од овие три случаи земени се по две вредности на параметарот k . Вредностите за параметарот k се избрани така да се добие редунданса 12 и 16 бита (т.е. 15 бита за квазигрупата од ред 8). Со помош на овие резултати заклучено е како редот на квазигрупата избрана за кодирање влијае на веројатноста на неоткриени грешки.

Во прилог е дадено авторезимето на дисертацијата на англиски јазик.

Неколку заклучоци и планови за понатамошни истражувања во овие области се дадени на крајот од оваа докторска дисертација.

3. ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Од анализата на овој труд можат да се идентификуваат повеќе главни придонеси на кандидатката, соодветно претставени по глави.

Во третата глава, кандидатката детално испитува еден специјален случај на модел на код за откривање на грешки, базиран на квазигрупи (случај кога параметарот на кодот е $k=3$). За разгледуваниот код, докажана е теорема во која е изведена апроксимативна формула за веројатноста на неоткриени грешки, ако за кодирање се користи квазигрупа од произволен ред, за која веројатноста на неоткриени грешки не зависи од распределбата на карактери во влезната порака. Понатаму, најдени се квазигрупите од ред 4 за кои веројатноста на неоткриени грешки не зависи од распределбата на карактери во влезната порака и направена е класификација на овие квазигрупи во 17 класи, според тоа колку се добри за

кодирање, при што за секоја од нив е определена веројатноста на неоткриени грешки. Идентификувана е најдобрата класа квазигрупи од ред 4 за кодирање со овој код и соодветната веројатност на неоткриени грешки. Заклучено е дека најдобрата класа квазигрупи содржи само линеарни квазигрупи. Даден е начин како може да се контролира веројатноста на неоткриени грешки, т.е. како да се избере оптимална должина на блокот, така што веројатноста на неоткриени грешки да биде помала од некоја однапред дадена вредност. На крај, направена е споредба на веројатностите на неоткриени грешки на анализираниот код со друг, претходно разгледуван специјален случај на моделот (случајот $k=2$). Со оглед на тоа што двата кода имаат еднакви рати, а веројатноста на неоткриени грешки на кодот анализиран во оваа теза е значително помала, заклучено е дека тој е подобар за кодирање.

Во четвртата глава, кандидатката предлага нов модел на код за откривање грешки базиран на линеарни квазигрупи. За овој модел е дефиниран параметар на преклопување како број на исти информациски карактери во дефиницијата на два соседни редундантни карактера. Докажано е својство во кое параметарот на преклопување е изразен преку параметрите на моделот и дека овој параметар е поголем од нула. Исто така, докажани се и следните две својства на моделот: секој информациски карактер е контролиран од барем еден редундантен карактер и не постојат два идентично дефинирани редундантни карактера. Докажани се и три леми, кои се потребни за понатамошно анализирање на моделот. За дефинираниот модел е даден доказ на теорема дека е линеарен код ако за кодирање се користи линеарна квазигрупа за која слободниот член во линеарното претставување на квазигрупата е нулта матрица $C = O$. Дадена е конструкција на генерирачката матрица на кодот, со што е даден и начин да се определи бројот на грешки кои кодот со сигурност ги открива, за дадена квазизгрупата која се користи за кодирање. Докажана е теорема дека веројатноста на неоткриени грешки на дефинираниот модел не зависи од распределбата на карактери во влезната порака ниту од матрицата C . Целосно се анализирани два специјални случаја од овој модел и за нив се докажани посебни теореми дека веројатноста на неоткриени грешки не зависи од распределбата на карактери во влезната порака, ниту од матрицата C . За нив се определени најдобрите класи квазигрупи од ред 8 за кодирање и соодветните веројатности на неоткриени грешки. Дадена е постапка како може да се контролира веројатноста на неоткриени грешки, т.е. како да се избере оптимална должина на блокот, така што веројатноста на неоткриени грешки да биде помала од некоја однапред дадена вредност. За еден од овие два кода докажани се теореми во кои се изведени апроксимативни формули за неоткриена рафална грешка со должина n и штит m во случаите кога: $m=1$, а должината на рафалната грешка е најмногу четири карактери; $m \geq 2$ и должината на рафалната грешка е еднаква на должината на блокот; $m \geq 2$ и должината на

рафалната грешка е строго помала од должината на блокот. За да се докажат овие теореми, претходно е докажана теорема во која се изведени коефициентите кои ги даваат броевите на можни избори на $r \leq 4$ карактери во внатрешен блок со должина n , кои заедно со опкружувачките точно пренесени карактери по еден од секоја страна и надворешните погрешно пренесени карактери формираат рафална грешка.

Од направената споредба на двата разгледувани случаја и тоа во случаите кога за кодирање се користи квазигрупа од ред 4 и кога се користи квазигрупа од ред 8, заклучено е дека за поголема вредност на параметарот s , веројатноста на неоткриени грешки е помала. Притоа, во случајот кога за кодирање се користи квазигрупа од ред 8, намалувањето е поголемо. Исто така, со зголемување на должината на блокот и намалувањето се зголемува. Заклучено е дека користење на квазигрупа од повисок ред за кодирање резултира со намалување на веројатноста на неоткриени грешки. Притоа, се заклучува дека односот на максимумите на функциите кои ја определуваат веројатноста на грешка кога за кодирање се користи квазигрупа и ред 4 и ред 8 се зголемува со зголемување на должината на блокот. Тоа значи, кога должината на блокот се зголемува, максимумот на веројатноста на неоткриени грешки кога за кодирање се користи квазигрупа од ред 8 многу побрзо се намалува во однос на максимумот кога за кодирање се користи квазигрупа од ред 4. Во случајот кога $s=2$, дадена е формула за намалувањето на веројатноста на неоткриени грешки кое се постигнува со користење на квазигрупа од повисок ред, како функција од должината на блокот.

На крај, направена е споредба на овие кодови со неколку CRC кода и заклучено е дека кога ратите на кодовите и должините на блоковите се еднакви, кодот анализиран во оваа теза има помала веројатност на неоткриени грешки. Друга предност е што кај тој код веројатноста на неоткриени грешки може да се направи произволно мала, што не е случај со CRC кодовите.

Во последната (петта) глава дефинирани се два нови модела на кодови за откривање на грешки, кои се подмодели од општиот модел дефиниран во четвртата глава: првиот модел во кој должината на редундансата е функција од должината на информацискиот блок, додека, пак, вториот модел додава редунданса со фиксна должина. Со помош на симулации, за неколку вредности на параметрите во секој од двата кода добиени се експериментални резултати за веројатноста на неоткриени грешки. Од овие резултати е определена оптимална вредност за параметарот на првиот модел. За моделот со фиксна должина на редундансата, заклучено е дека за мали вредности на должината на блокот n , подобро е да се избере поголема вредност за параметарот k на кодот (повеќе редундантни карактери) бидејќи има помала веројатност на неоткриени грешки. Но, за поголеми вредности на должината на блокот n , подобро е да се избере

помала вредност за параметарот k , бидејќи веројатноста на неоткриени грешки не е повеќе многу поголема, но пресметките се поедноставни и се додаваат помалку редундантни карактери. Како заклучок од сè претходно, од аспект на веројатност на неоткриени грешки, најдобро е пораката да се подели на што е можно помали блокови и истовремено да се избере поголема вредност за параметарот k . Овие заклучоци важат за сите разгледани редови на квазигрупите користени за кодирање.

Исто така, заклучено е дека множењето на редот на квазигрупата со два во модел со фиксна должина на редундансата резултира со приближно двојно помала веројатност на неоткриени грешки за поголеми вредности на должината на блокот n . За помали вредности на должината на блокот, користењето на квазигрупа од повисок ред резултира со поголемо намалување на веројатноста на неоткриени грешки. Земајќи ги предвид сите сознанија за кодот, заклучено е дека тој е добар за кодирање на мали блокови. Со избор на квазигрупа од повисок ред се постигнува доста мала веројатност на неоткриени грешки, помала од таа на CRC кодовите.

Објавени трудови од истражувањата во рамките на оваа дисертација:

1. N. Ilievska: **Proving the probability of undetected errors for an error-detecting code based on quasigroups**, Quasigroups and Related Systems, vol. 22, 2014, pp. 223-246.
2. N. Ilievska, D. Gligoroski: **Quasigroup Redundancy Check Codes For Safety-Critical Systems**, Proceedings of the 11th Advanced International Conference on Telecommunications AICT, Brussels, Belgium, 2015 (прифатен за печатење).
3. N. Ilievska, D. Gligoroski: **Simulation of Some New Models of Error-Detecting Codes**, Proceedings of the 22nd Telecommunications Forum Telfor, Belgrade, Serbia, 2014, pp. 395-398.
4. N. Ilievska, D. Gligoroski: **Simulation of a Quasigroup Error-Detecting Linear Code**, Proceedings of the 38th International ICT Convention MIPRO CTI - Telecommunications & Information, Opatija, Croatia, 2015 (прифатен за печатење).
5. N. Ilievska, D. Gligoroski: **Error-Detecting Code using Linear Quasigroups**, Advances in Intelligent Systems and Computing, vol. 311, ICT Innovations 2014, Springer, 2014, pp. 309-318.
6. N. Ilievska, D. Gligoroski: **An Error-Detecting Code based on Linear Quasigroups**, Proceedings of 11th International Conference for Informatics and Information Technology with International Participants, Bitola, Republic of Macedonia, 2014 (прифатен за печатење).

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Во докторската дисертација под наслов ПРИЛОГ КОН ТЕОРИЈАТА И ПРИМЕНАТА НА КОДОВИТЕ ЗА КОРЕКЦИЈА НА ГРЕШКИ И КОНЦЕПТОТ НА КРИПТКОДИРАЊЕ од кандидатката м-р Наташа Илиевска, се проучувани некои примени на квазигрупите во теоријата на кодирање. Оваа дисертација претставува обемен, квалитетен и оригинален научен труд од областите кои се проучуваат. Резултатите добиени во текот на истражувањата поврзани со дисертацијата, во најголем дел, се прикажани пред домашната и светската јавност преку излагања на научни конференции и печатење во меѓународни и домашни научни списанија и зборници од конференции. На тој начин, дисертацијата има обезбедено и соодветна поширока домашна и меѓународна верификација. Резултатите добиени од истражувањата во дисертацијата се компатибилни со најсовремените истражувања во оваа област и го оправдуваат користењето на квазигрупите во теоријата на кодирање. Покрај тоа, добиените резултати доведуваат и до повеќе отворени проблеми чие решавање е предизвик за понатамошни истражувања во областа на квазигрупите и нивната примена.

Имајќи го предвид сето претходно кажано, Рецензентската комисија има задоволство и чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, да го прифати трудот ПРИЛОГ КОН ТЕОРИЈАТА И ПРИМЕНАТА НА КОДОВИТЕ ЗА КОРЕКЦИЈА НА ГРЕШКИ И КОНЦЕПТОТ НА КРИПТКОДИРАЊЕ, поднесен од кандидатката м-р Наташа Илиевска за докторска дисертација, и да дозволи негова јавна одбрана.

Рецензентска комисија

1. Д-р Смиле Марковски, редовен професор на ФИНКИ при УКИМ во Скопје (во пензија), с.р.
2. Д-р Данило Глигороски, редовен професор на Депарتمانт за телематика при НТНУ во Трондхајм и насловен вонреден професор на ФИНКИ при УКИМ во Скопје, с.р.
3. Д-р Верица Бакева, редовен професор на ФИНКИ при УКИМ во Скопје, с.р.
4. Академик д-р Љупчо Коцарев, редовен професор на ФИНКИ при УКИМ во Скопје, с.р.
5. Д-р Весна Димитрова, доцент на ФИНКИ при УКИМ во Скопје, с.р.

ПРЕГЛЕД НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФАРМАЦЕТСКИ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

1. МАГИСТЕРСКИ ТРУД ПО ЗДРАВСТВЕН МЕНАЏМЕНТ И ФАРМАКОЕКОНОМИЈА

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Елена Стојановска	Системот на јавни набавки и негоите импликации во здравствениот сектор во Република Македонија	Implication of public procurement in health system in R. M.	Доц. д-р Катерина Анчевска Нетковска	02-197/10 25.03.2015

**ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФАРМАЦЕТСКИ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ**

2. СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИ ТРУД ПО КОЗМЕТОЛОГИЈА

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Клодина Скендери	Природни козметички сировини и производи од морско потекло	Marine natural ingredients and products in cosmetics	Проф. д-р Рената Славеска Раички	02-197/11 25.03.2015

РЕФЕРАТ

**ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ
ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ (ДИСЦИПЛИНИ)
*историја на Македонија, античка историја и општа историја
на стариот век* НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ**

Врз основа на конкурсот на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 10 март 2015 година (вторник), за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области (дисциплини) *историја на Македонија, античка историја и општа историја на стариот век*, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет бр. 04-534, донесена на 27 март 2015 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Александар Атанасовски, редовен професор на Филозофскиот факултет, д-р Анета Шукарова, редовен професор на Институтот за национална историја и д-р Марјан Јованов, вонреден професор на Филозофскиот факултет.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научните области (дисциплини) *историја на Македонија, античка историја и општа историја на стариот век*, во предвидениот рок се пријави д-р Војислав Саракински.

19. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатот доц. д-р Војислав Саракински е роден на 17.5.1975 во Скопје. Средно образование завршил во УСО „Јосип Броз Тито“ на 10 јуни 1993 година. Со високо образование се стекнал на Филозофскиот факултет во Скопје, на 1.4.1998 година. Дипломирал на 25.3.1998 година, со просечен успех 10,00. Во текот на студиите, кандидатот активно учествувал во научните и преведувачките активности на Институтот, а како резултат на оваа активност произлегла соработката на неколку преводи на дела од антички автори, како и стручни прикази и лексикографски трудови. За покажаниот успех при студирањето ја добил наградата „26 јули“ од британската фондација „Франк Манинг“ како најдобар студент во генерацијата.

Во учебната 1998/99 се запишал на втор циклус (магистерски) студии на Институтот за класични студии, а во 2001 се префрлил на магистерските студии на Институтот за историја. Студиите ги завршил на 14.11.2002 година, со просечен успех 10,00. На 18.12.2003 година го одбрал магистерскиот труд на тема: *Decepta Peloponnesia: Македонија и атинскиот експанзионизам (478-413 сн.е.)* пред Комисија во состав: проф. д-р Наде Проева (ментор), проф. д-р Петар Делев и проф. д-р Витомир Митевски.

Докторска дисертација пријавил на 18.10.2007 година на Институтот за историја. Дисертацијата на тема: *Persomacedonica: Македонското и персиското кралство од 512 до 336*

година сѝ.е. ја одбранил на 29.4.2010 година, пред Комисија во состав: проф д-р Н. Проева (ментор), акад. проф. д-р В. Митевски, доц. д-р П. Делев, акад. проф. д-р П. Хр. Илиевски и проф. д-р Б. Кунтиќ-Маквиќ. Со тоа се стекнал со научниот степен доктор на науки од научната област историја.

Во моментот е доцент. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 991 од 1.9.2010 година. На 14.9.2010 година е избран во звањето доцент на Филозофскиот факултет во областа општа историја на стариот век и историја на Македонија (антички период).

Кандидатот активно се служи со англискиот, францускиот и грчкиот јазик.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 991 од 1.9.2010, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

20. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Филозофски факултет, кандидатот д-р Војислав Саракинки изведува настава и вежби на прв, втор и трет циклус студии на студиската програма по историја, историја со архивистика, археологија и класични студии.

Претходно, заклучно со февруари 2000, кандидатот работел на определено време со неполн фонд часови како професор по латински јазик во средните училишта „Георги Димитров“ и „Цветан Димов“ во Скопје.

Почнувајќи од учебната 2004/5 година, ги држел семинарските вежби по предметите *историја на античкиите Македонци до 323 сѝ.е.*, *историја на античкиите Македонци 323 сѝ.е - 313 н.е.*, *историја на Сѝариоѝ Истѝок*, *историја на Сѝара Грѝија* и *историја на Сѝариоѝ Рим* за групите историја и класични студии; учествувал во изведувањето на наставата по предметот *оѝиѝта историја до XVI век* за групата археологија, под менторство на раководителот на Институтот за историја, а му било доверено и изведувањето настава по предметите *историја на античкиите Македонци*, *историја на сѝариоѝ век 1* и *историја на сѝариоѝ век 2* за групите историја со архивистика и археологија, под менторство на проф. д-р Наде Проева.

По реформата на наставните програми според ЕКТС на Филозофскиот факултет во 2009, ги држел семинарските вежби по предметите *историја на сѝариоѝ век 1*, *релиѝија и кулѝура на античкиите Македонци*, *историја на античкиите Македонци* и *историја на македонскиите хеленистѝички монархии*; под менторство на проф. д-р Наде Проева, ја изведувал наставата по предметите *антички ѝисма и извори*, *историја на сѝариоѝ век 2* и *историја на Римската Имѝерија*. Истовремено, ја вршел должноста секретар на редакцијата на меѓународното научно списание *Macedonian Historical Review*.

Во изминативе пет години, држел настава по предметите *историја на сѝариоѝ век 1*, *историја на сѝариоѝ век 2*, *антички ѝисма и извори* / *увод во античкаѝта историоѝрафија* и

историја на Римската империја на студиските програми по историја, историја со архивистика, класични студии и археологија. Кандидатот подготвил и пакет материјали за предметите *антички писма и извори* и *увод во античката историографија*, кои се користат интерно на Институтот за историја.

Кандидатот учествувал како член во Комисија за оцена или одбрана на пет дипломски работи.

Научноистражувачка дејност

Кандидатот д-р Војислав Саракинский има објавено 3 стручни труда во научни списанија со меѓународен уредувачки одбор и четири стручни труда во домашни научни списанија. Автор е и на еден опсежен критички приказ на стручна литература, објавен во списание со меѓународен уредувачки одбор.

Учествувал на една меѓународна научна конференција, а бил и предавач пред странски аудиториум по покана од УКИМ.

Д-р Војислав Саракинский има објавено една авторска стручна монографија од областа на античката историја, а во една стручна монографија се јавува како соработник и коавтор.

Д-р Војислав Саракинский учествувал како член во два научни проекта, а бил ментор на еден докторски труд.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Кандидатот д-р Војислав Саракинский е коавтор на еден учебник за основно образование. Автор е на две поглавја во книги, од кои едната е издадена во странство, како и на две уводни студии кон преводи од античката книжевност.

Бил основач и член на уредувачкиот одбор на две домашни стручни списанија од областа на историјата.

Од експертските активности, кандидатот се јавува како автор на десет стручни подлошки за сценарија за снимање на документарни филмови од серијата „Македонија во антиката“.

Особена активност кандидатот покажува во дејностите од поширок интерес. Д-р Војислав Саракинский активно е вклучен во работата на Филозофскиот факултет, каде што освен наставната, врши и други дејности од различна природа. Кандидатот веќе неколку години учествува во дизајнот, изработката и одржувањето на информацискиот систем на Филозофскиот факултет во Скопје; бил член на Уписната комисија за обработка на податоци на Филозофскиот факултет, на комисијата за располагање со движен и недвижен имот, како и на Комисијата за евалуација на студиските програми при Филозофскиот факултет. Две учебни години бил и координатор на студиските програми по историја и историја со архивистика на Институтот за историја.

Оценка од самоевалуација

Кандидатот д-р Војислав Саракинский, на 20.11.2013 година, доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Филозофскиот факултет.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатот, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Војислав Саракинки.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатот од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Војислав Саракинки поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избран во звањето **вонреден професор** во научните области) *историја на Македонија, античка историја и омишната историја на сирариот век.*

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, д-р Војислав Саракинки **да биде избран во звањето вонреден професор** во научните области : *историја на Македонија, античка историја и омишната историја на сирариот век.*

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Александар Атанасовски, с.р.
2. Проф. д-р Анета Шукарова, с.р.
3. Проф. д-р Марјан Јованов, с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: д-р Војислав Саракинский

Институција: Филозофски факултет

Научни области: *историја на Македонија, античка историја и омишлa историја на стариот век*

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Р. бр.	Назив на активностa	Поени
1.	Одржување настава на прв циклус студии:	
	– зимски семестар 2010/11, Ист. на стариот век 1	(6x15x0,04) 3,6
	– зимски семестар 2010/11, Антички писма и извори	(3x15x0,04) 1,8
	– летен семестар 2010/11, Ист. на стариот век 2	(6x15x0,04) 3,6
	– летен семестар 2010/11, Ист. на Римската Империја	(3x15x0,04) 1,8
	– зимски семестар 2011/12, Ист. на стариот век 1	(6x15x0,04) 3,6
	– зимски семестар 2011/12, Антички писма и извори	(3x15x0,04) 1,8
	– летен семестар 2011/12, Ист. на стариот век 2	(6x15x0,04) 3,6
	– летен семестар 2011/12, Ист. на Римската Империја	(3x15x0,04) 1,8
	– зимски семестар 2012/13, Ист. на стариот век 1	(6x15x0,04) 3,6
	– зимски семестар 2012/13, Увод во ант. историографија	(3x15x0,04) 1,8
	– летен семестар 2012/13, Ист. на стариот век 2	(6x15x0,04) 3,6
	– летен семестар 2012/13, Ист. на Римската Империја	(3x15x0,04) 1,8
	– зимски семестар 2013/14, Ист. на стариот век 1	(6x15x0,04) 3,6
	– зимски семестар 2013/14, Увод во ант. историографија	(3x15x0,04) 1,8
	– летен семестар 2013/14, Ист. на стариот век 2	(6x15x0,04) 3,6
	– летен семестар 2013/14, Ист. на Римската Империја	(3x15x0,04) 1,8
	– зимски семестар 2014/15, Ист. на стариот век 1	(6x15x0,04) 3,6

– зимски семестар 2015/15, Увод во ант. историографија	(3x15x0,04)	1,8
– летен семестар 2014/15, Ист. на стариот век 2	(6x15x0,04)	3,6
– летен семестар 2014/15, Ист. на Римската Империја	(3x15x0,04)	1,8
– зимски семестар 2014/15, Ист. на ант. Македонци до 323 ст.е.	(6x15x0,04)	3,6
– летен семестар 2014/15, Ист. на ант. Македонци 323 ст.е. - 313 н.е.	(6x15x0,04)	3,6
2. Консултации со студенти (10 семестри):	(10x120x0,002)	2,4
3. Член на комисија за оцена и одбрана на дипломска работа:	(5x0,1)	0,5
4. Подготовка на предметот Увод во античката историографија		
– предавања		1
– вежби		0,5
5. Пакет материјали за предметот Увод во античката историографија		1

ВКУПНО 66,6

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Р. бр.	Назив на активнoста	Поени
	<u>Труд со оригинални научни резултати објавен во научно/стручно списание:</u> „Peliganes: the State of the Question and Some Other Thoughts“, <i>Macedonian Historical Review</i> 1 (2010), pp. 31-46.	4
	<u>Труд со оригинални научни резултати објавен во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор:</u> „The Fallacy of the European Satrapy“, <i>Živa Antika</i> 60 (2010), pp. 77-108.	6
	<u>Труд со оригинални научни резултати објавен во научно/стручно списание:</u> „Memnon, the Strategist“, <i>Macedonian Historical Review</i> 2 (2011), pp. 7-27 (со С. Пановски).	3,6
	<u>Труд со оригинални научни резултати објавен во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор:</u> „Notes on the Disarray in Thessaly“, <i>Živa Antika</i> 61 (2011), pp. 69-82.	6
	<u>Труд со оригинални научни резултати објавен во научно/стручно списание:</u> „Три планини до Хелада: пртички за персиското минување низ Македонија“, <i>Гласник ИНИ</i> 55.1-2 (2011), pp. 7-25.	4
	<u>Труд со оригинални научни резултати објавен во научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор:</u> „Whither the Winds Blow: Philip’s Persian Policies, or the Lack Thereof“, <i>Živa Antika</i> 62 (2012), 49-87. (со м-р С. Пановски).	5,4
	<u>Труд со оригинални научни резултати објавен во научно/стручно списание:</u> „Македонските племиња во персискиот обрач“, <i>Гласник ИНИ</i> 57.1-2 (2013), pp. 7-26.	4

<u>Стручна монографија: Persomacedonica: Македонија и Персија прег Александар</u> , Филозофски Факултет Скопје, 2013.	8
<u>Критички приказ на стручна литература: Жива Антика</u> 60 (2010), стр. 157-164 (Daniele Berranger-Auserve (ed.), <i>Epire, Illyrie, Macedoine...</i> , Melanges offerts au professeur Pierre Cabanes, CRCA: Collection <i>ERGA</i> , Recherches sur l'antiquite 10, Presses universitaires Blaise Pascal, Clermont-Ferrand, 2007, pp. 414.	2
<u>Одржано предавање по покана на Универзитет: „The Cultural Heritage of Ancient Macedonia“</u> , предавање за студентите од Gakushuin University, Јапонија, Филозофски Факултет, Скопје, 31 август 2011.	1
<u>Учество на научен/стручен собир со реферат: Меѓународна конференција 100 годишнина од раѓањето на академик Михаил Д. Петрушевски / International Conference on the Occasion of the 100 Anniversary of prof. Mihail D. Petruševski's Birth (1911–1990)</u> , МАНУ, Скопје, 14-15 октомври 2011.	1
<u>Дел од монографија: Александар, Живој и Дело</u> , Historia Antiqua Macedonica 10, Скопје, 2012.	4
<u>Ментор на докторска дисертација: „Филип V и македонскиот експанзионизам“</u> , м-р Стефан Пановски	3
ВКУПНО	52,0

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Р. бр.	Назив на активност	Поени
	<u>Основен школски учебник: Историја за VI одделение за деведесетгодишно основно образование</u> , МОН, Скопје, 2011 (коавтор).	6
	<u>Дизајн и изработка на информациски систем: Дизајн, изработка и одржување на информацискиот систем на Филозофскиот Факултет во Скопје</u>	1
	<u>Поглавје во книга: Veles – tourist guide / Велес – туристички водич</u> , Тримакс, Скопје, 2010 (уредување на текст/коавтор).	2
	<u>Поглавје во книга / уводна студија: „Кон ‘Историите’ на Корнелиј Такит“</u> in Такит, Истории, превод од латински Љ. Басотова, Панили, Скопје, 2013, стр. 5-25.	3
	<u>Поглавје во книга / уводна студија: „Сребрениот витез и самракот на републиката“</u> in Марк Тулиј Кикерон, Избрани писма, превод од латински, белешки и коментари С. Кочовска, Три, Скопје, 2014, стр. 5-34.	3
	<u>Поглавје во книга: “Collectanea ex operis auctorum Romanorum ad Macedoniam pertinentia”</u> , in De Oliveira, F. (coord.), Europatria, Universidade de Coimbra, 2013, 275-330.	3
	<u>Експертски активности: Изработка на 5 стручни подлоги за сценарија за снимање на документарни филмови од серијата „Македонија во антиката“, за Контрабанда продукција, по нарачка на Владата на РМ (5x1)</u>	5

Експертски активности: Изработка на 5 стручни подлоги за сценарија за снимање на документарни филмови од серијата „Македонија во антиката“, за Револушн продукција, по нарачка на Владата на РМ (5x1) 5

ВКУПНО 28,0

ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Р. бр.	Назив на активнoста	Поени
	Член на Уредувачкиот одбор на научното списание <i>Macedonian Historical Review</i>	0,5
	Член на Уредувачкиот одбор на научното списание <i>Haemus</i>	0,5
	Член на Уписната комисија за обработка на податоци на Филозофскиот факултет (2x0,5)	1
	Член на Комисијата за располагање со движен и недвижен имот (2x0,5)	1
	Член на комисијата за евалуација на студиските програми при Филозофскиот факултет	0,5
	Координатор на студиската програма по историја на Институтот за историја при Филозофскиот Факултет во Скопје (2x1)	2
	Координатор на студиската програма по историја со архивистика на Институтот за историја при Филозофскиот факултет во Скопје (2x1)	2
ВКУПНО		7,5

Професионални референци на кандидатот за избор во звањето доцент:

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ: 66,6

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ: 52,0

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ: 28,0

ДЕЈНОСТ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС: 7,5

ВКУПНО: 153,1

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Александар Атанасовски, с.р.
2. Проф. д-р Анета Шукарова, с.р.
3. Проф. д-р Марјан Јованов, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА
„ОБРАЗОВАНИЕТО, ДУХОВНОСТА И ВРЕДНОСНИТЕ
ОРИЕНТАЦИИ КАЈ АДОЛЕСЦЕНТИТЕ“ ОД
М-Р АНЕТА ЈОВКОВСКА, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ
ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на XV редовна седница одржана на 27. III 2015 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р Анета Јовковска со наслов: „Образованието, духовноста и вредносните ориентации кај адолесцентите“, во состав: проф. д-р Зоран Велковски (претседател), проф. д-р Анета Бараковска (ментор), проф. д-р Наташа Ангелоска Галевска (член), проф. д-р Сузана Миовска Спасева (член) и проф. д-р Вера Стојановска (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Анализа на трудот

Докторската дисертација на кандидатката м-р Анета Јовковска, со наслов: *Образованието, духовноста и вредносните ориентации кај адолесцентите*, содржи 331 страница компјутерски обработен текст во фонт Arial, со 1,5 проред и големина на букви 11, 528 референци и 315 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во 4 дела, вовед и заклучни согледувања. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **воведот** на трудот е образложено значењето и актуелноста на темата, како и содржината на која е посветено истражувањето. Духовно-моралното воспитание и образование е од голема важност за развојот на личноста на адолесцентите, нивната социјализација и разновидните перспективи кои им се откриваат во општеството. Многу вредносни ориентации се формираат токму во адолесцентскиот период бидејќи младите луѓе се повеќе подложни на социјалните и културните промени во општеството. Вредносните ориентации кај адолесцентите трпат промени во последниве години, а тоа сигурно ќе се одрази во иднина во целокупното општество, бидејќи денешните адолесценти се идните интелектуални и духовни ресурси на нашата земја. Затоа, истражувањата на оваа проблематика се важни за целокупното општество бидејќи ги покажуваат социјалните, културните и духовните промени кои се случуваат меѓу младите, а со тоа и во општеството. Така, главната мисија на образовните институции треба да биде создавање услови за целосен развој на личноста и нејзиниот духовен потенцијал.

Првиот дел од овој труд најпрво ги изложува теоретските насоки во проучувањето на духовното и моралното воспитание во рамките на научната и христијанската педагогија. Кандидатката го претставува проблемот на развој на духовноста, религиозноста и вредносните ориентации кај адолесцентите како интердисциплинарен, кој е проучуван од страна на педагозите, психолозите, социолозите, филозофите и теолозите. Изложени се клучните идеи на теориите за секуларното, моралното и духовното образование (прво поглавје), потоа за развојните карактеристики на адолесцентскиот период, вклучително со развојот на духовноста, религиозноста

и вредносниот систем кај адолесцентите (второ поглавје). На крајот од првиот дел, кандидатката прави систематска анализа на релевантните истражувања за факторите кои влијаат врз развојот на духовноста и религиозноста кај адолесцентите, како и на релевантните истражувања за вредностите, вредносните ориентации и животните стилови кај адолесцентите и нивната поврзаност со духовниот развој (трето поглавје).

Во **вториот дел** е дадена методолошката рамка во која се содржани: проблем на истражувањето, цел и карактер на истражувањето, задачи на истражувањето, истражувачки хипотези, варијабли и индикатори, мерни инструменти, испитаници, тек на истражувањето и начин на обработка на податоците од теренското истражување.

Поставени се две групи на хипотези, и тоа: А-хипотези кои се однесуваат на разликите во духовниот развој, религиозната изразеност и вредносните ориентации кај адолесценти со различен вид на образование и Б хипотези, кои се однесуваат на разликите во духовниот развој, религиозната изразеност и вредносните ориентации кај адолесценти со ист вид на образование, но на различна возраст (средна и доцна адолесценција).

Во **третиот дел** од трудот се соопштени резултатите од истражувањето. Прикажани се резултатите од дескриптивната статистика, а потоа добиените резултати што се однесуваат на поставените хипотези. Резултатите, според зависните варијабли, се поделени на две групи. Најнапред се соопштени резултатите за првата група истражувачки хипотези кои се однесуваат на разликите во духовниот развој, религиозната изразеност и вредносните ориентации кај адолесценти со различен вид на образование. Добиените резултати ја потврдуваат генералната А-хипотеза, според која *адолесценциите со различен вид на образование меѓусебно се разликуваат во духовниот развој, религиозната изразеност и изборот на вредносни ориентации*. Потоа следуваат резултатите за втората група истражувачки хипотези кои се однесуваат на разликите во духовниот развој, религиозната изразеност и вредносните ориентации кај адолесценти со ист вид на образование, но на различна возраст (средна и доцна адолесценција). Добиените резултати делумно ја потврдуваат генералната Б-хипотеза, според која *повозрасните адолесценции имаат повисок степен на духовен развој, поголема религиозна изразеност и различни вредносни ориентации од адолесценциите со ист вид на образование, но со помала возраст*.

Во **четвртиот дел** од трудот е дискутирано во врска со резултатите од направеното истражување. Тие се споредени со резултатите од релевантните истражувања кои се изложени во првиот дел од трудот. Добиените резултати се во согласност со истражувањата на повеќе автори (во врска со вредностите: Rot i Havelka, 1973; Lazarević, 1987; Popadić, 1990; Joksimović, 1992; Popadić, 1995; Mladenović i Knebl, 2000; Franc, Šakić i Ivčić, 2002; Lazarević i Janjetović, 2003; Фрицханд, 2007; Стојанова и Милошева, 2009; Петровић и Зотовић, 2012; во врска со религиозноста и духовноста: Joksimović, 2005; Milošević, 1996; Čekrlja, Turjačanin, i Puhalo, 2004; Andrić, 1997; Palmer, 1999; Sisk&Torrance, 2001; Gunnoe&Moore, 2002; Schwartz, 2006; Regnerusetal., 2004). Резултатите се одраз на развојните специфики на адолесценцијата, како и видот на образованието на адолесцентите, односно дали адолесцентите во текот на своето образование изучуваат религиски предмети и етика, или само етика, или, пак, религиските предмети и етиката воопшто не се дел од нивното образование.

Во **заклучните согледувања** се содржат сублимираните резултати од истражувањето. Добиените наоди од ова истражување и изнесените теоретски сознанија покажуваат дека видот на образование прави разлика во однос на степенот на религиозната изразеност и духовниот развој, како и во однос на тоа кои вредности ќе се перципираат како значајни во животот на адолесцентите. Дојдено е до заклучок дека проблемот на духовното образование кај младите генерации и понатаму останува актуелен. Како перспективни области за понатамошно научно-педагошко истражување кандидатката ги посочува аксиолошките основи на христијанската педагогија и нејзиниот духовно-морален потенцијал, како и пронаоѓањето на конкретни патишта за нивна реализација.

Предмет на истражување

Предмет на ова истражување е влијанието на видот на образование на адолесцентите врз развојот на нивната духовност, религиозност и вредносни ориентации. Како предмет на истражување се јавуваат и разликите во духовниот развој, степенот на религиозноста и вредносните ориентации кај адолесцентите со ист вид на образование, во зависност од нивната возраст: средна и доцна адолесценција.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Важно подрачје во педагошките и психолошките истражувања кои се осврнуваат на духовната тематика се вредностите и вредносните ориентации. Религиозниот и духовниот однос кон светот е поврзан со вредностите. Интересот за проучување на вредностите во општествените науки има големо теориско и практично значење, така што овој феномен претставува неисцрпна инспирација за голем број истражувачи. Од друга страна, на развојот на духовноста и религиозноста кај адолесцентите им е посветено оскудно внимание во научните истражувања. Најмалку внимание е посветено на проучувањето на односот на духовноста и образованието. Често протерана од образовниот дискурс и практика, духовноста останала недоволно проучена како особина која се развива со воспитно-образовниот процес. Исто така, недостасува теоретски пристап во проучувањето на суштината и структурата на духовните и моралните квалитети кај учениците во адолесцентниот период врз основа на тоа дали во нивната настава се вклучени религиски предмети, етички предмети или тие воопшто не се вклучени во видот на нивното образование. Оттука, овој труд одговара на потребата да се развие еден холистички концепт за проучување на карактеристиките на моралното и духовното образование и воспитание кај адолесцентите за да одговори на сите типови на знаење за моралната и духовната наобразба – филозофски, педагошки, психолошки и теолошки.

Краток опис на применетите методи

При изнесувањето на теоретските сознанија, кандидатката користи посебни научни методи на сознанието, пред сè методот анализа-синтеза. Врз основа на компаративна анализа и синтеза, со примена на дескриптивниот метод, кандидатката успешно го образложува проблемот на моралното и духовното образование кај адолесцентите како во научната, така и во христијанската педагогија. При теренското истражување, пак, кандидатката применува ex-postfacto постапка, преку која е утврдено колку е развиена духовноста, изразеноста на религиозноста и доминантните вредносни ориентации кај адолесцентите во зависност од тоа дали при нивниот воспитно-образовен процес изучуваат религиски предмети, етика или тие се изоставени од нивната настава.

Краток опис на резултатите од истражувањето

При анализата на влијанието на видот на образование кај адолесцентите врз нивниот духовен и религиозен развој, како и вредносни ориентации, кандидатката дошла до следниве резултати: во врска со разликите во духовниот развој кај адолесценти со различен вид на образование, сите три групи испитаници имаат просечно ниво на развиеност на духовна интелигенција. Кај испитаниците се утврдени разлики единствено за втората компонента на духовната интелигенција: способност за лична конструкција за целта и смислата на животот и тоа помеѓу адолесцентите кои изучуваат етика и религиски предмети и адолесцентите кои не изучуваат ниту етика, ниту религиски предмети. Кај вториве резултатите се пониски.

Во врска со разликите во религиозната изразеност кај адолесценти со различен вид на образование најдено е дека постои значајна разлика помеѓу трите групи испитаници во однос на

интринзичната религиозност. Имено, адолесцентите кои изучуваат религиски предмети и етика се одликуваат со строга интринзична ориентираност; адолесцентите кои изучуваат етика имаат просечна интринзична ориентираност, додека, пак, адолесцентите кои не изучуваат ниту религиски предмети, ниту етика имаат слаба интринзична ориентираност по однос на религиозноста. Во однос на екстринзичната религиозност не се пронајдени значајни разлики помеѓу трите групи испитаници.

Во врска со разликите во изборот на вредностите кај адолесценти со различен вид на образование, највоочлива разлика е тоа што помеѓу адолесцентите кои изучуваат религиски предмети и етика уживаат голема популарност стилските кои се насочени кон доброто на другите (на пример: алтруистички и прометејски стил), а кај адолесцентите кои не изучуваат етика ниту религиски предмети популарни се стилските кои се насочени кон личната благосостојба и сопствените потреби (на пример: утилитарен и хедонистички стил). Адолесцентите кои изучуваат етика очигледно е дека прават баланс помеѓу вреднувањето на сопствените потреби и потребите на другите. Ваквиот заклучок секако дека може да се протолкува во корист на влијанието на видот на образование врз изборот на животните стилови кај адолесцентите и покрај тоа што кај сите адолесценти приоритет има семејната ориентација. Љубовта и бракот сè уште се најважните животни вредности на денешната младина.

Во врска со разликите во духовниот развој кај адолесценти со ист вид на образование, но на различна возраст, резултатите покажуваат дека меѓу студентите и средношколците кои изучуваат религиски предмети и етика не постојат значајни разлики во ниту една од компонентите на духовната интелигенција. За разлика од нив, кај адолесцентите кои изучуваат етика и кај адолесцентите кои не изучуваат ниту религиски предмети, ниту етика, резултатите покажуваат разлики по однос на некои од компонентите на духовната интелигенција. И кај двете групи испитаници, по однос на компонентите каде што се најдени статистички значајни разлики, студентите имаат повисок степен на развиеност на духовноста, отколку што е тоа случај кај средношколците со ист вид на образование. Според тоа, возраста сепак има влијание во степенот на духовен развој кај адолесцентите. Со зголемување на возраста, кај адолесцентите може да се зголеми и интересот за духовните работи.

Во врска со разликите во религиозната изразеност кај адолесценти со ист вид на образование, но на различна возраст, најдено е дека помеѓу групата испитаници кои изучуваат религиски предмети и етика, исто како и кај групата испитаници кои не изучуваат ниту религиски предмети, ниту етика, не постојат значајни разлики во интринзичната и екстринзичната религиозна ориентација. Помеѓу групата испитаници кои изучуваат етика постојат статистички значајни разлики во однос на интринзичната религиозна ориентираност. Средношколците кои изучуваат етика имаат значително пониски резултати во однос на интринзичната религиозна ориентираност, отколку студентите со ист вид на образование.

Во врска со разликите во изборот на вредности кај адолесценти со ист вид на образование, но на различна возраст, најдено е дека помеѓу адолесцентите – студенти и адолесцентите-средношколци кои изучуваат религиски предмети и етика не постојат статистички значајни разлики по однос на инструменталните вредности и вредносните ориентации. Што се однесува, пак, до групата адолесценти кои изучуваат етика, пронајдени се статистички значајни разлики, и тоа: алтруистичката и создајната ориентација, како и прометејската активност и религиозноста се поважни за средношколците отколку за студентите кои изучуваат етика. Од друга страна, утилитарната и популарната ориентација, хедонизмот и моќта се поважни за студентите, отколку за средношколците кои изучуваат етика. Помеѓу средношколците и студентите кои не изучуваат ниту етика, ниту религиски предмети не постојат статистички значајни разлики по однос на вредносните ориентации, но постојат статистички значајни разлики по однос на некои инструментални и терминални вредности. Разликите се во однос на инструменталните вредности: чесност, снаодливост и способност. По однос на терминалните вредности, студентите и средношколците од оваа група испитаници меѓусебно се разликуваат во вреднувањето на општествен углед, мирот во светот, хармоничниот семеен живот и мудроста.

Оттука, врз основа на целосно и делумно потврдување на посебните хипотези, кандидатката успева да ги потврди и општите хипотези во истражувањето и да дојде до заклучок дека кај адолесцентите со различен вид на образование постојат разлики во духовниот развој, степенот на религиозноста и вредносните ориентации. Таквите разлики делумно се присутни и кај адолесцентите со ист вид на образование, во зависност од нивната возраст: средна и доцна адолесценција.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Анета Јовковска, со наслов *Образованиеѿо, духовноста и вредносните ориентации кај адолесценѿиите*, претставува истражување во општествените науки од областа на педагогијата. Вреднувајќи ја докторската дисертација, Комисијата за оцена смета дека трудот целосно ги задоволува научните стандарди во однос на методолошки пристап, студиозност и аналитичност на добиените резултати, како и нивна систематичност. Во трудот се презентирани научно вредни информации за состојбите во врска со влијанието на видот на образованието кај адолесцентите врз нивниот духовен развој, религиозноста и вредносните ориентации. Богатството на конотации и задлабоченоста во анализата на определени состојби по однос на предметот на истражување и овозможило на кандидатката преку продуктивна асоцијација да наметне и нови цели за истражување. Нивото на информираност, употребата на стручната терминологија, содржината на критичките коментари, релевантноста на теориската и емпириската елаборација успешно се направени и достигнати се научните цели. Комисијата смета добиените резултати и сознанија од истражувањето претставуваат научна основа на која можат да се надоградуваат нови форми значајни за градење на вредностите и вредносните ориентации кај адолесцентите.

Докторската дисертација на кандидатката м-р Анета Јовковска, со наслов: *Образованиеѿо, духовноста и вредносните ориентации кај адолесценѿиите*, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила во меѓународни научни списанија со импакт-фактор следниве рецензирани истражувачки трудови:

1. Како прв автор: Jovkovska, A. (2014). The Role of Education in the Formation of Values and Value Orientations Among Adolescents. *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education (IJCRSEE)*. Vol. 2, Issue.2, December 2014, ISSN 2334-847X (Printed). ISSN 2334-8496 (Online). Scientific Journal Impact Factor Value for 2012=3.459; Global Impact Factor for 2013=0.514; IC Journals Master List 2012 - ICV 2012: 5.31, (p. 21-28).

2. Како втор автор: Jovkovska, A. (2013). Pedagogical and Psychological Basis of Moral Education. *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education (IJCRSEE)*. Vol. 2, Issue 1. December 2013. ISSN 2334-847X (Printed). ISSN 2334-8496 (Online). Scientific Journal Impact Factor Value for 2012=3.459; Global Impact Factor for 2013=0.514; IC Journals Master List 2012 - ICV 2012: 5.31, (p. 83 - 93).

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главниот научен придонес на кандидатката се согледува преку научно-теориските и практичните импликации по однос на темата која претставува предмет на истражување во

докторската дисертација. Научно-теориските импликации се однесуваат во обидот да се презентираат најзначајните научно-теориски насоки во проучувањето на духовното и моралното воспитание во рамките на научната и христијанската педагогија. Кандидатката во докторската дисертација прави систематска анализа на клучните идеи и теории за секуларното, моралното и духовното образование, применувајќи интердисциплинарен пристап.

Практичните импликации на трудот се лоцираат во основните процеси за подобрување на хуманизацијата во образованието преку аксиологизацијата, односно застапеноста на вредностите со важни содржински компоненти, кои играат значајна улога во воспитанието и во духовниот развој на ученикот.

Добиените податоци од ова истражување, како и сознанијата стекнати од него, упатуваат на понатамошни аспекти кои можат и треба да се проучуваат. Станува збор за прецизно определена и исцрпно замислена тема, која презентира автентични научни резултати и осветлува еден значаен сегмент за поврзаноста на видот на образованието на адолесцентите во развојот на нивната духовност, религиозност и вредносни ориентации.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатот м-р Анета Јовковска со наслов *Образованиеџо, духовносџа и вредноснџе ориенџации кај адолесценџиџе*.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Зоран Велковски, претседател, с.р.

Проф. д-р Анета Баракоска, ментор, с.р.

Проф. д-р Наташа Ангелоска Галевска, член, с.р.

Проф. д-р Сузана Миовска Спасева, член, с.р.

Проф. д-р Вера Стојановска, член, с.р.

РЕФЕРАТ

**ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-
НАУЧНАТА ОБЛАСТ (ДИСЦИПЛИНА) РОМАНИСТИКА
НА ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ**

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весникот „Дневник“ од 25.3.2015 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) **РОМАНИСТИКА**, односно за предметите: **историја на францускиот јазик со историска драматика, драматика на францускиот јазик, консекутивно толкување од француски на македонски и од македонски на француски јазик (со техники на бележење) и симултано толкување од француски на македонски и од македонски на француски јазик**, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 54, донесена на 8.4.2015, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Петар Атанасов, редовен професор (во пензија) на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, д-р Звонко Никодиновски, редовен професор на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје и д-р Маргарита Велевска, редовен професор на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област (дисциплина) **РОМАНИСТИКА**, односно за предметите: **историја на францускиот јазик со историска драматика, драматика на францускиот јазик, консекутивно толкување од француски на македонски и од македонски на француски јазик (со техники на бележење) и симултано толкување од француски на македонски и од македонски на француски јазик**, во предвидениот рок се пријави само кандидатката д-р Мирјана АЛЕКСОСКА-ЧКАТРОСКА, вонреден професор.

21. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката д-р Мирјана Алексоска-Чкатроска е родена на 16 март 1967, во Прилеп, Република Македонија. Основно и средно образование завршила во Париз, Франција на 04 јули 1986. Со високо образование се стекнала на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески“-Скопје, на Катедрата за романски јазици и книжевности на групата француски јазик и книжевност и на Катедрата за англиски јазик и книжевност како втор главен предмет и се стекнува со стручниот назив *професор по француски јазик и книжевности со англиски јазик и книжевности* (VII/1) во 1991 година. Дипломирала на 29 април 1991 година, со просечен успех 8,5.

Покрај македонскиот јазик, кандидатката активно се служи со францускиот јазик, кој одлично го владее како роден говорител, и со англискиот јазик. Таа има, исто така, познавања од српскиот, хрватскиот и шпанскиот јазик.

Во 1993 година, кандидатката ги започнала магистерските студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, и по добиената стипендија од Република Франција, во учебната 1994/1995 се запишала на втор циклус (магистерски) студии на Универзитетот Нова Сорбона – Париз III (Université de la Sorbonne Nouvelle– Paris III), Наука за јазикот - Diplôme d'Etudes Approfondies en Sciences du Langage. Студиите ги завршила на 29 јуни 1995 година кога го одбрала магистерскиот труд во Париз на тема: *L'emprunt français en macédonien (Француската заемка во македонскиот јазик)*, пред Комисија во состав: проф. д-р Пиер Лера (Pierre Lerat), проф. д-р Етиен Пиетри (Etienne Pietri) и проф. д-р Даниел Ларош-Буви (Danielle Laroche-Bouvy).

Докторска дисертација пријавила на 20.9.1999 година на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески“ - Скопје. Дисертацијата на тема: *Романизмиите во македонскиот јазик* ја одбрала на 6 јули 2005 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Петар Атанасов, проф. д-р Звонко Никодиновски, проф. д-р Дореана Христова, проф. д-р Маргарита Велевска и проф. д-р Катерина Вељаноска. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на науки од научната област филолошки науки. Потоа, во 2010 година, докторската дисертација ја објавила под наслов *Романизмиите во македонскиот јазик, Прилој кон етимолошкиите истражувања за македонскиот јазик*, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Филолошки факултет „Блаже Конески“ - Скопје (420 стр.).

На 17.9.1992 година е избрана во звањето помлад асистент по предметите: *историја на францускиот јазик со историска граматика и граматика на современиот француски јазик* на Катедрата за романски јазици и книжевности при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, во областа наука за јазикот.

На 18.12.1996 година е избрана во звањето Асистент по предметите: *историја на францускиот јазик со историска граматика и граматика на современиот француски јазик* на Катедрата за романски јазици и книжевности при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, во областа наука за јазикот.

На 28.11.2005 година е избрана во звањето доцент по предметите: *историја на францускиот јазик со историска граматика и граматика на современиот француски јазик* на Катедрата за романски јазици и книжевности при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, во областа наука за јазикот.

На 14.9.2010 година е избрана во звањето вонреден професор по предметите: *историја на францускиот јазик со историска граматика, граматика на современиот француски јазик, консекутивно шолкување од француски на македонски и од македонски на француски јазик (со техники на бележење) и симулирано шолкување од француски на македонски и од македонски на француски јазик* на Катедрата за романски јазици и книжевности при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, во областа наука за јазикот.

Во моментот е вонреден професор по горенаведените предмети на Катедрата за романски јазици и книжевности при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје. Таа исто така држи настава на Катедрата за преведување и толкување од нејзиното основање. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 990 од 15 јули 2010 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, првин преку одлуките на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје од 17.9.1992 (Одлука на ННС бр. 04-431/5 за избор во звањето помлад асистент), од 10.11.1995 (Одлука на ННС бр. 04-455/6 од 8.11.1995 за преизбор во звањето помлад асистент), од 26.12.1996 (Одлука на ННС бр. 04-547/5 од 18.12.1996 за избор во звањето асистент), од 16.12.1999 (Одлука на ННС бр. 04-487/4 од 01.12.1999 за преизбор во звањето асистент), од 7.2.2003 (Одлука на ННС бр. 04-509/6 од 27.11. 2002 за преизбор во звање асистент - Билтен бр. 813), а потоа од 9.12.2005 (Одлука на ННС бр. 04-709/7 од 28.11.2005 за избор во звањето доцент – Билтен бр. 882) и од 16.9.2010 (Одлука на ННС бр. 04-752/6 од

14.9.2010 за избор во звање-вонреден професор – Билтен бр. 990), како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

22. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Филолошки факултет „Блаже Конески“-Скопје, кандидатката д-р Мирјана Алексоска-Чкатроска изведува настава на прв и втор циклус студии на студиската програма француски јазик и книжевност при Катедрата за романски јазици и книжевности (француски јазик) и на студиската програма толкување (француски јазик) при Катедрата за преведување и толкување.

На прв циклус студии, зависно од изборноста на студентите, ги држи предметите: *историја на францускиот јазик со историска драматика, карактеристики на француската лексика, заемките во францускиот јазик, консекутивно толкување од француски на македонски јазик и од македонски на француски јазик (со техники на бележење) 1, 2, 3, симулирано толкување од француски на македонски и од македонски на француски јазик 1, 2, 3, подготвка за преведување и толкување (француски), двонаочно толкување (француски), стручна терминологија за преведувачи и толкувачи – економија (француски), францускиот јазик во меѓународните односи, романизмите во македонскиот јазик.*

На втор циклус студии, зависно од изборноста на студентите, ги држи предметите: *конференциско консекутивно толкување и техники на бележење 1, 2 (француски - македонски) и конференциско симулирано толкување 1, 2 (француски - македонски) во рамките на магистерските студии по конференциско толкување при Филолошкиот факултет. Во рамките на магистерските студии наука за јазик – романистика го држи предметот *лексикот како јазична и смисловна единица*, а во рамките на магистерските студии Јазици, бизнис и меѓународна трговија (Скопје-Орлеан) го држи предметот *деловен француски јазик*.*

Кандидатката д-р Мирјана Алексоска-Чкатроска држи настава на прв циклус студии и на Филозофскиот факултет при Универзитетот во Ниш, Република Србија, т.е. предметите *Историја на францускиот јазик и Стручни француски : Француски меѓународни односи - УН, ЕУ* на групата Француски јазик и книжевност.

Кандидатката била ментор на 15 (петнаесет) дипломски и на 3 (три) магистерски трудови од последниот избор.

Кандидатката учествувала како член во комисија за оцена/или одбрана на 32 (триесет и две) дипломски, 11 (единаесет) магистерски трудови и на 3 докторски дисертации од последниот избор.

Други активности кои припаѓаат во наставно-образовната дејност, релевантни за изборот.

Конкретните активности се наведуваат во табелата во Анекс 2 (член 2) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Научноистражувачка дејност

Д-р Мирјана Алексоска-Чкатроска, од последниот избор во звањето вонреден професор, има објавено вкупно 14 (четиринаесет) научни трудови од областа на лингвистиката, романистиката, лексикологијата, како и од преведувачко-толкувачката област, од кои 1 (еден) дел од монографија, 2 (два) труда во научни списанија, 1 (еден) труд во меѓународни научни списанија, 7 (седум) труда во меѓународни научни публикации и 3 (три) труда во зборници од научни собири.

Од областа на лингвистиката, кандидатката ги ојавила трудовите « Essai de méthodologie pour le traitement lexicographique français – macédonien du nom propre employé figurativement » (објавен во 2011) и « De l'(in)transposabilité d'une langue à l'autre des noms propres modifiés », како истражувања за метафоричната употреба и толкување на личното име во македонскиот и во францускиот јазик.

Текстуалната лингвистика и конференциското толкување (консекутивно и симултано) се исто така дел од интердисциплинарните истражувања спроведени од кандидатката во трудовите насловени: « Quelles séquences discursives pour quel degré de progression lors de la formation des interprètes de conférence » (објавен во 2012) и « De l'utilité de maîtriser les constituants des unités textuelles pour un meilleur traitement de l'information en interprétation de conférence » (објавен во 2011), во кои типологијата на текстови се ставени во функција на обуката на конференциските толкувачи и совладување на посебни стратегии и техники со цел постигнување високи професионални стандарди и критериуми.

Имајќи ги предвид професионалните стандарди за конференциските толкувачи, д-р Мирјана Алексоска-Чкатроска ги објавила и трудовите насловени: « Les ressources électroniques en ligne : valeur ajoutée de la formation des interprètes de conférence » (објавен во 2013) и “Translators and Interpreters : Indispensable link for the EU Integration of the Republic of Macedonia” (објавен во 2014).

Од областа на наука за јазикот, заемките и романизмите во македонскиот јазик се предмет на истражување на трудовите насловени: « Toponymes et termes géographiques d'origine romane dans le macédonien » (објавен во 2014), „Француските заемки во Речникоџ на македонскиоџ јазик на Блаже Конески и во Толковниоџ речник на македонскиоџ јазик“ (објавен во 2012), како и трудот « La promotion de la langue française et l'intercompréhension entre langues : le cas des emprunts lexicaux » (објавен во 2013), во којшто се анализира улогата и придонесот на француските заемките во македонскиот јазик за изучување на францускиот јазик.

Кога станува збор за промоцијата и изучувањето на францускиот јазик, д-р Мирјана Алексоска-Чкатроска ги објавила и трудовите: « L'intercompréhension entre langues apparentées et non-apparentées : une nouvelle perspective pour la langue française en République de Macédoine » (објавен во 2010) и « La langue française : une autre manière de faire valoir sa propre langue et sa propre culture au XXI siècle » (објавен во 2012).

Кандидатката била и уредник на Зборникот со наслов *Романисџика и балканисџика*, Зборник на трудови посветен на проф. д-р Петар Атанасов, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески“ - Скопје, Скопје, 2014.

Кандидатката го чека објавувањето и на три дополнителни труда презентирани на меѓународни конференции насловени: « Le plurilinguisme et les institutions européennes : quelles implications pour le français et les futurs traducteurs / interprètes », « Les langues balkaniques intermédiaires pour les emprunts lexicaux d'origine romane dans le macédonien » и « Eléments du discours susceptibles d'être automatisés en interprétation de conférence ».

Д-р Мирјана Алексоска-Чкатроска, од последниот избор, редовно учествувала на голем број национални и меѓународни стручни и научни собири, конгреси, конференции, симпозиуми и семинари:

- XXVIIe Congrès international de linguistique et de philologie romanes, Nancy, 15-20 juillet 2013

- 19th DG Interpretation-Universities Conference, “re-Making Connections”, European Commission, Directorate Generale for Interpretation, 26-27 March 2015, Brussels, Belgium
- 18th DG Interpretation – DG Translation Universities Conference *Translating and Interpreting for our citizens*, 27-28 March 2014, Brussels, Belgium
- TRANSLATA II : « Translation Studies and Translation Practice », 2nd International Conference on Translation and Interpreting Studies, University of Innsbruck, October 30 – November 1, 2014
- Научни скуп са меѓународним учешћем, Меѓународната конференција *НИСУН 4, Наука и савремени универзитети 4*, Универзитет у Нишу, Филозофски факултет, 14 и 15 новембар 2014
- Senior Official’s Seminar “Future Challenges”, European Commission, Directorate General for Interpretation, Brussels, Belgium, 4-5 December 2014
- 17th DG Interpretation-Universities conference « *New modes of learning* », 21-22 March 2013, Brussels, Belgium
- International Conference *The European Union in the 21st Century : Challenges and Perspectives*, Macedonian Institute for European Studies Skopje, Macedonia, 17-18 May 2013
- Tribune *L’amitié franco-allemande à Skopje !*, organisée à l’occasion de la célébration de l’Année franco-allemande, Cinquantenaire du Traité de l’Elysée, Université « Ss. Cyrille et Méthode » - Skopje, Faculté de Philologie « Blaze Koneski » Skopje, 07.06.2013
- 1er Colloque International *Les Ressources électroniques et les études philologiques*, Прв меѓународен симпозиум *Електронски ресурси и филолошки студии*, Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески“ - Скопје, Скопје, 12-13 septembre 2013
- 16-th DG Interpretation Universities Conference, *Tradition and Innovation*, 15-16 March 2012, European Commission, Brussels, Belgium
- Меѓународна конференција, *Јазични и културни проникнувања низ преведувањето и толкувањето*, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје, Катедра за преведување и толкување, 26-27 септември 2012, Скопје, Република Македонија [International Conference, *Language and Culture Interactions via Translation and Interpreting*, “Ss. Cyril and Methodius” University – Skopje, Faculty of Philology – Skopje, Department for Translation and Interpreting, 26-27 September 2012, Skopje, Republic of Macedonia]
- Senior Officials’ Seminar – “*Stocktaking and preparing the future*”, European Commission, Directorate General for Interpretation, Multilingualism and Interpreter Training Support, Brussels, Belgium, 29-30 November 2012
- 1st TRANSLATA International Conference on Translation and Interpreting Studies, « Translation and Interpreting Research : Yesterday – Today – Tomorrow », Innsbruck, 12-13.05.2011
- Deuxième Congrès européen de la FIPF, *Vers l’éducation plurilingue en Europe avec le français. De la diversité à la synergie*, Prague 08-10 septembre 2011
- Séminaire régional *Utilité et professionnalisation du français*, « *Atelier interactif : le français – langue de l’Europe : quels débouchés ?* », OIF/CREFECO, Sofia, 27-28 octobre 2011
- Colloque international, *Langue, littérature et culture françaises en contexte francophone*, Département de langues et littératures romanes, Faculté de Philologie « Blaze Koneski », Université « Sts. Cyrille et Méthode », Skopje, 12-13 décembre 2011
- Меѓународниот научен собир *Блаже Конески и македонскиот јазик, литература и култура*, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, Скопје, 15-16.12.2011
- Научни собир *Францускиот јазик и литература во образовниот систем на Република Македонија : состојби и перспективи*, организиран од Здружението на професори по француски јазик на Република Македонија и Катедрата за романски јазици и книжевности при Филолошкиот факултет “Блаже Конески“, Универзитет “Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, 12-13 ноември 2010.

Кандидатката д-р Мирјана Алексоска-Чкатроска, покрај наставната и научната дејност, постојано се усовршувала и ги надградувала своите стручни и теоретски знаења со тоа што настојувала редовно да следи национални и меѓународни семинари, обуки и работилници со цел нејзино дообразување и доусовршување во областите од потесен интерес за нејзината работа како универзитетски професор на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ - Скопје, но и како практичар во областа на конференциското толкување. На пример, ги одвојуваме обуките за професори по француски јазик организирани од Универзитетската агенција на франкофонијата - AUF и Универзитетот “Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, од Регионалниот франкофонски центар за Централна и Источна Европа – CREFECO (Софија, Бугарија), од Меѓународната организација за франкофонија - OIF и Здружението на професори по француски јазик на Република Македонија, од Францускиот институт во Скопје, како и семинарите и работилниците за наставници по консекутивно и симултано толкување организирани од Генералниот директорат за толкување на Европската комисија - DG Interpretation, European Commission (Брисел, Белгија) и др.

Д-р Мирјана Алексоска-Чкатроска била национален координатор на 1 (еден) меѓународен научен проект, а учествувала како член во 1 (еден) национален научен проект и во 2 (два) меѓународни научни проекта.

Кандидатката била ментор на 3 (три) магистерски труда.

Други активности кои припаѓаат во научноистражувачката дејност, релевантни за изборот.

Називите на трудовите, проектите и сл. се наведуваат во табелата во Анекс 2 (член 3/член 4) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Мирјана Алексоска-Чкатроска активно е вклучена во стручно-апликативната работа на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, каде што, од последниот избор, учествувала како член на вкупно 4 комисии, подкомисии и тела. Врши стручна евалуација на ниво на студиски групи на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, за Катедрата за преведување и толкување, студиска програма по француски јазик. Од 2010 до денес, таа е и ЕКТС-координатор за студиската програма за групата француски јазик при Катедрата за романски јазици и книжевности.

Кандидатката д-р Мирјана Алексоска-Чкатроска остварила експертски активности во подготовката на елаборат за новите студиски и предметни програми за Магистерските студии по конференциско толкување (2012) и за Групата француски јазик при Катедрата за романски јазици и книжевности (2010 и 2012).

Исто така, била член во работата на комисии за државни натпревари : Републички натпревар по француски јазик *Олимпијада по француски јазик 2013* и *Олимпијада по француски јазик 2014*.

Особена активност кандидатката покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучена во работата на стручни комисии и работни групи при Министерството за правда на Република Македонија и при Секретаријатот за европски прашања на Владата на Република Македонија:

- Комисија за проверка на знаењето за странски јазик на кандидатите за судски преведувачи (француски), Министерство за правда на Република Македонија;
- Работна група за конференциско толкување при Владата на Република Македонија, Секретаријат за Европски прашања.

Кандидатката учествувала во уредувачкиот одбор за издавање на Зборник на трудови од научниот собир *La langue et la littérature françaises dans le système éducatif en République*

de Macédoine : état des lieux et perspectives/Францускиот јазик и литература во образовниот систем на Република Македонија: состојби и перспективи (2013), како и од Меѓународната научна конференција одржана по повод 10 години од основањето на Катедрата за преведување и толкување Јазични и културни проникнувања преку преведувањето и толкувањето (2013).

Таа била и уредник на Зборникот на трудови посветен на проф. д-р Петар Атанасов *Романсика и балкансика* (2014).

Во 2011 била член на Организациониот одбор на Меѓународниот симпозиум *Францускиот јазик, книжевност и култура во франкофонски контекст* и на Меѓународната научна конференција по повод 10 години од основањето на Катедрата за преведување и толкување Јазични и културни проникнувања низ преведувањето и толкувањето. Во 2013 била член на Организациониот одбор на научната трибина *Француско-германско пријателство во Скопје!*, Француско-германска година по повод педесет години Елизејски договор, а во 2015 е член на Организациониот одбор за Конференција по повод одбележување на јубилејот – 45 години од основањето на лекторатот по романски јазик под наслов: „45 години настава по романски јазик на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје“.

Во таа насока, извршила лекторирање 24 научни статии на француски јазик за нивно објавување во зборници на трудови од научни собири, симпозиуми, конференции и др.

Била член на 2 рецензентски комисии за избор на лица во наставно-научно звање.

Од 2011 до 2015, д-р Мирјана Алексоска-Чкатроска била раководител на магистерските студии по конференциско толкување при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје (прв мандат од 2011 до 2013 и втор мандат од 2013 до 2015).

Како практичар, д-р Мирјана Алексоска-Чкатроска е активно вклучена во преведување и толкување (консекутивно и симултано) стручни текстови, наставни, конференции и средби од француски на македонски јазик и обратно, за национални и странски институции и организации, така што таа, со текот на годините, се стекнала со драгоцен практично искуство кое и овозможува најсоодветно да ги пренесе суштинските стратегии и техники на толкувањето и да ги обучи своите студенти, идни професионални преведувачи и толкувачи. Таа објавила повеќе научни трудови од областа на конференциското толкување.

Кандидатката е и член на Здружението на професори по француски јазик на Република Македонија, како и основач и член на Здружението на преведувачи на Република Македонија.

Други активности од Анекс 1 кои припаѓаат во стручно-апликативната дејност и дејноста од поширок интерес, релевантни за изборот.

Конкретните активности се наведуваат во табелата во Анекс 2 (член 5) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Оценка од самоевалуација

Кандидатката д-р Мирјана Алексоска-Чкатроска доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Мирјана Алексоска-Чкатроска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Мирјана Алексоска-Чкатроска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето **редовен професор** по предметите: ***историја на францускиот јазик со историска драматика, драматика на францускиот јазик, консекутивно толкување од француски на македонски и од македонски на француски јазик (со техники на бележење) и симулирано толкување од француски на македонски и од македонски на француски јазик***, во научната област **романистика**.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, д-р Мирјана Алексоска-Чкатроска да биде избрана во звањето **редовен професор** по предметите: ***историја на францускиот јазик со историска драматика, драматика на францускиот јазик, консекутивно толкување од француски на македонски и од македонски на француски јазик (со техники на бележење) и симулирано толкување од француски на македонски и од македонски на француски јазик***, во научната област **романистика**.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Петар Атанасов, редовен професор, с.р.

Проф. д-р Звонко Никодиновски, редовен професор, с.р.

Проф. д-р Маргарита Велевска, редовен професор, с.р.

ОБРАЗЕЦ

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: **МИРЈАНА МИХАЈЛО АЛЕКСОСКА-ЧКАТРОСКА**
(име, татково име и презиме)

Институција: **Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје**
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје
(назив на факултетот/институтот)

Научна област: **РОМАНИСТИКА**

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
1.1.	Одржување на настава од прв циклус студии (предавања 0,04) (вежби 0,03)	
1.1.1.	2010/2011, зимски семестар	
1.1.1.1.	Историја на францускиот јазик со историска граматика (2+2) (2x15x0,04=1,2) (2x15x0,03=0,9)	2.1
1.1.1.2.	Консекутивно толкување од македонски (А) на француски (Б) јазик 3 (0+2) (2x15x0,03=0,9)	0.9
1.1.1.3.	Консекутивно толкување од македонски (А) на француски (Б) јазик 1 (0+2) (2x15x0,03=0,9)	0.9
1.1.1.4.	Симултано толкување од македонски (А) на француски (Б) јазик 3 (0+2) (2x15x0,03=0,9)	0.9
1.1.1.5.	Карактеристики на француската лексика (2+0) (2x15x0,04=1,2)	1.2
1.1.2.	2010/2011, летен семестар	
1.1.2.1.	Историја на францускиот јазик со историска граматика (2+2) (2x15x0,04=1,2) (2x15x0,03=0,9)	2.1
1.1.2.2.	Историја на францускиот јазик со историска граматика (краток	2.4

Ред. број	Назив на активнoста (наставно-образовна):	Поени
	преглед) (4+0) (4x15x0,04=2,4)	
1.1.2.3.	Консекутивно толкување од македонски (А) на француски (Б) јазик 4 (0+2) (2x15x0,03=0,9)	0.9
1.1.2.4.	Консекутивно толкување од македонски (А) на француски (Б) јазик 2 (0+2) (2x15x0,03=0,9)	0.9
1.1.2.5.	Симултано толкување од македонски (А) на француски (Б) јазик 4 (0+2) (2x15x0,03=0,9)	0.9
1.1.3.	2011/2012, зимски семестар	
1.1.3.1.	Консекутивно толкување од македонски (А) на француски (Б) јазик 3 (0+2) (2x15x0,03=0,9)	0.9
1.1.3.2.	Консекутивно толкување од француски (Б) на македонски (А) јазик 3 (0+2) (2x15x0,03=0,9)	0.9
1.1.3.3.	Консекутивно толкување од македонски (А) на француски (Б) и од француски (Б) на македонски (А) јазик со техники на бележење 1 (0+4) (4x15x0,03=1,8)	1.8
1.1.3.4.	Симултано толкување од француски (Б) на македонски (А) јазик 3 (0+2) (2x15x0,03=0,9)	0.9
1.1.3.5.	Подготовка за преведување и толкување (француски) (1+1) (1x15x0,04=0,6) + (1x15x0,03=0,45) = 1,05	1.05
1.1.3.6.	Заемката во францускиот јазик (2+0) (2x15x0,04=1,2)	1.2
1.1.4.	2011/2012, летен семестар	
1.1.4.1.	Историја на францускиот јазик со историска граматика (краток преглед) (4+0) (4x15x0,04=2,4)	2.4
1.1.4.2.	Консекутивно толкување од македонски (А) на француски (Б) јазик 4 (0+2) (2x15x0,03=0,9)	0.9
1.1.4.3.	Консекутивно толкување од македонски (А) на француски (Б) и од француски (Б) на македонски (А) јазик со техники на бележење 2 (0+2) (2x15x0,03=0,9)	0.9
1.1.4.4.	Симултано толкување од француски (Б) на македонски (А) јазик 4 (0+2) (2x15x0,03=0,9)	0.9

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
1.1.4.5.	Двонасочно толкување (0+2) (2x15x0,03=0,9)	0.9
1.1.4.6.	Романизмите во македонскиот јазик (2+0) (2x15x0,04=1,2)	1.2
1.1.5.	2012/2013, зимски семестар	
1.1.5.1.	Консекутивно и симултано толкување од македонски (А) на француски (Б) и од француски (Б) на македонски (А) јазик 3 (0+4) (4x15x0,03=1,8)	1.8
1.1.5.2.	Консекутивно толкување од македонски (А) на француски (Б) и од француски (Б) на македонски (А) јазик со техники на бележење 1 (0+4) (4x15x0,03=1,8)	1.8
1.1.5.3.	Подготовка за преведување и толкување (француски) (1+1) (1x15x0,04=0,6) + (1x15x0,03=0,45) = 1,05	1.05
1.1.5.4.	Заемката во францускиот јазик (2+0) (2x15x0,04=1,2)	1.2
1.1.6.	2012/2013, летен семестар	
1.1.6.1.	Историја на францускиот јазик со историска граматика (краток преглед) (4+0) (4x15x0,04=2,4)	2.4
1.1.6.2.	Консекутивно толкување од македонски (А) на француски (Б) и од француски (Б) на македонски (А) јазик со техники на бележење 2 (0+4) (4x15x0,03=1,8)	1.8
1.1.6.3.	Двонасочно толкување (0+2) (2x15x0,03=0,9)	0.9
1.1.7.	2013/2014, зимски семестар	
1.1.7.1.	Консекутивно толкување од македонски (А) на француски (Б) и од француски (Б) на македонски (А) јазик со техники на бележење 5-ти сем. (0+4) (4x15x0,03=1,8)	1.8
1.1.7.2.	Консекутивно и симултано толкување од македонски (А) на француски (Б) и од француски (Б) на македонски (А) јазик 7-ми сем. (0+4) (4x15x0,03=1,8)	1.8
1.1.7.3.	Карактеристики на француската лексика (2+0) (2x15x0,04=1,2)	1.2
1.1.8.	2013/2014, летен семестар	
1.1.8.1.	Историја на францускиот јазик со историска граматика (краток преглед) (4+0) (4x15x0,04=2,4)	2.4

Ред. број	Назив на активнoста (наставно-образовна):	Поени
1.1.8.2.	Консекутивно и симултано толкување од македонски (А) на француски (Б) и од француски (Б) на македонски (А) јазик 6-ти сем. (0+4) (4x15x0,03=1,8)	1.8
1.1.8.3.	Симултано толкување од македонски (А) на француски (Б) јазик 8-ми сем. (0+2) (2x15x0,03=0,9)	0,9
1.1.9.	2014/2015, зимски семестар	
1.1.9.1.	Консекутивно и симултано толкување од македонски (А) на француски (Б) и од француски (Б) на македонски (А) јазик 7-ти сем. (0+6) (6x15x0,03=2,7)	2.7
1.1.9.2.	Карактеристики на француската лексика (2+0) (2x15x0,04=1,2)	1.2
1.1.9.3.	Подготовка за преведување и толкување (француски) (1+1) (1x15x0,04=0,6) + (1x15x0,03=0,45) = 1,05	1.05
1.1.9.4.	Стручна терминологија - Економија (француски) 3 (1+1) (1x15x0,04=0,6) + (1x15x0,03=0,45) = 1,05	1.05
1.1.10.	2014/2015, летен семестар	
1.1.10.1.	Историја на францускиот јазик со историска граматика (краток преглед) (4+0) (4x15x0,04=2,4)	2.4
1.1.10.2.	Симултано толкување од македонски (А) на француски (Б) јазик 8-ми сем. (0+4) (4x15x0,03=1,8)	1,8
1.1.10.3.	Консекутивно толкување од француски (Б) на македонски (А) јазик 6-ти сем. (0+2) (2x15x0,03=0,9)	0,9
1.1.11.	2014/2015 Историја на францускиот јазик (1+1), Зимски семестар Настава на Универзитетот во Ниш, Република Србија, Филозофски факултет во Ниш - (1x15x0,04=0,6) + (1x15x0,03=0,45) = 1,05 Одлука бр. 07-1714/3 од 29.11.2012 на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“-Скопје (редовна седница од 28.11.2012), Универзитет „Св. Кирил и Методиј“-Скопје, за согласност за учество во реализацијата на студиската програма по француски јазик и книжевност на прв циклус студии на Департманот по француски јазик и книжевност при Филозофскиот факултет во Ниш, Република Србија, за предметите <i>Историја на францускиот јазик и Стручен</i>	1,05

Ред. број	Назив на активнoста (наставно-образовна):	Поени
	<i>ѵредмети – француски во меѓународниѵе односи – ОН, ЕУ.</i>	
1.1.12.	2014/2015 Францускиот јазик во меѓународните односи (ОН и ЕУ) (2+0), Летен семестар Настава на Универзитетот во Ниш, Република Србија, Филозофски факултет во Ниш - (2x15x0,04=1,2) Одлука бр. 07-1714/3 од 29.11.2012 на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“-Скопје (редовна седница од 28.11.2012), Универзитет „Св. Кирил и Методиј“-Скопје, за согласност за учество во реализацијата на студиската програма по француски јазик и книжевност на прв циклус студии на Департманот по француски јазик и книжевност при Филозофскиот факултет во Ниш, Република Србија, за предметите <i>Истѵорија на францускиот јазик и Сѵручен ѵредмети – француски во меѓународниѵе односи – ОН, ЕУ.</i>	1,2
1.2.	Одржување на настава од втор циклус студии (0,05)	
1.2.1.	Деловен француски јазик во рамките на магистерски студии Јазици, бизнис и меѓународна трговија, Филолошки факултет „Блаже Конески“-Скопје и Факултетот во Орлеан, Франција Вкупно 40 часа во летниот семестар од учеб. 2010/2011 (40x0,05=2)	2
1.2.2.	Конференциско консекутивно и симултано толкување од француски на македонски јазик 1 и 2, магистерски студии по конференциско толкување, Филолошки факултет „Блаже Конески“-Скопје, 10 часа во зимскиот и 10 часа во летниот семестар од учеб. 2011/2012 = 20 часа вкупно (20x0,05=1)	1
1.2.3.	Конференциско консекутивно толкување со техники на бележење 1 и 2 (француски-македонски) и конференциско симултано толкување 1 и 2 (француски-македонски), Магистерски студии по конференциско толкување, Филолошки факултет „Блаже конески“-Скопје, 27 часа во зимскиот и 27 часа во летниот семестар од учеб. 2012/2013 = 54 часа вкупно (54x0,05=2,7)	2,7
1.2.4.	Текстот како јазична и смисловна единица, магистерски студии – наука за јазикот, Филолошки факултет „Блаже Конески“-Скопје, 15 часа во летниот семестар од учеб. 2012/2013 = 15 часа (15x0,05=0,75)	0,75
1.2.5.	Конференциско консекутивно толкување со техники на бележење 1 и 2 (француски-македонски) и Конференциско симултано толкување 1 и 2 (француски-македонски), Магистерски студии по конференциско	5,1

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
	толкување, Филолошки факултет „Блаже конески“-Скопје, 49 часа во зимскиот и 53 часа во летниот семестар од учеб. 2013/2014 = 102 часа вкупно (102x0,05=5,1)	
1.2.6.	Конференциско консекутивно толкување со техники на бележење 1 и 2 (француски-македонски), Магистерски студии по конференциско толкување, Филолошки факултет „Блаже конески“-Скопје, 20 часа во зимскиот и 15 часа во летниот семестар од учеб. 2014/2015 = 35 часа вкупно (35x0,05=1,75)	1,75
1.3.	Настава во школи и работилници (учесник 1) (раководител 1,5)	
1.3.1.	Работилница по конференциско толкување со Лиам Лонг (Liam Long), педагошки асистент од Генералниот директорат за толкување од Брисел, одржана на 11-12.6.2010 (учесник)	1
1.3.2.	Работилница по конференциско толкување со Лиам Лонг (Liam Longl), педагошки асистент од Генералниот директорат за толкување од Брисел, одржана на 5-6.11.2010 (учесник)	1
1.3.3.	Работилница по конференциско толкување со Анмари Лангле (Annamarie Langley), педагошки асистент од Генералниот директорат за толкување од Брисел, одржана на 17-18.12.2010 (учесник)	1
1.3.4.	Работилница по конференциско толкување со Марија Ленгенфелдер (Maria Lengenfelder), педагошки асистент од Генералниот директорат за толкување од Брисел, одржана на 10-11.6.2011 (учесник)	1
1.3.5.	Работилница по конференциско толкување со Паскал Матје (Pascal Mathieu), педагошки асистент од Генералниот директорат за толкување од Брисел, одржана на 18-19.11.2011 (раководител и учесник)	1.5
1.3.6.	Работилница по конференциско толкување со Кристофер Фишер (Christofer Fischer), педагошки асистент од Генералниот директорат за толкување од Брисел, одржана на 9-10.12.2011 (раководител и учесник)	1.5
1.3.7.	Работилница по конференциско толкување со Рут Ланг (Ruth Lang), педагошки асистент од Генералниот директорат за толкување од Брисел, одржана на 27-28.4.2012 (раководител и учесник)	1.5
1.3.8.	Работилница по конференциско толкување со Лиам Лонг (Liam Long), педагошки асистент од Генералниот директорат за толкување од	1.5

Ред. број	Назив на активнoста (наставно-образовна):	Поени
	Брисел, одржана на 11-12.5.2012 (раководител и учесник)	
1.3.9.	Работилница по конференциско толкување со Лиам Лонг (Liam Long), педагошки асистент од Генералниот директорат за толкување од Брисел, одржана на 6-7.12.2012 (раководител и учесник)	1.5
1.3.10.	Работилница по конференциско толкување со Венера Скера (Venera Skerra), педагошки асистент од Генералниот директорат за толкување од Брисел, одржана на 11-12.1.2013 (раководител и учесник)	1.5
1.3.11.	Работилница по конференциско толкување со Лоранс Мартин Русијон (Laurence Martin Roussillon), педагошки асистент од Генералниот директорат за толкување од Брисел, одржана на 18-19.1.2013 (раководител и учесник)	1.5
1.3.12.	Работилница по конференциско толкување со Хетер Сајер (Heather Sayer), педагошки асистент од Генералниот директорат за толкување од Брисел, одржана на 17-18.5.2013 (раководител и учесник)	1.5
1.3.13.	Работилница по конференциско толкување со Микаел Пик (Michael Picq), педагошки асистент од Генералниот директорат за толкување од Брисел, одржана на 8-9.11.2013 (раководител и учесник)	1.5
1.3.14.	Работилница по конференциско толкување со Кристофер Фишер (Christofer Fischer), педагошки асистент од Генералниот директорат за толкување од Брисел, одржана на 20-21.12.2013 (раководител и учесник)	1.5
1.3.15.	Работилница по конференциско толкување со Лиам Лонг (Liam Long), педагошки асистент од Генералниот директорат за толкување од Брисел, одржана на 24-25.1.2014 (раководител и учесник)	1.5
1.3.16.	Работилница по конференциско толкување со Кејт Давис (Kate Davies), педагошки асистент од Генералниот директорат за толкување од Брисел, одржана на 15-16.5.2014 (раководител и учесник)	1.5
1.3.17.	Работилница по конференциско толкување со Лиам Лонг (Liam Long), педагошки асистент од Генералниот директорат за толкување од Брисел, одржана на 15-17.1.2015 (раководител и учесник)	1.5
1.3.18.	26.11.2012 „Перспективите за вработување на младите преведувачи и толкувачи“, <i>Понеделничката конференција</i> , Катедрата за преведување и толкување, Филолошкиот факултет „Блаже Конески“-Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“-	1

Ред. број	Назив на активнoста (наставно-образовна):	Поени
	Скопје	
1.3.19.	22-23 октомври 2010: Учество како слушател на Семинар за обука на универзитетски професори со наслов « L’approche actionnelle », организиран од Францускиот културен центар во Скопје во соработка со Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје.	1
1.3.20.	11-15 април 2011: Учество на обуката / семинар “Развивање компетенции за усно изразување врз основа на разни педагошки материјали“, организиран од Регионалниот франкофонски центар за Централна и Источна Европа (CREFECO), во Софија, Бугарија (« Développer les compétences orales à l’aide de divers supports », organisé par le Centre régional francophone pour l’Europe centrale et orientale (CREFECO), à Sofia, Bulgarie).	1
1.3.21.	24.8.2011- Учество во својство на слушател на Семинарот за обука на професори по француски јазик. Наслов на обуката (дисеминација) “Les TICE pour l’apprentissage du FLE”, организиран на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – Скопје, од Меѓународната организација за франкофонија (OIF) и Здружението на професори по француски јазик на Република Македонија (<i>Projet de formation des enseignants de français par la démultiplication des formation organisées par le CREFECO en 2010/2011</i>).	1
1.3.22.	25-26.8.2011- Учество во својство на слушател на Семинарот за обука на професори по француски јазик. Наслов на обуката (дисеминација) “Formation initiale des futurs enseignants de FLE”, организиран на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – Скопје, од Меѓународната организација за франкофонија (OIF) и Здружението на професори по француски јазик на Република Македонија (<i>Projet de formation des enseignants de français par la démultiplication des formation organisées par le CREFECO en 2010/2011</i>).	1
1.3.23.	23-27 јануари 2012: Учесник на обуката Formation de formateurs aux Technologies de l’Information, Transfer 3.2. « Conception, Développement et utilisation d’un cours en ligne », организирана од Универзитетската агенција на франкофонијата (AUF) и Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, TRANSFER – Macédoine – 2012, Région Europe Centrale et	1

Ред. број	Назив на активнoста (наставно-образовна):	Поени
	Orientale.	
1.3.24.	1-5 октомври 2012: Учесник на обуката Formation de formateurs aux Technologies de l'Information, Transfer 3.3. « Création et gestion d'un enseignement ouvert et distant », организирана од Универзитетската агенција на франкофонијата (AUF) и Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, TRANSFER – Macédoine – 2012, Région Europe Centrale et Orientale.	1
1.3.25.	16-20.9.2013: Учесник на Семинар / Обука за конференциско толкување организиран од ГД Толкување на Европската Комисија, од 16 до 20 септември 2013, Брисел, Белгија [Séminaire de Formation de Formateurs en Interprétation de conférence, organisé par la DG de l'Interprétation de la Commission Européenne, du 16 au 20 septembre 2013, Bruxelles, Belgique] [Training for Trainers Seminar in Conference Interpreting, organized by the DG Interpretation, European Commission, Brussels, Belgium].	1
1.4.	Подготовка на нов предмет	
1.4.1.	Подготовка на нов предмет од прв циклус студии (предавања 1) (вежби 0,5)	
1.4.1.2.	Историја на францускиот јазик со историска граматика (краток преглед) (4+0) согласно ново-акредитираната студиска програма 2010 (Летен семестар)	1
1.4.1.3.	Карактеристики на француската лексика (2+0) согласно со ново-акредитираната студиска програма 2010 (Зимски семестар)	1
1.4.1.4.	Заемката во францускиот јазик (2+0) согласно со ново-акредитираната студиска програма 2010 (Зимски семестар)	1
1.4.1.5.	Романизмите во македонскиот јазик (2+0) согласно со ново-акредитираната студиска програма 2010 (Летен семестар)	1
1.4.1.6.	Францускиот јазик во меѓународните односи (ОН и ЕУ) (2+0) 2014/2015 Летен семестар, Настава на Универзитетот во Ниш, Република Србија, Филозофски факултет во Ниш Одлука бр. 07-1714/3 од 29.11.2012 на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје (редовна	1

Ред. број	Назив на активнoста (наставно-образовна):	Поени
	седница од 28.11.2012), Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, за согласност за учество во реализацијата на студиската програма по француски јазик и книжевност на прв циклус студии на Департаментот по француски јазик и книжевност при Филозофскиот факултет во Ниш, Република Србија, за предметите <i>Историја на францускиот јазик и Сличен предмет – француски во меѓународните односи – ОН, ЕУ.</i>	
1.4.2.	Подготовка на нов предмет од втор циклус студии (предавања 1)	
1.4.2.1.	Текстот како јазична и смисловна единица, магистерски студии – наука за јазикот, Филолошки факултет „Блаже Конески“-Скопје, учебна 2012/2013 (Летен семестар)	1
1.4.2.2.	Конференциско консекутивно толкување 1 и 2 и конференциско симултано толкување 1 и 2 (магистерски студии по конференциско толкување, Филолошки факултет „Блаже Конески“-Скопје) – Во својство на раководител на магистерските студии по конференциско толкување, подготовка на заедничка наставната содржина / програма (теорија и вежби) за сите јазични групи при воведувањето на новиот повеќејазичен модел за изведување на наставата (multilingual mode) и изработка на педагошкиот формуларот „Методска единица“ за прв и втор семестар од учебните 2012/2013 и 2013/2014.	4
1.5.	Консултации со студенти (0,002)	
1.5.1	2010/2011 : околу 70 студенти (летен семестар) (70x0,002=0,14) околу 70 студенти (зимски семестар) (70x0,002=0,14)	0,28
1.5.2.	2011/2012 : околу 70 студенти (летен семестар) (70x0,002=0,14) околу 70 студенти (зимски семестар) (70x0,002=0,14)	0,28
1.5.3.	2012/2013 : околу 70 студенти (летен семестар) (70x0,002=0,14) околу 70 студенти (зимски семестар) (70x0,002=0,14)	0,28
1.5.4.	2013/2014 : околу 70 студенти (летен семестар) (70x0,002=0,14) околу 70 студенти (зимски семестар) (70x0,002=0,14)	0,28
1.5.5.	2014/2015 : околу 70 студенти (летен семестар) (70x0,002=0,14)	0,28

Ред. број	Назив на активнoста (наставно-образовна):	Поени
	околу 70 студенти (зимски семестар) (70x0,002=0,14)	
1.6.	Ментор на дипломаска работа (0,2)	
1.6.1.	Решение бр. 09-32/93 од 14.6.2010: Елица Ананиева, „Толкувачот/преведувачот и заемката (врз примери од францускиот, англискиот и македонскиот)“.	0.2
1.6.2.	Решение бр. 09-32/99 од 14.6.2010: Миа Нешовска, „Совети за конференцискиот толкувач за подобар јавен настап“.	0.2
1.6.3.	Решение бр. 09-32/218 од 8.10.2010: Ванчо Пецовски, „Контрастивна анализа на начините за логично поврзување на речениците во македонскиот и францускиот јазик“.	0.2
1.6.4.	Решение бр. 09-32/217 од 8.10.2010: Јoана Димовска, „Потребата од толкувач во социјалната средина“.	0.2
1.6.5.	Решение бр. 09-32/284 од 9.12.2010: Ивана Ристова, „Совети за одржување на стекнатите вештини на конференцискиот толкувач“.	0.2
1.6.6.	Решение бр. 09-32/7 од 2.2.2011: Тамара Вршковска, „Меморијата при конференциското толкување“.	0.2
1.6.7.	Решение бр. 09-32/63 од 12.4.2011: Исидора Средојевиќ, „Подготовката на судскиот толкувач“.	0.2
1.6.8.	Решение бр. 09-32/89 од 17.5.2011: Маја Аврамоска, „Новите технологии во конференциското толкување (случајот на “Remote interpreting” или “Interprétation à distance”).	0.2
1.6.9.	Решение бр. 09-32/88 од 17.5.2011: Ивана Тасевска, „Пишаниот збор извор при конференциското толкување (техниката Traduction à vue / Interprétation à vue) (преведување од лист/толкување од лист).	0.2
1.6.10.	Решение бр. 09-1/47 од 1.3.2012: Милена Мицевска, „Зборообразувачки процеси на францускиот јазик од 18-иот век (врз примери од техниката и технологијата)“.	0.2
1.6.11.	Решение бр. 09-1/114 од 30.5.2012: Марија Манасиева, „Предности и недостатоци на техниката на шепотење (chuchotage) како дел од вештините на толкувачот“.	0.2

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
1.6.12.	Решение бр. 09-1/386 од 16.11.2012: Милена Настеска „Етичкиот кодекс на толкувачот во заедницата“.	0.2
1.6.13.	Решение бр. 09-1/87 од 21.5.2014: Христина Лавуровска „Стратегии на толкувачот при јазични и технички празнини (врз примери од францускиот и од македонскиот јазик“.	0.2
1.6.14.	Решение бр. 09-1/85 од 21.5.2014: Александра Донева „Споредба на испитите за судски толкувачи во Канада и во Македонија“.	0.2
1.6.15.	Решение бр. 10-1/?? од 23.2.2015: Моника Смиљчевска „Неологизмите во процесот на толкување врз примери од францускиот и македонскиот јазик“.	0.2
1.7.	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа (0,1)	
1.7.1.	Решение бр. 09-32/112 од 24.6.2010: Ива Стрезоска, „Тактики и стратегии во толкувањето“.	0.1
1.7.2.	Решение бр. 09-32/265 од 11.11.2010: Ивана Ванчевска, “The Effort Models in Interpretation (Модели за количината на напор потребен при толкувањето)“.	0.1
1.7.3.	Решение бр. 09-32/59 од 12.4.2011: Елена Митревска, „Темпото на говорење како предуслов за квалитетот на симултаното толкување“.	0.1
1.7.4.	Решение Бр. 09-32/129 од 16.06.2011 : Елизабета Милеска, “Невербалната комуникација во толкувачката практика – говор на телото“.	0.1
1.7.5.	Решение бр. 09-32/325 од 27.10.2011: Ана Марија Митевска, „Лингвостилистичка анализа на преводот на Охридскиот рамковен договор“.	0.1
1.7.6.	Решение бр. 09---- од 9.9.2011: Наташа Јордановска, „Застапеноста на англизмите во прилозите за политика во печатените медиуми“.	0.1
1.7.7.	Решение бр. 09-32 од 7.12.2011: Нина Меловска, „Слика и стварност : аспектите на лагата и вистината во посмодерната политика и во рекламите“.	0.1

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
1.7.8.	Решение бр. 09-1/84 од 3.4.2012: Гоше Велков, „Толкување, толкувач и конференциска техничка опрема“.	0.1
1.7.9.	Решение бр. 09-1/120 од 30.5.2012: Симона Лазаревска, „Техниките за бележење низ призма на толкувачките школи“.	0.1
1.7.10.	Решение бр. 09-1/116 од 30.5.2012: Тијана Божовиќ „Влијанието на англискиот јазик врз македонскиот јазик преку масовните медиуми“.	0.1
1.7.11.	Решение бр. 09-1/135 од 6.6.2012: Татјана Попоска „Критичка анализа на македонскиот превод на германскиот роман „Читачот“ (“Der Vorleser”) од Бернхард Шлинк“.	0.1
1.7.12.	Решение бр. 09-1/128 од 6.6.2012: Сања Каракушева „Професионалните етички норми при толкувањето“.	0.1
1.7.13.	Решение бр. 09-1/128 од 15.8.2012: Јованка Тренчева „Дејствување на поддршка на мирот од страна на Обединетите Нации“.	0.1
1.7.14.	Решение бр. 09-1/263 од 8.9.2012: Маја Бибановска „Психолошкиот стрес при симултаното толкување“.	0.1
1.7.15.	Решение бр. 09-1/241 од 16.8.2012: Ирена Стојаноска „Интернационализмите во публицистичкиот стил низ примери од весникот Вест“.	0.1
1.7.16.	Решение бр. 09-1/62 од 16.3.2012: Сања Јовановска „Јазични компетенции и одговорност на толкувачот при толкување на значајни политички настани“.	0.1
1.7.17.	Решение бр. 09-1/302 од 1.10.2012: Паулина Јамакова „Вештините и улогата на судскиот толкувач во судскиот процес“.	0.1
1.7.18.	Решение бр. 09-1/310 од 1.11.2012: Александра Ангеловска „Карактеристиките на преведувањето струни текстови од областа на политиката од германски на македонски јазик“.	0.1
1.7.19.	Решение бр. 09-1/234 од 16.8.2012: Христина Постоловска „Улогата на когнитивниот багаж и меморијата при процесот на толкување“.	0.1
1.7.20.	Решение бр. 09-1/398 од 16.11.2012: Симона Кушовска	0.1

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
	„Протоколот и етиката во толкувачката професија“.	
1.7.21.	Решение бр. 09-1/399 од 16.11.2012: Катерина Жарова „Терминологијата во текстилната индустрија во македонскиот јазик – со посебен осврт на германските заемки“.	0.1
1.7.22.	Решение бр. 09-1/97 од 9.4.2013: Ива Петрова „Неологизмите и влијанието на престижните западноевропски јазици (герански, англиски и француски) во македонскиот дневен печат“.	0.1
1.7.23.	Решение бр. 09-1/103 од 9.4.2013: Маја Тишовска „Толкување во контекст на дипломатските односи“.	0.1
1.7.24.	Решение бр. 09-1/164 од 31.5.2013: Елена Стојановска „Улогата на двојазичноста во толкување од француски јазик на македонски јазик“.	0.1
1.7.25.	Решение бр. 09-1/296 од 22.8.2013: Маја Јовановска „Подготовка на практичен водич за конференциски толкувачи“.	0.1
1.7.26.	Решение бр. 09-1/75 од 7.5.2014: Стеван Аврамов „Деловите на човечкото тело во македонскиот, во францускиот и во италијанскиот јазик (етимолошки и фразеолошки аспекти)“.	0.1
1.7.27.	Решение бр. 09-1/83 од 21.5.2014: Марија Липтова „Толкување јазици: во пресрет на глобализацијата“.	0.1
1.7.28.	Решение бр. 09-1/24 од 26.2.2013: Љубица Коцева „Превод, контрастивна анализа и тријазичен глосар на текст ‘Политичко-правни институции во Франција’ – консултиран материјал од Интернет“.	0.1
1.7.29.	Решение бр. 09-1/298 од 22.8.2013: Андријан Точи „Анализа на мемоарите на личните толкувачи на Хитлер (Паул О. Шмит) и на Сталин (Валентин М. Берешков)“.	0.1
1.7.30.	Решение бр. 09-1/84 од 21.5.2014: Сања Јосифовска „Влијанието на фолклорот врз денешните обичаи во Велика Британија, Америка и Франција“.	0.1
1.7.31.	Решение бр. 09-1/86 од 21.5.2014: Свезда Михајлова „Јазичниот и културниот идентитет на Квебек“.	0.1
1.7.32.	Решение бр. 10-1/22 од 28.1.2015: Кристина Арсова „Појавата на ересите во Македонија и во Англиска – сличности и разлики (со	0.1

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
	поимник)“.	
1.8.	Член на комисија за оцена или одбрана на магистратура (0,3)	
1.8.1.	Решение бр. 09-407/6 и 09-407/7 од 9.6.2010 и 23.9.2010: Ана Блажеска: „Фактори што влијаат врз квалитетот на симултаното толкување“ одбрана на 27.9.2010.	0.3
1.8.2.	Решение бр. 09-1839/7 од 26.5.2011: Јана Илиевска „Судското толкување: теорија и практика“ одбрана на 23.6.2011.	0.3
1.8.3.	Решение бр. 09-437/7 од 22.6.2011: Даниела Јакимоска: „Толкувањето во служба на медиумите - со посебен осврт на телевизијата“ одбрана на 5.10.2011.	0.3
1.8.4.	Решение бр. 09-1528/10 од 21.6.2012: Сања Младеновска: „Професионализација и специјализација на толкувањето со осврт на состојбите во САД, земјите на ЕУ и Р. Македонија“ одбрана на 20.9.2012.	0.3
1.8.5.	Решение бр. 09-933/3 од 9.10.2012: Наташа Марина (Јанковска): „Претставување на недоследностите при употребата на интернационализмите во македонскиот јазик од областа на правната и на деловната терминологија“ одбрана на 9.2.2013.	0.3
1.8.6.	Решение бр. 09-24/6 од 25.9.2012 и бр. 09-24/7 од 7.12.2012: Христина Прескакулева: „Толкувачот во трибуналите за воени злосторства и за злосторства против човештвото – врз примери на процесите во Нинберг и во Хаг“ одбрана на 11.12.2012.	0.3
1.8.7.	Решение бр. 09-1315/7 од 7.12.2012: Билјана Радева: „Толкување на култури : Интеркултуролошки вештини при толкување од македонски на англиски јазик и обратно“ одбрана на 18.2.2013.	0.3
1.8.8.	Решение бр. 09-191/6 од 12.2.2013: Миа Нешовска: „Толкувач за социјална средина: состојби и перспективи во Република Македонија“ одбрана на 21.5.3013.	0.3
1.8.9.	Решение бр. 09-179/11 од 21.5.2013: Вера Кандикјан: „Дипломатско толкување: искуства и добри практики во билатерален и мултилатерален контекст“ одбрана на 5.7.2013.	0.3
1.8.10.	Решение бр. 09-1621/9 од 24.12.2013: Кате Димитриевска: „Толкувањето низ образовниот процес во Република Македонија	0.3

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
	и во Соединетите Американски држави“ одбрана на 1.4.2014.	
1.8.11.	Решение бр. 09-935/2 од 23.6.2014: Елена Петрова: „Судското толкување како дел од толкувањето во заедницата – право на судски толкувач во судскиот процес и неговата улога“ одбрана на 23.9.2014.	0.3
1.9.	Член на комисија за оцена или одбрана на докторат (0,5)	
1.9.1.	Решение бр. 09-1386/8 од 21.6.2011 и Решение Бр. 09-1386/10 од 23.9.2011: м-р Слободанка Колемишевска под наслов „Народните називи на растенијата во францускиот и македонскиот јазик (лексичко-семантичка анализа)“, одбрана на 30.9.2011.	0.5
1.9.2.	Решение бр. 09-158/8 од 14.3.2012: м-р Зоран Николовски под наслов „Англиските лексички заемки во францускиот јазик од 1945-2005 година (лингвистички и социокултурен аспект), одбрана на 20.4.2012.	0.5
1.9.3.	Решение бр. 09-1520/2 од 23.9.2014: м-р Исмаил Камбери под наслов „Романизмите во албанскиот јазик“, одбрана на 25.12.2015.	0.5
	Вкупно	128.55

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
2.1.	Ментор на магистерска работа (1)	
2.1.1.	Решение бр. 09-191/3 од 21.3.2012: Магистерскиот труд по конференциско толкување од Миа Нешовска: „Толкувач за социјална средина : состојби и перспективи во Република Македонија“.	1
2.1.2.	Решение бр. 09-2184/4 од 22.12.2014: Ментор на магистерскиот труд по конференциско толкување од Милена Настеска: „Толкувањето од текст и поделеното внимание при симултаното толкување“.	1

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
2.1.3.	Решение бр. 10-385/4 од 10.3.2015: Ментор на магистерскиот труд по конференциско толкување од Шарл-Гијом Демаре: „Толкувачот наспроти недоследностите во оригиналниот говор“.	1
2.2.	Национален координатор на меѓународен научен проект (6)	
2.2.1.	Меѓународен проект Софија – Скопје 2013 во областа на конференциското толкување (25-27.3.2013 и 22-24.4.2013): Меѓународен проект за соработка меѓу Универзитетот „Св. Климент Охридски“ од Софија, Бугарија и Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје за реализација на <i>проектот</i> за размена на <i>професори и студенти</i> , како и размена на <i>искуства и наставни практики</i> во <i>областа на конференциското толкување на ниво на Магистерските студии по конференциско толкување организирани во Скопје и во Софија</i> . Координаторите на проектот се проф. Ана Маркова за Универзитетот „Св. Климент Охридски“ од Софија, Република Бугарија и проф. д-р Мирјана Алексоска-Чкатроска за Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје, Република Македонија (Грант од Европските институции Grant Agreement for an Action EP 04/2012-2013, Одлука на ННС од 13.2.2013, бр. 09-555/31).	6
2.3.	Учесник во национален научен проект (3)	
2.3.1.	2015: Учесник во научноистражувачкиот проект под наслов <i>Македонско-романстички јазични, книжевни, преведувачки релации (2000-2015)</i> . Носител на проектот: Катедра за романски јазици и книжевности при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје. Предлагач/раководител на проектот: проф. д-р Ирина Бабамова.	3
2.4.	Учесник во меѓународен научен проект (5)	
2.4.1.	12-16 ноември 2012 : Учесник во проектот Stage d'ingénierie de formation dans le cadre du projet OIF-FIPF « <i>Renforcement des capacités d'expertise des professeurs de français à travers la professionnalisation de leurs associations</i> », организиран од Меѓународната организација за франкофонија, Меѓународната федерација на професори по француски јазик и Здружението на професори по француски јазик на Република Македонија.	5
2.4.2.	Учесник во меѓународениот проект Софија – Скопје 2013 во областа на конференциското толкување (25-27.3.2013 и 22-24.4.2013): Меѓународен проект за соработка меѓу Универзитетот	5

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
	„Св. Климент Охридски“ од Софија, Бугарија и Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје за реализација на <i>проектот</i> за размена на <i>професори и студенти</i> , како и размена на <i>искуства и наставни практики</i> во <i>областа</i> на <i>конференциското толкување</i> на ниво на <i>мајсторскиите студии</i> по <i>конференциско толкување</i> организирани во <i>Скопје</i> и во <i>Софија</i> . Координатори на проектот се проф. Ана Маркова за Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Софија, Република Бугарија и проф. д-р Мирјана Алексоска-Чкатроска за Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Република Македонија (Грант од Европските институции Grant Agreement for an Action EP 04/2012-2013, Одлука на ННС од 13.2.2013, бр. 09-555/31).	
2.5.	Дел од монографија (4)	
2.5.1.	2014: « Le français, une langue toujours utile en ce XXI ^e siècle », In : Babamova, Irina&Petrova, Snezana, Monographie de l'Association des professeurs de français de la République de Macédoine (во печат).	4
2.6.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание (4)	
2.6.1.	« L'intercompréhension entre langues apparentées et non-apparentées : une nouvelle perspective pour la langue française en République de Macédoine », <u>проширена верзија</u> на рефератот презентирани за време на Научниот собир <i>Францускиот јазик и литература во образовниот систем на Република Македонија : состојби и перспективи</i> , организиран на 12-13 ноември 2010 од Здружението на професори по француски јазик на Република Македонија и Катедрата за романски јазици и книжевности при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, <i>Годишен Зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“</i> , Книга 36, стр. 13-33, Скопје, год. 2010.	4
2.6.2.	« De l'utilité de maîtriser les constituants des unités textuelles pour un meilleur traitement de l'information en interprétation de conférence », <i>Годишен Зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“</i> , Книга 37, Скопје, год. 2011, 193-208.	4
2.7.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во стручно/научно популарно списание со меѓународен уредувачки одбор (3)	

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
2.7.1.	2011: “Essai de méthodologie pour le traitement lexicographique français – macédonien du nom propre employé figurativement”, <i>Translationes</i> , No3 / 2011 – (In)Traductibilité des noms propres, Editura Universităţii de Vest, Centre d’études ISTTRAROM-TANSLATIONES, Responsable du numéro : Georgiana Lungu-Badea et Alina Pelea, Timişoara, 2011, 103-120.	3
2.7.2.	2014: « Toponymes et termes géographiques d’origine romane dans le macédonien ». In : Алексоска-Чкатроска, Мирјана / Хаџи-Лега Христоска, Јоана, 2014. <i>Романисџика и балканисџика</i> , Зборник на трудови посветен на проф. д-р Петар Атанасов, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“–Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески“–Скопје, Скопје, стр. 63-73. [« Toponymes et termes géographiques d’origine romane dans le macédonien ». In : Aleksoska-Chkatroska, Mirjana / Hadži-Lega Hristoska, 2014. <i>Romanistika i balkanistika</i> , Volume en hommage au professeur Petar Atanasov, Université « Sts. Cyrille et Méthode »-Skopje, Faculté de Philologie « Blaže Koneski »-Skopje, Skopje, p. 63-73].	3
2.8.	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир (2)	
2.8.1.	2012: „Француските заемки во Речникоџ на македонскиоџ јазик на Блаже Конески и во Толковниоџ речник на македонскиоџ јазик“, Акти на Меѓународниот научен собир <i>Блаже Конески и македонскиоџ јазик, лиџераџура и кулџура</i> , Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје, 15-16.12.2011, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“–Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески“–Скопје, Скопје, 2012, 377-384.	2
2.8.2.	2013: « L’intercompréhension entre langues apparentées et non-apparentées : une nouvelle perspective pour la langue française en République de Macédoine », <u>кратка верзија</u> на рефератот презентирани на време на Научниот собир <i>La langue et la littérature françaises dans le système éducatif en République de Macédoine : état des lieux et perspectives</i> , Actes du Colloque tenu les 12 et 13 novembre 2010 à la Faculté de Philologie « Blaže Koneski » - Skopje, (Францускиоџ јазик и лиџераџура во образовниоџ сисџем на Република Македонија : сосџојби и џерсџекџиви, Зборник на џрудови) организиран од Здружението на професори по француски јазик на Република Македонија и Катедрата за романски јазичи и книжевности, во издание на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, Универзитет „Св.	2

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
	Кирил и Методиј“ – Скопје, Скопје, 220 стр., 2013 (ISBN 978-608-234-023-4).	
2.8.3.	2014: “Translators and Interpreters : Indispensable link for the EU Integration of the Republic of Macedonia”, <i>International Conference The European Union in the 21st Century : Challenges and Perspectives</i> , Macedonian Institute for European Studies, 17-18 May 2013, Skopje, Macedonia, објавен во <i>Зборникот на штригови на конференцијата</i> , p. 62-73.	2
2.9.	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор (3)	
2.9.1.	2012: « Quelles séquences discursives pour quel degré de progression lors de la formation des interprètes de conférence ». In Zybatow, Lew / Petrova, Alena / Ustaszewski, Michael (eds.) (2012) : <i>Translationswissenschaft : alte und neue Arten der Translation in Theorie und Praxis</i> . Frankfurt am Main u.a. : Peter Lang, 275-282. (Акти на Првата меѓународна конференција за студии по предудување и толкување ТРАНСЛАТА 2011 « Translation and Interpreting Research : Yesterday – Today – Tomorrow » (1 st TRANSLATA International Conference on Translation and Interpreting Studies, 12-13.05.2011 in Innsbruck), организирана од Институтот за студии по преведување при Универзитетот Леополд Франценс, во Инсбрук, Австрија, од 12 до 14 мај 2011).	3
2.9.2.	2012: « La langue française : une autre manière de faire valoir sa propre langue et sa propre culture au XXI siècle ». In Никодиноски, Звонко, <i>Францускиот јазик, книжевност и култура во франкофонски контекст</i> , Зборник на трудови од меѓународниот симпозиум, 12-13 декември 2011, Скопје, Катедра за романски јазици и книжевности, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, 2012, 12-18 [In Nikodinovski, Zvonko, <i>Langue, littérature et culture françaises en contexte francophone</i> , Actes du colloque international, 12-13 décembre 2011, Skopje, Département de langues et littératures romanes, Faculté de Philologie « Blaze Koneski », Université « Sts. Cyrille et Méthode », Skopje, 2012, 12-18]	3
2.9.3.	2013: « La promotion de la langue française et l’intercompréhension entre langues : le cas des emprunts lexicaux » : In Spita, Doina, <i>Vers l’éducation plurilingue en Europe avec le français. De la diversité à la</i>	3

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
	<i>synergie</i> , Deuxième Congrès européen de la FIPF, Prague 08-10 septembre 2011, Volume II, FIPF – GERFLINT, 2013, p. 473-486.	
2.9.4.	2013: « Les ressources électroniques en ligne : valeur ajoutée de la formation des interprètes de conférence »: Ed. Звонко Никодиноски, <i>Зборник на трудови Прв меѓународен симпозиум Електронски ресурси и филолошки студии</i>, 12-13 септември 2013, Скопје, Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески“ - Скопје, 154-167. [Ed. Zvonko Nikodinovski, <i>Proceedings of the 1st International Symposium Electronic Resources and Philological Studies</i>, 12-13 September 2013, Skopje, “Ss. Cyril and Methodius” University – Skopje, Faculty of Philology “Blaze Koneski” – Skopje, Skopje, 154-167] [Ed. Zvonko Nikodinovski, <i>Actes du 1er Colloque International Les Ressources électroniques et les études philologiques</i>, 12-13 septembre 2013, organisé par l’Université « Sts. Cyrille et Méthode » - Skopje, Faculté de Philologie « Blaze Koneski » - Skopje, Skopje, 154-167]	3
2.9.5.	2014: Објавување на трудот по извршена селекција за објавување во хартиена верзија « De l’(in)transposabilité d’une langue à l’autre des noms propres modifiés ». In : Buchi, Éva/Chauveau, Jean-Paul/Pierrel, Jean-Marie (éd.), 2014: <i>Actes du XXVIIe Congrès international de linguistique et de philologie romanes (Nancy, 15-20 juillet 2013)</i>, 3 volumes. Strasbourg: Société de linguistique romane/ÉLiPhi. http://www.atilf.fr/cilpr2013/actes.php; http://www.atilf.fr/cilpr2013/docs/CILPR2013_Communications-retenues-pour-publication-dans-les-actes.pdf (види стр. 8)	3
2.9.6.	2014: Објавување на трудот во електронска верзија за сите учесници « De l’(in)transposabilité d’une langue à l’autre des noms propres modifiés ». In: Lemaréchal, Alain/Koch, Peter/Swiggers, Pierre (éd.), 2014. <i>Actes du XXVIIe Congrès international de linguistique et de philologie romanes (Nancy, 15-20 juillet 2013). Section 5 : Lexicologie, phraséologie, lexicographie</i>. Nancy, DOI n° ????: ATILF: http://www.atilf.fr/cilpr2013/actes.php; http://www.atilf.fr/cilpr2013/docs/CILPR2013_Communications-retenues-pour-publication-dans-les-actes.pdf (види стр. 7)	3
2.10.	Секциско предавање на научен/стручен собир (1)	

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
2.10.1.	12-13 ноември 2010: Научни собир <i>Францускиот јазик и литература во образовниот систем на Република Македонија: сесии и перспејиви</i> со реферат под наслов « L'intercompréhension entre langues apparentées et non-apparentées : une nouvelle perspective pour la langue française en République de Macédoine », организиран од Здружението на професори по француски јазик на Република Македонија и Катедрата за романски јазици и книжевности при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје.	1
2.10.2.	18-19 април 2011: Научни собир <i>Науката за македонскиот јазик – Сесии и перспејиви</i> -, во сесијата на тема <i>Етимолошки речник на македонскиот јазик</i> , со излагање насловено „За неколку размислувања околу изработката на етимолошки речник на македонскиот јазик“, организиран од Македонската академија на науките и уметностите (МАНУ), Истражувачки центар за ареална лингвистика.	1
2.10.3.	7.6.2013: Предавање со наслов « Projet de coopération Sofia-Skopje, Echange de formateurs et d'étudiants et échange d'expériences et de bonne pratiques dans le domaine de l'interprétation de conférence », Научна трибуна <i>Француско-германско пријателство во Скопје!</i> , Француско-германска година по повод педесет години Елизејски договор, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески“-Скопје [« Projet de coopération Sofia-Skopje, échange de formateurs et d'étudiants, et échange d'expériences et de bonne pratiques dans le domaine de l'interprétation de conférence », Tribune <i>L'amitié franco-allemande à Skopje !</i> , organisée à l'occasion de la célébration de l'Année franco-allemande, Cinquantenaire du Traité de l'Elysée, Université « Ss. Cyrille et Méthode » - Skopje, Faculté de Philologie « Blaze Koneski » Skopje].	1
2.11.	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество (3)	
2.11.1.	27-28 октомври 2011: Регионален семинар <i>Utilité et professionnalisation du français</i> , организиран од OIF/CREFECO, во Софија, односно анимирање со сопствени излагања и 2 труда насловени « La formation des traducteurs / interprètes et la place de la langue française : développement et amélioration des curricula (expérience en Macédoine) » и « Les débouchés au niveau local,	6 (3+3)

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
	régional et international pour les traducteurs / interprètes : expérience en Macédoine » во рамките на « <i>Atelier interactif: le français – langue de l'Europe : quels débouchés ?</i> » (Интерактивната работилница : францускиот јазик – јазик на Европа : какви перспективи за вработување) во соработка со Весела Генова за искуствата од Бугарија и Мирела Кумбаро за искуствата од Албанија. http://crefec.org/intraweb/download/Le%20fran%3%A7ais,%20langue%20de%20l%27Europe%20-%20quels%20d%C3%A9bouch%C3%A9s.pdf	
2.12.	Секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество (2)	
2.12.1.	12-14 мај 2011: Учество со труд на Првата меѓународна конференција за студии по предудување и толкување TRANSLATA 2011 « Translation and Interpreting Research: Yesterday – Today – Tomorrow » (1st Innsbruck Conference on Translation and Interpreting Studies), организирана од Институтот за студии по преведување при Универзитетот Леополд Франценс, во Инсбрук, Австрија. Наслов на трудот: « Quelles séquences discursives pour quel degré de progression lors de la formation des interprètes de conférence ».	2
2.12.2.	2012: Учество на Меѓународна конференција со труд “Le plurilinguisme et les institutions européennes : quelles implications pour le français et les futurs traducteurs / interprètes”, <i>Јазични и културни проникнувања низ преведувањето и толкувањето</i>, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје, Катедра за преведување и толкување, 26-27 септември 2012, Скопје, Република Македонија [International Conference, <i>Language and Culture Interactions via Translation and Interpreting</i>, “Ss. Cyril and Methodious” University – Skopje, Faculty of Philology – Skopje, Department for Translation and Interpreting, 26-27 September 2012, Skopje, Republic of Macedonia][Conférence Internationale <i>Imprégnations interlinguistiques et culturelles par le biais de la traduction et de l'interprétation</i>, Université « Sts. Cyrille et Méthode » - Skopje, Faculté de Philologie « Blaze Koneski » Skopje, Département de traduction et d'interprétation, 26-27 septembre 2012, Skopje, République de Macédoine][Internationale Konferenz Sprachliche und kulturelle Interaktionen durch Übersetzen und Dolmetschen,	2

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
	Universität « Hll. Kyrill und Method » - Skopje, Philologische Fakultät « Blaze Koneski » - Skopje, Lehrstuhl für Übersetzen und Dolmetschen, 26-27 September 2012, Skopje, Republik Mazedonien]	
2.12.3.	8-10.9.2011: Учество со реферат/труд на <i>Вшор европски конгрес на Меѓународната федерација на професори по француски јазик - Прага 2011, Кон повеќејазично образование во Европа, Од диверзитетот до синергија</i> , од 8-10.9.2011. Наслов на трудот: « La promotion de la langue française et l'intercompréhension entre langues : le cas des emprunts lexicaux » (<i>Deuxième Congrès européen de la FIPF – Prague 2011, Vers l'éducation plurilingue en Europe avec le français. De la diversité à la synergie</i> 08-10.09.2011).	2
2.12.4.	12-13 декември 2011 – Учество со реферат на Меѓународниот симпозиум <i>Францускиот јазик, книжевност и култура во франкофонски контекст</i> , организиран од Катедрата за романски јазици и книжевности, Филолошки факултет „Блаже Конески“ во Скопје. Наслов на трудот «La langue française : une autre manière de faire valoir sa propre langue et sa propre culture au XXI siècle ».	2
2.12.5.	15-16 декември 2011: Учество со реферат на Меѓународниот научен симпозиум <i>Блаже Конески и македонскиот јазик, литература и култура</i> , организиран од Филолошкиот факултет “Блаже Конески“ во Скопје. Наслов трудот “Француските заемки во Речникот на македонскиот јазик на Блаже Конески и во Толковниот речник на македонскиот јазик“, Меѓународниот научен симпозиум <i>Блаже Конески и македонскиот јазик, литература и култура</i> , 15-16.12.2011, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“-Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески“-Скопје, 2012, 377-384.	2
2.12.6.	17-18.5.2013: “Translators and Interpreters : Indispensable link for the EU Integration of the Republic of Macedonia”, <i>International Conference The European Union in the 21st Century: Challenges and Perspectives</i> , Macedonian Institute for European Studies, 17-18 May 2013, Skopje, Macedonia.	2
2.12.7.	2013: «De l'(in)transposabilité d'une langue à l'autre des noms propres modifiés », <i>27e Congrès International de Linguistique et de Philologie Romanes</i> , 15-20 juillet 2013, Nancy, France, organisé by ATLIF, Société de Linguistique Romane, CNRS, Université de Lorraine. [27. Меѓународен конгрес за романска лингвистика и романска филологија, 15-20 јули 2013, Нанси, Франција,	2

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
	организиран од ATLIF, Société de Linguistique Romane, CNRS, Université de Lorraine]	
2.12.8.	2013: Учество на Меѓународен симпозиум со труд насловен « Les ressources électroniques en ligne : valeur ajoutée de la formation des interprètes de conférence », <i>Првиот меѓународен симпозиум Електронски ресурси и филолошки студии</i> , 12-13 септември 2013, Скопје, организиран од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески“ - Скопје. [1 st International Symposium Electronic Resources and Philological Studies, 12-13 September 2013, Skopje, organized by “Ss. Cyril and Methodius” University – Skopje, Faculty of Philology “Blaze Koneski” – Skopje] [1 ^{er} Colloque International Les Ressources électroniques et les études philologiques, 12-13 septembre 2013, organisé par l’Université « Sts. Cyrille et Méthode » - Skopje, Faculté de Philologie « Blaze Koneski » - Skopje].	2
2.12.9.	2014: Учество на Меѓународен научен собир со труд насловен « Les langues balkaniques intermédiaires pour les emprunts lexicaux d’origine romane dans le macédonien », Научни скуп са меѓународним учешћем, презентирани на Меѓународната конференција <i>НИСУН 4, Наука и савремени универзитетски</i> 4, 14 и 15 новембар 2014, Универзитет у Нишу, Филозофски факултет.	2
2.12.10.	2014: Учество на Меѓународна конференција ТРАНСЛАТА II со труд насловен « Eléments du discours susceptibles d’être automatisés en interprétation de conférence », <i>TRANSLATA II : « Translation Studies and Translation Practice »</i> , 2 nd International Conference on Translation and Interpreting Studies, University of Innsbruck, October 30 – November 1, 2014 (<i>TRANSLATA II : Translationswissenschaft und Translationspraxis</i> , 2. Innsbrucker Konferenz zur translationswissenschaftlichen Grundlagenforschung, 30 Oktober bis 1 November 2014, www.translata.info).	2
2.13.	Учество на научен/стручен собир со реферат (орална презентација 1)	
2.14.1.	22-23.8.2011- Презентација во рамките на Семинарот за обука на професори по француски јазик. Наслов на обуката (дисеминација) “Développer les compétences orales à l’aide de divers supports”, организиран на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – Скопје, од Меѓународната Организација за	1

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
	франкофонија (OIF) и Здружението на професори по француски јазик на Република Македонија (<i>Projet de formation des enseignants de français par la démultiplication des formation organisées par le CREFECO en 2010/2011</i>).	
2.14.2.	29-30 ноември 2012: Учество со презентација на Меѓународениот семинар за државни службеници од повисок ранг од земјите кандидати со наслов „Состојби и подготовка на иднината“, организиран од Европската Комисија, Генерален Директорат за толкување, Поддршка за обука на толкувачи и повеќејазичност, Брисел, Белгија [Senior Officials' Seminar – “Stocktaking and preparing the future”, European Commission, Directorate General for Interpretation, Multilingualism and Interpreter Training Support, Brussels, Belgium]. Во својство на раководител, презентација за состојбата и иднината на Магистерските студии по конференциско толкување, Филолошки факултет „Блаже Конески“-Скопје	1
2.14.3.	2014: Учество со презентација на Меѓународен семинар за државни службеници од повисок ранг од земјите кандидати со наслов „Идни предизвици“, организиран од Европската Комисија, Генерален директорат за конференциско толкување, во Брисел, од 4-5 Декември 2014, <i>Senior Official's Seminar “Future Challenges”</i> , European Commission, Directorate General for Interpretation, 4-5 December 2014, Brussels, во својство на Раководител на Магистерските студии по конференциско толкување организирани на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“-Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“-Скопје, презентација на постигнатите резултати и идни чекори.	1
2.15.	Апстракт објавен во зборник на конференција (меѓународен 1) (национален 0,5)	
2.15.1.	2012: “Le plurilinguisme et les institutions européennes : quelles implications pour le français et les futurs traducteurs / interprètes”, апстракт објавен во зборникот на Меѓународна конференција, <i>Јазични и културни проникнувања низ преведувањето и толкувањето</i> , Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје, Катедра за преведување и толкување, 26-27 септември 2012, Скопје, Република Македонија [International Conference, <i>Language and Culture Interactions via Translation and Interpreting</i> , “Ss. Cyril and Methodious” University – Skopje, Faculty of Philology – Skopje,	1

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
	Department for Translation and Interpreting, 26-27 September 2012, Skopje, Republic of Macedonia][Conférence Internationale <i>Imprégnations interlinguistiques et culturelles par le biais de la traduction et de l'interprétation</i> , Université « Sts. Cyrille et Méthode » - Skopje, Faculté de Philologie « Blaze Koneski » Skopje, Département de traduction et d'interprétation, 26-27 septembre 2012, Skopje, République de Macédoine][Internationale Konferenz <i>Sprachliche und kulturelle Interaktionen durch Übersetzen und Dolmetschen</i> , Universität « Hll. Kyrill und Method » - Skopje, Philologische Fakultät « Blaze Koneski » - Skopje, Lehrstuhl für Übersetzen und Dolmetschen, 26-27 September 2012, Skopje, Republik Mazedonien]	
2.15.2.	2014: « Les langues balkaniques intermédiaires pour les emprunts lexicaux d'origine romane dans le macédonien », Научни скуп са меѓународним учешћем, презентиран на Меѓународната конференција <i>НИСУН 4, Наука и савремени универзитетџи 4</i> , 14 и 15 новембар 2014, Универзитет у Нишу, Филозофски факултет.	1
2.15.3.	2014: « Eléments du discours susceptibles d'être automatisés en interprétation de conférence », Меѓународна конференција <i>TRANSLATA II : « Translation Studies and Translation Practice »</i> , 2 nd International Conference on Translation and Interpreting Studies, University of Innsbruck, October 30 – November 1, 2014 (<i>TRANSLATA II : Translationswissenschaft und Translationspraxis</i> , 2. Innsbrucker Konferenz zur translationswissenschaftlichen Grundlagenforschung, 30 Oktober bis 1 November 2014, www.translata.info).	1
2.16.	Учество на научен/стручен собир без реферат (0,5)	
2.16.1.	15-16 март 2012: Учество на 16. Универзитетска конференција “Tradition and Innovation“ организирана од Генералниот директорат за толкување на Европската Комисија, Брисел, Белгија (16-th DG Interpretation Universities Conference, <i>Tradition and Innovation</i> , 15-16 March 2012, European Commission, Brussels, Belgium).	0,5
2.16.2.	21-22 март 2013: Учество без реферат на 17. Меѓународна универзитетска конференција за конференциското толкување организирана од Генералниот директорат за толкување при	0,5

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
	Европската Комисија, 21-22 март 2013, Брисел, Белгија (17th DG Interpretation-Universities conference « <i>New modes of learning</i> », 21-22 March 2013, Brussels, Belgium).	
2.16.3.	27-28.3.2014: Учество без реферат на 18. Конференција на Универзитети насловена <i>Преведување и толкување за нашиите граѓани</i> организира од Генералниот директорат за толкување и Генералниот директорат за преведување на Европската комисија, во Брисел, Белгија [18 th DG Interpretation – DG Translation Universities Conference <i>Translating and Interpreting for our citizens</i> , Brussels, Belgium], [Conférence des Universités <i>La traduction et l'interprétation au service des citoyens</i> , organisée par la DG Interprétation et DG Traduction de la Commission européenne, Bruxelles, Belgique]	0,5
2.16.4.	2015: Учество без реферат на 19-таа Универзитетска конференција за конференциско толкување, “ <i>re-Making Connections</i> ”, организирана од Европската комисија, Генерален директорат за конференциско толкување, 26-27 март 2015, во Брисел, 19 th DG Interpretation-Universities Conference, “ <i>re-Making Connections</i> ”, European Commission, Directorate Generale for Interpretation, 26-27 March 2015, Brussels.	0,5
	Вкупно	101

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активнoста (стручно-апликативна):	Поени
3.1.	Координатор во подготовка на елаборат за нова студиска програма (1)	
3.1.1.	Кординатор во подготовката на елаборатот за студиската и предметната програма за магистерските студии по конференциско толкување (2012)	1
3.1.2.	Кординатор во подготовката на елаборатот за студиската и предметната програма за групата француски јазик при Катедрата за романски јазици и книежности (2012)	1
3.2.	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија,	

Ред. број	Назив на активнoста (стручно-апликативна):	Поени
	супервизија ... (1)	
3.2.1.	Ноември 2011 : Рецензија на трудот на проф. д-р Ирина Бабамова « L'enseignement de la traduction face aux défis de la mondialisation – vu de la perspective de l'enseignement de la traduction du / vers le macédonien », до Редакцискиот одбор на <i>Годишниот зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“</i> , бр. 37, 2011.	1
3.3.	Учество во работата на комисији за државни натпревари (1)	
3.3.1.	Републички натпревар по француски јазик <i>Олимпијада по француски јазик 2013</i> , одржан на 20.4.2013, во ОУ „Блаже Конески“ во Скопје.	1
3.3.2.	Републички натпревар по француски јазик <i>Олимпијада по француски јазик 2014</i> , одржан на 10.5.2014, на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“-Скопје.	1
3.4.	Учество во промотивни активности на факултетот/институтот (0,5)	
3.4.1.	25.10.2011 : Промоција на магистерските студии по конференциско толкување, Филолошки факултет „Блаже Конески“-Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“-Скопје за време на Саемот на франкофонски студии организиран од Францускиот институт во Скопје (Salon Universitaire <i>Journées itinérantes de l'étudiant</i> organisé par l'Institut français à Skopje)	0,5
3.4.2.	10.11.2014 : Промоција на магистерските студии по конференциско толкување, Филолошки факултет „Блаже Конески“-Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“-Скопје за време на саемот на франкофонски студии организиран од Францускиот институт во Скопје (Salon Universitaire <i>Journées itinérantes de l'étudiant</i> organisé par l'Institut français à Skopje)	0.5
3.5.	Превод (книга/учебник 3) (дел од книга 1) (статија 0,5)	
3.5.1.	Превод од македонски на француски јазик на <i>Божилак, Учебник по македонски јазик за странци</i> , Почетно рамниште, од Татјана Гочкова-Стојановска и Искра Пановска-Димкова, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“-Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески“-Скопје, Скопје, 2012, 155 стр. (ТЕМПУС-проект 158638-TEMPUS-1-2009-1-МК-TEMPUS-JPCR) „Надградување на студиските програми по македонски јазик како	3

Ред. број	Назив на активнoста (стручно-апликативна):	Поени
	странски“	
3.5.2.	20 септември 2010: Превод од македонски на француски јазик на текстот/статистата на Златко Теодосиевски “Глигор Чемерски или Свет зад затворени очи“ (« Gligor Tchemerski ou un monde, les yeux clos », Национална галерија на Македонија.	0.5
3.5.3.	5 октомври 2010: Превод од македонски на француски на трудот/статистата на Милева Ѓуровска за Граѓанското општество « La société civile entre le politique et le social ».	0.5
3.5.4.	Лето и есен 2010: Превод од англиски на француски јазик на сајтот www.igolf4u.com	1
3.5.5.	1-4 јуни 2010: Превод на говорите на француски од “19. состанок на Работната група на Консултативниот совет на европски судии (КЕСС) и Меѓународна конференција, организиран од Академијата за обука на судии и јавни обвинители на Република Македонија, Министерството за правда на Република Македонија, Врховниот суд на Република Македонија, Судскиот совет на Република Македонија, во соработка со Советот на Европа, во Охрид и Скопје.	1
3.5.6.	2011: Превод од македонски на француски на трудот на Лидија Христова « Les défis des sciences sociales le cas de la Macédoine ».	0,5
3.5.7.	2013: Преведувач и Консултант за француските имиња и поими (превод и транскрипција на француските имиња и термини) при печатењето на труд на Клапиш-Зубер, Кристијана, <i>Историја на жениите на западот, II. Молкош на средниот век</i> , Филозофски факултет, 2013, 604 стр.	1
3.5.8.	Јули 2013: Превод од англиски и македонски на француски јазик на збир промотивниот материјал на Владата на Република Македонија „Inverst in Macedonia“.	1
3.5.9.	2014: Преведувач и Консултант за француските имиња и поими (превод и транскрипција на француските имиња и термини) при печатењето на трудот на Диби, Жорж и Перо, Мишел, <i>Историја на жениите на западот, III. Парадоксот на Ренесансата и Просветителството</i> , Филозофски факултет, 2014, [A History of Women in the West, III. The Paradox of the Renaissance and the Enlightenment] (во печат)	1

Ред. број	Назив на активнoста (стручно-апликативна):	Поени
3.5.10.	2014: Превод од македонски на француски на трудот на Мирјана Полена Акимовска, Гоце Наумовски, Христина Рунчева « La conception du droit de vote en République de Macédoine : comparaison avec l' <i>ius suffragii</i> ».	0,5
3.5.11.	2015: Преведувач и Консултант за француските имиња и поими (превод и транскрипција на француските имиња и термини) при печатењето на преводот на 4-иот Том на едицијата <i>Историја на жениите</i> со следните поднаслови : <i>Emerginng Feminism from Revolution to World War</i> , gen. eds. Georges Duby&Michelle Perrot. eds., Geneviève Fraisse&Michelle Perrot, The Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge, Massashusetts London, England, 1995 (Работен наслов на преводот : <i>Појаваџа на феминизмот од Француската револуција до Првата светска војна</i>).	1
3.5.12.	2015: Преведувач и консултант за француските имиња и поими (превод и транскрипција на француските имиња и термини) при печатењето на преводот на 5-иот Том на едицијата <i>Историја на жениите</i> со следните поднаслови : <i>Toward a Cultural Identity in the Twentieth Century</i> , gen. eds. Georges Duby&Michelle Perrot. ed., Françoise Thébaud, The Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge, Massashusetts London, England, 2000 (Работен наслов на преводот: <i>Кон културниот идентитет на дваесеттиот век</i>).	1
3.6.	Лекторирање на трудови на странски/македонски јазик (статија 0,25)	
3.6.1.	Лекторирање на следните трудови за објавување во Зборникот на трудови од Научниот собир <i>Францускиот јазик и литература во образовниот систем на Република Македонија: состојби и перспективи</i> , 12-13.11.2010, организиран од Здружението на професори по француски јазик на Република Македонија и Катедрата за романски јазици и книжевности при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – Скопје : - Snezana Petrova, « La langue et littérature françaises dans le système éducatif en République de Macédoine : état des lieux et perspectives » (0,25)	0.25
3.6.2.	Лекторирање на следните трудови за објавување на Зборникот на трудови од конференцијата на ПИТ 2012 <i>Јазични и културни</i>	2,75

Ред. број	Назив на активнoста (стручно-апликативна):	Поени
	џроникнувања низ џреведувањеџо и џолкувањеџо, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје, Катедра за преведување и толкување, 26-27 септември 2012, Скопје, Република Македонија : - Fjoralba Dado, Eglantina Gishti, « Analyse contrastive de la traduction des sigles de la presse française en albanais » (0,25) - Tatjana Djurin, « Les explications du traducteur : trahison ou renaissance de l'œuvre originale ? » (0,25) - Joana Hadzi - Lega Hristoska, « Les proverbes dans la traduction (sur un corpus franco-macédonien) » (0,25) - Doreana Hristova, « Plurilinguisme – défi du 21e siècle » (0,25) - Frosa Pejaska-Bouchereau, « Le retour du texte traduit ou le retour du roman » (0,25) - Thomas Zendé, « Culture et savoir discursif quotidien » (0,25) - Ludmila Ilieva, « Traduction et interprétation de l'œuvre de l'écrivain espagnol Javier Marías » (0,25) - Arjan Th. Kallço, « La traduction est l'art de la pensée » (0,25) - Elpida Loupaki, « Le multilinguisme peut-il garantir le multiculturalisme ? Quelques réflexions sur la traduction au sein de l'Union européenne » (0,25) - Ana-Marina Tomescu, Cristina-Elena Ilinca, « L'influence française sur la terminologie roumaine du domaine de la pneumologie » (0,25) - Ирина Бабамова, „Глаголските изрази од типот <i>prendre</i> + <i>именка</i> во францускиот јазик наспроти глаголските изрази од типот <i>земе /фаџи</i> + <i>именка</i> во македонскиот јазик (синтаксички и семантички карактеристики и заемни еквиваленти)“ (0,25)	
3.6.3.	Лекторирање на следните трудови за објавување на Ед. Звонко Никодиновски, <i>Зборник на џтрудови Прв меѓународен симџозиум Електџронскиџе ресурси и филолошкиџе сџудии</i>, 12-13 септември 2013, Скопје, Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“-Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески“-Скопје, 154-167:	0,25

Ред. број	Назив на активнoста (стручно-апликативна):	Поени
	- Звонко Никодиновски, « Ressources électroniques pour la parémiologie française » (0,25)	
3.6.4.	Лекторирање на следните трудови за објавување на Ed. Алексоска-Чкатроска, Мирјана / Хаџи-Лега Христоска, Јoана, 2014. <i>Романисџика и балканисџика</i>, Зборник на трудови посветен на проф. д-р Петар Атанасов, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески“ - Скопје, Скопје: - Mirjana Aleksoska-Chkatroska, « Toponymes et termes géographiques d'origine romane dans la macédonien » (0,25) - Pétya Assénova, « L'interférence et l'héritage dans les parlers romans isolés » (0,25) - Andrei Avram, « Une alternance accentuelle néologique en mégléno-roumain » (0,25) - Nistor Bardu, « Nouvelles considérations sur certains ethnonymes des Aroumains des Balkans » (0,25) - Stoica Lascu, « De la population romanisée aux Valaques, Aroumains, Roumains balkaniques » (0,25) - Victorela Neagoe, « Convergences linguistiques et démographiques (concernant l'olténie précarpatique) » (0,25) - Snezana Petrova, « Apport et influence de la préciosité sur la langue française du XVIIe siècle » (0,25) - Liljana Todorova, « Hommage au collègue 75ième anniversaire de la naissance de Petar Atanasov (0,25) - Liljana Todorova, « Authenticité, liens, convergences et parentés au carrefour des interférences culturelles balkaniques et européennes : la littérature macédonienne » (0,25) - Aleksandra Banjević, « Certain Phonetic Changes in Roman Borrowings in the Adriatic Coast Dialects » (0,25) - Zuzanna Topolinjska, « Mac. ДА... vs ДЕКА... - an interesting semantic and grammatical distinction » (0,25)	2,75
4.1.	ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	

Ред. број	Назив на активнoста (стручно-апликативна):	Поени
4.1.1.	Уредник на зборник на трудови на високообразовна и научна институција (2)	
4.1.1.1.	Уредник на Зборникот на трудови посветен на проф. д-р Петар Атанасов: Алексоска-Чкатроска, Мирјана / Хаџи-Лега Христоска, Јoана, 2014. <i>Романисџика и балканисџика</i>, Зборник на трудови посветен на проф. д-р Петар Атанасов, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески“ - Скопје, Скопје, 767 стр. [Aleksoska-Chkatroska, Mirjana / Hadži-Lega Hristoska, 2014. <i>Romanistika i balkanistika</i>, Volume en hommage au professeur Petar Atanasov, Université « Sts. Cyrille et Méthode » - Skopje, Faculté de Philologie « Blaže Koneski » - Skopje, Skopje, 767 p.]. Одлука бр. 03-1219/2 од 11.12.2012 и бр. 03-1219/4 од 2.4.2013 на Наставно-научниот совет (редовна седница одржана на 28.11.2012) на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ - Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, за издавање на Зборник на трудови посветен на проф. д-р Петар Атанасов и формирање на Меѓународен редакциски одбор во состав: проф. д-р Мирјана Алексоска-Чкатроска, претседател, проф. д-р Звонко Никодиновски, проф. д-р Маргарита Велевска, проф. д-р Марјан Марковиќ, проф. д-р Ирина Бабамова, проф. д-р Аугуст Ковачеџ / August Kovačec (Хрватска), проф. д-р Мариус Сала / Marius Sala (Романија), проф. д-р Волфганг Дамен / Wolfgang Damen (Германија), проф. д-р Виктор Фридман / Viktor Friedman (САД), асс. м-р Јoана Хаџи-Лега Христоска.	2
4.1.2.	Член на уредувачки одбор на зборник на трудови од научен/стручен собир (1)	
4.1.2.1.	Член на редакцискиот одбор при објавување на Зборникот на трудови од научниот собир <i>La langue et la littérature françaises dans le système éducatif en République de Macédoine: état des lieux et perspectives</i> (Францускиот јазик и литература во образовниот систем на Република Македонија : состојба и перспективи), <i>Actes du Colloque tenu les 12 et 13 novembre 2010 à la Faculté de Philologie « Blaže Koneski » - Skopje</i>, организиран од Здружението на професори по француски јазик на Република Македонија и Катедрата за романски јазици и книжевности, во издание на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, Скопје, 220 стр.,	1

Ред. број	Назив на активноста (стручно-апликативна):	Поени
	2013 (ISBN 978-608-234-023-4).	
4.1.2.2.	Член на Редациски одбор на Зборникот на трудови од Меѓународната научна конференција одржана по повод 10 години од основањето на Катедрата за преведување и толкување „Јазични и културни проникнувања преку преведувањето и толкувањето“, 26-27 септември 2012, Скопје, Република Македонија. Одлука бр. 03-146/7 од 3.4.2013.	1
4.1.3.	Член на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир (0,5)	
4.1.3.1.	2013: Член на организацискиот одбор на научната трибина <i>Француско-германско пријателство во Скопје!</i> , Француско-германска година по повод педесет години Елизејски договор, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески“–Скопје [Participation à la tribune <i>L'amitié franco-allemande à Skopje !</i> , organisée à l'occasion de la célébration de l'Année franco-allemande, Cinquantenaire du Traité de l'Elysée, Université « Ss. Cyrille et Méthode » - Skopje, Faculté de Philologie « Blaze Koneski » Skopje].	0,5
4.1.3.2.	2015: Решение бр. 02-427/2 од 12.3.2015: Член на Организацискиот одбор за Конференција по повод одбележување на јубилејот – 45 години од основањето на лекторатот по романски јазик под наслов: „45 години настава по романски јазик на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје“.	0,5
	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир (1)	
4.1.3.2.	Член на Организацискиот одбор на Меѓународниот симпозиум <i>Францускиот јазик, книжевност и култура во франкофонски контекст</i> , организиран од Катедрата за романски јазици и книжевности, Филолошки факултет „Блаже Конески“ во Скопје, 12-13 декември 2011 (види Записник од состанокот на ННС од 19-21.9.2011)	1
4.1.3.3.	Член на Организацискиот одбор на Меѓународната научна конференција по повод 10 години од основањето на Катедрата за преведување и толкување (Решение бр. 02-1906/2 од 23.12.2011). Наслов на конференцијата : <i>Јазични и културни проникнувања низ преведувањето и толкувањето</i> , 26-27 септември 2012,	1

Ред. број	Назив на активнoста (стручно-апликативна):	Поени
	Скопје.	
4.1.4.	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект (носител 2)	
4.1.4.1.	Меѓународен проект Софија – Скопје 2013 во областа на конференцијата толкување (25-27.03.2013 и 22-24.04.2013) : Меѓународен проект за соработка меѓу Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Софија, Бугарија и Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје за реализација на <i>проектот</i> за размена на <i>професори и студенти</i>, како и размена на <i>искуства и наставни практики</i> во <i>областа на конференциското толкување на ниво на Мајстерскиите студии по конференциско толкување организирани во Скопје и во Софија</i>. Координатори на проектот се проф. Ана Маркова за Универзитетот „Св. Климент Охридски“ од Софија, Република Бугарија и проф. д-р Мирјана Алексоска-Чкатроска за Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Република Македонија (Грант од Европските институции Grant Agreement for an Action EP 04/2012-2013, Одлука на ННС од 13.2.2013, бр. 09-555/31).	2
4.1.5.	Член на факултетска комисија (0,5)	
4.1.5.1.	Решение бр. 05-1938/1 од 14.12.2011 за попис на средства и обврски и за формирање комисији за попис со состојба на 31.12.2011: Претседател на Комисијата за попис на библиотечниот фонд на Катедрата за романски јазици и книжевности.	0.5
4.1.5.2.	Решение бр. 02-869/79, од 14.2.2013, избор за член на поткомисијата за евалуација на ниво на студиски групи на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, за Катедрата за преведување и толкување, студиска програма по француски јазик, со мандат од 4 години.	0.5
4.1.5.3.	Избор на член на Комисија за евалуација на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, член на поткомисија за евалуација на ниво на студиски групи на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“-Скопје, Катедра за преведување и толкување, студиска програма по француски јазик (Решение бр. 02-869/85 од 06.02.2014).	0.5

Ред. број	Назив на активнoста (стручно-апликативна):	Поени
4.1.5.4.	Член на Единицата за заштита и спасување, Одлука на Деканатската управа на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – Скопје за формирање сили за заштита и спасување, бр. 03-697/5 од 19.06.2014	0.5
4.1.5.5.	Член на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје (2010/2011, 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014, 2014/2015) (5x0,5=2,5)	2.5
4.1.5.6.	Член на наставно-научниот колегиум за втор циклус студии од научната област наука за јазикот (2010/2011, 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014, 2014/2015) (5x0,5=2,5)	2.5
4.1.5.7.	Член на одборот за постдипломски студии Магистерски студии по конференциско толкување (2010/2011, 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014, 2014/2015) (5x0,5=2,5)	2.5
4.1.5.8.	Член на одборот за докторски студии (2013/2014, 2014/2015) (2x0,5=1)	1
4.1.6.	Член на комисија за избор во звање (0,2)	
4.1.6.1.	Решение бр. 04-618/3 од 25.05.2011: Член на Рецензентската комисија во врска со пријавата на Елена Јoана Атанасова-Никулеску за избор во звањето лектор по романски јазик.	0.2
4.1.6.2.	Решение бр. 04-1782/9 од 20.12.2011: Член на Рецензентската комисија во врска со пријавата на д-р Слободанка Колемишевска за избор во звањето доцент по француски јазик.	0.2
4.1.7.	Координатор на студиска програма (1)	
4.1.7.1.	ЕКТС Координатор на студиската програма за групата француски јазик при Катедрата за романски јазици и книжевности (2010/2011)	1
4.1.7.2.	ЕКТС Координатор на студиската програма за групата француски јазик при Катедрата за романски јазици и книжевности (2011/2012) (2012/2013) (2013/2014) (2014/2015) (Одлука бр. 07-285/1 од 28.2.2012	4
4.1.7.3.	Кординатор на студиската програма за Магистерските студии по конференциско толкување (2011/2012) (2012/2013) (2013/2014) (2014/2015) (во својство на раководител на студиите)	4
4.1.8.	Раководител на постдипломски или докторски студии (2)	

Ред. број	Назив на активнoста (стручно-апликативна):	Поени
4.1.8.1.	Раководител на постдипломските студии Магистерски студии по конференциско толкување при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“-Скопје (2011/2012 и 2012/2013) Решение бр. 09-415/33 од 6.10.2011	2
4.1.8.2.	Раководител на постдипломските студии Магистерски студии по конференциско толкување при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“-Скопје (2013/2014 и 2014/2015) Решение бр. 09-581/1 од 8.04.2014	2
4.1.9.	Учество во комисији и тела на државни и други органи (1)	
4.1.9.1.	2012: Член на Работната група за конференциско толкување при Владата на Република Македонија, Секретаријат за европски прашања (Решение бр. 10-1296/14 од 5.11.2012 на Владата на Република Македонија)	1
4.1.9.2.	2013: Член на Работната група за конференциско толкување при Владата на Република Македонија, Секретаријат за европски прашања (Решение бр. 10-1296/14 од 5.11.2012 на Владата на Република Македонија)	1
4.1.9.3.	2014: Член на Работната група за конференциско толкување при Владата на Република Македонија, Секретаријат за европски прашања (Решение бр. 10-1296/14 од 5.11.2012 на Владата на Република Македонија)	1
4.1.9.4.	2015: Член на Работната група за конференциско толкување при Владата на Република Македонија, Секретаријат за европски прашања (Решение бр. 10-1296/14 од 5.11.2012 на Владата на Република Македонија)	1
4.1.9.5.	Заменик член на Комисијата за проверка на знаењето за странски јазик на кандидатите за судски преведувачи (француски). Решение бр. 07-4348/1 од 3.7.2008, Министерство за правда на Република Македонија	1
4.1.9.6.	2011: Основачки член на Здружението на преведувачи на Република Македонија МАТА http://mata.mk/	1
4.1.9.7.	Член на Здружението на преведувачи на Република Македонија МАТА http://mata.mk/ (2012, 2013, 2014, 2015) (4x0,5=2)	2
4.1.9.8.	Член на Здружението на професори по француски јазик на Република Македонија (2011, 2012, 2013, 2014, 2015) (5x0,5=)	2.5

Ред. број	Назив на активнoста (стручно-апликативна):	Поени
	Вкупно	67.4

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ		Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ		128.55
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ		101
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ		-
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ		67.4
Вкупно		296.95

ЧЛЕНОВИ НА КОМИСИЈАТА

1. Проф. д-р Петар Атанасов, редовен професор, с.р.
2. Проф. д-р Звонко Никодиновски, редовен професор, с.р.
3. Проф. д-р Маргарита Велевска, редовен професор, с.р.

РЕФЕРАТ

**ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-
НАУЧНАТА ОБЛАСТ (ДИСЦИПЛИНА)
НАУКА ЗА ЈАЗИКОТ – АНГЛИСТИКА ПО ПРЕДМЕТОТ СОВРЕМЕН АНГЛИСКИ ЈАЗИК
НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ**

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Филолошкиот факултет „Блаже Конески“), објавен во весникот „Нова Македонија“ и „Коха“ од 12.2.2015 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област наука за јазикот – англистика по предметот современ англиски јазик, и врз основа на Одлуката бр. 52 на Наставно-научниот совет, донесена на 4.3.2015, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Елени Бужаровска, редовен професор на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, д-р Драги Михајловски, редовен професор на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ и д-р Зозе Мургоски, редовен професор на Филолошки Факултет „Блаже Конески“. Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област наука за јазикот-англистика по предметот современ англиски јазик, во предвидениот рок се пријави м-р Огнен Чемерски.

23. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатот м-р Огнен Чемерски е роден на 4.11.1974 година во Скопје. Средно образование завршил во гимназијата „Никола Карев“ во Скопје. Со високо образование се стекнал на 14.5.2000 година на Универзитетот „Грејсленд“ во Ајова, САД (Одлука за признавање/нострификација бр. 09-7379/2 од 8.6.2005, Министерство за образование на Република Македонија, со која квалификацијата се признава под стручен назив - *дипломиран филолог по англиски јазик и литература, преведувачка насока*), каде што студиите ги продолжил како добитник на целосна стипендија, откако првите две студиски години ги завршил на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ на Катедрата за англиски јазик и книжевност. Испитите на Катедрата за англиски јазик и книжевност при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ ги положил со просечна оценка 9,04, додека испитите на Катедрата за англиски јазик и книжевност при Универзитетот „Грејсленд“ во САД ги положил со највисоката просечна оценка 4,00.

Кандидатот активно се служи со англискиот јазик.

Уште пред дипломирањето, кандидатот се стекнал со првото преведувачко и наставничко искуство, кога му се објавени препеви од поезијата на Вилијам Батлер Јејтс, а за време на студиите во САД на Катедрата за англиски јазик и книжевност при Универзитетот „Грејсленд“ работел како татор по предметот комуникациски студии и семиотика, при што им помагал на студентите, родени и странски говорители на англискиот јазик, да го совладаат материјалот од наставата во областа на комуникациските студии и семиотиката и да си ја унапредат способноста за пишување есеи. Добитник е на *Награда за посебен придонес во областа на англискиот јазик* од именуваната Катедра во САД и е одликуван на списокот на ректорот. Од 2005 до 2013 година бил ангажиран како

надворешен соработник на Катедрата за англиски јазик и книжевност при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, каде што држел вежби по предметите *современ англиски јазик, преведување од македонски на англиски, преведување од англиски на македонски и преведување од англиски на македонски јазик и обратно*. Од 2013 година работи на Катедрата за англиски јазик и книжевност на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ како асистент по предметите *теорија и практика на преведувањето, преведување од македонски на англиски јазик и обратно и симултано толкување*.

Во учебната 2010/2011 година се запишал на втор циклус (магистерски) студии на Филолошкиот Факултет „Блаже Конески“, на Катедрата за англиски јазик и книжевност. Студиите ги завршил во јуни 2012 година, со просечен успех 9,60. На 11.6.2012 година го одбрани магистерскиот труд на тема: „Преведување поморјанска терминологија во романот ‘Моби Дик’ од Херман Мелвил“. Вреди да се одбележи дека во овој пионерски труд од областа на теоријата и практиката на преведувањето, книжевноста, американистиката, македонистиката и лексикологијата, кандидатот ги систематизирал обемните сознанија од дванаесетгодишното истражување на пловидбената терминологија и, воопшто, на зборообразувањето во англискиот и во македонскиот јазик, потпирајќи се врз длабоки лингвистички и културолошки истражувања на обемен книжевен и лексикографски материјал, комбинирани со долгогодишни теренски истражувања. Во магистерскиот труд за првпат во нашата наука се нуди краток поимник на пловидбената терминологија, кој треба да послужи како основа за натамошна надградба на собраниот лексикографски материјал.

Во септември 2013 година кандидатот се запишал на докторски студии на Школата за докторски студии при Универзитетот „Кирил и Методиј“, во чии рамки компаративно истражува три преводи на Хомеровата „Одисеја“, односно преводите од Александар Поп (XVIII век) на англиски јазик, од Григор Прличев (XIX век) на општословенскиот јазик и Михаил Д. Петрушевски (XX век) на македонски јазик, за што веќе имал излагање на докторскиот семинар во рамките на споменатите студии, како подготовка за претстојната докторска дисертација.

На 28.11.2012 година, м-р Огнен Чемерски едногласно е избран во звањето асистент на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во областа на теоријата и практиката на преведувањето и толкувањето, на предметите *преведување од англиски на македонски јазик и обратно и симултано толкување*. Во моментот е асистент по предметите од областа на теоријата и практиката на преведувањето и толкувањето (преведување од англиски на македонски јазик и обратно и симултано толкување). Рефератот за споменатиот избор е објавен во Билтенот на Универзитетот бр. 1041 од 1.11.2012 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 1041, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата. Врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот, Комисијата ги изнесува долуневедените податоци за м-р Огнен Чемерски.

24. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, кандидатот м-р Огнен Чемерски изведува настава и вежби на прв циклус студии на студиската програма Англиски јазик и

книжевност. Во текот на досегашниот осумгодишен соработнички работен ангажман на Катедрата и на работниот стаж од 2 години на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, Огнен Чемерски совесно и со висок професионализам одржувал и одржува настава по предметите *современ англиски јазик*, *преведување од англиски на македонски јазик* и *обројно и симулирано толкување* во трета и во четврта година.

Во текот на своите студии на Универзитетот „Грејсленд“ во Ајова, САД, Огнен Чемерски работи како тотор по комуникациски студии и семиотика, со особен осврт на академското пишување. На тој начин го проширува своето педагошко искуство држејќи им настава и консултации на родени и странски говорители на англискиот јазик. Исто така, тој работел и како наставник по англиски јазик во Центарот за странски јазици во Скопје, каде што се здобил со педагошко искуство во работата со ученици од различни возрасти и со најразлични степени на познавање на англискиот јазик, вклучително и на возрастни изучувачи од различни стручни профили за потребите на нивната професионална дејност.

Во рамките на Факултетот учествува во активности поврзани со професионален развој, меѓу кои најважни се организирањето и спроведувањето на воведен курс за симултано толкување наменет за посетители од различни стручни профили и престојот во САД за разработка и усовршување на правосудната терминологија во контекст на воведувањето на акузаторната кривична постапка во македонскиот правосуден систем.

Своите знаења м-р Чемерски секогаш ги споделува со студентите во активностите со кои се збогатуваат наставните планови. Така, во соработката со списанието „Културен живот“, овозможува објавување на студентски книжевни преводи изработени во текот на наставата, со негов предговор во врска со педагошките и наставните методи кои се применуваат во наставата по *преведување* и по *современ англиски јазик*. На тој начин, овозможува широк увид во наставните методи и конкретен производ од наставата кој подлежи на анализа и на критика од страна на пошироката стручна јавност.

Во други образовни институции во земјава, м-р Чемерски учествувал во активностите на Универзитетот „Евро-Балкан“ – Скопје, каде што во рамките на *Летниот разговор* организирани од споменатиот Универзитет, во присуство на припадници на пошироката стручна јавност и на студенти, одржал предавање „За преведувањето и потрагата по зборот.“

Кандидатот Огнен Чемерски учествувал како член во Комисија за оцена на 4 дипломски труда.

Научноистражувачка дејност

М-р Огнен Чемерски има објавено вкупно пет научни труда од областа на теоријата и практика на преведувањето, а еден монографски труд за преведувањето („Триста ветрила! За преведувањето и за пребрдувањето“) му е во печат и ќе се објави во текот на 2015 година во издание на „Блесок“ со поддршка од Министерството за култура. Од петте објавени трудови, еден труд му е објавен како дел од монографско издание, еден апстракт во зборник од научен собир со меѓународен уредувачки одбор и 3 во стручни/научно популарни списанија.

Во рамките на стручното усовршување, м-р Чемерски учествувал на меѓународни конференции и работел како преведувач на голем број семинари, работилници и конференции во земјава и во странство во најразлични области, со што се стекнал со богато познавање на

концептите и на разновидна терминологија на македонски и на англиски јазик, вклучително и во областите на правото и правосудството, јавната администрација, меѓународните институции, хуманата и ветеринарната медицина, стопанството, финансиите, книжевната и лингвистичката теорија и друго. Исто така, м-р Огнен Чемерски учествувал на голем број меѓународни конференции и симпозиуми во својство на учесник, излагач и толкувач. Овие познавања на концептите и на терминологијата се особено полезни во наставата по *современ англиски јазик, преведување од англиски на македонски и обратно и симулирано толкување*, бидејќи со нивното пренесување во текот на наставата студентите се острчуваат за актуелните потреби на пазарот на трудот во лингвистичката, наставната и во преведувачката струка.

Во 2014 година бил обучувач на работилницата *Воведен курс по симулирано толкување* на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, наменета за активни и идни толкувачи од најразлични стручни области и подобласти.

М-р Огнен Чемерски учествувал во низа преведувачки и научноистражувачки проекти, за што сведочи неговата богата библиографија со најмалку 46 наслови на преводи на монографии, на научни и стручни трудови од голем број научни и стручни области на егзактните и на општествените науки, вклучително во областа на археологијата, историјата, филозофијата, теоријата на книжевноста, историјата на уметноста, правосудството, јавната администрација и друго.

Тоа што импресионира кај Огнен Чемерски се неговиот личен ангажман и активностите насочени кон подигнување на квалитетот на преводот. Неговиот магистерски труд од над 150 страници „Преведување поморјанска терминологија во романот ‘Моби Дик’ од Херман Мелвил“, чие монографско издание со наслов „Триста Ветрила! За преведувањето и за пребродувањето“ е во печат, имаше силен одек и е оценет како оригинално дело со автохтон придонес кон теоријата и практиката на преведувањето, односно како исклучително научно дело од областите теорија и практика на превод, со посебна важност за лексичкото богатство на македонскиот јазик, како и за лексикологијата и лексикографијата на македонскиот јазик. Самото дело, покрај својата научност, содржи белетристички достоинства кои го прават вистинско книжевноуметничко дело. Во него, Чемерски аргументирано го констатира недостатокот на поморјанска терминологија, како последица на скромните поморјански традиции во нашата средина. Заради утврдување на оптималните преводни решенија, авторот ги зема предвид најблиските словенски и несловенски јазици од окружувањето со побогата поморјанска традиција и доаѓа до „согледба дека во македонскиот јазик постојат множество многуслојни зборови кои, всушност, се однесуваат и на пловидбата и корабарството. Ги бараме тие зборови и кај нашите писатели, преведувачи и зборожелници од XIX и од XX век.“ Најобемното петто поглавје ги исфрла на површина сите претходни сознанија, а нивна потврда обезбедуваат и обемните теренски истражувања што ги направил авторот во Охрид. Книгата завршува со сумирање на сознанијата до кои дошол авторот, меѓу другото дека „истражувачката поткрепа, надоврзувањето на богатството на сопствената јазична традиција во еден отворен и експериментален дух ќе овозможи јазиците да се допрат во преводот“. Како прилог, авторот составил исклучително драгоцен поимник на англиски поморјански зборови и понудил свои нови преводни решенија и објаснувања. Само на тој начин ја збогатил лексиката на современиот македонски јазик со оригинални решенија кои се надоврзуваат на стара, подзаборавена лексика и покажал начини на кои таа може да добие нов живот и да го освежи изразот на македонските автори и преведувачи. М-р Огнен Чемерски со вонредна студиозност, темелност и несекојдневна смисла за превод, низ ова вредно научно дело покажува како треба да се преведува на македонски јазик, без притоа да се добие впечаток дека македонскиот е јазик кој во некоја лексичка сфера е инфериорен во однос на други јазици. Тоа мошне илустративно е предочено во оваа книга, особено што јазикот од другата стана е водечкиот светски јазик – англискиот, а сферата е поморјанската лексика – сфера во која македонскиот јазик објективно

немал основа за богат лексички фонд. Чемерски, во рамките на овој свој потфат, комуницира со редица големи Македонци, меѓу кои и Марко Цепенков, Григор Прличев, Ѓорѓи Пулевски и покажува дека залагањата на Крсте Петков Мисирков македонската лексика да се збогатува од домашни извори не е само начелна определба, туку реална можност, за чие спроведување, меѓутоа, се потребни изострена смисла за јазик и макотрпен труд.

Особено впечатлив е самиот превод на романот „Моби Дик“ од м-р Огнен Чемерски, во кој, покрај со поморјанската терминологија, тој суверено владее со сложената и очудена лексика и со, за тоа време, невообичаената синтакса на старинскиот англиски јазик од времето на кралот Џејмс со кои се служел авторот, а кои Чемерски несекојдневно успешно ги преточува на раскошен македонски јазик. Понатаму, целиот превод е проткајан со 427 обемни и темелни белешки кои изискувале макотрпни и темелни научни истражувања за зборообразувањето, за терминологијата и за сложените книжевни, филозофски и теолошки алузии што требало контекстуално да се расветлат во македонското издание. Самите фусноти кон текстот, може да се каже, претставуваат посебен научен труд со исклучително висок дострел.

М-р Чемерски напишал „Белешка од преведувачот“, допис до лекторите на неговиот превод, кој Редакцијата на изданието решила да го објави во состав на самата книга како научен труд што заслужува посебно внимание како поука за лекторите и за сегашните и за идните преведувачи. Во него, м-р Чемерски се осврнува на теоријата на преведувањето, на лексикологијата и на лексикографијата и на несекојдневен начин го доловува дванаесетгодишниот научноистражувачки и преведувачки процес, потврдувајќи ги високите стандарди за преведувачката дејност кои ги поставиле бележитите претходници на кои се угледувал во своето работење, како завештание за идните преведувачи.

Од приложената библиографија и од доставените примероци, може да се забележи дека сите преводи од м-р Огнен Чемерски се проследени со богати фусноти и белешки во кои видливо се гледа научноистражувачкиот приод кон преведувањето. Понатаму, онаму каде што е наведено дека се работи за превод на дел од книга, впрочем се гледа дека во речиси секое од приложените изданија всушност се работи за обемни делови кои содржат стотици страници.

М-р Чемерски има одржано пленарни и други предавања по покана на Универзитетот „Евро-Балкан“ и учествувал со реферат на меѓународна научна конференција и на научно-стручни собири и советувања на лекторите и преведувачите во земјава.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

М-р Огнен Чемерски е исклучително активен во преведување стручна литература, учебници и белетристика, при што превел над 46 наслови, од кои 18 се книги, голем број се обемни делови од книги, како и драми, поезија, либрета, учебници и статии, што е видливо од библиографијата и од приложените примероци. Во моментот, во подготовка за печат во издание на „Темплум“ му е преводот на книгата „Како да се биде геј“ од професорот на Катедрата за англиски јазик и книжевност при државниот Универзитет на Мичиген, САД, проф. д-р Дејвид М. Халперин, која е значајна во областа на квир теоријата и која брои 534 страници.

М-р Огнен Чемерски активно е вклучен во стручно-апликативната работа на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ и активно соработува со други научни институции од земјава и од странство. Од 2010 година до денес е стручен соработник/рецензент на Фондацијата за меѓународна културна размена од Даблин, Република Ирска, за чии потреби досега има напишано 12 стручни рецензии.

Особена активност кандидатот покажува во дејностите од поширок интерес. М-р Огнен Чемерски учествувала во повеќе активности во Македонија: предавања во јавни установи, како што е Здружението на преведувачи и Здружението на лектори, советувања за млади преведувачи за

наградни конкурси организирани од Здружението на преведувачи на Република Македонија (ЗПРМ) и Делегацијата на ЕУ во Република Македонија.

Во 2013 година, м-р Огнен Чемерски интензивно работеше на подготвување и спроведување на работилницата за симултано толкување организирана од Филолошкиот факултет „Блаже Конески“.

Кандидатот м-р Огнен Чемерски е вклучен во осмислувањето и организацијата на меѓународна конференција во организација на Катедрата за англиски јазик и книжевност, планирана за 2016 година.

Основач и член е на Здружението на преведувачи на Република Македонија (ЗПРМ).

Стручно усовршување и истражување во областа на правосудната терминологија, со одобрение од ННС, оствари во 2013 година во САД, во рамките на обуката за судии на која учествуваа обвинители и судии од Република Македонија и од САД.

М-р Огнен Чемерски активно е вклучен во работата на комисији на УКИМ, и тоа: Уписна комисија при Катедрата за англиски јазик и книжевност, комисији за одбрана на дипломски трудови.

Оценка од самоевалуација

Кандидатот м-р Огнен Чемерски доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатот, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на м-р Огнен Чемерски.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатот од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека м-р Огнен Чемерски поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избран во звањето виш лектор во научната област наука за јазикот – англистика (современ англиски јазик).

Кандидатот го има потребното педагошко искуство бидејќи со ангажманот во текот на студиите во САД, во Центарот за странски јазици во Скопје и на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, над четиринаест години предава англиски како странски јазик и како мајчин јазик на родени говорители на англискиот. Во својата повеќегодишната лекторска и асистентска наставничка работа на Катедрата за англиски јазик, тој се покажа како способен, совесен и трудољубив наставник со голем педагошки талент и одлична стручна подготовка. Покрај тоа, Огнен Чемерски се одликува со висок морален интегритет и несебичен волонтерски дух кој се пројавува и во неговиот однос кон колегите и кон студентите. Тој е многу посветен на своите студенти и искрено се залага за нивниот успех, овозможувајќи им простор да се истакнат и да се остварат не само во рамките на студиите, туку и во пошироката стручна средина. Во смисла на научна работа, м-р Огнен Чемерски поседува одлични аналитички способности и академска љубопитност кои му

овозможуваат да се зафаќа со најсовремени и досега неистражувани лингвистички, културолошки и лексикографски теми кои имаат и практична примена во наставата, во речникарството и во науката за јазикот.

Треба да се истакнат големиот ентузијазам, длабоката темелност, вонредната студиозност и енергичната посветеност што ги покажува кандидатот Огнен Чемерски во сите професионални работи со кои тој се зафаќа. Од сето досега кажано се наметнува заклучокот дека образовниот и стручниот напредок на м-р Огнен Чемерски е во постојан пораст и дека тој понатаму ќе продолжи да го развива својот академски потенцијал. Комплетноста на неговата личност недвосмислено говори дека се работи за извонредно погоден, проверен и соодветен кандидат.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, м-р Огнен Чемерски да биде избран во звањето **лектор по современ англиски јазик** во научната област англистика.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Елени Бужаровска, претседател, с.р.
2. Проф. д-р Драги Михајловски, член, с.р.
3. Проф. д-р Зозе Мургоски, член, с.р.

ОБРАЗЕЦ

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: _____ м-р Огнен Глигор Чемерски _____

(име, таково име и презиме)

Институција: _____ Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје _____

Научна област: _____ лектор (современ англиски јазик) _____

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста	Поени			
1.	Академска 2005/2006 (i) Вежби: Современ англиски јазик 2 - превод	0,9			
	Неделен фонд		Бр. на недели	Бодови	Вкупно
	2		15	0.03	0,9
2.	Академска 2005/2006 (i) Вежби: Современ англиски јазик 4 - превод	0,9			
	Неделен фонд		Бр. на недели	Бодови	Вкупно
	2		15	0.03	0,9
3.	Академска 2005/2006 (i) Вежби: Преведување од македонски на англиски 4	1,8			
	Неделен фонд		Бр. на недели	Бодови	Вкупно
	4		15	0.03	1,8
4.	Академска 2005/2006 (ii) Вежби: Современ англиски јазик 2 - превод	0,9			
	Неделен фонд		Бр. на недели	Бодови	Вкупно
	2		15	0.03	0,9
5.	Академска 2005/2006 (ii) Вежби: Современ англиски јазик 4 - превод	0,9			
	Неделен фонд		Бр. на недели	Бодови	Вкупно
	2		15	0.03	0,9
6.	Академска 2005/2006 (ii) Вежби: Преведување од македонски на англиски 4	1,8			
	Неделен фонд		Бр. на недели	Бодови	Вкупно

	фонд	недели			
	4	15	0.03	1,8	
7.	Академска 2006/2007 (i) Вежби: Современ англиски јазик 2 - превод				0,9
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	2	15	0.03	0,9	
8.	Академска 2006/2007 (i) Вежби: Современ англиски јазик 4 - превод				0,9
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	2	15	0.03	0,9	
9.	Академска 2006/2007 (i) Вежби: Преведување од македонски на англиски 4				1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	4	15	0.03	1,8	
10.	Академска 2006/2007 (ii) Вежби: Современ англиски јазик 2 - превод				0,9
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	2	15	0.03	0,9	
11.	Академска 2006/2007 (ii) Вежби: Современ англиски јазик 4 - превод				0,9
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	2	15	0.03	0,9	
12.	Академска 2006/2007 (ii) Вежби: Преведување од македонски на англиски 4				1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	4	15	0.03	1,8	
13.	Академска 2007/2008 (i) Вежби: Современ англиски јазик 2 - превод				0,9
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	2	15	0.03	0,9	
14.	Академска 2007/2008 (i) Вежби: Современ англиски јазик 4 - превод				0,9
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	2	15	0.03	0,9	
15.	Академска 2007/2008 (i) Вежби: Преведување од македонски на англиски 4				1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	4	15	0.03	1,8	
16.	Академска 2007/2008 (ii) Вежби: Современ англиски јазик 2 - превод				0,9
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	

	фонд	недели			
	2	15	0.03	0,9	
17.	Академска 2007/2008 (ii) Вежби: Современ англиски јазик 4 - превод				0,9
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	2	15	0.03	0,9	
18.	Академска 2007/2008 (ii) Вежби: Преведување од македонски на англиски 4				1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	4	15	0.03	1,8	
19.	Академска 2008/2009 (i) Вежби: Современ англиски јазик 2 - превод				0,9
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	2	15	0.03	0,9	
20.	Академска 2008/2009 (i) Вежби: Современ англиски јазик 4 - превод				0,9
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	2	15	0.03	0,9	
21.	Академска 2008/2009 (i) Вежби: Преведување од македонски на англиски 4				1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	4	15	0.03	1,8	
22.	Академска 2007/2008 (ii) Вежби: Современ англиски јазик 2 - превод				0,9
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	2	15	0.03	0,9	
23.	Академска 2007/2008 (ii) Вежби: Современ англиски јазик 4 - превод				0,9
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	2	15	0.03	0,9	
24.	Академска 2007/2008 (ii) Вежби: Преведување од македонски на англиски 4				1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	4	15	0.03	1,8	
25.	Академска 2009/2010 (i) Вежби: Современ англиски јазик 7 - превод				1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	4	15	0.03	1,8	
26.	Академска 2009/2010 (i) Вежби: Преведување од македонски на англиски 3				1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	

	фонд	недели			
	4	15	0.03	1,8	
27.	Академска 2009/2010 (ii) Вежби: Современ англиски јазик 8 - превод				1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	4	15	0.03	1,8	
28.	Академска 2009/2010 (ii) Вежби: Преведување од македонски на англиски 4				1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	4	15	0.03	1,8	
29.	Академска 2010/2011 (i) Вежби: Современ англиски јазик 7 - превод				2,7
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	6	15	0.03	1,8	
30.	Академска 2010/2011 (i) Вежби: Преведување од македонски на англиски 3				1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	4	15	0.03	1,8	
31.	Академска 2010/2011 (ii) Вежби: Современ англиски јазик 8 - превод				2,7
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	6	15	0.03	2,7	
32.	Академска 2010/2011 (ii) Вежби: Преведување од македонски на англиски 4				1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	4	15	0.03	1,8	
33.	Академска 2011/2012 (i) Вежби: Преведување од македонски на англиски 3				1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	4	15	0.03	1,8	
34.	Академска 2011/2012 (i) Вежби: Современ англиски јазик 7 - превод				2,7
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	6	15	0.03	2,7	
35.	Академска 2011/2012 (i) Вежби: Преведување од англиски на македонски 3				1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	4	15	0.03	1,8	
36.	Академска 2011/2012 (ii) Вежби: Преведување од македонски на англиски 3				1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	

	фонд	недели			
	4	15	0.03	1,8	
37.	Академска 2011/2012 (ii) Вежби: Современ англиски јазик 7 - превод				2,7
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	6	15	0.03	2,7	
38.	Академска 2011/2012 (ii) Вежби: Преведување од англиски на македонски 3				1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	4	15	0.03	1,8	
39.	Академска 2012/2013 (i) Вежби: Преведување од англиски на македонски и обратно 1				1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	4	15	0.03	1,8	
40.	Академска 2012/2013 (i) Вежби: Преведување од англиски на македонски и обратно 3				1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	4	15	0.03	1,8	
41.	Академска 2012/2013 (i) Вежби: Симултано толкување 1				1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	4	15	0.03	1,8	
42.	Академска 2012/2013 (i) Вежби: Симултано толкување 3				1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	4	15	0.03	1,8	
43.	Академска 2012/2013 (ii) Вежби: Преведување од англиски на македонски и обратно 2				1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	4	15	0.03	1,8	
44.	Академска 2012/2013 (ii) Вежби: Преведување од англиски на македонски и обратно 4				1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	4	15	0.03	1,8	
45.	Академска 2012/2013 (ii) Вежби: Симултано толкување 2				1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	

	4	15	0.03	1,8		
46.	Академска 2012/2013 (ii) Вежби: Симултано толкување 4					1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно		
	4	15	0.03	1,8		
47.	Академска 2013/2014 (i) Вежби: Преведување од англиски на македонски и обратно 3					1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно		
	4	15	0.03	1,8		
48.	Академска 2013/2014 (i) Вежби: Симултано толкување 3					1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно		
	4	15	0.03	1,8		
49.	Академска 2013/2014 (i) Вежби: Симултано толкување 1					1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно		
	4	15	0.03	1,8		
50.	Академска 2013/2014 (ii) Вежби: Преведување од англиски на македонски и обратно 4					1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно		
	4	15	0.03	1,8		
51.	Академска 2013/2014 (ii) Вежби: Симултано толкување 4					1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно		
	4	15	0.03	1,8		
52.	Академска 2013/2014 (ii) Вежби: Симултано толкување 2					1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно		
	4	15	0.03	1,8		
53.	Академска 2014/2015 (i) Вежби: Преведување од англиски на македонски и обратно 3					1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно		
	4	15	0.03	1,8		
54.	Академска 2014/2015 (i) Вежби: Симултано толкување 1					1,8
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно		
	4	15	0.03	1,8		
55.	Академска 2014/2015 (i)					1,8

	Вежби: Симултано толкување 1				
	Неделен фонд	Бр. на недели	Бодови	Вкупно	
	4	15	0.03	1,8	
56.	Настава во школи и работилници - „Воведен курс по симултано толкување“, Филолошки факултет „Блаже конески“ – Скопје, обучувач (раководител), 2013				1,5
57.	Член на комисијата за одбрана на дипломската работа „Митот за Абрахам Линколн“ од студентот Амир Сали (комисија: проф. д-р Елени Бужаровска, д-р Наташа Стојановска, ас. м-р Огнен Чемерски), 2014 година				0,1
58.	Член на комисијата за одбрана на дипломската работа „Нееднаквоста меѓу културолошката супериорност и расната инфериорност на Афроамериканците во периодот на џезот“ од студентката Тара Петковска (комисија: проф. д-р Елени Бужаровска, доц. д-р Калина Малеска – Гегај, ас. м-р Огнен Чемерски), 2014 година				0,1
59.	Член на комисијата за одбрана на дипломската работа „Лексички отстапки во ‘Моби Дик или китот’ на Херман Мелвил и неговите македонски преводи“ од студентката Јасмина Велјановска (комисија: проф. Д-р Драги Михајловски, проф. Д-р Соња Витанова – Стрезова, ас. м-р Огнен Чемерски), 2014				0,1
60.	Член на комисијата за одбрана на дипломската работа „Чарлс Буковски, неговиот живот низ неговите дела“ (комисија доц. д-р Румена Бужаровска, д-р. Калина Малеска – Гегај, ас. м-р Огнен Чемерски), 2013				0,1
61.					
	Вкупно				90,1

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активностa	Поени
1.	Монографија: „Триста ветрила! За преведувањето и за пребродувањето“, Блесок- Скопје, 2015 (во печат, магистерски научен труд за преведувањето поморјанска терминологија, одобрено во Годишната програма на Министерството за култура)	8
2.	Дел од монографија: „Белешка на преведувачот“ (За истражувачката методологија, за јазичните отстапки и за зборообразувањето во романот „Моби Дик“ и во неговиот превод), во „Моби Дик“, КСИ-Скопје, Микена-Битола, Макавеј -	4

	Скопје, 2014	
3.	Труд со оригинални научни резултати објавен во научно/стручно списание: „Поморјанските патешествија на извесен Огнен Чемерски, преведувач“ (оглед за научно-истражувачката методологија при преведувањето на „Моби Дик“, Културен Живот, 2-3, 2012	4
4.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: „Превод на ирскумановско наречје“ (предговор кон дијалектниот превод, од Сања Тодоровска, Марија Арсова и Александра Петрушевска на „Кишобран“ (<i>The Umbrella</i>) од Емон Кели, со особен осврт на методологијата во наставата по преведување, Културен живот, 1-2 2013	4
5.	Учество на научен/стручен собир со реферат (усна презентација): „Хомеровата ‘Одисеја‘ и преводите на А. Поуп, Г. Прличев и М. Д. Петрушевски“, јавна презентација за учество на докторски семинар и годишна конференција во летниот семестар во учебната 2013/14 година, Школа за докторски студии, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје	1
6.	Апстракт објавен во зборник од конференција: A Landlocked Language under Sail, ELLSEE, 7-9 December 2012 (Abstract), International Conference of the English Department, Faculty of Philology, University of Belgrade, Serbia	1
7.	Учество на научен/стручен собир со реферат (усна презентација): A Landlocked Language under Sail, ELLSEE, 7-9 December 2012, International Conference of the English Department, Faculty of Philology, University of Belgrade, Serbia	1
8.	Труд со оригинални научни резултати објавен во научно/стручно списание: „За одите на Џон Китс“, статија, Културен живот, 1999	4
9.	Пленарно предавање на научен/стручен собир: Пленарен говорник на стручниот собир на Здружението на преведувачите на РМ и Здружението на лекторите на РМ, 5 март 2013 година, место: Филолошки/Филозофски факултет, УКИМ, Скопје	2
10.	Одржано предавање по покана од универзитет: Предавање „За преводот и потрагата по зборот“, Летни академски разговори во Универзитетот „Евро-Балкан“ - Скопје, 5 септември,	1

	2012 година	
	Вкупно	30

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. Број	Назив на активност:	Поени
	Вкупно	

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. Број	Назив на активност:	Поени
1.	Стручен рецензент на Фондацијата за книжевна размена на Ирска (Ireland Literature Exchange), Даблин, Република Ирска, за преводот на Eoin Colfer, The Legend of Spud Murphy, март 2010 година	1
2.	Стручен рецензент на Фондацијата за книжевна размена на Ирска (Ireland Literature Exchange), Даблин, Република Ирска, за преводот на Oscar Wilde, The Happy Prince and Other Stories, април 2010 година	1
3.	Стручен рецензент на Фондацијата за книжевна размена на Ирска (Ireland Literature Exchange), Даблин, Република Ирска, за преводот на Gabriel Rosenstock, Uttering Her Name, ноември 2010	1
4.	Стручен рецензент на Фондацијата за книжевна размена на Ирска (Ireland Literature Exchange), Даблин, Република Ирска, за преводот на Patrick Cotter, Making Music & Perplexed Skin, септември 2011 година	1
5.	Стручен рецензент на Фондацијата за книжевна размена на Ирска (Ireland Literature Exchange), Даблин, Република Ирска, за преводот на Various, Contemporary Irish Poetry, септември 2011 година	1
6.	Стручен рецензент на Фондацијата за книжевна размена на Ирска (Ireland Literature Exchange), Даблин, Република Ирска, за преводот на William Trevor, Love and Summer, јуни 2012 година	1
7.	Стручен рецензент на Фондацијата за книжевна размена на Ирска (Ireland Literature Exchange), Даблин, Република Ирска, за преводот на Flann O'Brien's The Dalkey Archive, Септември 2012	1
8.	Стручен рецензент на Фондацијата за книжевна размена на Ирска (Ireland Literature Exchange), Даблин, Република Ирска, за преводот на Iris Murdoch 'The Black Prince'	1
9.	Стручен рецензент на Фондацијата за книжевна размена на Ирска (Ireland Literature Exchange), Даблин, Република Ирска, за преводот на John Boyne, The Absolutist, септември 2013	1
10.	Стручен рецензент на Фондацијата за книжевна размена на Ирска (Ireland Literature Exchange), Даблин, Република Ирска, за преводот на Dracula, Bram Stoker, декември 2013 година	1

11.	Стручен рецензент на Фондацијата за книжевна размена на Ирска (Ireland Literature Exchange), Даблин, Република Ирска, за преводот на W. B. Yeats, The Celtic Twilight, март 2013 година	1
12.	Стручен рецензент на Фондацијата за книжевна размена на Ирска (Ireland Literature Exchange), Даблин, Република Ирска, за преводот на Anne Enright, The Forgotten Waltz, септември 2014	1
13.	Превод (книга): „Како да се биде геј“ (How to Be Gay), Дејвид М. Халперин, Темплум, Скопје, 2015 (во печат)	3
14.	Превод (книга): „Моби Дик“ (том 1 и том 2)(со Белешка на преведувачот, фусноти кон текстот)), Херман Мелвил, КСЦ-Скопје, Микена-Битола, Макавеј - Скопје, 2014	3
15.	Превод (книга): „Македонските деца-дедовци, транснационалната политика на меморијата, егзилот и враќањето,“ Кит Браун, Фондација Институт отворено општество, Скопје (книга, 2012).	3
16.	Превод (книга): „Борбата за македонскиот идентитет 1870-1912“, Ник Атанасовски, Фондација Институт отворено општество, Скопје (книга, 2012)	3
17.	Превод (дел од книга): „Проповедта“, извадок од романот „Моби Дик“, превод на македонски, Блесок 82, Скопје, 2012. http://www.blesok.com.mk/tekst.asp?lang=mac&tekst=1298#.UC1ejaIITO8	1
18.	Превод: (дел од книга): „Парите се отекувачка“/Money Kills (фусноти кон текстот), Ристо Крле, во „Macedonian Plays from Folk Life Between the Two World Wars“, приредувач Јелена Лужина (драма, превод на англиски, НУБ „Св. Климент Охридски“, 2012)	1
19.	Превод (статија): Знамиња/Flags, Сошиќ, Роберт и Брајновиќ, Томислав, НУ Музеј на современа уметност, Скопје, 2010 (статија, превод на англиски)	0,5
20.	Превод (статија): „Бунтот на голиот живот: Концептот за животот и неговото политичко значење кај Спиноза, Агамбен и Батлер“, Катерина Колозова, (превод на англиски во Идентитети: списание за политика, род и култура, 14/2008-2009, ISSN 1409-9268, Скопје, 2009.	0,5
21.	Превод (дел од книга): „Христијански споменици“, група автори, Управа за заштита на културното наследство, Министерство за култура на РМ/УНЕСКО, 2009 (книга, со група преведувачи, превод на англиски).	1
22.	Превод (дел од книга): Ohrid World Heritage Site, ed. Pasko Kuzman, (превод, со група преведувачи), Управа за културно наследство, Про-поинт, Скопје, 2009	1
23.	Превод (книга): „Спречување војна во Македонија, превентивна дипломатија за XXI век“, Марк Лејти, Фондација „Институт отворено општество-Македонија“, Скопје 2009 (книга,	3

	превод на македонски).	
24.	Превод (дел од монографија): Монографија по повод 60-годишнината на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, 2008 (со група преведувачи).	1
25.	Превод (статија): „Марко Георгиев“, текстови Бојана Јанева, Марко Георгиев, Мала станица, Скопје, [февруари] 2009 (превод на англиски).	0,5
26.	Превод (статија): „Халуцинација. заплеткувањето на расата, родот и националноста во 'Варух Меје – чувар на границата', Доро Вајс, Идентитети: списание за род и политика, том 6 / бр. 2/3 / лето 2007/зима 2008.	0,5
27.	Превод (статија): „Квир испитување на историските родословија на феминизмот за потребите на универзитетската училница“, Ли Баучер, Идентитети: списание за род и политика, бр.13/ 2007-2008, том 6 / бр. 2/3 / лето 2007/зима 2008.	0,5
28.	Превод (книга): „Отпретани сведоштва : војнички писма од големата војна : 1914-1918“, приредувач: Јасмина Најдовска, Фондација Институт отворено општество – Македонија, 2008 (превод на англиски)	3
29.	Превод (книга): „Дракула“ (либрето), Дејан Дуковски; МНТ, Скопје, 2007 (превод на англиски јазик);	3
30.	Превод (статија): „Номадска Европа: Просторите, идентитетите и политиката на припадност во постсоцијалистичка Словенија“, Ксенија Видмар Хорват, Идентитети: списание за род и политика, том 6, бр. 1, 2007.	0,5
31.	Превод (учебник): „Историска читанка 2: Нациите и државите во Југоисточна Европа“, Фондација „Институт отворено општество“, CDRCEE, 2007 (книга, превод на македонски).	3
32.	Превод (книга): „Macedonia, the Land of...“, Никос Чаушидис, Зона - Скопје, 2006.	3
33.	Превод (книга): „Женската страна на приказната : лични приказни за кризата во Македонија 2001“, Александра Бубевска и Мируше Хоца, Евро-Балкан прес, Скопје, 2006 (книга, превод на англиски).	3

34.	Превод (книга): „Правото на слободно здружување според Европската конвенција за заштита на човековите права и темелни слободи“, Звонимир Матага; Европски центар за непрофитно право, Будимпешта, 2006 (книга, превод на македонски).	3
35.	Превод (книга): „Купидона“, Срѓан Јаниќиевиќ, Драмски театар, Скопје, 2006 (драма, превод на англиски).	3
36.	Превод (статија): „Мултикултурализмот на Балканот: неопходен ли е? Употребата на поимот во балкански контекст“, Чавдар Маринов, Идентитети: списание за род и политика, том 5, бр. 2, 2006	0,5
37.	Превод (статија): „Може ли да се мисли насилството? Размисли за Бадиу и за можноста за (марксистичка) политика“, Алберто Тоскано, Идентитети: списание за род и политика, том 5/бр.1/ зима 2006;	0,5
38.	Превод (книга): „Грчката хомосексуалност“, К.Ц. Довер, Евро-Балкан прес, 2005 (книга, превод на македонски).	3
39.	Превод (статија): „Мората на Морија, херменевтика на гротескното искушение“, Катица Ќулавакова, Идентитети, том 3, Евро-Балкан прес, Скопје, 2005 (превод на англиски).	0,5
40.	Превод (статија): „Кон делата на Благоја Чучков“, Климе Коробар, Музеј на Град Скопје, 2005 (на англиски).	0,5
41.	Превод (статија): „Груби нијанси“, Лазо Плачевски, Музеј на Град Скопје, 2005 (превод на англиски)	0,5
42.	Превод (статија): „Кон делата на Петар Ѓорѓиев“, Златко Теодосиевски, Музеј на Град Скопје, 2005, (на англиски).	0,5
43.	Превод (статија): Ликовна колонија Галичник : 2002-2004 : Музеј на град Скопје, Уметничка галерија Битола, Уметничка галерија Штип, Уметничка галерија Куманово, 2005, (превод на англиски).	0,5
44.	Превод (дел од книга): „Песни од Рут Падел (Тигар пие на шумски вир; Слопот на Марија, спинетата на Елизабета; Шумата, корумпираниот функционер и чинија супа од пенис; Време за игри); Културен живот, Скопје, 2004 (превод на македонски)	1
45.	Превод (статија): „Presence, Play, Difference: Derrida and His "Marginal" Theatrical Comments“, Јелена Лужина, Идентитети: списание за род и политика бр.7, 2004	0,5

46.	Превод (статија): „Скопје, град на брегот на невидливиот Босфор“; Ферид Мухиќ, Музеј на Град Скопје, 2004 (на англиски).	0,5
47.	Превод (книга): „Мултикултурализам: огледи за политиката на признавање“, Чарлс Тејлор, Евро-Балкан прес, 2004 (книга, превод на македонски).	3
48.	Превод (монографија/книга): „Монографија Димитар Кондовски“, Фондација Трифун Костовски/Македонска академија на науките и уметностите, 2004 (книга, превод на англиски)	3
49.	Превод (статија): „Смртта на идеологијата и вазната со пластично цвеќе“ Светлана Слапшак; Идентитети, лето 2003, том 2, книга 1; Институт Евро-Балкан, (превод на англиски); август 2003	0,5
50.	Превод (дел од книга): „Тело и струна, отворена книга на љубовни и еротски мотиви во македонската лирика“, Струшки вечери на поезијата, 2002 (со Елизабета Баковска, сопствен превод на англиски на дваесет и три песни).	1
51.	Превод (монографија/книга): „Слоевите на македонска почва во сликите на Глигор Чемерски“, Влада Урошевиќ, Галерија Грал, Скопје, 2002 (монографија, превод на англиски)	3
52.	Превод (дел од книга): „Егзодусот на македонците од Грција, женски сведоштва за Втората светска војна и нивниот егзодус“, Стојановиќ-Лафазановска Л. и Лафазановски Е.; Институт Евро-Балкан, 2002 (книга, превод на англиски, со Анастасија Киркова)	1
53.	Превод (дел од книга): „Досие: Расправа за феминизмот; полемика на повеќе автори“ Идентитети, број 3, книга 1; Институт Евро-Балкан, 2002 (превод на англиски)	1
54.	Превод (книга): Conference: The Framework agreement and the future of the Republic of Macedonia”, ed. Ljubomir Kekenovski, Skopje : Euro-Balkan, 2001 (Skopje : DataPons)	3
55.	Превод (дел од книга): „Одите на Џон Китс: Ода на славејот, Ода на меланхолијата, Пофалба на мрзата, Ода на Психа“; Културен живот 1/99, Скопје, јануари, 1999 (препев на македонски, со статија и коментари).	1
56.	Превод (драма/книга): „ММЕ, кој прв почна?“, 1998 (превод на англиски за потребите на авторот, со Кит Алеандри; објавена во Културна установа „Блесок“, 2012).	3

57.	Превод: (монографија/книга): „Чемерски“, Борис Петковски, Уметничка галерија Скопје, мај 1998 (монографија, превод на англиски)	3
58.	Превод (дел од книга): „Избор на поезија од Вилијам Батлер Јејтс“; Нова Македонија, Скопје, октомври, 1996 (препев на македонски).	1
59.	Вкупно	88
60.	Дејности од поширок интерес	
61.		
62.	Спортска дејност	
63.		
64.	Вкупно	

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	90,1
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	30
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	///
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	88
Вкупно	208,1

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Елени Бужаровска, претседател, с.р.
2. Проф. д-р Драги Михаловски, член, с.р.
3. Проф. д-р Зозе Мургоски, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА ЛЕКСИЧКО-СЕМАНТИЧКИТЕ ОДНОСИ СИНОНИМИЈА, ХИПЕНИМИЈА И ХИПЕРЕНИМИЈА КАЈ ПРАВНИТЕ ТЕРМИНИ ВО АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК И НИВНИТЕ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК“ ОД М-Р МЕРИ ЛАЗАРЕВСКА ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ “БЛАЖЕ КОНЕСКИ” ВО СКОПЈЕ

Постапувајќи спрема одлуката на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, донесена на педесет и првата редовна седница, одржана на 28.1.2015 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатот м-р Мери Лазаревска со наслов „Лексичко-семантичките односи синонимија, хипенимија и хиперенимија кај правните термини во англискиот јазик и нивните еквиваленти во македонскиот јазик“, во состав: проф. д-р Олга Мишеска Томиќ, проф. д-р Марија Јанева-Михајловска, проф. д-р Јованка Лазаревска-Станчевска, проф. д-р Славица Велева и проф. д-р Гордана Бужаровска.

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Текстот од трудот „Лексичко-семантичките односи синонимија, хипенимија и хиперенимија кај правните термини во англискиот јазик и нивните еквиваленти во македонскиот јазик“ содржи 204 печатени страници. По првите четири страници, во кои е наведена содржината на трудот, имаме седумдесет и седум страници во кои кандидатката ја претставува својата анализа. Потоа, на 106 страници, дадени се исцрпни списоци на трите категории термини врз основа на кои кандидатката ја извршила својата анализа: 1. Правни термини на англиски јазик; 2. Преводни еквиваленти на англиските правни термини на македонски јазик, 3. Синоними на правните термини во англискиот јазик. На крајот на трудот, на шест страници, наведена е користената литература, кон која што се упатува во текстот.

Основниот текст има четири глави: 1. Вовед; 2. Синонимија кај правните термини во англискиот јазик и нивните преводни еквиваленти во македонскиот јазик; 3. Хипенимија и хиперенимија кај правните термини во англискиот јазик и нивните преводни еквиваленти во македонскиот јазик; 4. Заклучок.

Во воведот, пред сè се наведува дека цел на истражувањето е, врз основа на извршената анализа на одреден корпус најфреквентни правни термини кои се јавуваат во литературата што се користи во наставата по англиски јазик за правната струка на Правниот факултет во Скопје, да се обработат значенските односи синонимија, хипенимија и хиперенимија кај правните термини во англискиот и во македонскиот јазик. Се истакнува дека, поради различноста на правните системи во односните земји, при анализирањето на правната терминологија во англискиот и во македонскиот јазик, се уидува дека само делумно постојат соодветни преводни еквиваленти; честопати, во

англискиот јазик постојат повеќе термини за еден поим од македонскиот јазик, се јавуваат т.н. лексички празнини – термини што постојат во англискиот правен систем, но не и во македонскиот, или термини кои во правниот систем на едниот јазик имаат едно значење, а во правниот систем на другиот јазик имаат сосем друго значење.

Објаснувајќи ја методологијата на истражувањето во дисертацијата, Мери Лазаревска вели дека основа за нејзината анализа се прирачникот *European Union - Consolidated Version of the Treaty on European Union and of the Treaty Establishing The European Community (2002)*: Official Journal of the European Union, и преводот на овој прирачник на македонски, којшто е објавен од страна на Секретаријатот за превод при Владата на Република Македонија. Кандидатката користи и официјални преводи на правните акти (регулативи, директиви) на Европската унија од областа на правдата, правото и интернационалните правни корпуси во електронска форма како што се: *Trans Legal* – The world's leading provider of Legal English – CUP; *International Legal English* – Online Legal English Research; *EurLex* - The access to European Union Law. Со оглед на тоа дека јазичните подрачја што се предмет на анализата припаѓаат на различни правни системи, Мери Лазаревска дава објаснувања за значењата на правните термини во англискиот јазик и наведува дека тие објаснувања можат да помогнат да се избегнат несоодветните терминологички кореспонденти во македонскиот јазик.

Бидејќи анализите на сличностите и разликите меѓу терминологиите на англискиот јазик и други јазици се дел од науката што се занимава со англискиот јазик во функција на структурата (АЈФС), кандидатката дава преглед на развојот на оваа наука, и ја објаснува потребата од изучувањето на англискиот јазик на правото, како и примената на ова изучување во институциите во кои се изучува правната наука или се практикува јазикот на правото. Посебна улога во ова има проучувањето на правниот регистар – лингвистички репертоар којшто е посебно поврзан со правото и со лицата коишто се ангажирани во правото. Една од особеностите на правниот англиски јазик е употребата на секојдневните зборови за да се изразат посебни правни значења. Кандидатката претполага дека главната причина поради која правниот жаргон се уште опстојува, лежи во природата на самото право. Во последно време, англиските правници се обидуваат својата професија да ја приближат до луѓето и да ја отргнат нејзината мистериозност. Но, се чини дека правниот жаргон во англискиот јазик ќе опстане уште долго, бидејќи старите документи и извештаите за старите случаи имаат важност во правото, особено во системите со обичајното право, кое многу се употребува во англискиот правен систем. Зборувајќи за посебностите на македонскиот правен регистар кандидатката наведува дека група автори од Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, во својата книга “Филозофија на правото” истакнуваат дека во македонскиот јазик на правото имаме (а) непроменети елементи на општиот јазик, (б) изменети елементи на општиот јазик, (в) стручни, правни изрази и значења, т.е. правни термини кои правниците ги произведуваат и дефинираат поради некои функции во правното комуницирање, кои не можат да се искажат на соодветен начин ниту со изменетите, ниту со неизменетите елементи на општиот јазик, и (г) правни термини од странско потекло. Постои значително совпаѓање во значењата на правните термини во англискиот и во македонскиот јазик. Но, поради разликноста на правните системи, има бројни примери за кои во англискиот јазик постојат повеќе зборови што посочуваат на еден ист поим, а во македонската правна

терминологија постојат термини кои се формално аналогни на англиските термини, но имаат друго значење.

Истакнувајќи дека анализата на синонимите, хипонимите и хиперонимите кај правните термини во англискиот јазик и нивните еквиваленти во македонскиот јазик овозможува да се одредат сличностите и разликите меѓу правните термини во двата јазика, авторката на дисертацијата пристапува кон оваа анализа.

Во главата „Синонимија кај правните термини во англискиот јазик и нивните еквиваленти во македонскиот јазик“, пред сè се истакнува дека, иако дефиницијата на терминот синонимија како идентичност на значењата не е дискутабилна, треба да се води сметка дека постојат различни употреби на употребата на овој термин и да се укаже на разликите меѓу синонимијата на ниво на денотативното значење на термините, синонимијата како семантички однос, прагматичкиот пристап кон синонимијата и синонимијата во неутрален контекст (тесауруси) и во контекст на реченици. Задржувајќи се на синонимијата на ниво на денотативното значење, Мери Лазаревска истакнува дека постојат шест типа вакви синоними: апсолутни, когнитивни, значенски, контекстуални, приближни и степенувани. Испитувајќи ја, со помош на компоненцијална анализа, реализацијата на различните типови синоними во англискиот јазик на правото, низ бројни примери, кандидатката истакнува дека недостатокот на недвосмислена база за тестирање и произволноста на употребата на јазикот оневозможува точно да се утврди постоењето на апсолутните синоними. Истото важи и за когнитивните синоними: границите помеѓу две лексеми се нејасни а да се најде дури и интуитивна дистинкција помеѓу синонимијата и нултата синонимијата е потешко одошто може да се замисли. Со приближните синоними имаме проблем на интерперсонални разлики во говорот; приближните синоними можеби не треба да бидат оквалификувани како синоними, бидејќи тие можат да се однесуваат на различни услови на вистинитост. За да се воспостави синонимната врска меѓу зборовите, човекот би требало да ги знае сите нијанси на зборови во сите нивни употреби. Тука не е во прашање како истиот предмет на референтност ќе биде наречен; проблемот е многу посуптилен – треба да знаеме како гледаме на зборовите и зошто индивидуите конструираат аналитички вистини кои ги создаваат овие нијанси кај зборовите. Но ова би било многу непрактично, бидејќи зборовите се здобиваат со нијанси во текот на употребата, а не се употребуваат заради своите нијанси.

Анализирајќи ги термините од корпусот на синонимите кај правните термини во англискиот и во македонскиот јазик којшто е наведен на крајот на трудот, Мери Лазаревска заклучува дека, и во двата јазика, примерите на апсолутна синонимија се многу ретки. Комплетни синоними постојат, но не се многу чести. Когнитивни синоними кај правните термини не постојат; може да се појават когнитивни синоними во правен контекст, но тоа се обично други термини, а не правни. Значенските синоними во правото се честа појава, но треба да се внимава на нивната употреба во различни контексти, затоа што правниот јазик е многу прецизен и бара прецизна употреба на определени термини во определени контексти; синонимите можат да го променат значењето и да се добие поинаква правна смисла. Употребата на приближните термини треба да се избегнува во јазикот на правото, бидејќи тие во себе носат различна конотација. Степенуваните синоними се честа појава и во англискиот и во македонскиот јазик на правото, но за да го

определиме нивното вистинско значење и нивната степенуваност, треба многу добро да сме упатени во правото и во неговите закони.

Треба да се води сметка за фактот дека употребата на некои термини во англискиот јазик не е иста со употребата на нивните еквиваленти во македонскиот јазик. И, на крајот, треба да се истакне дека во многу примери се забележува дека синонимите во правната терминологија најчесто претставуваат хипоними на определени хипероними од кои тргнуваме како поопшти термини, а нивните синоними претставуваат кохипоними.

Главата „Лексичко-семантичкиот однос на хипонимија и хиперонимија кај правните термини во англискиот јазик со преводни еквиваленти во македонскиот јазик” започнува со тврдењето дека односот на хипонимија наспроти хиперонимија наметнува хиерархиска структура на вокабуларот и на одредените лексичко-семантички полиња во рамките на вокабуларот. Лексичко-семантичките односи на хипонимија и хиперонимија, кои ја претставуваат хиерархиската структура на вокабуларот, подразбираат однос на вклученост кој ги организира термините во таксономски или хиерархиски дијаграми во вид на дрво.

Кога ги разгледуваме семантичките односи хипонимија и хиперонимија во англиските и македонските именки, можно е да вметнеме синтаксички соодветни изрази содржани во формулата X е вид на Y , каде што X е хипоним на Y . На тој начин, добиваме реченици што изразуваат металингвистички или рефлексивни пропозиции коишто се аналитички. Така, за пропозициите изразени во ‘убиството е вид на кривично дело’, можеме да кажеме дека аналитички се секогаш вистинити, или изразуваат општи вистини.

Разгледувајќи ги именките во англискиот и во македонскиот јазик, вочуваме дека ни во еден од двата јазика не постои лексема којашто претставува надреден термин за сите именки. Во англискиот јазик на правото, би можело да се претпостави дека архилексемата би бил терминот *Law*, а во македонскиот ‘Право’. Од овие термини би произлегле најпрвин сите видови право што постојат, а потоа нивните хипоними, т.е. специфичните поделби според областите на правото, па до најспецифичните кохипоними од определените семантички полиња. На тој начин ќе се добие прегледност за структурираноста на правниот вокабулар во англискиот и во македонскиот јазик и ќе се изведат заклучоци за особеностите на правните термини во двата јазика. Правниот вокабулар во јазиците може да се структурира во семантички полиња, кои всушност претставуваат посебни области во правото.

Мери Лазаревска тргнува од појавата на хиперонимија и хипонимија при најопштата поделба на правниот вокабулар, а потоа се концентрира врз најспецифичните именки носители на идиосинкретското правно значење, кои се појавуваат како хипероними и хипоними во кривичното и граѓанското право во англискиот јазик, и ги испитува нивните преводни еквиваленти во македонскиот јазик. Со ваков пристап се добива прегледност за структурираноста на правниот вокабулар во англискиот и во македонскиот јазик и се изведуваат заклучоци за особеностите на правните термини во двата јазици. На тој начин се проверува во која мера правниот вокабулар во англискиот и во македонскиот јазик може да се издиференцира како јасно структуриран систем, и дали еквивалентите на англиските термини во македонскиот јазик претставуваат хипоними или кохипоними на истиот термин што се појавува како хипероним во англискиот јазик.

Врз основа на анализите на лексичко-семантичките односи синонимија, хипонимија и хиперонимија кај правните термини во англискиот јазик и нивните еквиваленти во македонскиот јазик, извршени во втората и третата глава на дисертацијата, во четвртата глава Мери Лазаревска доаѓа до определени заклучоци за (а) специфичностите на англискиот и македонскиот јазик во правото, (б) застапеноста на лексичко-семантичките односи синонимија, хипонимија и хиперонимија во англискиот јазик на правото, и (в) типовите македонски еквиваленти на лексичко-семантичките односи синонимија, хипонимија и хиперонимија во англискиот јазик.

Што се однесува до специфичностите на англискиот правен јазик, Лазаревска ги донесува следниве заклучоци: (а) Многу секојдневни зборови се употребуваат за да се изразат посебни правни значења. (б) Постојат изрази и фрази кои немаат никакво значење за луѓето надвор од правната струка. (в) Постојат многу застарени формални зборови, (г) Постојат изјави кои можат да се ограничат и дефинираат со долги реченици. (д) Постојат правни термини коишто потсетуваат на обични зборови од англискиот јазик, но имаат посебно значење. (е) Постојат повеќесмислености, на кои треба да се обрне внимание и да се употребат прецизни термини, за да се избегнат погрешни толкувања. (ж) Користењето на два различни синонимни термина честопати продуцира поинакви значења, што може да доведе до интерпретативни проблеми.

Утврдувајќи ги посебностите на македонскиот правен регистар, кандидатката наведува три слоја специфични изрази и значења – (а) морфолошки категории и лексичко-семантички особености на општиот јазик, кои се употребуваат во правната дејност во нивните изворни облици. (б) Изменети (“народно-стручни”) елементи на општиот јазик – трансформирани (проширени или стеснети), со помош на нормативни дефиниции или со правната пракса, (в) стручни, правни изрази и значења, коишто луѓето надвор од правната професија не ги разбираат или делумно ги разбираат и употребуваат.

Анализите на Лазаревска покажуваат дека постои значително совпаѓање во значењата на правните термини во англискиот и во македонскиот јазик. Меѓутоа, поради различноста на правните системи, во многу случаи, кога во англискиот јазик постојат повеќе зборови што посочуваат на еден ист поим, нивните преводни еквиваленти во македонскиот јазик упатуваат кон разни поими, или, пак, за одреден англиски збор не постои еквивалент во македонскиот јазик, т.е. се јавува лексичка празнина. Во македонската правна терминологија постојат и лажни сродници – термини кои се формално аналогни на англиските термини, но имаат друго значење. Самото постоење на лажните сродници укажува дека тие не претставуваат соодветни преводни еквиваленти. Понекогаш, ист термин на ист јазик во еден правен систем има едно значење, а во друг сосем друго значење. За да се најдат соодветни преводни решенија во македонскиот јазик, во овој случај е потребно познавање на правните системи и консултирање експерти од областа на правото.

Во англискиот јазик на правото се застапени сите постојни типови синоними, со исклучок на когнитивните синоними, а употребата на некои од овие термини не е иста како употребата на нивните еквиваленти во македонскиот јазик. Определувањето на вистинското значење и степенуваноста на степенуваните синоними, кои се чести и во англискиот и во македонскиот јазик, зависи од правните закони на дадената земја.

Анализата на лексичко-семантичките односи хиперонимија и хипонимија кај правните термини во кривичното и граѓанското право во англискиот јазик покажува дека

правниот вокабулар во овој јазик претставува јасно структуриран систем на семантички полиња, кои можат да се претстават преку парадигматските односи на хиперонимија и хипонимија. Правните термини во англискиот јазик влегуваат во односи на унилатерална импликација или симетрична хипонимија, при што хипонимите претставуваат синоними.

Резултатите на анализата на Мери Лазаревска во дисертацијата „Лексичко-семантичките односи синонимија, хипонимија и хиперонимија кај правните термини во англискиот јазик и нивните еквиваленти во македонскиот јазик“ претставуваат значаен придонес не само кон сознанијата за односите меѓу англиската и македонската правна терминологија, туку и кон сознанијата за структурата на македонската правна терминологија. Бројните примери правни термини на англискиот јазик и нивните преводни еквиваленти во македонскиот јазик, кои се база за оваа анализа, претставуваат појдовна точка за англиско-македонски и македонско-англиски речник на правни термини, кон подготвувањето на којшто, Мери Лазаревска би требало да пристапи.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката **м-р Мери Лазаревска** со наслов **Лексичко-семантичките односи синонимија, хипонимија и хиперонимија кај правните термини во англискиот јазик и нивните еквиваленти во македонскиот јазик.**

Рецензентска комисија:

Д-р Олга Мишеска Томиќ, редовен професор, с.р.

Д-р Марија Јанева-Михајловска, редовен професор, с.р.

Д-р Јованка Лазаревска, Станчевска, вонреден професор, с.р.

Д-р Славица Велева, редовен професор, с.р.

Д-р Гордана Бужаровска, редовен професор на Правниот факултет “Јустинијан Први”, Скопје, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ЛЕКСИКАТА ОД ОБЛАСТА 'ХРАНА' И ПОДГОТОВУВАЊЕ ХРАНА ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК“ ОД М-Р КАТИЦА ТОПЛИСКА-ЕВРОСКА, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ БЛАЖЕ КОНЕСКИ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет *Блаже Конески* во Скопје, на седницата одржана на 28.01. 2015 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р Катица Топлиска-Евроска со наслов „„Лексиката од областа 'храна' и 'подготвување храна' во македонскиот јазик“, во состав: проф. д-р Томислав Треневски (претседател), проф. д-р Катерина Велјановска (ментор), проф. д-р Славица Велева (член), проф. д-р Симон Саздов (член) и проф. д-р Станислава-Сташа Тофоска-Јанеска (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Катица Топлиска-Евроска, со наслов „„Лексиката од областа 'храна' и 'подготвување храна' во македонскиот јазик““, содржи 335 страници компјутерски обработен текст во фонт Тајмс њу роман, со 1,5 проред и големина на букви 12, со 138 фусноти, 113 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во 2 глави, вовед и заклучни согледувања. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **воведот** (5-13) на трудот, изложени се предметот и целите на истражувањето, хипотезата, истражувачките прашања, теоретската рамка и методите на истражувањето.

Првата глава од докторската дисертација е насловена „Лексиката од областа 'храна' во македонскиот јазик“ (5-218). Во неа, анализираната лексика е поделена во четири поглавја:

I Храна од растително потекло

II Храна од животинско потекло

III Пијалаци

IV Додатоци

Во првиот дел лексиката од областа 'храна' е поделена во четири големи групи со цел за подобра систематизација на материјалот.

Во првото поглавје, во рамките на храната од растително потекло, наведени се неколку подгрупи: житни култури, индустриски култури, овошје, зеленчук и зачински растенија и зачини.

Второто поглавје, кое се однесува на храната од животинско потекло, е поделено на три главни подгрупи: месо (од различно потекло), млеко и млечни производи и јајца.

Пијалациите, како водата, безалкохолните и алкохолните пијалаци, се предмет на интерес во третото поглавје.

Во последното поглавје се претставени додатоците, поточно засладувачите и адитивите. Материјалот е ексцерпиран од речници на македонски јазик и од специјализирани кулинарски изданија. Паралелно со современите називи на храната, наведени се и латинските, како и нивните дијалектни форми. Кандидатката се потпира на класификациите на Ф. Покос (2012) за храната без глутен, на М.Киш (1996) за житните и индустриските култури и на Е. Ралповска (2008) за овошјето. Во овој дел м-р Топлиска-Евроска се фокусира на традиционалните начини на подготвувањето на храната, преку трите основни постапки на термичка обработка (варење, печење и пржење), за на крајот да дојде до називите на конкретното јадење. Врз основа на овие класификации во првиот дел е направена солидна систематизација на материјалот при што е даден детален опис на лексиката од областа храна и нејзиното подготвување.

Втората глава под наслов *Лингвистички аспекти кон лексиката од областа 'храна' и 'подготвување храна' во македонскиот јазик (220-315)* содржи седум поглавја:

I. Зборообразувачки особености на лексиката од тематското подрачје *храна* и *подготвување храна* во македонскиот јазик

II. Глаголската лексика од областа *храна* и *подготвување храна* од семантички и од зборообразувачки аспект

III. За семантичката деривација кај лексиката од областа *храна* и *подготвување храна*

IV. Заемањето во рамките на лексиката од областа *храна* и *подготвување храна*

V. Метафората и метонимијата во процесот на именување во лексиката од областа *храна* и *подготвување храна*

VI. Лексичките врски во именувањата на храна и јадења во македонскиот јазик

VII. За нестандартните мерки во лексиката од областа *храна* и *подготвување храна*

Овој дел од трудот е посветен на лингвистичките прашања кои ги отвора оваа лексика. Во рамките на лингвистичкиот принцип, кандидатката се задржува на именското и глаголското зборообразување. Таа истакнува дека зборообразувањето кај именките се остварува пред сè со суфиксација, додека префиксно-суфиксното зборообразување и образувањето сложени зборови е маргинално. Бессуфиксното зборообразување е застапено во ограничен број примери (*одвар*, *прелив*, *појара*), а потоа се наведени називите на дејства образувани со суфиксите: -ње (*прегјадење*, *пиење*), потоа следат и изведенките со суфиксите: -(н)ик (*вишкарник*, *бубрежник*, *зелник*, *млечник*); -ка (*везенка*, *изварка*, *запирка*); -ица (*машеница*, *лушеница*, *шојеница*); -еж (*палеж*, *полнеж*); -ец (*буковец*, *преснец*) и други. Глаголската лексика од ова семантичко поле м-р Топлиска-Евроска ја ограничува на основните глаголи *прави* и *појви*, и изведените глаголски деривати *подготвува* и *приготвува*. Понатаму се задржува на глаголи кои означуваат подготвителни дејства при подготвување храна, механичка обработка, топлинска обработка и конзервирање. Кај глаголската деривација продуктивноста е особено изразена во префиксацијата (*вари: довари, извари, превари, свари*), но има и глаголи добиени по пат на суфиксација (и конфиксација): *бибери, зачини, соли : забибери, забрашни, засоли*. Сепак, кандидатката како најпродуктивен, го изделува суфиксот од туѓо потекло -(из)ира (*конзервира, кристализира, чоколадира* и др.

Во третото поглавје, семантичката деривација е претставена во елементарен вид, преку неколку примери од тематската област како што се: *сусамка* и *сусамче*, *бомбица* и *бомбичка*, *соленка* и *кромииџче*.

Четвртото поглавје се однесува на заемањето во рамките на лексиката од оваа област. Кандидатката изделува три фази кои се обележани со контактот на јазици со престиж при што македонскиот јазик усвојувал зборови од тие јазици според поделбата на Б. Конески (1967). Првата фаза е контактот со грчкиот јазик, втората фаза е контактот со турскиот јазик, а третата фаза е современата состојба во изградувањето на речникот. Во рамките на третата фаза ги вбројува заемките од српскиот/хрватскиот, францускиот, германскиот, англискиот јазик и одделни заеми од далечните источни земји.

Во петтото поглавје кандидатката се задржува на метафората и метонимијата и на нивното учество во процесот на именувањето на некои јадења во македонскиот јазик. Кандидатката истакнува дека во некои примери истовремено се допираат и метафората и метонимијата, коишто сè уште претставуваат актуелни прашања во науката за јазикот. Ваквата констатација ја илустрира преку примерите од типот *џувки/целувки*, *свекрвино око*, *џилешки џрсџи*, *џагобранци*, *мраморен колач* и др.

Шестото поглавје е посветено на лексичките врски во именувањата на храна и јадења во македонскиот јазик. Како специфичност на именувањата на јадења се пројавуваат лексичките врски на синтагматско рамниште кои се темелат на значенската поврзаност на самостојните лексички единици во чии рамки се конкретизира нивното значење преку состави и полузатврдени структури, дефинирани како колокациски врски кои се базираат на бинарниот принцип (*џоведска суџа*, *шоџска салаџа*, *сџанаџ со јаџнешко*).

Во последното поглавје кандидатката се задржува на нестандартните мерки во лексиката од областа храна и неџино подготвување. Покрај стандардните, интересни се нестандартните мерки како мерки за изразување приближно количество употребени во кулинарските изданија (*лаџица*, *голема/мала*, односно *супена/кафена*, *чаџа*, за вода/*ракија*, *филџан*, *шолја* и др.).

Во заклучните согледувања (316-320), м-р Катица Топлиска-Евроска дава краток опис на истражувањата и на анализата на лексиката од областа храна и подготвување храна во македонскиот јазик.

Предмет на истражување

Предмет на истражување во докторската дисертација е лексиката од областа храна и подготвување храна. Од досегашните истражувања во македонистиката може да се забележи дека станува збор за делумна покриеност на одредени области во монографиите на Маријана Киш, *Дијалекџнаџа лексика од облаџа на расџиџелниоџ свеџи* (1996) и *Лексички, зборообразувачки и морфоџакџички особеносџи на македонскиџе дијалекџи* (2010), на Елизабета Ралповска *Лексичко-семанџичкаџа џруџа на зборови со значење ‘овоџје’ во македонскиоџ јазик (семанџичка и зборообразувачка анализа)* (2008) и на Оливера Јашар-Настева, *Турскиџе лексички елеменџи во македонскиоџ јазик* (2001).

Краток опис на применетите методи

Методолошкиот пристап е аналитички, при што прво се дава преглед на називите за храна и подготвување храна преку нивниот опис и сеопфатна фактографска анализа со дијахрониско и

синхрониско проследување, а се претставуваат и зборообразувачките модели, семантичките деривации и заемките од други јазици.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Резултатите од истражувањето на кандидатката покажуваат дека се работи за истражување на една специфична, конкретна област на лексичко рамниште. Изработката на темата детално ги претставува називите на храна и процесите при подготвувањето на нивните крајни производи.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Катица Топлиска-Евроска, со наслов „Лексиката од областа ‘храна’ и подготвување храна во македонскиот јазик“, претставува истражување во современиот македонски јазик од потесната област лексикологија. Изработката на темата на оваа докторска дисертација претставува самостојно изработен научен труд во кој се остварени целите и задачите на истражувањето и кој несомнено придонесува во унапредувањето на истражувањата од оваа област од науката на јазикот.

Докторската дисертација на кандидатката м-р Катица Топлиска-Евроска, со наслов „Лексиката од областа ‘храна’ и подготвување храна во македонскиот јазик“, според мислењето на Комисијата за оценка, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката пред одбраната на докторскиот труд ги објавила (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор), следниве рецензирани истражувачки трудови:

- 1) Топлиска-Евроска К., 2011, Околу нормирањето на некои понови називи на јадења во македонската кујна, објавен во Зборник на трудови од собирот *Стандарднојазичната норма и македонскиот јазик – Јазикот и идентитетот*, Јазикот наш денешен, кн.20, ИМЈ, Скопје, 157-161.
- 2) Топлиска-Евроска К., 2012, За глаголската лексика во тематското подрачје храна, *Зборник на трудови од собирот Современите лингвистички истражувања во македонистиката – Придонеси на македонските лингвисти во стабилизацијата и во стандардизацијата на јазичната норма на македонскиот јазик*, Јазикот наш денешен кн. 21, ИМЈ, Скопје, 153-159.
- 3) Топлиска-Евроска К., 2014, Предлогот в(о) во современиот македонски јазик, објавен во Посебни изданија, кн.75, ИМЈ, Скопје.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главни научни придонеси на кандидатката се дека резултатите од истражувањето ќе најдат место во понатамошните проучувања од областа на лексикологијата и на дијалектологијата на македонскиот јазик, но и на македонската лексикографија. Овој труд може да се искористи и како основа за изработка на специјализиран речник на овој лексички слој.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет *Блаже Конески* да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката **м-р Катица Топлиска-Евроска** со наслов „**Лексиката од областа 'храна' и 'подготвување храна' во македонскиот јазик**“.

КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Томислав Трневски, претседател, с.р.
2. Проф. д-р Катерина Велјановска, ментор, с.р.
3. Проф. д-р Славица Велева, член, с.р.
4. Проф. д-р Симон Саздов, член, с.р.
5. Проф. д-р Станислава-Сташа Тофоска-Јанеска, член, с.р.

ПРЕГЛЕД

НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ/ИНСТИТУТ

ДОКТОРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	м-р Милица Денковска	„Претставата за Македонија во германскојазичните патописи”	„The image of Macedonia in German-language travelogues”	проф. д-р Зорица Николовска	15 . 04.2015 10-376/7
2.	м-р Фатмире Исаки	„Влијанието на народната традиција во англискиот и албанскиот романтизам врз:примери на поезијата на Р.Бернз, Ј.Де Рада,С.Т. Колериџ и Н. Фрашери”	„The influence of folklore in the English and the Albanian Romanticism: with examples from works of R.Burns, S.T.Coleridge, J.De Rada and N. Frasheri”	проф. д-р Зоран Анчевски	15.04.2015 10-641/6
3.	м-р Сапе Герѓи	„ Библискиот текст во албанската книжевност: од старата книжевност до реализмот”	„Biblikal text in Albanian literature: from old literature to realism”	проф. д-р Али Алиу	15.04.2015 10-640/6
4.	м-р Ремзије Нухиу	„ Морфосинтаксичка и семантичка анализа на придавките во делата на Ф. Скот Фицџералд и нивниот превод на албански јазик”	„Morphosyntactic and semantic analysis of the adjectives in the work of F.Scott Fitzgerald and its' translation into the Albanian language”	проф. д-р Агим Пољоска	15.04.2015 10-544/4
5.	м-р Линдита Адеми	„ Терминологијата од областа на информатичко-компјутерската технологија во англискиот и во албанскиот јазик-споредбена анализа”	„The terminology in the field of informatics and computer technology in English and Albanian-a comparative analysis”	проф. д-р Агим Пољоска	15.04.2015 10-716/1

ПРЕГЛЕД НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ/ИНСТИТУТ

2. МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Злата Брајовиќ	„Квалитетот во симултаното толкување: критериуми, очекувања и техники за усовршување“	“Quality in Simultaneous Interpreting, Criteria, Exprectations and Impraeement Tehnigues”	проф. д-р Маргарита Велевска	15.04.2015 10-535/3
2.	Орнела Милевиќ	„Субверзија на хетеронормативните релации во делата на Ингборг Бахман и Елфиде Јелинек“	„Subversion of the heteronormative relations in the works of Ingborg Bachman and Elfride Jelinek	проф. д-р Зорица Николовска	15.04.2015 10-639/3
3.	Бушрах Гафури	„Личните имиња на Албанците во Скопје и околина“	„Albanians personal names in Skopje and it's area”	доц. д-р Исмет Османи	15.04.2015 10-521/3
4.	Башким Мехмети	„Влијанието на дијалектниот јазик врз примената на албанскиот стандарден јазик кај учениците во основното образование во кичевско“	„The influence of the Dialect on the Use of the Albanian Standard Language by the Elementary School Pupils in the Kichevo Region”	Проф. д-р Аслан Хамити	15.04.2015 10-650/3
5.	Тамара Димоска	„Анализа на политичкиот дискурс во предизборните кампањи на политичарите во Р.Македонија и САД“	„ Political Discourse Analysis of the Campaign Speeches of the Politicians from R. Macedonia and USA”	доц. д-р Зорица Трајкова	15.04.2015 10-636/3
6.	Соња Јованова	„Јазичните стратегии за изразување одбивање во македонскиот и во англискиот јазик“	„ Language strategies for expressing refusals in Macedonian and English language”	доц. д-р Зорица Трајкова	15.04.2015 10-637/3

7.	Фиторе Демоли	„Јазичните грешки во медиумите на албански јазик во Скопје“	„Language mistakes in Albanian mediums in Skopje“	доц. д-р Ајтен Камили	15.04.2015 10-613/3

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ОПЕРАТИВНИТЕ РИЗИЦИ ВО
КОМЕРЦИЈАЛНОТО БАНКАРСТВО” ОД М-Р ГУЛЕ ГУЛЕВ,
ПРИЈАВЕНА НА ЕКОНОМСКИОТ ИНСТИТУТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 241 од Статутот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” во Скопје, а во врска со поднесената докторска дисертација од кандидатот м-р Гуле Гулев со наслов „Оперативните ризици во комерцијалното банкарство”, Советот на Економскиот институт во Скопје, на седницата одржана на 23 март 2015 година, донесе Одлука (бр. 09-453/2 од 26.3.2015) за формирање на Комисија за оцена и одбрана на докторската дисертација, во состав:

1. д-р Биљана Ангелова
2. д-р Климентина Попоска
3. д-р Диана Бошковска
4. д-р Неда Петроска - Ангеловска
5. д-р Весна Георгиева - Свртинов.

Членовите на Комисијата со потребното внимание ја прочитаа и ја проучија поднесената докторска дисертација и по усогласувањето на мислењата, на Советот на Економскиот институт му го доставуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Општи согледувања

Докторската дисертација на кандидатот м-р Гуле Гулев со наслов „Оперативните ризици во комерцијалното банкарство” третира актуелна, комплексна проблематика од областа на банкарството, каде што фокусот на вниманието е насочен кон оперативните ризици во комерцијалното банкарство.

Докторската дисертација претставува анализа на улогата, значењето, третманот и влијанието на оперативниот ризик во однос на комерцијалното банкарство како еден од факторите од кои зависи успешното и сигурно работење на комерцијалните банки. Анализата дава одговор на поставените приоритети и потребата од управување со оперативниот ризик, но истовремено дава пресек на реалната состојба за ефикасното управување со оперативниот ризик во комерцијалните банки. Со оглед на општиот тренд на зголемена конкуренција во банкарскиот сектор, присуството

на странскиот капитал во постоните банки, управувачкиот тим на банките треба постојано да дава напори во испитување на практиките за заштите од оперативните ризици кои треба да овозможат успешно, здраво и ефикасно работење на банката. Ваквата состојба надополнета со исклучително брзиот развој на информатичката технологија и новите настани на светската политичка сцена во поглед на новите рекомпонирања на економски план, му наметнуват на банкарскиот менаџмент особено тешка задача со управувањето со ризиците. Согласно со претходното, фокусот на трудот е насочен кон оперативниот ризик како нефинансиски ризик и неговото значење, влијание и третман со цел предложување на насоки и препораки за ефикасно управување со нив. Во овој труд, основна задача како и целта која е постигната е изработка на стручна и сеопфатна анализа на оперативните ризици кои го зафатија банкарскиот сектор во последната деценија, проследени преку бројните промени во бакарското работење како резултат на современиот економски тек. Преку постигнување на целата, во овој докторски труд се става акцент на согледувањето на влијанието на ризиците во комерцијалното банкарство врз националната економија, како и влијанието на растечкото финансиско поврзување врз банкарските ризици.

Актуелноста на самата проблематика произлегува од фактот што изминативе неколку децении беа исполнети со динамични промени на полето на економско-политичките поврзувања и финансиските пазари. Процесите на глобализацијата, дерегулацијата на финансиските услуги, развојот на информатичката технологија и финансискиот инженеринг, неминовно влијаеа врз промените на активностите на банките. Па така, традиционалниот модел на банка кој е главно насочен кон прибирање на депозити и одобрување на кредити станува многу посложен, обемот на работа драстично зголемен, а просторот за вршење на банкарските операции ги надмина националните граници. Поради тоа и нивните профили на ризици стануваат сè посложени, со особен нагласок дека ризиците, различни од кредитниот, каматниот и пазарниот, можат да имаат значајно влијание врз работата на банките.

Последиците од ваквиот развој во банкарската индустрија се повеќе значајни и можат да имаат исклучително штетни ефекти врз работењето на банката и нејзината финансиска стабилност. Зголемените можности за: злоупотреби на системите, внатрешните и надворешни измами, неовластените активности на вработените и други потенцијални ризици, придонесоа оперативниот ризик да се најде во фокусот на вниманието. Бидејќи многу фактори кои се наоѓаат во опсегот на оперативниот ризик се испреплетуваат со другите ризици, не е лесно секогаш да се постигне јасно разбирање на овој ризик. Многу од овие фактори се појавуваат неочекувано, некои од нив не се појавуваат секогаш во сите банки, но нивната појава може да биде проследена со сериозни последици по нивното работење. Па така, оперативниот ризик ги вклучува штетите (намерни или ненамерни) предизвикани од вработените или менаџерите, а кои се предизвикани од: незаконско стекнување со пари, искористување на внатрешни информации, злоупотреба на банкарската тајна, поткуп, грешки или пропусти поради нестручност, грешки во процесите и системите кои ги покриваат настаните поврзани со континуитетот на бизнисот, инфраструктурата на банката како и грешките во информатичките и електронските системи, падовите на системот, нивната ограничена употребливост и сл. Тука треба да се споменат и надворешните настани како извори на опасност, а особено природните катастрофи, како и штетите предизвикани од трето лице, односно поплави, земјотреси, грабежи, вандализам, терористички напади и сл.

Ваквите настани, како и ограничувањата кои се појавуваат поради непрофесионалност или недоволна стручност, недостиг на податоци или време за квалитетно спроведување на барањата од регулативата, ја наметнуваат и потребата од создавање и употреба на соодветни пристапи и методи кои се разликуваат од традиционалното управување со ризикот. Затоа и управувањето со оперативните ризици е специфична и сложена категорија, а истовремено и предизвик во развиената банкарска индустрија.

Напорите за негово разбирање и управување на едно пошироко ниво започнуваат со обидите за создавање на една пошироко прифатена дефиниција во банкарската индустрија. Па така, во нејзиното креирање, во структурата на оперативниот ризик се вметнуваат загубите кои настануваат како последица на несоодветни или погрешни внатрешни процеси, луѓе и системи, или пак се предизвикани од надворешни настани. Покрај дефиницијата со Базелската капитална спогодба-Базел II, а потоа и преку Директивата за капитални барања за кредитните институции во земјите на ЕУ од 2006 година, се воведоа и правилата за капитални издвојувања за покривање на оперативниот ризик. Понудените пристапи се карактеризираат со различен степен на сложеност и чувствителност на ризик, а нивната примена е оставена на избор на банките и националните регулатори согласно со проценката на сопствената изложеност на оперативниот ризик и степенот на подготвеност на банките.

Треба да се напомене дека регулаторните стандарди за издвојување на регулаторен капитал за покривање на оперативниот ризик имаат и една друга димензија. Тие можат да имаат и влијание во унапредување на вкупното управување со банките преку уредување на процесот на регулација, стандардизација и управувањето со контролите, на начин за да им бидат од најголема корист на управата и менаџерите во банките за подобро управување со банките.

Секако дека оперативниот ризик е интересен за разгледување и во однос на комерцијалните банки во Република Македонија, нивната изложеност на оперативниот ризик, како и начинот на кој тие го управуваат и покриваат. Интересот кон банките и нивниот пристап кон оперативниот ризик и неговото управување доаѓа од фактот дека банкарскиот сектор зазема најголем простор во целокупниот финансиски сектор, и затоа неопходно е постојано унапредување и изнаоѓање начини на контрола на ризиците на кои се изложени и кои дополнително се појавуваат.

Токму затоа, потребата од управувањето со оперативните ризици преку нивно подобро разбирање, во смисла на идентификација на ризичните настани, мерките за нивна контрола, како и градењето на деловната култура во однос на изложеноста на банките на оперативниот ризик, ја претставуваат и целта на овој труд кој треба да придонесе кон разгледувањето на карактеристиките на овој ризик и начинот на негово ефикасно управување низ призмата на стандардите и регулативите.

2. Содржина на дисертацијата

Докторската дисертација на кандидатот м-р Гуле Гулев со наслов „Оперативните ризици во комерцијалното банкарство“ е конципирана во: воведен дел, седум тематски поглавја, заклучок, користена литература и прилози. Генерално, трудот има опфатено дел посветен на ризиците во банкарското работење; систематскиот ризик во комерцијалното банкарство; карактеристиките на оперативниот ризик во комерцијалното банкарство; управување со оперативниот ризик во комерцијалното банкарство; оперативниот ризик и Базел 2; методи за мерење на оперативниот ризик согласно Базел 2, како и третманот на оперативниот ризик во комерцијалното банкарско работење во Република Македонија.

Воведниот дел ги содржи основните хипотези и целите на истражувањето, методолошкиот пристап во истражувањето, како и причините за поставувањето на оваа проблематика и значењето на оваа проблематика во науката.

Првата глава содржи осврт на поимот „ризик“ кој во работата на банките не е ништо ново и претставува дневна состојба во нивното работење, преку активностите за неговото одбивање, прифаќање или менаџирање. Со оглед на тоа што во своето работење, банката секојдневно е изложена на повеќе видови ризици во зависност од определени фактори, кои кај секоја банка може, но и не мора да се поклопат, дадени се ризиците на кои банката можно е да биде изложена. Поради ваквата изложеност на ризиците, банките преку соодветни внатрешни контроли и процедури спроведуваат комплексен сплет од активности за креирање на соодветна работна атмосфера, структура за мерење на ризиците и мониторинг на ризиците.

Во **втората глава** подетално се разработуваат карактеристиките на оперативниот ризик и определени специфични функции во банките поврзани со него. Освен истражувањето на неговата сложена структура и неговата рефлексija во работењето на комерцијалните банки во целина, се истражуваат и поединечните влијанија на информатичката технологија, правниот ризик, внатрешната ревизија и усогласувањето со правните прописи, како засебни функции во банката, кои имаат свое влијание врз појавата и изложеноста на оперативните ризици.

Третата глава се занимава со управувањето со оперативниот ризик во банките и тоа низ призмата на базелските стандарди како општо прифатени правила. Притоа се прави анализа на рамката за управување со оперативниот ризик и процесите во неговото управување. Се посветува внимание и на значењето на планот за непрекинато во работењето и работењето во вонредни услови, за на крај да се даде осврт за ефективното управување со оперативниот ризик во банките.

Четвртата глава е посветена на анализата на оперативниот ризик и неговото место во однос на другите ризици низ преглед на меѓународната регулација, а особено преку работата на Базелскиот комитет за банкарска супервизија - Капиталните спогодби (Базел I, II и III).

Во **петтата глава** се разгледуваат пристапите кои се предлагаат да бидат во употреба кај банките за мерење на оперативниот ризик и пресметка на потребниот капитал. Станува збор за пристапот на базичен индикатор, стандардизираниот пристап и пристапот на напредно мерење кои меѓусебно се разликуваат во својата сложеност и чувствителност на ризик, но истовремено се дава преглед и на предизвиците со кои можат да се соочат банки во одлучувањето кој од овие пристапи е соодветен за употреба кај нив.

Шестата глава е посветена на оперативниот ризик, во исламското банкарство. Овој вид на банкарство го доживува својот подем и затоа е интересно да се разгледаат ризиците на кои тоа е изложено. Тука се разгледува и концептот на оперативниот ризик во однос на карактеристиките на банкарското работење и банкарските операции, како и неговото управување согласно стандардите кои се актуелни за исламското банкарство.

Во **седмата глава** се разгледува оперативниот ризик и неговото влијание врз комерцијалните банки во Република Македонија, но и неговата поставеност и третман од страна на Народната банка и регулативата. Исто така, се истражува и прашањето за неговото управување, како и факторите кои имаат влијание на неговата појава во домашните банки. Во анализата на податоците до кои е дојдено преку истражувањето спроведено во банките во Република Македонија, се доаѓа до сознанија кои се однесуваат на тоа какво влијание има оперативниот ризик во работата на нашите банки, како тие го перципираат неговото влијание и каков став имаат кон ефектите од неговото управување.

На крајот од овој труд, во заклучните согледувања, презентирани се сумираните објаснувања и наоди и воедно кандидатот дава оценка на актуелната состојба преку изведување на определени заклучоци. Исто така, во овој дел врз основа на утврдените состојби се прави обид да се формулираат неколку препораки кои би требало да имаат свое влијание во понатамошниот третман на прашањето на оперативните ризици и нивното управување во рамките на банките.

3. Оценка и предлог

Врз основа на внимателното проучување на изнесената содржина на докторската дисертација на кандидатот м-р Гуле Гулев со наслов „Оперативните ризици во комерцијалното банкарство“, Комисијата оцени дека докторската дисертација поседува современ и оригинален приод и е исклучително содржаен и комплексен труд. Докторската дисертација обработува современа и актуелна проблематика од областа на банкарството со фокус на оперативниот ризик и стандардите за негово управување од страна на комерцијалните банки.

Дисертацијата се одликува со оригинален пристап кон дефинираниот проблем на истражување и мошне успешно ги инкорпорира научниот и стручниот третман на банкарството, со посебен осврт кон оперативниот ризик во комерцијалното банкарство. Трудот заслужува посебно

внимание пред сè и поради неговата актуелност и методолошкиот пристап во истражувањето кој може да се оцени како интегрален, целисходен и исцрпен според обемот на обработениот материјал користен во истражувањето. Концепциски, дисертацијата претставува заокружен систематски приказ на теоретските и практичните искуства од сферата на управувањето со оперативните ризици во комерцијалното банкарство. Истражувањето во докторската дисертација спаѓа во групата на применети истражувања, со цел стекнување нови знаења и информации неопходни за решавање на прашања и на практични проблеми, во конкретниот случај, од областа на оперативните ризици и нивното управување во комерцијалните банки.

Имајќи ги предвид изнесените ставови, Комисијата беше едногласна во заклучокот дека кандидатот м-р Гуле Гулев во својата докторска дисертација под наслов „Оперативните ризици во комерцијалното банкарство“ целосно успеал да одговори на предизвикот што го поставил при дефинирањето на предметот на истражување. Појдовните тези успева мошне успешно да ги развие со аргументирани заклучоци, со свои оригинални ставови и со јасни препораки за управување со оперативните ризици во комерцијалното банкарство. Докторскиот труд е поставен на системот за плагијати и согласно системот и генерираниот извештај за плагијати, кој има совпаѓање од 8,12%.

Врз основа на претходното, Комисијата му предлага на Советот на Економскиот институт во Скопје:

1. да го прифати извештајот со позитивна оценка за поднесената докторска дисертација „Оперативните ризици во комерцијалното банкарство“;
2. на кандидатот м-р Гуле Гулев да му се дозволи јавна одбрана на докторскиот труд.

Комисија за оцена и одбрана на докторската дисертација

1. Д-р Биљана Ангелова, с.р.
2. Д-р Климентина Попоска, с.р.
3. Д-р Диана Бошковска, с.р.
4. Д-р Неда Петроска – Ангеловска, с.р.
5. Д-р Весна Георгиева-Свртинов, с.р.

ПРЕГЛЕД**НА ПРИФАТЕНИ ТЕМИ ЗА ИЗРАБОТКА НА МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ ВО
ЕКОНОМСКИОТ ИНСТИТУТ**

Ред. бр.	Име на кандидатот	Наслов на темата	Ментор	Одлука од Научен совет
1.	Сапо Василевски	“Сегментирање на пазарот на услуги во Република Македонија“ “Segmentation of the market of service in the Republic of Macedonia“	Д-р Биљана Ангелова	Бр. 02-661/2 од 21.4.2015 година
2.	Мирјана Наумоска	“Маркетинг стратегија и однесување на потрошувачите на групацијата “Делта спорт“ на македонскиот пазар“ “Marketing strategy and consumer behavior of “Delta sport“ grupation on the macedonian market“	Д-р Татјана Петковска- Мирчевска	Бр. 02-679/2 од 21.4.2015 година
3.	Бојан Солздановски	“Применливи практики на одржување на човечките ресурси на нафтените компании во Република Македонија“ “Applicable practices of maintaining human resources in oil companies in Republic of Macedonia“	Д-р Васил Поповски	Бр. 02-685/2 од 21.4.2015 година

ПРЕГЛЕД

НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ИНСТИТУТОТ ЗА МАКЕДОНСКА ЛИТЕРАТУРА – СКОПЈЕ

МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Владимир Јовановски	Бушидо, будо и зен, јадрото на јапонската култура и нејзиното влијание во современиот свет	Bushido, Budo and Zen, the Core of the Japanese Culture and it's Influence in the Contemporary World	проф. д-р Наташа Аврамовска	12-75/11 од 3.4.2015
2.	Сања Синадиноска	Семејните обичаи и песни од Порече	Family Rituals and Songs from Poreče	проф. д-р Марко Китевски	12-75/12 од 3.4.2015

РЕЦЕНЗИЈА

**ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА
“ПОЛИТИЧКИТЕ ПАРТИИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
И КОНФЛИКТОТ ОД 2001 ГОДИНА“ ОД М – Р БИЉАЛ
ЛУТФИИ, ПРИЈАВЕНА НА ИНСТИТУТОТ ЗА СОЦИОЛОШКИ
И ПОЛИТИЧКО – ПРАВНИ ИСТРАЖУВАЊА ВО СКОПЈЕ**

Научниот совет на Институтот за социолошки и политичко – правни истражувања, со Решение бр. 02-1435/4 од 3.11.2014 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатот м - р Биљал Лутфии со наслов „Политичките партии во Република Македонија и конфликтот од 2001 година“ , во состав: проф. д - р Славејко Сасајковски, проф. д - р Петар Атанасов, доц. д - р Маријана Марковиќ, доц. д - р Анета Цекиќ и доц. д - р Бојана Наумовска.

Комисијата со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Научниот совет на Институтот за социолошки и политичко – правни истражувања му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Приказ на содржината на дисертацијата

Прегледаната и оценета дисертација содржински е вкомпонирана од следниве глави:

1. Вовед
2. Улогата и местото на политичките партии по осамостојувањето на Република Македонија
3. Конфликтот од 2001 година и Охридскиот рамковен договор
4. Политичките партии во Република Македонија и конфликтот од 2001 година
5. Научноистражувачки заклучоци и препораки
6. Прилози
7. Библиографија

Во Воведот, како прва глава, кандидатот посебно ја истакнува значајната улога што политичките партии ја играат во развојот и во функционирањето на современите општества, се разбира тука се вклучува и Република Македонија. Во случајот со Република Македонија, слично како и кај другите поранешни комунистички држави, многу недостатоци и недоследности во функционирањето на политичките партии можат да се припишат на недостатокот на плурална политичка традиција и политичка култура.

Конфликтот од 2001 година, и покрај многуте несогласувања што постојат меѓу истражувачите и политичките елити во државата, на некој начин претставуваше рефлексија на длабоките поделби по етничка линија и резултираше со потпишување на Охридскиот рамковен договор. Охридскиот рамковен договор како документ овозможи сопирање на конфликтот пред тој да прерасне во вистинска меѓуетничка, меѓуконвенционална граѓанска војна и од чијшто краен резултат постоеше опасност дека ќе биде многу потежок од кој било друг конфликт што се случуваше во рамките на поранешните југословенски држави.

Во втората глава, кандидатот ги анализира поодделните прашања на создавањето на политички партии врз етничка основа како катализатор на општествена и политичка криза, на ставовите на политичките партии на Македонците за перспективите на Република Македонија, на ставовите на политичките партии на Албанците за перспективите на Република Македонија и на спротивставените ставови на политичките партии како катализатор за продлабочување на економската, социјалната и политичката криза.

Во оваа глава, кандидатот, меѓу другото, потенцира политичките партии како организирани субјекти кои се борат за преземање на државната власт не беа непозната појава и за нашите региони. Тие, на некој начин, функционираа и за време на Кралството на Србите, Словените и Хрватите, чиј составен дел беше и денешна Македонија како географски поим, а не и како национална држава на македонскиот народ. По Втората светска војна, со формирањето на СФРЈ, партискиот плурализам беше забранет, за повторно да се појави во една поинаква форма и со еден поинаков интензитет во последната деценија на дваесеттиот век.

Во Република Македонија уште на самиот почеток на политичкиот плурализам се формира една доста широка лепеза на политички партии кои меѓусебно се разликуваа и врз основа на нивните идеологии и врз основа на етничката припадност. За жал, националната компонента на политичките партии стана доминантна во однос на граѓанската компонента. Сè до денешните денови, кај некои партии во државава (се мисли пред се за партиите на помалите етнички заедници), процесот на профилизација на политичките партии е недовршен, не постои јасна десница и левица. Она што е кристално јасно и препознатливо е националниот префикс на политичките партии. Создавањето на политички партии врз етничка основа во една недорасната демократија може да претставува постојана опасност за развојот и перспективите на државата. Ова важи, без сомнение, и за Република Македонија.

Во третата глава кандидатот ги анализира поодделните прашања на поимот, суштината и поделбата на конфликтите, на меѓуетничките конфликти и можните последици од нив, на регулирањето на меѓуетничките конфликти како демократска алтернатива, на ставовите на меѓународната заедница за конфликтот од 2001 година, на потпишувањето на Охридскиот рамковен договор и крајот на конфликтот и на спроведувањето на Охридскиот рамковен договор и понатамошната перспектива на Република Македонија.

Во оваа глава, кандидатот, меѓу другото, истакнува дека конфликтите како поим не претставуваат некоја непозната појава. Тие се појавуваат во разни форми и интезитети и го следат човековото општество од самото негово формирање. Вооружените конфликти се посебен вид конфликти. Тие се студираат од разни

аспекти, како и од експерти од различни области. Тие се мултидимензионални и заслужуваат посебно внимание. Но, во секој случај, мошне тешко е да се идентификуваат во латентната фаза и навреме да се спречат.

Што се однесува до конфликтот од 2001 година, сè уште постојат многу нејаснотии меѓу стручната и научната јавност во Македонија. Нејаснотиите доведуваат до одредена конфузија. Она што е најлошо е тоа дека сè уште постои македонската и албанската верзија за конфликтот. Секој ентитет конфликтот го гледа од свој агол, и вообичаено е причините и виновниците секогаш да се гледат на спротивната страна. За причините поради кои дошло до еден вооружен конфликт, многу е неблагодарно виновникот да се гледа само на спротивната страна. Во која било ситуација, едната страна може да биде помалку или повеќе виновна, но да биде целосно невинна е невозможно.

И тринаесет години по потпишувањето на ОРД се поставува прашањето кој што доби и кој што изгуби од тој договор. Дел од македонските политички субјекти го трујат својот народ со банални констатации дека имаат изгубено еден дел од суверенитетот и дека Македонија полека се претвора во консензуална држава. Од друга страна, дел од албанските политички субјекти ги трујат своите сонародници дека се случи бесмислена војна од која сите профитираа по нешто, само Албанците останаа со празни раце. Со такви спротивставени ставови за ОРД двете страни зборуваат за евроатланските перспективи на Република Македонија!!.

Во четвртата глава кандидатот ги анализира поодделните прашања на методолошката поставеност на истражувањето (цели на истражувањето, истражувачки прашања и методи), политичките партии на Македонците и конфликтот од 2001 година, политичките партии на Албанците и конфликтот од 2001 година, на ставовите на македонската интелектуална јавност за конфликтот од 2001 година, ставовите на албанската интелектуална јавност за конфликтот од 2001 година и на научно – емпириското резиме (компаративна научна анализа и интерпретација на научно – емпирискиот материјал и потврда на истражувачките прашања).

Во оваа глава, кандидатот, меѓу другото, истакнува дека анализата на мислењата и ставовите на политичките партии на Македонците и на Албанците во Република Македонија, како од аспект на нивните ставови изразени во рамки на спроведениот прашалник, така и од аспект на изјавите на нивните позначајни експонати, како за време на конфликтот од 2001 година така и по неговото завршување, овозможува недвосмислено тестирање на хипотезите на докторската дисертација.

Анализата на ставовите на политичките партии како што може да се согледа и од заклучоците изнесени погоре во трудот, по извесни прашања покажува недоследност во ставовите на политичките партии. Овие разлики од прва рака се од етничка природа, но истовремено и се разликуваат во зависност од тоа дали соодветната политичка партија е или не е дел од државната власт во даден момент. Покрај тоа, и по завршувањето на конфликтот од 2001 година, односно и денес, скоро 14 години по потпишувањето на Охридскиот рамковен договор, меѓу политичките партии од различните етнички кампуси не постои, воопшто, согласност околу ефектите кои имаат произлезено од конфликтот, односно

придобивките кои етничките заедници ги имаат добиено или загубите кои ги имаат остварено.

Во петтата глава кандидатот ги дефинира своите истражувачки заклучоци и препораки.

Така, меѓу другото, кандидатот подвлекува дека декларацијата за државниот суверенитет на Македонија се донесе со акламација кон крајот на јануари 1991 година. Значи, оваа Декларација имаше многу широка поддршка, и идеолошка и меѓуетничка. Референдумот за независност на Република Македонија се одржа во септември 1991 година. За жал, поради некои политички незадоволства, Референдумот не беше поддржан од албанската етничка заедница. Референдумот формално-правно имаше целосен легитимитет, бидејќи позитивно се изјаснија 71,86% од евидентираниите гласачи на изборните списоци. Но, сепак, неподдржувањето од страна на втората по големина етничка заедница во државата остави една „црна дамка“ која во наредниот период ќе се изрази негативно во релацијата македонска и албанска етничка заедница. На 17 ноември 1991 година со двотретинско мнозинство, но без гласовите на албанските пратеници во Собранието, се донесе и новиот Устав на државата.

Во Република Македонија уште на самиот почеток на политичкиот плурализам се формира една доста широка лепеза на политички партии кои меѓусебно се разликуваа и врз основа на нивните идеологии и врз основа на етничката припадност. За жал, националната компонента на политичките партии стана доминантна во однос на граѓанската компонента.

Во општи црти гледано, досегашниот партиски плурализам во Македонија се доживува како постојана политичка борба меѓу македонските и албанските политички партии. Во формално-правен аспект, политичките партии на Македонците се залагаа за унитарен карактер на Република Македонија, каде што носител на државниот суверенитет ќе биде македонскиот народ.

По потпишувањето на ОРД, уставноправно многу нешта се промениле. Сега преостанува демократските капацитети на институциите на државата да достигнат едно ниво кое ќе овозможи теоретското да се примени во секојдневната практика. Што се однесува до политичките партии на Албанците, до потпишувањето на ОРД, тие строго се залагаа за Македонија како бинационална држава или во помека форма за Македонија како држава на рамноправни граѓани. По потпишувањето на ОРД, на политичките партии на Албанците во Македонија главна преокупација од формален аспект им е доследното спроведување на вредностите на ОРД со повремени притисоци дека неспроведувањето може да доведе до некој нов историски договор меѓу Македонците и Албанците. Но, вистинската преокупација на политичките партии на Албанците е нивното партиципирање во извршната власт по секоја цена.

Што се однесува до конфликтот од 2001 година сè уште постојат многу нејаснотии меѓу стручната и научната јавност во Македонија. Нејаснотиите доведуваат до одредена конфузија. Она што е најлошо е дека сè уште постои македонската и албанската верзија за конфликтот. Секој ентитет конфликтот го гледа од свој агол, и како вообичаено, причините и виновниците секогаш се гледат на другата страна. За да дојде до еден вооружен конфликт многу е неблагоприятно виновникот да се гледа само на другата страна. Во која било ситуација едната

страна може да биде помалку или повеќе виновна, но да биде целосно невинна тоа е невозможно.

Емпирискиот дел на овој труд дава одредена надеж. Политичките партии и интелектуалците, барем формално, се согласуваат по однос на поголемиот дел на поставените прашања. Кога е во прашање ОРД треба да се каже дека, барем досега, светската практика не познава некој договор кој целосно ги задоволувал очекувањата на двете страни-учеснички во некој вооружен конфликт. Секој договор, па и ОРД претставува еден вид компромис, секоја страна губи малку денес за да добие многу повеќе утре. Ова би бил позитивниот пристап. Негативниот пристап кон договорите, во конкретниот случај кон ОРД, може да биде многу штетен како за Албанците така и за Македонците.

Шестата глава се приложи, тука е ставен прашалникот за спроведување на интервјуто, а седмата глава е богата реферирана библиографија – стручна, научна и извори на емпириски податоци.

2. Оцена на дисертацијата

Комисијата цени дека грижливо прегледаната докторска дисертација на кандидатот м – р Биљал Лутфии со наслов “Политичките партии во Република Македонија и конфликтот од 2001 година” претставува самостоен научно - истражувачки труд од областа на политичките науки, односно политикологијата на политичките партии, како базичен организационо – институционален ентитет на политичкото промовирање и дејствување. Концепциската поставеност на темата и приодот на кандидатот кон неа е заснована врз темелните вертикали на определбата и анализата на поделните прашања на политичките партии, политичките конфликти, конфликтот од 2001 година во Република Македонија, Рамковниот договор и директниот однос на политичките партии во Република Македонија кон конфликтот од 2001 година, посебно кон неговата етиологија, генеза, актери, развој и решение. Добиените резултати од оваа докторска дисертација претставуваат придонес кон областа на политичките науки и посебно кон политикологијата на политичките партии.

Во текот на фазата на оценување на докторскиот труд, членови на Комисијата имаа повеќе забелешки кои беа доставени до кандидатот по писмен пат. Кандидатот успеа да постапи во најголем дел од нив со што трудот ја доби својата завршна форма.

3. Предлог до Научниот совет на Институтот

Комисијата му предлага на Научниот совет на Институтот за социолошки и политичко – правни истражувања при УКИМ да ја прифати оваа Рецензија и да ја овласти Комисијата да ја закаже и да ја одржи одбраната на докторската дисертација на кандидатот м – р Биљал Лутфии со наслов “Политичките партии во Република Македонија и конфликтот од 2001 година“.

КОМИСИЈА

1. Проф. д - р Славејко Сасајковски с.р.
2. Проф. д – р Петар Атанасов с.р.
3. Доц. д – р Маријана Марковиќ с.р.
4. Доц. д – р Анета Цекиќ с.р.
5. Доц. д – р Бојана Наумовска с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „АЛБАНЦИТЕ ВО СР МАКЕДОНИЈА ПО БРИОНСКИОТ ПЛЕНУМ 1966 ГОДИНА ДО УСТАВОТ ОД 1974 ГОДИНА“ ОД М-Р ЌЕРИМ ЛИТА, ПРИЈАВЕНА ВО ЈНУ ИНСТИТУТ ЗА НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА–СКОПЈЕ

Научниот совет на ИНИ, со одлука бр. 10-125/2 од 15.4.2015 година, нè избра за Комисија за оцена на докторската дисертација под наслов: „Албанците во СР Македонија по Брионскиот пленум 1966 година до Уставот од 1974 година“ од м-р Ќерим Лита. По увидот во доставениот материјал, Комисијата во состав: проф. д-р Љубица Јанчева, проф. д-р Сефедин Елези, проф. д-р Катерина Мирчевска, доц. д-р Невен Радически и доц. д-р Исамедин Азизи, до Советот на ЈНУ Институт за национална историја има чест да го достави следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација „Албанците во СР Македонија по Брионскиот пленум 1966 година до Уставот од 1974 година“, изработена од м-р Ќерим Лита, е самостоен труд составен од четири глави, предговор, вовед и заклучок, со 611 фусноти, а претставен на 252 страници (247 страница основен текст, 5 страници преглед на користени и консултирани извори и литература). Дисертацијата е проверена преку електронскиот систем за анализа и пронаоѓање на плагијати во трудови при Министерството за образование и наука. Резултатот покажува минимално совпаѓање со други трудови. Зборовите кои се совпаѓаат се од општ карактер, врз основа на што потврдуваме дека оваа докторска дисертација претставува оригинален научен труд.

Хронолошката рамка 1966-1974 година, која е предмет на истражување на докторската дисертација, е краток, но мошне бурен историски период. Брионскиот пленум од 1966 година е појдовниот историски настан кој предизвика лавина настани, кои кулминираа во посочениот период, а се манифестираа главно како меѓунационална нетрпеливост, со што ситуацијата дополнително се усложни. Прокламираното незадоволство на албанската етничка заедница, по Брионскиот пленум, беше сигнал дека во СФР Југославија ревизионизмот е во подем. Збиднувањата во федерацијата имплицираа промени, кои се рефлектираа во републиките.

Во СР Македонија, нетрпеливоста се изразувааше со порастот на албанскиот национализам, јавно манифестиран преку протести и демонстрации. Од тука, сите активности во овој период беа насочени кон надминување на оваа чувствителна ситуација. Наведените специфики м-р Ќерим Лита подробно ги елаборира во предговорот, воведот и четирите глави на дисертацијата.

Во *преговорош* (4-9 стр.), докторандот се осврнува на причините кои го поттикнале да се зафати со обработка на темата. Четвртата пленарна седница на

ЦК на СКЈ, позната како Брионски пленум, одржана на 1 јули 1966 година, е историскиот настан кој докторандот го посочува како фундаментален за неговата научно–истражувачка преокупација. Свесен дека релативно кратката историска дистанца, недоволната атрактивност за научно истражување на овој период е резултат и на анимозитетот кон комунистичкото минато и сложените општествени, политички и економски трансформации, ќе бидат хендикеп во поглед на расположивите извори и литература, докторандот не се расколебал, напротив се впуштил во повеќегодишно истражување, чијшто резултат е докторската дисертација базирана главно на необјавени извори. За таа цел, м-р Керим Лита исползувал архивски документи од: Државниот архив на Република Македонија (ДАРМ) и неговите подрачни одделенија во Тетово, Куманово и Охрид, Архивот на Република Словенија во Љубљана, Државната агенција на архиви на Република Косово во Приштина, и Дипломатскиот архив на Република Бугарија во Софија.

М-р Керим Лита, во *воведот* (9-36 стр.), се осврнува на периодот 1944-1966 година, истакнувајќи дека уште во текот на НОАВ, со Манифестот на ГШ на НОВ и ПОМ, се прокламира рамноправност на сите етнички заедници, посебно осврнувајќи се на одлуките донесени на Првото заседание на АСНОМ, како историски чин значаен за албанската етничка заедница. Сите активности (политички, економски, образовни, организациони и др.) во поглед на остварување на рамноправноста на албанската етничка заедница, на Президумот и владата на НРМ во посочениот период се адекватно презентирани, при што докторнатот посебно се осврнува на образованието на мајчин, албански јазик, едно од ветувањата на првата влада на НРМ. Во прилог на ова презентирани се соодветни табели со бројот на училишта, ученици, студенти, наставен кадар на албански јазик во одделни населени места по години. Еманципацијата, јакнењето на интелигенцијата, афирмацијата и културното издигнување, се одделно и детално презентирани, пред се преку активностите на културно уметничките друштва и здруженија, Театарот на националностите, Радио емисиите на албански јазик, дневниот и периодичен печат, издавачката дејност и сл., врз база на изворни податоци од извештаите на Комисијата за национални малцинства при ЦК СКЈ.

Од истата Комисија, а во врска со економските текови и индустријализацијата на државата, докторандот презентира податоци во врска со квалификационата структура на албанската етничка заедница која во посочениот период бележи брзо темпо на развој.

Значаен сегмент од воведот претставува прашањето за иселувањето на муслиманското население во Република Турција во текот на 50-тите години од минатиот век, кое докторандот одделно го елаборира изведувајќи заклучоци за причините за оваа појава.

Во првата глава (37-71 стр.) која носи наслов *Четиригодишен пленум на ЦК СКЈ во Бриони и нејовите одлуки*, м-р Керим Лита на 30-тина страници го елаборира актуелниот партиски состанок со сите импликации кои произлегуваат од него.

Содржината е поделена во четири целини. Во првата целина докторандот опширно се осврнува на позицијата на албанската етничка заедница во СРМ, во периодот пред одржувањето на пленумот. Потенцирана е промената во именувањето од национални малцинства, термин кој според членот на Претседателството на ЦК СКЈ, Едвард Кардељ, бил „претесен, нерамноправен, потценувачки и потиснувачки“, во народности. Презентирани се заклучоци од документи усвоени на Осмиот конгрес на СКЈ и Четвртиот конгрес на СКМ, во поглед на позицијата, т.е. пропорционалната застапеност на народностите во соодветните органи и тела, како и заклучоци од дебатата започната во 1963 година во врска со новиот Устав, со кој споменатата промена во именувањето беше официјализирана, а правата на народностите обработени во посебен дел од Уставот со наслов „Права на народности-национални малцинства“. Четвртиот пленум на ЦК и неговите одлуки е насловот на втората целина. На состанокот е презентирани Извештајот на комисијата за разгледување на дејноста на Службата за државна безбедност (УДБ), раководена од Крсте Црвенковски, врз база на кој се усвоени четири значајни одлуки кои предизвикаа бурни реакции и дебати, со посебен осврт на одзивот во СРМ. Освен тоа, преку работата на комисиите за истражување на состојбата во органите на републичкиот Секретаријат за внатрешни работи и за реорганизација и систематизација на УДБ на СРМ, презентирани во последната целина, докторандот дава приказ за имплементацијата на одлуките и заклучоците од пленумот во СРМ, со што ја заокружува првата глава.

XIV пленум на Централниот комитет на Сојузот на комунистите на Македонија и неговите одлуки, е насловот на втората глава (72-117 стр). Овој, според публицитетот кој го предизвика во јавноста и медиумите, најважен политички настан во СРМ, по историскиот Четврти пленум на ЦК СКЈ, се одржа во Скопје на 1 март 1968 година. Обемниот материјал подготвен за Пленумот, претходно разгледан од општинските конференции на СКМ, имаше карактер на платформа на СКМ, во однос на етничката рамноправност на народите и народностите во Републиката. Со усвоените заклучоци, составени од преамбула, вовед и три глави, направен е важен чекор во насока на подобрување на политичката, економската, културната и образовна состојба на албанската етничка заедница во Македонија и важен чекор во правец на отстранување на неколку негативни појави на национална основа. Следствено на ова, докторандот, текот на Пленумот, воведот, дискусиите, одлуките и донесените заклучоци, ги елаборира во посебна целина од оваа глава, како заокружување на претходните неколку целини во кои одделно се презентирани актуелни моменти и настани, главно поврзани со албанската етничка заедница, во периодот 1966-1968 година, т.е. помеѓу одржувањето на двата претходно споменати пленума.

Вовед во следната, трета глава од докторската дисертација со наслов *Демонстрации од 1968 година во Белград, Косово и Тешово и мерките преземени за нивно пресметнување* (118-167 стр.) се актуелните настани во западна Европа, зафатена со бран на либерална идеологија во посочениот период. Народите бараа поголема слобода, а промотори на таквите движења беа студентите. Таквата либерална идеологија ја зафати и СФРЈ, која во текот на јуни 1968 година се манифестираше со масовни студентски демонстрации на

Белградскиот универзитет. Барањата на студентите се однесуваа пред сè на наставата и организацијата на Универзитетот, но и на лошата практика во спроведувањето на економската реформа. Имено, студентите беа против работничката класа да биде главниот двигател на реформата, против економските разлики, преголемото богатење на мал број луѓе на сметка на работниците.... Тие ја имаа поддршката од своите колеги од другите универзитети во СФРЈ.

Студентите и младината во Косово, поттикнати од демонстрациите, а во контекст на актуелната ситуација во покраината, зафатена со процес на „преродба на албанската национална самосвест“, организираа демонстрации. Иако актуелните политички авторитети демонстрациите ги окарактеризираа како непријателски, и тие јасно истакнуваа дека „нема да има напредок, без целосна еднаквост на Косово“, и во контекст тие позитивно влијааа за промена на статусот на Албанците во СФРЈ, посебно во Косово.

Свои импликации демонстрациите имаа и во СРМ. Планирани по примерот на косовските, организирани во повеќе градови, а најмасовно во Тетово. Започнати на верскиот празник Бајрам, демонстрациите беа на дневен ред на сите партиски форуми во следниот период. Оценети како „непријателски“, со цел „нарушување на интегритетот и суверенитетот на СРМ т.е СФРЈ“, предизвикаа невиден публицитет во републичкиот, сојузниот и меѓународниот печат. Во контекст на политичките случувања кои се следуваа по демонстрациите, иако продуцираа санкции за одреден број лица, влијааа за забрзување на процесот на политичкиот, националниот, образовниот, економскиот и културен развој на Албанците во СРМ, презентирани во последната четврта глава со наслов *Севкупниот развој на Албаниите во СРМ во периодот 1969-1974* (168-246 стр.).

Фокусот на оваа глава се уставните амандмани од 1969 и 1971 година, односно Уставот од 1974 година, кои позитивно влијааа за еманципацијата и сестраниот развој на албанската етничка заедница во СРМ. Во одделни целини од оваа глава, докторандот се осврнува на различни сегменти од овој процес: развој на образованието, културата, соработка со соседните, земји, попис на населението во 1971 година и сл.

Со Уставот од 1974 година, албанската етничка заедница доби статус до ниво на целосна рамноправност со македонскиот народ, содржани во членот 1 од Уставот на СРМ во кој се вели: „СРМ е национална држава на македонскиот народ и на албанската и турска народност во истата, која се заснова врз суверенитетот на народот и врз самоуправувањето на работничката класа и на сите работни луѓе и заедница на социјалистичкото самоуправување на работниот народ и граѓаните, на македонскиот народ и на рамноправните со овој народ, односно на албанската и турската народност“.

Во *заклучокот* (247-251 стр.), докторандот ги сублимира резултатите на сопственото истражување, укажувајќи на најзначајните пунктови од тој аспект. На крајот, приложена е и библиографија на користени и консултирани извори и литература.

ЗАКЛУЧОК

Оценувајќи го понудениот ракопис на докторската дисертација, „Албанците во СР Македонија по Брионскиот пленум 1966 година до Уставот од 1974 година“ од м-р Керим Лита, Комисијата за оцена на дисертацијата заклучува дека: докторандот користел методолошки приод со валиден научен апарат, што укажува на тоа дека тој ја има совладано методологијата на научните истражувања во историографијата; текстот е напишан јасно и разбирливо; извлекува логични и аргументирани заклучоци базирани на аналитичкиот приод во истражувањето; докторантот м-р Керим Лита подготвил самостоен научен труд, кој е резултат на неколкугодишно научно истражување, базиран на архивски материјали, други извори, периодика и литература.

Според тоа, докторската дисертација претставува прилог кон историската наука, а веројатно ќе биде исползувана и за интердисциплинарни проучувања.

Имајќи го предвид претходно кажаното, Комисијата за оцена на докторската дисертација „Албанците во СР Македонија по Брионскиот пленум 1966 година до Уставот од 1974 година“ од м-р Керим Лита, му предлага на Советот на ЈНУ Институт за национална историја да ја усвои рецензијата и на докторандот да му се допушти јавна одбрана на докторската дисертација.

КОМИСИЈА ЗА ОЦЕНА

Проф. д-р Љубица Јанчева с.р.

Проф. д-р Сефедин Елези с.р.

Проф. д-р Катерина Мирчевска с.р.

Доц. д-р Невен Радически с.р.

Доц. д-р Исамедин Азизи с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР ВО НАУЧНО ЗВАЊЕ ЗА РАБОТНОТО МЕСТО: ИСТРАЖУВАЧ НА
ВОКАЛНО-ИНСТРУМЕНТАЛНАТА НАРОДНА МУЗИКА ВО ИНСТИТУТОТ ЗА
ФОЛКЛОР „МАРКО ЦЕПЕНКОВ“ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Институтот за фолклор „Марко Цепенков“ во Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Лајм“ од 15.1.2015 година, за избор во сите научни звања за работното место истражувач на вокално-инструменталната народна музика, и врз основа на Одлуката на Научниот совет на Институтот за фолклор „Марко Цепенков“ во Скопје, бр. 02-106, донесена на 5.3.2015 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Драган Даутовски, професор на Факултетот за музичка уметност во Скопје, д-р Лозанка Пејчева, професор на Институтот за етнологија и фолклористика со етнографски музеј во Софија, Бугарија и д-р Зоранчо Малинов, професор на Институтот за фолклор „Марко Цепенков“ во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор во сите научни звања за работното место истражувач на вокално-инструменталната народна музика, во предвидениот рок се пријави д-р Велика Стојкова Серафимовска.

25. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката д-р Велика Стојкова Серафимовска е родена на 18.4.1973 година, во Скопје. Средно образование завршила во Средното медицинско училиште на град Скопје „Д-р Панче Караџов“. Со високо образование се стекнала на УКИМ - Факултет за музичка уметност – Скопје, Отсек за музичка теорија и педагогија, Катедра за етномузикологија, на 15.10.1997 година. Дипломирала на 15.10.1997 година, со просечен успех 9,60.

Кандидатката активно се служи со англискиот, а пасивно се служи со германскиот јазик. Владее со познавање на работа со компјутери во MS Office - програмите.

Во учебната 1999 година се запишала на втор циклус (магистерски) студии на Универзитетот за уметности, Факултет за музичка уметност, Отсек за музикологија и етномузикологија во Белград, Србија. Студиите ги завршила на 30.4.2006 година, со просечен успех 10,00. На 30.4.2006 година го одбрала магистерскиот труд на тема: *Функционалноста и естетиката во македонското обредно пеење*.

Докторска дисертација пријавила на година на 22.9.2009 година. Дисертацијата на тема: *Македонската вокална музичка традиција во процесот на општествената транзиција* ја одбрала на 20.11.2014 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Родна Величковска, проф. д-р Зоранчо Малинов, проф. д-р Ганка Цветанова, проф. д-р Лозанка Пејчева и проф. д-р Илчо Јованов. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на науки од научната област фолклористика.

На 20.6.2012 година е избрана во звањето асистент - истражувач на вокално - инструменталната народна музика во областа етномузикологија.

Во моментот е асистент – истражувач на вокално - инструменталната народна музика. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр.1032 од 31.5.2012 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 1032, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

26. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Факултет за музичка уметност - Скопје, во периодот од учебната 2005/2006 до учебната 2007/2008 година, кандидатката д-р Велика Стојкова Серафимовска изведува вежби и теренска настава на прв циклус студии на студиската програма етномузикологија.

Научноистражувачка дејност/Стручно-уметничка дејност

Д-р Велика Стојкова Серафимовска има објавено вкупно 14 научни трудови од етномузиколошката област, од кои 6 научни труда во меѓународни и национални научни списанија, 2 труда во меѓународни научни публикации и 6 труда во зборници од научни собири. Д-р Велика Стојкова Серафимовска има остварено седум пленарни предавања и четири секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество и две предавања на национални научно/стручни собири. Како член учествувала во два меѓународни и еден национален научен проект.

Називите на трудовите, проектите и слично се наведени во табелата во Анекс 2 (член 3/член 4) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Велика Стојкова Серафимовска активно е вклучена во стручно-апликативната работа на Интернационалниот совет за традиционална музика. Како претседател на единствената Студиска група за музиката и танцот на југоисточна Европа, врши стручна дејност во координација на Студиската група и организирање на стручните собири и публикации.

Особена активност кандидатката покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучена во работата на стручни комисии и работни групи при Министерството за култура на Република Македонија:

- Комисија за финансирање на проекти од национален интерес во областа на фолклорот и домовите за култура (2008);
- Комисија за валоризација на елаборати за заштита на нематеријалното културно наследство (2011, 2012, 2014);

- Работна група (комисија) за изготвување на 5 апликации за впишување на нематеријални културни добра во листата на УНЕСКО за нематеријалното културно наследство на човештвото (2011 – 2014).

Кандидатката учествувала во уредувачкиот одбор за издавање на Зборник на трудови од музичко-научната манифестација „Струшка музичка есен“ – 2007 и Зборник на трудови од Првиот меѓународен симпозиум на ИСТМ (Интернационален совет за традиционална музика), Студиската група за музиката и танцот на југоисточна Европа, 2008.

Други активности од Анекс 1 кои припаѓаат во стручно-апликативната дејност и дејноста од поширок интерес, релевантни за изборот, се наведени во табелата во Анекс 2 (член 5) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува научноистражувачката (92 поена) и стручно-апликативната (28,5 поени) дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Велика Стојкова Серафимовска со вкупно 120,5 поени.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката, Комисијата заклучи дека д-р Велика Стојкова Серафимовска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за научноистражувачката дејност, Правилникот за начинот и постапката за избор во повисоко научно звање (Сл. весник на РМ бр. 82/2009) и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 274, 31 декември 2013), ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето научен соработник на работното место истражувач на вокално-инструменталната народна музика.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Научниот совет на Институтот за фолклор „Марко Цепенков“ во Скопје, д-р Велика Стојкова Серафимовска да биде избран во звањето **научен соработник** на работното место истражувач на вокално-инструменталната народна музика.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Драган Даутовски с.р.

Проф. д-р Лозанка Пејчева с.р.

Проф. д-р Зоранчо Малинов с.р.

ОБРАЗЕЦ

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И
СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: Д-р Велика Стојан Стојкова Серафимовска

(име, татково име и презиме)

Институција: Институт за фолклор „Марко Цепенков“ - Скопје

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: етномузикологија, фолклористика, културна антропологија

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност: монографии, трудови, проекти, учество на научни собири, секциско предавање	Поени
1.	Учесник во еден (1) национален научен проект - “Идентификација и класификација на архивскиот материјал во ЈНУ Институт за фолклор Марко Цепенков - Скопје”, Министерство за култура на РМ (2014-15) 1*3	3
2.	Учесник во два (2) меѓународни научни проекти “Современи проекции на културните традиции во европска перспектива: етнолошки, фолклористички и етномузиколошки аспекти”, МАНУ и БАН (2014-15); - “European voices I – Multipart singing on the Balkans and in the Mediterranean”, Research Center for European Multipart Music, Institute for Folk Music Research and Ethnomusicology, University for Performing Arts, Vienna, 2005 2*5	10
3.	- Докторска дисертација: „Македонската вокална музичка традиција во процесот на општествената транзиција“, одбранета	

	на Институтот за фолклор „Марко Цепенков“ - Скопје, 2014. 1*8	8
4.	Шест (6) труда со оригинални научни резултати, објавени во зборник на трудови од научно-стручен собир со меѓународен уредувачки одбор - “The term “Voice” – Social and/or musical expression in ritualistic tradition (Macedonian case)” Proceedings from the third meeting of the ICTM Study Group on Music and Dance in SEE, Berovo, 2012, edited by Elsie Ivanchis Dunin, ICTM NC Macedonia, Skopje, 2014; - “Multipart singing in Macedonia – some theoretical aspects”. Proceedings from the Fifth International Symposium on Traditional Polyphony, 4-8 October, 2013, Tbilisi, Georgia, International Research Center of Polyphony music, Tbilisi, Georgia, edited by Joseph Jordania and Rusudan Tsurtsunia; - „Macedonian ethnomusicology - a problem of continuity“, во: VIENNA AND THE BALKANS: Papers from the 39th World conference of the ICTM, Vienna, 2007, published by Bulgarian Academy of Science, Institute of Art Studies, Edited by Lozanka Peycheva and Angela Rodel, Sofia, 2008, pg. 23-30; - “The origin of the enlarged second in the macedonian folk singing - Byzantine or Ottoman influence?”, BALKAN URBAN MUSIC drop-out ethnic identities or a historical case of tolerance and global thinking?, Edited by Sokol Shupo, “Documentation and Communication Center for Regional Music”, Tirana, Albania, 2006, pg. 120-125; - <i>The Problem of Multiethnicism in the Musical Folklore of the Republic of Macedonia</i>, United Europe – United Music?, Diversity and Social Dimensions in Central and Southeastern Europe, editor Bruno B. Reuer, WEIDLER Buchverlag, Berlin, 2004, pg. 155-163; - “Music life in Macedonia”, MUZIKA/MUSIC, Časopis za muzičku kulturu, god. V, br. 1 (17), januar-juni, 2001, MUSIC - Past and present, Budapest, International Musicological Society, 2000, Muzička Akademija u Sarajevu, Muzikološko društvo FBiH, gl. I odg. urednik Ivan Čavlović, Sarajevo, 2001, pg. 61-66. 6*3	18
5.	Шест (6) трудови со оригинални научни резултати, објавени во стручно/научно популарно списание - “Foreignn Polyphony, Macedonian case”, BULLETIN of the International Research Center of Polyphony music, Tbilisi, Georgia,	

	The V. Sarajishvili Tbilisi State Conservatorium, December, 2012; - “Свадбен Глас како народен термин разгледуван преку етномузиколошка анализа”, 1998, МУЗИКА бр. 2-3, СОКОМ, Скопје, стр. 81-90; - “Функционалност и естетика во македонското обредно пеење”, 1999, МУЗИКА бр. 4, СОКОМ, Скопје, стр. 85-94; - “The Laments of Mariovo”, 2001, Macedonian Music, No 2, special edition, SOKOM, Skopje, pg. 89-98; - “Релација Фолклор – Сцена”, некои теоретски аспекти, 2004, МУЗИКА бр. 11, СОКОМ, Скопје, стр. 95-102; - “Кон некои варијанти во третманот на македонскиот фолклор во делата на македонските композитори”, 2001, Македонска музика бр. 7, СОКОМ, Скопје. 6*2	12
6.	Два (2) труда со оригинални научни резултати, објавени во зборник на трудови од научно-стручен собир - “The Principles of Building of the National Institution Ensemble for Folk Dances and Songs “Tanec” - Basic Program Policy”, IRAM, Institute for research and archiving of music, Cultural Policy and Music Education, II Skopje Conference, Skopje – Macedonia, January 24-25th, 2005; - “A voice or a song”, IRAM, Institute for research and archiving of music, Contemporary Trends in Musicology and Ethnomusicology, III Struga Conference, Struga, September 22-24, 2004. 2*2	4
7.	Седум (7) пленарни предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество - The Fifth International Symposium on Traditional Polyphony, 4-8 October, 2013, Tbilisi, Georgia, International Research Center of Polyphony music, Tbilisi, Georgia. “Multipart singing in Macedonia – some theoretical aspects”. - Fourth Symposium of the ICTM Study group on Music and Dance in Southeastern Europe, Belgrade, Serbia, September, 2014, “The role of professionals in building the repertoire of the State Ensemble of folk dances and songs “Tanec” - Macedonia”; - Трет меѓународен симпозиум на ИЦТМ студиската група за југоисточна Европа, април 2012, Берово, со тема “The term “Voice” – Social and/or musical expression in ritualistic tradition (Macedonian case); - Институт за фолклор „Марко Цепенков“ – Скопје,	

	Меѓународен Научен симпозиум, декември, 2014, тема: “Лазарските песни во процес на трансформација - на пример од с. Јаргулица, Радовишко”; - Интернационален симпозиум, на Студиската група при ICTM, “Music and dance in southeastern Europe”, April 2010, Izmir, Turkey со тема “Keeping tradition up to date – Macedonian case”; - Интернационална конференција на ИРАМ и Институтот за социологија и политички науки на тема „Култура и музика“, Јануари 2011, Скопје, Македонија, со тема „Musicality as a Factor of the Evolution in the Music Tradition“; - Интернационален симпозиум "Multipart singing on Balkan and Mediterranean, Vienna", Austria, 2005, со тема: „Македонското повеќегласно пеење“. 7*3	21
8.	Четири (4) секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество - 39. Интернационална конференција на ICTM, Виена, Австрија, 2007, со тема: „Развојот на македонската етномузикологија - проблем на континуитет“; - 41. Интернационална конференција на ICTM, St. John’s, Newfoundland, Canada, July 2011, со тема: “A Voice or a Song—A Variable Conditioned by the Function and Traditional Aesthetic Values of Macedonian Rite Singing”; - 42. Интернационална конференција на ICTM, Шангај, Кина, јули, 2013, со тема: „Reconstruction of the musical identity in the Republic of Macedonia“; - Меѓународна конференција “Cultural Heritage, Media and Tourism”, Ohrid, January, 2014, со тема: “The role of the scholars in implementing the UNESCO ICH Convention in Republic of Macedonia”. 4*2	8
9.	Две (2) пленарни предавања на научен/стручен собир - Струшка музичка есен, СОКОМ, 2013, со тема: “ICTM STG on Music and Dance in SEE – позитивен пример на ревулутување на Балканот (од иницијатива до резултати)”; - Струшка музичка есен, СОКОМ, 2014, со тема: “Влијанието на едукативниот профил на професионалните кадри во градењето на вокалниот музички репертоар на Ансамблот ‘Танец’”. 2*2	4

10.	Четири (1) апстракти објавени во зборници на меѓународни научни конференции - Зборник на Абстракти од 41 Интернационална конференција на ICTM, St John's, Newfoundland, Canada, July 2011, тема: „A Voice or a Song—A Variable Conditioned by the Function and Traditional Aesthetic Values of Macedonian Rite Singing.“; - Зборник на трудови од Интернационален симпозиум, на Студиската група при ICTM, “Music and dance in southeastern Europe”, April 2010, Izmir, Turkey, тема: “Keeping tradition up to date - Macedonian case”, Ege - универзитет, Измир, Турција, 2011; - Зборник од апстракти од 39. Интернационална конференција на ICTM, Виена, Австрија, тема: „Развојот на македонската етномузикологија - проблем на континуитет“; - Зборник на апстракти од 42. Интернационална конференција на ICTM, Шангај, Кина, јули 2013, тема: „Reconstruction of the musical identity in the Republic of Macedonia“. 4*1	4
	Вкупно	92

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност: дејности од поширок интерес	Поени
1.	Национален координатор за одредена стручна област - национален координатор за Македонија во Регионалниот центар на УНЕСКО за нематеријалното културно наследство во Софија, Бугарија; - национален координатор - Претседател на ICTM National Committee for Macedonia. 2*3	6
2.	Членство во извршно тело на меѓународна организација која	

	поддржува/организира научноистражувач. дејност - претседател на ICTM Study Group on Music and Dance in SEE 2008 – 2012; - претседател на ICTM Study Group on Music and Dance in SEE 2012 – 2016. 2*2	4
3.	Претседател на организационен одбор на меѓународен научен собир - претседател на Организационен одбор на меѓународниот научен стручен собир Third meeting of the ICTM Study Group on Music and Dance in SEE, Berovo, 2012; - претседател Организационен одбор на Меѓународната конференција „Балканот како музички крстопат“ – Струга, 2007. 2*2	4
4.	Претседател на организационен одбор на меѓународен научен/стручен собир - претседател на Меѓународниот организационен одбор - Првиот меѓународен симпозиум на ИСТМ Студиската група на музиката и танцот во југоисточна Европа, Струга, 2008. 1*2	2
5.	Член на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир - Меѓународна конференција „Балканот како музички крстопат“ – Струга, 2007; - Fourth Symposium of the ICTM Study group on Music and Dance in Southeastern Europe, Belgrade, Serbia, September, 2014 - The Second Meeting of the ICTM Study Group on Music and Dance in Southeastern Europe, Izmir, Turkey, 2010 - Музичко - научната манифестација „Струшка музичка есен“, СОКОМ, Струга, септември 2010; - Музичко - научната манифестација „Струшка музичка есен“, СОКОМ, Струга, септември 2011. 5*0,5	2,5
	Уредник на зборник од трудови од научен собир - уредник на Зборник на трудови од Меѓународниот научен симпозиум „Балканот како музички крстопат“, Струга 2007, СОКОМ, 2008 - уредник на Зборник на трудови од Првиот меѓународен симпозиум на ИСТМ (Интернационален совет за	

	традиционална музика), Студиската група за музиката и танцот на југоисточна Европа, 2008, СОКОМ, 2009 2*1	2
6.	Учество во комисии и тела на државни и други органи - член во Комисија за аплицирање на национално досие за впишување на нематеријално културно наследство во УНЕСКО-вата репрезентативна листа на нематеријалното културно наследство на човештвото - „Копачката“, 2011/2014; - член во Комисија за аплицирање на национално досие за впишување на нематеријално културно наследство во УНЕСКО-вата репрезентативна листа на нематеријалното културно наследство на човештвото - „Гласоечко“, 2011/2014; - член во Комисија за изработка на национално досие за впишување на нематеријално културно наследство во УНЕСКО-вата репрезентативна листа на нематеријалното културно наследство на човештвото - „Ѓурѓовден“, 2012/2013; - член во Комисија за изработка на национално досие за впишување на нематеријално културно наследство во УНЕСКО-вата репрезентативна листа на нематеријалното културно наследство на човештвото - „Мартинки“, 2013/2014; - член во Комисија за валоризација на пријави од областа на духовното културно наследство, Министерство за култура, 2013; - член во Комисија за валоризација на пријави од областа на духовното културно наследство, Министерство за култура, 2014. 6*1	6
7.	Член на национална жири-комисија - член на жири - комисија на Меѓународниот фестивал за изворен фолклор „Тодорица - 2014“ 1*1	1
8.	Член на институтски комисии - член на пописна комисија на Институтот за фолклор „Марко Цепенков“ во Скопје за 2014 година 1*0,5	0,5
9.	Авторство на одредници во енциклопедија - World encyclopedia of Ethnomusicology SAGE, NY, USA, 2014	

	10*0,05	0,5
	Вкупно	28,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	/
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	92
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ /	/
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	28,5
ВКУПНО	120,5

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Драган Даутовски с.р.
2. Проф. д-р Лозанка Пејчева с.р.
3. Проф. д-р Зоранчо Малинов с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ДОДЕЛУВАЊЕ НА ЗВАЊЕТО ПОЧЕСЕН ДОКТОР (DOCTOR HONORIS CAUSA)

НА УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ,

НА Д-Р ЕЛЕНА ВЛАДИМИРОВНА ВЕРИЖНИКОВА

Врз основа на Одлуката бр. 03-337/5 од 23.4.2015 год. на ректорот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, проф. д-р Велимир Стојковски, за поднесување предлог за доделување на титулата почесен доктор (doctor honoris causa) на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на д-р Елена Владимировна Верижникова, доцент на Московскиот државен универзитет „М. В. Ломоносов“, Москва, Русија, Комисијата за настава, Комисијата за наука и Комисијата за соработка со универзитетите во странство, на заедничкиот состанок одржан на 23.4.2015 година, избраа Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Красимира Илиевска, редовен професор, проф. д-р Славица Велева, редовен професор, и проф. д-р Симон Саздов, редовен професор на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по подробното запознавање со доставениот материјал за кандидатката, чест ни е да го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Елена Владимировна Верижникова е родена во г. Орел, Русија, каде што го завршила основното образование. На 17 години пристигнала во Москва, каде што се запишала на Филолошкиот факултет на МГУ „М. В. Ломоносов“, на Катедрата за славистика (македонски, српски и руски јазик) и дипломирала со одличен успех во 1985 год. Во 1997 год. ја одбрала својата кандидатска дисертација на тема: *Категоријалниот статус и функционирањето на глаголските форми со компонента „ќе“ во современиот македонски литературен јазик.*

Елена Верижникова во текот на својот работен век се занимавала во неколку различни области и во сите нив давала максимум од себе и била на највисоко професионално рамниште. Тоа може да се каже и кога станува збор за наставната работа, која, како што самата изјавува, најмногу ѝ лежи, но и за дипломатската работа (втор секретар во Амбасадата на Руската Федерација во Скопје) или за редакторската во Издавачката куќа „Руски јазик“. Во овие области таа има оставено свој личен печат и има остварено значајни професионални успеси.

По дипломирањето работела како наставник по руски јазик на Катедрата за странски јазици на Сесојузниот вонреден институт за прехранбена индустрија (1986), како соработник во Лабораторијата „Рускиот јазик во современиот свет“ (1986-1988), редактор во Издавачката куќа „Руски јазик“ (1990-1992) и како аташе за култура, втор секретар во Амбасадата на Руската Федерација во Скопје (2002-2006).

Три учебни години, во периодот 1997-2000, како гостин-доцент работеше на Катедрата за славистика на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, каде што, покрај лекторските вежби, држеше и предавања по теорија и практика на превод и по руска цивилизација.

Од 1992 година е вработена на Катедрата за славистика на Филолошкиот факултет на Московскиот државен универзитет „М. В. Ломоносов“, каде што работи и денес (со прекини во периодите 1997-2000 и 2002-2006 год.), како асистент, потоа доцент по македонски јазик, а освен тоа повремено држи предавања и по: вовед во балканистиката, словенска лингвистика, споредбена граматика на словенските јазици, словенска лексикографија и теорија и практика на преводот. Од 2008 год. паралелно работи и како доцент на Катедрата за теорија и историја на јазикот на Филолошкиот факултет на Православниот светотихоновски хуманитарен универзитет, каде што исто така предава неколку предметите од областа на македонскиот јазик, а по потреба држи и други предавања.

НАУЧНИ ИНТЕРЕСИ

Научните интереси на Елена Верижникова се од повеќе различни области, исто онака како што се разнообразни нејзините сопствени интереси или предметите кои ги предава.

Лексикографија: „Македонска лексикографија“ // *Теорија и историја на словенската лексикографија. Научни материјали за XIV славистички конгрес*, Москва 2008, стр. 69-93 (дел во колективна монографија).

Од областа на лексикографијата, таа е соавтор на тритомниот македонско-руски речник (Скопје, 1997), со што е пополнета една голема празнина, со оглед на тоа дека претходниот македонско-руски речник беше излезен од печат неколку децении претходно и одамна исцрпен. Самиот факт дека и овој речник беше исцрпен за неполни две години доволно зборува за тоа колку тој бил потребен. Во 2003 год., во Москва, од истите автори е објавен уште еден македонско-руски речник со помал обем, во еден том, преработен и поправен, кој исто така е исцрпен за кратко време.

Преводи: Многу значаен е придонесот на Е. Верижникова во преведување на руска и македонска поезија и проза. Општопознато е дека особено поезијата со преводот губи барем половина од својата сила и вредност, но преводите и препевите на Е. Верижникова звучат еднакво добро на двата јазика. Исто така, многу солидни се и високо оценети преводите на научните книги и студии.

Статии: Е. Верижникова е автор на повеќе од 40 статии во кои се разгледуваат одделни прашања од областа на македонистиката. Еден дел од нив се однесуваат на глаголските форми со „ќе“, тема која ја преокупира уште од студентските денови и со која се профилира како голем специјалист во оваа област. Таа ги разгледува конструкциите со „ќе“ од општословенски и посебно од балкански аспект, за функционирањето на формите на идно време во значење на сегашно неактуелно; или, на синхрониски план, ги анализира модално-негативните, како и модално-темпоралните значења на овие конструкции, ги разгледува можностите за изразување на минати дејства со „ќе“, за формите ќе+да+вербум;

за карактеристиките на идно-референтните особености, за резултативните значења на идните времиња итн.

Во неколку статии се разгледуваат начините на изразување на повторливост во македонскиот во споредба со другите словенски јазици; морфемата по- како носител на значењето компаративност во македонскиот јазик; се анализираат карактеристиките на македонскиот јазик во средствата за јавно информирање; се анализира адмиративноста во македонскиот јазик и сл.

Од областа на лексикографијата пишува за одразувањето на лексиката во македонско-рускиот речник; за проблемите на паронимијата и приодот кон нејзиното лексикографско решавање; за транскрипцијата на руските имиња во македонскиот јазик и др.

Во последно време, Е. Верижникова е преокупирана со темата за извиците во македонскиот јазик, кои со години студиозно ги собира од литературата. Во врска со овие интереси пишува за комуникативниот статус на позајмените извици во современиот македонски јазик како, на пр., *аман* или *машала*, за метајазичните функции на извиците во литературата за деца и сл.

Заклучок и предлог

За секоја институција што се занимава со истражувања во областа на македонскиот јазик и неговото место во словенското семејство би било голема чест да ја има Елена Верижникова во своите редови. Честа е, секако, голема и за Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ и за Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Со изборот на Елена Верижникова за почесен доктор (*doctor honoris causa*), Факултетот и Универзитетот ќе добијат врвен научник и едукатор, човек кој повеќе децении работи на афирмацијата на македонскиот јазик во Русија и ја шири научната мисла и се залага за продлабочување на македонско-руските културни, образовни и научни врски, строго придржувајќи се до принципите на научната етика.

Врз основа на податоците за севкупната дејност на Елена Верижникова и, особено, имајќи ги предвид нејзиниот ангажман и придонес во развојот на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ и во афирмацијата на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ и на Република Македонија во меѓународно опкружување, Комисијата има чест и големо задоволство да му предложи на Универзитетскиот сенат да донесе Одлука за доделување на титулата почесен доктор (*doctor honoris causa*) на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на Елена Владимировна Верижникова, доцент на Московскиот државен универзитет „М. В. Ломоносов“, Москва, Русија.

Комисија

Проф. д-р Красимира Илиевска, с.р.

Проф. д-р Славица Велева, с.р.

Проф. д-р Симон Саздов, с.р.

